

CENTRE INTERUNIVERSITAIRE
D'HISTOIRE CONTEMPORAINE

INTERUNIVERSITAIR CENTRUM
VOOR HEDENDAAGSE GESCHIEDENIS

Cahiers 59 Bijdragen

RUDY MESSENS

REPERTORIUM
VAN DE OOSTVLAAMSE PERS

(met uitzondering van Gent en het arrondissement Aalst)

1784-1914

1969

ÉDITIONS NAUWELAERTS
LEUVEN-LOUVAIN

BÉATRICE-NAUWELAERTS
PARIS

**PUBLICATIONS DU CENTRE INTERUNIVERSITAIRE
D'HISTOIRE CONTEMPORAINE**
**UITGAVEN VAN HET INTERUNIVERSITAIR CENTRUM VOOR
HEDENDAAGSE GESCHIEDENIS**

ARCHIVES ECCLESIASTIQUES — KERKELIJKE ARCHIEVEN

- A. Simon, Notes sur les archives ecclésiastiques. 1957. (Cahiers-Bijdragen 2.)
fr. 60 (abonnement fr. 50)
- A. Simon, Inventaires d'archives. (Papiers Villermont. Archives de la nonciature à Bruxelles. Archives des églises protestantes.) 1957. (Cahiers-Bijdragen 3.)
fr. 60 (abonnement fr. 50)
- A. Simon, Inventaires d'archives. (Evêché de Namur. Château de Gaesbeek. Famille Van Meenen. Cure de Sainte-Gudule, Bruxelles. Famille Croij. Eglise Evangélique, Verviers) 1958. (Cahiers-Bijdragen 5.)
fr. 80 (abonnement fr. 70).
- A. Simon, Inventaires d'archives. (Famille Licot. Papiers de Missiessy. Nonciature de Bruxelles. d'Ansembourg. Rédemptoristes (Bruxelles). d'Anethan. de Béthune. 't Serstevens. Evêche de Liège.) 1960. (Cahiers-Bijdragen 14.)
fr. 100 (abonnement fr. 85)
- A. Simon, Réunions des Evêques de Belgique, 1830-1867. Procès-verbaux. 1960. (Cahiers-Bijdragen 10.)
fr. 260 (abonnement fr. 215)
- A. Simon, Réunions des Evêques de Belgique, 1868-1883. Procès-verbaux. 1961. (Cahiers-Bijdragen 17.)
fr. 270 (abonnement fr. 230)
- A. Simon, Evêques de la Belgique Indépendante (1830-1940). Sources d'Archives. 1961. (Cahiers-Bijdragen 21.)
fr. 160 (abonnement fr. 135)
- Sources de l'histoire religieuse de la Belgique. — Bronnen voor de religieuze geschiedenis van België. 1968. (Cahiers-Bijdragen, 54.)
fr. 330 (abonnement fr. 280)
- Marc Walckiers, Sources inédites relatives aux débuts de la J.O.C. 1970. (sous presse). (Cahiers-Bijdragen, 61.)
- Wouter Rombauts, Het Paas'erzuim in het Bisdóm Brugge (1840-1911). Bijdrage tot de geschiedenis van het kerkelijk leven in West-Vlaanderen. (ter perse) (Bijdragen-Cahiers, 62.)

PRESSE — PERS

- A. J. Vermeersch en H. Wouters, Bijdragen tot de geschiedenis van de Belgische Pers, 1830-1848. 1958. (Bijdragen-Cahiers 4.)
Uitverkocht
- M. De Vroede, De Vlaamse Pers in 1855-1856. 1960. (Bijdragen-Cahiers 12.)
fr. 120 (abonnement fr. 100)
- Jacques Willequet, Documents pour servir à l'histoire de la presse belge, 1877-1914. 1961. (Cahiers-Bijdragen 16.)
fr. 140 (abonnement fr. 120)
- Romain Van Eenoo en Arthur J. Vermeersch, Bibliografisch repertorium van de Belgische pers, 1789-1914. 1962. (Bijdragen-Cahiers 23.)
fr. 140 (abonnement fr. 120)
- J. Lory, Panorama de la presse belge en 1870-1871. 1963. (Cahiers-Bijdragen 32.)
fr. 60 (abonnement fr. 50)
- J. Leclercq-Paulissen, Contribution à l'histoire de la presse tournaisienne depuis ses origines jusqu'en 1914. 1958. (Cahiers-Bijdragen 6.)
fr. 110 (abonnement fr. 95)
- Romain Van Eenoo, De Pers te Brugge, 1792-1914. Bouwstoffen. 1961. (Bijdragen-Cahiers 20.)
fr. 370 (abonnement fr. 315)
- Lode Wils, De liberale Antwerpse dagbladen : 1857-1864. 1962. (Bijdragen-Cahiers 26.)
fr. 100 (abonnement fr. 85)
- M. De Vroede, De Belgisch-Limburgse pers van 1830 tot 1860. 1963. (Bijdragen-Cahiers 28.)
fr. 350 (abonnement fr. 300)
- E. Voordeckers, Een bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse pers in de negentiende eeuw. 1964. (Bijdragen-Cahiers 35.)
fr. 1020 (abonnement 870 fr.)
- H. Liebaut, Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst (1840-1914). 1967. (Bijdragen-Cahiers 41.)
fr. 290 (abonnement fr. 245)
- Arthur J. Vermeersch, Répertoire de la presse bruxelloise, 1789-1914. — Repertorium van de Brusselse pers, 1789-1914. (A-K) 1965. (Cahiers-Bijdragen 42.)
fr. 740 (abonnement fr. 630)
- Helmut Gaus en Arthur J. Vermeersch, Répertoire de la presse bruxelloise, 1789-1914. - Repertorium van de Brusselse pers, 1789-1914. (II, L-Z). 1968. (Cahiers-Bijdragen 50.)
fr. 1150 (abonnement fr. 980)

CENTRE INTERUNIVERSITAIRE
D'HISTOIRE CONTEMPORAINE

INTERUNIVERSITAIR CENTRUM
VOOR HEDENDAAGSE GESCHIEDENIS

Cahiers 59 Bijdragen

RUDY MESSENS

REPERTORIUM
VAN DE OOSTVLAAMSE PERS

(met uitzondering van Gent en het arrondissement Aalst)

1784-1914

1969

ÉDITIONS NAUWELAERTS
LEUVEN-LOUVAIN

BÉATRICE-NAUWELAERTS
PARIS

COMITÉ DIRECTEUR
DU CENTRE
INTERUNIVERSITAIRE D'HISTOIRE CONTEMPORAINE

BESTUURSCOMITÉ VAN HET
INTERUNIVERSITAIR CENTRUM VOOR
HEDENDAAGSE GESCHIEDENIS

- G. JACQUEMYS, † Université Libre de Bruxelles, président.
R. DEMOULIN, Université de Liège.
H. HAAG, Université de Louvain.
J. DHONDT, Universiteit Gent, secretaris-penningmeester.

I. INLEIDING

VERANTWOORDING

Onze opdracht bestond er in een persrepertorium op te stellen van Oost-Vlaanderen. Een aantal voorname centra werden reeds bestudeerd. E. VOORDECKERS, onderzocht de pers te Gent, (1) H. LIEBAUT verschaftte ons een overzicht van het arrondissement Aalst (2). Zodat het gebied dat binnen het kader van onze opdracht valt zich uiteindelijk beperkt tot Oost-Vlaanderen met uitzondering van Gent en Aalst. Door de enorme verspreiding van het bronnenmateriaal en de moeilijke toegankelijkheid van de bewaarplaatsen kan het gebeuren dat bepaalde leemten in een voorafgaand onderzoek en misschien ook in het onze openblijven. Zo waren wij in de gelegenheid om bepaalde reeksen of nummers die aan de aandacht van onze voorgangers ontsnapt waren op de kop te tikken. Zonder hier in het minst de degelijkheid van de hoger vermelde repertoria in twijfel te trekken — zelf hebben wij voldoende ervaring in verband met de moeilijkheden opgedaan hebben wij gemeend er goed aan te doen ook deze aanvullingen in onze uiteenzetting te betrekken.

Als termini kozen we 1784 en 1914. In 1784 namelijk werd de eerste poging gedaan buiten Gent, nl. in Oudenaarde tot het stichten van een krant in Oost-Vlaanderen (3).

Ons onderzoek eindigt in 1914, toen bijna alle kranten bij het begin van de eerste wereldoorlog van het toneel verdwenen om al dan niet, na de oorlog terug op te duiken. Bij het opsporen van de bewaarplaatsen van Oostvlaamse kranten, hebben we vooreerst omzendingbrieven rondgestuurd aan alle gemeentebesturen van Oost-Vlaanderen. Tal van inlichtingen, in brieven van burgemeesters, schepenen en

---

(1) E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de Geschiedenis van de Gentse Pers. Repertorium (1667-1914)*. (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis. Bijdrage 35). Leuven 1964.

(2) H. LIEBAUT, *Repertorium van de Pers in het Arrondissement Aalst (1840-1914)* (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis Bijdrage 41) — Leuven, 1967.

(3) In 1784 verwittigde een zekere Malinet d'Hertereau de Oostenrijkse regering van zijn besluit om een blad uit te geven. Het blad zou de titel dragen „*Courier Générale du Commerce, de l'agriculture, de l'économie, de la marine, de la finance, de l'industrie, des arts et des métiers en tous genres*”. Cfr. Handschrift van WARZEE, bewaard in het M.I.P. te Brussel.

gemeentebesturen van gans Oost-Vlaanderen ons toegestuurd, hebben inderdaad onze opzoekingen zeer doeltreffend gemaakt. Alhoewel de lijst van verzamelaars, ons door de onderscheiden gemeentebesturen toegestuurd, zeer relatief en onvolledig is, en ongetwijfeld later zal moeten aangevuld worden, toch danken wij hen van harte voor hun medewerking.

Daarnaast werden de bibliotheken onderzocht van Den Haag, Antwerpen, Gent, Leuven en Brussel, alsook tal van plaatselijke bibliotheken en stadsarchieven, zoals Dendermonde, Ronse, Oude-naarde, Deinze, Eeklo, Lokeren en St. Niklaas. Nadere toelichtingen in verband met de bewaarplaatsen en de gebruikte methode volgen later.

Na deze korte verantwoording rest ons alleen nog de aangename taak, iedereen dank te zeggen die heeft bijgedragen tot de realisatie van dit repertorium. Hier moeten we dan op de eerste plaats Prof. Dr. J. DHONDT bedanken, die ons deze opdracht heeft willen toevertrouwen. Het groot belang dat hij in de realisatie van dit onderzoek stelde en zijn persoonlijke steun, hebben ons steeds geholpen om bepaalde grote moeilijkheden uit de weg te ruimen.

We danken ook Dr. R. VAN EENOO, op wiens belangstelling en aanmoediging we steeds beroep mochten doen.

Onze dank gaat verder ook nog naar Prof. Dr. G. VAN ACKER, hoofdbibliothecaris van de Gentse Universiteitsbibliotheek, een bijzonder woord van dank vervolgens aan Dr. VANDENHOLE, bibliothecaris van de Genste Universiteitsbibliotheek, op wiens hulp we steeds beroep mochten doen en die ons zeer veel materiaal ter beschikking stelde (1). Onze oprechte dank gaat verder nog naar : de heer G. SCHMOOK, hoofdbibliothecaris van de Antwerpse stadsbibliotheek, de heer F. ABBELOOS, bibliothecaris van de stadsbibliotheek te Dendermonde, de Heer J. CORNELISSEN, bibliothecaris van de stadsbibliotheek te Ronse, de Heer A. STOOP, bibliothecaris van de stadsbibliotheek te St. Niklaas, Dr. H. LIEBAERS, hoofdconservator van de Koninklijke bibliotheek te Brussel, de Heer LAMBERT conservator aldaar, de Heer LORPHÈVRE, directeur van het Musée International de la Presse, de Heer VANDEVEIRE, conservator van de Kunst en

---

(1) F. VANDENHOLE : *Inventaris van nieuws-vak en kiesbladen, aanwezig in de Centrale bibliotheek, het seminarie voor Hedendaagse Geschiedenis en het seminarie voor perswetenschap*", Gent, 1967.

Oudheidkundige Kring te Deinze, de Heer A. DE Vos, stadsarchivaris te Eeklo, Mevrouw TULCKENS, archivaris te Oudenaarde, E. P. VERSTEGEN, archivaris te Lokeren, de Heer A. W. WILLEMSSEN, hoofdbibliothecaris van de Koninklijke bibliotheek in Den Haag, Prof. Dr. J. RUWET, hoofdbibliothecaris van de Leuvense universiteitsbibliotheek en Mej. M. MARTENS, archivaris van het stadsarchief te Brussel.

Langs deze weg willen we nog de krantenverzamelaars en alle gemeentebesturen van Oost-Vlaanderen, bedanken voor hun bereidwillige medewerking.

Tenslotte betuigen we onze oprechte dank aan allen die ons hielpen om dit werk tot een goed einde te brengen.

II. BIBLIOGRAFIE (1)

- Algemene Geschiedenis der Nederlanden*, (o.l.v. J. A. VAN HOUTTE, J. F. NIERMEYER, J. PRESSER, J. ROMEIN, H. VAN WERVEKE). Dln. IX-XII. Zeist — Antwerpen, 1955-1958.
- Annuaire général de la Presse belge et des principaux journaux étrangers et des industries qui s'y rapportent*. (G. GARDET) Anvers, 1910.
- BERGMANS (P.), Rede uitgesproken op de huldebetoging, gebracht aan Lodewijk De Vriese. (In : *Huldeblijk, Lod. De Vriese*). Gent, 1920.
- BERREWAERTS (A.), *Catalogue des journaux offerts aux collectionneurs*. (Louvain), 1894.
- BERREWAERTS (A.), „Journaux électoraux à l'occasion des élections communales du 18 et 25 oct. 1903”. (In : *Bulletin de l'Union de la Presse périodique belge*, (1904), nr. 4, pp. 52-53, en nr. 5. pp. 70-71). Bruxelles, 1904.
- BERREWAERTS (A.), *Vieilles gazettes. Journal - catalogue. Liste de journaux antérieurs à 1831*. Louvain, 1900.
- BERTELSON (L.), „Dictionnaire des journalistes-écrivains de Belgique”. (In : *Annuaire officiel de la Presse Belge*, 1960, pp. 139-265). Bruxelles, 1960.
- BERTELSON (L.), *Tableau chronologique des journaux belges. Essai*, Bruxelles, (1956).
- Bibliographie nationale. Dictionnaire des Ecrivains belges et Catalogue de leurs publications, 1830-1880*. 4 vol. Bruxelles, 1886-1910.
- Biographie nationale, Publiée par l'Académie royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique*. 28 vol., 2 vol. suppl. Bruxelles, 1866-1944, 1956-1959.
- BOSCH (A. N.), *Recueil alphabétique et systématique de tous les journaux, revues et publications périodiques paraissant en Belgique*. 6e éd. Bruxelles, (1904).
- BROECKAERT (J.), *De Dendermondsche Drukpers*. Dendermonde, 1890.
1e suppl. Dendermonde, 1890, pp. 210
2e suppl. Oudheidkunde. Kring der stad en des voormaligen, Lands van Dendermonde, buitengewone uitgaven, IX, A. 1898, pp. 46.
3e suppl. door G. VAN WESEMAEL, *Ibid.*, Dendermonde, 1910, pp. 310.
- BULTYNCK (A. V.), „De Vlaamsche dag- en weekbladpers, van 1830 tot heden.” (In : *Neerlandia*, VIII (1904), pp. 91-92). Dordrecht, 1904.
- Catalogue des Journaux, Revues et Publications périodiques de la Belgique*. Bruxelles, 1883.

---

(1) Alleen de voornaamste gebruikte literatuur werd hier opgenomen. Voor een uitvoeriger overzicht verwijzen wij naar : VAN EENOO (R.) & VERMEERSCH (A.) : *Bibliografisch repertorium van de Belgische pers, 1789-1914*. Leuven-Parijs, 1962 (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdragen 23).

- Catalogus van de dagbladen en tijdschriften, bewaard op het stadsarchief van Brussel.* Brussel, 1965. 3 dln.
- CHLEPNER (B. S.), *Cent ans d'histoire sociale en Belgique.* Bruxelles, 1956.
- „Dag- en weekbladen en tijdschriften in Vlaanderen”. (In : *Boek in Vlaanderen*, 1925, pp. 46-51). Antwerpen, 1925.
- DEBAIVE (C.), „Dagbladen en Bibliotheken.” (In : *Handelingen van het Eerste Wetenschappelijk Vlaamsch Congres voor Boek- en Bibliotheekwezen*, 1930, pp. 107-145). Antwerpen, 1931.
- DE CLERCQ (E.), „Du régime de la presse en Belgique sous l'Empire” (In : *Revue trimestrielle*, t. XLVI, pp. 43-101). Bruxelles, 1865.
- L. DELAFORTERIE : *Pieter Daens. De man die geloofde. Uit de mémoires der familie.* Hasselt, 1963.
- DELSINNE (L.), *Le parti ouvrier belge des origines à 1894.* (Coll.: *Notre Passé*). Bruxelles, 1955.
- DE POTTER (F.), *De advertentie in de nieuwsbladen.* Gent, 1879.
- DE POTTER (F.), *Gent van den oudsten tijd tot heden.* 8 dln. Gent, 1882-1901.
- DE POTTER (F.), *Vlaamsche bibliographie. Lijst der boeken, vlug- en tijdschriften, muziekwerken, kaarten, platen en tabellen in België van 1830 tot 1890 verschenen.* 4 dln. Gent, 1893-1902.
- DEREUME (A.), *Notice bio-bibliographiques sur quelques imprimeurs, libraires, correcteurs, compositeurs, fondeurs, lithographes, etc., que se sont fait connaître à divers titres, principalement comme auteurs; avec indication de leurs portraits,* Bruxelles, 1859.
- DESTREE (J.) & VANDERVELDE (E.), *Le Socialisme en Belgique.* 2e édit. Paris, 1903.
- DE VROEDE (M.), *Bibliografische inleiding tot de studie van de Vlaamse Beweging, 1830-1860.* (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdragen 8), Leuven-Parijs, 1959.
- DE VROEDE (M.), *Noord en Zuid na 1830. Het orangisme en de Grootnederlandsche beweging beïnvloed door de Hollandse reacties op de Belgische omwenteling* (In : *Bijdragen voor de Gesch. der Nederlanden*, XII, pp. 285-308). 's Gravenhage-Antwerpen, 1958.
- DE VROEDE (M.), *De Vlaamse pers in 1855-1856.* (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdragen 12), Leuven-Parijs, 1960.
- DE WACHTER (L.), *Repertorium van de Vlaamse Gouwen en Gemeenten.* 6 dln. Antwerpen, 1942-1957.
- DHONDT (J.), „Les antécédents”. (In : *Les fastes du parti socialiste belge*, pp. 13-31). Bruxelles, 1960.
- DHONDT (J.), „De politieke groei in België tussen 1789 en 1856”. (In : *De Vlaamse Gids*, XXXVII, pp. 385-401). Brussel, 1953.
- DHONDT (J.), *De sociale kwestie in België.* (In : „*Algemene Geschiedenis der Nederlanden*”, X, pp. 314-349). Zeist — Antwerpen, 1955).
- DHONDT (J) & VERVAECK (S.), *Instruments biographiques pour l'histoire contemporaine de la Belgique.* (Centre interuniversitaire d'Histoire Contemporaine, Cahiers 13). Louvain-Paris, 1960.
- D'HOOGHE (J.), *Geschiedkundig Overzicht.* Koninklijk Atheneum te Aalst, 1843-1950. Aalst. s.d.

- Du Bois (A.), *Régime de la presse sous le premier Empire*. (In : „Essais et Notices”, II, pp. 89-92). Gand, 1902.
- Du Bus De Warnaffe (L.), *Les lois électorales belges depuis 1830*. Bruxelles, 1913.
- Elias (H. J.), *Priester Daens en de Christene Volkspartij, 1893-1907*. Aalst, 1940.
- Eylenbosch (G.), *Het ontstaan der christene werkliedenbeweging in het Gentsche (1885-1914)*. Gent, (1928).
- Eylenbosch (G.), *50 jaar sociale, politieke, katholieke actie*. Gent, 1935.
- Fris (V.), *Histoire de Gand, depuis les origines jusqu'en 1913*. 2e édit. Gand, 1930.
- Le Fureteur. „Revue mensuelle illustrée d'histoire, de bibliographie et de statistique de presse. Organe officiel du Cercle Belge des collectionneurs”. Bruxelles, 1904-1912.
- Gand-Echange. „Moniteur de la Bourse des journaux.” Gand, 1893-1894.
- Gerin (P.), *Bibliographie de l'histoire de Belgique, 1789 - 21 juillet 1831*. (Centre interuniversitaire d'Histoire contemporaine, Cahiers 15), Louvain — Paris, 1960.
- De Gerlache (E. C.), *Histoire du royaume des Pays-Bas, depuis 1814 jusqu'en 1830, précédée d'un coup d'oeil sur les grandes époques de la civilisation belge, et suivie d'un essai de l'histoire du royaume de Belgique, depuis la révolution de 1830 jusqu'aujourd'hui; accompagnée de discours parlementaires, de notes et de pièces justificatives*. 2e édit., 3 vol. Bruxelles, 1842.
- De Geschiedenis van de Belgische socialistische arbeidersbeweging (o.l.v. J. Dhondt). Antwerpen, 1959-1961.
- Geschiedenis van de Socialistische arbeidersbeweging in België, o.l.v. Prof. J. Dhondt. Antwerpen, 1961-1966 (in afleveringen).
- Hanot (M.), „Literaire theorieën en kritiek in Gentse tijdschriften tijdens de periode van 1830 tot 1850” (In : *Wetenschappelijke tijdingen*, XV, col. 277-289). Gent, 1955.
- Histoire de la Belgique contemporaine*. 3 Vol. Bruxelles, 1928-1930.
- Historische W. P. Encyclopedie*. (o.l.v. Ph. de Vries en Th. Luykx, 3dln. Amsterdam - Brussel, 1957-1959.
- Hymans (P.), *Pages libérales*. Bruxelles, 1936.
- Iets over Dagbladen van vroeger en nu*, Kunst en Oudheidkundige Kring, Deinze.
- Jacquemyens (G.), *Histoire de la crise économique des Flandres (1845-1850)*. (Acad. Royale de Belgique, Cl. d. Lettres et Sciences mor. et pol., Mémoires in -8e, t. XXVI). Bruxelles, 1929.
- Lebas (C.), *L'union des catholiques et des libéraux de 1839 à 1847*. (Centre interuniversitaire d'Histoire contemporaine, Mémoires III). Louvain-Paris, 1960.
- Lebrocquy (G.), *Les libéraux peints par eux-mêmes*. Bruxelles, 1876.
- Lechien et Picard, *Catalogue des principaux journaux de la Belgique et de l'étranger*. Bruxelles, 1869.
- Lodewijk De Vriese, *Bio- en Bibliographische studie, met een keuze uit zijn werken*. Aalst, (O.-VI. Folkloristen), 1931.

- LUYKX (Th.), *De Gazetiers en hun octrooien tijdens het Ancien Régime*. (In : „Handelingen van het XXVIe Vlaams Filologencongres pp. 436-447”). Leuven, 1961.
- LUYKX (T.), *Een halve eeuw zegelbelasting op de Belgische pers*, (Sept. 1797-mei 1848). (In : Meded. v. d. Kon. Vl. Acad. van Wet., Lett. en Sch. Kunsten v. België. Kl. der Lett., XVIII, nr. 4, Brussel, 1956.
- LUYKX (Th.), *Hedendaagse politieke geschiedenis van België*. 2 dln. (gestencilde cursus). Gent, 1961-1963.
- MAGER (H.), *Annuaire de la presse belge de langue française*. Paris, 1892.
- MERTENS (G.), „Journaux électoraux, à l'occasion des élections législatives du 29 mai et provinciales du 5 juin 1904. Ballotage du 12 juin 1904”. (In : *Bulletin de l'Union de la Presse périodique belge*, VI (1904), pp. 104, 135-140), Bruxelles, 1904.
- MERTENS (G.), „Journaux électoraux” (In : *Union de la Presse périodique belge. Bulletin officiel et mensuel*, VX (1906), pp. 91-93, 131-134, 146-150). Bruxelles, 1906.
- MERTENS (G.) & DE FONVENT (A.), *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections communales du 20 octobre 1907*, nr. 1, Bruxelles, 1908.
- MERTENS (G.) & DE FONVENT (A.) *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections législatives et provinciales des 24 mai et 14 juin 1908*. nr. 2, Bruxelles, 1908.
- MERTENS (G.) & DE FONVENT (A.), *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections législatives du 22 mai 1910*. nr. 3, Bruxelles, 1910.
- MERTENS (G.) & DE FONVENT (A.), *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections communales du 15 octobre 1911*. nr. 4, Bruxelles, 1911.
- MERTENS (G.) & DE FONVENT (A.), *Relevé des périodiques spéciaux parus en Belgique à l'occasion des élections législatives du 2 juin 1912, des élections provinciales du 9 juin 1912 et du ballotage du 16, même mois, de diverses élections (Communales et de prud'hommes) de 1912 aussi nr. 5*, Bruxelles, 1912.
- MOKE (H. G.), „Etat de la presse périodique dans les Pays-Bas.” (In : *La Belgique en 1830, ou documents pour servir à l'histoire de son insurrection*, t. II, pp. 153-194). Paris, 1831.
- Le musée international de la presse. Notice. Catalogue*, Bruxelles, 1911.
- OUKHOW (M.), „Pers en propaganda, 1854-1876.” (In : *Geschiedenis van de socialistische arbeidersbeweging in België*, afl. 8, pp. 249-273). Antwerpen 1960.
- PECHEUX (J.), *L'évolution de la presse en Belgique*. (La Nation nr. 39). Bruxelles, 1950.
- De Pers en de arbeidersbeweging*. Inhoudiging der nieuwe gebouwen van het dagblad „Vooruit”, 11 jan. 1931, te Gent. Brussel, 1930
- PIERSON (M.-A.), *Histoire du socialisme en Belgique*. Bruxelles, 1953.
- PIERNE (H.), *Bibliographie de l'Histoire de Belgique*. 3e Edit. Bruxelles, 1931.

- PIRENNE (H.), *Histoire de Belgique*. T. VI-VII. Bruxelles, 1926-1932.
La Presse Périodique Belge, (jaarlijks overzicht in : *Annuaire statistique de la Belgique*). Bruxelles, 1883-1914.
La Presse Universelle. Anvers, 1897-1905.
 POUSSIN (H. T.), „De la presse”, 1830-1845. (In : *La Belgique et les Belges depuis 1830*, pp. 260-280). Paris, 1845.
Répertoire général de la presse belge, 1895, Bruxelles.
Répertoire général de la presse belge, 1904, Bruxelles.
Revue bibliographique et statistique de la presse belge (opvolger van „Le Fureteur”), Bruxelles, 1912-1914.
 ROGGE (W.), *Liberale dagbladen voor het platteland*. s.l.n.d.
 SAUTYN-KLUIT (W. P.), „Dagbladvervolgingen in België”, 1815-1830. (In : *Bijdragen voor Vaderlandsche Geschiedenis*, 3e reeks, VI, pp. 307-394) 's Gravenhage, 1892.
 SIMON (A.), *Aspects de l'unionisme. Documents inédits, 1830-1857*. (Faculté universitaire Saint-Louis à Bruxelles). Wetteren, 1959.
 SIRET (A.), „Edmond De Busscher”. (In : *Annuaire de l'Acad. royale de Belgique*, I. L. pp. 389-399). Bruxelles, 1883.
 STOOP (A.), *Proeven van Bibliografie der drukkers in de XIXe E. te St. Niklaas gevestigd*, Antwerpen, 1947.
 SYMOENS (R.), *Het zegelrecht in België, Historisch overzicht*, Brussel, 1942.
 VANDENHOLE (F.), *Inventaris van de nieuws- vak- en kiesbladen, aanwezig in de Centrale bibliotheek, het seminarie voor hedendaagse Geschiedenis en het seminarie voor perswetenschap*, Gent, 1967.
 VANDER MEERSCH (A.), „Guillaume De Busscher.” (In : *Biographie Nationale*, T. IV, c. 852-855). Bruxelles, 1873.
 VANDER MEERSCH (D. J.), *Audenaerdsche Drukpers, 1479-1850*, Audenaerde 1864.
 VANDERVELDE (E.), *Le parti ouvrier belge, 1885-1925*. Bruxelles 1925.
 VAN EENOO (R.), *De pers te Brugge, 1792-1914. Bouwstoffen*. (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdragen 20). Leuven-Parijs, 1961.
 VAN HOVE (J.), *Répertoire des périodiques paraissant en Belgique*, 3 vol. Bruxelles, 1951-1960.
 VAN ISACKER (K.), *Averechtse democratie*. Antwerpen, 1959.
 VAN ISACKER (K.), *Het Daensisme. De teleurgang van een onafhankelijke christelijke arbeidsbeweging in Vlaanderen, 1893-1914*. Antwerpen, 1959.
 VAN ISACKER (K.), *Het Daensisme, 1893-1914*. Antwerpen, tweede herziene uitgave, 1965.
 VAN ISACKER (K.), *Werkelijk en wettelijk land, de katholieke opinie tegenover de rechterzijde, 1863-1884*. Antwerpen-Brussel-Gent-Leuven, 1955.
 VAN KALKEN (F.), *La Belgique contemporaine (1780-1930)*. Histoire d'une évolution politique. Paris, 1930.
 VAN SCHOOR (M.), *La Presse sous l'Ancien Régime*. Bruxelles, 1896.
 VAN SCHOOR (M.), *La presse sous le Consulat et sous l'Empire*. Bruxelles, 1899.
 VAN SCHOOR (M.), *La presse sous la révolution française*. Bruxelles, 1898.

- VERHAEGEN (P.), *La Belgique sous la domination française*. 5 vol. Bruxelles-Paris, 1922-1929.
- VERMEERSCH (A.), *De structuur van de Belgische Pers, 1830-1848*. (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdragen 4). Leuven — Parijs, 1958.
- VOORDECKERS (E.), *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse pers. Repertorium, 1667-1914*. (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdrage 35.), Leuven, 1964.
- WARZEE (A.), *Essai historique et critique sur les journaux belges. Journaux politiques*. Gand, 1845.
- WARZEE (A.), „Les Journaux de la Flandre Orientale”. (In : *Messenger des Sciences historiques et des Archives des arts de Belgique*, 1845, pp. 501-517). Gand, 1845.
- WILLEQUET (J.), *Documents pour servir à l'histoire de la presse belge, 1887-1914*. (Centre interuniversitaire d'Histoire contemporaine, Cahiers 16). Louvain — Paris, 1960.
- WILS (L.), *De ontwikkeling van de gedachteninhoud der Vlaamse Beweging tot 1914*. Antwerpen — Brussel — Gent — Leuven, 1955.
- WOESTE (Ch.), *Mémoires pour servir à l'histoire contemporaine de la Belgique*. 3 vol. Bruxelles, 1927-1937.

III. BEWAARPLAATSEN

A. PUBLIEKE BEWAARPLAATSEN

1. DEN HAAG, Koninklijke Bibliotheek, Lange Voorhout, 34 Den Haag.

De koninklijke bibliotheek van Den Haag, bezit enkele belangrijke verzamelingen, van Gentse en Oostvlaamse kranten. Het betreft hier echter hoofdzakelijk verzamelingen van kranten, uitgegeven in de Hollandse periode. Van de periode na 1830, kan hier geen enkele verzameling van Belgische kranten meer terug gevonden worden. Alle nummers hier aanwezig, waren uitsluitend bedoeld als proefnummers voor de Nederlandse regering, wat dan ook op ieder exemplaar schriftelijk door de drukker bevestigd werd.

2. GENT, Universiteitsbibliotheek, Rozier, 9 Gent.

Specimina en reeksen worden hier bewaard in de fondsen J. (ournaux), en G.(entenaars) en P.(eriodica).

3. ANTWERPEN, Stadsbibliotheek, H. Conscienceplein, Antwerpen.

De Antwerpse stadsbibliotheek bevat heel veel specimina van Oostvlaamse kranten. Ze zijn alfabetisch en volgens plaats van uitgave geordend. Reeds vroeger werd dit fonds nauwkeuriger beschreven (1). Een afdeling kranten van de Antwerpse stadsbibliotheek is verder in de Minderbroedersrui gevestigd.

4. BRUSSEL

- a) Koninklijke bibliotheek, Keizerinlaan, 4 Brussel.

Hier wordt een belangrijke verzameling kranten bewaard. Verder bezit de K.B. de belangrijke verzameling van specimina van Gaston MERTENS. Ze zijn alfabetisch geordend, volgens de plaats van uitgave, in een afzonderlijk fonds.

---

(1) Cfr. E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de Geschiedenis van de Gentse pers* p. 43.

**b) MUNDANEUM of Musée Internationale de la presse,
Maalbeekstraat, 3, Leopoldpark te Brussel.**

In tegenstelling met vroeger, verdwijnen nu „Collection Jaune”, de „Collection Brune” en de „Collection Fiches”, om plaats te maken voor een geordend geheel van specimina, alfabetisch gerangschikt volgens plaats van uitgave en bewaard in archiefdozen van eenzelfde kleur. Zoals R. VAN EENOO (1), het vermeldde bij zijn volledige beschrijving van het M.I.P. konden we hier ook beschikken over het onvoltooide handschrift, van A. WARZEES voorgenomen tweede uitgave van het *Essai historique et critique sur les journaux belges*.

c) Stadsarchief, Grote markt, Brussel.

Slechts enkele exemplaren van kranten, betreffende ons onderzoek hebben we hier aangetroffen (2).

5. LEUVEN, Universiteitsbibliotheek Mgr. Ladeuseplein, Leuven.

In de Universiteitsbibliotheek te Leuven worden veel specimina bewaard, van de meest uiteenlopende landen en gewesten, ze zijn verzameld in het fonds Priester HENDRICKX (F. H.). Van een rationele ordening, kan men echter nauwelijks spreken, daar deze slechts alfabetisch geordend zijn. Voor ons onderzoek dienden we de 19 bestaande reeksen steekkaarten door te nemen, daar deze specimina, niet in het minst gerangschikt zijn naar de plaats van uitgave. De hoeveelheid specimina van het fonds Priester Hendrickx, kan vergeleken worden met die van het fonds G. MERTENS in de Koninklijke bibliotheek te Brussel.

6. DENDERMONDE, Stadsbibliotheek.

De stedelijke bibliotheek te Dendermonde bezit bijna een volledige verzameling van *Den Onpartydige*. De Heer ABBELOOS Frans, bibliotecaris wist ons het bestaan te vertellen van een volledige verzameling van de *Courier de la Dendre*, bij een of andere verzamelaar. We zijn er echter nooit in geslaagd deze op te sporen.

---

(1) R. VAN EENOO : *De Pers te Brugge*, p. 17.

(2) Onlangs verscheen nog een inventaris van de dagbladen en tijdschriften bewaard in het stadsarchief te Brussel, *Catalogus van de Dagbladen en Tijdschriften bewaard op het stadsarchief van Brussel*, Brussel 1965,3 dln.

7. ST. NIKLAAS, Stadsbibliotheek, Grote Markt, St. Niklaas.

De Stadsbibliotheek van St. Niklaas bezit een aanzienlijke verzameling kranten, voor 1914 te St. Niklaas verschenen. De bibliothecaris de Heer André STROOP, zijn we uitermate veel dank verschuldigd, daar het ons toegelaten was gebruik te maken van zijn onuitgegeven proefschrift (1), over de drukkers die in de 19e eeuw te St. Niklaas gevestigd waren.

8. EEKLO, Stadsarchief.

Het stadsarchief te Eeklo beschikte benevens enkele specimina van Oostvlaamse en Gentse kranten slechts over één enkele jaargang van het plaatselijke blad *Recht voor Allen*.

9. OUDENAARDE, Stadsarchief.

Hier bevindt zich een zeer aanzienlijke verzameling plaatselijke kranten, zoals *De Scheldegalm*, *De Gazette van Audenaerde*, *Feuilles d'Annonces*, *'t Ware Vosken*, *De Audenaerdsche Gazette* en *De Katholieke Burger*. Verder bevindt er zich in het stadsarchief nog een ingebonden verzameling specimina. Deze laatste bevat hoofdzakelijk kranten van Ronse, Deinze en Oudenaarde.

10. DEINZE, Kunst en Oudheidkundige Kring van de stad Deinze.

Het Stadsarchief van Deinze werd voor enkele jaren overgemaakt aan het Rijksarchief te Gent. Dag- en weekbladen of tijdschriften behoorden er niet bij. Deze worden bewaard in de Kunst en Oudheidkundige Kring van de stad Deinze.

Door de Heer J. VANDEVEIRE, Oostmeersdreef, 29 te Deinze, werden we in de mogelijkheid gesteld de twee grootste verzamelingen te onderzoeken, nl. *De Deinsche Burger* en de *Gazette van Deinze*. Naast tal van specimina van kranten, meestal van de stad zelf, bezit de Kunst en Oudheidkundige Kring verder nog een verzameling krantenknipsels over bladen van Deinze zelf. Deze bundel samengeplakte krantenknipsels, wordt bewaard onder de titel „Iets over dagbladen van vroeger en nu”.

---

(1) A. STROOP, *Proeve van Bibliografie der Drukkers in de XIXe eeuw te St. Niklaas gevestigd*, Antwerpen, 1947.

11. RONSE,

a) Stadsbibliotheek, Square E. Soudan, Ronse.

De Stadsbibliotheek van Ronse, bezit een merkwaardige verzameling plaatselijke kranten. *L'Echo de Renaix* en *La Renaissance*, de twee voornaamste kranten van de stad Ronse, voor 1914, worden hier volledig bewaard.

Verder worden ook hier, tal van specimina van plaatselijke kranten bewaard.

b) Rijksarchief

Ook hier troffen we, toen ons repertorium reeds ter perse was, verschillende verzamelingen van plaatselijke kranten aan. De jaargangen 1841 tot 1849 van *L'Echo de Renaix*, worden hier praktisch volledig bewaard, alsook een zeer onvolledige verzameling van *La Renaissance*. Merkwaardig is wel dat hier de enigste verzameling van het plaatselijk blad *L'Espoir* berust. De jaargangen 1846-1850 zijn volledig.

12. LOKEREN, Stadsarchief.

In het Stadsarchief te Lokeren wordt een unieke verzameling Lokerse kranten bewaard. De bewaarde reeksen omvatten *De Vrije Stem*, *De Lokeraar*, *De Stad Lokeren* en de *Gazette van Lokeren*, met uitzondering van enkele exemplaren worden de reeksen volledig bewaard.

B. PRIVATE BEWAARPLAATSEN

1. STEKENE,

Drukkerij VAN HOYE, Dorpstraat, 21 Stekene.

Gazet van Stekene : volledige verzameling.

2. EEKLO,

Drukkerij „De Eeklonaar”, R. DE SUTTER-DE FUSTER, Koning Albertstraat, 31-33, Eeklo.

De Eeklonaar : volledige verzameling.

De toelating tot onderzoek van deze verzameling werd ons hier echter kategoriek geweigerd.

3. OUDENAARDE,

De Heer BEVERNAEGE, Krekelpuut, 13 Oudenaarde.

De Scheldegelm : volledig.

Nieuws- en Annoncenblad : onvolledig.

4. MALDEGEM,

De Heer Gabriël DE LILLE, Noordstraat, Maldegem.

'T Getrouwe Maldeghem : volledige verzameling.

De Heer PARREIN, Gidsenlaan, 20 Maldegem

Het Weekblad van Maldegem : volledig.

De toelating van deze verzameling werd ons ook hier geweigerd.

5. ST. MARTENS-LATEM,

Prof. Dr. W. PREVENIER, Vlieguit, 14 St. Martens-Latem.

Gazet van Waasmunster : 11-XI-1900 (I, nr. 23).

6. BLANKENBERGE,

De Heer Frank DE CONINCK, Marie Josélaan, 31 Blankenberge.

De Schelde van Temse : Jubileumnummer van 6-I-1906 (XXV, nr. 1).

Overigens hebben we nog in tal van brieven zeer veel inlichtingen van krantenverzamelaars over Oostvlaamse bladen ontvangen. Deze laatsten verklaarden echter niet in het bezit te zijn van kranten, betreffende de door ons onderzochte periode.

IV. LIJST DER AFKORTINGEN

1. Gent	
Universiteitsbibliotheek	G.,U.B.
— Fonds „Journaux”	G., U.B./J.
— Fonds „Gentenaars”	G.,U.B./G.
— Fonds „Periodica”	G.,U.B./P.
2. Leuven	
Universiteitsbibliotheek	L.,U.B.
— Fonds „P. Hendrickx”	L.,U.B./F.H.
3. Den Haag	
Koninklijke Bibliotheek	D.H./K.B.
4. Brussel	
A. Koninklijke Bibliotheek	B.,K.B.
— Fonds „Mertens”	B.,K.B./F.M.
— Fonds „Journaux-Belges”	B.,K.B./J.B.
B. Musée Internationale de la Presse	B.,M.I.P.
C. Stadsarchief	B.,S.A.
5. Antwerpen	
Stadsbibliotheek	A.,S.B.
— Fonds „Specimina”	A.,S.B./S.
6. St. Niklaas	
7. Oudenaarde	
Stadsarchief	O.S.A.
— Specimina	O.,S.A./S.
8. Lokeren	
Stadsarchief	L.,S.A.

9. Deinze
Oudheidkundige Kring
— Specimina

D.,O.K.K.
D.,O.K.K./S.

10. Ronse
Stadsbibliotheek
Rijksarchief

R.,S.B.

11. Eeklo
Stadsarchief

E.,S.A.

12. Dendermonde
Stadsbibliotheek

D.,S.B.

V. TOELICHTINGEN

Het repertorium is naar de gemeenten en steden alfabetisch ingedeeld. Verder worden onder iedere gemeente of stad, de aldaar verschenen bladen alfabetisch vermeld. Hierbij hadden we echter een moeilijkheid : sommige kranten goochelden namelijk met hun titels. Indien het een onbenullige verandering betrof, zoals het weglaten van een lidwoord, dan werd dit in een voetnota vermeld. Indien het echter een volledige titelwijziging was, dan werd de krant als een afzonderlijk blad beschouwd, ook omdat het hierbij niet steeds duidelijk was of men al dan niet van een nieuwe krant kon spraken. Titelwijzigingen traden voornamelijk op bij verandering van drukker, of uitgever, of vooral om de belangstelling van de lezerspubliek op te wekken. Het is echter ook zo dat een blad zijn titel wijzigt om duidelijk zijn strekking aan het lezerspubliek kenbaar te maken. De titelwijziging van een a-politieke krant naar een politiek geïnteresseerde krant, kan meestal lang voordien zeer duidelijk aangevoeld worden. Traditiegetrouw hebben wij ons bij het opstellen van de kranten gehouden, aan het door onze voorgangers opgestelde schema. Een korte verklaring zal hier vermoedelijk voldoende zijn.

I. BEWAARPLAATS

II. UITERLIJKE GEGEVENS :

vaststellen van de elementaire gegevens en de evolutie ervan.

a. *Ondertitel*

b. *Titeltekening of Vignet*

c. *Motto :*

Zoals er reeds vroeger op gewezen werd (1) kan het motto een zeer grote moeilijkheid met zich meebrengen. Het onderscheid bij sommige bladen, vooral propagandabladen dan tussen ondertitel en motto is inderdaad soms niet zeer duidelijk. In navolging van H. LIEBAUT, hebben wij voor motto aanzien „iedere in de kop voorkomende uitdrukking

---

(1) Cfr. H. LIEBAUT, o.c., p. 16.

die kan worden beschouwd als een „Leidmotief” voor de krant (1)”.

d. *Prijs* :

Per nummer, per trimester of per jaar.

Wanneer bij een blad, de abonnementsprijs voor het buitenland aangegeven werd, hebben we ook die steeds opgenomen.

e. *Formaat* :

In centimeters (eerst de hoogte vervolgens de breedte), aantal kolommen per bladzijde, aantal bladzijden per nummer.

f. *Periodiciteit* :

Deze werd steeds zoveel als het maar kon aangevuld met de vermelding van de dag waarop het blad verscheen.

g. *Oplage* :

Slechts enkele kranten publiceerden hun oplage. Meestal was deze dan nog meer dan waarschijnlijk geweldig overdreven. Slechts bij één enkele krant waren we in staat, gedurende enkele jaren de oplage van week tot week te volgen (2).

h. *Adres* :

Meestal kan de woonplaats van de drukker als adres van de krant fungeren.

III. INTERNE GEGEVENS

Deze bevatten vooral het redactioneel personeel van de krant.

a. *Stichtingsdatum* :

Soms was het slechts mogelijk de stichtingsdatum, bij benadering te bepalen omdat sommige kranten, werkelijk goochelen met hun jaargangen en hun verschenen nummers.

Soms ook dienden we ons tevreden te stellen met de aanduiding van het eerstvoorhanden nummer.

---

(1) Cfr. H. LIEBAUT, o.c., p. 16.

(2) Cfr. 'T Getrouwe Maldegheem.

Einddatum :

Datum van het laatst verschenen of laatstvoorhanden nummer (1).

b. *Stichter(s)*

c. *Eigenaar(s)*

d. *Uitgever(s)*

e. *Drukker (1) :*

Meestal hebben we gepoogd een biografie van de drukker in voetnota te geven.

f. *Hoofdredactie of Beheer*

g. *Redactie en Medewerkers*

h. *Zakencijfer :* Dit kon slecht uitzonderlijk benaderd worden.

IV. KARAKTER EN STREKKING

V. BIBLIOGRAFIE

Meestal werden bestaande repertoria terzijde gelaten, daar deze ofwel verkeerde inlichtingen, ofwel gegevens gaven die reeds in de krant zelf konden gevonden worden.

---

(1) De publicatie van de kranten werd hoofdzakelijk gestaakt tijdens de eerste Wereldoorlog. Verschillende bladen brachten dan, bij gebrek aan papier, hun aantal bladzijden op de helft. Ze verdwenen tenslotte, om al dan niet na de oorlog terug op te duiken, doch dan meestal onder een andere titel.

VI. REPERTORIUM VAN DE OOSTVLAAMSE PERS

AALST

Alhoewel het arrondissement Aalst reeds volledig onderzocht werd (1) toch zijn we er in geslaagd, dank zij, het ons ter beschikking gestelde documentatiemateriaal, voor sommige bladen beknopte aanvullingen te geven, of zelfs nieuwe bladen te beschrijven. Indien er niets aan de beschrijving van het blad diende gewijzigd te worden hebben we enkel de bewaarplaats, van de door ons gevonden nummers of verzamelingen genoteerd. Indien er zich echter een wijziging in de beschrijving opdrong dan hebben we de krant volledig overgenomen. Dit geldt voor de steden Aalst, Geraardsbergen, Ninove, Oordegem en Zottegem.

1. De (n) Aalstenaer

In het S.A. te Oudenaarde wordt het eerst voorhanden nummer bewaard, nl.: 25-I-1842 (II, nr. 7). De krant werd evenwel volledig beschreven door H. LIEBAUT, *o.c.*, p. 18-19.

2. Algemene nieuws- en aankondigingsblad van Aalst (1840-1842) (2)

- I. Gent : U.B./J. 1712 : II-VII-1841 (nr. 41).
Leuven : U.B./F.H.: 40/79 : 24-X-1841 (nr. 56).
Antwerpen : S.B./S.: 22-V-1842 (nr. 86).
Oudenaarde : S.A./S.: 26-XII-1841 (nr. 65).
Brussel : M.I.P. : 10-X-1841 (nr. 54), 31-X-1841 (nr. 57).
- II. b. *Vignet* : Wapenschild van Aalst.
c. *Motto* : „Nec spe, nec metu”.
d. *Prijs* : 6 F. per jaar.

---

(1) Cfr. H. LIEBAUT, *Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst* (Inter-universitair centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdrage 41), Leuven, 1967.

(2) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, *o.c.*, p. 21-22. Dit blad werd op 16 oktober 1842 opgevolgd door *De Gazette van Aelst*.

- e. *Formaat* :
 40 × 28 cm, 3 kol. 4 pp.
 44 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 10-x-1841 (nr. 54).
- f. *Perioditeit* : wekelijks (zo.).
Adres : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Stichtingsdatum* : 3-x-1840 (1).
Eerst voorhanden nummer : 11-vii-1841 (nr. 41).
Einddatum : 9-x-1842 (1).
Laatst voorhanden nummer : 22-v-1842 (nr. 86).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Spitaels-Schuerman, Nieuwstraat, 14 Aalst (2).
- g. *Redactie* : Advocaat H. De Galan.
- IV. A-politiek informatie- enannoncenblad.

3. Den Beyaerd van Aalst (1857-) (3)

- I. Oudenaarde : S.A./S. 26-xi-1857 (I, nr. 1).
- II. b. *Vignet* :
 Beiaardier bespeelt het klavier. Op ieder klokje staat de franstalige naam van een Belgische stad. Op de te spelen partituur staat gedrukt „Nec Spe, Nec Metu. La Brabançonne. La Liberté” (Tekening van Duverger.).
- c. *Motto* :
 „De Maskers af.
 Hij doet de goeden lieden aet.
 Die 't genade zonder straffen laet.”
 (Vader Cats).
- „Al mallen waerheyd.
 Wie in zyn land geen koren zaegt.
 Is 't zeker dat hij disterls maeyt’.”
 (Vader Cats).
- d. *Prijs* :

---

(1) Cfr. A. WARZEE, *Essai historique et critique sur les journaux belges*, p. 232.
 (2) Volgens H. LIEBAUT werd de drukkerij Spitaels-Schuerman te Aalst opgericht door Charles-Ghislain Spitaels-Schuerman (1839-1920) zie hierover : V. SCHOBENS en W. VAN HILLE, *Descendance de J.B. Spitaels 1719-1779*, p. 185-188.
 (3) Deze krant werd door H. LIEBAUT o.c., niet beschreven. Het wordt enkel vermeld op p. 23.

- e. *Formaat* : 32,5 × 23,5 cm, 2 kol., 4 pp.
 f. *Periodiciteit* :
 „Den Beyaerd verschijnt eens ter week zoveel als mogelijk is
 Donderdag”.
- h. *Adres* : Kerkstraat, nr. 14 Aalst.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 26-XI-1857 (I, nr. 1).
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Gommar DE Vos, Kerkstraat, 14 Aalst (1).
- IV. *Liberaal, opinie- en informatieblad* (2).

4. Den Denderbode (1846-1914)

De K.B. te Brussel bezit verder meerdere jaargangen van dit blad.
 B.,K.B./J.B. 74 : 1846-1852.

1872-18 .

1884-1888.

1890- .

1894-1899.

Een volledige beschrijving van *Den Denderbode* werd echter reeds
 gegeven (3).

5. Gazette van Aelst (1842-) (4)

Het eerst voorhanden nummer wordt bewaard in het S.A. te Oude-
 naarde : O.,S.A./S.: 6-XI-1842 (nr. 110).

---

(1) Gommar DE Vos (1811-1880) was afkomstig van Oudenaarde, waar hij *De Gazette*
 van Audenaerde uitgaf. (Cfr. H. LIEBAUT, o.c., p. 69).

(2) Op 26-XI-1857 (I, n. 1) p. 2, kol. 2.:

„Verder zal den Beyaerd zyn geklank alom, laten hooren als het er zal op aenkomen aen
 uytvindingen, van hoog belang in landbouw, nijverheyd, kunsten en wetenschappen.
 Daer is het programma van den beyaerd die hy in deze woorden herhaeld :

— Eerbied aen kerk en godsdienst.

Beknibbeling der daedzaken van zyne dienaers, indien zy buyten hunne pligten gaen.

— Afkeuring met klokken en klepers der werkingen van het staetsbestuer en der stedelijke
 overheyd, in geval van verzuyming hunner pligten of daerstelling van schadelijke of
 noodelooze moet regelen.

— Hooge goedkeuring door den Beyaerd van alle belangrijke werkingen ten voordele
 van het land in het gemeen en van het arrondissement Aelst in het bijzonder.”

(3) H. LIEBAUT, o.c., p. 31-37.

(4) Dit blad is de opvolger van het *Algemeen Nieuws- en Aankondigingsblad* en werd
 reeds volledig beschreven door H. LIEBAUT, o.c., p. 40-41.

6. Overzicht der Katholieke Nederlandsche Pers (1909-1914) (1)

- I. Gent, U.B./P.492 : 15-XII-1909 (I, nr. 1), 15-III-1911 (II, nr. 6),
3-I-1913 (IV, nr. 1). 14-II-1913 (IV, nr. 4) — 25-IV-1913
(IV, nr. 9). 13-V-1913 (IV, nr. 11) — 19-XII-1913 (IV, nr. 2).
16--II-1914 (V, nr. 2) — 31-VII-1914 (V, nr. 16).
Brussel, M.I.P.: 15-XII-1909 (I, nr. 1), 15-IV-1910 (I, nr. 8). 15-
II-1911 (I, nr. 4).
Leuven : U.B./F.M. 304/8 : 15-I-1910 (I, nr. 2), 31-VIII-1910
(I, nr. 8).
- II. *Vignet* :
Dirk Martens aan het venster (tekening van J. VAN MALDEREN)
Schets van Aalst, met er boven een arend met opengespreide
vleugels, vanaf 3-I-1913 (IV, nr. 1.).
- d. *Prijs* :
2.5 F. per jaar.
10 cent per nummer.
- e. *Formaat* :
26,5 × 19 cm, 2 kol., 16 pp.
26,5 × 19 cm, 2 kol., 20 pp. vanaf 15-II-1911 (II, nr. 4).
15,5 × 17 cm, 2 kol., 20 pp., vanaf 3-I-1913 (IV, nr. 1).
- f. *Periodiciteit* : om de veertien dagen (wo.).
Adres : Keizerlijke Plaats, Aalst.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 15-XII-1909 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 31-VII-1914 (V, nr. 16).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Volksdrukkerij „Dirk Martens” Petrus VAN SCHUYLENBERGH,
Keizerlijke Plaats, Aalst.
Drukkerij der Abdij, Averbode vanaf 3-I-1913 (IV, nr. 1).
- f. *Redactie* :
Molenstraat, 17, Eecloo, op 15-III-1911 (II, nr. 6)
Drukkerij der Abdij, Averbode, vanaf 3-I-1913 (IV, nr. 1).

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, o.c., p. 62.

IV. Katholiek, letterkundig blad, met uittreksels uit Nederlandse en Belgische kranten en tijdschriften (1).

7. De Sportliefhebber (1809-) (2)

I. Leuven : U.B./F.H.: 6-VI-1909 (1, nr. 1).

II. a. *Ondertitel* :

„Wielrijden — Voetbal — Turnen — Kaartspel — Loopen — Zwemmen, enz...”.

d. *Prijs* :

5 cent. per nummer.

3 fr. per jaar.

e. *Formaat* : 42 × 31 cm, 3 kol., 4 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (ma.).

h. *Adres* : St. Martensplaats, 15 Aalst.

III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 6-VI-1909 (1, nr. 1).

d. e. *Uitgever, Drukker* : J. Van Nuffel — De Gendt.

---

(1) Op 15-XII-1909 (1, n. 1):

„Sinds twee jaren verschijnt er te Doornik een Tijdschrift : „La Revue de la Bonne Presse”. Het bevat de beste artikels onzer katholieke fransche bladen, en genoot steeds den besten bijval. Wij willen hetzelfde doen voor onze katholieke Nederlandsche bladen, en ook een Tijdschrift uitgeven met titel : „Overzicht der Katholieke Nederlandsche Pers”. Wij zeggen Nederlandsche, omdat we zinnens zijn, belangrijke uitknipsels mee te deelen, niet alleen uit onze Vlaamsche bladen, maar ook uit Hollandsche, zoals „De Tijd”, „Het Centrum”, „De voorhoede”, enz. En welk is ons doel? Ten eerste aan zoovele puike en uitgelezene artikels meer verspreiding geven. Nu tellen de beste artikels onzer bladen een beperkt aantal lezers. Gij zelf, geachte Lezer, gij wenschet meermaals dit of dat artikel onder al de klassen der samenleving verspreid te zien. Wij bieden U daartoe het gepaste middel. Ons OVERZICHT zal vatbaar en leerrijk zijn voor elkeen en vergt de medehulp van alle ijverige katholieken. Ten tweede, wij willen aan de vergetelheid ontrukken zoovele krachtige en prachtige artikels, die eenieder soms zou willen wegbergen, indien dit geene vliegende bladjes waren, die gemakkelijk worden verstrooid. Nu kunt gij ze ons opzenden. Wij zullen in Uwe plaats al die kostelijke perls als in een juweelkastje verzamelen, 't welk u later zal dienen als geschiedkundig monument van ons hedendaagsch leven. Op 't einde van elk jaar zal ons Overzicht een prachtig boekdeel uitmaken met inhoudstafel der opgenomen artikels. Ten derde, het overzicht zal dienen to tmeerdere kennis en verbreiding onzer geliefde Moedertaal. Meer dan 200 dagbladen, uit alle werelddeelen, worden in het Nederlandsch opgesteld. (In Amerika 16 bladen, in Transvaal 10). Daaruit zullen wij U eene veertiendaagsche bloemlezing aanbieden, geplukt in onzen rijken Nederlandschen tuin. Dit zal onbetwistbaar veel bijbrengen tot diepere taalkennis en tot meerdere ineensmelting der eigenaardigheden onzer Nederlandsche Taal. Ten vierde, en dit is niet van 't minste nut, aan de Katholieke Pers, en vooral aan de weekbladen, zal ons Overzicht kernachtige artikels aanbieden. Nu gebeurt het maar al te dikwijls, dat deze, buiten de verkiezingsperiode, als bloedloos worden, bij gebrek aan voortdurende medehulp en degelijken kost. Wij willen hun dien overvloedig schenken met het kruim uit alle Nederlandsche bladen.”

(2) Dit blad werd door de Heer H. LIEBAUT niet behouden.

f. *Hoofdopsteller* : Arthur Van Ertvelde.

g. *Redactie* : St. Martensplaats, 15 Aalst.

IV. A-politiek sportblad (1).

---

(1) Op 6-VI-1909 (I, n. 1) p. 1, kol. 1.:

„Een goed sportblad moet niet alleenlijk de sportfeesten en prijskampen aankondigen, maar ook zoo spoedig mogelijk de uitslagen weergeven. Hierin bijzonderlijk denken wij zeer goed te zullen gelukken, gezien het groot getal briefwisselaars, welke ons bereidwillig hunne gewaardeerde hulp verzekerd hebben; en om de lezer nog meer te behagen zal het blad altijd maandags verschijnen en al de juiste uitslagen van 's zondag geven, zonder te rekenen op de bijzondere uitgaven die zij zullen doen.

Een goed sportblad moet toch de sporten aanmoedigen, op dit punt zullen wij onze sportliefhebbers tenvolle voldoening trachten te geven door het inrichten van wielrijdersfeesten, voetbalkampioenschappen en andere sportfeesten, die tegenwoordig aan het dagorde staan...”.

ASSENEDE

8. Annoncenblad (1910-)

- I. Gent : U.B./J. 1169 : 13-IV-1912 (II, nr. 72).
Leuven : U.B./F.H. 47/2 : 17-XII-1910 (I, nr. 3), 20-IX-1913 (III, nr. 140).
Brussel : M.I.P. : 15-IV-1911 (I, nr. 20), 29-IV-1911 (I, nr. 22), 17-VIII-1912 (II, nr. 89).
- II. a. *Ondertitel* : „Voor Assenede en Omstreken”.
d. *Prijs* :
1 fr. per jaar voor België.
75 cent. per jaar voor Nederland.
e. *Formaat* :
31 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp. op 17-XII-1910 (I, nr. 3).
31 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 15-IV-1911 (I, nr. 20).
31 × 21,5 cm, 2 kol. 6 pp. op 13-IV-1912 (II, nr. 72).
31 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp. op 17-VIII-1912 (II, nr. 89).
31 × 21,5 cm, 2 kol. 6 pp. op 20-X-1913 (III, nr. 140).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (za).
h. *Adres* : Zie Uitgever, Drukker.
Stichtingsdatum : 3-XII-1910 (I).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 17-XII-1910 (I, nr. 3).
Laatst voorhanden nummer : 20-XI-1913 (III, nr. 140).
d. e. *Uitgever, Drukker* : C. Haers — Dumez, te Assenede.
- IV. A-politiek annoucenblad.

---

(1) Vermeld op 13-IV-1912 (II, n. 72) p. 1.

BAASRODE

9. De Gazet van Baesrode (1909-)

- I. Gent : U.B./J. 1568 : 20-v-1911 (III, nr. 21).
Brussel : K.B./F.M.: 8-IV-1911 (III, nr. 15).
Brussel : M.I.P.: 8-VI-1911 (III, nr. 15).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad voor het kanton Dendermonde, verschijnende iederen Zaterdag”.
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za).
- h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Eerste nummer* : 14-II-1909 (1).
Eerst voorhanden nummer : 8-IV-1911 (III, nr. 15).
Laatst voorhanden nummer : 20-V-1911 (III, nr. 21).
- b. c. d. e. *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
Michel Bracke-Dubois, Nieuwe Laan 3, St. Gillis-bij-Dendermonde (2).
- IV. Liberaal, lokaal informatie- en annoncenblad.

---

(1) Waarschijnlijk werd dit blad evenals *De Toekomst van St. Gilles* en *De Gazet van Schoonaarde* gesticht op 14-II-1909.

(2) Van de heer Dauwe Henri Em. Hielstraat 77/79 St. Gillis, Dendermonde, de vroegere uitgever van *Denderland* konden we vernemen dat Michel Bracke, al zijn nieuws overnam uit alle mogelijke andere kranten. Hij gaf terzelfdertijd verschillende kranten uit, hoogstens ieder op een 70 tal exemplaren, ieder met een verschillende titel, maar met dezelfde inhoud.

BALEGEM

10. De Kantonale Bode (1900-)

- I. Gent : U.B./J. 1570 : 14-vii-1901 (II).
Brussel : M.I.P. : 17-iv-1904 (v).
- II. a. *Ondertitel* : „voor alle slach van aankondigingen”.
d. *Prijs* : 1 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 31 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* :
wekelijks (za).
wekelijks (zo) op 17-iv-1904 (v).
h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 14-vii-1901 (II).
Laatst voorhanden nummer : 17-iv-1904 (v).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Van Grembergen & Zoon, Balegem — Dorp.
- IV. A-politiek annoncenblad.

11. Nieuws & Annoncenblad (1897-)

- I. Gent : U.B./J. 1571 : 25-vii-1897 (I, nr. 9).
Brussel : M.I.P.: 30-v-1897 (I, nr. 1), 13-vi-1897 (I, nr. 3),
28-xi-1897 (I, nr. 27).
Leuven : U.B./F.H. 287/6 : 30-v-1897 (I, nr. 1), 1-viii-1897
(I, nr. 10), 19-ix-1897 (I, nr. 17).
Antwerpen : S.B./S.: 13-vi-1897 (I, nr. 3).
Brussel : K.B./F.M.: 30-v-1897 (I, nr. 1).
- II. 1. *Ondertitel* : „van het kanton Oosterzeele”.
d. *Prijs* :
3 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 55 × 37 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo).
h. *Adres* : Zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 30-v-1897 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 28-xi-1897 (I, nr. 27).

d. e. *Uitgever, Drukker* : Van Geertruyen—D'Hooghe, Balegem (Dorp).

IV. Lokaal, a-politiek, nieuws- en aankondigingsblad (1).

12. Nieuws- en Annonceblad- (1898-) (2)

I. Brussel : M.I.P.: 18-IX-1898 (I, nr. 2).

Gent : U.B./J. 1572 : 14-I-1900 (II, nr. 70).

II. a. *Ondertitel* :

„van het kanton Oosterzeele en omliggende gemeenten” op 18-IX-1898 (I, nr. 2).

„voor de kantons Oosterzeele, Sottegem en Herzele” op 14-I-1900 (II, nr. 70).

c. *Motto* : „Handel en Nijverheid wergen Ruchtbaarheid”. op 14-I-1900 (II, nr. 70).

d. *Prijs* :

3 fr. per jaar op 18-IX-1898 (I, nr. 2).

2 fr. per jaar, op 14-I-1900 (II, nr. 70).

5 cent. per nummer, op 14-I-1900 (II, nr. 70).

e. *Formaat* :

55 × 36,5 cm, 4 kol. 4pp. op 18-IX-1898 (I, nr. 2).

42 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. op 14-I-1900 (II, nr. 70).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : zie *Uitgever, Drukker*.

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 18-IX-1898 (I, nr. 2).

Laatst voorhanden nummer : 14-I-1900 (II, nr. 70).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

A. Van Grembergen & Zoon, Balegem (Dorp).

IV. Lokaal, a-politiek nieuws- enannoncenblad.

---

(1) Op 30-V-1897 (I, n. 1) p. 1 : „Inderdaad, wij overdrijven het geenszins, wanneer wij het meerendeel der huidige nieuwsbladen vervelend noemen! Verwaande dagblad-schrijvers denken er dubbel geleerd te schijnen, door zich un hunne gazetten niet te laten verstaan en zulke bewoordingen te gebruiken, dat zinsrede voor den min geleerde lezer een ondoordringbaar raadsel voorstelt!... Alhoewel meer bepaaldelijk voor den volwassen burger en werkman geschreven, zal ons blad ook door de jeugd gretig worden gelezen...”

(2) Om 14-I-1900 (II, n. 70) wordt de titel *Het Nieuws- en Annoncenblad*.

BERLARE

13. Gazette van Berlaere (1897-)

- I. Gent : U.B./J. 1573 : 10-v-1914 (XI, nr. 19).
Antwerpen : S.B./S.: 23-v-1897 (I, nr. 25).
Leuven : U.B./F.H. 183/19 : 29-III-1914 (XI, nr. 13).
Brussel : K.B./F.M.: 15-XII-1912 (IX, nr. 50).
Brussel, M.I.P.: 11-VII-1897 (I, nr. 32), 22-III-1914 (XI, nr. 12)
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad”.
„Katholiek Nieuws- & Aankondigingsblad” vanaf 15-XII-1912 (IX, nr. 50).
- c. *Motto* :
„In Vlaanderen Vlaamsch
Voor God en Vaderland” vanaf 15-XII-1912 (IX, nr. 50).
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar. Eén nummer = 8 cent.
2,5 fr. per jaar vanaf 15-XII-1912 (IX, nr. 50).
- e. *Formaat* :
55 × 37 cm, 5 kol. 4 pp.
59 × 38,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 15-XII-1912 (IX, nr. 50).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 23-v-1897 (I, nr. 25).
Laatst voorhanden nummer : 29-III-1914 (XI, nr. 13).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Pol Meire—De Leppeleer & Cie., Berlaere.
Prosper Van Cauteren—Van Gysegem, Berlaere — Dorp,
vanaf 15-XII-1912 (IX, nr. 50).
- IV. Katholiek, lokaal nieuwsblad met veelannoncen.

BEVEREN

14. Gazette van Beveren-Waas (1883-)

- I. Gent : U.B.J. 1575 : 12-VII-1883 (I, nr. 1), 21-XII-1884 (I, nr. 20), 26-IX-1890 (XIV, nr. 8).
Antwerpen : S.B./S.: 15-III-1891 (VIII, nr. 31), 18-XI-1900 (XVIII, nr. 15).
Leuven : U.B./F.H. 186/12 : 11-VII-1886 (III, nr. 48), 8-II-1891 (VIII, nr. 26), 27-XI-1892 (X, nr. 16), 7-V-1893 (X, nr. 39), 28-VI-1896 (XIII, nr. 47), 27-VI-1897 (XIV, nr. 47), 4-VI-1899 (XVI, nr. 44), 4-II-1900 (XVII, nr. 27), 3-III-1907 (XXIV, nr. 29).
Brussel, K.B./F.M.: 18-VII-1886 (III, nr. 49).
Brussel, M.I.P.: 26-VIII-1883 (I, nr. 3), 29-XI-1885 (III, nr. 17), 8-VII-1888 (V, nr. 48), 9-IX-1888 (VI, nr. 5), 3-IX-1894 (XII, nr. 8), 15-V-1910 (XXVII, nr. 40).
- II. a. *Ondertitel* :
„en van het Kanton. Nieuws- en Annoncenblad.”
„en van het Kanton, bestaande uit de Gemeenten, Burcht, Calloo, Doel, Kieldrecht, Melsele, Verrebroeck & Zwijn-drecht” vanaf 21-XII-1884 (I, nr. 20).
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor Beveren-Waas.
3,5 fr. per jaar voor België.
5,5 fr. per jaar voor het buitenland.
10 cent. per nummer.
- Vanaf 3-III-1907 (XXIV, nr. 29) :
2,60 fr. per jaar voor Beveren-Waas.
3,15 fr. per jaar voor België.
5,5 fr. per jaar voor het buitenland.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks zo.
h. *Adres* : zie Drukker.
- III. a. *Eerste nummer* : 12-VII-1883 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 15-V-1910 (XXVII, nr. 40).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Ch. Strybol.

Strybol—Van Hoeylandt, Vracenestraat 45, Beveren, vanaf
21-XII-1884 (I, nr. 20).

Strybol—Van Hoeylandt, Vracenestraat nr. 6 Beveren, vanaf
27-IX-1890 (xiv, nr. 8).

IV. Katholiek nieuwsblad met buitenlandse berichten (1).

15. De Raadselbode (1901-)

I. Brussel : M.I.P.: 30-x-1909 (ix, nr. 44).

II. a. *Ondertitel* :

„Algemeen raadselkundig weekblad onder het bestuur van
den ‚Excelsior‘ club. Raadsels — Folklore — Kunst en Letter-
nieuws — Geschiedenis — Allerlei”.

b. *Vignet* : Twee zwarte leeuwtes.

c. *Motto* :

„Nut en verzet. *Excelsior*. Vlaamschen Vrij.

Alles voor Vlaanderen

Vlaanderen voor Kristus

Voor ons Volk en zijn Recht”.

d. *Prijs* : 2.5 fr. per jaar.

e. *Formaat* : 42 × 38 cm, 3 kol. 8 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).

h. *Adres* : 37, Marktplaats, Beveren-Waas.

III. a. *Enig voorhanden nummer* : 30-x-1909 (ix, nr. 44).

e. *Drukker* : Wwe H. Fournier, Wuytschaete.

f. *Hoofredactie* : Marktplein, 37, Beveren-Waas.

g. *Medewerkers* :

Frans Fruyts, Beersel, Antwerpen.

Karel Sebruyns, Ottogracht, Gent.

IV. Katholiek, a-politiek ontspanningsblad.

---

(1) Op 12-VIII-1883 (I, nr. 1) : „... De Gazette zal wekelijks inhouden : De bijzonderste binnen- en buitenlandsche nieuwstijdingen, marktprijzen der bijzonderste markten, de beweging van den Burgelijken Stand der gemeenten Beveren, Calloo, Doel, Melsele en Zwijndrecht; verkooping van de heer Notarissen en zaakhandelaars, handelsberichten enz.; ook zullen wij altijd zorgen aan onze geëerde Lezers belangrijke verhalen als feuilleton mede te deelen.

Eerbied aan Godsdienst, zeden en wetten, zullen steeds onze bedoelingen zijn, daarvan zal eenieder zich kunnen overtuigen...”

BOEKHOUTE

16. Aankondigingen (1910-)

- I. Gent : U.B./J. 1577 : 17-XII-1910 (I, nr. 13). J. 1577 a : 9-IX-1911 (II, nr. 36).
Leuven : U.B./F.H. 34/45 : 30-XI-1911 (II, nr. 39).
Brussel : K.B./F.M.: 25-IX-1910 (I, nr. 1), 8-X-1910 (I, nr. 3), 3-XII-1910 (I, nr. 11), 18-III-1911 (II, nr. 11), 17-VI-1911 (II, nr. 24), 24-VI-1911 (II, nr. 25), 15-VII-1911 (II, nr. 28).
Brussel : M.I.P. : 22-X-1910 (I, nr. 5), 5-XI-1910 (I, nr. 7), 12-XI-1910 (I, nr. 8), 8-IV-1911 (II, nr. 14), 24-VI-1911 (II, nr. 25), 8-VII-1911 (II, nr. 27).
- II. a. *Ondertitel* :
„Best Geschied Weekblad voor alle slach Bekendmakingen” vanaf 8-X-1910 (I, nr. 3) „en Wetenswaardigheden” vanaf 24-VI-1911 (II, nr. 25).
- b. *Vignet* : Vlaamsch Wapenschild, vanaf 5-XI-1910 (I, nr. 7).
- c. *Motto* : „Voor Taal en Recht” vanaf 5-XI-1910 (I, nr. 7).
- d. *Prijs* :
gratis.
1 fr. per jaar voor België.
2 cent. per nummer vanaf 3-XII-1910 (I, nr. 11).
gratis op 9-IX-1911 (II, nr. 36).
1,10 fr per jaar voor België.
2 cent. per nummer op 30-IX-1911 (II, nr. 39).
- e. *Formaat* :
32,5 × 20 cm, 2 kol. 2 pp.
33 × 22,5 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 5-XI-1910 (I, nr. 7).
32,5 × 25,5 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 17-XII-1910 (I, nr. 13).
32,5 × 22,5 cm, 2 kol. 8 pp. vanaf 8-IV-1911 (II, nr. 14).
32,5 × 22,5 cm, 2 kol. 6 pp. op 17-VI-1911 (II, nr. 24).
45 × 32,5 cm, 4 kol. 2 pp. vanaf 24-VI-1911 (II, nr. 25).
45 × 32,5 cm, 3 kol. 2 pp. op 8-VII-1911 (II, nr. 27).
45 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 15-VII-1911 (II, nr. 28).
45 × 33,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 9-IX-1911 (II, nr. 36).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : zie Drukker.

III. a. *Eerste nummer* : 25-IX-1910 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 30-IX-1911 (II, nr. 39).

d. e. *Uitgever, Drukker* : J. A. Bendel — Teirlinck, Bouchaute.

IV. A-politiekannoncenblad (1).

---

(1) In zijn eerste nummer stelde het blad zich als volgt aan zijn lezers voor : „De REKLAAM die in onze streken, om zoo te zeggen eene doode letter is en aangezien het herhaald en aanhoudend bekendmaken, zulke goede uitslagen oplevert beslisten wij tot het stichten van een wekelijksch bladje betiteld „AANKONDIGINGEN”... Heeren Fabrikanten, Handelaars, Makelaars, Voortverkoopers en Verbruikers, Hotelhouders, Herbergiers, Winkeliers, Ambachtslieden, Landbouwers en Burgers, wij vragen het U, wat kan er voordeliger, winstgeverder gevonden worden, dan een middel om in onderlinge betrekking te staan?

Welnu in „AANKONDIGINGEN” zult U dit middel vinden, want dit blad zal kosteloos verzonden worden aan Landbouwers, Neringdoenden, Winkeliers, Herbergiers en bijzonder van elke gemeente, gelegen langs den spoorweg EECLOO — MOERBEKE en omliggende.

„AANKONDIGINGEN” bevat, benevens alle slach bekendmakingen nog :

1° Eene uurtabel der treinen Eecloo — Moerbeke en omliggende.

2° Eene plaats voorbehouden voor het aanbieden of zoeken van betrekkingen;

3° Zoo den omvang van het blad zulks toelaat, zal er ook een BEURSBERICHT en al wat nuttig geacht wordt, in verschijnen.”

BUGGENHOUT

17. Gazet van Buggenhout (1912-)

- I. Gent : U.B./J. 1578 : 7-VII-1912 (I, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M.: 7-VII-1912 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P.: 7-VII-1912 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 183/7 : 19-VII-1914 (IV, nr. 29).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor alle Sporten, Nieuwsjes en Aankondigingen,
verschijnende iederen Zondag”.
d. *Prijs* :
2,50 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 57,5 × 40 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Zie Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 7-VII-1912 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 19-VII-1914 (IV, nr. 29).
c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
Joseph Beeckman, Ouden Briel, Buggenhout.
- IV. Lokaal informatie- en annoncenblad met veel landbouw artikels.
Strekking niet uit te maken.

DEINZE

18. Aankondigingsblad (1880-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1124 : 26-IX-1880 (1, nr 1 suppl.).
Leuven : U.B./F.H. 34/35 : 26-IX-1880 (1, nr. 1 suppl.), 10-X-1880 (1, nr. 3, suppl.).
- II. a. *Ondertitel* : „Feuille d'Annonces”.
d. *Prijs* : ?
e. *Formaat* : 46 × 32 cm, 4 lok. 4 pp.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 26-IX-1880 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 10-X-1880 (1, nr. 3).
d. e. *Uitgever, Drukker* : Lod. De Vriese, Gent.
- IV. A-politiekannoncenblad.

19. Berigtings - Blad (1844-)

- I. Oudenaarde : S.A./S.: 3-XI-1844 (1, nr. 1), 1-XII-1844 (1, nr. 5).
- II. a. *Ondertitel* :
„Van Deynze” op 3-XI-1844 (1, nr. 1).
„Stad Deynze” op 1-XII-1844 (1, nr. 5).
b. *Vignet* : wapenschild van Deinze op 3-XII-1844 (1, nr. 5).
d. *Prijs* : 90 cent. per 3 maanden.
e. *Formaat* : 34 × 23,5 cm, 2 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : zie *Uitgever, Drukker*.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 3-XI-1844 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 1-XII-1844 (1, nr. 5).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
Weduwe De Laere—Bogaert en J. J. Vanden Broucke, op
de Werk-Merkt, 542, te Deynze.

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECUERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse pers. Repertorium (1667-1914)*, p. 56.

IV. A-politiekannoncenblad (1).

20. De Deinsche Bruger (1877-)

- I. Deinze(2) : O.K.K.: 1-VII-1877 (I, nr. 1), 8-VII-1877 (I, nr. 2), 22-VII-1877 (I, nr. 4), 5-VIII-1877 (I, nr. 6) — 26-VIII-1877 (I, nr. 9), 23-IX-1877 (I, nr. 13), 7-X-1877 (I, nr. 15), 28-X-1877 (I, nr. 18), 4-XI-1877 (I, nr. 19), 18-XI-1877 (I, nr. 21), 2-XII-1877 (I, nr. 23) — 22-XII-1878 (I, nr. 51)^{II}, 12-I-1879 (III, nr. 2) — 19-XII-1880 (IV, nr. 51), 2-I-1881 (V, nr. 1) — 30-XII-1883 (VII, nr. 52), 13-I-1884 (VIII, nr. 2) — 27-XII-1903 (XXXVII, nr. 52), 10-I-1904 (XXVIII, nr. 2) — 28-XII-1913 (XXXVII, nr. 52).
Brussel : M.I.P.: 29-VIII-1877 (I, nr. 5).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad”.
„Nieuws-, Handels- en Aankondigingsblad” vanaf 8-XII-1889 (XIII, nr. 49).
- b. *Vignet* :
Wapenschild van Deinze vanaf 8-XII-1889 (XIII, nr. 49) tot 24-IX-1893 (XVII, nr. 39).
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor Deinze.
3,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
45 × 32 cm, 3 kol. 4 pp.
50,5 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 23-IX-1877 (I, nr. 13).
53,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 2-XII-1877 (I, nr. 23).

---

(1) Het programma luidde : „De Weduwe De Laere, -Bogaert en J. J. Vanden Broucke, Boekdruckers, op de Merkt, te Deynze, nr. 542, vastgesteld hebbende een wekelijks blad te drukken, om des zondags morgens te verschijnen onder den titel van Berichtingsblad van Deynze, 't welk niet alleeneleyk in alle de gemeenten der kantons Deynze, Nevele, Nazareth en Cruyshautem zal gezonden worden, maar tevens in de steden van Gend, Kortrijk, Audenaerde en Thielt en uit alle welke gemelde plaatsen het zelve blad, altoos zooveel mogelijk, zal volvaerdigd wezen doch geene andere invoegingen zal bevatten dan bekendmakingen van koophandelaren en immers als hetgene de openbare ambtenaren, ontvangers, agenten van affaires winkeliers en al andere zullen noodig hebben aan het publiek kenbaar te maken...” Cfr. 3-XI-1844 (I, nr. 1).

(2) Ook te Gent (U.B./J. 1592), te Antwerpen (S.B./S.), te Leuven (U.B./F.H. 122/12) ten te Brussel (K.B./F.M.) en in het M.I.P. worden nog exemplaren bewaard die echter vallen onder de reeks bewaard te Deinze.

55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 9-v-1880 (iv, nr. 19).
55 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 31-viii-1884 (viii, nr. 35).
54,5 × 38,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 8-xii-1889 (xiii, nr. 49).
54,5 × 41,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 5-i-1890 (xiv, nr. 1).
53,5 × 34 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 1-x-1893 (xvii, nr. 40).
55 × 41 cm, 5 kol. 4 pp. op 30-ix-1900 (xxiv, nr. 39).
57,5 × 41 cm, 5 kol. 4 pp. op 7-x-1900 (xxiv, nr. 40).
55,5 × 41 cm, 5 kol. 4 pp. op 14-x-1900 (xxiv, nr. 41).
60 × 41,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 21-x-1900 (xxiv, nr. 42).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.)

h. *Adres* :

op de Veemerkt, te Deinze.

Merkstraat 132, te Deinze vanaf 3-vii-1881 (v, nr. 27).

Merkstraat 134, te Deinze vanaf 12-x-1902 (xxvi, nr. 41).

Merkstraat 35, te Deinze vanaf 11-i-1903 (xxxvii, nr. 52).

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-vii-1877 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 28-xii-1913 (xxxvii, nr. 52).

d.e. *Uitgever, Drukker* :

G. Van Coppenolle, op de Veemerkt te Deinze.

Gebr. Van Coppenolle, Deinze vanaf 3-vii-1881 (v, nr. 27).

Gebr. Van Coppenolle, Merktstraat 132, Deinze vanaf 8-xii-1889 (xiii, nr. 49).

Gustaaf Van Coppenolle, Merktstraat 132, te Deinze vanaf 7-i-1900 (xiv, nr. 1).

Idem, Merktstraat 134, te Deinze vanaf 12-x-1902 (xxvi, nr. 41).

Idem, Merktstraat 35, te Deinze vanaf 11-i-1903 (xxxvii, nr. 2).

IV. Katholiek, a-politiek nieuws- en aankondigingsblad (2).

---

(2) Het blad stelde zich op 1-vii-1877 (I, nr. 1) p. 1 als volgt aan zijn lezers voor : „Heden verschijnt „De Deinsche Burger” voor de eerste maal, dank aan het groot getal inschrijvers die onzen oproep te goeden trouw hebben beantwoord. Dit goed onthaal en de aanmoediging die wij ontvangen hebben, aarzelen wij niet toe te schrijven aan de twee voornaamste punten in ons prospectus voorkomende, namelijk dat „De Deinsche Burger” geen politiek, maar slechts een nieuws- en aankondigingsblad is, dat van den nauwgezeten zelf mag gelezen worden, aangezien er nooit een artikel strijdig aan godsdiensts of goede zeden zal in te vinden zijn.

Die twee punten zullen wij nimmer uit het oog verliezen, en onze andere beloften vervullende, naar de mate van ons vermogen durven wij gewetensvol „De Deinsche Bruger” in het licht zenden”.

21. Gazette van Deynze (1844-)

- I. Oudenaarde : S.A./A.: 1-VI-1845 (II, nr. 31).
Deinze : O.K.K.: 13-IX-1845 (II, nr. 46).
- II. a. *Ondertitel* :
„Voor Waerschuwingen, bekendmakingen, verkooping
enz.”
- d. *Prijs* :
1,6 fr. per 3 maanden.
6 fr. per jaar.
- e. *Formaat* : 41 × 26 cm, 3. kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : op de merkt, nr. 542, te Deynze.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 1-VI-1845 (II, nr. 31).
Laatst voorhanden nummer : 14-IX-1845 (II, nr. 46).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
We De Laere—Bogaert en J. J. Van den Broucke, op de
Merkt nr. 542 te Deynze.
- IV. A-politiek, nieuws- en aankondigingsblad.

22. Gazette van Deynze (1860-)

- I. Gent : U.B./J. 1593 : 11-III-1860 (I, nr. 2).
Leuven : U.B./F.H. 187/12 : 25-XI-1860 (I, nr. 17).
Deinze : O.K.K.: 12-VIII-1860 (I, nr. 6), 25-I-1863 (IV, nr. 1).
Brussel : M.I.P.: 26-VII-1860 (I, nr. 7).
- II. d. *Prijs* : 20 cent. per nummer (cfr. periodiciteit).
e. *Formaat* : 42,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* :
„Daer de Gazette van Deynze nog niet bepaaldelyk ver-
schynt, abonneert men zich per nummer waervan de prijs
is bepaeld op 20 centiemen”.
- h. *Adres* : Dykstraet 855 te Dendermonde.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 11-III-1860 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 25-I-1863 (IV, nr. 1).
- d. *Uitgever* : Gerard Bilteryst (I)

---

(1) Cfr. *Iets over Dagbladen van vroeger en nu*, p. 17.

e. *Drukker* :

A.-J. Verbaere—Vandevoorde, Dyckstraet 855 te Dendermonde.

IV. Liberaal, annoucenblad met zeer lokaal nieuws (1).

23. Gazette van Deynze (1888-)

- I. Deinze(2) : O.K.K.: 3-v-1888 (1, nr. 1) — 17-xv-1889 (II, nr. 77),
1-xii-1889 (II, nr. 79) — 20-xii-1908 (xxi, nr. 1076),
3-v-1909 (xxii, nr. 1078) — 28-xii-1913 (xxvi, nr. 1335).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad, verschijnende den zondag's morgens.”
- b. *Vignet* : Wapenschild van Deinze, vanaf 3-1-1909 (xxii, nr. 1078).
- c. *Motto* : „Godsdienst, Handel, Taal en Vaderland”.
- d. *Prijs* :
3,25 fr. per jaar voor Deinze.
3,75 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
55,5 × 36,5 cm, 4. kol 4 pp.
55 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 1-xii-1889 (II, nr. 79).
57 × 41 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 5-vii-1891 (iv, nr. 162).
62,5 × 42,5 cm, 5 kol. 4.pp vanaf 9-vii-1893 (vi, nr. 267).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
Groote Markt, 16.
Groote Markt 18, te Deinze, vanaf 26-iiii-1900 (xiii, nr. 639)
- III. a. *Eerst en eerst voor handen nummer* : 3-vi-1878 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 28-xii-1913 (xxvi, nr. 1335).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Emiel Van Risseghem, Groote Markt 16,
Emiel Van Risseghem, Groote Markt 18, vanaf 26-viii-1900 (xiii, nr. 639).

---

(1) Cfr. *Iets over Dagbladen van vroeger en nu*, p. 13. „... De Nummers in ons bezit, hekelden nogal het schepencollegie en de andere katholieke raadsleden, waarvoor men het blad mag aanzien als haddende eene liberale tint...”

(2) Andere losse nummers, die evenwel vallen onder de reeks te Deinze, worden be-
waard : in de U.B. te Gent (J. 1594) de S.B. te Antwerpen (S.), de U.B. te Leuven (F. H.
187/10) de K.B. te Brussel (F.M.) en in het M.I.P.

R. Van Goethem & Cie, Markt 18 Deinze, vanaf 3-I-1909
(XXII, nr. 1078).

IV. Katholiek, nieuws- en aankondigingsblad (1).

24. De Postduif (1899-)

- I. Gent : U.B./J. 1596 : 24-II-1899 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 322/9 : 24-II-1899 (I, nr. 1), 23-VI-1899
(I, nr. 18).
Brussel : M.I.P.: 24-II-1899 (I, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M.: 10-III-1899 (I, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad van Duivenliefhebberij voor Maatschappijen en
liefhebbers”.
- b. *Vignet* : vliegende duif.
- d. *Prijs* :
2 fr. per jaar voor Deinze.
2,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* : 42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (vrijd.).
- h. *Adres* : Botermarkt 5, Deynze.
- III. a. *Eerste en eerst voor handen nummer* : 24-II-1899 (I, nr. 1).
Laatst voor handen nummer : 23-VI-1899 (I, nr 118).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Polycarpe Grootaert, Botermarkt 5, Deynze.

---

(1) Op 3-VI-1888 (I. nr. 1) p. 1, kol. 1 & 2 : „... Ons programma laat zich dus gemakkelijk beseffen. Overtuigd dat alles, wat duurzaam wil wezen op vaste grond moet berusten, zullen wij in ons blad immer het orgaan zijn der katholieke beginselen! noch vleiend noch vreezend zullen wij al wat in ons is gebruiken om, bij elke gelegenheid, dezelve te verdedigen en te verspreiden.

Voor hetgeen landbouw, handel en nijverheid betreft, hebben wij ons in betrekking gesteld met bekwaame deskundigen, die ons hunne medewerking beloofd hebben en die van tijd tot tijd belangrijke artikels zullen mededelen. Menigmaal ook zullen wij het een of het ander letterkundig gewrocht, nu proza dan dichtwerk, opnemen, dat voorzeker in den smaak zal vallen onzer beschaafde bevolking.

Nuttig en aangenaam wezen : ziedaar ons doel en bij het opzoeken der middelen om het te bereiken, zullen wij immer uit het oog verliezen hetgene aan 't hoofd van ons blad staat : voor Godsdienst, Handel, Taal en Vaderland!...”

IV. A-politiek blad voor duivenmelkers (1).

25. De Stad Deynze (1895-) (2)

- I. Gent : U.B./J. 1597 : 31-III-1895 (I, nr. 1).
Antwerpen : S.B./S.: 2-VI-1895 I, nr. 9), 25-II-1900 (v, nr. 46).
Leuven : U.B./F.H. 361/8 : 31-III-1895 (I, nr. 1), 12-I-1895 (I, nr. 6), 6-XII-1896 (II, nr. 36).
Brussel : M.I.P.: 2-VI-1895 (I, nr. 9).
Brussel : K.B./F.M.: 31-III-1895 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Annoncenblad”.
b. *Vignet* :
Soldaat met steek op het hoofd en hellebaard in de hand, waaraan een wimpel bevestigd is die met de titel van het blad, het wapenschild van de stad draagt.
c. *Motto* :
„Godsdienst — Taal — Vaderland.
Nut en Vermaak - Landbouw en Nijverheid.”
d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar voor Deinze.
3 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 54 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* :
Groote Markt, 5 Deynze.
Botermarkt, 5 Deynze, vanaf 6-XII-1896 (II, nr. 36).

---

(1) op 24-II-1899 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1. : „... Onnoodig te zeggen waarover wij on onze kollommen zullen handelen. De titel, die wij aan het blad geven hebben, toont genoeg dat er van duivenliefhebberij spraak zal zijn.

Daar deze jaarlijks toeneemt, vermits iedereen, rijk en arm, oud en jong, er zich mede onledig houdt, hebben wij gedacht bij middel van ons weekblad, de liefhebbers op de hoogte van den huidige vooruitgang te houden.

Iedereen, zonder onderscheid van kleur of politiek gedacht, iedereen moet weten wat er in den hedendaagschen duivenwereld omgaat, en de middelen bezitten om zijn eigen gedacht vooruit te zetten, te verdedigen tegen al wie er anders over denkt dan zij zelf. Hewel, liefhebbers dit middel wordt u gegeven.

Wie aan de duivenliefhebberij wil nuttig zijn moet zijne eigene gewaarwordingen en ondervindingen, aan zijne medebroeders mededeelen, en zoo zullen wij, op korten tijd, de duivenliefhebberij zien bloeien, en zal er iedereen, niet een tijdverdrijf maar een waar genoegen in vinden zich met deze zaken bezig te houden...”

(2) *De Stad Deynze* wordt op 6-I-1901 (VII, nr. 1) opgevolgd door *De Vlaamsche Toekomst*.

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 31-III-1895 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 25-II-1900 (V, nr. 46).
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 H. Grootaert, Groote Markt 5, Deynze.
 Ernest Grootaert, Botermarkt 5 Deynze, vanaf 6-XII-1896
 (II, nr. 36).
- IV. Katholiek, nieuws- enannoncenblad (I).

26. De Vlaamsche Toekomst (1901-1902)

- I. Gent : U.B./J. 1598 : 6-I-1901 (VII, nr. 1).
 Leuven : U.B./F.H. 402/1 : 6-I-1901 (VII, nr. 1), 16-III-1902
 (VIII, nr. 12).
 Brussel : M.I.P. : 6-I-1901 (VII, nr. 1), 11-VIII-1901 (VII,
 nr. 32), 9-III-1902 (VIII, nr. 11), 28-XII-1902 (VIII, nr. 52).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Katholiek Nieuws- en Aankondigingsblad”.
 „Katholiek Weekblad” vanaf 16-III-1902 (VIII, nr. 12).
- d. *Prijs* :
 3 fr. per jaar voor Deinze.
 3,5 fr. per jaar voor België.
 5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
 56,5 × 39 cm, 4 kol. 4 pp.
 57,5 × 40 cm, 4 kol. 4 pp. op 11-VIII-1901 (VII, nr. 32).
 57 × 39,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 9-III-1902 (VIII, nr. 11).
 55,5 × 59,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 28-XII-1902 (VIII, nr. 52).

---

(2) Op 31-III-1895 (I, nr. 1) stelde het blad zich als volgt aan zijn lezers voor :
 „... Vooreerst ons doelwit is niet, die vurige, somstijds lage pennestrijd der dagelijksche
 nieuwsbladen aan te vangen en aan te wakkeren; ons mikpunt is niet, onze pen te doen
 dienen tot verspreiding van ongelooft en zedeloosheid; — neen duizendmaal neen. —
 Reeds lang genoeg zijn de misbruiken der drukpers te betreuren geweest; reeds lang is
 zij het werktuig geweest van wanorde en omwenteling; doch, bekennen wij het, geene
 enkele maatschappij zou lang wederstand kunnen bieden, indien naast het slechte ook
 het goede niet bestond.

Het volk onderrichten, den troon en den autaar verdedigen en ondersteunen, de drog-
 redenen en den laster wederleggen, het geluk en de welvaart van onzen evenmensch be-
 ijveren, hem ondersteunen door goeden raad, het geloof en de goede zeden verspreiden;
 ziedaar het doel dat wij ons voorgesteld hebben, en naar hetwelk als ons werken zal streven.
 Nooit zullen wij aan onze plicht te kort blijven, want bemerken wij het wel, dat wij heden
 meer dan ooit, bij het zien der gevaren welke den Godsdienst en de Samenleving bedreigen,
 al onze krachten moeten vereenigen, om deze zoo groote kwalen der hedendaagsche samen-
 leving tegen te houden en te bestrijden.”

- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Botermarkt, Deynze.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 6-I-1901 (VII, nr. 1) (1).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 28-XII-1902 (VIII, nr. 52) (2).
- d. e. *Uitgevers, Drukkers* :
 Gebroeders Grootaert, Deynze.
 J.H.O. Grootaert, Botermarkt, Deynze vanaf 11-VIII-1901 (VII, nr. 32).

---

(1) Het blad volgde op deze datum *De Stad Deynze* op : „Vol moed en betrouwen, stapt „De Vlaamsche Toekomst“ het leven in, als Katholiek weekblad.

Ge weet, beste lezers, wat ons het gedacht gaf „De Stad Deynze“ van titel te veranderen. Een enkel gedacht stond ons als een schitterend beeld voor den geest : de zoete vreugde, die weldoen aan het beste schenkt! ...” (Cfr. 6-I-1901 (VII, nr. 1), p. 1, kol. 1).

(2) Op 28-XII-1902 (VIII, nr. 52), p. 1, nam het blad als volgt afscheid van zijn lezers : „Gelijk onze lezers het hierboven aangekondigd zien zal „De Vlaamsche Toekomst“ met nieuwjaar niet meer verschijnen.

't Is nu twee jaar dat ons blad, onder haren nieuwen titel gestreden heeft, in de rangen der plaatselijke katholieke weekbladen.

Hoe klein ook de kring onzer werkkring is geweest, toch durven we vast verhoppen, dat we enigzins zullen bijgedragen hebben in het rechtmatig verdedigen onzer heiligste katholieke rechten.

„De Vlaamsche Toekomst heeft den strijd der jongeren gestreden. Den stryd van vurige overtuiging, van onwrikbare gehechtheid aan onze Katholieke grondbeginsels, van hoop voor de toekomst van ons Vlaamsche volk, of ons blad hier enigzins ingelukt is, zullen we onze lezers zelf laten beslissen.

Onze leuze was in alle omstandigheden : „Recht door zee!“

Op de vyanden van onzen Godsdienst en van al wat katholiek is, hebben we dikwijls duchtig gezweept...

Ons blad heeft dan onze katholieke rechten verdedigd — wanneer het ons rechtvaardig scheen zijn we ook niet geweken, om onze eigene vrienden de waarheid te zeggen... Die eer mogen onze tegenstrevers zich niet toeëigenen, vermits ze gedurig de zeilen spinnen naar den wind! Alles is hun goed, als er maar politiek uit kan gemaakt worden.

De waarheid zeggen is dikwijls eene ondankbare taak en dikwijls moeten sommigen om die zaak lijden. Welk verkeerd gedacht! Wij blijven eveneens overtuigd, dat het een plicht is eerst en vooral, de heilige plicht, der hooggeplaatste en invloed hebbende katholieken de jongere krachten meer om mer te verenigen, aan te moedigen en te steunen, in plaats van door allerlei uitgezochte redens te ontmoedigen.

Dit ook moest ons van het hart, omdat het zou kunnen te pas komen.

Om te eindigen, wenschen we al onze lezers, zooveel mogelijk het betrouwen dat ze zoolang in ons hebben gesteld, op een ander katholiek blad zouden overbrengen. Het is onze allergrootste plicht de plaatselijke katholieke pers te ondersteunen.

Lezen we en verspreiden we de katholieke bladen. De drukpers wordt elke dag een machtiger wapen in de strijd voor Godsdienst en Vaderland! Dit blad, dat enkel verdwijnt om redens van innerlijken aard, wenscht niets beters dan dat het volk meer en meer overtuigd wezen, dat het enkel is in den schoot der katholieke partij, dat het ware vrede en rechte verdedigers vinden zal. Dat het volk weten zou, dat liberalen en socialisten enkel tot doel hebben : het gezamenlijk en eensgezind bestrijden van God en Kerk!

Moge de kreet dan het katholiek Vlaanderen immer dezer strijd beantwoorden met de woorden : Leve God!

Leve het Katholieke
 Vlaanderen!"

IV. Katholiek, nieuws- en aankondigingsblad (1).

27. Weekblad van Deynze (1880-)

- I. Gent : U.B./J. 692 : 17-x-1880 (I, nr. 13). 2-I-1881 (I, nr. 14) — 25-xii-1881 (II, nr. 64) (2).
Antwerpen : S.B./S.: 18-vii-1886 (VII, nr. 29).
Brussel : M.I.P. (2) : 15-vii-1883 (IV, nr. 29), 30-xii-1883 (IV, nr. 53), 28-viii-1885 (VI, nr. 34), 3-x-1886 (VII, nr. 40).
- II. a. *Ondertitel* : „Toegewijd aan de belangen Deinze en Nevele”.
d. *Prijs* :
5 fr. per jaar.
3 fr. per 6 maanden.
10 cent. per nummer.
Vanaf 17-iv-1881 (II, nr. 16) :
6 fr. per jaar.
4 fr. per 6 maanden.
10 cent. per nummer.
Vanaf 15-vii-1883 (IV, nr. 29) :
5 fr. per jaar.
3 fr. per 6 maanden.
e. *Formaat* : 65 × 45,5 cm, 6 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* :
wekelijks (zo.).
2 × per week (zo.) en (do.) vanaf 1-vi-1881 (3).
h. *Adres* :
St. Michielsplein te Gent.
Regnessenstraat te Gent, vanaf 19-vi-1881 (II, nr. 25).

---

(1) Op 6-I-1901 (VII, nr. 1), p. 1., kol. 1, stelde het blad zich als volgt aan zijn lezers voor : „... Gedurig zien we hier en daar week- en dagbladen stichten die niets ten doel hebben, dan het volk op te hitsen, en zijn hart te vervullen met gevoelens van haat en afgunst vooral wat begoed in de samenleving! En om dat doel te bereiken is het nodig de diepe godsdienstzin, die ons volk door alle eeuwen in merg en beenderen zat, los te rukken en uit te roeien!

Welnu het is de plicht van ons geloovige katholieken dat kwaad te keer te gaan en de laffe inzichten dier volksbedriegers te ontmaskeren! ...”

(2) Het nummer van 24-IV-1881 (II, nr. 15), ontbreekt.

(3) Op 17-IV-1881 (II, nr. 6), „Te rekenen van 1 Juni zal dat blad tweemaal per week verschijnen, den zondag en den donderdag.

Het nummer van den Zondag zal zich hoofdzakelijk bezighouden met artikelen van plaatselijk belang, terwijl het nummer van den Donderdag zal toegewijd zijn aan de bespreking der algemeene politieke kwestien.”

- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 17-X-1880 (I, nr. 13).
Laatst voorhanden nummer : 3-X-1886 (VII, nr. 40).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Lod. De Vriese, Gent.
- f. *Redactie* :
„In het oud Stadhuis” bij M.E. De Smet, te Deinze.
Robert Clément, Tolpoortstraat te Deinze vanaf 28-VIII-1885
(VI, nr. 34).
- IV. Liberaal, antiklerikaal informatieblad.

DENDERBELLE

28. De Duivenliefhebber (1912-)

- I. Gent : U.B./J. 1852 : 15-II-1912 (I, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M.: 15-II-1912 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 132/5 : 15-II-1912 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P.: 15-II-1912 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Orgaan der duiven liefhebberij verschijnende den 15ⁿ en 30ⁿ van elke maand”.
- d. *Prijs* : 1,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* : 42,5 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : 2 × per maand (15^e en 30^e) cfr. ondertitel.
- h. *Adres* : Kapellestraat 35, Denderbelle.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 15-II-1912 (I, nr. 1).
d. e. *Uitgever, Drukker* : Robert Bracke, Kapellestraat 35, Denderbelle.
- IV. A-politiek duivenmelkersblad (1).

29. Gazet van Denderbelle (1910-)

- I. Gent : U.B./J. 1583 : 19-II-1911 (II, nr. 7).
Brussel : K.B./F.M.: 6-XI-1910 (I, nr. 1), 5-X-1913 (IV, nr. 40).
Brussel : M.I.P.: 6-XI-1919 (I, nr. 1), 22-I-1911 (II, nr. 4).
- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Aankondigingsblad”.
- d. *Prijs* :
2,60 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Drukker.

---

(1) Op 14-II-1912 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 : „... Het blad zal telkenmale schoone en nuttige artikelen weergeven, alsook al de prijskampen uit den omtrek, alsmede de uitslagen en verdere mededeelingen die kosteloos zullen opgenomen worden, mits ze aan den Uitgever te zenden.

Het zal een groot gemak wezen voor alle Maatschappijen die in verre zooveel kaarten niet zullen moeten doen drukken : bijgevolg profijtig!

Voor den liefhebber zelf, zal het van groot nut wezen. Hij zal door het lezen der artikelen beter onderricht worden voor het onderhouden van het hok, en kweken der jongen. Later, wil hij eene verkooping aangaan, ons blad, bevattende prijskampen en uitslagen, zal aan den kooper het duidelijkste bewijs gevan van de gewonnen prijzen...”

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 6-XI-1910 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 5-X-1913 (IV, nr. 40).
 d. *Uitgever* : C. Robbrecht & Cie, Denderbelle.
 e. *Drukker* :
 C. Robbrecht & Cie, Denderbelle.
 Bracke-De Geest, Zele op 19-II-1911 (II, nr. 7).
 C. Robbrecht & Cie, Denderbelle op 5-X-1913 (IV, nr. 40).
- IV. *Liberaal, nieuws- en aankondigingsblad* (I).

30. *De Gemilitariseerde Werkman — L'ouvrier Militarisé*
 (1914-)

- I. *Gent* : U.B./J. 1584 : 15-II-1914 (I, nr. 2).
Leuven : U.B./F.H. 193/11 : 15-II-1914 (I, nr. 3), 15-I-1914 (I, nr. 5).
Brussel : K.B./F.M.: 15-I-1914 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P.: 15-I-1914 (I, nr. 1), 15-II-1914 (I, nr. 2).
- II. a. *Ondertitel* : „Maandelijksche Orgaan — Organe Mensuel”.
 b. *Vignet* : „Een Handdruk”.
 d. *Prijs* :
 1 fr. per jaar.
 10 cent. per nummer.
 e. *Formaat* : 50,5 × 22 cm, 3 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : maandelijks (15^e).
 h. *Adres* : Zie uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 15-I-1914 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 15-V-1914 (I, nr. 5).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : Robert Bracke, Denderbelle bij Dendermonde.

---

(1) De programmaverklaring luidde : „... Alles goed zeggen, slechts wat waar is en wat te pas komt, niemand kwetsen, iedereen tevreden stellen. Ach! dat laatste punt is zoo moeilijk, laat ons maar zeggen onmogelijk, en toch zullen wij het trachten zooveel het in onze macht is. Is het dan mogelijk lezers dat gij ons in dit geval niet beklaagt en onze pen niet verontschuldigt, zoo, zij niet aan iedereen kan behagen, in welk postuur zij zich ook zet? Ha! dan zou er ons niets te doen vallen dan te staken, maar neen wij zullen onzen moed niet laten zinken, omdat er zouden gevonden worden die ons geschrijf niet kunnen verontschuldigen, zoo dus zijn wij te water en moeten wij „varen”, wij zullen het roer trachten te sturen, dat wij behouden aan wal zullen komen en dit kunt gij Geachte Medeburgers, grootelijk verhelpen met U allen te abonneren...”
 Cfr. 6-XI-1910 (I, nr. 1), p. 2.

IV. Tweetalig, a-politiek vakblad, voor „gemilitariseerde werklieden”
(1).

31. L'ouvrier Militarisé (1914-)

Zie : De Gemilitariseerde Werkman (1914-)

32. De Scheldebode (1912-)

I. Gent : U.B./J. 1574 : 8-XII-1912 (I, nr. 1).

Brussel : K.B./F.M.: 8-XII-1912 (I, nr. 1).

Brussel : M.I.P.: 8-XII-1912 (I, nr. 1).

II. a. *Ondertitel* :

„Weekblad voor alle Sporten, Nieuwjes, en aankondigingen
verschijnende iederen Zondag”.

d. *Prijs* : 2, 5 fr. per jaar.

e. *Formaat* : 56 × 42,5 cm, 4 kol., 4 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : Zie Drukker.

III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 8-XII-1912 (I, nr. 1).

d. *Uitgever* :

Wed. A. Uytvanck, Frankrijkstraat, Berlaere-by-Dendermonde.

---

(1) Het blad stelde zich op 15-I-1914 (I, nr. 1), p. 1, als volgt voor : „... Vooreerst moeten wij zeggen dat het bestaan van een eigen blad voor een ernstige vakvereniging en onderlingebijstand eene onmisbare zaak is. 't Is het beste middel voor lotsverbetering en ook een krachtig wapen tegen alle onrecht.

Het zal zijn krachten wijden aan den vooruitgang en den bloei der maatschappij want op dit terrein moet er nog veel te doen. Daar er nochtans een overgroot getal gemilitariseerde werklieden zijn aangesloten, hebben wij toch nog af te rekenen met een aanzienlijk getal onverschilligen, die nochtans met geen kwaad inzicht handelen, doch denken, als er een verbetering komt dan zal ik er bij zijn zoowel als dezen die medewerken, dit is achteruitgaan want het spreekwoord zegt „Blijven staan is achteruit gaan”. Werp de onverschilligheid weg vrienden! Springt in het gelid en laat ons samen opmarcheeren, en zoo doende zullen wij, gemakkelijk ons doel bereiken, tot verbetering van onzen beklagenswaardigen toestand, ons blad is ook bijzonder geroepen tot verdediging onzer rechten en het aanklagen der grieven. Wil dat zeggen dat wij zinnens zijn er een schimpblad van te maken tegen onze oversten.

Geenszins, onze leuze zal zijn : Recht aan wie recht toekomt. Dus trachten wij niet beter dan ons doel te bereiken in verstandhouding met onze oversten.

Politiek is voor ons eene onbekende zaak : strijden met eerlijke wapens zal ons doel wezen tot verbetering van ons lot. Dat is onze plicht van alle gemilitariseerde werklieden.

Ze nemen dus plaats in de groote strijdende werkersfamilie.

Lang leve ons vakblad!”

e. *Drukker* :

Robert Bracke, Denderbelle bij Dendermonde.

IV. Katholiek a-politiek, lokaal nieuws en aankondigingsblad.

33. De Scheldevriend (1911-)

- I. Gent : U.B./J. 1395 : 12-XI-1911 (I, nr. 16); J. 1585 : 30-VII-1911 (I, nr. 1), 1-X-1911 (I), 26-XI-1911 (I, nr. 18).
Brussel : K.B./F.M.: 30-VII-1911 (I, nr. 1), 1-X-1911 (I), 7-IV-1913 (II, nr. 13).
Brussel : M.I.P.: 30-VII-1911 (I, nr. 1), 1-X-1911 (I), 12-XI-1911 (I, nr. 16).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad voor het Arrondissement Dendermonde”,
„Nieuws- en Aankondigingsblad ”op 1-X-1911 (I).
„Sport-, Nieuws- en Aankondigingsblad” vanaf 12-XI-1911 (I, nr. 16).
„Weekblad voor alle Sporten, Nieuwsjes en Aankondigingen” op 7-IV-1912 (II, nr. 13).
- c. *Motto* : „Godsdienst. Vrijheid. Moedertaal” op 12-IX-1911 (I, nr. 16).
- d. *Prijs* :
1,25 fr. per jaar.
3 cent. per nummer.
Vanaf 1-X-1911 (I) :
1,25 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
Vanaf 12-XI-1911 (I, nr. 16) :
2,5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
52,5 × 36,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1-X-1911 (I).
56 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. op 7-IV-1912 1912 (II, nr. 13).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za. of zo.).
- h. *Adres* : kapellestraat, 35, Denderbelle.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 30-VII-1911 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 7-VI-1911 (II, nr. 13).

- c. *Eigenaar* : Robert Bracke, Kapellestraat 35, Denderbelle.
  - d. *Uitgever* :
 Robert Bracke, Kapellestraat, 35 Denderbelle.
 Remy Herssens, Audegem op 12-XI-1911 (I, nr. 16).
 Robert Bracke, Kapellestraat, 35 Denderbelle vanaf 26-XI-1911 (I, nr. 18).
  - e. *Drukker* : Robert Bracke, Kapellestraat, 35 Denderbelle.
- IV. Katholiek, a-politiek blad.

34. Sportbrokjes (1914-)

- I. Gent : U.B./J. 1586 : 26-IV-1914 (nr. 2).
 Brussel : K.B./F.M.: 26-IV-1914 (nr. 2).
 Brussel : M.I.P.: 19-IV-1914 (nr. 1).
 Leuven : U.B./F.H. 359/11 : 19-IV-1914 (nr. 1).
  - II. a. *Ondertitel* :
 „Bijzondere uitgave als bijvoegsel aan de weekbladen uitgegeven ter Stoomdrukkerij, Robert Bracke, Denderbelle.”
  - b. *Vignet* : Een wielrenner en een auto.
  - d. *Prijs* : ?
  - e. *Formaat* : 42,5 × 31 cm, 3 kol. 2 pp.
  - f. *Periodiciteit* : ?
  - h. *Adres* : zie *Uitgever*, *Drukker*.
  - III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 19-IV-1914 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 26-IV-1914 (nr. 2).
  - d. e. *Uitgever*, *Drukker* : Robert Bracke, Denderbelle.
- IV. A-politiek, bijvoegsel bij de bladen uitgegeven door R. Bracke.

35. De Vrije Burger (1911-)

- I. Gent : U.B./J. 1587 : 30-VII-1911 (I, nr. 1), 1-X-1911 (I), 12-XI-1911 (I, nr. 16).
 Leuven : U.B./F.H.: 26-XI-1911 (I, nr. 18), 14-VI-1914 (IV, nr. 24).
 Brussel : K.B./F.M.: 4-VI-1911 (I, nr. 1), 30-VII-1911 (I, nr. 1), 1-X-1911 (I), 12-XI-1911 (I, nr. 16), 7-IV-1912 (II, nr. 13), 5-X-1913 (III, nr. 40).
 Brussel : M.I.P.: 30-VII-1911 (I, nr. 1), 1-X-1911 (I), 12-XI-1911 (I, nr. 16), 14-IX-1913 (III, nr. 37).

II. a. *Ondertitel* :

„Nieuws- en Aankondigingsblad”.

„Nieuws-en Aankondigingsblad voor het Arrondissement Dendermonde”. op 30-VII-1911 (I, nr. 1).

„Nieuws- en Aankondigingsblad” op 1-X-1911 (I).

„Sport-, Nieuws- en Aankondigingsblad” op 12-XI-1911 (I, nr. 16).

„Weekblad voor alle Sporten, Nieuwsjes en Aankondigingen, verschijnende iederen Zondag” vnaaf 7-VI-1912 (II, nr. 13).

d. *Prijs* :

1,25 fr. per jaar.

2 cent. per nummer.

Vanaf 12-XI-1911 (I, nr. 16) :

1,5 fr. per jaar.

5 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

42,5 × 31 cm, 3 kol 4 pp.

55 × 36,5 cm, 3 kol 4 pp. vanaf 1-X-1911 (I).

56 × 39 cm, 5 kol. 4 pp. op 7-VI-1912 (II, nr. 13).

57 × 42,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 14-X-1913 (III, nr. 37).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

Dorp nr. 30, Denderbelle.

Kapellestraat 35, Denderbelle vanaf 4-VI-1911 (I, nr. 1).

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 30-VII-1911 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 14-VI-1914 (IV, nr. 24).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Robert Bracke, Dorp 30, Denderbelle.

Idem, Kapellestraat, 35 Denderbelle vanaf 30-VII-1911 (I, nr. 1).

IV. A-politiek, arbeidersblad.

Strekking niet uit te maken (1).

---

(1) Op 4-VI-1911 (I, nr. 1), p. 1. „... Het verschijnt buiten alle politiek, zoodat iederen mag gerust zijn, dat men hem niet zal kunnen verdenken van aan politiek te doen. Er zal eene plaats voor de rubriek „Vrije Tribunen” beschikbaar zijn. Ook eenen STRIJD-PENNING zal er desnoods in opgenomen worden.

Aan alle mededelingen van werkersmaatschappij — TOT WELKE PARTY ZIJ OOK BEHOOREN — zal met genoegen eene plaats verleend worden.

Wat wij u ook wenschen te doen uitschijnen is, dat ons blad niet gericht is tegen de werkgevers, integendeel, wij zullen al doen wat mogelijk is om de toenadering tussen kapitaal en arbeid inniger te maken; ook zullen wij ons wel wachten van de werklieden tegen hun patroon op te ruien

36. De Zondaggalm (1912-)

- I. Gent : U.B./J. 1811 : 8-XII-1912 (I, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M.: 8-XII-1912 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 428/19 : 22-XII-1912 (I, nr. 3), 2-VIII-1914 (II, nr. 31).
Brussel : M.I.P.: 22-XII-1912 (I, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor alle Sporten, Nieuwsjes en Aankondigingen, verschijnende iederen Zondag”.
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar voor Zele
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 56,5 × 42,5 cm., 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 8.XII-1912 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 2-VIII-1914 (XIV, nr. 31).
- c. *Eigenaar* : Robert Bracke, Kapellestraat 35, Denderbelle.
- d. *Uitgever* :
Maria De Geert & Zoon, Kauter, 65 Zele.
Robert Bracke, Kapellestraat 35, Denderbelle op 2-VIII-1914 (XIV, nr. 31).
- e. *Drukker* : Robert Bracke, Kapellestraat 35, Denderbelle.
- IV. A-politiek blad voor landbouwers.
Strekking niet te bepalen.

Neen, ons blad moet den troost der werklieden zijn, waarin zij hun overstelpt gemoed, op werkgebied, zonder vrees kunnen uitstorten en vrij en vrank moeten zij ook over de nadeelige maatregelen, die hun soms op het werk opgelegd worden, kunnen spreken... Aldus handelend denken wij eenen heilzamene plicht tegenover de werkende klas en de burgerij te vol brengen. Aan hen er gebruik van te maken.
De heeren werkgevers zullen er alle belang bij hebben hunne vragen naar werkvolk in ons blad te laten verschijnen, daar zij verzekerd zijn dat, in 't bijzonder, de werklieden het vooral zullen lezen...”

DENDERMONDE

37. Annoncenblad (1884-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1767 : 6-XII-1885 (I, nr. 31), 20-XI-1892 (VIII, nr. 393), 26-VII-1903 (XV, nr. 763).
Brussel : K.B./F.M.: 20-XII-1885 (I, nr. 33), 21-III-1886 (II, nr. 46), 15-IX-1887 (V, nr. 227).
Brussel : M.I.P. : 20-III-1887 (III, nr. 98), 6-X-1889 (II, nr. 230), 13-IX-1891 (VII, nr. 331), 2-X-1892 (VIII, nr. 386), 4-XII-1904 (XVI, nr. 834).
Antwerpen : S.B./S.: 21-XII-1890 (VI, nr. 293), 22-VIII-1897 (XIII, nr. 703).
Leuven : U.B./F.H. 47/3 : 25-IX-1887 (III, nr. 125), 4-I-1891 (VII, nr. 295), 24-I-1892 (VIII, nr. 350), 18-VI-1893 (IX, nr. 423), 28-I-1894 (X, nr. 455), 21-I-1894 (X, nr. 454), 25-I-1894 (X, nr. 463), 1-III-1903 (XV, nr. 742).
- II. a. *Ondertitel* :
„van Dendermonde”.
„van Dendermonde. Nieuws- en aankondigingsblad voor de Stad en het Arrondissement” op 4-XII-1904 (XVI, nr. 834).
- d. *Prijs* :
gratis.
Vanaf 25-IX-1887 (III, nr. 125) :
1 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
Vanaf 1-III-1903 (XV, nr. 742) :
2,5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
25 × 33 cm, 3 kol. 4 pp.
55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 1-III-1903 (XV, nr. 742).

---

(1) De titel wordt *Het Annoncenblad* vanaf 1-III-1903 (XV, nr. 742). Meer dan waarschijnlijk echter is het *Annoncenblad* vanaf 1898 tot 1903 niet verschenen, omdat de uitgever, drukker zijn handen vol had met de publikatie van *Het Licht*. Op 1-III-1903 (XV, nr. 742), kol. 1, p. 1, : „Het Licht heeft opgehouden te verschijnen. Wij vervangen het, door het „ANNONCENBLAD” waarvan wij de uitgaaf hernemen op het punt waar wij ze gelaten hadden. Ons nummer van heden is dus het 742^e (15^e jaargang). ... Ons blad zal geene partijbelangen verdedigen, maar wel die der burgers in 't algemeen, dewelke maar al te dikwijls om politieke of andere redenen, ter zijde worden gelaten...” Nochtans verscheen „Het Licht” nog een paar maal na deze datum.

- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 Kerkstraat, 52 Dendermonde.
 Kerkstraat, 58 Dendermonde vanaf 21-XII-1890 (VI, nr. 293).
 Kerkstraat, 56 vanaf 1-III-1903 (X-, nr. 742).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 6-XII-1885 (I, nr. 31).
Laatst voorhanden nummer : 6-XII-1904 (XVI, nr. 834).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Anthony Du Caju, Zoon, Dendermonde
 Anthony Du Caju-Beeckman (I) Dendermonde, vanaf 21-
 XII-1890 (VI, nr. 293).
- IV. *Liberaal, a-politiek* annoncenblad.

38. Bekentmaekingsblad (1819-1833) (2)

- I. Den Haag : 25-IV-1819 — 11-IX-1830 (nr. 439) (3).
 Antwerpen : S.B./S. 12-VII-1823 (nr. 180).
 Leuven : U.B./F./H. 164/4 : 1819 (nr. 18) (4).
- II. a. *Ondertitel* :
 „voor de districten van Dendermonde, Aelst den Sinte Nico-
 laes”.
 „voor het regterlyk arrondissement van Dendermonde”
 vanaf 24-X-1819 (nr. 24) (5).
- b. *Vignet* : Wapenschild van Dendermonde.

---

(1) Anthony Du CAJU werd geboren te Dendermonde op 17 augustus 1859, als zoon van Eugeen Constant Du CAJU en Anna-Maria BREYNE. Hij opende zijn drukkerij op 1 mei 1882 onder de firma : Weduwe Du Caju-Breyne. Na de dood van zijn moeder kwam de firma op zijn naam te staan. Op 25 september 1886 huwde hij Melanie BEECKMAN. Hij stichtte het *Annoncenblad* in 1884.

(Cfr. J. BROECKAERT *Dendermondsche Drukkers*, p. 192).

(2) Vanaf 10-X-1819 (nr. 23) wordt de titel : *Bekentmakingsblad*. Deze wordt op 15-XI-1833 door *Den Onpartijdigen* opgevolgd.

(3) Volgende nummers ontbreken : 124, 178,
 1826 : 288, 292, 295, 298, 304.

1827 : 316, 317, 319, 323, 328, 331, 333, 335, 336, 342.

1828 : 358, 360, 362, 363-367, 369, 372-374, 377, 378, 382, 383, 387 tot einde jaargang.

1829 : 396-413.

1830 : 429, 431-438, 440 tot einde jaargang.

(4) De datum is onleesbaar.

(5) Vanaf 6-XI-1824 (nr. 233) wordt de ondertitel „voor het regterlyke arrondisse-
 ment van Dendermonde”.

d. *Prijs* :

2 fr. per drie maanden.

3 fr. voor 5 maanden.

5 fr. per jaar.

Vanaf 21-X-1821 (nr. 112) :

3 fr. per jaar.

Vanaf 30-IV-1825 (nr. 252) :

1,5 gulden per jaar.

Formaat :

Ieder nummer verandert van formaat, de meest voorkomende afmetingen zijn echter :

23,5 × 20 cm, 2 kol. 4 pp.

27 × 22 cm, 2 kol. 4 pp.

32 × 22 cm, 2 kol. 4 pp.

27 × 22 cm, 2 kol. 2 pp.

37 × 22 cm, 2 kol. 4 pp.

37 × 22 cm, 2 kol. 2 pp.

30 × 22 cm, 2 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* :

wekelijks (zo.).

wekelijks (za.) vanaf 27-x-1812 (nr. 113).

h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 25-IV-1819.

Laatste nummer : 8-XI-1833 (1).

Laatst voorhanden nummer : 11-IX-1830 (nr. 439).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

F. J. Du Caju en zoon, Kerkstraet, Dendermonde (2).

F. J. Du Caju, bij de groote Kerk, n^e 164, Dendermonde vanaf 15-v-1824 (nr. 213).

F. J. Du Caju, vader, vanaf 17-vii-1824 (nr. 222).

IV. Lokaal, a-politiek nieuwsblad, met veel aankondigingen.

---

(1) F. POTTER, *Vlaamsche bibliographie*, p. 754, en

J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukpers*, p. 115.

(2) Frans-Jacob Du CAJU werd geboren te St. Niklaas op 6 september 1774.

Hij huwde Joanna-Maria van der Doodt. Hij verenigde zich met zijn zoon onder de firma J.F. Du Caju & Zoon tot 1824. Op 25 april 1819 stichtte hij het *Bekentmaekingsblad voor de distriichten van Dendermonde, Aelst en St. Nicolaes*. Hij stopte de uitgave ervan in 1833 en stichtte dan *Den Onpartydigen*. In 1852 tenslotte stond hij de drukkerij af aan zijn zoons : Victor en Andries-Constant. Frans-Jacob Du Caju stierf op 1 mei 1856.

(Cfr. J. BROECKAERT. *Dendermondsche Drukpers*, p. 81-82).

39. Den Belg (1858-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1768 : 12-v-1861 (III, nr. 32), 5-iv-1863 (v, nr. 235).
Leuven : U.B./F.H. 66/5 : 25-xii-1864 (VII, nr. 323).
Brussel : M.I.P.: 31-x-1858 (I, nr. 4), 17-vii-1859 (I, nr. 41), 18-v-1862 (IV, nr. 33), 22-iii-1863 (v, nr. 233).
Deinze : O.K.K.: 7-viii-1859 (I, nr. 44).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor Algemeene Belanden” op 7-viii-1859 (I, nr. 44), 12-v-1861 (III, nr. 32), en 18-v-1862 (IV, nr. 33).
„Nieuws- en Annoncenblad” op 25-xii-1864 (VII, nr. 323).
- c. *Motto* :
„Godsdienst, Grondwet, Vaderland”.
„Godsdienst. Landbouw, Koophandel, Grondwet” op 25-xii-1864 (VII, nr. 323).
- d. *Prijs* : 5 fr. per jaar.
- e. *Formaat* :
43 × 32 cm, 3 kol. 4 pp.
45 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. op 12-v-1861 (III, nr. 32).
50 × 32,5 cm., 3 kol. 4 pp. op 18-v-1862 (IV, nr. 33).
48 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. op 5-vi-1863 (v, nr 235).
56,5 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp. op 25-xiii-1864 (VI, nr. 323).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Stichtingsdatum* : 10-X-1858 (2).
Eerst voorhanden nummer : 17-vii-1859 (I, nr. 41).
Laatst voorhanden nummer : 25-xii-1864 (VII, nr. 323).
- c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
A. Byl (3) in de Kerkstraat te Dendermonde.
H. L. Verburgt- Wellekens (4) Brusselschestraet te Dendermonde, vanaf 12-v-1861 (III, nr. 32).

(1) *Den Belg* wordt *De Belg* vanaf 12-V-1861 (III, nr. 32).

(2) Cfr. J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukkers*, p. 181.

(3) Onmiddellijk na het verdwijnen van 't Ros Bayard op 26 september 1858 startte Adolf Byl op 10 oktober 1858 met *Den Belg*. *De Denderbode* van Aalst, aanvankelijk ook bij hem gedrukt. verkocht hij aan Huibrecht-Leopold Verburgt op 6 april 1861. *Den Belg* verkocht hij op 31 maart 1861.

(Cfr. J. BROECKAERT o.c., p. 181).

(4) Huibrecht-Leopold VERBURGT werd geboren te Berchem bij Oudenaarde op 8 december 1834. Hij vestigde zich te Dendermonde op 1 april 1861. Hij zette *De Belg* voort tot 1865. Toen verliet hij de stad en liet de drukkerij over aan August GROOTJANS.

H. L. Verburgt-Wellekens, Vlasmarkt te Dendermonde op
25-XII-1864 (VII, nr. 323).

IV. Katholiek, informatie- enannoncenblad (1).

40. Belgique — Athenée (1896-) (2)

- I. Gent : U.B./J. 1362/II : I-VI-1908 (XII, nr. 1) — 25-X-1908 (XII, nr. 3). 25-XII-1908 (XII, nr. 5) — 25-II-1909 (XII, nr. 7). 15-V-1909 XIII, nr. 1) — VII-1912 (XVI, nr. 8). II-1913 (XVIII) — VII-1913 (XVIII).. V-1914 (XIX) — VI-1914 (XIX).
Brussel : K.B./B. 98 : 15-V-1909 (III, nr. 1) — II-1914 (XIX, nr. 3)
Brussel : M.I.P.: I-XI-1907 (XI, nr. 3), 25-II-1909 (XII, nr. 7).
Brussel : S.A.: 25-X-1898 (II, nr. 15).

II. a. *Ondertitel* :

„Fédération des Elèves des Athenées de Belgique.”

„Fédération des Elèves des Athenées de Belgique. Revue mensuelle” vanaf 15-V-1909 (XIII, nr. 1).

(1) *Den Belg* is in zekere zin de opvolger van 't *Ros Bayard*.

Op 10-X-1858 (I, nr. 1) : „Stoffelijke redens die wij niet hoeven te onderzoeken hebben te weeg gebracht dat het *Ros Bayard* opgehouden heeft te verschijnen. Volgeern zouden de achtbaerste en meest vredelievende persoonen van Dendermonde en omliggenden, de ware voorstaenders der echt constitutionnele grondbeginsels, de yverigste verdedigers der kathylyke belangen, gezien hebben dat de openbare politieke twisten in dees distrikt ophielden en, gelyk voorheen, er teenemael buytengebannen waren. Maer de alles-aenvallende zoogezegde liberale politiek, de hardnekkige verspreyding van hoogst verderfelyke leerlingen, de verregaende stoutmoedigheyt waarmede de vyanden van godsdienst en ware vryheden hun vaendel ontrollen, hebben die vredelievende en achtbare persoonen gedwongen aen krachtadige maetregels te denken om het distrikt Dendermonde tegen 't geweld en de dwaelleer der klubparty te verdedigen.

Aengezien gezegde partij noodig geoordeeld heeft, ter verspreyding harer denkbeelden, een van haer afhankelyk weekblad in te rigten, hebben de aenklevers der bewarende denkwyzes bevonden dat de stichting van een tegenorgaen eene ontontbeerlyke noodzakelykheid geworden is.

Ten dien einde hebben zy zich tot ons gewend en aengedrongen om ons de taek van opstel en van bestuer van dit nieuw orgaen te doen aenveerden... Wy hebben toegestemd dezen nieuwen last op ons te nemen, omdat men ons stellig verzekerde dat wy hier veel goed zullen kunnen doen en tevens niet min kwaed beletten. Deze verzekering heeft ons het besluit doen nemen alhier een nieuw weekblad, onder onze persoonlijk verantwoordelykheid, te stichten en aen 't zelve voor titel te geven : DEN BELG. In dees nieuw blad zullen wy dezelfde grondwettige en godsdienstige principieen handhaven die wy in „den Denderbode” verdedigen, en bestaende voornamelyk in : de uitbreiding onzer vryheden, die wy thans zoo deerlijk zien verkenken; in de bekamping der gouvernementele moeyaldery die, ten nadeele van 's volks regten, gedurig aengroeyt; in de volle vryheyd van onderwys waertegen het goddeloos en verbasterd liberalismus zoo hardnekkig samenzweert; in de moedige bestryding der geldverkwistingen, welke grootendeels oorzaak zyn dat 't volk onder den last der contributiën gekromd gaet enz. enz. Wy zullen ons byzonderlyk toeleggen om de belangen van dees arrondissement vuriglyk te behertigen.”

(Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 181-182).

(2) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 618.

„Revue Mensuelle. Editée par les Etudiants et Anciens Etudiants des Athenées de Belgique” op vanaf 1-VI-1910 (xiv, nr. 2).

„Revue Mensuelle. Organe officiel de la Fédération des Elèves des Athenées de Belgique” op XI-1910 (xiv)

„Revue Mensuelle. Edité par la Fédération des Elèves des Athenées de Belgique” vanaf XI-1910 (xiv, nr. 6).

b. *Vignet* :

Romeinse kop met helm. (tekening van G. VAN GAVER) vanaf 15-V-1907 (xiii, nr. 8) — XI-1910 (xiv), I-1911 (xiv, nr. 7) — V-1912 (xvi, nr. 6), IV-1913 (xviii) — VI-1914 (xix).

d. *Prijs* :

„Ce journal est envoyé gratis aux élèves fédérés”.

2,5 fr. per jaar.

1 nummer = 10 cent.

Vanaf 1-XI-1907 (xi, nr. 3) :

2 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

„Ce journal est envoyé gratis aux élèves Fédérés”.

Vanaf 15-VI-1909 (xiii, nr. 2) :

30 cent. per nummer.

„Ce journal est envoyé gratis aux élèves fédérés”.

Vanaf 1-VI-1910 (xiv, nr. 2) :

30 cent. per nummer.

2,5 fr. per jaar.

„Ce journal est envoyé gratis aux élèves fédérés.”

e. *Formaat* :

36,5 × 28 cm, 3 kol. 6 pp.

36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1-XI-1907 (xi, nr. 3).

42,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 25-XII-1908 (xii, nr. 5).

24 × 16 cm, 28 pp. op 15-V-1909 (xiii, nr. 1).

24 × 16 cm, 24 pp. op 15-VI-1909 (xiii, nr. 2).

23 × 15,5 cm, 20 pp. op 1-V-1910 (xiv, nr. 1).

23 × 15,5 cm, 16 pp. vanaf 1-VI-1910 (xiv, nr. 2).

23 × 15,5 cm, 20 pp. vanaf X-1910 (xiv).

23 × 15,5 cm, 16 pp. op XI-1910 (xiv).

24 × 16 cm, 20 pp. vanaf XII-1910 (xiv, nr. 6).

24 × 16 cm, 16 pp. op III-1911 (xiv, nr. 9).

- 25 × 16,5 cm, 16 pp. vanaf 15-v-1912 (xvi, nr. 6).
 25 × 16,5 cm, 40 pp. op v-1913 (xviii).
 25 × 16,5 cm, 16 pp. op vii-913 (xviii).
 25 × 16,5 cm, 20 pp. vanaf x-1913 (xviii).
 25 × 16,5 cm, 16 pp. vanaf xii-1913 (xvii).
 25 × 16,5 cm, 36 pp. op v-1914 (xix).
 25 × 16,5 cm. 32 pp. op VI-1914 (XIX).
- f. *Periodiciteit* :
 verschijnende de 10 en de 25e van iedere maand (1).
 maandelijks, vanaf 15-v-1909 (xiii, nr. 1).
- g. *Oplage* :
 „BELGIQUE-ATHENEE compte 1300 abonnés” op 1-v-1910 (xiv, nr. 1).
 „BELGIQUE-ATHENEE, la plus répondeue des revues jeunes compte dès à présent 1400 abonnés” vanaf 1-iv-1910 (xiv, nr. 2)(2).
 „Tirage 2000” op vii-1912 (xvi, nr. 8).
 „Tirage 1400” vanaf ii-1913 (xviii).
 „Tirage 1500” vanaf ii-1914 (xix).
 „Tirage 1600” op vi-1914 (xix).
- h. *Adres* :
 24, rue Frans Coutens, Termonde vanaf 1-xi-1907 (xi, nr. 3).
 E. Waeton, Gand vanaf 15-v-1909 (xiii, nr. 1).
 H. Rom, 69, rue de la Vallée, Gand vanaf 20-I-1910 (xiii, nr. 7).
 W. Kleinberg, rue Consience 23, Anvers vanaf 1-v-1910 (xiv, nr. 1).
 Charles Fincœur, rue de l'Academie, 52 Liège vanaf xii-1910 (xiv, nr. 6).
 Paul Thomas, rue Pont d'Ile, Liège vanaf ii-1911 (xiv, nr. 8).
 Victor Marchal, 530 chaussée de Waterloo, Ixelles, vanaf v-1911 (xv, nr. 1).
 Raymond Lescart, 42, Boulevard Charles. Dainctelette, Mars vanaf vi-1912 (xvi, nr. 7).
 Paul Kempeneers, Chaussée de Waterloo 1149, Uccle-Bruxelles vanaf v-1913 (xviii).
 Nicolas Leclercq 54, Thier de la Frontière, Liège, vanaf v-1914 (xix).

(1) Het blad verscheen niet in de maanden augustus en september.

(2) Vanaf X-1911 (XV, nr. 4) wordt het duidelijk bevestigd dat het blad getrokken wordt op 1400 exemplaren.

- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 25-x-1898 (II, nr. 15).
Laatst voorhanden nummer : VI-1914 (XIX.).
- d. *Uitgever* : „Fédération des Elèves des Athenées de Belgique”.
- e. *Drukker* (1) :
- O. Hoérée, rue du métal, St. Gillis op 25-x-1898 (II, nr. 15).
 Heymans-De Backer, rue du Lievre, 12 Malines op 1-xi-1907 (XI, nr. 3).
 A. Vandeweghe, 2, rue de Courtrai, 26 & 109, Gand vanaf 15-v-1909 (XIII, nr. 1).
 Aug. Van Nylen, remp. Kipdorp, 38, Anvers, vanaf 1-v-1910 (XIV, nr. 1).
 Imp. Liègeoise, S.A. Rue des Clarisses, 54, Liège, vanaf XII-1910 (XIV, nr. 6).
 Imp. Société Belge d'Éditions, Liège 64, rue Herman Reuleaux op v-1911 (XV, nr. 1).
 Société Belge d'Éditions, 18, rue de l'Ascension, Bruxelles, vanaf VI-1911 (XV, nr. 2).
 Les Éditions Nouvelles, 1, rue Jenatzy Bruxelles, vanaf X-1911 (XV, nr. 4).
 Imprimerie Lebrogne, rue Notre Dame, 16, Mons, vanaf VI-1912 (XVI, nr. 7).
 Imp. A. & G. Bulens Frères, rue Houzeau, 34, Bruxelles, vanaf v-1914 (XIX).
- f. *Beheerder* :
- Ant. M. Dousedan, 121, Boulevard des Capucins, Malines vanaf 1-xi-1907 (XI, nr. 3)
 E. Waeton, Gand, vanaf 15-v-1909 (XIII, nr. 1).
 H. Rom, 69, rue de la Vallée, Gand, vanaf 20-1-1910 (XIII, nr. 7).
 W. Kleinberg, rue Conscience, 23, Anvers vanaf 1-v-1910 (XIV, nr. 1).
 Charles Fincœur, rue de l'Académie, 52 Liège, vanaf XII-1910 (XIV, nr. 6).
 Paul Thomas, rue Pont d'Isle, Liège, vanaf II-1911 (XIV, nr. 8)
 Victor Marchal, 530, Chaussée de Waterloo Ixelles vanaf v-1911 (XV, nr. 1).

---

(1) Op 1-VI-1908 (XII, nr. 1), 25-X-1908 (XII, nr. 3), 25-XII-1908 (XII, nr. 5), 25-II-1909 (XII, nr. 7), II-1913 (XVIII), VII-1913 (XVIII) wordt geen drukker vermeld.

Raymond Lescart, 42, Boulevard Charles Saintelette, Mons vanaf VI-1912 (xvi, nr. 7).

Paul Kempeneers, chaussée de Waterloo, 1149, Uccle-Bruxelles, vanaf V-1913 (xviii).

Nicolas Leclercq, 54, Thier de la Fontaine, Liège, vanaf V-1914 (xix).

Hoofdredacteur :

Maurice Peremans, vanaf I-VI-1908 (xii, nr. 1) (1).

J. Pirenne, 132, rue Neuve Saint-Pierre, Gand, vanaf 15-V-1909 (xiii, nr. 1).

L. Gyselinck, Les Pâquerettes, Schootenhof-lez-Anvers, vanaf I-V-1910 (xiv, nr. 1)

Edmond Forêt, rue Henri Mons, 25, Liège, vanaf XII-1910 (xiv, nr. 6).

Charles Conrardy, 20, rue Américaine St. Gilles, vanaf VI, 1912 (xvi, nr. 7).

Eduard Harris, 27, rue Champ du Roi, Etterbeek, Bruxelles vanaf V-1913 (xviii).

Marcel Thiry, 54, rue du Pot d'or, Liège vanaf V-1914 (xiv).

g. *Medewerkers* (2)

P. Gens, H. Liebrecht, J.-J. Van Dooren, J. Pirenne, E. Derasse, M. de Xéry, A. Divoire, M. de Morcher, M. Gaucher, R. Dupierreux, J.-L. Beaufort, Ch. Conrardy, R. Kemperheyde, R. Vivier, Géo. Libbrecht, J. Ghilain, V. Helder, J. V. Hasaert, F. A. Van Aalst, O. Thiry, F. Meunier, H. Baudouin, F. Hoebanx, L. M. Thylienne.

Redacteurs :

Op 25-XII-1908 (xii, nr. 5) : Dubois Eugène, Collaer Paul, Vanaf 15-V-1909 (xiii, n. 1) : M. Isaac, rue de l'Enseignement, 30 Ixelles.

H. Rolin, Gand, J. Haesaert, Gand,

G. Emery, Ixelles.

Vanaf 15-X-1909 (xiii, nr. 4) : M. Isaac, rue de l'Enseignement 30, Ixelles.

J. Haesaert, Gand, G. Emery, Ixelles.

---

(1) M. PEREMANS was reeds 3 jaar hoofdredacteur van het blad (Cfr. 25-XII-1908 (XII, nr. 5)).

(2) Deze medewerkers worden vermeld op II-1913 (XVIII), III-1913 (XVIII), V-1913 (XVIII), VII-1913 (XVIII).

Op 15-XII-1909 (XIII, nr. 6) : M. Isaac rue de l'Enseignement
30 Ixelles.

J. Haesaert, Gand, R. Dupierreux, Ixelles.

Vanaf 20-I-1910 (XIII, nr. 7) : M. Isaac, rue de l'enseignement
30, Ixelles.

Vanaf 1-V-1910 (XIV, nr. 1) : E. Fôret, rue Henri Mons,
25, Liège.

Vanaf 1-VI-1910 (XIV, nr. 2) : E. Fôret, rue du Soleil,
J. Pirenne Gand. M. Isaac, Bruxelles.

Vanaf XII-1910 (XIV, nr. 6) : J. L. Beaufort, Saint Gillis,
R. Vivier, Liège; M. Isaac, Bruxelles.

Vanaf V-1911 (XV, nr. 1) : Robert Vivier, O. Malter, M.
Van Laer.

Vanaf VI-1912 (XVI, nr. 7) : Franse redacteurs : Gustave
Desmet, Tournai; Felix Paulsen, Bruxelles.

Vlaamse redacteurs : Alphonse Dieckman, Anvers; Mau-
rice Smet, Tienen.

Vanaf 1-1913 (XVIII) : Franse redacteurs : Camille Bertin,
Tournai; Felix Paulsen, Bruxelles.

Vlaamse redacteurs : Alphonse Dieckman, Anvers; Mau-
rice Smet, Tienen.

Vanaf V-1913 (XVIII) : Camille Berton, Renaix, Paul De-
roubaix, Tournai; Pierre de Hawen, Bruxelles, Fernand
Hoebanx, Bruxelles.

Vanaf V-1914 (XIX) : Franse redacteurs : Paul Deroubaix,
Tournai; Roger Landoy, Ixelles.

Vlaamse redacteurs : Henri Hebenzahl, Anvers; Gustave
Verschueren, Anvers.

Secretaris-generaal en schatbewaarder :

Secretaris : Ant. M. Dousedan, 121, Boulevard des Capucines
op 25-XII-1908 (XII, nr. 5) en 25-I-1909 (XII, nr. 6).

Schatbewaarder : Gaston Seghers, Mechelen, op 25-I-1909
(XII, nr. 6).

Vanaf 15-V-1909 (XIII, nr. 1) : Secretaris : M. Isaac, Ixelles,
Schatbewaarder : H. Rom, 69, rue de Vallée, Gand.

Vanaf 20-I-1910 (XIII, nr. 7) : Secretaris : M. Isaac, rue de
l'Enseignement, Bruxelles. Schatbewaarder : H. George, 7,
rue de Russie, Bruxelles.

Vanaf 1-V-1910 (XIV, nr. 1) : Secretaris : E. Forêt, rue Henri

Mons, 25, Liège. Schatbewaarder : Th. Delaveux, 14, Quai du Bassin, Herstal-Liège.

Vanaf XII-1910 (xiv, nr. 6) : Secretaris : A. Sapin, rue Saint Laurent, 236 bis, Liège. Schatbewaarder : Th. Delaveux, 14, Quai de Bassin, Herstal-lez-Liège.

Vanaf v-1911 (xv, nr. 1) : Secretaris : Paul Thomas, rue Pont d'Isle, 2, Liège. Schatbewaarder : Albert Thiriar, Place Verte, 5, Liège.

Vanaf vi-1912 (xvi, nr. 7) : Secretaris : Pierre Pirenne, rue Neuve Saint-Pierre, 126, Gand. Schatbewaarder : G. Preudhomme, rue de Courtrai, 52, Gand.

Vanaf v-1913 (xviii) : Secretaris : Jacques Mechelynck, 42, Marie de Bourgogne Bruxelles. Schatbewaarder : Paul Jacobs, 192, rue Christine, Laeken, Bruxelles.

Vanaf v-1914 (xix) : Secretaris : Ernest Duffer, 10, rue Joseph Dupont, Bruxelles. Schatbewaarder : Jean van Gend, 126, rue Saint-Bernard, Bruxelles.

h. Het blad had het tot 1910 zeer moeilijk. Na 1910 echter verspreidde het zich over gans België (1).

IV. Liberaal vakblad, voor de oud-leerlingenbond van de Athenea in België. Aanvankelijk alleen bestemd om officieel nieuws te verkondigen ontpopte het zich rond 1910 tot een volledig litterair blad (2).

---

(1) Op 15-X-1909 (XIII, nr. 4), p. 7 : „... Le B.A. devait servir l'organe officiel à la jeune société et informer les différentes sections de ce qui se passait chez leurs voisins. D'abord mensuel, ce petit journal parut bientôt deux fois par mois et au lieu de rester une feuille purement officielle il reçut des articles écrits par des membres de la Fédération. Pendant les premiers temps tout alla pour le mieux, mais malheureusement les ressources minimes allouées au comité de Rédaction forcèrent celui-ci à diminuer le format du B.A. Et depuis lors il parut comme vous savez, une fois par mois et sur 4 pages seulement. Les membres de la F.E.A.B. : perdirent l'habitude d'y envoyer des articles et les sections ne s'intéressèrent plus guère à ce malheureux B.A. qui, plusieurs fois faillit être supprimé. Enfin, le XXVIIe Congrès résolut de rénover le pauvre journal déchu et le transformer, grâce à une majoration des subsides accordés aux Comités Généraux, en une revue mensuelle de 25 pages environ”.

(2) Op X-1910 (XIV), p. 1 : „Purement et simplement, pleinement et entièrement consacré au nouvelles officielles, au début, Belgique-Athenée, pourtant, ne tarda pas à recevoir des articles de caractère littéraire. Cette évolution vers une forme plus littéraire, retardée pendant quelques années par le peu d'intérêt que témoignaient à notre organe les sections, reprit sous la gestion de Pirenne, rédacteur en chef de l'année 1909-1910, et, sous la nôtre, la partie littéraire, a presque totalement évahi Belgique-Athenée...”

41. De Bevrediging (1896-)

- I. Gent : U.B./J. 1770 : 27-II-1896 (I, nr. 1).
Antwerpen : S.B./S.: 12-III-1896 (I, nr. 2), 23-IV-1896 (I, nr. 5).
Leuven : U.B./F.H. 71/II : 27-II-1896 (I, nr. 1), 12-II-1896 (I, nr. 2), 18-VI-1896 (I, nr. 9).
Brussel : M.I.P.: 21-V-1896 (I, nr. 7), 4-VI-1896 (I, nr. 8), 30-VII-1896 (I, nr. 12).
Brussel : K.B./F.M.: 27-II-1896 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Veertiendaagsch huishoudelijk orgaan van den Dendermondschen liberalen Volksbond”.
b. *Vignet* : Handdruk tussen een vrouwen-en een mannenhand.
c. *Motto* : „Uit Bevrediging spruit vrede en Vriendschap”.
d. *Prijs* : 5 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 41 × 29 cm., 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : „Veertiendaagsch” (do.).
h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 27-II-1896 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 18-VI-1896 (I, nr. 9).
Einddatum : 31-XII-1896 (I).
b. *Stichter* : Albert Vertongen — Goens (2).
d. e. *Uitgever, Drukker* : Aug. De Schepper-Philips, Dendermonde.
- IV. Blad van de liberale volksbond van Dendermonde (3).

(1) Cfr. G. VAN WESEMAEL, *Dendermondsche Drukkers*, 2° suppl. p. 37.

(2) Stichter vermeld op 27-II-1896 (I, nr. 1) p. 1, kol. Hij was tevens voorzitter van de liberale volksbond van Dendermonde.

(3) Het blad stelde zich als volgt aan zijn lezers voor : 27-II-1896 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 & 2 : „...Inderdaad de vraagstukken welke wij gaan bespreken, zijn zoo ernstig en loopen zoo wijd buiten het politiek, dat hun eene afzonderlijke plaats van noode was. De „Gazette van Dendermonde” zal, zooals in het verleden, voortgaan met de verdiging van het politiek in het algemeen en van den Volksbond in het bijzonder.

Wat ons betreft, wij willen, buiten alle partijeest, en alle personaliteit daargelaten, de hervormingen welke wij voorstaan bestuderen.

Wij zullen trachten te bewijzen dat kapitaal en werk gemeenzame belangen hebben, en dat de verstandhouding tusschen kapitaal en werk noodzakelijk is om den voorspoed van ons geliefd vaderland te handhaven; alsook om, langzaam maar zeker eene betere verdeling van den openbaren rijkdom te doen ontstaan...”

Het blad verklaart verder uitsluitend het programma na te leven van de „Liberale Volksbond van Dendermonde” (Kol. 2).

1° Herinrichting der openbare liefdadigheid.

2° Herinrichting der liefdadigheidsgestichten.

3° Uitdeeling van soep aan de kinderen der bewaarschool en der gemeente scholen.

4° Stichting eener school voor volwassenen.

5° Stichting eener huishoudelijke school.

6° Stichting eener nederige nijverheidsschool.”

42. *Courier de la Dendre* (1834-)

- I. Oudenaarde : S.A.: 27-v-1836 (III, nr. 22).
Brussel : M.I.P.: 30-I-1835 (I, nr. 5).
- II. d. *Prijs* :
10 fr. per jaar voor Dendermonde.
12 fr. per jaar voor België.
e. *Formaat* : 34,5 × 26,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (vrij).
h. *Adres* : rue de l'Escaut, nr. 155, à Termonde.
- III. a. *Stichtingsdatum*
1-VII-1834 (1).
15-XI-1833 (2).
Eerst voorhanden nummer : 30-I-1835 (II, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 27-v-1836 (III, nr. 22).
Einddatum :
31-XII-1837 (1).
2-III-1838 (2)
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
J. J. Van de Velde (3), rue de l'Escaut, nr. 15 à Termonde.
- IV. Nieuws- en annoncenblad, strekking niet uit te maken.

43. *Courier du Marche* (1851-)

Zie : *De Marktbode* (1857-)

44. *Dender en Schelde* (1878-) (4)

- I. Gent : U.B./J. 1771 : 18-III-1882 (IV, nr. 11), 6-I-1897 (XX, nr. 6), 18-VI-1898 (XXI, nr. 25), 21-V-1899 (XXII, nr. 42), 12-X-1901 (XXIV, nr. 41), 20-II-1910 (XXXIII, nr. 8).
Brussel : K.B./J.B. 73 : 6-I-1884 (VI, nr. 1) — 27-XII-1884 (VI, nr. 52).

---

(1) Volgens het handschrift van WARZÉE bewaard in het M.I.P. Brussel.

(2) Deze datum is meer waarschijnlijk. Ze wordt opgegeven door J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukkers*, p. 173.

(3) De *Courier de la Dendre* werd uitgegeven en gedrukt door de gebroeders Juliaan en Jaak van de Velde. Deze laatste werd geboren te Hamme op 20 maart 1817. Juliaan overleed in 1868 te Parijs (Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 172).

(4) „Dender en Schelde” is de opvolger van „De Katholykke Belg”.

Brussel : K.B./F.M.: 28-XII-1878 (I, nr. 1), 12-XII-1885 (VII, nr. 50), -11-III-1893 (XVI, nr. 11), 4-IV-1896 (XIX, nr. 27), 12-XII-1909 (XXXII, nr. 50).

Antwerpen : S.B./S.: 16-V-1891 (XIII, nr. 20), 20-XI-1910 (XXXIII, nr. 47).

Brussel : M.I.P.: 1-XII-1879 (I, nr. 9), 19-IV-1879 (I, nr. 16), 22-IV-1882 (IV, nr. 16), 28-VI-1883 (V, nr. 31), 13-IX-1884 (VI, nr. 37), 23-I-1886 (VIII, nr. 4), 28-XII-1889 (XI, nr. 52), 24-III-1891 (XIII, nr. 11), 19-XII-1891 (XIV, nr. 51), 11-III-1893 (XVI, nr. 11), 14-VII-1894 (XVII, nr. 8), 21-III-1896 (XIX, nr. 12), 25-IV-1896 (XIX, nr. 17), 2-VIII-1908 (XXXI, nr. 31), 24-IV-1897 (XX, nr. 17), 21-X-1899 (XXII, nr. 42), 28-III-1909 (XXXII, nr. 13), 6-II-1910 (XXXIII, nr. 6).

Leuven : U.B./F.H. 122/A/9 : 2-IV-1887 (IX, nr. 14), 8-X-1887 (IX, nr. 40), 9-V-1891 (XIII, nr. 19), 29-X-1892 (XV nr. 44), 2-IX-1893 (XVI, nr. 36), 20-I-1894 (XVII, nr. 3), 15-VIII-1896 (XIX, nr. 33), 2-X-1901 (XXIV, nr. 41).

II. a. *Ondertitel* :

„Katholiek weekblad voor de Stad en Arrondissement Dendermonde”.

b. *Vignet* :

Op 28-III-1909 (XXXII, nr. 13) : Wapenschild van Dendermonde met in het midden een schets van het stadhuis. Rechts : Leeuw met een standaard in de klauwen.

c. *Motto* :

„Voor Godsdienst, Vrijheid en Vaderland”

Godsdienst, Vrijheid, Vaderland”. Vanaf 26-III-1896 (XIX, nr. 12).

„Godsdienst. Taal. Vaderland.” vanaf 28-III-1909 (XXXII, nr. 13).

d. *Prijs* :

5 fr. per jaar voor Dendermonde.

6 fr. per jaar voor België

10 cent. per nummer.

Vanaf 2-VIII-1908 (XXXI, nr. 31) :

3,5 fr. per jaar voor Dendermonde.

4 fr. per jaar voor België.

8 cent. per nummer.

- e. *Formaat* :
 56,5 × 40 cm, 5 kol. 5 pp.
 62,5 × 43 cm, 6 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za. of zo.).
- h. *Adres* :
 Leon Seghers, Vlasmarkt te Dendermonde.
 Vlasmarkt, te Dendermonde, vanaf 1-III-1879 (I, nr. 9).
 Dykstraat, te Dendermonde, vanaf 18-III-1882 (IV, nr. 11).
 Torenstraat, te Dendermonde, vanaf 5-VII-1884 (VI, nr. 27).
 Torenstraat 14, te Dendermonde, vanaf 14-VII-1894 (XVII, nr. 28).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 28-XII-1878 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 20-XI-1910 (XXXIII, nr. 47).
- b. *Stichter* : Aug. Grootjans (1).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 J. Van Gompel-Trion, Groote Karmelietenstraat, Brussel.
 Diomède Grootjans (1), Vlas markt, te Dendermonde vanaf 1-III-1879 (I, nr. 9).
 Idem, Dykstraat te Dendermonde vanaf 18-III-1882 (IV, nr. 11).
 Idem, Torenstraat te Dendermonde, vanaf 14-VII-1884 (VI, nr. 27).
 M. A. Grootjans, Torenstraat 14, te Dendermonde vanaf 21-III-1896 (XIX, nr. 12).
 M. D. Grootjans-Willems, Torenstraat 14, te Dendermonde vanaf 2-VIII-1908 (XXXI, nr. 31).
- f. *Beheer* :
 Aug. Grootjans.
 D. Grootjans vanaf 1-III-1879 (I, nr. 9) (2).
 M. A. Grootjans, vanaf 25-IV-1896 (XIX, nr. 17).
 M. D. Grootjans-Willems, vanaf 28-III-1909 (XXXII, nr. 13).

---

(1) Aug. GROOTJANS verleende tevens zijn medewerking aan de „*Beurzen-Courant* en aan *Het Vlaemsche Land* (Cfr. E. VOORDECKERS, o.c., p. 90 & 493).

(2) Diomèed GROOTJANS werd te Ledeberg geboren op 15 januari 1960. Hij nam het bestuur van de drukkerij over op 1 januari 1879. (Cfr. J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukkers*, p. 189).

IV. Katholiek, ultramontaans nieuws- enannoncenblad (1).

45. De Dendergalm (1858-1868)

- I. Gent : U.B./J. 1772 : 26-VIII-1860 (III, nr. 35).
Antwerpen : S.B./S.: 21-IV-1861 (IV, nr. 16).
Leuven : U.B./F.H. 122/A/10 : 28-IV-1861 (IV, nr. 17).
Brussel : M.I.P.: 25-VII-1858 (I, nr. 30), 16-XII-1860 (I, nr. 36),
28-X-1860 (III, nr. 44), 16-VII-1860 (III, nr. 51), 31-III-1861
(IV, nr. 13), 23-II-1862 (V, nr. 8), 26-IV-1868 (XI, nr. 17).
- II. d. Prijs :
4 fr. per jaar voor Dendermonde.
5 fr. per jaar voor België.
e. *Formaat* : 43,5 × 30,5 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* :
Dykstraet, 855, te Dendermonde.
Ridderstraet, 449, te Dendermonde op 23-II-1862 (V, nr. 8).
- III. a. *Stichtingsdatum* : 3-I-1858 (2).
Einddatum : 14-VI-1868 (3).
Eerst voorhanden nummer : 25-VII-1858 (I, nr. 30).
Laatst voorhanden nummer : 23-II-1862 (V, nr. 8).

---

(1) Aug. GROOTJANS stelde zijn nieuwsblad op 28-XII-1878 (I, nr. 1), p. 1 als volgt voor : „Een katholiek weekblad onzer stad zal heden voor de laatste maal verschijnen. Op het ogenblik dat de geest des kwaads, met razend geweld, den grondsteen der samenleving doet waggelen, is het voor ons, eene dringende plicht, als nieuwe tolk der katholyke gezindheid, gezamentlijk met De Onpartijdige, ter verdediging der maatschappelijke en godsdienstige belangen op te treden. Drift noch haat zullen onze pen bezoedelen. Strijden tegen alle verderflijke leer is de taak die wij ons oplegden en moedig zullen trachten te volbrengen. Niet alleen in onze stad, maar tot de uiterste palen van het arrondissement reiken wij eene broederhand aan onze geloofsgenoten. Van allen verhopende wij eene krachtige medehulp, plichtsgevoel is onze drijfveer. Eendracht, onze leus. Vooruit voor God en Vaderland!

... Het zal de volgende stoffen behelzen :

- staatkundig overzicht
- Inwendige en plaatselijke politieke nieuwstijdingen
- stadsnieuws
- Koophandel, nijverheid en landbouw
- Mededeeling, berichten en aankondigingen...

Geregeld kwam bij het blad ook een bijvoegsel voor. Slechts één nummer is echter bewaard : *De Dendermondsche Beyaard, geestig bijblad aan Dender en Schelde van 20-XII-1902* (Leuven, U.B./F.H. 122/A/9).

(2) Cfr. F. DE POTTER, *Vlaamsche bibliographie...* p. 754, ook bij J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukkers*, p. 177.

(3) Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 177.

- b. c. d. e.: *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
 A. J. Verbaere-Vandevoorde (1), Dykstraet, 855, Dendermonde.
 Idem, Ridderstraet, 449, te Dendermonde op 23-II-1862 (v, nr. 8).

IV. Liberaal, lokaal nieuws- en aankondigingsblad (2).

46. Dendermondsch Nieuwsblad (1829-1830)

- I. Den Haag : K.B.: 5-IX-1829 — 17-IV-1830 (nr. 33).
 II. d. *Prijs* : 2,5 gulden voor Dendermonde.
 e. *Formaat* : 38 × 24 cm, 2 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
 h. *Adres* : zie *Uitgever, Drukker*.
 III. a. *Stichtingsdatum* : 5-IX-1829 (?).
Eerst voorhanden nummer : 5-IX-1829.
Einddatum : 17-IV-1830 (?).
Laatst voorhanden nummer : 17-IV-1820 (nr. 33).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : J. Du Caju & Zoon, Dendermonde.
 IV. Katholiek, nieuws- en aankondigingsblad.

47. De Dendermondsche Goedendag (1907)

- I. Gent : U.B./J. 1773 : IX-1909 (III, nr. 9).
 Brussel : M.I.P.: IV-1908 (II, nr. 4).
 II. a. *Ondertitel* :
 „Katholiek Vlaamschgezind strijdblad voor het arrondissement Dendermonde”.
 d. *Prijs* :
 1,25 fr. per jaar.
 5 cent. per nummer.

(1) A. J. VERBAERE werd geboren te Gent en vertrok in 1857 naar Dendermonde. Op 25 juli 1858 stichtte hij er de vrijzinnige *Dendergalm* die gedurende een tiental jaren de tolk was van de liberale partij in deze stad. Op 6 juli 1857 stichtte hij ook *De Marktboode*. Deze laatste verscheen tot 1865. In juni 1868 tenslotte verhuisde A. J. VERBAERE naar Wetteren. Zijn zoon volgde hem in 1876 op. (Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 176).

(2) Het blad polemiseerde met *De Onpartydige*. Op 31 III-1861 (IV, nr. 13), p. 1, kol. 1, gaf het zijn strekking duidelijk op „Ons blad verdedigt de liberale grondstelsels en het is dus niet te verwonderen dat, wanneer het ministerie liberael is, onze staetkundige gevoelens dikwijls met degene, van het ministerie overeenkomen...”

- f. *Periodiciteit* : Verschijnende iederen maand den eerste Zondag
 h. *Adres* : Zie Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : IV-1908 (II, nr. 4).
Laatst voorhanden nummer : IX-1909 (III, nr. 9).
 d. *Drukkerij* : „De Welvaart” Zele-Dorp.
- IV. Katholiek propagandablاد.

48. *Gazet van Dendermonde (1842-1906) (1)*

- I. Gent : U.B./J. 1774 : 21-IX-1856 (nr. 790), 11-X-1863 (nr. 1158).
 Gent : U.B./J. 1774 a : 14-VIII-1870 (XXIX, nr. 1507), 30-III-1879 (XXXVIII, nr. 1912), 2-X-1887 (IVL, nr. 2361), 30-X-1898 (LVII, nr. 2939), 2-VII-1899 (LVIII, nr. 2974).
 Antwerpen : S.B./S. : 8-X-1854 (nr. 689), 24-VIII-1856 (nr. 786), 13-IV-1879 (XXVIII, nr. 1914), 18-IX-1881 (XL, nr. 2057), 23-V-1886 (XXXXV, nr. 2300), 30-XII-1888 (IIIL, nr. 2426).
 Leuven : U.B./F.H. 187/II : 17-VIII-1856 (nr. 785), 28-VI-1857 (nr. 830), 14-V-1882 (XXXXI, nr. 2901), 25-VI-1882 (XXXXI nr. 2097), 10-XII-1882 (XXXXI, nr. 2121), 19-VII-1885), (XXXXIV, nr. 2256), 6-II-1887 (IVL, nr. 2337), 31-VII-1887 (IVL, nr. 2352), 26-VIII-1888 (IIIL, nr. 2408), 16-VI-1889 (II nr. 2450), 16-X-1892 (LI, nr. 2624),
 Brussel K.B./F.M. : 10-III-1878 (XXXVII, nr. 1875). 20-XII-1885 (XXXVII, nr. 1875).
 Brussel : M.I.P. : 8-VII-1849 (nr. 415), 13-II-1853 (nr. 603), 18-V-1856 (nr. 772), 18-XII-1859 (nr. 959), 16-XII-1860 (nr. 1011), 18-X-1863 (nr. 1159), 20-I-1867 (XXVI, nr. 1325), 14-VII-1867 (XXVI, nr. 1350), 8-IX-1867 (XXVI, nr. 1358), 12-IV-1868 (XXVII, nr. 1386), 10-I-1869 (XXVII, nr. 1425), 14-II-1869 (XXVIII, nr. 1430), 24-XII-1871 (XXX, nr. 1576), 24-V-1874 (XXXIII, nr. 1701), 17-X-1875 (XXXIV, nr. 1761), 1-IV-1877 (XXXVI, nr. 1827), 6-II-1881 (XXXX, nr. 2026), 22-XI-1885 (XXXXIV, nr. 2274), 29-XI-1885 (XXXXIV, nr. 2275), 4-VII-1886 (VL, nr. 2306), 26-VIII-1888 (IIIL, nr. 2408), 27-III-1892 (LI, nr. 2595), 10-XI-1895 (LIV, nr. 2784), 13-XI-1895 (LIV, nr. 2784), 17-XI-1895 (LIV, nr. 2785), 15-X-1899 (LVIII, nr. 2989).

(1) *Gazet van Dendermonde* wordt vanaf 20-I-1867 (XXVI, nr. 325), *Gazette van Dendermonde*.

Brussel : S.A./J. 366/7 : 2-IX-1888 (IHL, nr. 2409), 9-IX-1888 (IHL, nr. 2410), 31-V-1891 (L, nr. 2552).

Oudenaarde : S.A./S.: 4-IX-1842 (nr. 58).

Deinze : O.K.K./S.: 21-XII-1856 (nr. 803).

II. b. *Vignet* : Het wapenschild van Dendermonde tussen twee leeuwen.

d. *Prijs* :

4 fr. per jaar voor Dendermonde.

5 fr. per jaar voor België.

Vanaf 13-II-1853 (nr. 603) :

2,75 fr. per jaar voor Dendermonde.

3,75 fr. per jaar voor België.

Vanaf 20-I-1867 (xxvi, nr. 1325) :

3 fr. per jaar voor Dendermonde.

4 fr. per jaar voor België.

6 fr. per jaar voor Holland.

2,5 fr. per 6 maanden.

Vanaf 24-V-1874 (xxxiii, nr. 1701) :

4 fr. per jaar voor Dendermonde.

5 fr. per jaar voor België.

6 fr. per jaar voor Holland.

3,5 fr. per 6 maanden.

Vanaf 18-IX-1881 (xl, nr. 2057) :

5 fr. per jaar voor Dendermonde.

5,5 fr. per jaar voor België.

8 fr. per jaar voor Holland.

3,5 fr. per 6 maanden.

e. *Formaat* :

43,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. op 4-IX-1842 (nr. 58).

47 × 23 cm, 3 kol. 4 pp. op 13-II-1853 (nr. 603).

47 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 8-X-1854 (nr. 689).

49 × 34 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 18-XII-1859 (nr. 959).

51 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 20-I-1867 (xxvi, nr. 1325).

58 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 10-XII-1882 (xxxxi, nr. 2121).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

Kerkstraet, 268, Dendermonde.

Kerkstraat, 282, Dendermonde, vanaf 13-II-1853 (nr. 603).

Kerkstraet, 293, Dendermonde, vanaf 21-XII-1856 (nr. 803).
Kerkstraat, 183, Dendermonde, vanaf 11-X-1863 (nr. 1158).
Kerkstraat, 42, Dendermonde, vanaf 20-I-1867 (xxvi, nr. 1325).
Kerkstraat, 46, Dendermonde, vanaf 14-V-1882 (xxxxi, nr. 2091).
Kerkstraat, 48, Dendermonde, vanaf 10-XI-1895 (LIV, nr. 2784).

III. a. *Stichtingsdatum* : 15-VIII-1842 (1).

Eerst voorhanden nummer : 4-IX-1842 (nr. 58).

Laatst voorhanden nummer : 15-X-1899 (LVIII, nr. 2989).

Einddatum : 30-XII-1906 (2).

---

(1) Cfr. Handschrift van WARZÉE, bewaard in het M.I.P. te Brussel. Ook J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukkers*, p. 117.

(2) A. DE SCHEPPER staakte het uitgeven van de *Gazette van Dendermonde* wegens ziekte. Hij overleed trouwens twee jaar later op 22 maart 1908. Cfr. G. VAN WESEMAEL, *Dendermondsche Drukkers* 3e suppl. p. 25 en 32.

De Onpartijdige kondigde het verdwijnen van de *Gazette van Dendermonde* op 13-I-1907 (LXXXVI, nr. 21), p. 1, als volgt aan :

„De Onpartijdige die in de jaren van den heeten strijd koen tegenover de „Gazette van Dendermonde” stond — in de Kerkhofkwesie, de Begijnhof- en de Godshuizen polemiek, onder andere, dat zullen menigen zich nog herinneren — en in den laatsten tijd vooral hardnekkig de grondbeginselen der Gazette en soms de ongerechtvaardigde uitvallen tegen het katholiek gouvernement heeft bekampt, brengt openlijk hulde aan de hoffelijkheid waarvan de redacteur der Gazette doorgaans getuigenis gaf.

... Onze kamp tegen de Gazette welke deze echter nooit openlijk heeft aangedurfd — was een strijd om grondbeginselen, vrij onzen 't wege van alle persoonlijk vooringenomendheid. De overtuiging volgde den gewezen uigever der Gazette, in zijne rust. Nu nemen wij van zijn blad afscheid voor altoos om onze wapenen op te nemen tegen haar plaatsvervanger” Hiermee wordt *De Roskam* bedoeld die op 30-XII-1906 het licht zag. *De Roskam* echter zag het verdwijnen van de *Gazette van Dendermonde* met spijt aan : „Met verwondering en hartzeer vernomen wij zaterdag ll. dat de „Gazette van Dendermonde” voor de laatste maal verschenen was.

65 lange jaren streed ze voor de belangen der liberale partij!

65 lange jaren bevocht ze den algemeenen vyand!

65 lange jaren hield ze het blauwe vaandel met eere in d'hoogte!

65 lange jaren bleef hare leus „Hou ende Trou”!

Eerbiedwaardige Heer De Schepper, edele denker, kloeke pen, de gansche liberale partij stuurt u bij uw afscheid haren oprechten en innigen dank, voor de haar bewezen diensten. En wij opstellers van „De Roskam”, wij zullen met taaien moed, den goeden weg bewandelen ons door u aangetoond.

Wij zullen immer, even als gy zonder blozen aan 't goede hechten en 't kwade bevechten.

Wij zullen u volgen in uw streven en het nimmer eene andere wending geven.

Wij zullen door uw voorbeeld aangemoedigd, den strijd voor de belangen der liberale partij voortzetten.

Wij zullen, naar uw voorbeeld, den algemeenen vijand bevechten.

Wij zullen even als gy, het blauwe vaandel fier in d'hoogte houden, en immer blijve onze kreet „Hou en de Trou”.

c. d. e. f.: *Eigenaar, Uitgever, Drukker, Hoofdopsteller* :

J. Du Caju (1) Zoon, in de Kerkstraet, 268, Dendermonde.
Idem, in de Kerkstraet, 282, Dendermonde, vanaf 13-II-1853
(nr. 603).

Em. Du Caju (2) zoon, in de Kerkstraet, 282, Dendermonde,
vanaf 18-V-1856 (nr. 772).

Idem, in de Kerkstraet, 293, Dendermonde vanaf 21-XII-1856
(nr. 803).

Idem, Kerkstraet, 183, Dendermonde op 11-X-1863 (nr. 1158).

Idem, Kerkstraat, 42, Dendermonde vanaf 20-I-1867 (XXVI,
nr. 1325).

Aug. De Schepper-Philips (3) Kerkstraat, 42, Dendermonde
vanaf 14-VIII-1870 (XXIX, nr. 1507).

Idem, Kerkstraet, 46, Dendermonde, vanaf 14-V-1882
(XXXX, nr. 2091).

Idem, Kerkstraat, 48, Dendermonde, vanaf 10-X-1895 (LIV,
nr. 2784).

---

(1) Jan-Jaak Du CAJU werd geboren te Dendermonde op 28 mei 1800. Hij werkte vanaf 1817 tot 1824 samen met zijn vader. In 1842 stichtte hij de *Gazet van Dendermonde*. Aanvankelijk zonder politieke kleur werd het blad weldra de tolk der liberale partij. Hij liet de drukkerij in 1855 over aan zijn zoon.

Jan-Jaak Du CAJU stierf op 1 juli 1872 (Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 117).

(2) Emiel Du CAJU werd geboren op 25-VII-1833. Vanaf 1 juli 1855 nam hij de zaak van zijn vader in handen. Hij huwde Catharina-Maria Jeanette Blomme. Emiel Du CAJU stierf in de ouderdom van 36 jaar op 19 september 1869. Zijn vrouw zette het bedrijf verder tot 9 januari 1870. Daarna vertrok ze naar Antwerpen en liet de drukkerij over aan August DE SCHEPPER-PHILIPS. (Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 134 & 151).

(3) August DE SCHEPPER werd op 16 oktober 1834 geboren. Hij werd hulponderwijzer te Oudenaarde en bestuurder der lagere school te Lokeren. In januari 1870 staakte hij dit beroep, om als drukker naar Dendermonde te gaan wonen.

Op 16-I-1870 verklaarde de *Gazette van Dendermonde* : „De *Gazette van Dendermonde* is van eigenaar veranderd. Dit zal echter geene wijziging in hare strekking te weeg brengen : zij blijft voortdurend het orgaan der vrijzinnige partij, wier belangen zij immer, met vlaamsche openhartigheid en vlaamschen moed heeft verdedigd. Kalm en waardig, voor zooveel het haar enge werkkring toelaat, de staatkundige kwestieën bespreken; het goede aanmoedigen en toejuichen van waar het komen moge; ondeugd en huichelarij ontmaskeren en brandmerken; de rechter der Vlamingen verdedigen; medewerkers ter verbetering van opvoeding en onderwijs — ziedaar het doel, dat de „*Gazette van Dendermonde*”, onder het bestuur onzes kundigen en diepbetreurden voorgangers, heeft betracht en dat nu insgelijks door hare nieuwen uitgever wordt geoogd.

De „*Gazette van Dendermonde*” treedt dus in volle betrouwen op de ondersteuning en aanmoediging van alle, die het met hare grondbeginselen eens zijn, een nieuw tijdperk in.” Sedert 1872 gaf DE SCHEPPER verder nog *De Lokenaar* uit. Hij stichtte *Het Onderwijs* op 10 juli 1870 en stopte de uitgave ervan op 15 juni 1872.

Op 25 april 1868 huwde hij te Dendermonde met Maria Isabella Johanna Philips, dochter van Joost en van Barbara-Antonia-Rosalina Glaser.

Hij stierf op 22 maart 1908. (Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 153-154 en G. VAN WESENMAEL, *Dendermondsche Drukkers*, p. 25).

- IV. Unionistisch-liberaal informatieblad, met zeer veelannoncen (1).
 V. Bibliografie : M. DE VROEDE, *De Vlaamse Pers in 1855-1856* — p. 16.

49. Den Indicateur (1811-)

- I. Den Haag : K.B./D. 19.1167/ : 19-I-1815 (nr. 29) — 15-VI-1815 (nr. 71), 22-VI-1815 (nr. 73) — 29-VI-1815 (nr. 75), 6-VII-1815 (nr. 77) — 24-VIII-1815 (nr. 91), 31-VIII-1815 (nr. 93) — 16-XI-1815 (nr. 115), 22-XO-1815 (nr. 117) — 11-XII-1815 (nr. 122), 18-XII-1815 (nr. 124) — 4-III-1816 (nr. 146), 11-III-1816 (n. 148) — 30-IX-1816 (nr. 206), 4-XI-1816 (nr. 217) — 14-XI-1816 (nr. 220), 28-XI-1816 (nr. 224) — 26-XI-1816 (nr. 232).
 Antwerpen : S.B./S.: 11-VI-1816 (nr. 157).
- II. a. *Ondertitel* : „Gazette van Dendermonde”.
 d. *Prijs* :
 „35 stuivers op dry maenden voor de stad Dendermonde”.
 „42 stuivers voor alle andere plaersen van Nederland”.
 e. *Formaat* : 29 × 22 cm, 2 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : 2 maal per week (ma. en do.).
 h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Stichtingsdatum*
 27-X-1814 (2).
 29-IX-1808 (3).

---

(1) De *Gazet van Dendermonde* had het vooral tegen Aug. GROOTJANS, uitgever van de tegenganger van de *Gazet van Dendermonde*, namelijk *De Katholykke Belg*. Op 8-IX-1867 (XXVI, nr. 1358), p. 1, kol. 1, antwoordt Em. DU CAJU op een aanval van Aug. GROOTJANS als volgt : „DOOR WIE WIJ UITGESCHOLDEN WORDEN! Aug. GROOTJANS, die alhier in zijn klerikaal weekblad de „Katholykke Belg”, al wat deftig en eerlijks is aanvalt; Aug. GROOTJANS, die op 29 Juni 1866 voor onze rechtbank van eersten aanleg tot vijfhonderd franken schadeloosstelling werd veroordeeld; Aug. GROOTJANS, die op 26 November 1866 voor het Hof van Assisen van Oost-Vlaanderen terechtgesteld werd, en aldaar tot vier maanden gevangenisstraf en 100 fr. boete is veroordeeld geworden; Aug. GROOTJANS, die alhier tien dagen in een cellengevangenhuis heeft vastgezet; Aug. GROOTJANS, die door zijne persoonlijke aanvallen en gemeene taal in zijn blad de drukpers onteerd; Die man, die klerikale uitgever, randt ons in zijn schimpblad aan... Welnu dit verwondert ons gezins. Doch wat ons verwondert, is dat er nog lieden zijn die vragen waarom wij aan dit blad niet ten antwoord staan?
 ... Om het hun te doen begrijpen schreven wij bovengemelden artikel. Wij hopen dat hij zal voldoende wezen.”
 (2) Volgens het handschrift van WARZÉE bewaard in het M.I.P. te Brussel;
 (3) Volgens J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukpers*, p. 77.

Eerst voorhanden nummer : 19-I-1815 (nr. 29).

Laatst voorhanden nummer : 26-XI-1816 (nr. 232).

d. e. *Uitgever, Drukker* : J. J. Du Caju (1) Dendermonde.

IV. Lokaal nieuwsblad (2).

(50. De Katholykke Belg (1866-1879) (3))

I. Gent : U.B./J. 1775 : 26-IX-1869 (IV, nr. 39).

Brussel : K.B./F.M.: 1-VI-1873 (VIII, nr. 23).

Brussel : M.I.P.: 10-II-1867 (II, nr. 6), 25-VIII-1867 (II, nr. 33),
11-X-1868 (III, nr. 41), 17-I-1869 (IV, nr. 3), 17-XII-1871 (VI,
nr. 50), 8-XII-1877 (XII, nr. 49).

Leuven : U.B./F.H. 237/3 : 2-V-1875 (X, nr. 17), 6-I-1877 (XII,
nr. 1).

II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Annoncenblad”.

c. *Motto* :

„Godsdienst, Vryheid, Koning en Vaderland”.

„Godsdienst, Vryheid en Vaderland” vanaf 26-IX-1869
(IV, nr. 39).

d. *Prijs* :

5 fr. per jaar voor Dendermonde.

6 fr. per jaar voor België.

10 cent. per nummer.

---

(1) Jacob-Joost DU CAJU, zoon van Jacob-Jan en Anna Jacoba Monier werd te Dendermonde geboren op 7 maart 1743. Hij huwde Isabelle Eugenia Petronella, dochter van Jan en Philippina Vandendaele.

Hij vestigde zich in 1775 te St. Niklaas. In 1793 stichtte hij er het weckblad *Wekelijks Nieuws*. Deze laatste hield het jaar daarop op met verschijnen. In 1808 stichtte hij *L'Indicateur* die in 1811 vervangen werd door *Den Indicateur*. Jacob-Joost DU CAJU overleed op 29 juli 1817. (Cfr. J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukkers*, p. 66 en 67).

(2) Op 29-IX-1808 (I, nr. 1) : „Cette feuille paraîtra régulièrement tous les Mardi et Vendredi de chaque semaine; elle contiendra les nouvelles politiques; cette partie comprendra les bulletins des Armées, les négociations et les traités. La seconde partie contiendra les actes du Gouvernement, les arrêtés du Préfet, du Sous-Préfet de l'arrondissement et des Maires de communes. On y ajoutera le sommaire des jugements, rendus par le Tribunal, qui offrent un intérêt spécial, ainsi que les actes judiciaires dont l'insertion est exigée par le nouveau Code de procédure. La troisième partie contiendra le prix des principaux denrées dans les grands marchés de l'arrondissement; elle sera terminée par les pièces de Littérature, en poésie ou en prose, que Mrs. les Amateurs voudront bien envoyer, franc de port, à l'imprimeur. Les soins et l'exactitude de l'éditeur, l'impartialité qui le dirigera dans la rédaction, le prix modique de l'abonnement pour ce Journal, qui remplacera plusieurs autres feuilles d'un plus grand prix, sont les motifs, qui lui font espérer, que le Public daignera accueillir son zèle et lui accorder sa confiance”.

(Cfr. J. BROECKAERT, *o.c.*, p. 77).

(3) De titel wordt *De Katholieke Belg* vanaf 17-XII-1871 (VI, nr. 50).

- Vanaf 17-1-1869 (IV, nr. 3) :
 5 fr. per jaar voor Dendermonde.
 6 fr. per jaar voor België.
 12 cent per nummer.
- e. *Formaat* :
 61,5 × 42 cm, 6 kol. 4 pp.
 58 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 17-1-1869 (IV, nr. 3).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Vlasmarkt, Dendermonde.
- III. a. *Stichtingsdatum* : 1-1-1866 (I).
Eerst voorhanden nummer : 10-II-1867 (II, nr. 6).
Laatst voorhanden nummer : 6-1-1877 (XII, nr. 1).
Einddatum : 28-XII-1878 (I).
- c. d. e. f. *Eigenaar, Uitgever, Drukker, Hoofdopsteller* :
 Aug. Grootjans (2) op de Vlasmarkt, Dendermonde.
- IV. Katholiek, propaganda- en informatieblad.

51. De Kleine Burger van Dendermonde (1888-)

- I. Gent : U.B./J. 1777 : 1-IX-1888 (I, nr. 31).
 Brussel : K.B./F.M.: 4-VIII-1888 (I, nr. 1).
 Leuven : U.B./F.H. 239/19 : 8-IX-1888 (I, nr. 32), 6-V-1888
 (I, nr. 36).
 Brussel : M.I.P.: 24-XI-1888 (I, nr. 43), 9-III-1889 (II, nr. 10).
- II. a. *Ondertitel* : „Weekblad tegen de Samenwerking”.
 d. *Prijs* :
 3 fr. per jaar voor Gent.
 4 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* : 49 × 32 cm, 4 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
 h. *Adres* : Roskamstraat, 14, Gent.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 4-VIII-1888 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 9-III-1889 (II, nr. 10).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 A. Hoste, Sperrestraat, 113, Gent.

(2) Het blad werd opgevolgd door *Dender en Schelde* op 28-XII-1878.

(3) August GROOTJANS werd te Gent geboren op 6-I-1824. Hij werd hoofdonderwijzer te Zottegem. Weldra zou hij echter dit beroep vaarwel zeggen om zich te Dendermonde te vestigen en aldaar het beroep van drukker uit te oefenen. Om 1 januari 1866 startte hij er met *De Katholykke Belg* (Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 185).

IV. Onafhankelijk (?) middenstandsblad (1).

52. Het Licht (1898-)

- I. Gent : U.B./J. 1778 : 5-X-1899 (II, nr. 87).
Gent : U.B./J. a. b.: 29-IV-1900 (III, nr. 18), 2-XII-1900 (III, nr. 49), 25-XII-1904 (VIII, nr. 52).
Leuven : U.B./F.H. 250/8 : 26-VIII-1900 (III, nr. 35), 11-X-1903 (IV, nr. 41), 24-IV-1904 (VIII, nr. 17).
Brussel : K.B./F.M.: 22-IX-1901 (IV, nr. 38).
Brussel : M.I.P.: 4-VI-1899 (II, nr. 65), 15-X-1899 (II, nr. 90), 22-X-1899 (II, nr. 91), 5-X-1902 (V, nr. 40), 4-IX-1904 (VIII, nr. 36), 2-VII-1905 (IX, nr. 27).
- II. a. *Ondertitel* :
„Orgaan der Dendermondsche liberale volkspartij opgesteld door zeven liberale werkjongens en verschijnende alle acht dagen”.
„Orgaan der liberale Volkspartij voor de stad en het arrondissement Dendermonde” vanaf 29-IV-1900 (III, nr. 49).

---

(1) Het blad stelde zich op 4-VII-1888 (I, nr. 1), p. 1 als volgt aan zijn lezers voor :
„... Aan alle soort van partijgeest verzakende, enkel en alléén met het oog op den ellendigen staat der handelszaken richten wij eenen dringenden oproep tot al degenen die van goeden wil en van gezonden geest zijn, ten einde de ongeoorloofde ondernemingen te bestrijden van deze welke uit onze handen de bestaansmiddelen verkrijgen. En indien dezen strijd tegen de vijanden onzer duurbaarste belangen, in deze uiterste samenzwering, tegen de Staatssocialismus, bieden wij vooreerst de hand aan de WERKMAN dien men in dwaling brengt door den bedrieglijken glans van eene meer schijnenbaren dan wezenlijken goedenkoop.

Wij zullen eerdaags bewijzen dat de samenwerkende maatschappij en deze drie onontbeerlijke conditiën niet vereenigen : A. Zuiverheid er produkten. B. Strengelijke beperking der algemeene onkosten en C. Spaarzaamheid op het einde des dienstjaars verwezenlijkt, mits aan de leden voor den zelfden prijs ald de gewone winkeliers der plaatselijkheid te verkoopen.

... Wij kunnen en willen die samenwerkers niet dulden welke openbaarlijk beweren het middel te bezitten, krachtig genoeg om voor eeuwig den kleinen handel en de neringdoende burgers te ruïneren.

Wij verwerpen met verontwaardiging de plannen van dezen welke de heerschappij van het fonctionarismus op de puinen der negotie willen bouwen!

Wij verfoeien en bevechten de aanhangers van de Vooruit en verzetten ons krachtdadig tegen de patenteerde ambtenaars welke een aanzienlijk gedeelte van den aan hun werk verschuldigten tijd verspelen, ons middelen te beramen die onzen ondergang moeten te weeg brengen.

Wij sluiten met deze woorden van eenen beroemden staatshuishoudkundige : „Als men van samenwerking een oorlogstuig maakt tegen de kleine handelaars, dan vergaderd men hetgeen gezaaid werd zonder het te willen : Haat en soms bloedige botsingen.”

Weg dus met de bloedzuigers!

Weg met de samenwerking der welbetaalde Staatsbeambten!”

- „Orgaan der Radikale democratie voor de stad en het arrondissement Dendermonde” vanaf 11-X-1903 (IV, nr. 41).
- c. *Motto* :
- „Rechtvaardigheid zegepraalt!
Doe wel en zie niet om!”
„Strijd tegen Laagheid, List en Bedrog!
Rechtvaardigheid Zegepraalt!
Doe wel en zie niet om!
Steeds voorwaarts!” Vanaf 11-X-1903 (IV, nr. 41).
- d. *Prijs* :
- 2 cent. per nummer.
Vanaf 29-IV-1900 (III, nr. 18).
2,5 fr. per jaar voor Dendermonde.
3 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
- 37 × 27 cm, 3 kol. 4 pp.
55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks.
- h. *Adres* :
- A. Du Caju-Beeckman, Dendermonde.
Kerkstraat, 58, Dendermonde vanaf 29-IV-1900 (III, nr. 18).
Kerkstraat, 56, Dendermonde vanaf 2-XII-1900 (III, nr. 49).
„Het Licht” Dendermonde, vanaf 11-X-1903 (IV, nr. 41).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 4-VI-1899 (II, nr. 65) (1).
Laatst voorhanden nummer : 25-XII-1904 (VIII, nr. 52).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
- A. Du Caju-Beeckman, Dendermonde.
Idem, Kerkstraat, 58, Dendermonde vanaf 2-XII-1900 (III, nr. 18).
Idem, Kerkstraat, 56, Dendermonde vanaf 2-XII-1900 (III, nr. 49).
E. Lombaert-De Kempeneer, Lebbeke, vanaf 11-X-1903 (IV, nr. 41).
- h. *Zakencijfer* :
- Het blad moet naar onze mening een zeer slecht zakencijfer gehad hebben. Het verdween omstreeks 1905. In 1907 kwam

---

(1) G. VAN WESEMAEL, *Dendermondsche Drukkers*, 2^e suppl., p. 74, geeft als stichtingsdatum 1-II-1899 op, en als einddatum : 21-II-1903.

het echter terug boven water. Van deze periode zijn echter geen nummers bewaard (1).

IV. Liberaal propagandabladd, voor arbeiders (2).

53. Licht, Immer Licht (1897-1899)

- I. Gent : U.B./J. 1779 : 12-II-1898 (nr. 5), 11-XI-1898 (nr. 27).
Antwerpen : S.B./S.: 29-V-1898 (nr. 12), 16-X-1898 (nr. 32).
Leuven : U.B./F.H. 250/11 : 12-III-1898 (nr. 6), 24-VII-1898 (nr. 19), 14-VIII-1898 (nr. 22).
Brussel : M.I.P.: 1-I-1898 (nr. 2), 14-VIII-1898 (nr. 22), 2-X-1898 (nr. 30).
- II. a. *Ondertitel* :
„Bladvlugschrift opgesteld door zeven liberale jongens en verschijnend op tijd en stond”.
„Orgaan der Dendermondsche liberale volkspartij. Opgesteld door zeven liberale werkjongens en verschijnende alle veertien dagen” op 29-V-1898 (nr. 12).
„Orgaan der Dendermondsche liberale volkspartij. Opgesteld door zeven liberale werkjongens en verschijnende alle acht dagen” vanaf 24-VII-1898 (nr. 19).
- c. *Motto* :
„Doe wel en zie niet om!”
Rechtvaardigheid zegepraalt!
Doe wel en zie niet om!” vanaf 29-V-1898 (nr. 12).
- d. *Prijs* : 2 cent, per nummer.
- e. *Formaat* :
31,5 × 21 cm, 2 kol. 4 pp.
36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 29-V-1898 (nr. 12).
- f. *Periodiciteit* :
onregelmatig
om de veertien dagen op 29-V-1898 (nr. 12).
wekelijks vanaf 24-VII-1898 (nr. 19).
- h. *Adres* : zie Drukker.
- III. a. *Stichtingsdatum* : 24-XII-1897 (3).
Einddatum : 4-II-1899 (3).

---

(1) De enkele inlichtingen aangaande het verdwijnen en het terug opduiken van *Het Licht* haalden we uit *De Onpartijdige* 29-XII-1907 (XXXVIII, nr. 19). Dit blad sprak van „de heropflikkering van 't liberale „LICHT”... 't geuzenvodje...”

(2) Het blad ging zeer hevig tekeer tegen *Dender en Schelde*.

(3) Cfr. G. VAN WESEMAEL, *Dendermondsche Drukkers*, 2^e suppl., p. 73.

- Eerst voorhanden nummer : 1-1-1898 (nr. 2).
 Laatst voorhanden nummer : 16-x-1898 (nr. 30).
 e. Drukker : A. Du Caju-Beeckman, Dendermonde.
- IV. Liberaal, progressistisch propagandablاد.

54. De Marktode (1857-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1781 : 16-v-1859 (III, nr. 20), 29-viii-1861 (v, nr. 30).
 Brussel : M.I.P.: 29-vii-1861 (v, nr. 30), 19-1-1863 (vii, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Weekblad voor koophandel” op (29-vii-1861) (v, nr. 30).
 „Koophandelsblad — Feuille commerciale” op 19--11863 (vii, nr. 3).
- b. *Vignet* : Postode die „De Marktode” brengt.
- d. *Prijs* :
 3 fr. per jaar.
 op 19-1-1863 (vii, nr. 3).
 4 fr. per jaar.
 10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
 31 × 22 cm, 3 kol. 4 pp.
 42,5 × 30 cm, 4 kol. 4 pp. op 19-1-1863 (vii, nr. 3).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (ma.).
- h. *Adres* :
 Dijkstraat, 855 — Dendermonde.
 Ridderstraat, 449 — Dendermonde vanaf 29-vii-1861 (v, nr. 30).
- III. a. *Stichtingsdatum* : 6-vii-1857 (2).
Eerst voorhanden nummer : 16-v-1859 (III, nr. 20).
Laatst voorhanden nummer : 19-1-1863 (vii, nr. 3).
Einddatum : 1865 (2).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 A. J. Verbaere-Vandevorde, Dijkstraat, 855 — Dendermonde.
 Idem, Ridderstraat 499, Dendermonde vanaf 29-vii-1861 (v, nr. 30).

---

(1) Vanaf 19-vii-1861 (V, nr. 30) wordt de titel *De Marktode — Courier du marché*.
 (2) Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 176.

IV. Liberaal, tweetalig blad met beursberichten (1).

55. Het Onderwijs (1870-1872)

- I. Gent : U.B./J. 182 : 10-VII-1870 (1, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 296/12 : 10-III-1871 (1, nr. 17).
Brussel : M.I.P.: 25-VII-1870 (1, nr. 2), 10-VIII-1870 (1, nr. 3),
25-VIII-1870 (1, nr. 4).
- II. b. *Vignet* :
Gedrapeerde vrouwenfiguur met een vlam boven het hoofd,
in de rechterhand een fakkel en in de linker een anker houdend.
- c. *Motto* : „Licht! Waarheid!”
- d. *Prijs* : :
3 fr. per jaar.
20 cent per nummer.
- e. *Formaat* : 42,5 × 31 cm., 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* :
„Verschijnende den 10^e en 25^e van iedere maand”.
- g. *Oplage* : 2.000 ex. (2).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Stichtingsdatum* : 10-VII-1870.
Einddatum : 15-VI-1872 (3).
Eerst voorhanden nummer : 10-VII-1870 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 10-III-1871 (1, nr. 17).
- b. c. d. e.: *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
August De Schepper—Philips.

---

(1) Vanaf 19-I-1863 (VII, nr. 3), gaf het blad ook gewone nieuwsberichten. Op pagina 1 van dit nummer, verklaarde het blad : „... Getrouw aen het programma welke wij sedert een tijdverloop van zes jaar stiptelijk hebben nageleefd, zal de marktode zich met geene hoegenaemde politieke kwestien bemoeijen en slechts artikelen opnemen, die niemands denkwijze, 't zij liberaal of katholiek zouden kunnen kwetsen...”

Oorspronkelijk was het blad bedoeld als bijvoegsel van *De Dendergalm*. Deze laatste verklaarde immers op 25-VII-1858 (I, nr. 30), p. 1, kol. 1 : „Alle maendagen geven wij een bijvoegsel aen ons blad, onder den tytel van de „Marktode-annoncenblad”. Aen dit blad dat byzonderlyk geschikt is voor kooplieden, olieslagers en neeringdoende personen, kan men zich afzonderlyk abonneren aen F. 2,5 per jaar. De inschrijvers van den „Dendergalm” die zouden begeeren de „Marktode” als byvoegsel wekelijks te ontvangen, betalen slechts F. 1,5 boven den inschrijvingsprijs, dit zijn alleenlyk de kosten van port en papier...”

(2) Op 25-VIII-1870 (I, nr. 4), p. 1, kol. 1, verklaart de uitgever dat de eerste 3 nummers op 2.000 exemplaren gedrukt werden.

(3) Cfr. J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukkers*, p. 153.

IV. Vakblad voor Onderwijzers (1).

56. Den Onpartijdigen (1833-) (2)

I.(3) Dendermonde : S.B.: 5-I-1840 (nr. 838) — 19-I-1840 (nr. 840), 3-V-1840 (nr. 855) — 31-V-1840 (nr. 859), 26-VI-1840 (nr. 863), 5-VI-1840 (nr. 864), 7-I-1838 (nr. 734) — 21-I-1838 (nr. 736), 18-III-1838 (nr. 744) — 30-XII-1838 (nr. 785), 29-XI-1840 (nr. 885), 1-I-1842 (nr. 942) — 18-XII-1842 (nr. 992), 16-IV-1843 (nr. 1009) — 31-XII-1843 (nr. 1046), 12-I-1845 (nr. 1100) — 28-XII-1845 (nr. 1150), 10-I-1847 (nr. 1204) — 21-XI-1847 (nr. 1249), 7-I-1849 (nr. 1368) — 23-XII-1849 (nr. 1358), 13-II-1853 (nr. 1522) — 25-XII-1853 (nr. 1567), 6-I-1856 (nr. 1673) — 15-XI-1857 (nr. 1771), 1-I-1859 (nr. 1830) — 18-XII-1859 (nr. 1880), 5-I-1862 (nr. 1987) — 28-XII-1862 (nr. 2083), 3-I-1864 (nr. 2092) — 31-XII-1865 (nr. 2194), 6-I-1867

---

(1) Op 10-VII-1870 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 en 2 : „Het doel dezer uitgave is : BEVORDERING VAN DEGELIJK GOED ONDERWIJS, VAN DEGELIJK GOEDE OPVOEDING.

Dit doel zullen wij trachten te bereiken door het vrij en vrank onderzoeken van al hetgene met onderwijs en opvoeding in betrekking staat.

Wij zullen vooral trachten praktisch te zijn, om aan onderwijzers, ouders en wetgevers waarlijk nuttig te wezen.

Daartoe achten wij ons verplicht; want thans, wanneer in ons Land, honderdduizenden zich bekommeren met het onderwijs der jeugd; wanneer honderdduizenden naar verbetering snakken en naar middelen uitzien om de opkomende geslachten praktischer, deugd- en duurzamer onderricht te geven, deugd- en duurzamere gevoelens te doen aanwinnen, zou een langer stilzwijgen ons zondigend kunnen aangeschreven worden.

Wij hernemen dan het woord om te spreken over : Den aard van het onderwijs en der opvoeding; De verplichting tot onderwijs en opvoeding; De inrichting der hedendaagsche scholen; Het onderricht binnen en buiten de school, te huis en elders; De kunst om de menschen waarlijk goed te onderwijzen, op te voeden; De rechten en plichten der onderwijzers; De verbetering van hunnen toestand; Het schooltoezicht, schoolopzichters en hunne betrekking met de onderwijzers; Over de huidige schoolwetten en verordeningen; normaalscholen, enz....”

(2) *Den Onpartydigen* wordt *De Onpartydige* vanaf 14-I-1844. Tenslotte wordt het vanaf 3-V-1888 *De Onpartydige*.

Den Onpartydigen volgde het *Bekentmaekingsblad* op : „Elk moet overtuygd zyn, dat een zoo belangryk Arrondissement als het ons een byzonder Nieuwsblad noodig heeft.

„Arlon, Verviers, Audenaerde en ander plaetsen, hebben hunne Gazetten, terwyl Dendermonde er nog geene bezit.

„Daer toe aangewakkerd door onze vrienden en door de voornaemste medeburgers, hebben wy op ons genomen deze behoefte te doen verdwynen met het thans door ons uitgegeven wordende blad voortaan in een „Nieuws- en Bekendmakings-blad te veranderen...”

(Cfr. J. BROECKAERT, *Dendermondsche Druipers*, p. 87).

(3) Zeer veel losse nummers worden nog bewaard te Gent (U.B./J. 1783), Antwerpen (S.B./S.), Leuven (U.B./F.H. 347/21), Brussel (K.B./F.M. en M.I.P.), Deinze (O.K.K.) en te Oudenaarde (S.A./S.).

(nr. 2248) — 21-XII-1873 (nr. 2698), 3-I-1875 (nr. 2662) — 31-XII-1876 (nr. 2766), 5-I-1879 (nr. 2872) — 25-XII-1881 (nr. 3133), 28-I-1883 (nr. 3089) — 15-XII-1889 (LXIX, nr. 16), 3-I-1892 (LXXI, nr. 19) — 31-XII-1893 (LXXIII, nr. 19), 24-II-1895 (LXXIV, nr. 71) — 30-VIII-1915 (LXXXIV, nr. 2).

II. a. *Ondertitel* :

„Nieuws- en Bekendmakingsblad” tot en met 26-VI-1836 (nr. 654).

b. *Vignet* :

Onze Lieve Vrouw van Lourdes, vanaf 2-X-1898 (LXXVIII, nr. 5) (1).

c. *Motto* :

„Godsdienst. Vaderland” vanaf 9-X-1898 (LXXVIII, nr. 6).

d. *Prijs* :

5 fr. per jaar voor Dendermonde.

6 fr. per jaar voor België.

Vanaf 5-V-1850 (nr. 1377) :

6 fr. per jaar voor Dendermonde.

7 fr. per jaar voor België.

Vanaf 6-I-1856 (nr. 1673) :

5 fr. per jaar voor Dendermonde.

6 fr. per jaar voor België.

e. *Formaat* :

38,5 × 23 cm, 3 kol. 4 pp.

40,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 26-VI-1836 (nr. 654).

40 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 30-VII-1837 (nr. 711).

45,5 × 28,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 5-I-1840 (nr. 838).

47,5 × 33,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-I-1849 (nr. 1386).

52 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 5-I-1862 (nr. 1987).

51 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 6-I-1867 (nr. 2248).

51 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 4-IX-1887 (LXVII, nr. 1).

50 × 37,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 3-I-1892 (LXXI, nr. 19).

---

(1) Rond het hoofd van het O. L. Vrouwenbeeld : „Uit dank, Lourdes 29 Sept. 1897”. Deze titeltekening werd op de krant aangebracht, als dankbaarheid aan O. L. Vrouw van Lourdes. De drukker, wiens dochter, een voor die tijd ongeneeslijke kwaal had, werd tijdens een bedevaart naar Lourdes genezen.

Op 2-X-1898 (LXXVIII, nr. 5) verklaart het blad : „Ter herinnering der bekomene gunst werd een beeld der Onbevleete Ontvangenis in de gevel van ons woonst geplaatst. Nu als bevestiging en tot meerdere aanwakking in den dienst van O. L. Vr. van Lourdes, hebben wij besloten voortaan eene afbeelding der Onbevleete Ontvangenis wekelijks aan 't hoofd van „DE ONPARTIJDIGE” te laten verschijnen...”

51 × 41 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 2-IX-1900 (LXXX, nr. 1).
58 × 40 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 13-I-1907 (LXXXVI, nr. 21).
58 × 40 cm, 6 kol. 2 pp. op 30-VIII-1914 (IVC, nr. 2) (1).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

F. J. Du Caju, Vader, te Dendermonde.

naby de groote Kerk, nr. 164, Dendermonde vanaf 26-VI-1836 (nr. 654).

nab de groote Kerk, nr. 178, Dendermonde vanaf 1-I-1842 (nr. 942).

Kerkstraet, naby de groote Kerk, nr. 183, Dendermonde, vanaf 25-IV-1847 (nr. 1219).

Kerkstraet, nr. 244, nevens het Arrondissements-Kommis-sariaat, vanaf 13-II-1853 (nr. 1522).

Kerkstraet, nr. 256, Dendermonde vanaf 12-X-1856 (nr. 1713).

Kerkstraet, nr. 174, Dendermonde vanaf 26-VII-1857 (nr. 1755).

Kerkstraet, nr. 22, Dendermonde vanaf 6-I-1867 (nr. 2248).

Kerkstraet, nr. 20, Dendermonde, vanaf 28-I-1883 (nr. 3089).

Torenstraat, nr. 3, Dendermonde vanaf 25-X-1899 (LXXIX, nr. 7).

III. a. *Stichtingsdatum* : 15-XI-1833 (2).

Eerst voorhanden nummer : 2-II-1834 (nr. 529).

Laatst voorhanden nummer : 30-VIII-1914 (VIC, nr. 2) (2).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

F. J. Du Caju, Vader, te Dendermonde.

Idem, naby de groote Kerk, nr. 164, Dendermonde vanaf 26-VI-1836 (nr. 654).

---

(1) Op 30-VIII-1914 (VIC, nr. 2), p. 1, verklaart de drukker : „Uit hoofde van den oorlog, onze leverancier, zich in de onmogelijkheid bevindende, zijn leveringskontrakt van gazetpapier na te komen, zoo zien wij — tot ons groot spijt — ons voorzichtigheids-halve verplicht voorlopig het formaat van ons blad in te krimpen, zodra het mogelijk is wordt alles in vroegere staat hersteld.”

(2) Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 87.

IV. Aanvankelijk en zelfs tot 1895 onpartijdig nieuws- en annoucenblad doch vanaf 1889 uitgesproken katholiek (1).

57. Ons Dendermondsche Volk (1907-)

- I. Brussel : K.B./F.M.: VIII-1908 (I, nr. 11).
Brussel : M.I.P.: XI-1907 (I, nr. 2), IV-1908 (I, nr. 7), XII-1908 (II, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* :
„Katholiek Vlaamsch Maandschrift voor Letter- en Volkskunde”.
- b. *Vignet* :
Stadhuis van Dendermonde, het wapenschild van Dendermonde en een standbeeld van Prudens Van Duyse (1804-1859): enkel p XII-1908 (II, nr. 3).
- c. *Motto* :
A
V V C
V
„Voor 't volk
Door 't Volk”.
Vanaf IV-1908 (I, nr. 7) :
„Voor 't Volk
Door 't Volk”.
- d. *Prijs* : 2 fr. per jaar.

---

(1) Op 15-XI-1833 : „... Wy zullen voor al acht nemen van waer en onpartydig te zyn. Met het algemeen nieuws zal ons blad voor al bevatten al het gene onze stad en arrondissement in het byzonder raekt : De veranderingen die er zouden kunnen voorkomen in het samenstelsel en in het personeel der onderscheydene besturen ; de merkwaardigste vonnissen van de Regtbank ; den burgelyken stand ; de besluuten van de Regeringen der steden en gemeenten ; de markten en mercurialen ; immers al wat er omgaet en de aendagt onzer lezers verdient.

„Overeenkomstig met de ware vryheyd der drukpers en zonder ooyt de denkingswyze en gewetens van onze landgenoten te kwetsen, zullen wy ons omyds eenige regelen toelaten, over de belangen van het vaderland in het algemeen en in het byzonder van het Arrondissement en deszelfs deelen.

„De daden welke de erkenenis van het openbaer verdienen zullen wy bekend maken.

„Insgelyks zal aen de klagen, welke ons worden toegezonden in betamelyke uytdrukkingen en niet door drift alleen geschreven, eene plaets verleend worden.

„Dit is het doelwit dat wy zullen trachten te bereyken ; de goedkeuring onzer medeburgers zal onze zoetste vergelding zyn”.

(Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 87).

- e. *Formaat* :
 25 × 15,5 cm, 16 pp. + 8 pp. schutblad.
 24 × 15 cm, 16 pp. + 4 pp. schutblad vanaf IV-1908 (I, nr. 7).
 24 × 16 cm, 16 pp. + 4 pp. schutblad op XII-1908 (II, nr. 3).
- f. *Periodiciteit* : maandelijks (de 15^e).
- h. *Adres* :
 Gabriel Van Wesemael, 72, Dykstraat, Dendermonde (I).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : XI-1907 (I, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : XII-1908 (II, nr. 3).
- e. *Drukker* : Kryn-Van Winckel, 18, Eikstraat, Brussel.
- f. *Beheer* : Grootte Markt, 17, Dendermonde op XII-1908 (II, nr. 3).
- IV. Katholiek, letterkundig- en kultureel blad (2).

58. Le Progres Litteraire (1883-)

- I. Brussel : K.B./F.M.: 15-I-1883 (I, nr. 2).
 Brussel : M.I.P.: 1-II-1883 (I, nr. 3), 1-III-1883 (I, nr. 5).
- II. a. *Ondertitel* : „Journal Bi-mensuel”.
 d. *Prijs* :
 0,75 fr. per 3 maanden.
 12 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 28 × 22 cm, 2 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : 2 maandelijks.
- h. *Adres* : Léon Trock, 5, Rue des Tours, Termonde.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 15-I-1883 (I, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 1-III-1883 (I, nr. 5).
- e. *Drukker* : A. De Keukelaere, Rue Digue de Brabant, Gand.
- IV. A-politiek franstalig, letterkundig blad voor leerlingen van het M.O. (3).

(1) Deze was tevens sekretaris van de opstelraad.

(2) Op XI-1907 (I, nr. 2) : „Wij zijn jonge, Katholieke, Vlaamsgezinde Dendermondenaars... Met trotscheid wijzen wij op onze Dendermondsche schilderschool en al de roem van de stad ligt ons nauw aan het hart. Toch beschouwen wij ons Dendermonde vooral als een deel van Vlaanderen en gansch Vlaanderen beminnen wij. Preusch zijn we over het ras dat Schaepman heette (Kruisvaert der Kinders) „het ras der Vlamen, het keizerlijk geslacht”.

Ons Katholiek geloof tekent onze Vaderlandsliefde met het zegelmerk der eeuwigheid. Zonder katholicisme mist elke liefde haar hoog karakter en is zij slechtse en lamme vogel met afgesneden vlerken...

Dat zijn wij en daarom willen wij : 1° de kennis der Nederlandsche Taal en letterkunde in Dendermonde bevorderen onder alle standen : de Vlaming kent zijne taal niet, hij bemint ze niet...”

(3) Op 1-II-1883 (I, nr. 3), is een nota bevestigd waaruit blijkt dat het een studentenblad is van de leerlingen van het Atheneum te Mechelen.

59. 'T Ros Bayard (1857-1858)

- I. Brussel : M.I.P.: 17-I-1858 (I, nr. 3), 25-IV-1858 (I, nr. 17).
- II. a. *Ondertitel* : „Politiek, Letterkunde en Koophandel”.
c. *Motto* :
„'t Ros Bayard maekt zyn ronde
In de stad van Dendermonde” (Volkslied).
„Voor Vorst en Vaderland
voor Taal en kunst” E.M.I. Hiel.
d. *Prijs* :
3,5 fr. per jaar voor Dendermonde.
4, 25 fr. per jaar voor België.
e. *Formaat* :
44,5 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. op 17-I-1858 (I, nr. 3).
46,5 × 34,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 25-IV-1858 (I, nr. 17).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Dykstraet, Dendermonde.
- III. a. *Eerste nummer* : 27-XII-1857 (I).
Eerst voorhanden nummer : 17-I-1858 (I, nr. 3).
Laatste nummer : 26-IX-1858 (I).
Laatst voorhanden nummer : 25-IV-1858 (I, nr. 17).
d. e. f. *Uitgever, Drukker, Hoofdopsteller* :
J. F. Piemont (2) Dykstraet, Dendermonde.
- IV. Katholiek, nieuws- en aankondigingsblad.

60. 'T Ros Beiaard (1903-) (3)

- I. Gent : U.B./J. 598 : 4-VII-1903 (I, nr. 1), 4-III-1905 (II, nr. 36),
15-IV-1905 (II, nr. 42), 3-IV-1905 (II, nr. 49).
Brussel : K.B./F.M.: 17-IX-1906 (II, nr. 2), 27-I-1906 (II, nr. 31).
Antwerpen : S.B./S.: 15-VIII-1903 (I, nr. 7), 7-VIII-1910 (VIII,
nr. 6).

(1) Cfr. F. DE POTTER, *Vlaamsche Bibliographie*, p. 755 en J. BROECKAERT, o.c., p. 180.

(2) Jan-Frans PIEMONT werd geboren te Dendermonde op 12 november 1818. Hij vestigde zich als boekdrukker in 1857. Op 27 november stichtte hij 't Ros Bayard dat zeer weinig succes kende, wegens de hevigheid van de polemiek. Op 1 oktober 1858, kondigde hij aan dat hij het blad ging stoppen en het door een ander zou vervangen. Kort daarop werd de drukkerij verkocht. Toen Jan-Frans PIEMONT daarna zijn geluk in de handel beproefde, liep het voor hem eveneens op een ramp uit. Hij overleed op 30 april 1883 (Cfr. J. BROECKAERT, o.c., p. 179-180).

(3) De titel wordt *Het Ros Beiaard* vanaf 15-IV-1905 (II, nr. 42).

Brussel : M.I.P.: 4-VII-1903 (I, nr. 1), 15-IV-1905 (II, nr. 42), 1-VIII-1905 (I, nr. 5). 6-V-1905 (II, nr. 45), 16-IX-1906 (IV, nr. 12), 24-I-1909 (VI, nr. 30), 28-III-1909 (III, nr. 3), 19-XII-1909 (VII, nr. 25), 5-I-1911 (VIII, nr. 0).

Leuven : U.B./F.H.: 344/9 : 4-VII-1903 (I, nr. 1), 27-VIII-1904 (II, nr. 9), 15-VII-1905 (III, nr. 3).

II. a. *Ondertitel* :

„Katholiek, Vlaamschgezind Weekblad voor Algemeene belangen”.

„Maakt zijn ronde in het Land van Dendermonde, vanaf 15-IV-1905 (II, nr. 42).

b. *Vignet* :

het ros Beiaard met de 4 Heemskinderen op de rug (1) vanaf 6-V-1905 (II, nr. 45) tot 16-IX-1906 (IV, nr. 1).

d. *Prijs* :

2,60 fr. per jaar.

5 cent. per nummer.

Op 7-VIII-1910 (VIII, nr 6) :

2,70 fr. per jaar.

5 cent, per nummer.

Op 5-I-1911 (VIII, nr. 29) :

2,75 fr. per jaar.

5 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

49 × 48 cm, 5 kol. 4 pp.

62 × 42,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 15-IV-1905 (II, nr. 42).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).

h. *Adres* :

Koorwaard, 20 Dendermonde.

Koorwaard, 13, Dendermonde vanaf 15-IV-1905 (II, nr. 42).

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 4-VII-1903 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 5-I-1911 (VIII, nr. 29).

b. *Stichter* : Juul Van Lantschoot (2).

---

(1) De titeltekening is van P. G. DE MAESSCHALK (Cfr. 6-V-1905), (II, nr. 45), p. 1, kol. 1.

(2) Juul VAN LANTSCHOOT werd geboren te Bellem op 14 januari 1871 als zoon van Eduardus en Eugenia Standaert. Hij werd onderwijzer op 14 augustus 1891. In juli 1903 richtte hij een drukkerij op te Dendermonde. Hij leverde veel bijdragen in 't *Getrouwe Maldeghem*, 't *Vlaamsche Volk*, *Dietsche Warande*, *Het Belfort*, *Vlaamsche Zanten en Volk en Taal*. In 1898 stichtte hij samen met Lodewijk DOSFEL het katholieke *Jong Dietschland* en in 1903 met Albrecht Claeys het vlaamsgezind maandblad *De Vlaamsche Wachter*. (Cfr. G. VAN WESEMAEL, *Dendermondsche Drukkers*, p. 94-95).

d. e. f. *Uitgever, Drukker, Beheer* :

J. Van Lantschoot-Moens, Koornaard, 20 Dendermonde.

J. Van Lantschoot-Moens, Koornaard, 13 Dendermonde
vanaf 15-IV-1905 (II, nr. 42).

IV. Katholiek, vlaamsgezind, nieuws- en aankondigingsblad (I).

61. De Roskam (1906-)

I. Gent : U.B./J. 1785 : 30-XII-1906 (I, nr. 1), 28-XI-1909 (III, nr. 159).

Antwerpen : S.B./S.: 20-XI-1910 (IV, nr. 210).

Leuven : U.B./F.H. 344/9 : 6-I-1907 (I, nr. 2), 13-I-1907 (I, nr. 3).

Brussel : K.B./F.M.: 21-II-1909 (III, nr. 119).

Brussel : M.I.P.: 30-XII-1906 (I, nr. 1), 6-I-1907 (I, nr. 2),
20-I-1907 (I, nr. 4), 23-VIII-1908 (II, nr. 93), 8-XI-1908 (II,
nr. 104), 31-X-1909 (III, nr. 155), 15-V-1910 (IV, nr. 183),
22-X-1911 (V, nr. 258).

II. a. *Ondertitel* : „Liberaal Weekblad”.

b. *Vignet* : Een Handdruk, vanaf 23-VIII-1908 (I, nr. 93).

c. *Motto* :

„Door 't Volk. Voor 't Volk” vanaf 23-VIII-1908 (II, nr. 93).

d. *Prijs* :

2,5 fr. per jaar voor Dendermonde.

3,5 fr. per jaar voor België.

0,15 fr. per maand „Voor onze werklieden”.

5 cent per nummer.

---

(4) Juul VAN LANTSCHOOT stelde zijn blad op 4-VII-1903 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 & 2, als volgt aan zijn lezers voor : „... Op godsdienstig en politiek gebied zullen we, zoo gunne het ons de Heer, immers in de rangen der katholieke partij strijdende zijn. Vlaamschgezind zijn we ronduit en zullen, zoals we het sedert jaren elders deden, de vlag van ons Vlaamsch-katholiek-zijn hoog houden. De strijd om het bestaan, die verre niet is uitgewoed, zullen we vastberaden meevoeren. Alle standen zijn lijdend, grootendeels te oorzake van de schadelijke richting op huishoudelijk gebied genomen. De werklieden strecken sinds lang om hunne rechten en veel reeds hebben zij bekomen — toch lijden zij nog. De landbouwers kregen al menige voldoening, toch hebben zij nog bijstand en leiding noodig; eene macht van bedienden zien nog met een duister oog de toekomst in, en beternis aan hunnen toestand moet bewerkt worden; de burgerij, de kleinhandel zucht onder afgrijslijke lasten en eene menigte krachten werken mee aan hare verdelging. ZIJ heeft vooruit en vooral hulp en leiding noodig. Al deze belangen zullen wij, zooveel het in onze macht is behertigen, niet alleen op onze eigene zwakke krachten steunende maar rekenende op eene gansche schaar bekwame medewerkers, die wij ons hebben toegevoegd. Zoo mag „'t Ros Beiaard geheeten worden Katholiek Vlaamschgezind weekblad voor algemeene belangen...”.

- Vanaf 6-I-1907 (I, nr. 2) :
- 2,6 fr. per jaar voor Dendermonde.
  - 3,5 fr. per jaar voor België.
  - 0,15 fr. per maand „Voor onze werklieden”.
  - 5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
- 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
  - 55,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 23-VIII-1908 (II, nr. 93).
  - 55 × 36 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 8-XI-1908 (II, nr. 104).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Kerkstraat 56, Dendermonde.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 30-XII-1906 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 22-X-1911 (V, nr. 258).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
- A. Du Caju-Beeckman, Kerkstraat 56, Dendermonde.
- IV. *Combatief, liberaal propagandabladd voor arbeiders* (I).

62. Le Travail (1864-)

- I. Gent : U.B./J. 1787 : 4-VI-1866 (III, nr. 2), 13-I-1873 (IX, nr. 34), 6-III-1882 (XVIII, nr. 42), 15-IV-1889 (XXVI, nr. 6), 4-XI-1889 (XXVI, nr. 35), 17-XII-1894 (XXX, nr. 13).
 Brussel : K.B./F.M.: 2-VIII-1880 (XVII, nr. 11).

(1) Het blad stelde zich op 30-XII-1906 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1, als volgt aan zijn lezers voor : „Klein van goed, hoog van moed, is onze leus. Is het formaat van ons blad klein, beste Lezers, wij hopen niettemin dat onze belangwekkende artikelen uwe aandacht zullen boeien.

De verschijning van „De Roskam” moet u geenszins verwonderen, daar de noodzakelijkheid ervan zich gevoelen om de belangen onzer oude en trouwe liberale partij te verdedigen.

De verschijning van „De Roskam” drong zich op om de zedelijke en stoffelijke belangen te verdedigen onzer lieve Denderstad, die reeds zoovele jaren gebukt gaat onder het klerikale juk.

Zij drong zich op, om in gematigde en beleefde woorden de willekeurige handelwijze en partijdigheid onzer meesters te bekampen.

Zij drong zich op, om 't antwoorden op de gedurige lasterende aanvallen onzer tegenstrevers.

Zij drong zich op, om de belangen onzer wakkere liberale maatschappijen te verdedigen, die tot eenen trap van volmaaktheid gekomen zijn, hun vroeger onbekend en heden door de katholieken zoo beneden.

Zij drong zich op, om de waarheid te verkonden onder het volk. Waarheid waarvoor de katholieken beven!

Dank zij de liberale vrienden hebben we reeds eenen liberalen senateur en enen liberalen volksvertegenwoordiger !! 1907 zal ons liberale procincie- en gemeenteraadsleden geven !!...”

Brussel : M.I.P.: 10-IX-1866 (III, nr. 16), 18-I-1869 (v, nr. 34), 15-II-1869 (v, nr. 38), 20-I-1873 (IX, nr. 35), 2-VI-1879 (XVI, nr. 2), 12-II-1883 (XIX, nr. 39), 14-XI-1887 (IV, nr. 38), 21-I-1889 (XXV, nr. 46t, 8-VII-1889 (XXVI, nr. 18), 26-VIII-1889 (XXVI, nr. 25), 21-X-1889 (XXVI, nr. 33), 23-II-1890 (XXVII, nr. 50), 12-X-1891 (XXVIII, nr. 29), 14-I-1895 (XXX, nr. 11), 8-II-1904 (XXXX, nr. 21), 1-VII-1912 (IL, nr. 17).

Leuven : U.B./F.H. 382/3 : 13-VI-1864 (I, nr. 3), 19-II-1872 (VIII, nr. 40), 10-IX-1883 (XX, nr. 17), 17-X-1887 (XXIV, nr. 34), 13-VII-1891 (XXVIII, nr. 16), 28-XII-1891 (XXVIII, nr. 40), 21-III-1892 (XXVIII, nr. 42), 21-VIII-1893 (XXXIX, nr. 49), 2-VIII-1897 (XXXII, nr. 45), 18-XI-1909 (XXXVIII, nr. 9).

II. a. *Ondertitel* :

„Revue Agricole, Commerce, industrielle et financière, Journal du Lundi, paraissant après la cloture de la Bourse de Termonde”

„Journal du Lundi, paraissant après la cloture de la Bourse de Termonde. Graines, Huiles, Tourteaux, Produits agricoles” vanaf 19-II-1872 (VIII, nr. 40).

„Journal fondé en 1863, paraissant après la cloture de la Bourse de Termonde. Graines, Huiles, Tourteaux, Résines, Essences, Produits agricoles” vanaf 17-X-1887 (XXVI, nr. 34).

„Graines, Huiles, Tourteaux, Résines, Essences, Produits agricoles. Journal fondé en 1863, paraissant après le cloture de la Bourse de Termonde” vanaf 15-IV-1889 (XXVI, nr. 6).

„Journal fondé en 1863, paraissant le Lundi, après la clôture de la Course de Termonde. Grains, Graines, Huiles, Tourteaux, Féculs, Essences, Résines, Suifs.” vanaf 21-X-1889 (XXVI, nr. 33).

„Paraît le Lundi, après la clôture de la Course de Termonde. Grains, Graines, Huiles, Tourteaux, Féculs, Essences, Résines, Suifs” vanaf 21-III-1892 (XVIII, nr. 42).

d. *Prijs* :

4 fr. per jaar.

Vanaf 13-I-1873 (IX, nr. 34) :

5 fr. per jaar.

e. *Formaat* :

36,5 × 25,5 cm, 3 kol. 4 pp.

32,2 × 25,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 8-VII-1889 (XXVI, nr. 18).

- f. *Periodiciteit* :wekelijks (za.) (1).
- h. *Adres* :
 rue de l'Eglise 174.
 rue de l'Eglise, 22 vanaf 18-I-1869 (v, nr. 34).
 rue de l'Eglise, 20 vanaf 21-I-1889 (xxv, nr. 46).
 rue du Tours, 3 vanaf 18-XI-1901 (xxxviii, nr. 9).
- III. a. *Stichtingsdatum* : 30-V-1864 (2).
Eerst voorhanden nummer : 13-VI-1864 (I, nr. 3).
Laatst voorhanden nummer : 1-VII-1912 (II, nr. 17).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 F.J. Du Caju, Père, rue de l'Eglise, 174 Termonde.
 Idem, rue de l'Eglise 22, vanaf 21-I-1899 (xxv, nr. 46).
 Idem, rue de l'Eglise, 20, vanaf 21-I-1889 (xxv, nr. 46).
 Idem, rue du Tours, 3, vanaf 18-IX-1901 (xxxviii, nr. 9).
- IV. A-politiek blad, met beursberichten.

63. Vlaamsch Maandschrift voor Letterkunde en Toneel
(1906-)

- I. Brussel : K.B./F.M.: v-1906 (I, nr. 1), IX-1906 (I, nr. 5).
 Brussel : M.I.P.: VI-1906 (I, nr. 2), III-1907 (I, nr. 9).
- II. a. *Ondertitel* : „Uitgegeven doMr eenige liefhebbers”.
 d. *Prijs* : 2 fr. per jaar.
 e. *Formaat* : 24 × 15,5 cm, 12 pp.
 f. *Periodiciteit* : maandelijks.
 h. *Adres* : Kerkstraat, 56 Dendermonde.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : v-1906 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : III-1907 (I, nr. 9).
 e. *Drukker* : A. Du Caju-Beeckman, Kerkstraat 56, Dendermonde.
- IV. A-politiek, letterkundig blad (3).

(1) In januari 1885 verscheen het blad tweemaal per week, doch in mei 1887, hield de tweede uitgave die de Donderdag uitkwam, op te verschijnen.
(Cfr. J. BROECKAERT, *Dendermondsche Druipers*, p. 105).

(2) Cfr. J. BROECKAERT, *o.c.*, p. 105.

(3) Op V-1906 (I, nr. 1) : „... Het zou voor doel hebben de rechten der moedertaal te verdedigen en tevens aan de ontwikkeling van het volk mede te werken... Om ons streven doeltreffend te maken is het nodig de liefde tot de Moedertaal aan te wakkeren. En om hiertoe te geraken is er een krachtig middel : wij bedoelen het oefenen der Vlaamsche taal. De smaak voor de Vlaamsche lectuur bij de jeugd opbeurende, haar aanspoorende zich in het vlaamsch tooneel te verlustigen, zullen wij natuurlijkerwijze bekomen dat de schoonheden onzer taal hun hart zullen bekoren en een machtiger stap zal gedaan zijn tot het bereiken van ons doel... ”

64. De Waarheid (1907-)

- I. Gent : U.B./J. 1817 : 15-XII-1912 (VI, nr. 3).
Brussel : K.B./F.M.: 1-XII-1907 (I, nr. 1), 22-III-1908 (I, nr. 18),
28-VI-1908 (I, nr. 32).
Brussel : M.I.P.: 1-XII-1907 (I, nr. 1), 8-III-1908 (I nr. 16,
13-VII-1913 (VI, nr. 33).
Leuven : U.B./F.H. 414/14 : 1-XII-1907 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuwsblad der Gemeente St. Gilles-bij-Dendermonde“.
- d. *Prijs* :
2,60 fr. per jaar voor St. Gilles-bij-Dendermonde.
3 fr. per jaar voor geheel België.
1 nummer : 5 cent.
- e. *Formaat* :
36,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp.
50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 8-III-1908 (I, nr. 16).
53 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 28-VI-1908 (I, nr. 32).
55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 15-XII-1912 (VI, nr. 3).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-XII-1907 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 13-VII-1913 (VI, nr. 33).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Cyrille Defossé-De Roye, Buisstraat 69, St. Gillis-bij-Dendermonde.
Cyrille Defossé, Buisstraat 81, St. Gillis-bij-Dendermonde,
vanaf 15-XII-1912 (VI, nr. 3).
- IV. Liberaal, lokaal informatie- enannoncenblad (1).

---

(1) Het blad kwam uit als reactie tegen *De Gazet van St. Gillis* en voor de gemeenteverkiezingen van 20 oktober 1907. Op 1-XII-1907 (I, nr. 1) stelde het blad zich als volgt aan zijn lezers voor : „Het ontstaan van ons orgaan is te wijten aan de onbeschofte leugens en de wekelijksche lasterlijke aantygingen der „Gazet van St. Gillis“. Daarentegen op moet en zal „DE WAARHEID“ komen.

Ons doel is het kiezerskorps van 20 oktober 1907 in het bijzonder en de bevolking van St. Gillis in het algemeen, aan te wijzen dat de „Gazet van St. Gillis“ en hare handlangers sinds 2, 3 jaar niets doen dan liegen, wetens en willens liegen en dus ook bedriegen. Ons doel is het volk dat misleid is door valsche beloften, leugens, laster en vernederende braspartijen op de hoogte te houden der ZIENLIJKE, TASTBARE WAARHEID; van dat volk duidelijk te doen inzien dat men het sinds eenigen tijd tracht om de tuin te leiden.

Ons doel is ook de verstandige kiezers, de onoverwinbare en goede bevolking klaar aan te tonen dat het huidige Gemeentebestuur, het vertrouwen, het volle vertrouwen waardig was en waardig blijft. De Rooden, eenige hunner kopstukken bij uitmuntenheid, en dus

65. *Wekelijks Nieuws (1793-1794) (1)*

- II. e. *Formaat* : 8 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (ma.).
- III. a. *Stichtingsdatum* : 1793.
Einddatum : VII-1794.
- b. c. d. e. *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
Jacob-Joost Du Caju.

66. *De Zendeling der Nijverheid (1886-)*

- I. Brussel : M.I.P.: v-1866 (1, proefnummer).
- II. d. *Prijs* : 4 fr. per jaar.
- c. *Formaat* : 30 × 21 cm, 2 kol., 2 pp. (2).
- f. *Periodiciteit* : maandelijks.
- h. *Adres* :
Torenstraat, 71 Dendermonde of Vijfhoek, 173 Wetteren.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : v-1866.
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. J. Verbaere-Van de Voorde, Dendermonde.
- IV. *Vakblad voor zelfstandigen* (3).

---

ook hun orgaan de „Gazet van St. Gillis” hebben de laakbare gewoonte aangenomen persoonlijke zinspelingen te doen, zelfs op het privaet leven van de kandidaten en de vrienden der Blauwen. Op dit terrein volgen wij onze tegenstrevers niet. Indien zij zich op die weg te ver wagen, is het desnoods het gerecht dat hen in het ongelijk zal stellen. De openbare opinie zal dit van zelf reeds gedaan hebben. Doch op politiek gebied, daar waar het de gemeentebelangen aangaat zullen wij niemand sparen. In die zin hangen wij onverpoosd, OOG VOOR OOG, TAND VOOR TAND...”

(1) Cfr. J. BROECKAERT, *Dendermondsche Drukkers*, p. 66-67.

(2) Op V-1866, wordt verder nog vermeld dat het blad maandelijks 16 pp. zal bevatten.

- (3) Op V-1866 : „... ziehier hoe wij de verdeeling onzer uitgaaf zullen maken :
- 1) Nieuwe uitgevondene en reeds bekende ontdekkingen, dienstig voor Neering-uitoefenaars en kunstwerkers van allen aard; voor aannemers (entrepreneurs) ...
  - 2) Eenige geneesmiddelen (gezegd huismiddelen) om in schielijke voorvallen deze kunnen in gereedheid hebben.
  - 3) Iets over de gezondheidsleer.
  - 4) Levensbeschrijvingen van beroemde personen.
  - 5) Eene verhandeling van den toestand van het werk, of een overzicht op den invloed, vooruitgang en nut der maatschappijen of zedelijk en stoffelijk belangen. De goede zeden zullen ook, als het belang der nijverheid besproken worden.
  - 6) Geschied- en Aardrijkskunde, bevattende : Vaarten, steen- en ijzerenwegen, standplaatsen, postburelen, koophandel en nijverheidsgestichten, merkwaardige gebouwen, enz.
  - 7) Als bijvoeging tot bekendmaking „Annoncieën ” 't zij ter aanbeveling der koopwaar, voor ondernemers, fabrikanten die werkvolk noodig zouden hebben, enz...”.

EKLO

67. Annoncenblad (1864-)

- I. Gent : U.B./J. 1607 : 14-1-1872 (ix, nr. 394), 25-v-1884 (xxi, nr. 1039).
Antwerpen : S.B./S.: 23-ii-1890 (1).
Leuven : U.B./F.H. 47/3 : 21-v-1868 (v, nr. 208), 19-ix-1869 (vi, nr. 273), 21-viii-1887 (xxiv, nr. 1208), 16-xi-1890, (xxvii, nr. 1377), 1-ii-1891 (xxviii, nr. 1388), 4-x-1891 (xxviii, nr. 1423).
Brussel : K.B./F.M.: 26-x-1884 (XXI, nr. 1061).
Brussel, M.I.P.: 7-1-1866 (iii, nr. 80), 28-iii-1869 (vi, nr. 248), 15-viii-1869 (vi, nr. 268), 29-viii-1869 (vi, nr. 270), 21-v-1876 xiii, nr. 621), 31-iii-1878 (xv, nr. 718), 13-v-1887 (xxiv, nr. 1185), 31-viii-1890 (xxvii, nr. 1366).
- II. a. *Ondertitel* : „van Eecloo en het Arrondissement”.
b. *Vignet* : Ruiter te paard.
d. *Prijs* : 3 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 43 × 30 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* :
A. B. Van Han & Zoon, op de Markt, te Eecloo.
Idem, Boelaarstraat, 41, Eecloo, vanaf 13-v-1887 (xxiv, nr. 1185).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 7-1-1866 (iii, nr. 80).
Laatst voorhanden nummer : 4-x-1891 (xxviii, nr. 1423).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. B. Van Han & Zoon, op de Markt te Eecloo.
Idem, Boelaarstraat, 41, Eecloo vanaf 13-v-1887 (xxiv, nr. 1185).
- IV. A-politiekannoncenblad.

---

(1) Het nummer van die krant is onleesbaar.

68. Annoncenblad (1907-)

- I. Gent : U.B./J. 1557 : 2-VI-1907 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 43/3 : 2-VI-1907 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 2-VI-1907 (I, nr. 1), 7-VII-1907 (I, nr. 6).
- II. a. *Ondertitel* : „Van Eecloo en het Meetjesland”.
d. *Prijs* : gratis.
e. *Formaat* : 42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
g. *Oplage* : 5.000 ex.
h. *Adres* :
R. Heysse, Statiestraat, 20, Eecloo.
Perkamentstraat (bij de Brugstraat) Gent.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 2-VI-1907 (I, nr. 1)
Laatst voorhanden nummer : 7-VII-1907 (I, nr. 6).
d. e. *Uitgever, Drukker* : R. Heysse, statiestraat 20, Eecloo.
- IV. A-politiek annoncenblad (1).

69. De Beurs (1889-)

- I. Gent : U.B. J. 1559 : 30-VI-1889 (I, nr. 1), 10-XII-1893 (IV, nr. 51) (2), 17-V-1896 (VII, nr. 20), 22-X-1899 (X, nr. 42).
Antwerpen : S.B./S. : 14-VII-1889 (I, nr. 3), 7-V-1893 (IV, nr. 17).
Leuven : U.B./F.H. 71/1 : 8-IX-1889 (I, nr. 11), 21-XII-1890 (II, nr. 51), 4-X-1891 (III, nr. 39), 3-I-1892 (IV, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M. : 14-VII-1889 (I, nr. 3).

---

(1) Het blad stelde zich op 2-VI-1907 (I, nr. 1), als volgt aan zijn lezers voor : „... Wij hebben dus besloten zulk een blad getiteld : „Annoncenblad van Eecloo en het Meetjesland”, in 't licht te geven, welke in alle steden en dorpen der provincie Oost-Vlaanderen tot zelfs in Zeeland, alsook gedurende het zomerseizoen, in alle badsteden van België kosteloos verscheidene duizend exemplaren te verspreiden.

Voor de heeren Notarissen, Deurwaarders, Zaakwaarnemers, enz., zullen er vooral buitengewone voordeelen verleend worden, onder andere wekelijks zooveel nummers van 't blad ter hunner beschikking gesteld worden, als er regels of vierkanten centimeters in hunne aankondigingen begrepen zijn, welke op die wijze het getal te trekken exemplaren steeds zullen doen vergrooten tot voordeel van iedereen in 't algemeen.

Onnoodig dus hier aan te toonen, hoe belangrijk dit blad zal zijn onder dit opzicht. Er zal daarenboven een nieuw middel toegepast worden om de te verkopen eigendommen in photogravuur als natuurlijk afbeeldsel in 't blad op te nemen, welke voor de belanghebbers van 't grootste nut zal zijn; tevens zal dit voor neringdoenden insgelijks een groot voordeel wezen, om hun huis waar zij gevestigd zijn, aan het publiek op de duidelijkste manier aan te wijzen en hierdoor beletten dat de vreemdelingen bij anderen terecht komen, welke dezelfde artikelen verkoopen...”

(2) Dit nummer is praktisch geheel vernietigd.

Brussel : M.I.P.: 30-VI-1889 (I, nr. 1), 8-IX-1889 (I, nr. 11), 8-XII-1889 (I, nr. 24), 9-XI-1890 (II, nr. 45), 21-XII-1890 (II, nr. 51), 7-VII-1895 (VI, nr. 7).

II. a. *Ondertitel* : „Financieel Zondagblad”.

c. *Motto* : „Voor 't nut van iedereen”.

d. *Prijs* :

2,5 fr. per jaar voor Eeklo.

3 fr. per jaar voor België.

4 fr. per jaar voor Holland.

10 cent. per nummer.

e. *Formaat* : 37 × 27 cm, 3 kol. 8 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : Kerkstraat, 23 Eeklo of Anspachlaan 104, Brussel.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 30-VI-1889 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 22-X-1899 (X, nr. 42).

c. *Eigenaar* : P. Ryffranck en Cie., wisselagenten-eigenaars.

d. e. *Uitgever, Drukker* : G. Ryffranck-De Backer en Cie, Grootte Markt, Eecloo.

f. *Hoofdredacteur* : Pius Ryffranck, Eecloo.

IV. A-politiek beursblad (2).

---

(2) Op 31-VI-1889 (I, nr. 1), p. 1, verklaarde Pius RYFFFRANCK : „Het is altijd onze begeerte die ons grotendeels doen besluiten heeft een vlaamsch financieel weekblad te stichten. En inderdaad! wat wordt er in al de vlaamsche dagbladen 't minst aangevoerd, wat wordt er in al de vlaamsche weekbladen niet aangeroerd? Is het niet de toestand der geldmarkten, de organen aangaande de finantiën van Staten, Provinciën, Steden, IJzerwegen, Naamloze Maatschappijen, enz., de beredeneerde opsporingen over de oorzaken der vlottingen van de verschillende fondsen die de openbare fortuin uitmaken, in een woord is het niet „De Beurs”?...

Men spreekt het volk dagelijks, in ellen lange kommen over politiek, landbouw, nijverheid, schoone kunsten, enz., enz., maar wat zegt men van de Beurs, wat zegt men van zijn geld? niets of bijna niets! Is dat niet jammerlijk? ...

... Wat zullen wij ons blad nu zoo al te maal aanraken, wat zal er in te lezen staan en in welken aard zal het opgesteld zijn?

Daarop antwoorden wij : Ons blad zal weerspiegeling zijn onzer eigene gevoelens, onzer persoonlijke indrukken, de onpartijdige weerkaatsing der Beursgesteltenis; een goede warmtemeter dus. Het zal aan niemand verpacht noch verkocht zijn of het ooit worden, alleen de waarheid zullen wij in alles trachten op te speuren ten einde in de hoogste maat het vertrouwen van onze lezers te mogen blijven voortgenieten. Hunne intresten zijn de onze, en wij zullen ze in alles weten te behartigen effen af als de onze.

Ons blad zal buitendien snedig en kortbondig opgesteld zijn. Wij zullen onze lezers niet versmachten onder hoopen cijfers, die zij meestal onachtzaam voorbijgaan, noch hunne patientie moede maken door langdradige besprekingen. Wij zullen de toestanden zoo helder mogelijk en met de weinigste woorden mogelijk trachten af te schetsen, de materie op haar eigen al droog genoeg zijnde zonder dat wij er nog van 't onze bijvoegen.

Wat ons blad eigenlijk zal bevatten, ziehier :

1° Een wekelijksch BEURSOVERZICHT, waarin al de titels zullen „revue” passeeren die gedurende de week reden tot bespreking gaven.

70. De Eecloonaer (1849-) (1)

I.(2)Gent : U.B./J. 1561 : 1-IV-1849 (I, nr. 14), 19-XII-1858 (X, nr. 518), 2-V-1875 (XXVII, nr. 1365), 18-X-1891 (XXXXIII, nr. 2227), 3-V-1908 (LX, nr. 3057).

Antwerpen : S.B./S.: 31-V-1863 (XV, nr. 746), 12-X-1890 (XXXXII, nr. 2174).

Leuven : U.B./F.H. 146/4 : 10-V-1852 (IV, nr. 197), 20-XI-1859 (XI, nr. 564), 22-X-1882 (XXXIV, nr. 1750), 2-VIII-1884 (XXXVI, nr. 1840), 17-X-1886 (XXXVIII, nr. 1955), 17-VI-1888 (XL, nr. 2053), 31-I-1892 (XXXXIV, nr. 2211), 17-II-1907 (LIX, nr. 2995), 21-III-1909 (LXI, nr. 3103).

Brussel : K.B./F.M.: 4-VII-1886 (XXXVIII, nr. 1940), 19-V-1895 (XXXXVII, nr. 2383).

Brussel : M.I.P.: 22-IV-1849 (I, nr. 17), 30-IX-1849 (I, nr. 40), 4-XI-1849 (I, nr. 45), 5-III-1850 II, nr. 62), 22-I-1854 (VI, nr. 263), 18-XI-1855 (VII, nr. 358), 4-V-1856 (VIII, nr. 382), 6-IV-1856 (VIII, nr. 578), 16-I-1859 (XI, nr. 522), 25-II-1860 (XII, nr. 578), 25-I-1863 (XV, nr. 728), 17-I-1869 (XXI, nr. 1039), 4-XII-1870 (XXII, nr. 1137), 30-VII-1871 (XXIII, nr. 1171), 28-XII-1873 (XXV, nr. 1289), 21-XI-1880 (XXXII, nr. 1650), 6-XI-1881 (XXXIII, nr. 1700), 1-V-1887 (XXXIX, nr. 1994), 12-IV-1891 (XXXIII, nr. 2200), 12-I-1896 (XXXXVIII, nr. 2417), 26-VII-1896 (XXXXVIII, nr. 2445), 20-III-1904 (LVI, nr. 2843).

Brussel : S.A./J. 364/40 : 15-IV-1888 (XXXX, nr. 2044), 13-V-1888 (XXXX, nr. 2048).

2° Eene FONDSSENTABEL, ...

3° Alle BIJZONDERE NIEUWSTIJDINGEN aangaande de voorloopige titels die tegen definitieve moeten verwisseld worden, ...

4° Iedereen laatsten zondag der maand eene TAFEL DER VERSCHILLIGE UITLOTINGEN van de volgende maande, met aanduiding der voornaamste premiën.

5° Eene BRIEVENBUS, die dewelke wij zullen antwoorden op alle vertrouwelijke vragen die ons van wijds en zijds aangaande de fondsenmarkt kunnen gesteld worden...

6° Eene LIJST DER TREKKINGEN van alle loten met premiën en van alle aflosbare Obligatiën die onze lezers aanbelangen.

7° Eenige ARBITRAGIËN of titelverwisselingen waarbij onze lezers en cliënten voordeel zouden kunnen vinden..."

(1) *De Eecloonaer* wordt *De Eecloonaer* vanaf 17-I-1869 (XXI, nr. 1093).

(2) De volledige verzameling van *De Eecloonaer* is echter wel bewaard. Deze bevindt zich bij R. DE SUTTER-DE FUSTER, drukker en uitgever van de huidige *Eekloonaer*. Koning Albertstraat 31-33, te Eeklo. Deze wigerde echter kategoriek, zijn verzameling voor ons onderzoek open te stellen.

II. a. *Ondertitel* :

„Weekblad aan Staetkunde, Handel, Wetenschappen, Letterkunde en beschaving toegewijd”.

„Weekblad aen Staetkunde, Landbouw, Handel, Wetenschappen, Letterkunde en Beschaving toegewijd” vanaf 30-IX-1849 (I, nr. 40).

„Weekblad toegewijd aen Staetkunde, Landbouw, Handel en Letterkunde,” vanaf 18-XI-1855 (VII, nr. 358).

„Weekblad toegewijd aan Landbouw, Handel, Nijverheid en Letterkunde” vanaf 17-I-1869 (XXI, nr. 1039).

b. *Vignet* :

Wapenschild met leeuw, omkranst met eikenloof vanaf 17-I-1869 (XXI, nr. 1039).

c. *Motto* :

„Volksgeuk door Volksbeschaving.
Geene maetschappij zonder orde”.

d. *Prijs* :

5,5 fr. per jaar.

2,8 fr. per 6 maanden.

Vanaf 17-I-1869 (XXI, nr. 1038) :

6 fr. per jaar.

12 cent. per nummer.

Vanaf 28-XII-1873 (XXV, nr. 1298) :

5 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

42,5 × 30 cm, 3 kol. 4 pp.

43,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 30-IX-1845 (I, nr. 40).

46 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 4-XI-1849 (I, nr. 45).

47,5 × 31 cm, 3 kol., 4 pp. op 6-IV-1856 (VIII, nr. 578).

48,5 × 33 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 19-XII-1850 (X, nr. 518).

50 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 20-XI-1859 (XI, nr. 564).

55,5 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 17-I-1869 (XXI, nr. 1039).

58 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 22-X-1882 (XXXIV, nr. 1750).

63 × 44 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 12-X-1890 (XXXVII, nr. 2174).

63 × 44 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 20-III-1904 (ILV, nr. 2843).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

g. *Oplage* :

750 ex. op 17-I-1869 (XXI, nr. 1039).

- 805 ex. vanaf 4-II-1870 (xxii, nr. 1137).
 860 ex. vanaf 30-VII-1871 (xxiii, nr. 1171).
 955 ex. vanaf 28-XII-1873 (xxv, nr. 1298).
 1150 ex. vanaf 22-X-1882 (xxxiv, nr. 1750).
 1190 ex. vanaf 3-VIII-1884 (xxxvi, nr. 1840).
 1275 ex. vanaf 4-VII-1866 (xxxviii, nr. 1940).
 1300 ex. vanaf 1-V-1887 (xxxix, nr. 1994).
 1400 ex. vanaf 12-X-1890 (xxxxii, nr. 2174).
 1425 ex. vanaf 12-VI-1891 (xxxxiii, nr. 2200).
 1500 ex. vanaf 31-I-1892 (xxxxiv, nr. 2211).
 1600 ex. vanaf 20-III-1904 (lvi, nr. 2843).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 1-IV-1849 (I, nr. 14).
Laatst voorhanden nummer : 21-III-1919 (LXI, nr. 3103).
- b. *Stichter* : Ecrevisse (1).
- c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
 Horta te Eecloo.
 Aug. Ryffranck, Zoon, vanaf 5-III-1850 (II, nr. 62).
 W. Ryffranck vanaf 18-XI-1855 (VII, nr. 358).
 Gebr. Ryffranck, Boelarestraat, 5 Eecloo, vanaf 17-I-1869
 (xxi, nr. 1039).
 Idem, Molenstraat, 52 Eecloo, vanaf 4-VII-1886 (xxxviii,
 nr. 1940).
 Idem, Molenstraat, 66 Eecloo, vanaf 12-X-1890 (xxxxii,
 nr. 2174).
 P. Ryffranck-De Taeye, Molenstraat, te Eecloo, vanaf 20-III-
 1904 (LVI, nr. 2843).
- f. *Hoofdredactie* :
 Aug. Van Acker.
 Noël Cauwe op 20-III-1904 (LVI, nr. 2843).
- g. *Medewerker* : Ecrevisse (2).
- IV. Katholiek, lokaal combatief informatieblad.
- V. *Bibliografie* : M. DE VROEDE — *De Vlaamse Pers in 1855-1856*,
 p. 15.

---

(1) Cfr. M. DE VROEDE, o.c., p. 15.
 (2) Vermeld in de *Gazette van Eecloo en het district* op 21-X-1902 (XXXVI, nr. 1822),
 p. 1.

- I. Gent : U.B./J. 1595 : 7-1-1872 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P.: 7-1-1872 (I, nr. 1).
- II. d. Prijs : 5 fr. per jaar voor België.
e. Formaat : 41.5 × 30,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. Periodiciteit : wekelijks (zo.).
h. Adres : Frans De Vriese, vader, St. Amandsberg, Gent.
- III. a. Eerste en enig voorhanden nummer : 7-1-1872 (I, nr. 1).
b. Stichters : Frans De Vriese en Lod. De Vriese (I).
d. Uitgever : Frans De Vriese, Vader, St. Amandsberg bij Gent.
e. Drukker : F. Hage, Brusselschestraat, 8 Gent.
- IV. Liberaal, lokaal informatie- enannoncenblad (2).

---

(1) Volgens E. VOORDECKERS, o.c., p. 212.

(2) Op 7-1-1872 (I, nr. 1) verklaarde het blad : „... Eekloo's weekblad is eene zaak, noch de concurrentie, noch de personaliteit. Het is niets anders dan eene volkszaak. Want, wij zijn ook niets anders dan onafhankelijk volksgezind. Volksgezind en daarom schrijven wij noch ten voordeele van deze of gene politieke partij, die meestal haar eigen belangen en niet de belangen des volks verdedigt. Volksgezind en daarom werken wij aan niets anders dan aan alles wat het algemeen belang aangaat, aan alles wat in verband staat met de zedelijk en stoffelijke behoeften van de volksmassa. Volksgezind en daarom zullen wij met iedereen den toon der waarheid aanslaan, iedereen verdedigen die de intresten des volks voorstaat, iedereen bestrijden, die zich tegenover het volk als vijand aanstelt. Dat zullen wij, en anders niets, zonder ooit personen in acht te nemen, omdat wij van geene personen afdhangen. Voegen wij er nu bij dat wij, overal, bij elke gelegenheid de stem zullen verheffen om de herziening te vragen :

- 1) van de militiewet, in dezen zin, dat arm en rijk op gelijken voet moet gesteld worden en men's lands gelden niet mag verspillen in nutteloze krijgsuitgaven, daar waar het volksonderwijs nog zooveel opofferingen vereischt, dat men niet mag dulden dat lediggangers niet zonder epauletten de zuurgewonnen centen van het volk opstrijken daar waar de kinderen des volks van armoede vergaan...
- 2) Van de wet op het onderwijs in dezen zin, dat het volksonderwijs verplichtend worde gemaakt.
- 3) Van de bestaande kieswetten, in dezen zin dat voortaan elk geleerd burger het recht hebbe zijn vertegenwoordigers te zenden naar de gemeenteraad, naar den provincieraad, naar den kamers...

Onnodig erbij te voegen dat wij als volksgezind ook vlaamschgezind, ook vooruitstrevend zijn, Vlaamschgezind : dat wij de gelijkheid eischen van vlaming en waal in alles, voor alles, en onze stem voegen bij die onzer medestrijders welke sedert 40 jaren vruchteloos vragen, dat voor het gerecht, in onderwijs en leger, in het algemeen bestuur van de staat, provincie en gemeente, de vlaming behandeld worde in zijn moedertaal!

Vooruitstrevend : en aldus behooren tot de eigenlijk gezegde progressistische partij en ons bijgevolg tweemaal aansluiten bij het programma der strijdgenoten onder het jonge vrijgezinde vaandel geschaard!

Ziedaar, met de hand op het hert, rechtzinnig gezegd wat „Eekloo's Weekblad" wil, in wat de algemene belangen betreft.

Wat nu de plaatselijke belangen aangaat, wij geven hier de verzekering aan iedereen, dat wij steeds de eersten zullen zijn om op de bres te springen waar het den voorspoed en het welzijn geldt van het district Eeklo..."

72. Gazette van Eecloo (1867-)

I.(1)Gent : U.B./J. 1025 : 20-x-1867 (I, nr. 1) — 16-x-1892 (xxvi, nr. 1304), 1-1-1893 (xxvii, nr. 1315) — 25-xii-1898 (xxxii, nr. 1627).

Brussel : K.B./J.B. 531 : 5-1-1902 (xxxvi, nr. 1785) — 27-ix-1914 (iil, nr. 2449).

Brussel : M.I.P.: 4-vi-1899 (xxxiii, nr. 1650) (2).

II. a. *Ondertitel* :

„en het district, Weekblad verschijnende den Zondagmorgend”.

b. *Vignet* : Wapenschild van Eeklo.

c. *Motto* : „God en Land. Vorst en volk”.

d. *Prijs* :

2,50 fr. per 6 maanden voor België.

4 fr. per 6 maanden voor Holland.

10 cent. per nummer.

Vanaf 11-vii-1869 (iii, nr. 91) :

2,5 fr. per 6 maanden voor België.

3,5 fr. per 6 maanden voor Holland.

10 cent. per nummer.

Vanaf 18-xi-1888 (xxii, nr. 1101) :

5 fr. per jaar voor België.

6 fr. per jaar voor Holland.

e. *Formaat* :

55,5 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp.

54,5 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. op 27-viii-1871 (v, nr. 202).

55,5 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 3-ix-1871 (v, nr. 203).

54,5 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 3-xii-1871 (v, nr. 216).

55,5 × 37,5 cm, 4 kol. 4pp. vanaf 11-xi-1877 (xi, nr. 526).

56,5 × 39,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 15-xii-1878 (xii, nr. 583).

55,5 × 38 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 16-ii-1879 (xiii, nr. 592).

57 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 30-iii-1879 (xiii, nr. 598).

57,5 × 39,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 4-i-1880 (xiv, nr. 638).

56,5 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. op 8-ii-1880 (xiv, nr. 643).

---

(1) Benevens de vermelde bewaarplaatsen bezitten ook de S.B. te Antwerpen, de U.B. te Leuven (F.H. 188/2), het S.A. te Eeklo, en het F.M. in de K.B. te Brussel, enkele nummers, die echter vallen onder de reeksen bewaard te Gent of te Brussel.

(2) Het M.I.P. bezit hiernaast nog zeer veel nummers, die echter allemaal vallen onder de vermelde reeksen.

57,5 × 39,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 15-II-1880 (xiv, nr. 644).
58 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 24-XII-1882 (xvi, nr. 793).
57,5 × 38 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 5-I-1902 (xxxvi, nr. 1785).
62 × 43 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 3-I-1904 (xxxviii, nr. 1889).
64,5 × 44,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 5-I-1913 (xxxxvii,
nr. 2359).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

Boelaarstraat, nr. 62, Eecloo.

Princenhofstraat, Eecloo, vanaf 30-V-1875 (ix, nr. 398).

Prinsenhofstraat, 17 & 23 vanaf 5-I-1902 (xxxvii, nr. 1785).

Kerkstraat, 37 vanaf 14-II-1904 (xxxviii, nr. 1865).

Kerkstraat, 38 vanaf 23-X-1910 (xxxxiv, nr. 2244),

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 20-X-1867 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 27-IX-1914 (xxxxviii, nr. 2449)

b. *Stichter* : August Van Acker (1).

d. *Uitgever* :

E. Goethals-Vrombaut.

Goethals-Vrombaut, vanaf 20-VI-1880 (xiv, nr. 662).

Pius Ryffranck, vanaf 5-I-1902 (xxxvi, nr. 1785).

e. *Drukker* :

E. Goethals-Vrombaut.

Goethals-Vrombaut, vanaf 20-VI-1880 (xiv, nr. 662).

f. *Hoofdredacteur* :

August Van Acker.

Pius Ryffranck vanaf 5-I-1902 (xxxvi, nr. 1785).

IV. Katholiek, nieuws- enannoncenblad (2).

---

(1) August VAN ACKER, werd geboren op 22 maart 1827. Hij was de oudste van acht, 5 zonen en 3 dochters. Als jongen ging hij schrijven bij de heer notaris DAUWE en werd al gauw een leerling van LEDEGANCK. Hij huwde een eerste maal met Sophia DE MAERE en hertrouwde in 1866 met Adèle GOETHALS. Op 14 juli 1859, tijdens het burgemeesterschap van WASSENHOVE, werd VAN ACKER, stadssekretaris van Eeklo. Hij bleef het tot 21 april 1897. In 1867 stichtte hij de *Gazette van Eecloo* en hij liet ze over in 1898. VAN ACKER was tevens een zeer bekend dichter en proza schrijver. Hij verwierf zeer veel onderscheidingen. Als archivaris der stad, hielp hij een afdeling van het Davidsfonds in Eeklo stichten en hij was er sekretaris tot 1892. Hij stierf op 19 maart 1902.
(Cfr. 21-IX-1902 (XXXVI, nr. 1822))

(2) Op 20-X-1867 (I, nr. 1), p. 1, verklaarde August VAN ACKER : „... Alles eischt aangemoedigd, onderricht, ondersteund te worden. Landbouw, Koophandel en Nijverheid, Kunsten en Wetenschappen, Wegen en Vaarten, Betrekkingen en Uitwateringen, Gezondheid en Veiligheid, 't vraagt alles eenen tolk en eene voorspraak, eene uitdrukking van zijne behoeften : een ONAFHANKELIJK en ONPARTIJDIG orgaan voor onze achttien Gemeenten is eene algemeene erkende noodzakelijkheid.
Het is aan die eisch dat wij willen voldoen, in die noodzakelijkheid dat wij willen voorzien,

73. De Klaroen (1912-)

- I. Gent : U.B./J. 1603 : 28-I-1912 (I, nr. 2).
Leuven : U.B./F.H. 239/10 : 28-I-1912 (I, nr. 2), 5-V-1912 (I, nr. 16).
Brussel : K.B./F.M.: 21-I-1912 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P.: 26-V-1912 (I, nr. 19).
- II. a. *Ondertitel* : „van 't Vrije Noorden”.
d. *Prijs* : 2 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 44,5 × 31,5 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Grootte Markt 63, Eecloo.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 21-I-1912 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 26-V-1912 (I, nr. 19).
- IV. Katholiek, ultramontaans propagandablade en nieuwsblad (I).

74. Het Meetjesland (1865-)

- I. Gent : U.B./J. 1604 : 2-XII-1866 (II, nr. 47).
Leuven : U.B./F.H. 262/21 : 28-II-1869 (III, nr. 9).
Brussel : M.I.P.: 25-VI-1865 (I, nr. 1), 17-V-1868 (II, nr. 20),
17-I-1869 (III, nr. 3), 24-I-1869 (III, nr. 4), 13-VI-1869 (III,
nr. 24).

---

en daarom zijn wij de „GAZETTE VAN EECLOO EN HET DISTRICT”; de ON-AFHANKELIJKE en ONPARTIJDIGE uitdrukking van deze Stad en deze Streek. Dat is onze titel : dat is de reden van ons bestaan ; dat is onze werkkring. Anders hebben, anders kennen wij geene, en daaraan blijven wij getrouw...”

(1) Op 21-I-1912 (I, nr. 0) : „... Uit strijdlust werd hij geboren, en strijden zal hij, dapper onvervaard : Strijden voor het behoud van den Godsdienst en zijn bedienaars ; strijden voor het kristen huisgezin en de katholieke zedeleer, strijden voor de rechtvaardigheid in de samenleving. Strijden is zijne leus : doch niet voor eenen stand der maatschappij tegen de anderen ! neen ! de welvaart van allen werklieden, landbouwers, neringdoenden en burgers ligt hem nauw ter harte ! ...
De vijand is nog niet gewonnen ! — Katholieke Vlamingen indien Gy wilt, zal hij nooit zegevieren !

...
Het Meetjesland, geheel Noord- Vlaanderen wil vrij zijn van geuzen — en socialisten-
dwang ! Het Vrije Noorden wil vrij blijven.

...
Geen genade voor de tegenstrevers ! Niet om hunne personen maar om hunne valsche
leerstelsels, om hunne verkeerde handelswijze zal „De Klaroen” onverpoosd ze bestrijden.

...
Hij wil zijn Uw blad ! Koop ! Leest ! Verspreid het ! En doet meer ! Doet kennen de feiten
van leugen en dwang door geuzen en socialisten rondom u bedreven : „de Klaroen” zal
ze uitschetteren dat hunne ooren er lang zullen van tuiten en elkeen walg zal krijgen van
hunne handelwijze...”

- II. a. *Ondertitel* : „Weekblad verschijnende den Zondag”.
- d. *Prijs* :
 5 fr. per jaar voor België.
 9,5 fr. per jaar voor Holland.
- e. *Formaat* :
 49 × 33 cm, 3 kol. 4 pp.
 55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 17-v-1868 (II, nr. 20).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 F. Berth, Boelaertstraat 181, Eecloo op 25-vi-1865 (I, nr. 1)
 en 2-xii-1866 (II, nr. 42).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 25-vi-1865 (I, nr. 1)
Laatst voorhanden nummer : 13-vi-1869 (III, nr. 24). (I)
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Eduart Neut, Noordzandstraet, Brugge op 35-vi-1865 (I,
 nr. 1) en 2-xii-1866 (II, nr. 47).
 K. Vandecapelle, vanaf 17-i-1869 (III, nr. 3).
- IV. *Nieuws- en Annoncenblad* : Strekking niet te bepalen.

75. De Meetjeslander (1874-) (2)

- I. (3)Gent : U.B./J. 696 : 27-xii-1874 (I, nr. 1) — 25-xii-1881.
 (VIII, nr. 52), 24-vi-1883 (X, nr. 26) — 17-ix-1887 (XIV, nr. 16)
 Antwerpen : S.B./S.: 10-v-1885 (XII, nr. 19).

(1) Waarschijnlijk moet het blad verschenen zijn rond 1866 en terug opgedoken in 1867. De nummering geeft hier alvast een zeer duidelijk vingerwijzing, alsook de verandering van drukker.

(2) *De Meetjeslander* volgde *Eekloo's weekblad* op. Op 24-xii-1874 (I, nr. 1), p. 1, verklaarde *De Meetjeslander* : „... Dit roepen wij toe, bij onze herschijning (want het „Eekloo's weekblad” van 1872 en de „Meetjeslander” van 1874 hebben denzelfden vader en hetzelfde peetje) dit roepen wij toe aan allen, die, een drietal jaren geleden, hebben gezien en gehoord wat voor eene aardige tuimelpert, wij bij den aanvang van ons politiek leven, met ons pasgeboren weekblad hebben gemaakt, tuimelpert, die den dood van onzen driewekigen kweekeling ten gevolge heeft gehad.

Dit roepen wij toe aan onzen confrater van het letterkundig weekblad „De Eekloaer”, die zoo stil bleef als een muizeken zoo lang wij in leven waren, zoolang wij in staat waren hem te antwoorden, doch die den droeven moed had der lafhertigen ons aan te vallen toen wij koud en roerloos in het graf lagen, toen hij wist dat wij zwijgen moesten, dat bij hooger bevel, de stem in onze keel was versmacht. Dit roepen wij toe aan onzen confrater „Gazette van Eekloo en het district” die naar den opstel van zijn onpartijdigblad te oordeelen, in de slaap de onnozelheid schijnt verzonken te zijn...”

De opmaak en inhoud van het blad stemmen overeen met de *Gazette van Ledeberg* en een groot aantal bladen door Lod. DE VRIESE (1848-1932) uitgegeven en gedrukt, zoals bv. *De Vrije Burger* en *Weekblad van Deinze*.

(3) Zowel te Gent, Leuven, Brussel, K.B. en M.I.P. zijn ook nog verschillende nummers bewaard, die echter vallen onder de reeks bewaard in de U.B. te Gent.

Leuven : U.B./F.H. 262/21 : 17-IX-1882 (IX, nr. 38), 26-VIII-1883 (X, nr. 35), 31-V-1885 (XII, nr. 22), 18-IX-1887 (XIV, nr. 38)

Brussel : K.B./F.M.: 15-VII-1883 (X, nr. 29), 23-V-1886 (XIII, nr. 21), 18-XII-1887 (XIV, nr. 51).

Brussel : M.I.P.: 12-III-1882 (IX, nr. 11), 9-VIII-1885 (XII, nr. 32), 25-X-1885 (XII, nr. 43), 8-VII-1886 (XIII, nr. 32), 9-I-1887 (XIV, nr. 2), 16-I-1887 (XIV, nr. 3), 21-VII-1887 (XIV, nr. 31).

II. a. *Ondertitel* :

„Weekblad toegewijd aan de belangen van het arrondissement Eekloo”.

„Liberaal weekblad voor het arrondissement Eekloo” vanaf 25-I-1880 (VII, nr. 4).

„Liberaal weekblad voor de stad en het arrondissement Eekloo” vanaf 24-VI-1883 (X, nr. 26).

d. *Prijs* :

2,5 fr. per 6 maanden voor België.

3,5 fr. per 6 maanden voor Holland.

10 cent. per nummer.

Vanaf 8-VIII-1875 (II, nr. 33) :

5 fr. per jaar voor België.

7,5 fr. per jaar voor Holland.

10 cent. per nummer.

Vanaf 17-IV-1881 (VIII, nr. 16) :

6 fr. per jaar voor België.

4 fr. per 6 maanden.

10 cent. per nummer.

Vanaf 9-X-1881 (VIII, nr. 53) :

5 fr. per jaar voor België.

3 fr. per 6 maanden.

10 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

46 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp.

48 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 14-II-1875 (II, nr. 8).

50 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. op 19-XII-1875 (II, nr. 52).

50,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. op 26-XII-1875 (II, nr. 52).

53,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 2-I-1876 (III, nr. 1).

56,5 × 43 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 5-VIII-1877 (IV, nr. 31).

54 × 38 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 25-VIII-1878 (V, nr. 34).

- 64 × 46 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 2-III-1879 (vi, nr. 9).
 65 × 46 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 4-I-1880 (vii, nr. 1).
 64,5 × 46 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 21-VI-1883 (x, nr. 26).
 50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 9-I-1887 (xiv, nr. 2).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 2 maal per week (zo. en do.) vanaf 1-VI-1881 (1).
- h. *Adres* :
 Paallepelstraat, 51, Gent.
 Groot Begijnhof, 13, Gent vanaf 26-XII-1875 (ii, nr. 52).
 Begijnhofplaats, 13, Gent vanaf 10-XII-1876 (iii, nr. 50).
 Begijnhofplaats, 15, Gent vanaf 7-I-1877 (iv, nr. 1).
 St. Michielsplein, 14, Gent vanaf 18-VIII-1878 (v, nr. 33).
 Regnessenstraat, 3, Gent vanaf 9-VI-1881 (viii, nr. 25).
 „Lokaal der Liberale Associatie” te Eekloo of
 Regnessenstraat, 3 Gent vanaf 24-VI-1883 (x, nr. 26).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 27-XII-1874 (i, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 18-XII-1887 (xiv, nr. 51).
- b. c. d. e. f. *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker, Beheer* :
 Lod. De Vriese, Paallepelstraat 5, Gent.
 Idem, Groot Begijnhof, 13, Gent vanaf 26-XII-1875 (ii, nr. 52).
 Idem, Begijnhofplaats, 13, Gent vanaf 10-XII-1876 (iii, nr. 50).
 Idem, Begijnhofplaats, 15, Gent vanaf 7-I-1877, (iv nr. 1).
 Idem, St. Michielsplein, 14, Gent vanaf 18-VIII-1878 (v, nr. 33).
 Idem, Regnessenstraat, 3, Gent vanaf 9-VI-1881 (viii, nr. 25).
- h. *Zakencijfer* :
 Op 6-II-1875 (ii, nr. 27), p. 1, kol. 1, verklaarde Lodewijk De Vriese „Ons weekblad gaat zachtjes aan vooruit, wij zijn nog zoo verre niet als „De Eeclonaar”, die 1.000 abonneuten heeft... of als de „Gazette van Eekloo”, die expres

---

(1) Op 17-IV-1881 (VIII, nr. 16), p. 1 en 24-IV-1881 (VIII, nr. 17), p. 1, wordt een verandering van periodiciteit aangekondigd : „te rekenen van 1 juni zal dit blad tweemaal per week verschijnen, den Zondag en den Donderdag. Het nummer van den Zondag zal zich hoofdzakelijk bezighouden met artikelen van plaatselijk belang, terwijl het nummer van den Donderdag zal toegewijd zijn aan de bespreking der algemeene politieke kwestien”.

eenen facteur vraagt om hare exemplaren te Watervliet uit te dragen, maar we hebben tijd en patientie..."

De oplage van het blad werd echter nooit aangegeven.

IV. Liberaal antiklerikaal, hevig combatief blad (1).

---

(1) Het blad stelde zich op 24-XII-1874 (I, nr. 1), als volgt aan zijn lezers voor : „Wij behooren niet tot dit slag van menschen, die meenen, dat het mogelijk is tusschen twee waterkens te zwemmen, anders gezeid, noch mossel noch visch te zijn.

Wij hebben een vast gedacht, wij hebben eene bepaalde denkwijze. In algemeenen zin gesproken : Ons gedacht is, dat zij moeten bevochten worden, door alle wettige middelen, die mannen, welke, pas aan het bewind gekomen, bij hoog en laag zwoeren de drukkende krijgslasten te verminderen en die, juist integendeel, van den tijd dat zij aan het schotelken zitten, niets anders hebben gedaan, dan de krijgslasten derwijze verzwaard, dat zij als een ware geesel op burger en werkman drukken en dat, dank aan de wijzigingen die de miliciewet ondergaan heeft, het alleen de rijke lieden zijn, met de fortuin aan den hals geboren, die hunne zonen van den krijgsdienst kunnen vrijkopen; terwijl burger- en boerenlui het moeten eten zoals zij het koken willen, en hun zoon zien soldaat worden! ... En juist daarom, dat de Vlamingen zoo lankmoedig zijn, worden zij bespot en miskend, niet alleen zedelijk maar ook stoffelijk. Om het even wat de Waal vraagt, zeker is hij van het te verkrijgen, terwijl voor den Vlaming de eene weigering op de andere volgt. Miljoenen en miljoenen worden in Waalsch-België verslonden en verspild voor ondernemingen, die geen naam hebben; in Vlaamsch-België, wanneer het werken geldt, die van het onbetwistbaar stenut zijn, zooals onder andere de verbreding van de Vaart van Terneuzen, zien wij het Staatsbestuur slechts buigen als het oude Gent zijne tanden heeft getoond. Voor Vlaanderen, voor de Vlamingen niets... ja toch, het overschot!

Tegenover zulk eene rechtmiskening kunnen wij maar eene houding aannemen : als Vlaming bevechten wij de mannen, die den Vlamingen het recht niet geven dat hun toekomt!

Daarom bijzonderlijk staan wij hier.

Dat wij verders aanhangers zijn van de hervorming van ons kiesstelsel, van de wet op het verplichtend onderwijs, op de regeling der werkuren in de fabrieken en andere dringende ontwerpen, waaraan onze groote mannen geen hand willen steken, vermeenen wij zoo klaar te zijn als de klare dag...

In één woord : de zedelijke en stoffelijke verbetering van ons district, de welvaart en den voorspoed van zijne bewoners, de verspreiding van het volksonderwijs, ziet daar wat wij zullen betrachten, ziet daar het oogwit, dat wij zonder om te zien, zonder eigen belang na te jagen, door alle gepaste middelen willen bereiken!"

Alhoewel hevig liberaal, verklaarde Lod. DE VRIESE nog op 17-I-1875 (II, nr. 4), p. 1, : „Eens en vooral gezeid, zal de „Meetjeslander", Godsdiensten zeden eerbiedigen, derwijze dat de moeder er de lezing van aan hare dochter niet zal moeten ontzeggen. Mijn blad zal vooral Waarheid en Rechtvaardigheid voorstaan, zonder zich gelegen te laten niet aan kwestien van partijen en personen, zal het slaan op de rug van hem die slagen verdient, het recht zal laten wedervaren aan iedereen wie recht toekomt..." Het blad ging verder te keer tegen alle katholieke kranten, w.o. *Het Fondsenblad*, *Gazette van Eekloo*, *De Eeclonaer*, *De Katholieke Burger van Oudenaarde*, *De katholieke Belg van Dendermonde*.

Lod. DE VRIESE was er verder niet over te spreken dat zijn blad geen vertegenwoordiger mocht zenden naar de zittingen van de gemeenteraad. Op V-14-1875 (II, nr. 15), p. 2, kol. 1 en 2, verklaarde hij : „Wij hadden dezer dagen gelegenheid, in het nummer van zondag 21 maart jl. der „Gazette van Eekloo" (en het district) een tamelijk breedvoerig verslag te lezen over de laatste zitting van onzen Gemeenteraad, den 13^e dezer gehouden. De lezing deed bij ons de overtuiging ontstaan dat de redacteur „der Gazette" op zijne confrater van den „Eekloonaar" en de „Meetjeslander" dit voorrecht heeft, dat en tot de

76. Recht voor Allen (1895-)

- I. Eeklo : S.A.: 3-I-1909 (xv, nr. 1) — 25-XII-1910 (xvi, nr. 52).
Gent : U.B./J. 1608 : 8-XII-1895 (I, nr. 49), 1-V-1898 (IV, nr. 18),
22-IV-1900 (VI, nr. 16).
Antwerpen : S.B./S.: 6-I-1895 (I, nr. 1), 25-VIII-1895 (I, nr. 34).
Leuven : U.B./F.H. 322/9 : 20-I-1895 (I, nr. 3), 14-VII-1895
(I, nr. 28), 30-VIII-1897 („Ledeganchnummer”,)24-VII-1898
(IV, nr. 30), 7-I-1900 (VI, nr. 1), 24-II-1907 (XIII, nr. 8), 13-
VIII-1911 (XVII, nr. 33).
Brussel : K.B./F.M.: 6-I-1895 (I, nr. 1), 26-VII-1903 (IX, nr. 30).
Brussel : M.I.P.: 6-I-1895 (I, nr. 1), 20-I-1895 (I, nr. 3), 12-V-
1895 (I, nr. 19), 17-XI-1895 (I, nr. 46), 24-XI-1895 (I, nr. 47),
25-IV-1897 (III, nr. 17), 25-XII-1898 (IV, nr. 52), 14-I-1900
(VI, nr. 2), 8-VIII-1909 (xv, nr. 32), 13-IV-1913 XIX, nr. 15).
- II. a. *Ondertitel* :
„Katholiek Antisocialistisch weekblad voor Vlaanderen”.
b. *Vignet* :
Wapenschild van Eeklo.
Twee figuren die een standaard vasthouden. De titel van de
krant staat op de wimpel. In het midden : Wapenschild van
Eeklo, vanaf 7-I-1900 (VI, nr. 1).

---

zittingen van den Raad wordt toegelaten terwijl ik en M. RYFFRANCKstillekens t’huis mogen blijven.

Inderdaad, iedereen weet, dat M. VAN ACKER, opsteller-uitgever der „Gazette van Eekloo” (en het district) tevens secretaris der stad Eekloo is, en dat hij in deze hoedanigheid, overeenkomstig art. 112 der gemeentewet, de zittingen van den Raad moet bijwonen, om het proces verbaal der zittingen op te stellen.

... Wij herhalen dus onzen billijken eisch en wij vragen nogmaals aan het College van Burgemeester en Schepenen, dat er maatregelen zouden worden genomen om ons, in het vervolg, het bijwonen der Raadszittingen mogelijk te maken. Moest het Collegie aan den plicht ontbreken, dan zullen wij zoo vrij zijn ons ex officio, dat is, van ambtswege, aan de deur van het stadhuis aan te bieden telkens de Raad bijeenkomt, ten einde er nevens den opsteller der „Gazette van Eekloo” (en het district) de plaats in te nemen welke ons toekomt.”

Het blad verweet verder het gemeentebestuur van Eekloo, dat slechts *De Meetjeslander* alleen, niet in kennis werd gesteld van hetgeen op het stadhuis gebeurde. Op 25-IV-1875 (II, nr. 18), trok Lod. DE VRIESE opnieuw van leer tegen het gemeentebestuur :

„Op het stadhuis doet men zoveel alsof ons blad niet bestond. Tot bijwonen des gemeenteraads worden wij niet uitgenodigd; dat is alleen aan den lieveling (?) van M. den Burgemeester, aan M. VAN ACKER voorbehouden. Voor wat de verdere stedelijke berichten aangaat, tellen wij evenmin. Zoo treffen wij deze week nog een staaltje aan, hoe diep de partygeest den heeren stedelijke bestuurders in merg en beenderen is gedrongen. In onze twee klerikale bladeren, in de „Gazetten van Eekloo” en de „Eekloonaar”, treffen wij namelijk eene aankondiging aan, betreffende de gemeente-belastingen, uitgaande van het collegie van Burgemeester en Schepenen : Waarom krijgt de „Meetjeslander” eveneens daarvan geene mededeeling”.

- d. *Prijs* :
 4 fr. per jaar voor Eeklo.
 4,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
 62 × 42,5 cm, 5 kol. 4 pp.
 42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. op 30-VIII-1897 „Ledeganck-
 nummer”.
 62 × 42,5 cm, 5 kol 4 pp. vanaf 1898 (IV, nr. 18).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 Boelare 12, Eecloo.
 Grote markt, Eecloo, vanaf 18-III-1900 VI, nr. 11).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 6-I-1895 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 13-IV-1913 (XIX, nr. 15).
- d. *Uitgever* : Aloïs Smitz, Raamstraat Eecloo.
- e. f. *Drukker, Bestuurder* :
 P. François, Boelare 12, Eecloo.
 P. François-Vens, Boelare 12, Eecloo vanaf 20-I-1895 (I, nr. 3).
 P. François-Vens, Grote Markt, Eecloo vanaf 18-III-1900
 (VI, nr. 11).
- IV. Katholiek, anti-socialistisch informatieblad (1).

77. De Sportduif (1910-)

- I. Brussel : M.I.P.: 9-I-1910 (I, nr. 1).
 Brussel : K.B./F.M.: 9-I-1910 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* : „Weelkijsch Duivenorgaan”.
 b. *Titeltekening* : Twee vliegenbe duvien.
 c. *Motto* : „Voor Vlaanderen — Voor Holland”
 d. *Prijs* : 3,50 fr. per jaar.
 e. *Formaat* : 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 8 pp.

(1) Op 6-I-1895 (I, nr. 1), p. 1, verklaarde het blad : „Het „Recht voor allen” verschijnt met het bijzonder doel van het socialisme te bestrijden : Het zal den grooten vijand van alle orde moeten volgen op zijne wegen, wil het zijn doel bereiken : Godsdienst, Huisgezin en Eigendom verdedigen. De rechten van den werkman ter harte nemen, de misbruiken waar ze ook bestaan aanwijzen, en de middels aanduiden om ze uit te roeien. In een woord 't gedane kwaad herstellen, nieuw kwaad voorkomen, onder alle menschen recht en liefde stichten en zoo de maatschappelijke vrede verschaffen. Dit zullen zij ons chrijven altijd voor oogen hebben. Om die moeilijke taak wel te vervullen, zullen wij des leering volgen van Leo XIII, onder andere in zijnen merkwaardigen brief over de toestand der werklieden zoo volledig bevat...”

- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo).
 h. *Adres* : Boelare, 17, Eecloo.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 9-I-1910.
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 E. Ryffranck-Reychler, Boelare 17, Eecloo.
- IV. A-politiek blad, voor duivenliefhebbers (I).

78. De stad Eecloo (1890-)

- I. Gent : U.B./J. 1610 : 13-XII-1891 (II, nr. 102), 30-IV-1899 (X, nr. 486), 15-VII-1906 (XVII, nr. 857).
 Antwerpen : S.B./S. : 9-VIII-1891 (II, nr. 84), 30-VII-1899 (nr. 499).
 Leuven : U.B./F.H. 361/8 : 9-XI-1890 (I, nr. 45), 1-III-1901 (II, nr. 61), 6-V-1894 (V, nr. 227), 12-XI-1899 (X, nr. 514), 9-XII-1906 (XVII, nr. 878), 20-VII-1912 (XXIII, nr. 29).
 Brussel : K.B./F.M. : 29-III-1891 (II, nr. 75), 20-I-1901 (XII-1576).
 Brussel : M.I.P. : 5-I-1890 (I, nr. 1), 27-VII-1890 (I, nr. 30), 9-XI-1890 (I, nr. 45), 14-II-1892 (III, nr. 111), 11-VI-1899 (X, nr. 492), 23-VII-1899 (nr. 498), 27-V-1900 (XI, nr. 542), 26-IV-1908 (XIX, nr. 951), 5-II-1910 (XXI, nr. 6), 19-II-1910 (XXI, nr. 8).
- II. a. *Ondertitel* : „Weekblad voor 't Meetjesland”.
 b. *Vignet*
 Wapenschild van Eeklo.
 Wapenschild van Eeklo met standbeeld van L. Ledeganck en panorama van Eeklo, vanaf 23-VII-1899 (nr. 498).
 c. *Motto* :
 „Eer, genot en roem verleiden
 Al, die weldoend licht verspreiden. K. L. Ledeganck”.

---

(1) Op 9-I-1910 (I, nr. 1) p. 1 : „... De liefhebbers in 't byzonder zal ons blad aanmoedigen, met hun nuttige wenken te geven over gezondheidsleer, rassenstudie, bloedverwantschap, kruissingen enzoo meer.

... Ons blad zal ook de liefhebbers op de hoogte houden van alles wat de maatschappijen en vluchten betreft; de uitslagen mededeelen, de felste overwinnaars doen kennen, want overwinnen moet roem oogsten.

... Het zal meer doen : wetenschap en proefneming wil het verspreiden; onze levende aëroglanen, onze snelgewiekte, ervarene, slimme en overmoeibare luchtroeiers en zwerkenknievers; onze zoete aanminnelijke, levendige roetekoetronkende duifjes doen beminnen om 't genot. Ze doen beseffen dat alleen de onbaatzuchtige liefhebber smaken kan .

- d. *Prijs* :
 5 fr. per jaar voor België.
 6 fr. per jaar voor Holland.
- e. *Formaat* :
 58 × 39 cm, 5 kol. 4 pp.
 55,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 27-VII-1890 (I, nr. 30).
 58 × 38,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 6-V-1894 (V, nr. 227).
 58,5 × 39 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 11-VI-1899 (X, nr. 492).
 57,5 × 41,5 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 9-XII-1906 (XVII, nr. 878)
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Collegestraat, Eecloo.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 5-I-1890 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 20-VII-1912 (XXIII, nr. 29).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : P. Van Acker & Zoon, Collegestraat, Eecloo.
- IV. Liberaal, nieuws- en aankondigingsblad (I)

79. De Vaderlander (1878-)

- I. Gent : U.B./J. 1611 : 11-V-1879 (I, nr. 20), 2-V-1880 (II, nr. 70), 18-VI-1882 (IV, nr. 277), 2-XI-1884 (VI, nr. 419), 18-III-1888 (X, nr. 690).
 Antwerpen : S.B./S. : 13-XII-1885 (VII, nr. 575), 12-VI-1887 (IX, nr. 651), 31-III-1889 (XI, nr. 749).
 Leuven : U.B./F.H. 393/8 : 29-XII-1878 (I, nr. 1), 13-II-1881 (III, nr. 137), 17-IX-1882 (IV, nr. 302), 9-IX-1883 (V, nr. 367),

---

(1) Het blad stelde zich op 5-I-1890 (I, nr. 1), p. 1, als volgt aan zijn lezers voor : „Vooreerst houden wij eraan te verklaren dat De stad Eecloo niet voornemens is zich in den strijd der politieke partijen te werpen, wij willen onze onafhankelijk behouden, 't s te zeggen, als het geval zich voordoet, het recht blijven houden vrij op te spreken in belang van waarheid en licht. In andere woorden nog, wij willen ons tot tolk stellen van dat gedeelte des politieks, het welk van oordeel is dat de twee politieke partijen niet vrij te pleiten zijn van overdrevenheid en dat in de meeste gevallen de waarheid in het midden ligt. Dat wil echter niet zeggen dat wij onze lezers zullen onbekend laten met de belangrijke politieke vraagstukken die aan de dagorde staan : wij zullen hen op de hoogte houden van al wat op staatkundig gebied, aan merkwaardig gebeurt in en buiten het land, en stellen ons blad open voor polemiek over 't even welk onderwerp, op voorwaarde dat zij binnen de palen blijve voorgeschreven aan eene rechtschapene welgemeende bespreking. Verderd willen wij aan ons blad al de aantrekkelijkheid bijzetten waarvoor het vatbaar is. DE STAD EECLOO, zal dus, behalve haar deel gewijd aan buitenlandsche en binnenlandsche staatkunde, ook een deel hebben, bevattende het stadsnieuws, de bijzonderste gewone nieuws- en beurstijdingen, diegene betrekkelijk Landbouw, Handel, Nijverheid, Kunsten, Letteren en Wetenschappen en verder eene aangename VARIA over het een of ander onderwerp...”

4-I-1885 (VII, nr. 428), 9-VIII-1885 (VII, nr. 559), 27-II-1887 (IX, nr. 636), 23-IX-1888 (X, nr. 718).

Leuven, U.B./F.H. 393/7 : 12-X-1890 (XII, nr. 831).

Brussel : K.B./F.M. : I-VIII-1886 (VIII, nr. 606).

Brussel : M.I.P. : 11-V-1879 (I, nr. 20), 25-I-1880 (II, nr. 56), 16-III-1881 (III, nr. 146), 16-II-1881 (III, nr. 138), 28-XII-1881 (III, nr. 227), 11-I-1882 (IV, nr. 231), 13-I-1884 (VI, nr. 387), 16-III-1884 (VI, nr. 396), 3-XI-1889 (XI, nr. 77), 19-X-1890 (XII, nr. 832).

II. a. *Ondertitel* :

„Katholiek weekblad der stad Eekloo”.

„Katholiek Blad van Eecloo” vanaf 16-II-1881 (III, nr. 138).

„Katholiek blad van 't Meetjesland” vanaf 9-IX-1883 (V, nr. 367).

b. *Vignet* :

Wapenschild van de Vier Ambachten met kernspreuk, „Fortis ad Pericula” geflankeerd door twee leeuwen, tot 11-V-1879 (I, nr. 20).

c. *Motto* :

„Godsdienst. Moedertaal.”

„Godsdienst en Moedertaal. De staat buiten de school” vanaf 2-V-1880 (II, nr. 70) tot 4-I-1885 (VII, nr. 428).

d. *Prijs* :

5 fr. per jaar voor België.

5 cent. per nummer.

Vanaf 9-IX-1883 (V, nr. 367) :

4,5 fr. per jaar voor België.

10 cent per nummer.

e. *Formaat* :

54,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.

50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 16-II-1881 (III, nr. 138).

54 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 9-IX-1883 (V, nr. 367).

f. *Periodiciteit* :

wekelijks (zo.).

2 × per week (wo.) en (zo.) vanaf 13-II-1881 (III, nr. 137).

h. *Adres* : Groote Markt 48, Eekloo.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 29-XII-1878 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 19-X-1890 (XII, nr. 832).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

G. Ryffranck-De Backer & Cie, Groote Markt 48, Eekloo.

IV. Katholiek, informatie- en annoncenblad (1).

80. Het Volksbelang (1894-)

I. Leuven : U.B./F.H. 405/11 : IX-1894 (1, nr. 4).

Brussel : M.I.P. : 2-VIII-1894 (1, nr. 1).

II. a. *Ondertitel* :

„van Eekloo’.

„van Eekloo, Geillustreerd familieblad” op IX-1894 (1, nr. 4).

d. *Prijs* : ?

e. *Formaat* :

36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.

38 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. op IX-1894 (1, nr. 4).

f. *Periodiciteit* : ?

h. *Adres* : zie Drukker.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 2-VIII-1894 (1, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : IX-1894 (1, nr. 4).

e. *Drukker* : „VOLKSBELANG” Kaaistraat, Eekloo.

IV. Katholiek arbeidersblad (2).

---

(1) Het blad stelde zich op 29-XII-1878, (1, nr. 1), als volgt aan zijn lezers voor : „Eh wel, de taak van den gewetensvollen dagbladschrijver bestaat thans in al die verraderlijke aanslagen tegen Godsdienst en Grondwet openbaar te maken, en de snoode plannen te ontblooten welke in de diepte der vrijmetselaarslogen tegen Kerk en Koning gesmeed worden, en te trachten ze te verijdelen door de algemeene verontwaardiging er tegen op te wekken.

Die taak is niet boven onze macht, ons nationaal karakter bezit twee groote trekken : een eeuwenoude en onveranderlijke gehechtheid aan den katholieken Godsdienst en een onverzoenlijke haat tegen de dwingelandij. Van die gehechtheid aan de Kerk en dien haat tegen de dwingelandij hebben in vroegere tijden onze stadgenoten, onze voorouders reeds het voorbeeld gegeven...

Onze God en zijne dienaren worden dagelijks aangevallen ; laat ons de kerk en haar priesters des te vuriger beminnen wanneer zij meer uitgescholden en beleedigd worden. Neen, nimmer mag onze duurzame stad Eekloo aan hare deugd, hare vrijheid, hare fierheid, hare beloften, aen het voorbeeld der voorouders verzaken om de hand te reiken aan die Ridder van den Bedelzak welke niets anders wenschen dan door eene monsterachtige vereeniging hun slachtoffer van trap tot trap in de ellende in de schande mede te slepen. Alle pogingen zulle wij inspannen om die ramp te voorkomen : de wezentlijke verlichte en weldenkende burgers zullen die pogingen ondersteunen en, wij twijfelen er niet aan of God zal ze zegenen. Voegen wij er bij dat wij zullen strijden met eerlijke wapenen : Waarheid en Eerlijkheid : wij zullen alle twisten over personen vermijden die nutteloos voor 't publiek en onwaardig van beschaafde lezers zijn. Wij zullen er ons op toeleppen eenieder over zijne ware belangen in te lichten. De vraagstukken betrekkelijk landbouw, handel en nijverheid zullen een belangrijke plaats in ons blad bekomen ; een staatkundig en een binnenlandsche overzicht zullen het nog een gansch bijzonder belang bijzetten..."

(2) Waarschijnlijk gaat het hier om een parochieblad.

81. Het Welzijn (1890-)

- I. Gent : U.B./J. 1614 : 2-III-1891 (II, nr. 19).
Antwerpen : S.B./S. : 26-IV-1891 (II, nr. 24).
Leuven : U.B./F.H. 420/19 : 19-IV-1891 (II, nr. 23), 9-VIII-1891 (II, nr. 39).
Brussel : K.B./F.M. : 23-VIII-1891 (II, nr. 41).
Brussel : M.I.P. : 30-VIII-1891 (II, nr. 42), 25-X-1891 (II, nr. 50).
- II. a. *Ondertitel* : „Van Eekloo en het Distrikt”.
c. *Motto* : „Eendracht maakt macht”.
d. *Prijs* :
4,5 fr. per jaar voor België.
2,5 fr. per 6 maanden.
10 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Groote markt, Eekloo.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 2-III-1891 (II, nr. 19).
Laatst voorhanden nummer : 25-X-1891 (II, nr. 50).
d. *Uitgever* :
Camiel De Vos, Cocquitstraat, 17 Eekloo.
Idem, Collegiestraat, 25, Eekloo, op 26-VI-1891 (II, nr. 24).
e. *Drukker* : G. Ryffranck-De Backer & Cie, Groote Markt, Eekloo.
- IV. Katholiek informatie- en annoncenblad.

EKSAARDE

82. Gazet van Exaarde (1896-)

- I. Gent : U.B./J. 1896 : 20-IX-1896 (I, nr. 2).
Leuven : U.B./F.H. 183/II : 25-VI-1899 (IV, nr. 26), 14-IX-1912 (XVII, nr. 37).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad”.
„Nieuws- en Aankondigingsblad. Weekblad”. Op 14-IX-1912 (XVII, nr. 37).
- c. *Motto* : „Godsdienst. Moedertaal. Vaderland”.
- d. *Prijs* : 2,5 fr. per jaar.
- e. *Formaat* :
50 × 33 cm, 4 kol. 4 pp.
55,5 × 36,5 cm, 5 kol. 4pp. op 14-IX-1912 (XVII, nr. 37).
- f. *Periodiciteit* :
wekelijks (zo.).
wekelijks (za.) op 14-IX-1912 (XVII, nr. 37).
- h. *Adres* : Adolf Clapdorp.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 20-IX-1896 (I, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 14-IX-1912 (XVII, nr. 37).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : A. Vlaminck-Wille, Lokeren.
- IV. Katholiek, a-politiek, lokaal nieuws- en aankondigingsblad.

EVERGEM

83. De Vasthouder (1897-)

- I. Brussel : M.I.P. : XI-1898 (II, nr. 2)
- II. a. *Ondertitel* : „Everghemisch Antidemokratisch Maandblad”.
  - c. *Motto* : „Leve Leo XIII !
Leve d'Encecliek”.
  - d. *Prijs* : ?
  - e. *Formaat* : 42 × 21 cm, 2 kol. 4 pp.
  - f. *Adres* :
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : XI-1898 (II, nr. 2).
  - d. e. *Uitgever, Drukker* : ?
  - f. *Hoofdopsteller* : „de XXX”.
- IV. Katholiek, ultramontaans propagandablاد.

GAVERE

84. Gazette van Gavere (1886-)

- I. Gent : U.B./J. 1616 : 13-vi-1886 : 13-vi-1886 (1, nr. 19).
Leuven : U.B./F.M. 188/10 : 20-vi-1886 (1, nr. 20), 14-xi-1886
(1, nr. 41).
Brussel : M.I.P. : 18-iv-1886 (1, nr. 1), 11-vii-1886 (1, nr. 23).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Annoncenblad der kantons Oosterzeele en
Nazareth”.
- d. *Prijs* :
3,5 fr. per jaar.
8 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 18-iv-1886 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 14-xi-1886 (1, nr. 41).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : A. Geertruyen-D'Hooghe.
- IV. Lokaal, nieuws- en annoncenblad. Strekking niet uit te maken.

GENTBRUGGE

85. De belangen van Gentbrugge (1911-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1520 : 5-VIII-1911 (nr. 10).
Brussel : M.I.P. : 2-VI-1911 (nr. 1), 22-VII-1911 (nr. 8).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad uitgegeven door den liberalen Kring van Gendbrugge”.
  - d. *Prijs* : niet vermeld.
  - e. *Formaat* : 37 × 25 cm, 3 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
  - h. *Adres* : Korte Koestraat, 5, Gent.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 2-VI-1911 (nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 5-VIII-1911 (nr. 10).
  - b. c. d. *Stichter, Eigenaar, Uitgever* :
Liberale Kring van Gendbrugge.
  - e. *Drukker* : Plantyn, Korte Koestraat, 5 Gent.
- IV. Liberaal propagandeblad.

86. Le bon Conseil (1904)

Zie : De Goede raad — Le Bon Conseil (1904)

87. Le Globe Stenographique (1880-)

- I. Leuven : U.B./F.M. : 196/17 : I-III-1880 (I, nr. 1), I-I-1881 (I, nr. 8).
Brussel : M.I.P. : I-III-1880 (I, nr. 1).
- II. d. *Prijs* : ?
  - e. *Formaat* : 33 × 25,5 cm, 2 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : ?
  - h. *Adres* : zie Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : I-III-1880 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : I-I-1881 (I, nr. 8).
  - e. *Drukker* : H. L. Stepman, Gand.
- IV. A-politiek blad, in stenografie.

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse Pers. Repertorium (1766-1914)*, p. 84.

88. De Goede Raad — Le Bon Conseil (1904)

- I. Brussel : K.B./F.M. : s.d. VII-1904 (1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Gezondheidsblad voor allen die lijden
Revue médicale pour ceux qui souffrent”.
- Vignet* : Moeder die haar kind verzorgt.
- c. *Motto* :
„Zuiver bloed, zuiver lichaam.
Gezondheid is leven.
Sang pur, corps sain
La Santé c'est la vie”.
- d. *Prijs* : ?
- e. *Formaat* : 41 × 28 cm, 3 kol. 4 pp.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : VII-1904 (1).
- e. *Drukker* : Alb. Hulpliau, 3, Onderstraat, Gent.
- IV. A-politiek pillenblad.

89. Hofbouw Annoncenblad (1904-) (2)

- I. Gent : U.B./J. 1509 : 15-III-1905 (II, nr. 1).
- Brussel : M.I.P. : 15-XI-1904 (I, nr. 17), 15-IV-1905 (II, nr. 3).
- Leuven : U.B./F. H. : 15-VIII-1908 (V, nr. 11).
- II. d. *Prijs* : 1,5 fr. per jaar.
- e. *Formaat* : 36 × 24 cm, 3 kol. 6 pp.
- f. *Periodiciteit* : halfmaandelijks (1e en 15e).
- h. *Adres* : G. Verbrugghe Schoolstraat 52, St. Amandsberg.
- III. a. *Eerste nummer* : 15-III-1904 (?)
- Eerst voorhanden nummer* : 15-XI-1904 (I, nr. 17).
- Laatst voorhanden nummer* : 15-VIII-1908 (V, nr. 11).
- c. d. *Eigenaar, Uitgever* :
Comptoir de Publicité G. Verbrugghe, Schoolstraat 53,
St. Amandsberg.
- c. *Drukker* : Paul Teurrekens, Kerkplein 5, Gendbrugge.
- IV. A-politiek, gespecialiseerd annoucenblad.

(1) Nota door G. MERTENS op het blad aangebracht.

(2) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 249-250.

90. Licht en Liefde (1907-)

- I. Brussel : M.I.P. : IX-1907 (I, nr. 1), 1907 (nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* : „Aan alle eerlijke lieden”.
- b. *Vignet* :
- Een engel die een kerk beschermt wordt aangevallen door mannen van „DE LOGE” op IX-1907 (I, nr. 1).
- Links : een arbeider die het blad leest,
Rechts : een moeder met haar kinderen.
Midden : een fakkel.
Boven : een boek, waarop een kruisbeeld ligt.
- c. *Motto* :
- „Waarheid, Geloof en Wetenschap” op 1907 (nr. 3).
- d. *Prijs* : ?
- e. *Formaat* : 32,5 × 25 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : ?
- h. *Adres* : Gestichtstraat, 52, Gentbrugge.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : IX-1907 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 1907 (nr. 3).
- d. *Uitgever* :
- „Sociale Studiekring”, „Christiana Caritas” Gendbrugge.
- e. *Drukker* :
- J. & H. Taymans, Lier op IX-1907 (I, nr. 1).
Van Rooy & De Brabander, Lier, op 1907 (nr. 3).
- IV. Katholiek — ultramantaans, propagandablاد (1).

---

(1) Op IX-1907 (I, nr. 1) : „Wij willen en zoeken niets anders dan allemans geluk. Sommige bladen schreeuwen : Moord en Brand! Sedert onze uitgaven verschijnen. Zij willen aan hun lezers doen slikken dat wij haat en afkeer tegen andersdenkenden, twist en tweedracht tusschen vrouw en man, tusschen ouders en kinderen zoeken te doen ontstaan.

Leugens en laster vrienden.

Wij willen integendeel aan de gehuwden liefde en trouw, aan de kinderen deugd en eerlijkheid aanleren en inboesemen. Daarom en daarom alleen, bestrijden wij de mannen der vrijmetselaarslogie en der vrijdenkerij. Overtuigd dat de Kerk van Jezus Christus, en Zij alleen ons vaak gelukkig kan maken en inzonderheid de liefde tusschen vader, moeder en kinderen, kan versterken, bestrijden wij de valsche leerlingen van eenige voksbedervers en niets meer. De Waarheid, de Volle Waarheid willen wij aan vriend en vijand doen kennen tot a l l e r geluk, zoowel van liberalen en socialisten als van trouwe katholieken”.

91. Ons Gazetje (1901-) (1)

- I. Brussel : M.I.P. : III-1902 (I, nr. 5), v-1902 (I, nr. 7), III-1910 (IX, nr. 5), IV-1912 (XI, nr. 6).
Gent : U.B./J. 1524 : 2-XI-1901 (I, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M. : v-1904 (III, nr. 7).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandblad tot onderwijs en ontwikkeling des volks”.
„Maandblad tot zedelijke en stoffelijke ontwikkeling des volks” vanaf III-1902 (I, nr. 5).
- d. *Prijs* :
0,30 fr. per jaar.
2 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 22 × 15 cm, 12 pp.
- f. *Periodiciteit* : maandelijks.
- h. *Adres* :
Ongerijstraat 1, Gendbrugge.
Snoekstraat 14, Gendbrugge op v-1904 (III, nr. 7).
Gestichtstraat 29, Gendbrugge op III-1910 (IX, nr. 5).
Gestichtstraat 50, Gendbrugge op IV-1912 (XI, nr. 6).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 2-XI-1901 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : IV-1912 (XI, nr. 6).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
M. S. Dauniau, Ongerijstraat, 1, Gendbrugge.
Idem, Snoekstraat, 14, Gendbrugge, op v-1904 (III, nr. 7).
Idem, Gestichtstraat 29, op III-1910 (IX, nr. 5).
Idem, Gestichtstraat 50, op IV-1912 (XI, nr. 6).
- IV. Parochieblad van Gendbrugge. Weinig politieke belangstelling.

92. Recht door Zee (1904-)

- I. Brussel : M.I.P. : I-1905 (nr. 20), 12-VIII-1908 (IV, nr. 32).
- II. a. *Ondertitel* :
„Orgaan der Vrije Vlaamsche Groepen” op I-1905 (nr. 20).
„Orgaan ten behoeve der Vrije Vlaamsche Groepen” op 12-VIII-1908 (IV, nr. 32).
- c. *Motto* :
„Geen nieuwe WETTEN- naar VRIJHEID willen wij

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 379-380.

Geene REVOLUTIE zonder ontwikkeling". op 1-1905 (nr. 20)
„Het socialisme is de eenige hoop van de arbeidende klasse
over gansch de wereld. Altaar, Beurs en Troon staan in ge-
lijke mate vijandig tegenover het socialisme" op 12-VIII-1908
(IV, nr. 32).

d. Prijs :

1,5 fr. per jaar.

2 cent. per nummer.

Op 12-VIII-1908 (IV, nr. 32) :

1,5 fr. per jaar.

5 cent. per nummer.

e. Formaat :

37,5 × 26,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 1-1905 (nr. 20).

46,5 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 12-VIII-1908 (IV, nr. 32).

f. Periodiciteit :

?

wekelijks (za.) op 12-VIII-1908 (IV, nr. 32).

h. Adres : Hovenierstraat 24, Ledeberg, Gent.

III. a. Eerst voorhanden nummer : 1-1905 (nr. 20).

Laatst voorhanden nummer : 12-VIII-1908 (?), (IV, nr. 32).

d. e. Uitgever, Drukker :

Vande Putte, Weidestraat 7, Gendbrugge op 1-1905 (nr. 20).

IV. Socialistisch propagandablاد.

93. La revue Internationale des Assurances et de Jurisprudence (1908-) (1)

I. Gent : U.B./J. 1525 : 1-X-1908 (I, nr. 9-13).

Brussel : M.I.P. : 1-IV-1908 (I, nr. 1), 1-X-1908 (I, nr. 9-13).

Brussel : K.B./F.M. : 1-VI-1908 (I, nr. 1).

II. b. Vignet :

Gerechtigsementen met de leuze : „Justice et Vérité".

d. Prijs :

5 fr. per jaar.

50 cent. per nummer.

e. Formaat : 36 × 23 cm, 2 kol. 8 pp.

f. Periodiciteit : halfmaandelijks (1e en 15e).

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 417.

- h. Adres :
Rue de l'Eglise, 131, Gentbrugge-lez-Gand.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-IV-1908 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 1-X-1908 (1, nr. 9-13).
- d. *Uitgever* : T. Vandervennet Gentbrugge.
- e. *Drukker* : ?
- IV. A-politiek gespecialiseerd vakblad (1).

---

(1) Op 1-IV-1908 (1, nr. 1), p. 1 : „Il y a une place encore pour une organe qui renseignerait scrupuleusement le public sur ce que l'on pourrait lui recommander en toute sécurité, et ce dans le domaine si grand de l'assurance. La Revue Internationale des Assurances et de Juris prudence" n'appartient à aucun groupe politique. Toutes les théories qui sont défendues sous son égide sont libres de toute entrave, et seront soutenues avec d'indépendance et de la franchise, qui seules peuvent donner l'autorité, et imposer le respect. „La Revue Internationale des Assurances et de Juris prudence", est rédigée par un comité de techniciens et de spécialistes qui n'ont plus à faire leurs preuves, c'est à dire que sa partie descriptive revêtira la forme et le fond nécessaires au succès de semblables entreprises. Le cas échéant, elle contribuera même et cela puissamment à l'élaboration et à l'éclosion de toutes entreprises pour lesquelles son intervention pourrait être sollicitée. Nos colonnes sont ouvertes à quiconque croit avoir une idée pouvant intéresser le public qui travaille. L'hospitalité la plus large lui sera accordée, sous, réserve toutefois qu'elle ne puisse entraîner de polémiques acerbes ou étrangères au sujet.".

GERAARDSBERGEN

94. Gazet van Geeraardsbergen (1843-) (1)

In het S.A./S. te Oudenaarde wordt het eerste nummer bewaard :
15-X-1843 (I, nr. 1).

De titel was toen „Gazette van Geeraardsbergen”. De titeltekening is het wapenschild van de stad Geeraardsbergen met eronder S.P.Q.G.

95. De Geeraardsbergenaar (1849-1855) (2)

I. Oudenaarde : S.A./S. : 13-IX-1849 (I, nr. 2).

Brussel : M.I.P. : 16-I-1853 (IV, nr. 174).

II. c. *Motto* :

„Hij verbied, Koophandel, Landbouw, Staat- en Letterkunde”
op 23-IX-1849 (I, nr. 2).

e. *Formaat* :

47,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 23-IX-1849 (I, nr. 2).

44,5 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 16-I-1853 (IV, nr. 174).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : Karmelietenstraat, Geeraardsbergen.

III. a. *Stichtingsdatum* : 16-IX-1849 (?).

Eerst voorhanden nummer : 23-IX-1849 (I, nr. 2).

Laatst voorhanden nummer : 16-I-1853 (IV, nr. 174).

Einddatum : april 1855 (4).

b. *Stichter* : Adolf Lievens.

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Adolf Lievens.

Jean Jacques Lievens, Karmelietenstraat, Geeraardsbergen.

IV. Liberaal, opinie- en informatieblad.

---

(1) Voor een volledige beschrijving zie : H. LIEBAUT, o.c., p. 97-99.

(2) Voor een eerste beschrijving zie : H. LIEBAUT, o.c., p. 101-102.

(3) Cfr. M. DE VROEDE, *De Vlaamsche Pers in 1855-1856*, p. 21.

(4) Jean Jacques Lievens (1819-1852) werd geboren te Aalst en woonde te Geeraardsbergen sinds 13 maart 1850. Op 17 juni 1856 vertrok hij naar Nederboelare en in 1859 verhuisde hij naar Braine-L'Aleud. In april 1866 tenslotte ging hij te St. Gillis bij Brussel wonen (Cfr. H. LIEBAUT, o.c., p. 101).

96. De Onpartijdige van Geraardsbergen (1859-) (1)

In het S.A./S. te Oudenaarde wordt het eerst voorhanden nummer bewaard : 14-VII-1859 (I, nr. 4).

Het blad verscheen oorspronkelijk éénmaal per week op groot formaat. Het is juist vanaf 14-VII-1859 (I, nr. 4) dat de uitgever zijn formaat verkleinde en besloot het blad tweemaal per week uit te geven.

97. De Volksverdediger (1846-) (2)

I. Oudenaarde : S.A./S. : 30-VIII-1846 (nr. 25).

Brussel : M.I.P. : 2-I-1848 (III, nr. 75).

II. c. *Motto* : „De Constitutie, de Wetten, de Gerechtigheid”.

d. *Prijs* : 6 fr. per jaar.

e. *Formaat* :

41 × 26,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 30-VIII-1846 (nr. 25).

43 × 27 cm, 3 kol. 4 pp. op 2-I-1848 (III, nr. 75).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : Brugstraat, Geraardsbergen.

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 30-VIII-1846 (nr. 25).

Laatst voorhanden nummer : 2-I-1848 (III, nr. 75).

e. *Drukker* : Raphaël Ceuterick, Brugstraat, Geraardsbergen.

f. *Hoofdopsteller* : René Spitaels (3).

IV. *Liberaal opinie- en informatieblad* (4).

---

(1) Voor een volledige beschrijving zie H. LIEBAUT, o.c., p. 107-108.

(2) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, o.c., p. 115.

(3) Cfr. het handschrift van A. WARZEE (M.I.P., Brussel).

(4) Op 30-VIII-1846 (nr. 25) : „Wij hebben ten hoofde van ons dagblad geschreven: de Constitutie, de Wetten, de gerechtigheid! En, wat meer is, in ons eerste nummer, hebben wij ons verbonden de burgerlijke regten en pligten uit te leggen, opdat ieder goede burger weten moge welke weg hij moet volgen. Maer hier behoeven wij onze lezers zachtjes te verwittigen dat wij het geluk hebben onder het gebied van meer dan honderd vijftig duizend wetten te leven, en dat elke goede burger alle deze wetten behoort te kennen, vermits hij dezelve moet waarnemen.

En bovendien hebben wij ook nog de constitutie, die de wet der wetten is, en waarvan wij niet zullen spreken, want deze is het Paladium aen welk het behouden aller wetten is vastgehecht.

Hoe wijdloopig moet dus deze taek voorkomen, zelfs in de veronderstelling dat wij ons niet voorder willen bezig houden met den nieuwen stijl van procedure, door den eersten ambtenaar onzer stad, voorledene week uitgevonden!”.

GIJZEGEM

98. Gazet van Gysegem (1911-)

- I. Gent : U.B./J. 1640 : 5-XI-1911 (I, nr. 15), 12-XI-1911 (I, nr. 16).
Leuven : U.B./F.H. : 83/12 : 22-X-1911 (I, nr. 13), 14-VII-1914 (IV, nr. 24).
Brussel : K.B./F.M. : 30-VII-1911 (I, nr. 1), 1-X-1911 (I), 7-IV-1912 (II, nr. 13), 12-XI-1911 (I, nr. 16).
Brussel : M.I.P. : 30-VII-1911 (I, nr. 1), 1-X-1911 (I), 12-XI-1911 (I, nr. 16).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws en Aankondigingsblad voor het Arrondissement Dendermonde”.
„Nieuws- en Aankondigingsblad” vanaf 1-X-1911 (I).
„Sport-, Nieuws- en Aankondigingsblad” op 12-XI-1911 (I, nr. 16).
„Weekblad voor alle Sporten-, Nieuwsjes en Aankondigingen verschijnende iederen Zondag” vanaf 7-IV-1912 (II, nr. 13).
- d. *Prijs* :
1,25 fr. per jaar.
3 cent. per nummer.
Vanaf 1-X-1911 (I) :
1, 25 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
Vanaf 22-X-1911 (I, nr. 13) :
2,5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
42 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
53,5 × 35 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1-X-1911 (I).
56,5 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-IV-1912 (II, nr. 13).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Kapellestraat, 35, Denderbelle.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 30-VII-1911 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 14-VIII-1914 (IV, nr. 24).
- c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
Robert Bracke, Kapellestraat 35, Denderbelle.
- IV. Katholiek, a-politiek, nieuws- en aankondigingsblad.

HAMME

99. Durme en Schelde (1875-)

- I. Gent : U.B./J. 1641 : 30-VII-1876 (II, nr. 31), 20-I-1889 (XV, nr. 3), 17-III-1895 (XXI, nr. 11), 20-X-1907 (XXXII, nr. 42), 15-XI-1908 (XXXIV, nr. 46).
Antwerpen : S.B./S. : 24-V-1891 (XVII, nr. 20), 28-II-1897 (XXII, nr. 9).
Leuven : U.B./F.H. 132/9 : 25-I-1880 (VI, nr. 4), 4-II-1883 (IX, nr. 5), 10-VII-1884 (X, nr. 32), 24-VII-1887 (XIII, nr. 30), 27-VII-1890 (XVI, nr. 30), 10-V-1891 (XVII, nr. 18), 27-XII-1891 (XVIII, nr. 52), 1-I-1893 (XIX, nr. 1), 16-VII-1893 (XIX, nr. 29), 4-II-1900 (XXXVI, nr. 5), 8-V-1910 (XXXVI, nr. 19).
Brussel : K.B./F.M. : 25-II-1906 (XXXII, nr. 8), 26-I-1908 (XXXIV, nr. 4), 15-III-1908 (XXXIV, nr. 11).
Brussel : M.I.P. : 10-XII-1876 (II, nr. 50), 5-X-1879 (V, nr. 40), 1-I-1882 (VIII, nr. 1), 20-IV-1884 (X, nr. 16), 29-XI-1885 (XI, nr. 48), 7-VI-1891 (XVIII, nr. 22), 23-VIII-1891 (XVII, nr. 33), 4-XII-1892 (XVIII, nr. 49), 30-I-1898 (XXIV, nr. 5), 29-I-1899 (XXV, nr. 5), 5-I-1908 (XXXIV, nr. 1), 29-III-1908 (XXXIV, nr. 13), 25-X-1908 (XXXIV, nr. 43).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor nieuws- en aankondigingsblad”.
„Weekblad voor het kanton Hamme en Omstreken” vanaf 24-VII-1887 (XIV, nr. 30).
„Nieuws- en Annoncenblad voor Hamme en Omstreken”.
op 26-I-1908 (XXXIV, nr. 4).
„Nieuws- en Annoncenblad voor het Kanton Hamme en Omstreken” vanaf 15-III-1908 (XXXIV, nr. 11).
- b. *Vignet* :
Wapenschild van Hamme op 20-X-1907 (XXXIII, nr. 42), 5-I-1908 (XXXIV, nr. 1), 26-I-1908 (XXXIV, nr. 4) en op 29-III-1908 (XXXVI, nr. 13).
- c. *Motto* :
„Godsdienst, Landbouw, Vaderland”.
„Godsdienst, Vaderland, Landbouw, Nijverheid” vanaf 29-XI-1885 (XI, nr. 48) tot 25-II-1906 (XXXII, nr. 8).

- d. *Prijs* :
 5 fr. per jaar.
 10 cent. per nummer.
 Vanaf 25-II-1906 (xxxii, nr. 8) :
 3,5 fr. per jaar.
- e. *Formaat* :
 54 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.
 55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 10-XII-1876 (II, nr. 50).
 56 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 29-XI-1885 (XI, nr. 48).
 63,5 × 43 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 28-II-1897 (xxiii, nr. 8).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Hoogstraat 5, Hamme.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 30-VII-1876 (II, nr. 31).
Laatst voorhanden nummer : 8-V-1910 (xxxvi, nr. 19).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Gowie-Vanderburght, Hoogstraat, 5, Hamme.
 Gowie-Van de Weygaerde, Hoogstraat, 5, Hamme, vanaf
 4-II-1883 (ix, nr. 5).
- IV. Katholiek, lokaal nieuwsblad met veelannoncen.

100. *Gazet van Hamme* (1902-)

- I. Gent : U.B./J. 1642 : 28-XII-1902 (I, nr. 9).
 Leuven : U.B./F.H. 183/12 : 2-XI-1902 (I, nr. 1).
 Brussel : M.I.P. : 2-XI-1902 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* : „en omliggende. Nieuws- en Annoncenblad”.
 d. *Prijs* :
 3,5 fr. per jaar.
 10 cent. per nummer.
 Op 28-XII-1902 (I, nr. 9) :
 3,5 fr. per jaar.
 7 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 62 × 42,5 cm, 5 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 h. *Adres* : zie *Uitgever, Drukker*.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 2-XI-1902 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 28-XII-1902 (I, nr. 0).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 CL. Vermeire-Vertongen, Hoogstraat, Hamme.

IV. Katholiek, a-politiek nieuws- en aankondigingsblad (1).

101. Gazette van Hamme (1865-)

- I. Gent : U.B./J. 1642 : 1-VI-1877 (nr. 802).
Brussel : M.I.P. : 16-IV-1871 (nr. 501).
- II. a. *Ondertitel* : „Weekblad voor Nieuws- en Aankondigingen”.
d. *Prijs* : 5 fr. per jaar.
e. *Formaat* :
52,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 16-IV-1871 (nr. 501).
54,5 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 1-IV-1877 (nr. 802).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. 1. *Eerst voorhanden nummer* : 16-IV-1871 (nr. 501).
Laatst voorhanden nummer : 1-IV-1877 (nr. 802).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
Du Caju-Scheerlinck, in de Kerkstraat, Hamme.
- IV. Onpartijdig nieuws- en aankondigingsblad.

102. De Klaroen (1905-)

- I. Gent : U.B./J. 1643 : 10-XII-1805 (I, nr. 1) 8-V-1910 (V, nr. 18),
30-III-1913 (VIII, nr. 13).
Leuven : U.B./F.H. 239/10 : 10-XII-1905 (I, nr. 1), 17-XII-1905
(I, nr. 1), 24-XII-1905 (I, nr. 1), 30-XII-1905 (I, nr. 1) (2).
Brussel : K.B./F.M. : 10-XII-1905 (I, nr. 1).

---

(1) Het blad stelde zich op 2-XI-1902 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1, als volgt aan zijn lezers voor : „... Ons blad is gericht om de belangen van ons duurzaam geboortedorp Hamme, en die van gansch den omtrek op eene deftige wijze, buiten alle politiek te helpen verdedigen. De „Gazet van Hamme”, zal eene openbaretribune zijn, voor elk, vrij en vrank, — binnen de adellijke palen wel te verstaan — zijn gedacht zal kunnen zeggen, zonder Godsdienst of goede zeden aan te raken, — Verder zal „Recht voor de vuist onze leuze zijn”.

Wij zullen in ons blad verslagen opnemen over concerten, openbare feesten, prijskampen, enz., enz. — De heeren notarissen, kooplieden, handelaars, enz. kunnen op eene groote rechtbaarheid rekenen als zij ons hunne aankondigingen toevertrouwen, daar de Gazet van Hamme wekelijks op een groot getal exemplaren zal getrokken worden. Wij zullen verder wekelijks geven; de marktprijzen van Hamme en St. Nikolaas, de vertrekuren van ijzerwegen, stoomtram en stoomboten, nuttige hoofdartikels (de medewerking van goede schrijvers is ons toegezegd); nieuws uit binnen- en buitenland en bijzonder uit den omtrek, en tusschen al het ernstige zullen wij ook iets mengen uit het kabinet van Uilenspiegel — Eene gansche reeks boeiende verhalen hebben wij reeds bij de hand, om opvolgentlijk als mengelwerk in ons blad te worden opgenomen...”

(2) Het waren allemaal kosteloze proefnummers.

Brussel : M.I.P. : 10-XII-1905 (I, nr. 1), 17-XII-1905 (I, nr. 1),
1-V-1910 (V, nr. 18), 19-VI-1910 (V, nr. 25).

II. a. *Ondertitel* :

„Schalt alle Zaterdag“.

„Schalt alle Zaterdag. Orgaan van der katholieke vereeniging van Hamme, Moerzeke, Waasmunster en Elverzele“.
op 30-III-1913 (VIII, nr. 13).

b. *Vignet* : Een klaroen, vanaf 17-XII-1905 (I, nr. 1).

c. *Motto* : „Voor Godsdienst, Taal en Vaderland“.

d. *Prijs* :

3 fr. per jaar.

Vanaf 1-V-1910 (V, nr. 18) :

2,60 fr. per jaar.

5 eent. per numeer.

e. *Formaat* :

57,5 × 40 cm, 5 kol. 4 pp.

58 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. op 17-XII-1905 (I, nr. 1).

60 × 40,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 24-XII-1905 (I, nr. 1).

58,5 × 41 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 1-V-1910 (V, nr. 18).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 10-XII-1905 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 30-III-1913 (VIII, nr. 13).

d. e. *Uitgever, Drukker* : L. De Pillecyn, Plezantstraat, Hamme.

f. *Beheer* : Katholiege Kring, Hamee op 30-III-1913 (VIII, nr. 13)

IV. Katholiek, informatie- en annoneenblad (1)

Arbeiders- en landbouwersblad.

---

(1) Op 17-XII-1905 (I, nr. 0), p. 1, kol. 1, stelde het blad zich als volgt aan zijn lezers voor : „In wel doordachte Hoofdartikels zullen wij de voornaamste maatschappelijke deugden belauwerd en dito ondeugden en misbruiken gegeeseld en gefnuikt worden. Over Koetjes en Kalfjes zal bevatten :

1. Al wat er op staatkundig gebied in en buiten 't land voorvalt. Het zal de listen en lagen bloot leggen, welke de vorsten en diplomaten elkaar spannen, hun rond den pot draaien en de blauwe bloemkens die ze elkander op de mauw spellen.

2. Nieuws van strijd en nijd zal aan de weetgierigen leeren wat er zoo al opmerkenswaardig op het andernaamsche en vooral in ons geliefd vaderlandje omgaat.

Aan het mengelwerk zal een bijzondere zorg besteed worden. Hier, vooral stellen wij ons tot taak, onze verdienstelijke gekende schrijvers aan onze lezers bekend te maken en hun in waar daglicht te stellen. Al wat ongerijmd fiauw of overdreven kan voorkomen blijft meedoogenloos uitgebannen. Nu en dan zullen de fijnproevers van de echter Letterkunde op een mooi dichtstukje en een welgekozen verhaaltje of iets dergelijke onthaald worden. Bekwame landbouwkundigen hebben ons hunne medewerking beloofd, zoodat we, ook voor onze neerstige landbouwers, op tijd en stond een gerechtje naar hunnen tand kunnen opdisschen.

103. De Kleine Hammenaar (1888-)

- I. Antwerpen : S.B./S., 9-v-1891 (III, nr. 19).
Leuven : U.B./F.M. 240/5 : 6-IX-1890 (II, nr. 36), 9-v-1891 (III, nr. 19).
Brussel : K.B./F.M. : 15-XII-1888 (I, nr. 2).
- II. c. *Motto* : „Godsdienst, Recht, Landbouw, Vrijheid”.
d. *Prijs* :
2 fr. per jaar voor Hamme.
2,5 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* :
38,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp.
41 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 6-IX-1890 (II, nr. 36).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 15-XII-1888 (I, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 9-v-1891 (III, nr. 19).
d. e. *Uitgever, Drukker* : Wwe Hoogstoel, Peperstraat, Hamme.
- IV. Katholiek, lokaal nieuws- enannoncenblad.

104. Het Vlaamsche Dorp (1885-)

- I. Gent : U.B./J. 1644 : 18-IV-1885 (I, nr. 19).
Brussel : K.B./F.M. : 8-XI-1885 (I, nr. 48).
- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- enannoncenblad voor Hamme en omstreken”.
c. *Motto* : „Godsdienst, Recht, Vrijheid”.
d. *Prijs* :
5 fr. per jaar voor België.
10 cent. per nummer.
e. *Formaat* :
54,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 19-IV-1885 (I, nr. 19).
52 × 34 cm, 4 kol. 4 pp. op 8-XI-1885 (I, nr. 48).

Toneel en andere feesten, die in de gemeente of den omtrek gegeven worden zullen aangekondigd, besproken en zoo 't past ook onpartijdig beoordeeld worden. Beursberichten, trekkingen, wetenswaardigheden van velerlei aard krijgen ook hun plaats in ons blad.

Wegen zorgen en kommer loodzwaar, of hebben stroeve bezigheden de hersenpan verhit, treedt dan maar eens ons „Kabinet van Uilenspiegel” binnen; die lustige guit zal ras de lachspieren ontspannen en de rimpels van het voorhoofd weggevaagd hebben...”

- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za. of zo.).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 19-IV-1885 (I, nr. 19).
Laatst voorhanden nummer : 8-XI-1885 (I, nr. 48).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Wwe S. Hoogstoel & Zonen, Hoek der Slang- en IJzeren-
wegstraat, Hamme.
- IV. Katholiek lokaal blad.

105. De Vrije Hammenaar (1893-)

- I. Gent : U.B./J. 1645 : 7-I-1894 (I, nr. 5).
Antwerpen : S.B./S. : 19-VII-1894 (I, nr. 37), 20-XI-1910 (XVII, nr. 47).
Leuven : U.B./F.H. 413/6 : 10-XII-1893 (I, nr. 1), 21-I-1894 (I, nr. 7), 11-II-1894 (I, nr. 10), 16-XII-1900 (VII, nr. 50).
Brussel : M.I.P. : 10-XII-1893 (I, nr. 1), 17-XII-1893 (I, nr. 2), 6-V-1894 (I, nr. 22), 28-V-1899 (VI, nr. 22).
Brussel : K.B./F.M. : 10-XII-1893 (I, nr. 1).
- II. *Ondertitel* : „Weekblad voor het kanton Hamme en omstreken”.
b. *Vignet* : Wapenschild van Hamme met een schets van de stad.
c. *Motto* :
„Godsdienst, Vaderland, Volk, Taal, Nijverheid, Landbouw.”
d. *Prijs* :
4 fr. per jaar.
10 cent. per nummer.
Vanaf 28-V-1899 (VI, nr. 22) :
3 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
56 × 40 cm, 4 kol. 4 pp.
56 × 42,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 7-I-1894 (I, nr. 5).
57 × 40,5 cm, 5 kol. 4 pp. op 20-XI-1910 (XVII, nr. 47).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Peperstraat, Hamme.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 10-XII-1893 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 20-XI-1910 (XVII, nr. 47).
- IV. Katholiek, lokaal nieuws- enannoncenblad.

106. De Wuiten (1912-)

- I. Brussel : M.I.P./C.F. : 20-1-1912 (1, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* :
„Strijdblad der liberale vereeniging van Hamme”.
d. *Prijs* : 1 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : „verschijnt als 't past”.
h. *Adres* : A. Du Caju-Beeckman, Dendermonde.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 20-1-1912 (1 ,nr. 3).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Du Caju-Beeckman, Dendermonde.
- IV. Liberaal propagandablاد.

HERDERSEM

107. Gazet van Herdersem (1911)

- I. Brussel : K.B./F.M. : 22-X-1911 (I, nr. 13).
- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Aankondigingsblad”.
d. *Prijs* :
    5 cent. per nummer.
    2,5 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 52 × 35 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
g. *Oplage* : 800 ex. (1).
h. *Adres* : Kapellestraat, 35 Denderbelle.
- III. a. *Enig nummer* : 22-X-1911 (I, nr. 13) (1).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
    Robert, Bracke, Kapellestraat, 35 Denderbelle.
- IV. Nieuws- en annoncenblad : strekking niet uit te maken.

---

(1) Aan dit nummer is in de K.B./F.M. een brief bevestigd van Robert BRACKE zelf, en gericht naar Gaston MERTENS. Hierin verklaart R. Bracke dat het blad slechts éénmaal verschenen is en gedrukt werd op 800 exemplaren. Hij voegde er nog aan toe : „Je pense de publier encore un autre journal la „Gazet van Moorsel” mais jusqu’ici je n’en suis pas sûre...”. Op 3 december 1911 verscheen dan toch de *Gazet van Moorsel*

HERZELE

108. De Voorbode (1904-)

- I. Brussel : M.I.P. : 2-vi-1905 (II, nr. 14).
- II. a. *Ondertitel* :
  - „Wekelijksch Aankondigingsblad voor Herzele & omstreken”
  - d. *Prijs* : 1 fr. per jaar.
  - e. *Formaat* : 35 × 26,5 cm, 2 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
  - h. *Adres* : Herzele, Markt.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 2-iv-1905 (II, nr. 14).
  - e. *Drukker* : Ch. Van Boxstael, Herzele Markt.
- IV. A-politiek annoucenblad.

HUISE

109. Huysse's Klok (1909-)

- I. Gent : U.B./J. 1646 : XI-1810 (I, nr. 17), IX-1811 (II, nr. 9).
Leuven : U.B./F.M. : 211/9 : XI-1910 (I, nr. 17).
Brussel : K.B./F.M. : I-V-1909 (I, nr. 1), VIII-1911 (II, nr. 8).
Brussel : M.I.P. : II-1910 (nr. 9), VII-1910 (nr. 13), X-1910 (II, nr. 10).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandblad van het Kristene volk van Huysse en Lozer”.
c. *Motto* :
„Bemint elkander voor God en Vaderland. Geloof en Wetenschap.”
d. *Prijs* : ?
e. *Formaat* :
37 × 29 cm, 3 kol. 4 pp.
35,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf X-1910 (II, nr. 10).
37 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf VIII-1911 (II, nr. 8).
f. *Periodiciteit* : maandelijks (?).
h. *Adres* : ?
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : I-V-1909 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : IX-1911 (II, nr. 9).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
August en Victor Van Nieuwenhove, Grootestraat, 33, Geraardsbergen (1).
- IV. Waarschijnlijk parochieblad.

---

(1) Dit wordt op geen enkel nummer vermeld. Men treft alleen aan „Geraard, Geraardsbergen”. Volgens H. LIEBAUT, *Repertorium van de Pers in het Arrondissement Aalst*, (1840-1914), p. 99, waren de uitgevers, drukkers van „Geeraard” op dat ogenblik August en Victor VAN NIEUWENHOVE.

KALKEN

110. De Calckenaar (1879-)

- I. Gent : U.B./J. 1579 : 29-x-1879 (I, nr. 5), 27-ix-1885 (vii, nr. 39).
Leuven : U.B./F.H. 89/20 : 8-ii-1880 (ii, nr. 6), 1882 (iv, nr. 20),
(1), 27-iv-1884 (vi, nr. 17), 21-iv-1889 (xi, nr. 16).
Brussel : M.I.P. : 16-xi-1879 (1, nr. 9), 11-vii-1880 (ii, nr. 28),
6-iv-1884 (vi, nr. 14), 1-v-1887 (ix, nr. 19), 24-viii-1887 (ix,
nr. 31), 22-xi-1891 (xiii, nr. 47).
- II. a. *Ondertitel* : „Vrijzinnig volksblad”.
c. *Motto* : „Recht & Waarheid — vooruitgang & Vrijheid”.
d. *Prijs* :
2 fr. per jaar voor Kalken.
2,5 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
Vanaf 11-vii-1880 (ii, nr. 28) :
3 fr. per jaar voor Kalken.
3,75 fr. per jaar voor België.
10 cent, per nummer.
- e. *Formaat* :
32,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 29-x-1879 (1, nr. 5).
40,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 16-xi-1879 (1, nr. 9).
54,5 × 38 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 1882 (iv, nr. 20).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Kruissen, 67, Calcken.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 29-x-1879 (1, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 22-xi-1891 (xiii, nr. 47).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
Pol. Van Cuyck-Stoop, Zandstraat, 38 Wetteren.
L. De Busscher, Savaanstraat 32, Gent vanaf 1882 (iv, nr. 20).
- IV. *Liberaal, Nieuws- en aankondigingsblad*.

111. De Scheldegalm (1856-)

- I. Gent : U.B./J. 1580 : 6-viii-1893 (xxxviii, nr. 32).

---

(1) Maand en datum van dit nummer zijn onleesbaar.

Leuven : U.B./F.H. 350/14 : 17-II-1895 (xxxx, nr. 7), 24-V-1903 (xxxviii, nr. 21).

Brussel : M.l.P. : 1-X-1893 (xxxviii, nr. 40), 9-II-1896 (xxxxi, nr. 6), 23-VIII-1896 (xxxxi, nr. 34), 5-II-1899 (xxxxiv, nr. 6), 4-XI-1906 (LI, nr. 44).

II. a. *Ondertitel* :

„Wekelijksch Aankondigingsblad voor Calcken en omliggende Gemeenten.”

d. *Prijs* :

1,50 fr. per jaar voor Kalken.

2 fr. per jaar voor België.

e. *Formaat* : 50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 1-X-1893 (xxxviii, nr. 40).

Laatst voorhanden nummer : 4-XI-1906 (II, nr. 44).

d. e. *Uitgever, Drukker* : L. Vande Velde & zoon, Calcken-Dorp.

IV. A-politiek annoncenblad.

KRUISSHOUTEM

112. Gazette van Cruyshoutem

Opgevolgd door „DE VELDBLOEM” vermeld bij WARZEE (1).

113. De Veldbloem (1865-) (2)

- I. Gent : U.B./J. 1581 : 26-III-1865 (enkel bijvoegsel bewaard).
Deinze : O.K.K. : 10-XII-1876 (XII, nr. 49).
Brussel : M.I.P. : 21-VII-1867 (IV, nr. 29), 25-VIII-1867 (IV, nr. 34), 21-VI-1874 (XI, nr. 25), 21-I-1877 (XIII, nr. 3), 4-V-1879 (XV, nr. 18).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws -en Aenkondigingsblad van Cruyshautem”.
„Van Vlaanderen. Katholiek Nieuws- en aankondigingsblad” op 21-VI-1874 (XI, nr. 25).
„Algemeen Nieuws- en Annoncenblad” vanaf 10-XII-1876 (XII, nr. 49).
- b. *Vignet* : Kruis, enkel op 21-VI-1874 (XI, nr. 25) (3).
- c. *Motto* :
„Godsdienst. Tael. Vaderland.” op 21-VII-1867 (IV, nr. 29) en 25-VIII-1867 (IV, nr. 34).
- d. *Prijs* :
3,5 fr. per jaar voor Kruishoutem.
4 fr. per jaar voor België.
10 cent. per nummer.
Vanaf 10-XII-1876 (XII, nr. 49) :
2,5 fr. per jaar voor Kruishoutem.
3 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
44 × 38,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 21-VII-1867 (IV, nr. 29).
46 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. op 25-VIII-1867 (IV, nr. 34).

---

(1) Cfr. Handschrift van WARZEE, bewaard in het M.I.P. te Brussel. ?

(2) *De Veldbloem* is de opvolger van de *Gazette van Cruyshoutem* in 1864 verschenen. Geen enkel nummer is van deze laatste bewaard gebleven.

(3) Onder het kruis : „Houdt Hem in Liefde” en „In hoc signo vinces”.

- 48,5 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 21-VI-1874 (XI, nr. 25).
39 × 27 cm, 3 kol. 4 pp. op 10-XII-1876 (XII, nr. 49).
39 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 21-I-1877 (XIII, nr. 3).
40,5 cm, × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 4-V-1879 (XV, nr. 18).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 21-VII-1867 (IV, nr. 29).
Laatst voorhanden nummer : 4-V-1879 (XV, nr. 18).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. F. Bogaerts-Casteel, Nieuwstraat te Cruyshoutem.
Maria Bogaerts te Kruishoutem vanaf 10-XII-1876 (XII, nr. 49).
- IV. Katholiek, nieuws- en aankondigingsblad.

LEBBEKE

114. 'T Boerenbelang (1897-)

- I. Leuven : U.B./F.H. 74/4 : 11-1897 (1, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandblad der vereenigde Boerengilden van het gewest Dendermonde”.
  - d. *Prijs* : ?
  - e. *Formaat* : 42,5 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* :
„verschijnende den laatsten Zondag van iedere maand”.
  - h. *Adres* : Pollyn, te Denderbelle.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 11-1897 (1, nr. 3).
  - d. e. *Uitgever, Drukker* :
E. Lombaert-De Kempeneer, Lebbeke.
- IV. A-politiek vakblad voor landbouw.

115. Gazet van Lebbeke (1896-)

- I. Gent : U.B./J. 1647 : 23-v-1909 (xiv, nr. 21).
Antwerpen : S.B./S. : 12-ix-1897 (11, nr. 37).
Leuven : U.B./F.H. 183/15 : 14-xii-1902 (vii, nr. 50), 29-iii-1914 (xix, nr. 13).
Brussel : K.B./F.M. : 21-ii-1904 (ix, nr. 8), 17-v-1908 (xiii, nr. 20), 10-ix-1911 (xvi, nr. 37), 24-ix-1911 (xvi, nr. 39).
Brussel : M.I.P. : 12-ix-1897 (11, nr. 37), 28-v-1898 (iii, nr. 22), 5-vi-1898 (iii, nr. 23), 21-viii-1898 (iii, nr. 34), 28-ii-1904 (ix, nr. 9), 3-iv-1904 (ix, nr. 14), 9-iv-1905 (x, nr. 15), 19-ii-1911 (xvi, nr. 8), 27-viii-1911 (xvi, nr. 35), 24-ix-1911 (xvi, nr. 39), 7-iv-1912 (xvii, nr. 14).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad”.
„en omstreken. Onpartijdig Nieuws- en Aankondigingsblad” vanaf 28-v-1898 (iii, nr. 22).
„en omstreken. Nieuws-en Aankondigingsblad” vanaf 14-xii-1902 (vii, nr. 50).
„en omstreken. Vooruitstrevend liberaal Weekblad” vanaf 28-ii-1904 (ix, nr. 9).

„Vooruitstrevend Liberaal Weekblad. Aangesloten bij de Arrondissements federatie" vanaf 23-v-1909 (xiv, nr. 21).

d. *Prijs* : 3,5 fr. per jaar.

e. *Formaat* :

54,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.

62,5 × 42,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 28-v-1898 (iii, nr. 22).

55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 14-xii-1902 (vii, nr. 50).

52 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 21-ii-1904 (ix, nr. 8).

55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 28-ii-1904 (ix, nr. 9).

56 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 3-iv-1904 (ix, nr. 14).

55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 9-iv-1905 (x, nr. 15).

52 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 17-v-1908 (xiii, nr. 20).

62,5 × 42,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 32-v-1909 (xiv, nr. 21).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : Laurierstraat, Lebbeke.

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 12-ix-1897 (ii, nr. 37).

Laatst voorhanden Nummer : 29-iii-1914 (xix, nr. 13).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

E. Lombaert-De Kempeneer, Laurierstraat, Lebbeke.

IV. Liberaal - progressistisch, antiklerikaal informatie- en annoncenblad.

116. De Lebbekenaar (1901-)

I. Gent : U.B./J. 1648 : 25-v-1913 (xiii, nr. 21).

Antwerpen : S.B./S. : 25-1-1903 (iii, nr. 4).

Leuven : U.B./F.H. 247/2 : 22-iii-1903 (iii, nr. 12).

Brussel : K.B./F.M. : 29-vi-1913 (xiii, nr. 26).

Brussel : M.I.P. : 16-iii-1902 (ii, nr. 11), 26-iv-1903 (iii, nr. 17),

16-iv-1905 (v, nr. 16), 19-v-1907 (vii, nr. 19), 29-iii-1908 (viii,

nr. 13), 20-ii-1910 (x, nr. 8), 25-v-1913 (xiii, nr. 21), 12-x-1913

(xiii, nr. 41).

II. a. *Ondertitel* : „Vlaamsch Katholiek Weekblad”.

c. *Motto* :

„Godsdienst, Vaderland, Eigendom, Huisgezin, Landbouw, Handel, Werk”.

d. *Prijs* :

2 fr. per jaar.

2,5 fr. per jaar vanaf 25-1-1903 (iii, nr. 4).

2,6 fr. per jaar vanaf 20-II-1910 (x, nr. 8).

e. *Formaat* :

50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp.

55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 17-v-1907 (vii, nr. 19).

55,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 25-v-1913 (xiii, nr. 21).

53,5 × 35 cm, 4 kol. 4 pp. op 29-vi-1913 (xiii, nr. 26).

55,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 12-x-1913 (xiii, nr. 41).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : zie Drukker.

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 16-III-1902 (II, nr. 11).

Laatst voorhanden nummer : 12-x-1913 (xiii, nr. 41).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

A. Tirez-De Taey, Molenstraat 2.

A. Tirez-De Taey, Brusselschesteeweg 9, vanaf 25-I-1903 (III, nr. 4).

IV. Katholiek, landbouwersblad met zeer veelannoncen.

117. De Nieuwe Lagerschool (1899-) (1)

II. a. *Ondertitel* :

„Wekelijksch Tijdschrift toegewijd aan Opvoeding, Onderwijs, Letteren, Kunst en Wetenschap opgesteld door eene vereeniging van schoolmannen, verschijnende elken Donderdag”.

e. *Formaat* : 16 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (Do.).

III. a. *Stichtingsdatum* : 12-x-1899.

118. De Strijd (1906-)

I. Gent : U.B./J. 1649 : 13-IX-1911 (vi, nr. 34).

Leuven : U.B./F.H. 355/8 : 15-v-1910 (v, nr. 20), 15-IX-1912 (vii, nr. 37), 11-VIII-1912 (vii, nr. 32), 22-III-1914 (ix, nr. 12).

Brussel : K.B./F.M. : 30-I-1910 (v, nr. 5), 24-IX-1911 (vi, nr. 39).

Brussel : M.I.P. : 5-II-1911 (vi, nr. 6), 17-IX-1911 (vi, nr. 38), 24-IX-1911 (vi, nr. 39).

---

(1) Cfr. *La Presse Universelle*, 1899, p. 183.

- II. a. *Ondertitel* :
 „Vrijzinnig Weekblad. Orgaan der Liberale Federatie voor
 het arrondissement Dendermonde.”
- c. *Motto* :
 „Voor 't Volk
 Door 't Volk”.
- d. *Prijs* :
 3,5 fr. per jaar.
 1 nummer = 5 cent.
- e. *Formaat* : 62,5 × 42,5 cm, 5 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 30-I-1910 (v, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 11-VIII-1912 (VII, nr. 32).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 E. Lombaert-De Kempeneer, Lebbeke.
- IV. Liberaal, progressistisch propagandablاد.

119. De Vrije Stem (1900-)

- I. Gent : U.B./J. 1650 : 28-X-1901 (II, nr. 43).
 Leuven : U.B./F.H. 413/11 : 3-XI-1900 (I, nr. 24), 1-VI-1901
 (II, nr. 22).
 Brussel : M.I.P. : 5-X-1901 (II, nr. 40).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Vrijzinnig weekblad voor het kanton Assche”.
- c. *Motto* :
 „De Burgemeester op het Gemeentehuis
 De pastoor in de Kerk”.
- d. *Prijs* : 2,5 fr. per jaar.
- e. *Formaat* : 50 × 33 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : Laurierstraat, Lebbeke.
- III. a. *Stichtingsdatum* : v-1900 (I).
Eerst voorhanden nummer : 3-XI-1900 (I, nr. 24).
Laatst voorhanden nummer : 28-X-1901 (II, nr. 43).

---

(1) Het blad werd volgens het nummer van 3-XI-1900 (I, nr. 24), p. 1, kol. 1, gesticht ter gelegenheid van de gemeenteverkiezingen van v-1900.

d. e. *Uitgever, Drukker* :

E. Lombaert, Lebbeke.

E. Lombaert-De Kempeneer, Lebbeke vanaf 1-VI-1901 (II,
nr. 22

IV. Liberaal propagandablاد.

120. Vrijzinnig Weekblad (1906-)

I. Brussel : M.I.P. : 14-I-1906 (I, nr. 3), 20-I-1907 (II, nr. 3), 5-VII-
nr. 27).

II. a. *Ondertitel* :

„voor het Arrondissement Dendermonde. Orgaan der Li-
berale Federatie”.

d. *Prijs* : 3,5 fr. per jaar.

e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : Laurierstraat, Lebbeke.

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 14-I-1906 (I, nr. 3).

Laatst voorhanden nummer : 5-VII-1908 (III, nr. 27).

d. e. *Uitgever, Drukker* : E. Lombaert, Lebbeke.

IV. Liberaal Propagandablاد.

LEDEBERG

Alhoewel Ledeberg reeds onderzocht werd (1) toch zijn we er in geslaagd hier nog enkele aanvullingen te geven, over nieuwe of reeds beschreven kranten.

121. Annoncen — Moniteur

Zie : Moniteur des Annonces (1907-)

122. Bulletin Mensuel de l'Association Athlétique la Gantoise (1892-) (2)

- I. Gent : U.B./J. 1162 : 11-1906 (xv, nr. 2).
Brussel : M.I.P. : IX-1910 (XIX, nr. 9).
- II. d. Prijs :
  - gratis of 1 fr. per jaar.
  - 10 cent. per nummer.
- e. Formaat :
  - 32,5 × 25 cm, 2 kol. 4 pp. op 11-1906 (xv, nr. 2).
  - 36 × 27,5 cm, 2 kol. 4 pp. op IX-1910 (XIX, nr. 9).
- f. Periodiciteit : maandelijks.
- h. Adres :
  - Place St. Bavon, Gand op 11-1906 (xv, nr. 2).
  - Rue Neuve, Ledeberg, op IX-1910 (XIX, nr. 9).
- III. a. Eerste nummer : 1892 (?).
  - Eerst voorhanden nummer : 11-1906 (xv, nr. 2).
  - Laatst voorhanden nummer : IX-1910 (XIX, nr. 9).
- e. Drukker : I. Vanderpoorten, Gent.
- IV. A-politiek sportblad.

123. Chempostel (1904 (?) -)

- I. Brussel : M.I.P. : III- 1905 (nr. 63), IX-1905 (nr. 66), VII-1907 (nr. 78).

---

(1) Cfr. C. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de Geschiedenis van de Gentse Pers. Repertorium (1667-1914)* (Interuniversitair Centrum voor Hedendaagse Geschiedenis, Bijdrage 55), Leuven 1964.

(2) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse pers. Repertorium (1667-1914)*, p. 109.

III. a. *Ondertitel* :

„Bulletin verschijnende elke twee maanden. Samenwerkende Maatschappij der bedienden van openbare besturen.

„Bulletin paraissant tous les deux mois. Société coopérative du personnel des Administrations publiques” (1).

b. *Vignet* : Belgisch wapenschild.

d. *Prijs* : ?

e. *Formaat* :

32,5 × 24,5 cm, 2 kol. 16 pp. op III-1905 (nr. 63).

50 × 32,5 cm, 4 kol, 8 pp. op IX-1905 (nr. 66).

49,5 × 32,5 cm, 4 kol. 6 pp. op VII-1907 (nr. 78).

f. *Periodiciteit* : Tweemaandelijks (Cfr.: ondertitel).

h. *Adres* :

Vandeveldestraat, 41 Ledeberg bij Gent of Wollestraat, 16 Gent op III-1905 (nr. 63) en IX-1905 (nr. 66).

Vandeveldestraat, 41 Ledeberg bij Gent of Vredestraat, 15 Gent. op VII-1907 (nr. 78)

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : III-1905 (nr. 63).

Laatst voorhanden nummer : VII-1907 (nr. 78).

e. *Drukker* :

D. Vanden Bulcke, Ledeberg III-1905 (nr. 63).

Alex. Legros-Mertens, Kerkstraat, 18 Ledeberg, vanaf IX-1905 (nr. 66).

IV. A-politiek, tweetalig vakblad voor bedienden.

124. Le Collectionneur de Timbres (1882-)

I. Brussel : M.I.P. : IV-1882 (?), (I, nr. 1), V-1882 (?) (I, nr. 2).

Brussel : K.B./F.M. : V-1882 (?) (I, nr. 3).(2)

II. a. *Ondertitel* : „Journal paraissant chaque mois.”

d. *Prijs* :

1,20 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

---

(1) Deze „Samenwerkende Maatschappij der bediende van openbare besturen” werd gesticht op 26 september 1886.

(2) Op geen enkel nummer wordt het jaar vermeld. Volgens een nota van G. MERTENS geschreven op het nummer bewaard in de K.B./F.M. te Brussel waren de nummers van 1882.

- e. *Formaat* :
25,5 × 17 cm, 12 pp. op iv-1882 (i, nr. 1).
25,5 × 17 cm, 2 kol. 8 pp. vanaf v-1882 (i, nr. 2).
  - f. *Periodiciteit* : maandelijks.
  - h. *Adres* :
Charles Vincent, Rue Eggermont, 8 Ledeberg-lez-Gand.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : iv-1882 (?).
Laatst voorhanden nummer : v-1882 (?).
- e. *Drukker* : E. Vander Meulen, Rue de Bruxelles, 38 Gand.
  - f. *Beheer* : Charles Vincent, rue Eggermont, 8 Ledeberg-lez-Gand.
- IV. A-politiek blad voor postzegelverzamelaars (1).

125. Fooreblad van Ledeberg (1883-)

- I. Gent : U.B./J. 1341 : xi-1883.
Brussel : M.I.P. : xi-1883.
- II. a. *Ondertitel* :
„Verschijnende éénmaal per jaar met toestemming van Mie-Cigaar”.
- d. *Prijs* : 10 cent.
  - e. *Formaat* : 45,5 × 30,5 cm, 2 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : enig nummer.
- III. a. *Enig nummer* : xi-1883.
- e. *Drukker* :
D. Vanden Bulcke, Vooruitgangplaats, Ledeberg.
  - f. *Hoofdredactie* :
„Mie De Bouck, waarzegster, De Mol uitroeper, Lucie de Lamme, contrebas, Dok de muzikant”.
- IV. Vlugschrift voor de kermis te Ledeberg (2).

---

(1) Op ieder nummer hing een postzegel als geschenk bij het blad.

(2) „Het bureel voor het Abonnement is gevestigd op het Belfort te Gent, in 't kabinet nevens de groote klokke, men geeft geene abnennementen dan voor 30 jaar. De personen meer dan 80 jaaren tellende zullen op het bureel niet toegelaten worden. De abonnementsprijs is bepaald op 5 centen per jaar. Na de eerste dertig jaren zal, er eene premie Gratis aan de abonnenen uitgedeeld worden. Alle stukken betreffende de redactie moeten per telefoon naar het Belfort gezonden worden”.

126. Gemeentebelang (1878-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1528 : 8-IX-1878 (I, nr. 1), 29-VIII-1880 (III, nr. 103).
Antwerpen : S.B./S. : 19-VI-1881 (IV, nr. 143).
Brussel : M.I.P. : 8-IX-1878 (I, nr. 1), 16-XI-1879 (II, nr. 63),
23-V-1880 (III, nr. 89).
Leuven : U.B./F.H. 193/8 : 18-V-1879 (II, nr. 37), 20-II-1881
(IV, nr. 128), 12-VI-1881 (IV, nr. 142).
- II. c. *Motto* : „Waarheid en Recht”.
d. *Prijs* :
4 fr. per jaar.
Vanaf 23-V-1880 (III, nr. 89) :
3,5 fr. per jaar.
e. *Formaat* :
46 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
42,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 23-V-1880 (III, nr. 89).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* :
Pacifatiestraat 16 Ledeberg.
Vooruitgangplaats 14, Ledeberg vanaf 12-VI-1881 (IV, nr. 142).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 8-IX-1878 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 19-IX-1881 (IV, nr. 143).
Laatste nummer : 25-IX-1881 (2).
e. *Drukker* :
D. Van den Bulcke, Pacifatiestraat, 16, Ledeberg.
f. *Hoofdredacteur* : Jan Speltinck (3).
g. *Medewerker* : Advokaat „Stivardius” (3).
h. *Financiering* : geleidelijk ondersteund (3).
- IV. (Katholiek ?) onafhankelijk informatieblad en strijdblad van de
oppositie, tegen de gemeenteraad van Ledeberg (4).

---

(1) Dit blad werd reeds eerder beschreven door E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de Geschiedenis van de Gentse pers. Repertorium. (1667-1914)*, p. 218-129.

(2) Dit blad wordt op 6-X-1881 opgevolgd door *De Lastenbetaler* dat echter als een kiesblad moet beschouwd worden, voor de gemeentelijke verkiezingen van 25-X-1881.

(3) Zoals blijkt uit een spotvers van Lod. DE VRIESE in het *Nieuws van Gent en de Voorgeborchten* van 25-IV-1880 (VI, nr. 17, p. 2) (Cfr. E. VOORDECKERS, o.c., p. 219).

(4) Voor een nauwkeurige aanduiding van strekking van het blad, zie : E. VOORDECKERS, o.c., p. 219.

127. De Goede Duivenliefhebber der Provinciën
Oost- en West-Vlaanderen (1883-1884) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1530 : 21-VII-1883 (1, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 29-VII-1893 (1, nr. 2), 23-IX-1883 (1, nr. 10).
- II. d. Prijs : 4,25 fr. per jaar.
e. Formaat : 38 × 26 cm., 2 kol. 4 pp.
f. Periodiciteit : wekelijks (zo.) of halfmaandelijks (2).
h. Adres : Vooruitgangplaats, Ledeborg.
- III. a. Eerste en eerst voorhanden nummer : 21-VII-1883 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 23-IX-1883 (1, nr. 10).
Laatste nummer : 10-II-1884 (?) (3).
b. c. d. e. Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker :
D. Van den Bulcke, Vooruitgangplaats, Ledeborg.
- IV. A-politiek sportblad (4).

---

(1) Voor een eerste beschrijving van blad, zie : E. VORDECKERS, *Bijdrage tot de Geschiedenis van de Gentse pers. Repertorium*. (1667-1914), p. 240.

(2) „Verschijnende elken Zondag der zomermaanden April, Mei, Juni, Juli, Augustus en September; tweemaal per maand gedurende de wintermaanden Januari, Februari, Maart, October, November en December.”

(3) Op 17-II-1886 (II, nr. 21) voortgezet door *Het Volk* (1884-).

(4) Op 21-VII-1883 (1, nr. 1), p. 1, kol. 4, en p. 2, kol. 1 : „... Wat zal de „Goede Duivenliefhebber” verhandelen, is 't noodig het te zeggen? Met behulp van mannen en werken, welke de liefhebberij behartigen, zal hij het kweken, opvoeden, ziekten en alles zoodanig bespreken dat hij onontbeerlijk in elke maatschappij in elke duivenpier worden zal. De rubriek „vermiste duiven” zal voor iedereen open zijn welke een zijner kweekelingen vermist, en de rubriek „eerlijke daden” zal deszelfs teruggaaf vermelden, zoodoende zullen wij welke soms eene kostbare duif kwijt geraekten in de mogelijkheid gesteld zijn te weten te komen waar hun eigendom zich verschuilt en zal hij wie ze teruggeeft het genoegen smaken in de 2° rubriek opgenomen te worden.

Verders zullen wij alle kampstrijden en deszelfs uitslagen onzer geabonneerde maatschappijen vermelden te einde zoo spoedig mogelijk zulks te kennen, zoo noodigen wij de Geheimschrijvers uit ons zoo spoedig mogelijk met hunne kampstrijden bekend te maken en deszelfs uitslagen ons „voor den Donderdag” avond elker week toe te sturen.

De „Goede Duivenliefhebber” zal bovenal recht en vrijzinnig zijn, het goede verdedigen en wat onrechtvaardig of oneerlijk mocht geberuren, 't zij van liefhebbers, 't zij van maatschappijen, breedvoerig in onze kolommen aan de rechtzinnige liefhebbers bekend gemaakt worden; jammer, maar toch is 't waar, dat van alle de liefhebberijen de Duivenliefhebberij, het meest aan bedrog en oneerlijk handelen onderhevig is. Zeker zal hij alvorens dergelijke feiten te behandelen met voorzorg moeten te werk gaan en geene misslagen mogen begaan welke onvermijdelijk aan de goede faam een liefhebbers, of eerlijke handelswijze eener maatschappij hinder mochte toebrengen; hierom zal de Redactie alvorens te handelen de noodige maatregelen nemen en plaatselijke inlichtingen zien te verkrijgen, ten einde eene zekerheid te verwerven.

Mochten wij door eene of andere omstandigheid misleid, een misslag begaan wij zullen met genoegen de verdediging opnemen en trachten met al de middelen waarvan wij beschikken den onrechtvaardige beschuldigde te vergoeden...”

128. De Hervorming (1887-1888) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1531 : 20-v-1888 (1, nr. 5).
Antwerpen : S.B./S. : 5-II-1888 (1, nr. 2), 8-IV-1888 (1, nr. 4).
Brussel : K.B./F.M. : 8-IV-1888 (1, nr. 4).
Leuven : U.B./F.H. 207/9 : 5-II-1888 (II, nr. 2), 20-v-1888 (1, nr. 5).
Brussel : M.I.P. : 1-I-1888 (1, nr. 1), 5-II-1888 (1, nr. 2).
- II. a. *Ondertitel* :
„Orgaan van den Bekwaamheidskiezersbond van Ledeberg”.
- d. *Prijs* :
4 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 38,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : maandelijks (2).
- g. *Oplage* : 1.000 ex. (3).
- h. *Adres* : Hundelghemsche Steenweg 255, Ledeberg.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-I-1888 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 20-v-1888 (1, nr. 5).
- b. c. d. f. *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Hoofdredacteur* :
J. De Moor, Hundelghemsche Steenweg 255, Ledeberg.
- e. *Drukker* : niet vermeld.

---

(1) Een eerste beschrijving van dit blad werd gegeven door E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse pers. Repertorium* (1667-1914), p. 248. Hierbij wordt echter beweerd, dat het nummer van 9-x-1887 (1, nr. 1) en het tweede nummer van 16-x-1887 (1, nr. 2), nummers van een gewoon weekblad waren. Bij nader onderzoek is echter gebleken, dat beide nummers in fiete kiesbladen waren, voor de gemeente verkiezing van 16 oktober 1887 en dat het eerste echte nummer van het blad pas het nummer van 1-I-1888 (1, nr. 1) is.

Hierbij hebben we dus te doen met een kiesblad dat later in een maandblad overging. „Tijdens de laatste kiezing, dwong de Strijd ons tot het uitgeven van een paar nummers, waarin wij ons program en de belangen der ingezetenen van Ledeberg uiteenzetten. ... Daarom richten wij ons heden tot u in de overtuiging dat gij standvastige lezers van ons orgaan zult worden en uit al uwe krachten zult medehelpen aan zijn bloei en vooruitgang.” (Cfr. 1-I-1888 (1, nr. 1), p. 4, kol. 1).

(2) Het blad verscheen maandelijks. Volgens E. VOORDECKERS, o.c., p. 248, verscheen het eerste nummer op 9-x-1887. Zoals hoger werd bewezen was dit slechts een kiesblad. Het tweede nummer was verder niet 5-II-1888 (1, nr. 2) zoals laatstgenoemde verklaarde maar wel 16-x-1887 (1, nr. 2) eveneens een kiesblad.

(3) Cfr. 20-v-1888 (1, nr. 5), p. 4 kol. 3 : „... Nu voor de eerste maal op d u i z e n d exemplaren gedrukt”.

IV. Strijdblad van de progressistische liberalen van Ledeberg (1).

129. De Ledebergenaar (1908-) (2)

- I. Brussel : K.B./F.M. : 18-IX-1908 (1, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 18-IX-1908 (1, nr. 1), 30-III-1909 (1, nr. 7),
31-VII-1909 (1, nr. 10).
- II. a. *Ondertitel* :
„Orgaan van den Katholieken Strijdersbond”.
- d. *Prijs* : 5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
43,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp.
47,5 × 31,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 30-III-1909 (1, nr. 7).
- f. *Periodiciteit* : onbepaald.
- h. *Adres* : Noordstraat 33, Ledeberg.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 18-IX-1908 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 31-VII-1909 (1, nr. 10).
- d. *Uitgever* : Fr. De Meyer, Kleine Kerkstraat 39, Ledeberg.
- e. *Drukker* : Stevens-Myncke, Kerkplein 118, Ledeberg.
- IV. Katholiek Strijdblad (3).

---

(1) Het blad stelde zich op 1-1-1888 (1, nr. 1), p. 1, kol. 2, als volgt aan zijn lezers voor : „De Heeren doctrinairen hebben zes weken lang feest gevierd. Natuurlijk wij mogen nu gerust voortleven meenen zij, Hun triomf, immers, was verpletterend en de progressisten liggen nu voor eeuwig onder de verachting der kiezers gesneuveld! Welnu, ja, heeren doctrinairen, de progressisten zijn gesneuveld, doch stelt u gerust, de slag die hun werd toegebracht is ver van doodelijk te wezen; na een paar maanden bedlegerig te zijn gebleven, richten zij zich weer krachtvol op, en treden, met ontombaren leeuwenmoed ten kampe onder de leuze van : Voorwaarts, voorwaarts, voor recht en volksheil! ...”.

(2) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, *o.c.*, p. 322.

(3) Op 18-IX-1908 (1, nr. 1), p. 1 : „De katholieke strijdersbond heeft eindelijk zijn blad : „De Ledebergenaar”.

„De Ledebergenaar” zal verschijnen op onbepaalde tijdstippen naargelang de omstandigheden.

Zijne leus is : Katholiek.

Zijn woord zal zijn : Vrij en Vrank.

Het doel van „de Ledebergenaar” is het volgende : ten eerste : hij zal de belangen der bevolking van Ledeberg bespreken en verdedigen. Ten tweede : hij zal de belastingsschuldigen op de hoogte houden van hetgeen op het gemeentehuis wordt verricht.

Ofschoon hij zich meestal zal onledig houden met zaken van plaatselijken en derhalve bestuurlijken aard, zal hij zich vaak inlaten met zaken van politieken of maatschappelijken aard, waarin de bevolking van Ledeberg belang kan kennen.

In den pennenstrijd dien hij gebonden is te voeren, zal „De Ledebergenaar” steeds hetgeen, men noemt „persoonlijkheden” ter zijde te laten.

Ware hij sommigen verplicht den eenen of den anderen om eene denkwijze, een voorstel of eene maatregel op politiek, op bestuurlijk gebied over den hekel te halen, daarom zou hij zich niettemin van kwetsende aanvallen onthouden...”.

130. *Moniteur des Annonces — Annoncenmoniteur*
(1907-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1523 : VII-1907 (?), 14-II-1908 (?).
Brussel : K.B./F.M. : 15-V-1908 (?).
Brussel : M.I.P. : 4-X-1907 (?), VIII-1907 (?), 29-XI-1907 (?),
31-I-1908 (?), 10-IV-1908 (?), 24-IV-1908 (?).
- II. a. *Ondertitel* :
„Journal gratuit paraissant tous les vendredis — Kosteloos
blad verschijnende elken Vrijdag”.
- b. *Vignet* : Wapenschild van België.
- c. *Motto* :
„La publicité est l'âme du Commerce et de L'industrie” (2).
- d. *Prijs* : gratis of 5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
36,5 x 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
55 x 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 29-XI-1907.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (vrij.).
- g. *Oplage* :
„Plus de 50.000 numéros par semaine” op VII-1907.
- h. *Adres* : Kerkstraat, 131, Gent.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : VII-1907 (?).
Laatst voorhanden nummer : 24-IV-1908 (?).
- e. *Drukker* :
D. Vanden Bulcke-Van Coppenolle, Brusselschen steenweg
6 & 34, Ledeborg.
- f. *Beheer* : M. Vandervennet.
- IV. A-politiek annoncenblad.

131. *Organe du Centre Horticole* (1888-) (3)

- I. Brussel : K.B. III-99.491 B. : 1-I-1901 (XIV, nr. 1), 1-II-1901

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 351-352.

(2) Ook op de volgende pp. komt een motto voor : „La réclame bien faite amène à la prospérité des affaires La prospérité mène à la fortune” (p. 2). „Il faut semer pour récolter. La semence : c'est la publicité. La récolte : c'est la clientèle” (p. 3). „La publicité du „Moniteur des Annonces” c'est de l'or” (p. 4).

(3) Dit blad werd reeds een eerste maal beschreven door E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de Geschiedenis van de Gentse pers...*, p. 386-187.

(xiv, nr. 3), 1-III-1901 (xiv, nr. 5), 15-V-1909 (xxi, nr. 9) (1).
Gent : U.B./J. 1502 : 15-I-1898 (xi, nr. 2), 15-IV-1899 (xii, nr. 8),
1-I-1904 (xvii, nr. 1).

Gent : U.B./J. 1502 : 15-I-1898 (xi, nr. 2), 15-IV-1899 (xii,
nr. 8), 1-I-1904 (xvii, nr. 1).

Gent : U.B./P. 1697 : 1892-1896, 1902-1905, 1908 : zeer onvol-
ledig.

Brussel : K.B./F.M. : 15-X-1888 (1, nr. 20).

Leuven : U.B./F.H. 302/5 : 15-X-1890 (III, nr. 20), 15-XI-1891
(IV, nr. 22), 1-VII-1893 (VI, nr. 13), 1-III-1899 (XII, nr. 5), 15-IX-
1899 (XII, nr. 18), 15-IX-1899 (XII, nr. 18), 15-VIII-1903 (XVI,
nr. 16).

Brussel : M.I.P. : 1-I-1888 (1, nr. 1), 15-II-1888 (1, nr. 4), 15-
VII-1890 (III, nr. 16), 15-III-1901 (xiv, nr. 6), 15-III-1904 (xvii,
nr. 6), 15-VI-1904 (xvii, nr. 12), 1-I-1906 (xix, nr. 1).

II. a. *Ondertitel* :

„Journal spécial d'annonces pour tout ce qui a rapport a
l'Horticulture”.

b. *Vignet* :

Vrouw met een bloemenkrans in de handen, vanaf 1-I-1904
(xvii, nr. 1).

d. *Prijs* :

2 fr. per jaar of gratis (2).

Vanaf 15-VI-1904 (xvii, nr. 12) :

3 fr. per jaar voor België (3).

5 fr. per jaar voor het buitenland.

Vanaf 1-XI-1906 (ixx, nr. 21) :

1,5 fr. per jaar voor België.

2,5 fr. per jaar voor buitenland.

e. *Formaat* : 34 × 25 cm, 2 kol. 4 pp. (4).

g. *Oplage* : 4.500 ex.

h. *Adres* : zie Beheer.

---

(1) Volgende nummers ontbreken echter : 15-III-1901 (xiv, nr. 6), 15-V-1901 (xiv,
nr. 10), 1-VI-1901 (xiv, nr. 11), 15-VII-1901 (xiv, nr. 14) en 15-VIII-1907 (xx, nr. 15).

(2) „Envoyé gratuitement à tous les Etablissements d'Horticulture et aux Maisons
spéciales faisant de la commerce Horticole”.

(3) „M. M. Les Horticulteurs qui utiliseront l' O r g a n e pour leurs publicités
recront régulièrement le journal gratuitement”.

(4) Het blad bleef steeds dezelfde afmetingen behouden doch het varieerde voort-
durend in bladzijden. Steeds bedroeg het blad 4, 6, of 8 pp. Geregeld kwamen daarbij nog
echter bijvoegsels.

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-1-1888 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 15-V-1909 (XXI, nr. 9).
- c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
 D. Van den Bulcke, Chaussée de Bruxelles, 32, Ledeborg-
 lez-Gand.
 D. Van den Bulcke-Van Coppenolle, Chaussée de Bruxelles,
 34, vanaf 1-II-1901 (XIV, nr. 3).
- f. *Beheer* :
 Charles Bloeykens, Meirelbeke-Lez-Gand.
 D. Van den Bulcke, Chaussée de Bruxelles, 34, Ledeborg-
 lez-Gand, vanaf 1-II-1901 (XIV, nr. 3).
- IV. A-politiek gespecialiseerd annoncenblad.

132. De Plantenbeurs van Vlaanderen (1902-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1513 : 6-IX-1902 (I, nr. 8), 25-III-1911 (X, nr. 12),
 3-1-1914 (XIII, nr. ?).
 Brussel : K.B./F.M. : 19-IV-1911 (X, nr. 17).
 Leuven : U.B./F.H. 320/6 : 5-IV-1902 (I, nr. 2), 15-VII-1904
 III, nr. 14).
 Brussel : M.I.P. : 7-VI-1902 (I, nr. 4), 1-VI-1903 (II, nr. 10),
 15-II-1908 (VII, nr. 7), 7-III-1908 (2), 4-VII-1908 (VII, nr. 27),
 1-V-1909 (VIII, nr. 18), 1911 (X, nr. 6) (3), 25-XI-1911 (X, nr. 47).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Orgaan van den Bloemistenbond „De Eendracht” geves-
 tigd te St. Amandsberg”.
 „Orgaan van den Bloemistenbond „De Eendracht” voor de
 provincie Oost-Vlaanderen. Gevestigd te St. Amandsberg”
 vanaf 1911 (X, nr. 6).
 „Annoncenblad van den Bloemistenbond „De Eendracht”
 gevestigd te St. Amandsberg vanaf 29-IV-1911 (X, nr. 17)”.
 „Orgaan van den Bloemistenbond „De Eendracht” voor de
 provincie Oost-Vlaanderen”. Gevestigd te St. Amandsberg
 op 3-1-1914 (XIII, nr. ?).
- d. *Prijs* : Gratis.

(1) Voor een eerste beschrijving zie : E. VORDECKERS, o.c., p. 400.

(2) Jaargang en nummer niet vermeld.

- e. *Formaat* :
- 36,5 × 27,5 cm, 2 kol. 8 pp.
 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 15-VII-1904 (III, nr. 14).
 36,5 × 27,5 cm, 2 kol. 4 pp. op 7-III-1908.
 37 × 28 cm, 2 kol. 8 pp. vanaf 4-VII-1908 (VII, nr. 27).
 27,5 × 18 cm, 2 kol. 16 pp. op 1911 (X, nr. 6).
 36,5 × 28 cm, 3 kol. 6 pp. op 25-III-1911 (X, nr. 12).
 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 25-XI-1911 (X, nr. 47).
 27,5 × 18,5 cm, 2 kol. 12 pp. op 3-I-1914 (XIII, nr. ?).
- f. *Periodiciteit* :
- maandelijks.
 halfmaandelijks (1^e en 15^e) vanaf 1-VI-1903 (II, nr. 10).
 wekelijks (za.) vanaf 15-II-1908 (VII, nr. 7).
 maandelijks op 1911 (X, nr. 6).
 wekelijks (za.) vanaf 29-IV-1911 (X, nr. 17).
 maandelijks op 3-I-1914 (XIII, nr. ?).
- g. *Oplage* : 1.000 nummers.
- h. *Adres* : Antwerpschen steenweg 99, St. Amandsberg.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 5-IV-1902 (I, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 3-I-1914 (jg. XIII).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
- K. Snoeck-Cools, Antwerpschen steenweg 99, St. Amandsberg.
- f. *Hoofdredacteur* :
- M. De Puyseleyn te Looekristy.
 M. L. Poelman-Maenhout, Achterstraat te St. Amandsberg
 op 15-VII-1904 (III, nr. 14).
 Idem, Heyveldstraat 2, St. Amandsberg, op 15-II-1908 (VII,
 nr. 7).
 M. L. Cardon, Azaleastraat 3, St. Amandsberg vanaf 7-III-
 1908.
 Arthur Amelye, Saffelaere, vanaf 1911 (X, nr. 6).
- IV. Gespecialiseerd annoncenblad.

133. Le Repertoire de l'Alouette (1890-)

- I. Brussel : M.I.P. : II-1891 (II, nr. 21).
- II. a. *Ondertitel* :
- „Publication Hebdomadaire de musique par le petit orchestre”
- b. *Vignet* : een leeuwerik.

- d. Prijs : ?
  - e. *Formaat* : 27,5 × 18,5 cm, 8 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (?).
  - h. *Adres* : 25, vieille rue du Pré, Ledebergs-lez-Gand.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : II-1891 (II, nr. 21).
- d. e. f. *Uitgever, Drukker, Hoofdredacteur* :
L. De Munck, 25, Vieille rue du Pré, Ledeberg-Lez-Gand.
- IV. A-politiek muziekblad.

134. De Vlaamsche Bloemen- en Groententeler

- I. Brussel : M.I.P. : v-1888 (I, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M. : x-1888 (I, nr. 6).
  - II. a. *Ondertitel* : „Hofbouwkundig blad voor de Vlaanderen”.
d. *Prijs* :
1,75 fr. per jaar voor België.
2,25 fr. per jaar voor het buitenland.
  - e. *Formaat* : 34 × 24,5 cm, 3 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : maandelijks (1).
  - h. *Adres* : Kerkplein 6, Ledeberg.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : v-1888 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : x-1888 (I, nr. 6).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
D. Van den Bulcke, Kerkplein 6, Ledeberg.
- IV. A-politiek vakblad (2).

(1) „... naarmate den bijval zal het alle 14 dagen verschijnen...” (Cfr. v-1888 (I, nr. 1))

(2) Op v-1888 (I, nr. 1), p. 1 : „Het oorspronkelijk doel dezer nieuwe uitgave is, den vakmannen de beste wenken te geven tot het kweken van alle slag van planten, groenten, enz. en hen te onderrichten in hetgeen dagelijks in de hofbouwwereld verricht wordt. Ontelbare tijdschriften, bijna uitsluitelijk in vreemde talen, over dit vakkundig vak, verschijnen wekelijks en dagelijks, doch weinig Vlaamsche, zoodat er eene ware leemte bestaat om den plattelandschen hovenier op de hoogte te helpen tot verbetering en vergemakkelijking van zijn vak; wij willen die menigte liefhebbers, bij wien beurs en tijd niet toereikend zijn om vreemde werken te koopen en te lezen, op den trap van vooruitgang trachten te houden, en ons uitsluitelijk toewijden aan de hofbouwkunde. Ons streven is, nuttige kennis te verspreiden en ons hierdoor verdienstelijk te maken...”

135. **Het Volk** (1884-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1537 : 17-II-1884 (II, nr. 21), 1-III-1885 (III, nr. 76).
 Leuven : U.B./F.H. 405/2 : 17-II-1884 (II, nr. 21), 24-II-1884 (II, nr. 22), 17-VIII-1884 (II, nr. 47).
 Brussel : M.I.P. : 17-II-1884 (II, nr. 21), X-1884 (II, nr. 56) (2), 25-X-1884 (II, nr. 58).
 Brussel : K.B./F.M. : 28-XII-1884 (II, nr. 67).
- II. a. *Ondertitel* : „Weekblad voor alle standen”.
 b. *Vignet* : Belgische leeuw.
 d. *Prijs* : 4 fr. per jaar.
 e. *Formaat* : 40 × 27 cm, 3 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 g. *Oplage* :
 „Getrokken op 300 afdruksels” vanaf 17-II-1884 (II, nr. 21).
 „Getrokken op 2.000 afdruksels ”op 25-X-1884 (II, nr. 58).
 „Getrokken op 300 afdruksels” op 1-III-1885 (III, nr. 76).
 h. *Adres* : Vooruitgangplaats 6, Ledeberg.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 17-II-1884 (II, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 1-III-1885 (III, nr. 76) (2).
 b. c. d. e. *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
 D. Van den Bulcke, Vooruitgangplaats 6, Ledeberg.

---

(1) Voor dit blad werd een eerste beschrijving gegeven door E. Voordeckers, o.c., p. 507.

Het is de voortzetting van *De Goede Duivenliefhebber* van 10-II-1884 (II, nr. 20). „... Na omtrent een jaar bestaans onder de benaming van de „Goede Duivenliefhebber”, komt 't weekblad „Het Volk heden die uitgaaf vervangen; onze oude benaming, was” stellig te beperkt te bepaald en wij waren meer dan eens genoodzaakt goede werken, nuttige lessen en aangename lezingen ter zijde te leggen, omdat zij geenszins met onze titel en met ons doel in overeenstemming waren.

Wij hebben gedacht geen betere titel te kunnen aannemen dan degene die wij nu aangenomen hebben, immers onder het Volk, onder die groote massa is alles, bestaan alle liefhebberijen, zijn er van alle maatschappijen, waarvan wij ons ee trouwe tolk zullen trachten te maken : Duivenliefhebbers, Jagers, Visschers, Kaart- en Bolspelers, Schutters, Teerling- en Biljartspelers, nuttige lessen over den kweek van gevogelte, immers alles waarmede het volk zich na zijne afgedane taak onledig houdt zal in ons blad verhandeld worden en zal onder die benaming, geenszins misplaatst voorkomen...”

Cfr. *Het volk*, 17-II-1884 (II, nr. 21), p. 1, kol. 1 & 2.

(2) *Nieuws van Gent, van Ledeberg en de Gentsche voorgeborchten*, kondigt op 26-IV-1885 (XI, nr. 17, p. 1) aan dat *Het Volk* zal ophouden te verschijnen vanaf 1 juli.

(Cfr. E. Voordeckers, o.c., p. 507).

IV. Liberaal informatieblad (1).

---

(1) Op 17-11-1884 (II, nr. 21), p. 1, kol. 3 & 4, wordt verklaard waarom juist het blad van titel veranderde.

„... Als duivenliefhebber was het ons niet toegelaten andere liefhebberijen te behandelen, onder onze nieuwe titel staat het ons vrij alle kwestien te bespreken, alle Pluimgedierte, Schietingen, Concerten, aantrekkelijke feuilletons, alles wat meldenswaardig is. Ziedaar Teveel aan 't zelfde been knagen wordt door den duur vervelend en wij hebben de verzekering dat onze geabonneerden ons besluit zullen toejuichen en wij veel nieuwe geabonneerden zullen bijwinnen.

Inderdaad, wij zijn en blijven duivenliefhebber en daar ons blad merkelijk grooter is, vullen wij die nieuwe plaats met andere spelen of andere belangrijk nieuws die onder onze oude benaming ongepast voorkomen zouden.

Bol- en Kaartspelen, Teerlingkampstrijden, die heden ten alle kante plaats hebben, wedstrijden voor vinken en kanarievogels, schietingen naar den doel en de perche, met de Carabine Flobert, met den kruisboog, bijzondere wenken voor visschers, ziedaar al wat „Het Volk“, kan en mag verhandelen en zeker ongepast in een duivenliefhebber voorkwam“.

LOKEREN

136. Annoncenblad (1891-)

- I. Gent : U.B./J. 1655 : 3-XII-1893 (III, nr. 108).
Antwerpen : S.B./S. : 6-III-1892 (I, nr. 17).
Leuven : U.B./F.H. 47/3 : 21-VIII-1892 (I, nr. 42).
Brussel : M.I.P. : 25-IX-1846 (I, nr. 46), 29-X-1893 (II, nr. 103).
- II. a. *Ondertitel* :
„der stad Lokeren en omliggende gemeenten”.
d. *Prijs* :
1 fr. per jaar voor Lokeren.
1,5 fr. per jaar voor België.
Vanaf 19-X-1893 (II, nr. 103) :
1,5 fr. per jaar voor Lokeren.
2 fr. per jaar voor België. vanaf 29-X-1893 (II, n. 103)
e. *Formaat* :
36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
50 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 29-X-1893 (II, nr. 103).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
g. *Oplage* :
„wekelijks uitgegeven op een altyd vergrootend getal afdruksels” vanaf 29-X-1893 (II, nr. 103).
h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 6-III-1892 (I, nr. 17).
Laatst voorhanden nummer : 3-XII-1893 (III, nr. 108).
d. e. *Uitgever, Drukker* : A. Vlaminck-Wille, Lokeren.
- IV. A-politiekannoncenblad.

137. De Durmbode (1854-)

- I. Gent : U.B./J. 1658 : 26-VII-1863 (x, nr. 30), 26-X-1884 (XXXI, nr. 43), 8-I-1911 (LIX, nr. 2).
Antwerpen : S.B./S. : 29-V-1898 (XXXXV, nr. 22), 16-VI-1889 (XXXVI, nr. 24).
Leuven : U.B./F.H. 132/8 : 16-I-1881 (XXVIII, nr. 3), 1-IV (XXXV, nr. 14), 10-V-1891 (XXXVIII, nr. 19), 20-IV-1902 (L, nr. 16), 18-VI-1905 (LII, nr. 25).
Brussel : K.B./F.M. : 1-VIII-1886 (XXXIII, nr. 31).

Brussel : M.I.P. : 15-x-1854 (I, nr. 20), 5-x-1856 (III, nr. 40), 6-iv-1856 (III, nr. 14), 10-iv-1870 (xvii, nr. 15), 19-ii-1871 (xviii, nr. 8), 15-vii-1877 (xxiv, nr. 28), 30-ix-1877 (xxiv, nr. 39), 30-xi-1879 (xxvi, nr. 48), 8-v-1881 (xxviii, nr. 19), 4-xii-1881 (xxviii, nr. 49), 7-i-1883 (xxx, nr. 1), 20-v-1888 (xxxv, nr. 21), 22-ii-1891 (xxxviii, nr. 8), 17-v-1891 (xxxviii, nr. 20), 28-iv-1895 (xxxxii, nr. 17).

Oudenaarde : S.A./S. : 21-viii-1859 (vi, nr. 34).

II. a. *Ondertitel* :

„Zondagsblad van Lokeren en Zele”

„Zondagsblad” op 6-iv-1856 (III, nr. 14), 5-x-1856 (III, nr. 40), 21-viii-1859 (vi, nr. 34), 26-vii-1863 (x, nr. 30) en vanaf 15-vii-1877 (xxiv, nr. 28) (1).

d. *Prijs* :

„...buiten de kosteloze uitgave voor één jaer fr. 3.00”.
„... buiten de kosteloze uitgave voor één jaer fr. 2.00” vanaf 15-vii-1877 (xxiv, nr. 28) (2).

e. *Formaat* :

42,5 × 28,5 cm, 2 kol. 4 pp.

41,5 × 28 cm, 2 kol. 4 pp. op 5-x-1856 (III, nr. 40).

42,5 × 27,5 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 21-viii-1859 (vi, nr. 34).

45 × 30,5 cm, 2 kol. 4 pp. op 10-iv-1870 (xvii, nr. 15).

39,5 × 26,5 cm, 2 kol. 4 pp. op 19-ii-1871 (xviii, nr. 8).

49 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 15-vii-1877 (xxiv, nr. 28).

48 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 30-xi-1879 (xxvi, nr. 48).

50 × 33 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 16-i-1881 (xxviii, nr. 3).

49,5 × 32,5 cm, 2 kol. 4 pp. op 8-i-1911 (lix, nr. 2).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

g. *Oplage* :

„... wordt gratis ten getalle van 500 uitgegeven” op 15-x-1854 (I, nr. 20), 6-i-1856 (III, nr. 14), 5-x-1856 (III, nr. 40) en 21-viii-1859 (vi, nr. 34) (3).

h. *Adres* :

Groote Markt 112, Lokeren.

(1) Enkel 30-xi-1879 (xxvi, nr. 48) heeft geen ondertitel. In totaal werden slechts drie nummers zonder ondertitel gevonden 10-iv-1870 (xvii, nr. 15), 19-ii-1871 (xviii, nr. 8) en 30-xi-1879 (xxvi, nr. 48).

(2) Waarschijnlijk werd het blad zoals het vaak gebeurt slechts gratis gegeven aan Notarissen, Zaakwaarnemers, Herbergen en aan de Gemeentehuizen. Later werd het waarschijnlijk gratis aan iedereen toebedeeld.

(3) Verder komen geen gegevens over de oplage meer voor.

- Groote Markt 112, Lokeren. Auburgstraet, Zele, vanaf 6-iv-1856 (III, nr. 14).
 aen het land 9, Lokeren. Auburgstraet, Zele, vanaf 5-x-1856 (III, nr. 40).
 Kerkstraet 70, Lokeren. Auburgstraet, Zele, vanaf 26-vii-1863 (x, nr. 30).
 Kerkstraet 59, Lokeren. Zele, vanaf 30-ix-1877 (xxiv, nr. 39).
 Lokeren en Zele, vanaf 20-v-1888 (xxxv, nr. 21).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 15-x-1854 (I, nr. 20).
Laatst voorhanden nummer : 8-I-1911 (LIX, nr. 2).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Gebroeders Cruyt, Groote Markt, Lokeren.
 Gebroeders Cruyt, Groote Markt 112, Lokeren en aen de Auburgstraet te Zele vanaf 6-iv-1856 (III, nr. 14).
 Gebroeders Cruyt, aen het Zand 9, Lokeren en aen de Auburgstraet te Zele vanaf 5-x-1856 (III, nr. 40).
 Gebroeders Cruyt, Kerkstraet 70, Lokeren en Auburgstraet te Zele vanaf 26-vii-1863 (x, nr. 30).
 Gebroeders Cruyt, Kerkstraet 59, Lokeren en te Zele vanaf 30-ix-1877 (xxiv, nr. 39).
 Gebroeders Cruyt, Lokeren en Zele, vanaf 20-v-1888 (xxxv, nr. 21).
 Aug. De Vis-Verhesschen, Kerkstraet 55, Lokeren op 8-I-1911 (LIX, nr. 2).
- IV. A-politiek annoncenblad.
- V. Bibliografie : M. DE VROEDE, *De Vlaamse Pers in 1855-1856*, p. 14.

138. Gazette van Lokeren (1844-)

- I. Lokeren : S.A. : 16-I-1848 (v, nr. 176) — 29-xii-1850 (vii, nr. 330) — 12-I-1851 (viii, nr. 332) — 26-xii-1852 (ix, nr. 433). 24-II-1856 (xiii, nr. 598) — 27-xii-1857 (xiv, nr. 694). 3-I-1858 (xv, nr. 695) — 26-xii-1858 (xv, nr. 746). 9-I-1859 (xvi, nr. 748) — 27-xii-1863 (xx, nr. 1007). 10-I-1864 (xxi, nr. 1009) — 31-xii-1871 (xxviii, nr. 1388). 14-I-1872 (xxix, nr. 1370) — 21-vi-1914 (LXXI, nr. 3649).
 Gent : U.B./J. 1654 : 9-vi-1850 (vii, nr. 301), 22-iv-1860 (xvii, nr. 815), 30-xii-1877 (xxxiv, nr. 1794).

Antwerpen : S.B./S. : 1-1-1860 (xvii, nr. 799), 12-viii-1888 (vl, nr. 2346).

Leuven : U.B./F.H. 189/II : 10-viii-1845 (II, nr. 49), 14-xi-1852 (IX, nr. 427), 23-vi-1861 (xviii, nr. 876), 12-xii-1880 (xxxvii, nr. 1966), 26-xii-1886 (xxxxiii, nr. 2282), 16-xi-1890 (III, nr. 2462), 23-viii-1891 (IIL, nr. 2502), 29-xi-1891 (IIL, nr. 2507), 6-xii-1891 (IIL, nr. 2508), 2-ix-1894 (LI, nr. 2651), 4-xi-1894 (LI, nr. 2660).

Brussel : K.B./F.M. : 3-1-1847 (IV, nr. 122), 8-xi-1857 (xiv, nr. 687), 6-viii-1876 (xxxiii, nr. 1720), 0-viii-1886 (xxxxiii, nr. 2261).

Brussel : K.B./J.B. 126 : 9-1-1853 (x, nr. 435) — 12-xii-1858 (xxv, nr. 744) (1).

Brussel : M.I.P. : 8-ix-1844 (I, nr. 1), 3-viii-1845 (II, nr. 48), 21-x-1849 (VI, nr. 268), 7-iv-1850 (VII, nr. 292), 3-ii-1856 XIII, nr. 595), 15-ii-1857 (xiv, nr. 649), 29-1-1860 (xvii, nr. 803), 4-iii-1860 (xvii, nr. 808), 11-iii-1860 (xvii, nr. 809), 21-ix-1862 (xix, nr. 941), 12-x-1862 (xix, nr. 944), 14-vi-1868 (xxv, nr. 1239), 20-xi-1870 (xxvii, nr. 1366), 13-ix-1874 (xxxI, nr. 1615), 22-vii-1883 (xl, nr. 2103), 1-iv-1888 (xl, nr. 2327), 23-viii-1891 (IIL, nr. 2502).

Oudenaarde : S.A./S. : 17-xi-1844 (I, nr. 11).

II. a. *Ondertitel* :

„Staat- en Letterkundig Nieuwsblad”. tot en met 27-iii-1852 (IX, nr. 392).

d. *Prijs* :

5 fr. per jaar.

6 fr. per jaar voor België.

4 fr. per jaar.

5 fr. per jaar voor België.

6 fr. per jaar voor Zeeland, vanaf 4-vi-1848 (v, nr. 197).

e. *Formaat* :

44 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. op 8-ix-1844 (I, nr. 1).

42,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. op 17-xi-1844 (I, nr. 11).

44,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 24-ii-1856 (xiii, nr. 598).

48 × 30,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-1-1858 (xv, nr. 693).

45,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 32-xii-1860 (xvii, nr. 850).

---

(1) In de reeks van de K.B./J.B. 126 ontbreken de nummers 22-viii-1858 (xv, nr. 728) en 10-x-1858 (xv, nr. 735).

- 50 × 31 cm, 3 kol, 4 pp. vanaf 6-I-1861 (xviii, nr. 852).
 50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 31-III-1861 (xviii, nr. 864).
 52 × 33,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 2-I-1870 (xxvii, nr. 1320).
 55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 15-VII-1883 (xl, nr. 2102).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 Kerkstraet 109, Lokeren.
 Kerkstraet 77, Lokeren vanaf 16-I-1848 (v, nr. 176).
 Groote Markt 112, Lokeren vanaf 21-X-1866 (xxiii, nr. 1153).
 Groote Markt 42, Lokeren vanaf 21-X-1866 (xxiii, nr. 1153).
 Groote Markt 24, Lokeren vanaf 13-VI-1869 (xxvi, nr. 1291).
 Statiënstraat 31, Lokeren vanaf 11-I-1874 (xxxI, nr. 1580).
 Statiënstraat 29, Lokeren vanaf 26-XI-1876 (xxxiii, nr. 1736).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 8-IX-1844 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 21-VI-1914 (LXXI, nr. 3649).
- d. *Uitgever, Drukker* :
 L. A. De Smet-Themon, Kerkstraet 109, Lokeren.
 Idem, Kerkstraet, 77, Lokeren vanaf 16-I-1848 (v, nr. 176).
 Idem, Groote Markt 112, Lokeren, vanaf 15-VI-1856 (xiii, nr. 614).
 Wed. De Smet-Themon, Groote Markt 42, Lokeren, vanaf 3-IV-1859 (xvi, nr. 760).
 Idem, Groote Markt 24, Lokeren, vanaf 13-VI-1869 (xxvi, nr. 1291).
 Idem, Statiënstraat 31, Lokeren, vanaf 11-I-1874 (xxxI, nr. 1580).
 Idem, Statiënstraat 29, Lokeren, vanaf 26-XI-1876 (xxxiii, nr. 1736).
- f. *Opstellers* :
 K. Van Weddingen, Emmanuël van Driessche, Alfons van Cauteren (1).
- IV Onpartijdig Nieuws- en Aankondigingsblad. (2).
- V. *Bibliografie* : M. DE VROEDE. *De Vlaamse pers in 1855-1856*, p. 19-20.

(1) cfr. F. DE POTTER, *Vlaamsche Bibliografie...* p. 760

(2) Op 8-IX-1844 (I, nr. 1), p. 1 : „De uitgestrektheid van het Land van Waas, des zelfs uitgebreide Koophandels- en Nijverheidsbetrekkingen, zyne voordeelige ligging en de behoeften zyner volkryke steden en dorpen, deden ons het besluit nemen, eenen nieuwen verdediger der zelve te dikwerf miskende rechten te stichten...
 ... Het zal ook in den aard onzer courant niet liggen zich met kiezingen enz., te bemoeien;

139. Levenswaarheid (1913-)

- I. Gent : U.B./J. 1659 : x-1913.
Leuven : U.B./F.H. 248/9 : x-1913.
- II. d. Prijs : gratis.
e. Formaat : 28,5 × 22 cm, 2 kol. 4 pp.
f. Periodiciteit : ?
h. Adres : zie uitgever.
- III. a. Enig voorhanden nummer : x-1913.
d. Uitgever : „Veritas” Lokeren.
e. Drukker : Aug. De Vis-Verhesschen.
- IV. Katholiek vlugschrift.

140. De Lokeraar (1873-)

- I. Lokeren : S.A. : 26-II-1893 (xxii, nr. 1035), 5-III-1893 (xxii, nr. 1036), 19-XI-1893 (xxii, nr. 1073) — 3-XII-1893 (xxii, nr. 1075), 31-XII-1893 (xxii, nr. 1079), 28-I-1894 (xxiii, nr. 1083) — 29-XII-1895 (xxiv, nr. 1183), 12-I-1896 (xxv, nr. 1885) — 19-VII-1914 (xxxxiii, nr. 2114).

wy belyden eenen diepen eerbied voor alle bezadigde gezindheden, wy willen aen al de stukken ons door de verschillende partyen (in zoo verre zy de kuischheid en kieschheid gestatig in acht houden) volgaerne verkondiging verleenen; doch kandidaten voor eigen rekening zal de „Gazette van Lokeren” nooit hebben. Wy gelooven dat wy onze meening over de staetkunde genoeg uiteen gezet hebben, opdat eenieder de zelve bevroeden kunne; maer er zyn andere belangen, die, alhoewel in het oog des staetmans van eenen min gewichtigen aerd, nochtans voor de algemeene welvaert even zoo noodzakelyk zyn, en dus onze levendige bezorgdheid verdienen; wy zyn voorstanders van den bloei der Nyverheid en Koophandel. De kwael aen welke het handeldryvende België kwynt is thans ook het ongemak der koningryken die ons omringen. Wy belonen een ernstig onderzoek van al de staet-huishoudkundige maatregelen en wij zullen al onze kracht en magt byzetten om die twee voornaemste takken van den burgerlyken welstand te doen herleven. Voor wat de letterkunde betreft kunnen wy de verzekering geven, dat reeds vele verdienstelyke schryvers ons hunne medewerking in de mengelwerken beloofd hebben. „De Gazette van Lokeren”, heeft ook besloten hare kolommen aen de voortbrengselen der aenkommende jeugd te openen; meer dan iemand anders wenschen onze nationale letterkunde te zien tot op den hoogsten tot stygen, doch indien de zelve wezenlyk voortgangen maken wil, moet zy zich de onpartydige beoordeeling laten welgevallen, en indien de misnoegdheid welke de laking met zich sleept, somtijds de vlugt eener pas ontlookene bekwaemheid verlamt, is nochtans het gift door eenen altoos durenden lof gestrooid, honderd mael erger.

Liefde voor het Vaderland, eerbied voor den Godsdienst, betrachtning des geluks onzer landgenoten, onpartydigheid in staetzaken; ziet daer de ingeslagen en reeds gebaerden weg der „Gazette van Lokeren” ...”.

Op 16-XII-1877 (XXXIV, n. 1792) verklaarde de krant nog :

„... Wij zijn vast besloten onze onpartijdigheid die wy sedert 34 jaar behouden niet los te laten, en noch de vervolging der eenen, noch de lastertaal der anderen zal ons van onzen goed afgetekenden weg kunnen afleiden.

Dus, burgers van Lokeren, en geachte buitenlieden, onthoudt het wel, „de Gazette van Lokeren” zal onpartijdig blijven...”.

- Gent : U.B./J. 1657 : 24-v-1874 (II, nr. 59), 17-vii-1887 (xv, nr. 745), 3-ii-1895 (xxiv, nr. 1136), 26-v-1907 (xxxvi, nr. 1741).
 Antwerpen : S.B./S. : 19-ix-1880 (viii, nr. 389), 24-ii-1889 (xvii, nr. 828), 3-v-1908 (xxxvii, nr. 179).
 Leuven : U.B./F.H. 253/8 : 23-iv-1876 (iv, nr. 159), 13-iv-1879 (vii, nr. 314), 5-vii-1888 (xvi, nr. 797), 26-v-1889 (xvii, nr. 841), 12-vii-1891 (xx, nr. 951), 15-v-1892 (xxi, nr. 994).
 Brussel : K.B./F.M. : 1-viii-1886 (xiv, nr. 694).
 Brussel : M.I.P. : 11-i-1874 (i, nr. 40), 20-ix-1874 (ii, nr. 76), 7-ii-1875 (ii, nr. 96), 21-ii-1875 (ii, nr. 98), 27-vii-1876 (iv, nr. 177), 13-ii-1881 (viii, nr. 410), 22-vii-1883 (xi, nr. 537), 8-xi-1885 (xiii, nr. 657), 3-iii-1889 (xvii, nr. 829), 17-v-1891 (xx, nr. 943), 14-iv-1895 (xxiv, nr. 1146), 4-iii-1906 (xxxv, nr. 1677), 8-xi-1908 (xxxvii, nr. 1817), 10-x-1909 (xxxviii, nr. 1865).
- II. a. *Ondertitel* : „Vrijzinnig Weekblad”.
- c. *Motto* :
 „Vrijheid. Waarheid. Recht” vanaf 6-v-1894 (xxiii, nr. 1097).
- Prijs* : 5 fr. per jaar
- e. *Formaat* :
 51 × 37 cm, 4 kol. 4 pp.
 58 × 40,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 22-vii-1883 (xi, nr. 537).
 58 × 40,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-iv-1907 (xxxvi, nr. 1734).
 55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 26-v-1907 (xxxvi, nr. 1741).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 Kerkstraat 42, Dendermonde.
 Kerkstraat 48, Dendermonde, vanaf 30-vi-1895 (xxiv, nr. 1157).
 Kerkstraat 56, Dendermonde, vanaf 7-iv-1907 (xxxvi, nr. 1734).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 11-i-1874 (i, nr. 40).
Laatst voorhanden nummer : 19-vii-1914 (xxxix, nr. 2114).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Aug. De Schepper-Philips, Kerkstraat 42, Dendermonde.
 Idem, Kerkstraat 48, Dendermonde, vanaf 30-vi-1895 (xxiv, nr. 1157).
 A. Du Caju-Beekman, Kerkstraat 56, Dendermonde vanaf 7-iv-1907 (xxxvi, nr. 1734).
- f. *Hoofdredacteur* :
 Jef Peterszoon, vanaf 6-v-1894 (xxiii, nr. 1097).

- IV. Blad van de Liberale Associatie te Dendermonde.
Liberaal informatie- en propagandablاد, zeer combatief (1).

141. De Lokeraer (1858-)

- I. Gent : U.B./J. 1656 : 28-XI-1858 (I, nr. 20).
Brussel : M.I.P. : 27-II-1859 (I, nr. 33), 24-VII-1859 (II, nr. 2).
- II. a. *Ondertitel* : „Zondagsblad”.
c. *Motto* :
„Voor regt en rede! —
Voor vrijheid en waarheid!”
d. *Prijs* : 5,20 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 64 × 48 cm, 6 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Nederscheldestraat 24, Gent.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 28-XI-1858 (I, nr. 20).
Laatst voorhanden nummer : 24-VII-1859 (II, nr. 2).
d. e. f. *Uitgever, Drukker, Beheer* :
C. Vyt, Nederscheldestraat 24, Gent.
- IV. Liberaal propagandablاد met veelannoncen (2). Hevig antiklerikaal.

142. Lokersche Kronyk (1870-)

- I. Gent : U.B./J. 1660 : 9-I-1870.
Brussel : M.I.P. : 9-I-1870.
Leuven : U.B./F.H. 253/8 : 9-I-1870.
- II. d. *Prijs* :
„De prijs van het abonnement zal later bepaald worden”.
e. *Formaat* : 31,5 × 26,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : ?
g. *Oplage* : 5.000 ex.
h. *Adres* : Doorgang Vanderdonckt 4, Gent.

---

(1) Het blad polemiseert zeer hevig met *De Vrije Stem*, *Gazette van Lokeren* en met *De Vrede*.

(2) Op 28-XI-1858 (I, nr. 20), p. 1, kol. 2 : „... Het land heeft de klerikale liefdadigheid veroordeeld, en gebrandmerkt gelyk zy het verdiende; namelyk als eene ingerigte baenstropery; de natie heeft zich tegen het oprigten der kloosterpaleizen verklaerd en gezegd en herhaald, bewezen met woorden, gestaefd door daden, dat zy geene bedelmonniken als rentmeesters van het armengoed begeerde...”.

- III. a. *Enig (?) nummer* : 9-I-1870.
 e. *Drukker* :
 Em. Vandermeulen, Doorgang Vanderdonckt 4, Gent.
 f. *Hoofdopsteller* : Robert Exterbek, Lokeren.
 IV. Katholiek, ultramontaans propagandablad.

143. Onze Samenleving (1886-)

- I. Gent : U.B./J. 1661 : 20-II-1887 (I, nr. 11).
 Leuven : U.B./F.H. 299/4 : 12-XII-1886 (I, nr. 1).
 Brussel : K.B./F.M. : 12-XII-1886 (I, nr. 1).
 Brussel : M.I.P. : 26-XII-1886 (I, nr. 3).
 II. a. *Ondertitel* :
 „Weekblad voor de stad Lokeren en omstreken”.
 „Weekblad voor de stad Lokeren en omstreken, Seveneeken —
 Saffelare — Exaarde — Dacknam — Sinay — Belcele —
 Overmeire — Waesmunster — St. Anne — Zogge” op
 20-II-1887 (I, nr. 11).
 d. *Prijs* :
 3 fr. per jaar voor Lokeren.
 3,5 fr. per jaar voor België.
 e. *Formaat* : 53 × 35 cm, 4 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
 III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 12-XII-1886 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 26-XII-1886 (I, nr. 3).
 d. *Uitgevers* :
 J. De Smedt-Van Haver en Paternostre Terlinden zoon,
 Lokeren.
 c. e. *Eigenaar, Drukker* :
 J. De Smedt-Van Haver : statiestraat, Lokeren.
 f. *Hoofdredactie* :
 J. De Smedt-Van Haver en Paternostre Terlinden, zoon,
 Lokeren.
 IV. Landbouwersblad (1).
 Strekking niet uit te maken.

---

(1) Het blad stelde zich als volgt aen zijn lezers voor : „... Dit blad, verschijnende elken Zaterdag onder dagtekening van de daaropvolgenden Zondag, zal byzonderlyk opgesteld worden met het inzicht alle belangen over Landbouw, Koophandel en Nijverheid

144. Het Stadsbelang (1878-)

- I. Brussel : M.I.P. : 18-IV-1879 (nr. 5).
Gent : U.B./J. 1663 : 18-IV-1879 (nr. 5).
- II. a. *Ondertitel* :
"Tolk van het Katholiek Kiesgenootschap der stad Lokeren".
d. *Prijs* : 10 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 37,5 × 27 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* :
„Het stadsbelang verschijnt op onbepaalde datum”.
h. *Adres* : Hoeksken 8, Lokeren.
- III. a. *Stichtingsdatum* : 12-X-1878 (1).
Enig voorhanden nummer : 18-IV-1879 (nr. 5).
d. e. *Uitgevers, Drukkers* : Van Duyse Brs. en Zs., Lokeren.
- IV Katholiek Propagandablad.

145. De Stad Lokeren (1894-)

- I. Lokeren : S.A. : 4-XI-1894 (1, nr. 3) — 18-VII-1914 (XXI, nr. 29) :
onvolledig (1).
Gent : U.B./J. 1662 : 4-X-1896 (III, nr. 103), 8-IX-1900 (VII, nr. 36).
Antwerpen : S.B./S. : 14-VIII-1898 (v, nr. 33), 22-II-1902 (IX, nr. 8), 19-XI-1910 (XVII, nr. 47).
Leuven : U.B./F.H. 361/II : 23-V-1903 (x, nr. 21), 25-VI-1904 (XI, nr. 26), 20-II-1909 (XVI, nr. 8).
Brussel, K.B./F.M. : 30-IV-1904 (XI, nr. 18).
Brussel : M.I.P. : 28-IV-1895 (II, nr. 28), 4-VI-1899 (VI, nr. 23), 25-VI-1899 (VI, nr. 26), 11-V-1901 (VIII, nr. 19), 19-VIII-1905 (XII, nr. 33).

---

aangenaam en nuttig te kunnen wezen. Daarom zullen wij welkom heeten en gaarne opnemen zulke artikels met dat doel opgesteld om waarheid en kennis onder het volk te verspreiden.

Landbouw, Vaderland, Eendracht! ziedaar onze leus en het veld waarop wij zullen arbeiden. De nieuwstijdingen, mengelwerken (Feuilletons) en andere artikels zullen met zorg opgesteld worden; zoodat Onze Samenleving gerust onder alle oogen zal mogen gebracht worden..." (Cfr. 12-XII-1886 (1, nr. 1), p. 1).

(1) Dit nummer is een kiesblad en wordt eveneens bewaard in de U.B. te Gent (J. 1663).

(2) Slechts enkele nummers ontbreken op het Stadsarchief te Lokeren.

- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Aankondigingsblad”.
- b. *Vignet* :
 Vanaf 11-VIII-1900 (VII, nr. 32) : Een werkman die het wapenschild van Lokeren in de hand houdt. In het midden een schets van Lokeren, met bovener een brandende fakkel en eronder een vlaams leeuwenschild.
 Rechts schrijft een vrouwenfiguur het motto van de krant.
- c. *Motto* : „Godsdienst — Vaderland — Moedertaal”.
- d. *Prijs* :
 2,5 fr. voor Lokeren.
 3,5 fr. voor België.
- e. *Formaat* :
 50 × 33 cm, 3 kol. 4 pp.
 55,5 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* :
 wekelijks (zo.).
 wekelijks (za.) vanaf 11-VIII-1900 (VII, nr. 32).
- h. *Adres* :
 Luikstraat, Lokeren.
 Luikstraat 38, Lokeren, vanaf 11-VIII-1900 (VII, nr. 32).
 Luikstraat 40, Lokeren, vanaf 7-IX-1901 (VIII, nr. 36).
 Luikstraat 52, Lokeren, vanaf 5-X-1912 (XIX, nr. 40).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 4-XI-1894 (I, nr. 3).
Laatst voorhanden nummer : 18-VII-1914 (XXI, nr. 29).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 A. Vlamincq-Wille, Luikstraat, Lokeren.
 Idem, Luikstraat 38, Lokeren vanaf 11-VIII-1900 (VII, nr. 32).
 Idem, Luikstraat 40, Lokeren, vanaf 7-IX-1901 (VIII, nr. 36).
 Idem, Luikstraat 52, Lokeren, vanaf 5-X-1912 (XIX, nr. 40).
- IV. Katholiek, nieuws- enannoncenblad.

146. De Vrede (1865-)

- I. Gent : U.B./J. 1665 : 27-IV-1867 (nr. 86), 9-IX-1876 (XI, nr. 37), 5-XII-1885 (XX, nr. 49), 22-X-1892 (XXXVIII, nr. 43) (1), 18-IX-1897 (XXXII, nr. 38), 30-IV-1911 (XL, nr. 18).

(1) Onder het nummer J. 1665 is ook een bijvoegsel bewaard van *De Vrede* van 23-X-1875 (nr. 31). De krant zelf is echter niet bewaard gebleven.

Antwerpen : S.B./S. : 18-vi-1887 (xxii, nr. 25), 22-xii-1900 (xxxv, nr. 51).

Brussel : K.B./F.M. : 3-vii-1869 (nr. 200), 31-vii-1886 (xxi, nr. 31), 12--1909 (xxxxiii, nr. 50).

Brussel : M.I.P. : 24-ix-1865 (I, nr. 3), 7-xii-1867 (nr. 118), 21-xii-1867 (nr. 120), 1-xii-1868 (nr. 126), 25-ix-1869 (nr. 212), 30-xii-1876 (xi, nr. 52), 1-vi-1878 (xiii, nr. 22), 14-vii-1883 (xviii, nr. 29), 19-vii-1890 (xxvi, nr. 29), 15-vi-1895 (xxxI, nr. 24), 14-xii-1895 (xxxI, nr. 50), 9-viii-1908 (xxxxii, nr. 32), 6-ii-1910 (xxxxiv, nr. 16), 13-ii-1910 (xxxxiv, nr. 17).

II. a. *Ondertitel* :

„Lokersch Nieuws- en Aankondigingsblad” op 24-ix-1865 (I, nr. 3).

„Katholiek Weekblad” vanaf 7-xii-1867 (nr. 118).

„Katholiek Weekblad voor de stad en het Kanton Lokeren” vanaf 14-vii-1883 (xviii, nr. 29).

„Katholiek Weekblad voor de Stad Lokeren en het Land van Waas” vanaf 9-viii-1908 (xxxxii, nr. 32).

c. *Motto* :

„Godsdienst — Vrijheid — Vaderland”.

„Voor Godsdienst, Vrijheid en Vaderland” vanaf 5-xii-1885 (xx, nr. 49).

„Godsdienst. Taal- Vaderland” vanaf 9-viii-1908 (xxxxii, nr. 32).

d. *Prijs* :

3,50 fr. per jaar voor Lokeren.

4,50 fr. per jaar voor België.

5,50 fr. per jaar voor Zeeland.

10 cent. per nummer.

Vanaf 9-viii-1908 (xxxxii, nr. 32) :

3,50 fr. per jaar voor Lokeren.

4 fr. per jaar voor België

7 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp.

49 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-xii-1867 (nr. 118).

53,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 1-ii-1868 (nr. 126).

60 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. op 25-ix-1869 (nr. 212).

57 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 9-ix-1876 (xi, nr. 37).

60 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. op 14-vii-1883 (xviii, nr. 29).

- 55,5 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 5-XII-1885 (xx, nr. 49).
 56 × 41,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 19-VII-1890 xxxvi, nr. 29).
 56,5 × 41,5 cm, 5 kol. 4 pp. op 22-X-1892 (xxxviii, nr. 43).
 62,5 × 42,5 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 14-XII-1895 (xxxii, nr. 50).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* :
 Grootte Markt, Lokeren.
 A. Grootjans, Lokeren, vanaf 25-IX-1869 (nr. 212).
 L. Simais-Saey, Grootte Merkt, Lokeren, vanaf 1-VI-1878 (xiii, nr. 22).
 Torenstraat 14, Dendermonde, vanaf 22-X-1992 (xxviii, nr. 43).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 24-IX-1865 (I, nr. 3).
Laatst voorhanden nummer : 30-IV-1911 (XL, nr. 18).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 H. Milis, Grootte Merkt, Lokeren.
 A. Grootjans, Lokeren, vanaf 25-IX-1869 (nr. 212).
 L. Simais-Saey, Grootte Merkt, Lokeren, vanaf 1-VI-1878 (xiii, nr. 22).
 D. Grootjans, Torenstraat 14, Dendermonde vanaf 18-VI-1887 (xxii, nr. 25).
 D. Grootjans-Willems, Torenstraat, Dendermonde vanaf 9-VIII-1908 (xxxxii, nr. 32).
- f. *Beheer* :
 L. Simais-Saey, Grootte Merkt, Lokeren, vanaf 1-VI-1878 (xiii, nr. 22).
 D. Grootjans-Willems, Torenstraat 14, Dendermonde, vanaf 9-VIII-1908 (xxxxii, nr. 32).
- IV. Katholiek, combatief informatie- enannoncenblad (1).

147. De Vrije Stem (1880-)

- I. Lokeren : S.A. : 3-I-1891 (xii, nr. 1) — 18-VII-1914 (xxxv, nr. 29).
 Gent : U.B./J. 1666 : 27-IX-1884 (v, nr. 39), 9-VII-1898 (xix, nr. 28), 19-VII-1902 (xxiii, nr. 29), 30-V-1914 (xxxv, nr. 22).
 Antwerpen : S.B./S. : 2-V-1891 (xii, nr. 18), 13-II-1892 (xiii, nr. 7).

---

(1) Het blad polemiseert met *De Roskam* en *De Lokeraar*.

Leuven : U.B./F.H. 413/11 : 22-v-1881 (II, nr. 21), 31-v-1883
IV, nr. 41), 26-vii-1884 (v, nr. 30), 17-ix-1887 (VIII, nr. 38),
27-iv-1889 (x, nr. 17), 13-vi-1891 (XII, nr. 24), 2-i-1892 (XIII,
nr. 1), 30-i-1892 (x,III nr. 5), 20-ii-1892 (XIII, nr. 8), 10-ii-1894
(xv, nr. 6), 8-vii-1899 (xx, nr. 27), 11-iv-1903 (XXIV, nr. 15),
26-iv-1903 (XXIV, nr. 16).

Brussel : K.B./F.M. : 31-vii-1886 (VII, nr. 31).

Brussel : M.I.P. : 18-i-1880 (I, nr. 3), 14-iii-1880 (I, nr. 11),
3-xi-1883 (IV, nr. 44), 25-vi-1887 (VIII, nr. 26), 15-xi-1890
(XI, nr. 46), 30-vi-1894 (xv, nr. 26), 23-xii-1911 (XXXII, nr. 50).

II. a. *Ondertitel* :

„Nieuws- en Annoncenblad voor de stad Lokeren en der
omliggende Gemeenten”.

c. *Motto* : „Godsdienst — Grondwet — Moedertaal”.

d. *Prijs* :

4 fr. per jaar voor Lokeren.

5 fr. per jaar voor België.

e. *Formaat* :

55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.

55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 25-vii-1887 (VIII, nr. 26).

f. *Periodiciteit* : wekelijks.

h. *Adres* :

Hoeksken 8, Lokeren.

Roomstraat, Lokeren vanaf 13-x-1883 (IV, nr. 41).

Groote Markt, Lokeren, vanaf 17-ix-1887 (VIII, nr. 38).

Bergendries, vanaf 17-vi-1893 (XIV, nr. 24).

Voermanstraat, vanaf 15-xii-1900 (XXI, nr. 50).

Voermanstraat 13, vanaf 6-i-1906 (XXVII, nr. 1).

Voermanstraat 4, Lokeren, vanaf 9-iii-1912 (XXXIII, nr. 10).

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 18-i-1880 (I, nr. 3).

Laatst voorhanden nummer : 18-vii-1914 (XXXV, nr. 29).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Van Duyse, Broeders en Zusters, Lokeren.

H. Van Duyse-Blanchaert, Lokeren vanaf 31-vii-1886 (VII,
nr. 31).

Vrouw Baeyens en Zoon, Lokeren, vanaf 15-xii-1900 (XXI,
nr. 50).

Vrouw B. Baeyens en Zoon, Lokeren, vanaf 6-i-1906 (XXVII,
nr. 1).

IV. Katholiek, informatie- en annoucenblad.

MALDEGEM

148. Aankondigingsblad (1891-)

- I. Gent : U.B./J. 1667 : 21-X-1891 (1, nr. 6).
Antwerpen : S.B./S. : 23-IX-1891 (1, nr. 2).
Brussel : M.I.P. : 23-IX-1891 (1, nr. 2), 4-XI-1891 (1, nr. 8).
- II. a. *Ondertitel* :
„Voor West- & Oost-Vlaanderen & Zuid Holland”.
d. *Prijs* : gratis.
e. *Formaat* : 56 × 37 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (wo.).
g. *Oplage* : 625 ex. op 4-XI-1891 (1, nr. 8).
h. *Adres* : Statiestraat 36, Maldeghem.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 23-IX-1891 (1, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 4-XI-1891 (1, nr. 8).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
G. Parrin-Buysens, Statiestraat 36, Maldeghem.
- IV. A-politiek annoncenblad.

149. De Belgische Bakkersgast (1897-) (1)

- II. h. *Adres* : klokstraat, 25 — Antwerpen.
- III. a. *Stichtingsdatum* : 15-VII-1897.
e. *Drukker* : V. De Lille, Maldeghem.

150. Boerenblad tot nut van Landbouwers en Werklieden (1900 ?) (2)

- III. a. *Eerste nummer* : 1900 (?).
e. *Drukker* : V. De Lille, Maldeghem.

151. Gazet van Maldeghem (1906-)

- I. Gent : U.B./J. 1668 : 11-XI-1906 (1, nr. 12).
Brussel : K.B./F.M. : 26-VIII-1906 (1, nr. 1).

---

(1) Cfr. *La Presse Universelle*, 1879, p. 169 en F. DE POTTER, *Vlaamsche bibliographie*, p. 172.

(2) Cfr. *La Presse Universelle*, 1900, p. 61.

- Leuven : U.B./F.H. 183/18 : 19-VIII-1906 (I, nr. 1), 26-VIII-1906 (I, nr. 1), 12-X-1906 (I, nr. 9), 9-XII-1906 (I, nr. 16), 31-X-1909 (IV, nr. 11).
- Brussel : M.I.P. : 26-VIII-1906 (I, nr. 1), 2-XI-1906 (I, nr. 2), 9-XII-1906 (I, nr. 16), 25-VIII-1907 (II, nr. 1), 1-XI-1908 (III, nr. 11), 26-IX-1909 (IV, nr. 6), 29-V-1910 (IV, nr. 41).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Katholiek, volksgezind weekblad voor Maldeghem en het Omliggende”.
 „Katholiek, volksgezind weekblad” op 29-V-1910 (IV, nr. 41).
- c. *Motto* :
 „Godsdienst en Huisgezin en Taal” op 29-V-1910 (IV, nr. 41).
- d. *Prijs* :
 3 fr. per jaar voor België.
 4 fr. per jaar voor Holland.
 5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 62 × 43 cm, 6 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Statiestraat 44, Maldeghem.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 19-VIII-1906 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 29-V-1910 (IV, nr. 41).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Evarist Standaert, Statiestraat 44, Maldeghem.
- IV. Katholiek, vlaamsgezind nieuws- en aankondigingsblad (1).

152. 't Getrouwe Maldeghem (1888-)

- I. (2).
 M. Gabriël De Lille, Noordstraat 14, Maldeghem : 29-VII-1888 (I, nr. 1), 11-X-1914 (XXVII, nr. 41).
- II. a. *Ondertitel* :

(1) Op 19-VIII-1906 (I, nr. 1), p. 1 : „Heden zend ik U voor de eerste maal de wereld in! ... Vele bladen zien heden het licht, doch goede bladen zijn nooit te veel verspreid en gij die strijden zult voor Godsdienst, Modertaal en Vaderland, voor Waarheid en recht, voor 't welzijn der samenleving, zult allicht beloond worden voor uw streven en een troost bekomen in lastige stonden.

... Bevredig elk, wees zacht en gematig in taal en strekking, geef den lezer alle nieuws : Staatkundig overzicht, nieuwstijdingen, landbouwartikelen, deugdelijke mengelwerken, enz., en gij zult weldra deze plaats vinden in de drukpers en bij den haard van ons geliefd Vlaamsch en Christen volk voor wiens heil wij behoren te leven en te streven”.

(2) Andere bewaarplaatsen van losse nummers : Brussel : M.I.P., Gent : U.B. (J. 793), Brussel : K.B. (F.M.), Leuven : U.B. (F.H. 195/2) en Antwerpen : S.B. (S.).

„Katholiek Volksblad van het Meetjesland” vanaf 13-I-1892 (v, nr. 180) tot 29-III-1896 (ix, nr. 377).

b. *Vignet* :

Wapenschild van Maldegem.

Vanaf 16-vi-1889 (ii, nr. 47): Wapenschild van Maldegem, met er rond : „Paus & Koning” en „TROUW”. (1)

Vanaf 5-iv-1896: De heilige Familie met in het midden van het blad een kruisvaardersschild, waarop : „TROUW”. Boven de titel wordt nog een engel afgebeeld die een horizontaal gelegen kruis omhoog houdt waarop staat : „In Omnibus charitas”.

Vanaf 7-i-1906: Idem, als voorgaande met daarbij nog links een kaart waarop Maldegem en Amerika aangeduid staan en rechts een schets van Maldegem (2).

Vanaf 12-v-1907 (xx, nr. 19): Wapenschild van Maldegem met er rond „Paus & Koning. Volk en Taal” en „TROUW”.

vanaf 6-xii-1908 (xxi, nr. 49) : terug de Heilige Familie, met een kruisvaardersschild in het midden, waarop „TROUW”. Boven de titel wordt terug een engel afgebeeld die een horizontaal gelegen kruis omhoog houdt waarop staat „In Omnibus charitas”.

c. *Motto* :

„Door trouw aan God en Vaderland is Maldeghem verheven”
TEURREKENS tot 29-III-1896 (ix, nr. 377).

d. *Prijs* :

1,75 fr. tot Nieuwjaar.

2 fr. tot Nieuwjaar voor Holland.

10 cent. per nummer.

Op 14-x-1888 (i, nr. 12) :

4 fr. per jaar voor België.

4,5 fr. per jaar voor Holland.

10 cent. per nummer.

Vanaf 21-x-1888 (i, nr. 13) :

4 fr. per jaar voor Maldegem.

---

(1) „Rond ons wapen staat er Paus en Koning, Volk en Taal. Het aloude Trouw vormt deze woorden tot eene geloofsbelijdenis die wij, op het spoor der vaderen trouw zullen naleven...” Cfr. 16-vi-1889 (ii, nr. 47).

(2) Bij de kaart Maldeghem — Amerika : „Zoo ligt en de licht dat Maldeghem 't Getrouwe”.

- Bij de schets van Maldeghem „En dit is zijne tehuis. 't Roept vriend uit elke schouwe”.

4,5 fr. per jaar voor België.
5 fr. per jaar voor Holland.
10 cent. per nummer.

Vanaf 29-I-1893 (vi, nr. 236) :

4 fr. per jaar voor Maldegem.
4,5 fr. per jaar voor België.
5 fr. per jaar voor Holland.
5 cent. per nummer.

Vanaf 5-IV-1896 :

4 fr. per jaar voor Maldegem.
4,5 fr. per jaar voor België.
voor Holland : „één Rijksdaalder”.

Voor Amerika : „1 dollar, 30 pence”.

5 cent. per nummer.

Vanaf 2-V-1907 (xx, nr. 19) :

4 fr. per jaar voor Maldegem.
4,5 fr. per jaar voor België.
2,5 fr. per jaar voor Nederland.
6,5 fr. per jaar voor de „Wereldpost”.
voor Amerika : „1 dollar, 30 pence”.

5 cent. per nummer.

10 cent. per nummer in Frankrijk.

2,5 cent. per nummer in Holland.

2 cents per nummer in Amerika.

e. *Formaat* :

54,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.

60,5 × 40,5 5 kol. 4 pp. vanaf 16-VI-1889 (II, nr. 47).

60,5 × 40,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 11-VI-1891 (IV, nr. 168).

60,5 × 40,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 5-IV-1896.

70,5 × 41,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 22-VI-1902.

Vanaf 29-VI-1902 tot 1-III-1903 is het formaat van het blad afwisselend 70,5 × 41,5 cm, en 60 × 40,5 cm, echter steeds met 5 kol. en 4 pp.

61,5 × 41 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 1-III-1903.

72 × 56,5 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 7-I-1906.

72 × 56,5 cm, 8 kol. 4 pp. vanaf 12-V-1907 (xx, nr. 19).

67,5 × 56,5 cm, 8 kol. 4 pp. vanaf 32-VI-1907 (xxII, nr. 25).

75 × 57 cm, 8 kol. 4 pp. vanaf 7-XII-1911 (xxIV, nr. 49).

62 × 42,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 13-IX-1914 (xxVII, nr. 36).

70 × 57 cm, 8 kol. 4 pp. vanaf 20-IX-1914 (xxVII, nr. 38).

- 65 × 49,5 cm, 7 kol. 4 pp. op 11-X-1914 (xxvii, nr. 41).
- f. *Periodiciteit* :
 wekelijks (zo.).
 Vanaf 5-IV-1896 :
 „'t Getrouwe verschijnt éénmaal te weke, in eene Hollandsche uitgave, den Vrijdag, de eene Belgische den Zaterdag, onder dagteekening van den Zondag”.
- g. *Oplage* : (1).
 Op 10-II-1889 : 275 ex.
 Op 27-II-1889 : 275 ex.
 Op 24-II-1889 : 285 ex.
 Op 3-III-1889 + 30-III-1889 : 295 ex.
 Hiervoor betaalde De Lille 34,50 fr. voor het drukwerk, aan G. Parrin-Buysens.
 Op 7-IV-1889 — 19-V-1889 : 295 ex.
 Op 26-V-1889 : 320 ex.
 Op 2-VI-1889 — 9-VI-1889 : 295 ex.
 Op 16-VI-1889 : 305 ex.
 Op 23-VI-1889 : 325 ex.
 De rekening hiervoor bedroeg 130, 61 fr.
 Op 29-VI-1889 : 315 ex.
 Op 6-VI-1889 : 325 ex.
 Op 13-VII-1889 : 310 ex.
 Op 20-VII-1889 — 19-VIII-1889 : 305 ex.
 Op 17-VI-1889 — 7-IX-1889 : 305 ex.
 Op 14-IX-1889 : 325 ex.
 Op 21-IX-1889 : 315 ex.
 Op 28-IX-1889 : 315 ex.
 De rekening hiervoor bedroeg 158,22 fr.
 5-X-1889 : 315 ex.
 Op 26-X-1889 : 325 ex.
 Op 2-XI-1889 : 335 ex.
 Op 9-XI-1889 : 335 ex.
 Op 16-XI-1889 : 400 ex.
 Op 23-XI-1889 : 425 ex.
 Op 30-XI-1889 : 425 ex.

---

(1) Deze cijfers worden vermeld op een aantal blaadjes die uit het archief van 'T *Getrouwe Maldeghem* komen en die ingebonden zijn samen met de eerste jaargang van het blad.

- Op 7-XII-1889 : 400 ex.
 Op 14-XII-1889 : 425 ex.
 Op 21-XII-1889 : 430 ex.
 Op 29-XII-1889 : 440 ex.
 De rekening hiervoor bedroeg 148,58 fr.
 Op 4-I-1890 : 440 ex.
 Op 12-I-1890 : 455 ex.
 Op 17-I-1890 : 440 ex.
 Op 25-I-1890 : 430 ex.
 Op 2-II-1890 : 500 ex.
 Op 9-II-1890 : 420 ex.
 Op 15-II-1890 : 440 ex.
 Op 21-II-1890 : 420 ex.
 Op 2-III-1890 : 415 ex.
 De rekening hiervoor bedroeg 240,15 fr.
 Op 15-IV-1890 — 19-IV-1890 : 415 ex.
 Op 3-V-1890 — 24-V-1890 : 415 ex.
 Op 31-V-1890 : 445 ex.
 Op 7-VI-1890 : 515 ex.
 Op 14-VI-1890 : 415 ex.
 Op 21-VI-1890 : 435 ex.
 Op 28-VI-1890 : 425 ex.
 De rekening hiervoor bedroeg 192, 14 fr.
 Op 3-VII-1890 + 26-VII-1890 : 425 ex.
 Op 2-VIII-1890 : 450 ex.
 Op 9-VIII-1890 : 425 ex.
 Op 16-VIII-1890 : 450 ex.
 Op 23-VIII-1890 : 440 ex.
 Op 30-VIII-1890 : 445 ex.
 Op 6-IX-1890 : 450 ex.
 Op 13-IX-1890 : 500 ex.
 Op 20-IX-1890 : 450 ex.
 Op 2-X-1890 : 460 ex.
 De rekening hiervoor bedroeg 198,30 fr.
 Op 4-X-1890 : 445 ex.
 Op 11-X-1890 : 440 ex.
 Op 18-X-1890 : 440 ex.
 Op 25-X-1890 — 3-XI-1890 : 445 ex.
 Op 8-XI-1890 — 15-XI-1890 : 460 ex.
 Op 22-XI-1890 : 455 ex.

- Op 30-XI-1890 : 455 ex.
 Op 6-XII-1890 — 27-XII-1890 : 460 ex.
 De rekening hiervoor bedroeg 200,98 fr.
 Op 3-I-1891 : 400 ex.
 Op 10-I-1891 : 445 ex.
 Op 17-I-1891 : 430 ex.
 Op 17-I-1891 : 430 ex.
 Op 24-I-1891 : 430 ex.
 Op 31-I-1891 : 435 ex.
 Op 7-II-1891 : 425 ex.
 Op 14-II-1891 : 420 ex.
 Op 19-II-1891 : 420 ex.
 Op 28-II-1891 : 425 ex.
 Op 7-III-1891 : 420 ex.
 Op 14-III-1891 — 19-III-1891 : 420 ex.
 De rekening hiervoor bedroeg 208,62 fr.
 Op 4-IV-1891 : 425 ex.
 Op 11-IV-1891 : 455 ex.
 Op 18-IV-1891 : 435 ex.
 Op 25-IV-1891 : 565 ex.
 Op 2-V-1891 : 435 ex.
 Op 9-V-1891 : 435 ex.
 Op 16-V-1891 : 440 ex.
 Op 23-V-1891 — 6-VI-1891 : 435 ex.
 Op 12-VI-1891 : 455 ex.
 Op 19-VI-1891 : 435 ex.
 Op 27-VI-1891 : 435 ex.
 Geen prijs vermeld.
 Op 30-XII-1900 : 400 ex. (1).
 Op 20-XII-1908 (XXI, nr. 51) : 10.000 ex. (2).
- h. *Adres* :
 Wwe De Lille en Kinderen, Eedestraat 37.
 Idem, Noordstraat 10, vanaf 20-IV-1890 (III, nr. 91).
 Idem, Noordstraat 8, Maldeghem, vanaf 12-X-1890 (III, nr. 116).

---

(1) Vermeld op 30-XII-1900 : p. 4.

(2) „Dit is het merk van „'t Getrouwe" dat wekelijks, 10.000 lepelkens kunst aan ons volk uitdeeld, zijnde het ook als een amelaken zoo groot, om de vele aankondigingen"

- Idem, Noordstraat 14, Maldeghem, vanaf 23-XI-1890 (III, nr. 122) tot 29-III-1896 (IX, nr. 377).
Op 't Kasteeltje in de Noordstraat, vanaf 12-V-1907 (XX, nr. 19).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 29-VII-1888 (I, nr. 1).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 11-X-1914 (XXVII, nr. 41) (1).
- b. c. *Stichter, Eigenaar* : Victor De Lille (2).
d. *Uitgever* : Victor De Lille.
e. *Drukkers* :
Ryffranck-De Backer en Cie, Groote Markt Eecloo.
Parrin Buysens, Statiesstraat, Maldeghem vanaf 10-II-1889 (II, nr. 29).
Weduwe De Lille en Kinderen vanaf 4-X-1891 (IV, nr. 167).
Victor De Lille Noord en Kerkstraat, Maldeghem vanaf 19-IV-1896.
V. De Lille, Maldehem vanaf 26-XI-1899.
- f. *Hoofdredactie* : Victor De Lille.
- IV. Katholiek, nieuws- en aankondigingsblad.

---

(1) Een paar Hollandse edities verschenen verder vanaf 23-X-1914 (XXVII, nr. 42-43) na de oorlog ging het blad echter verder.

(2) Victor De Lille, werd geboren te Maldeghem op 2 november 1863. In 1887 werd hij gemeenteontvanger. Reeds op 15 jarige leeftijd begon hij boeken te schrijven. Op 29 juli 1888 stichtte hij 'T *Getrouwe Maldeghem*. In 1888 nog werd zijn boek *Peter Avesoete* bekroond. In 1897 stichtte hij de beroemde *Duimpjes* uitgave.

Veel vlaamse schrijvers gaven hem hun handschriften. Aldus zagen Stijn Streuvels, Felix Timmermans, Robert Van Passen en Emiel Van Hemeldonck hun werk te Maldeghem verschijnen.

De Lille zelf schreef 14 boeken, waaronder in 1898 zijn bekendste *De Stem uit het Woud*. In 1914 werd hij door de Duitsers gevangen genomen en opgesloten in het concentratiekamp van Holmsinden in Wertgaben. In het voorjaar van 1916 werd hij uitgewisseld en in Zwitserland verder geïnterneerd.

Hij verkreeg aldaar de toelating te Genève te studeren en werd kandidaat in de Rechten, in 1918. Hij was toen 55 jaar oucl. Op 26 mei 1979, werd hij te Brugge tot Volksvertegenwoordiger gekozen.

Victor De Lille beleefde nog een triomf in zijn kinderen, bij de volgende verkiezingen : Jozef, driemaal tot volksvertegenwoordiger gekozen te Gent in de jaren 1932-1936 en '39; Eugene werd provinciaal raadslid voor het distrikt Eeklo in 1936 en Leon werd tot senator verkozen in het distrikt Tielt-Roeselare in 1939. Jozef won daarbij tweemaal de volstrekte meerderheid in de Maldegemse raad bij de gemeenteverkiezingen van 1932 en 1938. Victor De Lille zelf stierf in de eerste dagen van de tweede wereldoorlog op 15 juni 1940, in de ouderdom van 77 jaar.

(Cfr. G. DE LILLE, *Maldeghem in beeld en schrift*, dl. III-1832-1872, p. 29-32).

153. Het Gewapende Vlaanderen (1897-)

- I. Gent : U.B./J. 1669 : 15-VII-1897 (I, nr. 1), 29-VIII-1897 (I, nr. 2).
Antwerpen : S.B./S. : 15-VII-1897 (I, nr. 1), 29-VIII-1887 (I, nr. 2).
Brussel : M.I.P. : 15-VII-1897 (I, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M. : 15-VII-1897 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandblad gewijd aan de verdediging der rechten der Vla-
mingen in leger en burgerwacht”.
- c. *Motto* :
„Voor God en Vaderland! Recht voor de Vuist”.
- d. *Prijs* :
1,10 fr. per jaar.
10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
41 × 34 cm, 4 kol. 4 pp. op 15-VII-1897 (I, nr. 1).
42 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. op 29-VIII-1897 (I, nr. 2).
- f. *Periodiciteit* : maandelijks (15°).
- h. *Adres* : zie uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 15-VII-1897 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 29-VIII-1897 (I, nr. 2).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
V. De Lille, Maldeghem, op 15-VII-1897 (I, nr. 1).
H. & L. Kennes, opv. van L. Gerrits, Markgravenstraat 17,
Antwerpen, op 29-VIII-1897 (I, nr. 2).
- f. *Hoofdedacteur* : Edward Van Hove.
- IV. Katholiek blad voor vlaamse soldaten en leden van de burger-
wacht (1).

---

(1) Op 15-VII-1897 (I, nr. 1), p. 1 : „... Zooals het uit den naam van het blad licht op te maken is zal „Het Gewapende Vlaanderen” zich uitsluitend bezig houden met de verdediging der rechten onzer Vlaamsche jongens in het leger en, diensgvolens, ook, in de burgerwacht. Niets wat op krijgsg gebied onze moedertaal of de aloude zeden en ge-
bruiken van ons dierbaar Vlaanderen aanraakt, zal aan „Het Gewapende Vlaanderen”
onverschillig wezen. Alle onrecht, den Vlaming in het leger aangedaan, al is het dan ook
door eene bijzonder wetgeving bekrachtigd geworden, zal er aan den schandpaal genageld
worden, en voor niets, voor niets zal het achteruitdeinzen om ons gekrenkt volkenrecht
te wreken.

Het doel dat wij beoogen is de zoo nauw mogelijke verwezentlijking van het ontwerp,
tusschen de strijdende Vlamingen bekend onder naam van „Voorstel Edward van Hove,
en dat men hier in de volgende punten samengetrokken bindt :

Eerste tijdperk.

1° Stichting van een Vlaamsch krijgsgblad.

2° Vervlaamsching der Krijgsverordeningen.

3° Behandeling der krijgsgstoffen in de Vlaamsche Taal.

154. De Goedendag (1891-)

- I. Antwerpen : S.B./S. : 19-IV-1892 (I, nr. 15).
Brussel : K.B./F.M. : 3-II-1892 (I, nr. 10).
Brussel : M.I.P. : 25-XI-1891 (I, nr. 5), 9-VI-1891, 8-VI-1892 (I, nr. 5).
- II. a. *Ondertitel* :
„Tolk der Vrijzinnige Zuid-Nederlandsche Studenten”.
- b. *Vignet* :
Een engeltje met een vlaams leeuwenschild in de handen, zittende op een goedendag.
Tekening van E. MILE.
- d. *Prijs* :
2,1 fr. per jaar voor België.
1,5 gulden per jaar voor Nederland.
- e. *Formaat* :
28 × 18,5 cm, 2 kol. 4 pp.
28 × 18,5 cm, 2 kol. 8 pp. vanaf 3-II-1892 (I, nr. 10).

Tweede tijdperk.

1° Scheiding van Vlamingen en Walen in tijd van vrede.

2° Verblijf in het leger den krijgers veraangenaamd. Verbetering van den Aalmoezeniersdienst.

3° Vorming van een Vrijwilligersleger met de daartoe noodzakelijk wetgeving.

Het is maar al te wel geweten dat deze kamp moeilijk en zeer noodzakelijk is, en dat er een tolk weze die den Vlamingen op vastgestelde oogenblikken den toestand doe inzien, hunne hulp aanvrage, hunne medewerking verzoeke; een blad, dat buiten zijne strijdende hoedanigheid ook nog de bewijzen levere, dat onze dierbare moedertaal ook het voor haar tot hiertoe gesloten Krijgswezen kan omvatten.

Die tolk zal het „Gewapende Vlaanderen” zijn!

Het „Gewapende Vlaanderen” wordt opgesteld door eene verreeniging van vakmannen in taal- en krijgskunde, wier naam echter niet zal vernoemd worden, daar er zich tusschen hen krijgslieden van hoogere rang bevinden, wier onbekendheid noodzakelijk is voor de zaak die zij verdedigen. Een enkele zal bekend zijn, onze hoofdsteller, en 't is hij die, in de bijzondere zitting waar het verschijnen van „Het Gewapende Vlaanderen” is besloten geworden, verklaard heeft alle verantwoordelijkheid op zich te nemen, opdat zij, die thans ncg bij het leger verblijven, geen gevaar mochten oploopen ten gevolge der uiting hunner gedachten.

Dit besluit, waarvan de groote weerde voor de edele zaak die wij verdedigen klaar en duidelijk is, kan slechts al degenen die in het vervolg zich tot „Het Gewapende Vlaanderen” wenden, 't zij als raadvragers, raadgevers of medewerkers, aanzetten om dit in volle betrouwen te doen, verzekerd als zij mogen zijn dat de strengste geheimhouding zal in acht genomen worden.

Van dit standpunt zal „Het Gewapende Vlaanderen” in geene omstandigheden afwijken! Met volle vertrouwen op de ondersteuning der vaderlandslievende Vlamingen, doet „Het Gewapende Vlaanderen” zijn ersten stap in de wereld en beveelt zich bij alle zijne strijdgenooten aan. Getrouw aan zijne echt-Vlaamsche leuze „Recht voor de vuist!” zal het niets ontzien om den kamp voort te zetten tot ons volledige rechtserkennis geschonken zij...”.

- f. *Periodiciteit* : ? — halfmaandelijks.
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 25-XI-1891 (I, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 8-VI-1892 (I, nr. 19).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Coelis & Cabuy, Maldeghem.
- f. *Hoofredacteur* : Eggermontstraat 26, Ledeberg, Gent.
- IV. A-politiek, vrijzinnig, vlaamsgezind studentenblad.

155. Het Land van Rode (1910-)

- I. Gent : U.B./J. 1670 : I-V-1870 (I, nr. 12), 25-I-1914 (V, nr. 4).
Brussel : K.B./F.M. : 13-II-1910 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 13-II-1910 (I, nr. 1), 30-III-1913 (IV, nr. 13),
15-VI-1913 (IV, nr. 24), 14-XII-1913 (IV, nr. 50).
- II. a. *Ondertitel* :
„Blijde Zondagsbode” op 13-II-1910 (I, nr. 1) en 1-V-1970
(I, nr. 12).
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
Vanaf 30-III-1913 (IV, nr. 13).
4 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* (1) :
59 × 42,5 cm, 6 kol. 4 pp.
75 × 57 cm, 7 kol. 4 pp. vanaf 30-III-1913 (IV, nr. 13).
75 × 57 cm, 8 kol. 4 pp. vanaf 15-VI-1913 (IV, nr. 24).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.

---

(1) Bovenaan het blad is, zoals in 't *Getrouwe Maldeghem* ook hier een halve meter getekend. Hierover geeft het blad de volgende uitleg : „De meter van „t *Getrouwe*”, de getallen die hierboven heel de breedte van dit blad beslaan zijn zooveel centimeters. 50 centimeters, dus een halve meter. Alle dagen hebben de menschen iets bij den centimeter te meten : de boeren hebben dat noodig als ze hunne koeibeesten moeten overgeven en den ontvanger ze moeten zeggen hoeveel centimeters de hoorns van malkaar staan. De huismoeder heeft het noodig om hare kleedjes te maken. Zonder een meter kan geen enkel ambachtsman voort : metser, timmerman, schoen- of te kleermaker. 't Gebeurt dikwijls dat ze hem niet bij de hand hebben. 's *Zondags* b.v. zonder schort, maar nu met ons blad weten ze altijd waar naartoe.”

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 13-II 1910 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 25-I-1914 (V, nr. 4).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : Victor De Lille, Maldeghem.
- IV. Katholiek, vlaamsgezind nieuws- en aankondigingsblad (1).

156. Onze Kop (1910-)

- I. (2) Antwerpen: S.B.: 7-VII-1910 (I, nr. 1)- I-VIII-1914 (IV, nr. 153).
 Brussel: K.B./F.M.: 16-VIII-1913 (IV, nr. 193).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Een Weekblad voor de Vlaamsche Hoogeschool en dus ook voor de heele herleving van Vlaanderen”.
- b. *Vignet* :
 Symbolische figuur, die rechtstaande in de linkerhand een lans houdt en met de rechterhand een bazuin aan de mond brengt. Het hoofd is omgeven door een aureool met de woorden : „Vlaamsche Hoogeschool”.
- c. *Motto* (3) :
 „Gent aan de Gentenaars!
 Vlaanderen aan de Vlamingen!
 Wij eisen de Vlaamsche Hoogeschool”.

---

(1) Het programma luidde : „Hier is dus hun „land van Rode”. Wij hebben dezen ouden naam gekozen, opdat hij ons steeds voor oogen houde onze kristene en dappere voorvaderen.

... Zoo vrij als een visch in het water en de vogel in de lucht willen wij, in V l a a n d e r e n V l a a m s c h ! In Vlaanderen Vlaamsch! en alles wat er bij behoort, ook niemand gedwongen soldaat of schoon men meenen mocht, dat de strijd daarover uit is.

Zeï men dat België soldaten te kort heeft, er zijn nog meer Vlaamsche werkers te kort. Wat zal het zijn als er eens de Vlaamsche Hoogeschool voor de pinne komt?

Klinke nu maar gauw de trompet van de aanval, het vaandel van het Land van Rode zal zich niet laten wachten. Intussen, Heil den Lezer! Dat het Land van Rode als blijde zondagsbode, u brenge den zegen van den Heer en de jongste van de menschen...” (Cfr. 13-II-1910 (I, nr. 1).

(2) Ook te Gent (U.B.)J. 1671) te Brussel (M.I.P. en K.B./F.M.) en te Antwerpen (S.B./S.) worden nog losse nummers bewaard die echter steeds vallen onder de reeks bewaard in de S.B. te Antwerpen.

(3) Het gedicht op de rechterkant afgedrukt weerspiegelt, in dit verband zeer goed het doel van het blad :

„Die kop die moet erop!

Wie kan dat zien? Wie krijgt het op!

Een beeld te laten zonder kop...

Wie zou als hij dat ziet, zijn handen kunnen houwen.

Wie zou dat laten er dien kop weer op te duwen

't Betekent niets toch zonder kop!

Die kop die moet er op!

- d. *Prijs* :
 3 fr. per jaar.
 5 cent. per nummer.
- c. *Formaat* :
 58,5 × 44,5 cm, 6 kol. 4 pp.
 57 × 37,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 2-XI-1912 (II, nr. 125).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks.
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 7-VII-1910 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 16-VIII-1914 (IV, nr. 193).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Victor De Lille, Maldeghem.
- f. *Redactie* :
 Octaaf Steghers, Eekloo tot 1-IX-1910 (I, nr. 9).
- IV. Katholiek, vlaamsgezind propagandablاد (1).

Ik weet een beeld, een heerlijk beeld
 Het beeld van gansch een volk, geteeld
 In 't veie weideland, waar Leie en schelde stroomen
 't Beeld van een volk zoo groot, zoo yol ook nog van droomen",
 En 't staat och arme zonder kop!
 Die kop ie moet er op!
 Een beeld ja zonder kop dat is 't!
 Een volk dat hooger leven mist!
 En hooger leven is de school in eigen tale
 Dat volk en adel duike uit eigen gouden schale
 Dat is ons kop, ons Vlaamsche kop!
 Die kop die moet erop!
 't Zie reeds in gouden aureaal
 Dien kop! Die Vlaamsche Hoogeschool
 En 'k zie dat opschrift tot de lagere geslachten
 's Lands kinderen waren't die hier tewege brachten
 Studenten op! Die kop!
 Die kop die moet erop!"

DE LILLE.

(1) *Onze Kop* stelde zich op 7-VII-1910 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1, als volgt aan zijn lezers voor : „Het doel dezer nieuwe uitgave is blijkbaar genoeg : we willen rechtstreeks op naar de Vlaamsche Hoogeschool : We willen namelijk dat de staat, ons, Vlamingen, eene van haar twee Hoogescholen schenke, deze van Gent, gelegen in het Vlaamsche land! We staan hier vier miljoen Vlamingen dood-dorstig te snakken naar de koele bronne der wetenschap, waarvan we tot nu toe verstoken bleven. We willen ook leven, we willen niet langer een minderwaardig volk zijn, maar onze voorvaderen navolgen, die stonden aan de spits der beschaving!

We mogen niet langer dulden dat men ons belette ons te ontwikkelen!
 Katholieke Vlamingen, wij hebben niet langer het recht ons volk te laten ploeteren in elende en onwetendheid, in achterlijkheid en verachting! We hebben den plicht het hooger op te voeren, tot een edeler leven, waar het zelf eerbied moet koesteren. Ons volk heeft brandnetels tot hersens, slaappoed tot wilskracht! Het sleurt zijn lomp, zwaar lichaam, heeft geen hoofd om zijn gaan en zijn bewegen te regelen! H e t h e e f t G e e n K o p !
 En die kop — hij moet erop!
 Die kop dat is de Vlaamsche Hoogeschool, die zonne van alle intellectueel leven!
 Katholieke Vlamingen, dit blad is niet om u wakker te schudden! Ge zijt het reeds genoeg,

157. De Volksbode (1879-)

- I. Gent : U.B./J. 1672 : 5-VI-1880 (II, nr. 23), 10-VII-1881 (III, nr. 28)
16-V-1886 (VIII, nr. 20), 30-IV-1893 (XV, nr. 18), 26-V-1912 (XXXIV,
nr. 21).
Brussel : K.B./F.M. : 1-VIII-1886 (VIII, nr. 31), 19-IX-1909
(XXXI, nr. 38).
Antwerpen : S.B./A. : 28-XII-1884 (VI, nr. 52), 5-XII-1886 (VIII,
nr. 49), 17-V-1891 (XIII, nr. 20).
Leuven : U.B./F.H. 405/5 : 16-IX-1883 (V, nr. 37), 27-VII-1884
(VI, nr. 30), 10-I-1886 (VII, nr. 2), 14-VIII-1887 (IX, nr. 33),
18-X-1891 (XIII, nr. 42), 7-II-1892 (XIV, nr. 6), 19-VIII-1894 (XVI,
nr. 33), 5-VI-1904 (XXVI, nr. 23), 19-VI-1904 (XXVI, nr. 25).
Brussel : M.I.P. : 17-IV-1880 (II, nr. 6), 3-VII-1880 (II, nr. 27),
20-III-1881 (III, nr. 12), 5-VIII-1883 (V, nr. 31), 10-I-1886 (VIII,
nr. 2), 19-X-1880 (XII, nr. 42), 26-X-1890 (XII, nr. 43), 26-IV-1891
(XIII, nr. 17), 2-VIII-1908 (XXX, nr. 31), 10-XII-1911 (XXXIII, nr.
50).
- II. a. *Ondertitel* :
„Leesblad voor alle standen — kunsten & wetenschappen,
Landbouw, Handel & Nijverheid, gezondheidsleer, enz. —
Taal en Vaderlandsche belangen” tot 3-VII-1880 (II, nr. 27).
„Leesblad voor alle standen. Algemeene belangen — Kun-
sten en Wetenschappen, Landbouw, Handel en Nijverheid,
Gezondheidsleer, enz.” op 20-III-1881 (III, nr. 12).
„van Maldeghem” vanaf 5-VIII-1883 (V, nr. 31).
- d. *Prijs* :
5 fr. per jaar.
10 cent. per nummer.

---

want in u zingt nog zoetemes de echo van de Vlaamsche Kerel-festijnen van Leuvens Hoogstudenten, van het katholiek kongres van Mechelen, van de Rodenbachsviering te Roeselare. En nu laatst zijn de verheugende, troostende woorden van Mgr. Rutter, Bisschop van Luik, om ons blij-koppende hersenen komen aaien! Mgr. Rutten die zelf aan het Belgisch Episcopaat eene Vlaamsche Hoogeschool vraagt!

Wat dit orgaan wil zijn, Katholieke Vlamingen, is de blijvende jubel van al wat ons verheugt, — is de snerpende pijn-dreet van al wat ons smart, — is vooral de bonkende hamer van ons willen en ons eischen!...

Maken we licht werk : slaan we de handen ineen!...

't Is voor „onze” kop, voor „onze” kroon dat we strijden, — en niemand, burgers noch werkman, proester noch leek, mag achterblijven!

't Geldt den Kop van 't Vlaamsche Volk : De Vlaamsche hooge-
school!

Harop!”

Vanaf 20-III-1881 (III, nr. 12) :

4 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

Vanaf 5-IV-1904 (XXVI, nr. 23) :

3 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

54,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.

58,5 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 19-VIII-1894 (XVI, nr. 33).

58 × 39 cm, 4 kol. 6 pp. op 26-V-1912 (XXXIV, nr. 21).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.) of (zo.).

h. *Adres* :

Noordstraat 38, Maldeghem.

Noordstraat 41 & 43, Maldeghem vanaf 10-VIII-1881 (III, nr. 28).

Wwe Willems-Cabury, Maldehem, vanaf 5-VIII-1883 (V, nr. 31).

Gezusters Cabuy, Maldeghem, vanaf 27-VII-1884 (V, nr. 30).

Coelis & Cabuy, Maldeghem, vanaf 14-VIII-1887 (IX, nr. 33).

Fr. Cabuy, Maldeghem, vanaf 5-VI-1904 (XXVI, nr. 23).

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 17-IV-1880 (II, nr. 6).

Laatst voorhanden nummer : 26-V-1912 (XXXIV, nr. 21).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Willems, Noordstraat 38, Maldeghem.

Idem, Noordstraat, 41 & 43, Maldeghem, vanaf 10-VIII-1881 (III, nr. 38).

Wwe Willems-Cabuy, Maldeghem, vanaf 5-VIII-1883 (V, nr. 31).

Gezusters Cabuy, Maldeghem, vanaf 27-VII-1884 (VI, nr. 30).

Coelis & Cabuy, Maldeghem, vanaf 14-VIII-1887 (IX, nr. 33).

Fr. Cabuy, Maldeghem, vanaf 5-VI-1904 (XXVI, nr. 23).

IV. Katholiek nieuws- en aankondigingsblad.

158. Het Weekblad van Maldeghem (1891-)

I. (1).

Gent : U.B./J. 1673 : 27-IX-1891 (I, nr. 2), 15-V-1892 (II, nr. 20), 24-V-1903 (XIII, nr. 21), 19-I-1908 (XVIII, nr. 3), 18-VII-1909 (XIX, nr. 29), 23-III-1913 (XXIII, nr. 12).

Brussel : K.B./F.M. : 9-IX-1894 (IV, nr. 36), 20-VI-1919 (XIX, nr. 25), 12-X-1913 (XXIII, nr. 41).

Brussel : M.I.P. : 6-XII-1891 (I, nr. 12), 14-II-1892 (II, nr. 7), 30-VII-1893 (III, nr. 31), 8-I-1899 (IX, nr. 2), 15-X-1899 (IX, nr. 42), 6-I-1907 (XVII, nr. 1), 16-V-1909 (XIX, nr. 20), 20-VI-1909 (XIX, nr. 25), 4-VII-1909 (XIX, nr. 27), 12-X-1913 (XXIII, nr. 41).

Leuven : U.B./F.H. 417/11 : 16-VII-1905 (XV, nr. 29), 23-VI-1907 (XVII, nr. 25), 6-VI-1913 (XXIII, nr. 27).

II. a. *Ondertitel* :

„& Omstreken”.

„en Zeeuwsch Vlaanderen” vanaf 14-II-1892 (II, nr. 7).

„voor Oost-, West- en Zeeuwsch Vlaanderen” vanaf 16-VII-1905 (XV, nr. 29).

„voor Oost en West Vlaanderen en Zeeland” vanaf 18-VII-1909 (XIX, nr. 29).

b. *Vignet* :

Wapenschild van Maldeghem.

Links een afbeelding van het stadhuis te Maldeghem, in het midden het wapenschild van Maldeghem en rechts een schets van de drukkerij van G. Parrin-Buysens, vanaf 20-VI-1909 (XIX, nr. 25).

c. *Motto* :

„Godsdienst & Vaderland, Landbouw, Taal, Nijverheid, Letterkunde enz.,” tot 16-V-1909 (XIX, nr. 20).

d. *Prijs* :

3 fr. per jaar voor België.

5 cent. per nummer.

Vanaf 16-V-1909 (XIX, nr. 20) :

4 fr. per jaar voor Maldegem.

4,5 fr per jaar voor België.

5 cent. per nummer.

---

(1) Een volledige verzameling berust bij heer PARRYN, Gidsenlaan 20, Maldegem. Het was ons echter onmogelijk, deze Heer te overtuigen van het belang van ons onderzoek, zodat wij ons zonder de beschrijving van zijn verzameling hebben moeten tevreden stellen.

- e. *Formaat* :
- 56 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp.
 60 × 39,5 cm, 5 kol. 4 pp. op 30-VII-1893 (III, nr. 51).
 62 × 42,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 9-IX-1894 (IV, nr. 36).
 70 × 50 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 23-VI-1907 (XVII, nr. 25).
 72 × 56 cm, 7 kol. 4 pp. vanaf 23-III-1913 (XXIII, nr. 12).
- f. *Periodiciteit* :
- wekelijks (zo.).
 „Het Weekblad verschijnt in twee uitgaven, eene Hollandsche den Vrijdagavond, en eene Belgische den Zaterdagvoormiddag, beide met dagtekening van den Zondag”, vanaf 23-VI-1907 (XVII, nr. 25).
- h. *Adres* :
- Statiestraat 36, Maldegem.
 Statiestraat 9, Maldegem, op 15-X-1899 (III, nr. 42).
 Statiestraat, 38 & 40, Maldegem op 24-V-1903 (XIII, nr. 21).
 Statiestraat 9, Maldegem, vanaf 16-VII-1905 (XV, nr. 29).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 27-IX-1891 (I, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 12-X-1913 (XXIII, nr. 41).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
- G. Parrin-Buysens, Statiestraat 36, Maldegem.
 Idem, Statiestraat 9, Maldegem op 15-X-1899 (III, nr. 42).
 Idem, Statiestraat, 38 & 40, Maldegem, op 24-V-1903 (XIII, nr. 21).
 Gustaaf Parrin, Statiestraat 9, Maldegem, vanaf 4-VII-1909 (XIX, nr. 27).
- f. *Hoofdredacteur* : Gustaaf Parrin.
- IV. Katholiek nieuws- en aankondigingsblad.

MELLE

159. L'Intermédiaire des chasseurs (1894-)

- I. Gent : U.B./J. 1503 : 1-1894 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 219/15 : 20-III-1894 (I, nr. 6), 5-VIII-1894 (I, nr. 15).
Brussel : K.B./F.M. : 1-1894 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 1-1894 (I, nr. 1), 20-II-1894 (I, nr. 4), 5-IX-1894 (I, nr. 17).
- II. a. *Ondertitel* :
„Revue paraissant le 5 et le 20 de chaque mois”.
- d. *Prijs* :
5 fr. per jaar voor België.
7,5 fr. per jaar voor het buitenland.
- e. *Formaat* :
30 × 23 cm, 2 kol. 4 pp.
30 × 23 cm, 2 kol. 8 pp. vanaf 20-II-1894 (I, nr. 4).
- f. *Periodiciteit* : 2 × per maand (5^e en 20^e).
- h. *Adres* : Rue Longue du Verger 31, Gand.
- III. a. *Eerst en eerst voorhanden nummer* : 1-1894 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 5-VIII-1894 (I, nr. 15).
e. *Drukker* : B. De Keukelaere, Rue Longue du Verger 31, Gand.
f. *Hoofdredacteur* : R. Collet, Melle.
- IV. A-politiek sportblad (1).

160. La Petite Feuille du Collectionneur de Journeaux (1909-)

- I. Brussel : M.I.P. : x-1909 (I, nr. 1), v-1910 (II, nr. ?).
Brussel : K.B./F.M. : x-1909 (I, nr. 1), v-1910 (II, nr. ?).

---

(1) Op 1-1894 (I, nr. 1) : „La création de cette revue a pour but initial de fournir aux chasseurs tous les renseignements se rapportant à leur sport favori. Les différents systèmes de fusils de chasse, leur valeur comparée, les cartouches, les poudres avec et sans fumée, les avantages et les inconvénients de ces divers explosifs, les précautions à prendre dans leur maniement seront tour à tour examinés, discutés et critiqués. Parallelement aux armes et engins de chasse, plusieurs articles seront consacrés à l'examen des fusils de guerre modernes, car un tel sujet présente trop de choses intéressantes pour être laissé de côté. Tous les tireurs pourront ainsi se rendre compte des énormes progrès réalisés pendant ces dix dernières années. Les divers sports, tels que le Yachting, la Vélocipédie etc., seront aussi toutes dans nos colonnes, de manière à donner satisfaction au goxxt prédominant de chaque lecteur...
D'ailleurs nous réservons de donner des extraits d'organes sportifs français et anglais; ce manière à tenir le lecteur au courant de ce qui se passe chez nos voisins...”.

- II. a. *Ondertitel* :
„Vente — Echange — Achat — Littérature — Pressophilique”
d. *Prijs* : ?
e. *Formaat* :
21,5 × 17,5 cm, 2 kol. 4 pp. (gehectografiëerd).
f. *Periodiciteit* : maandelijks.
h. *Adres* :
Chaussée de Bruxelles 176, Melle-lez-Gand.
- III. a. *Eerste nummer* : x-1909.
Laatst voorhanden nummer : v-1910 (II, nr. ?).
b. c. d. e. *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
Eug. Debbaudt, Chaussée de Bruxelles 176, Melle-lez-Gand.
- IV. A-politiek blad voor dagbladenverzamelaars (1).

---

(1) Op x-1909 (1, nr. 1) : „Cette feuille a pour but rendre l'échange, la vente et l'achat, entre les collectionneurs aussi facile que possible et d'étendre leurs relations...”.

MOERBEKE-WAAS

161. Annoncenblad (1901-)

- I. Brussel : K.B./F.M. : 16-VIII-1903 (III, nr. 16).
- II. a. *Ondertitel* : „van Moerbeke en omtrek”.
  - d. *Prijs* : 1,25 fr. per jaar.
  - e. *Formaat* : 41,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* :
„Dit blad verschijnt den 1^e en 16^e van iedere maand”.
  - h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 16-VIII-1903 (III, nr. 16).
  - d. e. *Uitgever, Drukker* :
Ch. Vanden Bosch-Mestdagh, Moerbeke-Waas.
- IV. A-politiek annoucenblad.

MOORSEL

162. Gazer van Moorsel (1911-)

- I. Brussel : M.I.P. : 3-XII-1911 (1, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M. : 3-XII-1911 (1, nr. 1).
Gent : U.B./J. 1674 : 3-XII-1911 (1, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Sport-, en Nieuws- en Aankondigingsblad”.
d. *Prijs* :
2,50 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 55,5 × 36,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
h. *Adres* : Kapellestraat 35, Denderbelle.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 3-XII-1911.
c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
Robert Bracke, Lapellestraat 35, Denderbelle.
- IV. A-politiek, lokaal blad voor landbouwers.

NEDERBRAKEL

163. De Klaroen (1909-) (1)

- I. Brussel : M.I.P. : 17-I-1909 (1, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Wekelijksch Aankondigingsblad voor Nederbrakel & Omstreken”.
  - d. *Prijs* : 1 fr. per Jaar.
  - e. *Formaat* : 36,5 × 23,5 cm, 2 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
  - h. *Adres* : Markt 14, Nederbrakel.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 17-I-1909 (1, nr. 1).
  - d. e. *Uitgever, Drukker* :
Joseph Radys-Galle, Markt 14, Nederbrakel.
- IV. A-politiek annoncenblad.

164. De Zwalmode (1909-) (2)

- I. Gent : U.B./J. 1675 : 31-I-1909 (1, nr. 3), 14-III-1909 (1, nr. 10).
Brussel : K.B./F.M. : 21-II-1909 (1, nr. 7), 4-IV-1909 (1, nr. 14).
Brussel : M.I.P. : 23-V-1909 (1, nr. 20).
- II. a. *Ondertitel* :
„Wekelijksch Aankondigingsblad voor Nederbrakel & Omstreken”.
  - d. *Prijs* : 1 fr. per jaar.
  - e. *Formaat* : 38 × 27 cm, 2 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

---

(1) *De Klaroen* wordt op 24-I-1909 opgevolgd door *De Zwalmode*. Dit verklaarde Mertens op een steekkaart die bevestigd is aan het nummer van 21-II-1909 (1, nr. 7) van *De Zwalmode*, bewaard in de K.B./F.M. te Brussel. Hij verklaart verder dat, van „*De Klaroen*” slechts één nummer verscheen daar er reeds op dat ogenblik te Hamme een blad verscheen met als titel „*De Klaroen*”.

„Le 24 Janv. 1909 fait suite à de Klaroen (de Nederbrakel) qui n'a en qu'un seul n° pour ne pas confondre avec De Klaroen de Hamme.”

Dit wordt bevestigd door J. RADYS zelf. Op een briefkaart van 19-III-1910 geschreven door Jos RADYS zelf en gericht aan Arthur DEPREZ, Baggattenstraat 42, te Gent, bevestigd aan het nummer van 23-V-1909 van *De Zwalmode* en bewaard in het M.I.P. te Brussel, verklaarde hij „wat betreft de eerste nummers van 't annoncenblad die stuur ik U onder band. Nochtans deze hebben niet uitgezonden geweest aangezien er reeds in zekere stad een blad bestond met 't opschrift „*De Klaroen*”...”

(2) *De Zwalmode* was de opvolger van *De Klaroen*.

- g. *Oplage* : „ 4 à 500 exemplaren” op 14-III-1909 (I, nr. 10).
h. *Adres* : Markt 14, Nederbrakel.
- III. a. *Eerste nummer* : 24-I-1909 (1).
Eerst voorhanden nummer : 31-I-1909 (I, nr. 3).
Laatst voorhanden nummer : 23-V-1909 (I, nr. 20) (2).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
J. Radys-Galle, Markt 14, Nederbrakel.
- IV. A-politiek annoucenblad.

---

(1) Vermeld op de steekkaart van G. MERTENS, bevestigd aan het nummer van 21-II-1909 (I, nr. 7), bewaard in de K.B./F.M. te Brussel.

(2) Om reden van het verdwijnen van *De Zwalmode* verklaarde J. RADYS zelf : „De Zwalmode, ook verschijnt niet meer; door overlast van werk heb ik het laten steken en om te vergrooten van personeel daarmee kan ik geen profyt doen; gezien dit bladje gratis werd uitgegeven”. (Cfr. Briefkaart van 19 maart 1910, geschreven door J. RADYS en gericht aan Arthur DEPRez, Bagattenstraat 42, te Gent. Bevestigd aan het nummer van 23-V-1909 (I, nr. 20), in het M.I.P. te Brussel).

NEVELE

165. Gazette van Nevele (1887-)

- I. Leuven : U.B./F.H. 190/1 : 11-IX-1887 (I, nr. 11).
Brussel : M.I.P. : 30-IX-1888 (II, nr. 15).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Annoncenblad van het Kanton bevattende de Gemeenten Nevele, Aaltre, Hansbeke, Landegem, Lootenhulle, Meigem, Poelsele, Poucques en Vosselaere”.
- d. *Prijs* :
3,5 fr. per jaar.
8 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : Lange Muntstraat 59, Nevele.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 11-IX-1887 (I, nr. 11).
Laatst voorhanden nummer : 30-IX-1888 (II, nr. 15).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Van Geertruyen-D'Hooghe, Lange Muntstraat 59, Nevele.
- IV. A-politiek nieuws- en aankondigingsblad.

NINOVE

166. De Belgische Tabaksplanter (1907-) (1)

- I. Brussel : K.B./F.M. : 1-x-1907 (1, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 1910 (4, nr. 9).
- II. a. *Ondertitel* :
„Driemaandelijks tijdschrift uitgegeven ter bevordering der nationale tabaksteelt” op 1-x-1907 (1, nr. 1).
„Studiekring en tabaksbonden van Vlaamsch België : driemaandelijks tijdschrift uitgegeven ter bevordering der nationale tabaksteelt” op 1910 (4, nr. 2).
- d. *Prijs* : ?
e. *Formaat* : 24 × 16 cm, 16 pp.
f. *Periodiciteit* : driemaandelijks.
g. *Oplage* : 1260 ex. (2).
h. *Adres* : Brusselsch Hof te Aalst.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-x-1907 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 1910 (4, nr. 2).
d. *Uitgever* : Het Brusselsch Hof te Aalst.
e. *Drukker* :
J. Leherte-Courtin Ronsse op 1-x-1907 (1, nr. 1).
D. Anneessens, Ninove (3).
- IV. Informatieblad voor tabaksplanters (4).

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, *Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst (1840-1914)* p. 213-124.

(2) Volgens „Een Nuttig Boekje voor iedereen” gedrukt bij D. ANNEESSENS in 1912. Hier wordt ook medegedeeld dat D. ANNEESSENS de drukker was van *Le Planteur Belge*, *Organe des associations de planteurs, parait tous les trimestres*, *De Kempische Bieman*, *De Vlaamsche Bie*, en van *De Geitenvriend maandschrift. Officieel orgaan van het meeste deel der verbonden der geitenkweeksyndikaten van vlaamsch België*. Uit het *Annuaire Générale de la presse universelle*, 1911-1912 (p. 161) leren we dat D. ANNEESSENS ook de drukker was van *Cercle d'Etudes du personel enseignant des écoles ménagères et des écoles de laiteries*.

(3) De drukkerij Anneessens werd in 1889 opgericht door Charles Anneessens, orgelmaker (Cfr. *De Schakel, weekblad van Ninove*, 30-III-1961). Deze liet na enkele tijd de drukkerij over aan zijn broer Désiré (1845-1930).

(4) Op 1-x-1907 (1, nr. 1) : „...België verbouwt nagenoeg 3.000 hectaren tabak en misschien is er geen enkele teelt loonend en zoo goed geschikt voor onze landelijke economie als de tabakscultuur.

Welnu, die bloeiende nijverheid, onzer Vlaamsche gouwen, is in haar behoud bedreigt, de lage prijzen en het mislukken van enige achtereenvolgende oogsten zijn daarvan de onmiddellijke oorzaken 't is om zoveel mogelijk de verzezantlijking van dit bedroevend vooruitzicht te beletten en de thans bestaanden toestand te verhelpen dat „De Tabaksplanter” tot het leven geroepen werd. Verbetering in teelten en de bevrediging van het produkt is ons hoofdzakelijk doel : de verbeterde voortbrengsels weer doen kennen en alom doen waarderen, teneinde ze naar waarde zien betalen is de tweede reden van ons bestaan.

167. Het Duifken van den Dender (1893-) (1)

Te Leuven in de universiteitsbibliotheek (F.H. : 131/11) worden nog volgende nummers bewaard : 16-II-1893 (I, nr. 2), 16-III-1893 (I, nr. 6), 30-III-1893 (I, nr. 8).

168. De Vlaamsche Bie (1907-) (2)

- I. Brussel : M.I.P. : 1-1907 (I, nr. 1) ,1-1908 (II, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandschrift der Bieëntelers van Vlaamsch België”, Orgaan van den Bond der Bieëntelers der Beide Vlaanderen.
- b. *Vignet* :
Twee bijen en de wapenschilden van Oost- en West Vlaanderen.
- d. *Prijs* :
1,5 fr. per jaar voor België.
2 fr. per jaar voor het buitenland.
- e. *Formaat* :
21 × 14 cm, 14 pp.
24,5 × 16 cm, 16 pp. (3).
- f. *Periodiciteit* : maandelijks
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-1907 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 1-1908 (II, nr. 1).
- d. *Uitgever* :
De Bond der Beide Vlaanderen (Voorzitter : Louis de Bethuwe) (4).
- e. *Drukker* : D. Anneessens, Ninove.
- f. *Hoofdopsteller* : Dr. Conrad De Meulenaere, Ardoye.
- g. *Beheer* : Edouard Scheerlinck, Voorde.
- IV. A-politiek gespecialiseerd volksblad.

(1) Voor een volledige beschrijving zie H. LIEBAUT, o.c., p. 124-125.

(2) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, o.c., p. 137.

(3) Schutbladen niet meegeteld.

(4) Cfr. H. LIEBAUT, o.c., p. 137.

OLSENE

169. De Ley- & Mandelbode (1896-) (1)

- I. Leuven : U.B./F.H. 248/11 : 16-II-1902 (VII, nr. 2), 2-III-1902 (VII, nr. 4).
Brussel : M.I.P. : 11-III-1906 (XI, nr. 10).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- & Aankondigingsblad”.
„Vlaamsch Katholiek Nieuws- & Aankondigingsblad” op 11-III-1906 (XI, nr. 10).
- d. *Prijs* :
2 fr. per jaar voor Olsene.
2,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* : 55,5 × 36,6 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
Jules de Coutere, Wacken & Olsene.
Gebr. De Cuyper, te Olsene op 11-III-1906 (XI, nr. 10).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 16-II-1902 (VII, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 11-III-1906 (XI, nr. 10).
- d. *Uitgever* :
Jules de Couture, Wacken & Olsene op 16-II-1902 (VII, nr. 2) en 2-III-1902 (VII, nr. 4).
- e. *Drukker* : Gebr. De Cuyper, te Olsene.
- IV. Katholiek, lokaal nieuws- en annoncenblad.

170. 'T Volk van Olsene (1897-)

- I. Gent : U.B./J. 1685 : 20-IV-1913 (XVII, nr. 16), 15-II-1914 (XVIII, nr. 7).
Leuven : U.B./F.H. 405/4 : 4-VIII-1912 (XVI, nr. 31).
Brussel : K.B./F.M. : 14-VII-1912 (XVI, nr. 28).
Brussel : M.I.P. : 14-VII-1912 (XVI, nr. 28).
- II. a. *Ondertitel* :
„Vlaamsche Katholiek Nieuws- & Aankondigingsblad”.
„en van 't Omliggende. Nieuws- en Aankondigingsblad”.

---

(1) Dit blad wordt opgevolgd door 't Volk van Olsene.

- d. *Prijs* :
    - 2 fr. per jaar voor Olsene.
    - 2,5 fr. per jaar voor België.
  - e. *Formaat* :
    - 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
    - 52 × 34 cm, 4 kol. 6 pp. op 15-II-1914 (xviii, nr. 7).
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
  - h. *Adres* : Gentil De Cuyper, te Olsene.
- III. a. *Eerste nummer* : 7-VII-1912 (xvi, nr. 27) (1).
       Eerst voorhanden nummer : 14-VII-1912 (xvi, nr. 28).
       Laatst voorhanden nummer : 15-II-1914 (xviii, nr. 7).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Gentil De Cuyper, te Olsene.
- IV. Katholiek, a-politiek lokaal nieuws- en annoncenblad.

---

(1) Aan het nummer 14-VII-1912 (xvi, nr. 28), bewaard in de K.B./F.M. te Brussel is een steekkaart bevestigd, geschreven door MERTENS, waarop : „t Volk van Olsene, 16e année, nr. 27, le 7 juillet 1912 est le 1er nr. sous ce titre, fait suite à „De Ley & Mandelbode””.

OORDEGEM

171. De Gazet van Oordegem (1905-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1678 : 17-x-1908 (III, nr. 147).
Brussel : M.I.P. : 6-vi-1908 (III, nr. 128), 26-xii-1908 (III, nr. 157), 11-ix-1909 (IV, nr. 194).
Brussel : K.B./F.M. : 9-v-1908 (III, nr. 124).
Brussel : K.B. III 54.279 D : 20-vii-1913 (VIII, nr. 348) — 30-viii-1914 (IX, nr. 406).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws, Landbouw, Aankondigingen. Katholiek Weekblad, verschijnende 's Vrijdags en 's Zaterdags”.
„Nieuws, Landbouw, Aankondigingen. Katholiek Weekblad. Verschijnt 's Zondags” vanaf 20-vii-1913 (VIII, nr. 348).
- d. *Prijs* : 2,25 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 55,5 × 37 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* :
wekelijks
wekelijks (zo.) vanaf 20-vii-1913 (VIII, nr. 348).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste nummer* : 24-xii-1905 (2).
Eerst voorhanden nummer : 9-v-1908 (III, nr. 124).
laatst voorhanden nummer : 30-viii-1914 (IX, nr. 406).
d. e. *Uitgever, Drukker* : Alphons De Brauwer, Oordegem (3).
- IV. A-politiek informatieblad.

172. De Landgazet (1905-) (4)

- I. Gent : U.B./J. 1678 : 2-i-1909 (IV, nr. 158).
Leuven : U.B./F.H. 245/18 : 23-xii-1905 (nr. 1 proefnummer), (8-xii-1912 (VII, nr. 316)).
Brussel : K.B./F.M. : 21-viii-1909 (IV, nr. 191).

(1) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, *Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst (1840-1914)*, p. 142.

(2) Mededeling van A. DE BRAUWER aan G. MERTENS in het briefje bevestigd aan het nummer van 9-v-1908 (III, nr. 124), bewaard te Brussel (K.B./F.M.).

(3) Volgens H. LIEBAUT, *o.c.*, p. 142, was A. DE BRAUWER (1864-1931) gemeente-secretaris en drukker te Oordegem.

(4) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, *Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst (1840-1914)*, p. 142-143.

Brussel : M.I.P. : 18-VIII-1905 (I, nr. 35), 15-V-1909 (IV, nr. 177),
21-VIII-1909 (IV, nr. 191).

II. a. *Ondertitel* :

„Katholiek Weekblad”.

„Nieuws, Landbouw, Aankondigingen. Katholiek Weekblad,
verschijnende 's Vrijdags en 's Zaterdags” vanaf 18-VIII-1906
(I, nr. 35).

d. *Prijs* :

3 fr. per jaar.

Vanaf 2-I-1909 (IV, nr. 158) : 2,25 fr. per jaar.

e. *Formaat* :

60 × 40 cm, 4 kol. 4 pp.

55.5 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 2-I-1909 (IV, nr. 158).

f. *Periodiciteit* : wekelijks.

h. *Adres* : Cfr. Drukker.

III. a. *Eerste nummer* : 23-XII-1905.

Laatst voorhanden nummer : 8-XII-1912 (VII, nr. 316).

d. e. *Uitgever, Drukker* : Alphonse De Brauwier, Oordgem.

V. A-politiek informatieblad.

OUDEGEM

173. Gazet van Audegem (1911-)

- I. Gent : U.B./J. 1359 : 1-X-1911 (I), 12-XI-1911 (I, nr. 16).
Leuven : U.B./F.H. 182/19 : 16-XI-1911 (I, nr. 18).
Brussel : K.B./F.M. : 30-VIII-1911 (I, nr. 1), 3-IX-1911 (I),
12-XI-1911 (I, nr. 16), 7-IV-1912 (II, nr. 13).
Brussel : M.I.P. : 30-VII-1911 (I, nr. 1), 1-X-1911 (I), 12-XI-1911
(I, nr. 16), 31-VIII-1913 (III, nr. 35).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad voor het Arrondissement
Dendermonde”.
„Nieuws- en Aankondigingsblad” vanaf 3-IX-1911 (I).
„Sport-, nieuws- en Aankondigingsblad” vanaf 12-XI-1911
(I, nr. 16).
„Weekblad voor alle Sporten- en Nieuwsjes en Aankondi-
gingen, verschijnende iederen Zondag” vanaf 7-IV-1912 (II,
nr. 13).
- c. *Motto* :
„Godsdienst. Vrijheid. Moedertaal” op 3-IX-1911 (I), 12-XI-
1911 (I, nr. 16) en 26-XI-1911 (I, nr. 18).
- d. *Prijs* :
1,25 fr. per jaar.
3 cent. per nummer.
Vanaf 12-XI-1911 (I, nr. 16) :
2,5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
52 × 33,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 3-IX-1911 (I).
55 × 36,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 12-XI-1911 (I, nr. 16).
56 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. op 7-IV-1912 (II, nr. 13).
56,5 × 43 cm, 4 kol. 4 pp. op 31-VIII-1913 (III, nr. 35).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Kapellestraat 35, Denderbelle.

---

(1) Robert BRACKE gaf een ganse reeks kranten uit die enkel slechts een verschil-
lende titel hadden. Tot deze behoren: *Gazet van Audegem*, *De Scheldeviend*, *Het Werklie-
denblad*, *De Vrije Burger*, *De Scheldebode* en de *Gazet van Gysegem*.

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 30-VIII-1911 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 31-VII-1913 (III, nr. 35).
- c. *Eigenaar* : Robert Bracke (I)..
- d. *Uitgever* :
Robert Bracke, Kapellestraat 35, Denderbelle.
Remy Herssens, Auddegem, op 3-IX-1911 (I), 12-XI-1911 (I,
nr. 16) en 26-XI-1911 (I, nr. 18).
Robert Bracke, Kapellestraat 35, Denderbelle vanaf 7-IV-1912
(II, nr. 13).
- e. *Drukker* :
Robert Bracke. Kapellestraat 35, Denderbelle.
- IV. A-politiek lokaal nieuwsblad.

OUDENAARDE

174. Annoncenblad (1829-1838) (1)

- I. (2) Oudenaarde : S.A. : 26-IV-1829 (nr. 656) — 11-XI-1838 (XXII, nr. 2054).
Oudenaarde : Mr. Bevernaege, Krekelput 13 : 26-IV-1829 (nr. 656) — 11-XI-1838 (XXII, nr. 2054).
Den Haag : K.B. 1720/D7 : 26-IV-1829 (nr. 656) — 27-XII-1829 (nr. 691).
Onvolledig.
- II. a. *Ondertitel* :
„Van affichen en verscheyde Berigten van het Arrondissement Audenaerde”.
„van de stad en het arrondissement Audenaerde” vanaf 23-VII-1837 (XXI, nr. 1086).
„van Audenaerde, vanaf 22-IV-1838 (XXII, nr. 2025).
- b. *Vignet* : Wapenschild van Oudenaarde.
- d. *Prijs* :
1,42 fl. per jaar voor Oudenaarde.
3,60 fl. per jaar „voor geheel het koninkrijk”.
Vanaf 23-VII-1837 (XXI, nr. 1086) :
5 fr. per jaar voor Oudenaarde.
6 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
35,5 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp.
37,5 × 22 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 9-I-1831 (nr. 745).
36 × 20 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 1-I-1832 (nr. 796).
34 × 20 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 4-I-1835 (nr. 953).
35 × 20 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 28-II-1836 (nr. 1013).
39 × 20 cm, 2 kol. 4 pp. op 16-VIII-1837 (XXI, nr. 1085).
34 × 25,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 23-VII-1837 (XXI, nr. 1086).
40,5 × 27 cm, 3 kol. 4 pp. op 15-VII-1838 (XXII, nr. 2037).
36,5 × 25,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 22-VII-1838 (XXII, nr. 2038).

(1) Dit blad is de opvolger van *Feuilles d'annonces*. De titel veranderde in *Algemeen Nieuws- en Annoncenblad* vanaf 33-VII-1837 (XXI, nr. 1086). Vanaf 22-IV-1838 (XXII, nr. 2025) werd de titel terug *Annoncen-Blad*. Deze laatste wordt tenslotte opgevolgd door het *Nieuws- en Annoncenblad*.

(2) Vele losse nummers worden nog bewaard te Gent, U.B./J. 1291 en te Brussel, K.B./F.M.

- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo).
- h. *Adres* : Krekelput, Audenaerde.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 26-IV-1829 (nr. 656).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 11-XI-1838 (XXII, nr. 2054).
- c. d. e. f. *Eigenaar, Uitgever, Drukker, Beheer* :
Wwe D. J. Bevernaege en Zoon, vanaf 7-VI-1829 (nr. 662).
Gebroeders D. F. en J. A. Bevernaege, Krekelput, Audenaerde
vanaf 22-XI-1829 (nr. 686).
- IV. A-politiek aankondigingsblad.

175. De Audenaerdsche Gazette (1842-1843) (1)

- I. (2) Oudenaarde : S.A. : 5-VI-1842 (nr. 1), 1-X-1843 (II, nr. 102).
- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Aenkondigingsblad”.
- c. *Motto* :
„Nut en vooruitgang.
Vrijheyd en Vaderland” vanaf 22-XII-1842 (nr. 31).
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per 3 maanden voor Audenaarde.
3 fr. per 3 maanden voor België.
Vanaf 15-I-1843 (nr. 63) : 6 fr. per jaar.
- e. *Formaat* :
44 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp.
41 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 18-XII-1842 (nr. 17).
- f. *Periodiciteit* :
2 × per week (do.) en zo.).
wekelijks (zo.) vanaf 15-I-1843 (nr. 63) (3).

(1) De titel wordt *D'Audenaerdsche Gazette* vanaf 25-X-1842 (nr. 40).

(2) Losse nummers worden nog bewaard te Gent (U.B./J. 1365).

(3) Reeds in januari 1843 was het zakcijfer van het blad niet uitstekend. Het blad dat geweldig tekeer ging tegen de *De Gazette van Audenaerde*, verrechtvaardigde op 15-I-1843 (nr. 62), p. 1, kol. 1 & 2 zijn besluit om slechts eenmaal per week meer te verschijnen. „Thans acht maanden geleden trefte men alhier enkelijk twee weekbladen aen, waarvan het eerste voornamelijk aenkondigingen bestemd zijnde, niet genoeg den nieuwsgierigen lezer verzaden kon; — het tweede handelde van staetkundige en andere tijdingen; doch was enkelijk den tolk der overdrevenheyd, en had destijds door zijne smaedvolle artikelen aen menigen gewalgd. — Onze stad ontbrak dus aen een blad 't welk van alle aenhangsgeest volkomen vrij zijnde, zich bijzoncerlijk toeleggen zou aen alles wat het algemeen tot nut of belang kan verstreken — zich ook zou bezig houden met de staetkunde, nijverheyd, koophandel, enz., — zonder godsdienst of zeden te krenken; — zij ontbrak nog aen een blad dat tweemaal per week verschijnen zou. Het was dus om in deze behoeften te voorzien dat wij de „Audenaerdsche Gazette” stichteden. Znzen Confrater van den Mey-

h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 5-VI-1842 (nr. 1).

Laatste en laatst voorhanden nummer : I-X-1843 (II, nr. 102) (1).

naert, die overigens voor het na-apen nooyt ten achteren blijft, heeft goed gevonden ons te volgen, en sedert dry maenden, doet hij zijn blad tweemaal ter verschijnen. — Men weet dat voor alear zulks aen te gaen, hij zeer nuttig geoordeeld heeft zich onder eenen dekmantel en achter een masker te verduycken, — dit ten eynde er een beter uytzicht aan te geven; doch blijven den persoon en zijn blad inderdaed dezelfde.

Dat twee bladen die elk tweemaal per week verschijnen, voor onze stad overtollig zijn gemakkelijk begrijpen; het geen er hedendaags ontbreekt is een Weekblad, eene gazet die niet voor hoog in rang maer bijzonderlijk voor eene burgerklas en voor de landlieden geschikt : — eene gazet, die hare lezers des zondags onderricht van alles wat er merkwaardigst binnen den loop der week is voorgevallen; eene gazet die hunsin staet stelt het oog op den gang der zaken gevestigd te houden, en tevens hare kolonnen opent aen alles wat tot verbetering of voortgang strekken medegeedeeld worden.

Het is dus om in de tegenwoordige behoeften te voorzien dat de „Audenaerdsche Gazette” te rekenen van zondag aenstaende, maer eenmaal per week, en dit des Zondags, verschijnen zal. Getrouw blijvende aen onzen Prospectus, sullen steeds onpartijdigheyt en regt ons tot regtsnoer dienen, en de vrijneid en het welsijn van net vaderland ons doel wezen”.

(1) Ed. LEBRUN nam op I-X-1843 (II, nr. 102), p. 1, kol. 1 & 2, afscheid van zijn lezers : „Bij voorgaende nummer hebben wij onze lezers kenbaar gemaekt het besluyt dat betrekkelijk de „Audenaerdsche Gazette” genomen was; heden zullen wij diensaengaende in eenige uytleggingen treden :

Wanneer ons blad geboren werd bestond er, zoo men weet reeds twee weekbladen in deze stad, en het was niet zonder verwondering bij de eenen en met ware geestdrift bij anderen, dat de nieuwstijding van het verschijnen eener derde Gazette vernomen wierd.

In deze eeuw van voortgang, waer men begrepen heeft dat de beschaving en het heyl der volkeren, van de onderlinge mededeeling der gedachten en gevoelens zijn ahangende, moet het verschijnen van een schrift hoegenaamd; altijd als hoogst nuttig aen de samenleving beschouwd worden, wanneer deszelfs voortbrengers, door Waerheyd en Regt gedreven, niets dan algemeen welzijn beogen.

Of onze onderneming met dit oogpunt overeenstemmig was hebben de daedzaken beezen, en heeft elken kunnen beoordelen. Ongelukkiglyk ontmoet men personen die, niets dan lage baetzucht raedplegende, geene gelegenheyd laten vocrbij gaen om een medestrevor door lastertael te benadeligen.

Zulke zijn diegene welke, door nijdigheid geprikkeld, zich beroerden, en belgden, en alle slach van middelen gebruykten om onze Onderneming te dwarsbomen, en nu eyndelijk hunne vreugdekreten bij middel der drukpers zullen laten doorschijnen! ...

Zie daer de onpartijdigheyt! zie dan de belangloosheid! zie daer de broedermin!... en andere edele gevoelens die de Confraters bezielen!...

In weérnwil van het gezag dat zich den Gazettier van den „Meynaert” in zijn blad van donderdag toe ygenen wilt, door het aen anderen te betwisten, kunnen wij hun oogtans doen zien dat het getal diegene welke aen onzen oproep beantwoordden en onze pogingen begunstigd hebben, zeer werkelijk is indien men het zelfde in even redigheyt der bevolking en den reeds bestaende nieuwsbladen onze omstreken in overweging neemt : doch dit getal niet toereykend zijnde om de onkosten te dekken welke met zulke onderneming gepaerd gaen, is de natuerlijke reden die ons bewogen heeft het verschijnen dezer Gazette te doen ophouden;

Nu blijft ons nog eene pligt te kwijten : bij deze laatste woorden aen onze lezers kunnen wij niet nalaten onze dankbetuygingen te stueren tot diegene welke op eeniger wijze aen onze onderneming hebben medegewerkt, of deezelv begunstigten, en tevens geven wij ons spijt te kunnen van door eygen belang eene publicatie te staken welk wij in het belang van allen ondernomen hebben”.

Bij het verdwijnen van *De Audenaerdsche Gazette* verklaarde de *Gazette van Audenaerde* op 28-IX-1843 (IX, nr. 73), p. 1, het volgende : „Eene oneenigheid ontstaen tusschen eenen werkmak en zynen meester (oneenigheid die door gansch den stad gekend was en volgens

d. e. *Uitgever, Drukker* : Ed. Lebrun, Nederstraet.
IV. onafhankelijk (?), liberaal nieuws- en aankondigingsblad (I).

176. De Burgervriend (1914-)

- I. Gent : U.B./J. 1363 : 21-VI-1914 (I, nr. 7).
Brussel : M.I.P. : 10-V-1914 (I, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M. : 28-VI-1914 (I, nr. 8).
- II. a. *Ondertitel* : „Weekblad voor Audenaerde en omliggende”.
d. *Prijs* :
2,60 fr. per jaar voor Oudenaerde.
3 fr. per jaar voor België.
e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Bourgstraat 13-15, Audenaerde.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 10-V-1914 (I, nr. 1).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
M. D'hondt, Bourgstraat 13-15, Audenaerde.

waerde geschat wierd), gaf oorzaak tot het verschijnen van een nieuw dagblad, onder den titel van „d' Audenaerdsche Gazette”, welke alhier tweemaal per week wierd uitgegeven. De Uitgever dezer Gazette in mededinging met „de Gazette van Audenaerde” (welke wij thans een jaer geleden) voor onze rekening hebben overgenomen, had de impertinencie van zyne lezers te verzoeken dan „D'Audenaerdsche Gazette” met de „Gazette van Audenaerde niet te vergelijken, die, zooals hij zegde door hare overdrevenheid gekend was. Wij die het gezag der drukker en den schrijver kenden, aenzagen dit blad, van den eersten dag, als dood geboren; ook hebben wij nooit een woerd aan zijn bestaen gerept, maer nu, dat het voor eeuwig met aerde is bedekt, en nooit meer zal te voorschijn komen, verzoeken wij onze lezers op onze beurt van de „Gazette van Audenaerde” met „d'Audenaerdsche Gazette” niet te vergelijken...”

(1) Het blad stelde zich op 5-VI-1842 (nr. 1), als volgt aan zijn lezers voor : „... Dit blad zal zijn lezers telkens door een beknopt verhael met de voornaemste daedzaken van alle volkeren bekend maker. tevens hunne aendacht op de binnenlandse gebeurtenissen gevestigd houden; het zal hun mededeelen het stadsnieuws en dit der omliggende plaatsen, de merkprijzen, borgerstand, en alles wat tot beschaving nut of aengenaemheid kan strekken.

De geest der „Audenaerdsche Gazette” zal met de staatkundige en zedelijke ontwikkeling een gelijken treéd gaan. — De vrijheid en wel zijn van het Vaderland en eerbied voor den Godsdienst zullen in alles onze vaen blijven. De misbruiken welke het algemeen belang krenken zullen wij opentlijk en regtzinnig bestrijden; doch, verwachte men van ons geene dier hartelijkheden welke slechts stukken tot afkeerigheid of onnien te stichten, derwijl wij niets vuriger wenschen dan eendragt en welvaert ten hoogsten te zien stijgen. Als aenhangen der beide talen, zullen wij in het fransch geschreven artikelen en feuilletons in ons blad mededeelen wanneer de Redactie nuttig zal oordeelen...”

IV. Katholiek, ultramontaans blad voor de middenstand (1).

177. Feuille d'Annonces (1816-) (2)

- I. (3) Oudenaarde : S.A. : 6-I-1816 J, nr. 1) — 19-IV-1829 (nr. 655).
Oudenaarde : Mr. Bevernaege, Krekelput 13, 6-I-1816, 19-IV-1829
(nr. 655), onvolledig.
Den Haag : K.B./1720/D.7 : 12-I-1817 (nr. 15) — 19-IV-1829
(nr. 655) - onvolledig.
- II. a. *Ondertitel* :
„Affiches et avis divers de l'arrondissement d'Audenarde,
province de la Flandre-Orientale”.
„Affiches et avis divers de l'arrondissement d'Audenarde”
vanaf 8-XII-1816 (nr. 10).
- b. *Vignet* :
Twee leeuwen met een leeuwenschild in de klauwen, eronder :
„Je Maintiendrai” vanaf 6-I-1816 (1, nr. 1) tot 1-XII-1816
(nr. 9) en vanaf 24-XI-1822 (nr. 321) tot 12-I-1823 (nr. 328).
Wapenschild van Oudenaarde, vanaf 19-I-1823 (nr. 329).
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor Oudenaarde.
5 fr. per jaar voor de „andere gemeente van het ryk”.

(1) Het blad stelde zich op 10-V-1914 (1, nr. 1), p. 1, kol. 1, als volgt aan zijn lezers voor : „...Mijn doel is :

1° Alle belangen der verschillende klassen bekrachtigen in hunne wederzijdsche rechten ver-
1° Alle belangen der verschillende klassen bekrachtigen en hunne wederzijdsche rechten
verdedigen.

2° De steun wezen van inrichtingen ten voordeele, dier klassen en inzonderheid der nering-
doeners, kleine nijveraars, stieldoeners en winkeliers ten einde hunne werkingen tot lots-
verbetering bestemd te maken; om, zoo doende, te trachten de onverschilligheid van de
middenstander af te schudden en hun met meer wilskracht te voeden, tot het bewijzen
zijner maatschappelijke oplevering. Ziedaar mijn doel!...”

Het blad zelf was hevig gekant tegen Daens. Op 10-V-1914 (1, nr. 1), p. 1, kol. 3, verklaarde
het : „Daens vindt de afgrijzelijkste leugens uit, om de heerschende partij te bekampen
en te bevechten. De haat tegen de katholieken verblindt hem op zulke mate dat hij het
zelfs waagde ketterijen neer te schrijven en onder het volk te verspreiden, ketterijen die
door de H. Kerk veroordeeld werden.

... Roomsche Katholieke burgers kunnen of mogen de voortplanters van dergelijke leer-
lingen niet ondersteunen”.

(2) Het wordt op 26-IV-1829 (nr. 656) opgevolgd door het vervlaamste *Annoncenblad*.
De titel wordt dan achtereenvolgens *Algemeen nieuws- en annoncenblad* vanaf 23-VII-1837
(XXI, nr. 1086), terug *Annoncenblad* vanaf 22-IV-1838 (XXII, nr. 2025), en *Nieuws- en An-
noncenblad* vanaf 18-XI-1838 (XXIII, nr. 2055).

(3) Enkele losse nummers bevinden zich verder nog te Gent (U.B./J. 1385) en te
Brussel (K.B./F.M. en M.I.P.).

- Vanaf 19-II-1826 (nr. 490) :
 3 fr. per jaar voor Oudenaarde.
 7,60 fr. per jaar „voor geheel het koningryk”.
- Vanaf 5-III-1826 (nr. 492) :
 1,42 fl. per jaar voor Oudenaarde.
 3,60 fr. per jaar „voor geheel het koningryk”.
- e. *Formaat* :
 26 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp.
 29 × 22,5 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 6-II-1820 (nr. 175).
 29 × 23,5 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 4-I-1823 (nr. 327).
 29 × 24 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 2-I-1825 (nr. 431).
 30 × 24 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 13-VIII-1826 (nr. 515).
 29 × 24 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 6-I-1828 (nr. 588).
 29 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 4-I-1829 (nr. 640).
 35,5 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp. op 19-IV-1829 (nr. 655).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 rue de Tournay, 629 à Audenarde.
 rue de Trourenay 524, à Audenarde vanaf 15-III-1818 (nr. 76).
- III. a. *Eerste nummer* : 6-I-1816 (I, nr. 1).
Eerst voorhanden nummer : 6-I-1816 (I, nr. 1).
Laatste nummer : 19-IV-1829 (nr. 655).
Laatst voorhanden nummer : 19-IV-1829 (nr. 655).
- b. *Stichter* : Weduwe D. J. Bevernaege en Zoon.
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Veuve D. J. Bevernaege et Fils, rue de Tournay, 629 à Audenarde (1).
 Idem, rue de Tournay, 524 vanaf 15-III-1818 (nr. 76).
- IV. A-politiek annoncenblad (2), volledig in het frans opgesteld met sporadisch enkele vlaamsche aankondigingen.

(1) Dominicus Joannes BEVERNAEGE werd geboren te Brugge in 1736. Zijn moeder hertrouwde met Petrus Joannes Vereecken. In 1780 verhuisde BEVERNAEGE naar Oudenaarde. Hij stierf er op 1 juni 1815, in de ouderdom van 71 jaar. Hij was gehuwd te Mechelen met Elisabeth Beatrix BECKERS, geboren te Maaseik. Deze laatste zette na zijn dood het bedrijf verder tot 31 december 1815. Zij overleed op 8 september 1829. (Cfr. D. J. VANDERMEERSCH, *Audenaerdsche Drukkers*, p. 171, 202 en 219).

(2) Het blad stelde zich op 6-X-1816 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 & 2, als volgt aan zijn lezers voor : „La veuve D. J. Bevernaege et Fils, imprimeurs à Audenarde, animés du desir de rendre leur presse utile à l'arrondissement, se proposent de publier une feuille périodique, qui paraîtra tous les Dimanches à midi, et portera pour titre : „Feuille d'Annonces affiches et avis divers de l'arrondissement d'Audenarde, dont le premier numéro sera distribué au plus tard le 6 octobre prochain; elle contiendra, outre les annonces qui Messieurs les Avoués, Notaires et autre Fonctionnaires publiés par les divers Magistrats de la province

178. Gazette van Audenaerde (1835-1856)

- I. (1). Oudenaerde : S.A. : 12-IV-1835 (I, nr. 1) — 28-IX-1856 (XXII, nr. 39).
- II. d. *Prijs* :
- 5 fr. per jaar.
  - Vanaf 3-IV-1836 (II, nr. 1) : 6 fr. per jaar.
  - Vanaf 2-X-1842 (VIII, nr. 40) : 10 fr. per jaar.
  - Vanaf 1-X-1843 (IX, nr. 79) : 6 fr. per jaar.
  - Vanaf 18-VI-1848 (XIV, nr. 25) : 4 fr. per jaar.
  - Vanaf 2-VII-1848 (XIV, nr. 27) : 5 fr. per jaar.
- e. *Formaat* :
- 33,5 × 25 cm, 3 kol. 4 pp.
  - 35,5 × 26 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 2-IV-1837 (III, nr. 1).
  - 40 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 7-X-1838 (IV, nr. 28).
  - 42,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 2-VIII-1840 (VI, nr. 31).
  - 44 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 11-I-1846 (XII, nr. 2).
  - 42,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 7-V-1848 (XIV, nr. 19).
  - 44 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 20-VIII-1848 (XIV, nr. 34).
  - 42,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 8-X-1848 (XIV, nr. 41).
  - 43,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 26-XI-1848 (XIV, nr. 47).
  - 42,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 17-VI-1849 (XV, nr. 24).
  - 43 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 8-VII-1849 (XV, nr. 27)..
  - 46 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 4-I-1852 (XVIII, nr. 1).
  - 48 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. op 5-IX-1852 (XVIII, nr. 36).
  - 46,5 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 26-IX-1852 (XVIII, nr. 39).
  - 45,5 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. op 17-X-1852 (XVIII, nr. 42).
  - 46,5 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 31-X-1852 (XVIII, nr. 44).
  - 43 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. op 25-XII-1852 (XVIII, nr. 52).
  - 42 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1-I-1853 (XIX, nr. 1).
  - 48 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 13-III-1853 (XIX, nr. 11).
  - 48,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1-I-1854 (XX, nr. 1).

ou de l'arrondissement; le prix courant des effets publics, nationaux et autres; les numéros sortis de la loterie de la Belgique, et toutes autres annonces que le public voudra y faire insérer. Cette feuille contiendra aussi quelquefois des nouvelles intéressantes en politique et en littérature.

L'impression sera fait sur format grand in 4°, et la feuille contiendra un supplément, toutes les fois que l'abondance des matières l'exigera. — Les articles seront insérés en fiamand ou en français, à volonté..."

(1) Losse nummers worden nog bewaard te Gent, U.B./J. 1548, Leuven, U.B./F.H. 186/9 en te Brussel M.I.P.

- 48 × 30,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 19-III-1854 (xx, nr. 12).
 46,5 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. op 9-IV-1854 (xx, nr. 15).
 48,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 16-IV-1854 (xx, nr. 16).
 49 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 23-VII-1854 (xx, nr. 30).
 49 × 33 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 27-VIII-1854 (xx, nr. 35).
 46,5 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. op 21-I-1855 (xxi, nr. 3).
 45 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 28-I-1855 (xxi, nr. 4).
 48 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 17-VI-1855 (xxi, nr. 24).
 49 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 24-VI-1855 (xxi, nr. 25).
- f. *Periodiciteit* :
 wekelijks (zo.).
 tweemaal per week (do.) en (zo.) vanaf 2-X-1842 (VIII, nr. 40)
 (1).
 wekelijks (zo.) vanaf 8-X-1843 (IX, nr. 80).
- h. *Adres* :
 Eynstraet, te Audenaerde.
 Op den Meynaert te Audenaerde, vanaf 31-III-1849 (v, nr. 13).
 Nederstraet, 171, Audenaerde vanaf 2-X-1842 (VIII, nr. 40).
 Felix Van Peteghem, Ronse vanaf 7-III-1847 (XIII, nr. 10).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 12-IV-1835 (I, nr. 1).
Laatste en laats: voorhanden nummer : 28-IX-1856 (XXII, nr. 39) (2).

(1) Het blad verscheen tweemaal per week omdat het een hevige concurrentie te doorstaan had met *De Audenaerdsche Gazette*. Toen dit blad op 25-X-1842 (nr. 40) verdween werd de *Gazette van Audenaerde* terug wekelijks uitgegeven :

„De Concurencie nu geëindigd zijnde, zal ons blad wederom van Zondag toekomende, op de oude Condities, maer eenmael per week meer verschijnen.” (Cfr. 28-IX-1843 (IX, nr. 73), p. 1).

(2) Op een bijvoegsel van 28-IX-1856 bij de krant verklaarde Ch. Ronsse : „Byzondere redenen verplichten ons de uitgave van ons weekblad, van heden af te schorsen. Twee en twintig achtereenvolgende jaren hebben wy de zoogenoemde liberale party met overtuiging en bedaerdheid verdedigd, zonder ooit van de grondstelselen van ons Prospectus af te wyken, welke byzonderlyk hierin bestonden; Landbouw, Koophandel en Nijverheid voordeelig zyn, en alle misbruiken bestryden, zonder in te zien van wie of van waer zy kwamen.

Aen onze beloften en grondstelsels zyn wij getrouw gebleven en als openbare schrijver, zonder omzien, voortgegeven. Dat dergelyke strijd ons vele onaengenaemheden en moeilykheden veroorzaakt heeft, is iets dat eenieder gemakkelijk kan waerden.

Maer nu, dat de liberale partij in ons arrondissement slaapt, is het ons geoorlofd denken wij, ook te rusten.

Dat wy, raekt aan onze byzondere belangen, veel, zeer veel over deze party te klagen hebben weet alhier eeniegelyk; wy mogen zelf zeggen dat zy sedert eenigen tyd, op eene ondankbare wyze ten onzen opzichte gehandeld heeft. Nu tot daer, „de ondankbaerheid is den mensch eigen”.

Vermoeid, en ons in de onmogelykheid bevindende van deze party alleen en ten onzen koste, te kunnen blijven verdedigen, hebben wij besloten de pen nêr te leggen en de ge-

c. d. e. *Eigenaar, Drukker, Uitgever* :

Ch. Ronsse, Eynstraet te Audenaerde.

Idem, op den Meynaert te Audenaerde vanaf 31-III-1839 (v, nr. 13).

Gommar De Vos, Nederstraet 171, Audenaerde vanaf 2-X-1842 (VIII, nr. 40).

Felix Van Peteghem, Ronse vanaf 7-III-1847 (XIII, nr. 10).

f. *Hoofdredacteur* : Ch. Ronse.

IV. *Liberaal nieuws- en aankondigingsblad* (1).

V. *Bibliografie* : M. DE VROEDE, *De Vlaamse pers in 1855-1856*, p. 17-18.

---

wichtige taek van openbaren staetkundigen schrijver aen andere volksvrienden over te laten — Wij wenschen hun beteren uitslag, byzonderlyk in geldelyke betrekkingen. Later zullen wij ons 25 jarig politiek gedrag uitleggen : als dan zal eenieder kunnen oordeelen of wy, als Eigenaar-Hoofd-opsteller der „Gazette van Audenaerde”, welke de belangen der Volksklas steeds verdedigde, diensten aan het Vaderland, en byzonderlyk aen de burgers bewezen hebben.

Gelyk nooit eigen belang ons in het schryven en uitgeven van ons blad uitsluitelyk geleid heeft, zullen wy, als wy het noodig oordelen nog eenige bijvoegsels uitgeven, welke aen onze geabonneerden Gratis zullen worden toegezonden. Uit deze byvoegselen zal eenieder zich kunnen overtuigen dat wy aen onze grondstelselen getrouw blijven. De oprechte, ware katholyke partij, zouden wij nochtans met eere en overtuiging verdedigen, doch de zoogenoemde Klerikale Party nooit.”

(1) Het blad stelde zich op 12-IV-1835 (1, nr. 1), p. 1, kol. 1 & 2, als volgt aan zijn lezers voor : „Bemerkende in onze stad en omliggende plaatsen, het gebrek van een vlaemsch letter en staetkundig dagblad, waer in het gevoelen en de belangen der inwoners van het Arrondissement Audenaerde, uytgedrukt worden; en aan-gemoedigd door verscheyde welpseysende en vrijheyd minnende borgers dezer Stad, die zich met de moeylijke maer nuttige taek van dit gebrek te voorzien, hebben willen belasten; heeft den drukker dezer vastgesteld, alle Zondagen des morgends, te beginnen van heden, een vlaemsch letter en staetkundig dagblad uyt te geven, waer in het bezonderste nieuws der Gendsche en Brusselsche, als ook der vremde dagbladen, zal medegedeeld worden. In verscheyde omstandigheden als de redactie het nuttig oordeelt, zullen er ook eenige in de fransche tael geschreven artikelen, aenveerd worden. De schrijvers te konnen mededeelen alles wat het Arrondissement, en byzonderlyk de stad Audenaerde betreft, en voor des zelfs inwoners belangrijk zoude kunnen zijn.

De misbruyken welke bestaen en nog zouden konnen begaen worden, zonder onderscheid van persoonen; rang of gezindheid, te bestryden; de nijverheyd, landbouw en koophandel te bevoordeelen, de kunsten en wetenschappen voor te staen de inwoners onser landstrecken, en voornamelyk de genen van ons Arrondissement verlichter, vrijer en gelukkiger te maken, zal het bezonderste doel wit der schrijver zijn.”

Toen het blad echter door Gommar Devos werd overgenomen omschreef deze de strekking van het blad als volgt : „Te beginnen met den eersten Zondag van October aanstaende zal „de Gazette van Audenaerde”, in plaats van éénmael, tweemaal per week, te weten des Zondagen en Donderdags smorgens, verschijnen.

Zy zal ineem gematigde liberalen zin geschreven worden, en vervolgens de goede zeden noch de grondleer van den Godsdienst aenstasten, van welke stelling met nooit, noch door personele beweegreden, noch door eigen belang, zal afwyken.

Geene hoegenaemde persoonaliteiten, noch iets dat het belangen aan byzonderen zoude konnen hinderen, zullen er plaets in vinden.

Het blad van den Donderdag zal byzonderlyk den koophandel en nyverheid toegewyd

179. Hand in Hand

Brussel : M.I.P. : XII-1903 (I, nr. 1), V-1904 (I, nr. 6), VI-1909 (VI, nr. 6), IV-V-1910 (VII, nr. 4,5).

Brussel : K.B./F.M. : IX-1907 (IV, nr. 9).

II. a. *Ondertitel* :

„Orgaan van het Verbond der Pensioengilden van het Arrondissement Oudenaerde”.

„Orgaan van den Bond der Maatschappelijke Werken van het arrondissement Audenaerde” vanaf VI-1909 (VI, nr. 6).

b. *Vignet* :

Enkele leeuwenschilden verwerkt in de titel en het motto.

c. *Motto* :

„Voor God en Vaderland
Bemindt elkander”.

d. *Prijs* : 1,10 fr. per jaar.

e. *Formaat* :

25 × 16 cm, 8 pp.

25 × 16 cm, 12 pp. op IV-V-1910 (VII, nr. 4,5).

f. *Periodiciteit* : maandelijks.

h. *Adres* :

Joseph Vandermeersch, Audenaerde.

Bourg 2, Audenaerde vanaf IX-1907 (IV, nr. 9).

lokaal „HAND IN HAND” markt 14, te Audenaerde op IV-V-1910 (VII, nr. 4, 5).

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : XII-1903 (I... nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : IV-V-1910 (VII, nr. 4, 5).

e. *Drukker* :

A. Vanden Driessche, op den Botermarkt te Audenaerde.

---

zyn, en de prijzen der merken van ons land, alsook die der byzonderste plaetsen van Vlaanderen, Frankrijk en Holland behelzen.

Boven de voornaemste binnen- en buitenlandsche gebeurtenissen, zal het nieuws der stad en der omliggende plaetsen op een uitgebreideren voet, dan naer gewoonte, medegedeeld worden : men zal, zooveel mogelyk, de besluiten van onzen gemeenteraad, die der openbare gestichten, der voornaemste konfrerien en societäten, als ook de byzonderste werkingen, welke in onze stad verrigt worden, bekend maken. De wekelijksche geboorten, huwelyken en sterfgevallen; de byzonderste aenkondingen van betigten in het arrondissement; in één woord, alles wat de nieuwsgierigheid der lezers kan op wekken, zal er in medegedeeld worden...” (Cfr. 25-IX-1842 (VIII, nr. 39)).

IV. Katholiek vakblad voor leden van „pensioengilden”. (1).

180. L'Impartial (1846-)

- I. Gent : U.B./J. 1550 : 29-III-1846 (1, nr. 1), 10-V-1846 (1, nr. 7), 25-VI-1846 (1, nr. 13).
Oudenaarde : S.A. : 29-III-1846 (1, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 12-IV-1846 (1, nr. 13), 4-VI-1846 (1, nr. 10)
Brussel : K.B./F.M. : 21-V-1846 (1, nr. 8).
- II. a. *Ondertitel* : „d'Audenarde”.
d. *Prijs* :
1,5 fr. per 3 maanden voor Oudenaarde.
1,75 fr. per 3 maanden voor België.
e. *Formaat* : 42,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. wekelijks (zo.)
wekelijks (do.), vanaf 21-VI-1846 (2).
h. *Adres* : Plaine des Jésuites, nr. 410.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 29-III-1910 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 25-VI-1846 (1, nr. 13).
d. e. *Uitgever, Drukker* : J.F. Suetens, plaine des Jésuites, nr. 410, à Audenarde.

---

(1) Op XII-1903 (1, nr. 1), p. 2 : „Ons doel :

1° Steeds ruimere verbreiding der beginselen van voorzienigheid en onderlingen bijstand ;
2° De afdeelingen vans ons Verbond nauwer aaneensluiten en met raad en daad bijstaan ;
3° De middelaar wezen tusschen onze maatschappijen en Openbare Besturen (Staatsbestuur. Provincië- & Gemeentebestuur, enz.).

4° Op die wijze de godsdienstige, zedelijke en stoffelijke welvaart in ons arrondissement bevorderen.

Al wat onze maatschappijen maar enigszins aanbelangt zal in ons blad vermeld worden ; spaar- en lijfrentegenootschappen, ziekenbeurzen, veeverzekering, maatschappijen van voorzienigheid voor de jeugd, ouderdomspensioenen, wetten, onderrichtingen, statistieken aangaande de instellingen van vooruitzicht, werkmanswoningen, vergaderingen en feesten van mutualiteiten, met één woord : al wat enig belang aanbiedt voor ons Verbond zal een plaatsken vinden in ons blad...”

(2) Op 10-V-1846 (1, nr. 7), p. 1, kol. 1, wordt deze periodiciteitsverandering toegelicht :
„Chaque Dimanche voit paraître en cette ville à la même heure quatre journaux qui donnent à peu près les mêmes nouvelles. On ne peut se dissimuler, cet état de choses présente des inconvénients pour les personnes qui se sont abonnées à deux de ces journaux. Nous désirons parer à cet inconvénient, autant qu'il nous est permis de le faire ; à cet effet, nous avons pris la résolution de distribuer notre feuille le Jeudi, et nous espérons que ce changement sera agréable à nos lecteurs, Ainsi le prochain numéro paraîtra le Jeudi 21 de ce mois.”

IV. Onpartijdig (?) nieuws en aankondigingsblad (1).

181. De Katholieke Burger (1875-) (2)

- I. Oudenaarde : S.A./S. : 15-VIII-1875 (xxx, nr. 33) — 25-XII-1875 (xxx, nr. 52).
Gent : U.B./J. 1552 : 15-VIII-1875 (xxx, nr. 33), 30-VI-1878 (xxxiii, nr. 26), 1-I-1881 (xxxvi, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 237/3 : 11-VIII-1877 (xxxiii, nr. 32), 22-IX-1878 (xxxiii, nr. 38), 24-II-1879 (xxxiv, nr. 8), 8-VI-1879 (xxxiv, nr. 23).
Brussel : M.I.P. : 15-VIII-1875 (xxx, nr. 33), 22-IV-1877 (xxxii, nr. 16), 17-III-1878 (xxxiii, nr. 11), 2-VI-1878 (xxxiii, nr. 22), 12-X-1879 (xxxiv, nr. 41), 7-XI-1880 (xxxv, nr. 45).
- II. a. *Ondertitel* :
„of Zondagsblad van Audenaarde”.
„van Audenaerde” vanaf 17-III-1880 (xxxiii, nr. 11).
„of Zondagsblad van Audenaerde” vanaf 7-XI-1880 (xxxv, nr. 45).
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor Oudenaarde.
3,5 fr. per jaar voor België.

---

(1) Op 29-III-1846 (1, nr. 1), p. 1 : „Ce journal que nous avons l'honneur d'offrir au public hebdomadairement, présente un double avantage;
1° d'être très succinct, et par conséquent d'épargner tous les commentaires qui pourraient être en opposition directe avec nos véritables opinions.

2° dans une ville dont l'idiôme flamand est la langue suçée d'enfance, de reproduire en français toutes les nouvelles, tous les incidents survenus dans sphère politique, civile, industrielle, littéraire, etc., etc...

Un journal qui fait sa première apparition; a droit à l'indulgence des abonnés : c'est un enfant à la lisière et qui ne peut s'enhardir que conduit des le principe par la main d'un public estimateur.

L'envie parfois peut montrer ses dents, peut lécher ses lèvres par anticipation, mais si la foule est à nous, mais si nos opinions coïncident avec les opinions de la foule, mais si les droits de l'homme sont respectés, mais si notre plume ne devient pas vénale et ne jette pas l'encens au pouvoir; comme tant d'autres; que nous importe et que nous importera dans l'avenir les aboiements d'une mente jalouse. Nous le répétons donc... nous serons impartial... le coupable nous le flétrirons; l'injuste... nous lui cracherons son injustice à la face... le pouvoir, nous le respectons, mais ne le craignons pas. Voilà notre croyance, et notre religion, c'est la croyance qui a pour principe l'humanité, c'est la devise que nous avons adoptée, en donant naissance à ce journal, et ce sera la seule qui nous guidera dans la ligne de conduite que nous nous sommes tracée."

(2) *De Katholieke Burger* is de opvolger van 't *Ware Vosken*, vanaf 17-III-1878 wordt de titel *De Katholieke Burger of Zondagsblad*. Vanaf 7-XI-1880 (xxxv, nr. 45), keert het blad terug naar zijn oorspronkelijke titel. Twee jaar later versmelt het blad met *De Katholieke Vlaming*.

- 6 fr. per jaar voor Holland, Engeland en Duitsland.
 8 fr. per jaar voor Frankrijk (1).
- e. *Formaat* :
 54,5 × 38 cm, 5 kol. 4 pp.
 55 × 39 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 17-III-1878 (xxxiii, nr. 11).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 Hoogstraat 55, Audenaarde.
 Nederstraat 61, Audenaarde vanaf 17-III-1878 (xxxiii, nr. 11).
 Nederstraat 67, Audenaarde vanaf 7-XI-1880 (xxxv, nr. 45).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 15-VIII-1875 (xxx, nr. 33).
Laatst voorhanden nummer : 1-1-1881 (xxxvi, nr. 1).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Th. De Vos, Hoogstraat 55, Audenaarde.
 Idem, Nederstraat 61, Audenaarde, vanaf 17-III-1878 (xxxiii, nr. 11).
 Wwe Th. Debos, Nederstraat 67, Audenaarde, vanaf 7-XI-1880 (xxxv, nr. 45).
- IV. Streng katholiek informatieblad (2).

182. Katholieke Vlaming (1880-)

- I. Gent : U.B./J. 1553 : 9-X-1881 (II, nr. 41).
 Leuven : U.B./F.H. 237/6 : 4-1-1880 (I, nr. 1), 16-V-1880 (I, nr. 20)
 Brussel : M.I.P. : 12-IX-1880 (I, nr. 37), 17-III-1881 (II, nr. 16).

(1) Vanaf 17-III-1878 (xxxiii, nr. 11) wordt het jaarabonnement voor Frankrijk eveneens gebracht op 6 fr. per jaar.

(2) Het blad stelde zich op 15-VIII-1875 (xxx, nr. 33), p. 1, kol. 2, als volgt aan zijn lezers voor : „„De Katholieke Burger” geeft door zijne benaming alleen, den aard, het doel, en, om zoo te zeggen, gansch het bestaan van dit nieuw verschijnende „Zondagsblad” te kennen.

Als ware B u r g e r, zal hij zijne medeburgers in 't algemeen, en bijzonderlijk degenen der stad en der omliggende streken, voorstaan, hunne rechten en belangen verdedigen, en hun in den kring zijner werkzaamheid, alle wenschelijke diensten bewijzen.

Hij zal namelijk trachten zijn lezers met den gang der voornaamste zoo plaatselijke als binnen- of buitenlandsche zaken en gebeurtenissen.

Hij zal hun wegens landbouw, handel en nijverheid, alle mogelijke dienstige inlichtingen verschaffen.

En verders in allerhande vakken, wat tot nut of vermakelijkheid strekken kan, mededeelen. Van een anderen kant, zal de B u r g e r waarlijk Katholiek zijn : katholiek in godsdienst, katholiek in politiek, in handel en Wandel, katholiek in alles; kortom Katholiek. Dit is te zeggen, dat hij de Kerk en den Heiligen Stoel ootmoediglijk en overbrekelijk aankleeft, hunne leeringen voorlichtsnoer neemt; en dat alles, wat met hunne uitspraken, hunne zedeleer, hunne rechten, instellingen of werkingen strijdig is, voor altijd uit zijn kolommen verbannen blijft...!”

- II. a. *Ondertitel* :
 „Weekblad van het arrondissement Audenaarde”.
- c. *Motto* :
 „Onze lichamen kunnen zij verdrukken, maar onze zielen nooit!”
- d. *Prijs* :
 5 fr. per jaar voor België.
 10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
 58,5 × 41,5 cm, 5 kol. 4 pp.
 61 × 41 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 12-IX-1880 (I, nr. 37).
 59 × 40,5 cm, 5 kol. 4 pp. op 9-X-1881 (II, nr. 41).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (20).
- h. *Adres* :
 Lappersfort 6, te Audenaarde op 4-I-1880 (I, nr. 1).
 Kattestraat 21, te Audenaarde vanaf 16-V-1880 (I, nr. 20).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 4-I-1880 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 9-X-1881 (II, nr. 41).
 J. A. Declercq, lappersfort 6, te Audenaarde.
 Idem, Kattestraat 21, te Audenaarde vanaf 16-V-1880 (I, nr. 20)
- IV. Katholiek informatie- enannoncenblad (1).

183. De Katholieke Vlaming (1846-) (2)

I. Gent : U.B./J. 1554 : 13-X-1894 (II, nr. 41).

(1) Het blad stelde zich als volgt aan zijn lezers voor : „... De Katholieken van ons arrondissement moeten de banden, die hen vereenigen, vaster en vaster toesnoeren, hand in hand werkende ter vernietiging van de geuzerij. Het arrondissement Audenaarde moet niet alleen één der katholiekste wezen van België, maar het Katholiekste. ... Kost wat Kost willen wij ons doel bereiken, en het slecht onkruid der geuzerij uit de vruchtbare voren van ons arrondissement roeien. Wij zullen ons immer spiegelen aan 't voorbeeld onzer vaderen, waarvan dichter Ledeganck zegt : zij wilden wat was recht, en wonnen wat zij wilden...”

(2) De titel wordt *Katholieke Vlaming* op 10-X-1886 (xxxxi, nr. 41), 10-IV-1887 (xxxxii, nr. 15), 19-VI-1887 (xxxxii, nr. 25), 25-III-1888 (xxxxiii) en op 3-VI-1888 (xxxxiiii, nr. 23).

De Katholieke Vlaming versmelt met *De Katholieke Burger* op 1 Januari 1882. Op 1-I-1882 (xxxvii, nr. 1), p. 1, kol. 1, verklaarde *De Katholieke Vlaming* : „Sinds eenigen tijd hadden verscheidene katholieken de wensch uitgedrukt de twee organen der katholieke denkwijze van ons arrondissement te zien ineensmelten. Deze begeerte is voortaan een feit. Onnodig onze grondbeginsels uit een te zetten; deze zijn genoegzaam gekend. Wij verhopeden dat de katholieken ons krachtdadig zullen ondersteunen. Door keurig nieuws zullen wij onze lezers volkomen inlichten. De verschillende marktprijzen zullen wij van nu keurig mededeelen, en de kontrakten, welke wij met de heeren notarissen hebben aangegaan

- Antwerpen : S.B./S. : 17-v-1891 (xxxxvi, nr. 20), 25-xii-1891 (xxxxvi, nr. 32).
- Leuven : U.B./F.H. 237/6 : 7-i-1883 (xxxviii, nr. 1), 26-x-1884 (xxxix, nr. 43), 10-x-1886 (xxxxi, nr. 41), 21-xii-1890 (vl, nr. 51), 15-xi-1891 (ivl, nr. 46), 25-xii-1891 (ivl, nr. 52), 31-i-1892 (iiil, nr. 5).
- Brussel : K.B./F.M. : 21-iii-1886 (xxxxi, nr. 12).
- Brussel : M.I.P. : 1-i-1882 (xxxvii, nr. 1), 26-iii-1882 (xxxvii, nr. 13), 13-v-1883 (xxxix, nr. 19), 27-xii-1885 (xxxx, nr. 52), 10-iv-1887 (xxxvii, nr. 15), 13-vi-1887 (xxxviii, nr. 25), 3-vi-1888 (xxxviii, nr. 25), 19-x-1890 (xxxv, nr. 42), 16-viii-1891 (xxxvii, nr. 33).
- Brussel : S.A./J. 369/2 : 25-iii-1888 (xxxviii) (1).
- II. a. *Ondertitel* : „of zondagsblad van Audenaarde”.
- c. *Motto* :
„Godsdienst, Vaderland, Moedertaal” vanaf 26-x-1884 (xxxix, nr. 43).
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor Oudenaarde.
3,5 fr. per jaar voor België.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
Nederstraat 67, Audenaarde op 7-i-1883 (xxxviii, nr. 1.)
Hoogstraat 28, Audenaarde, vanaf 16-x-1884 (xxxix, nr. 43).
- III. a. *Stichtingsdatum* : 1846 (2).
Eerst voorhanden nummer : 1-i-1882 (xxxvii, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 13-x-1894 (il, nr. 41).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Vandendriesche, Nederstraat 67, Audenaarde.
Idem, Hoogstraat 28, Audenaarde vanaf 27-xii-1885 (xxxx, nr. 52).
- IV. Katholiek informatie- enannoncenblad.

laten ons toe talrijke aankondigingen over te drukken. Door beroemde verhalen zullen wij het feuilleton van ons blad zoo aangenaam als leerzaam maken...

M.B. Aan de geabonneerden van „De Katholieke Burger”, zal in vervanging gezonden worden : „De Katholieke Vlaming”.

Deze samensmelting hield het uit tot 1895. Daarna veranderde het in 't *Land van Oudenaarde*.

(1) Het nummer is onleesbaar.

(2) Cfr. Het handschrift van WARZÉE, bewaard in het M.I.P. te Brussel.

184. De Kleine Gazette (1893-)

- I. Gent : U.B./J. 1555 : 2-VII-1893 (I, nr. 1).
Brussel, K.B./F.M. : 2-VII-1893 (I, nr. 1).
Antwerpen : S.B./S. : 5-VIII-1893 (, nr. 2).
Brussel : M.I.P. : 2-VII-1893 (I, nr. 1), 5-VII-1893 (I, nr. 2).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Annoncenblad voor Audenaarde en Omstreken”.
d. *Prijs* : 3,75 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 42,5 × 32 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* :
„verschijnende den Zondag, Woensdag en Vrijdag van elke week”.
h. *Adres* : Metaalstraat 26, Brussel.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 2-VII-1893 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 5-VII-1893 (I, nr. 2).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
O. Hoérée, 26 Metaalstraat, Brussel.
- IV. Onafhankelijk (?), nieuws- en aankondigingsblad (1).

185. 't Land van Oudenaarde (1896-) (2)

- I. Antwerpen : S.B./S. : 5-I-1896 (LI, nr. 1), 15-VIII-1896 (LI, nr. 32).
Brussel : K.B./F.M. : 11-XII-1898 (LIII, nr. 50).
Brussel : M.I.P. : 5-V-1895 (L, nr. 18), 14-XI-1897 (LII, nr. 46),
20-V-1906 (LXI, nr. 20), 22-X-1911 (LXVI, nr. 43).
- II. a. *Ondertitel* : „Weekblad voor stad en arrondissement”.
b. *Vignet* :
Leeuw met in zijn klauwen, het wapenschild van Oudenaarde en een standaard.
c. *Motto* : „Voor God, haard en eigendom”.

(1) Het programma luidde : „... Vrij van alle politieke denkwijze hebben wij enkel voor doel het leesminnend en vlaamschgezind publiek de gelegenheid te verschaffen zich met weinig kosten driemaal per week op de hoogte te stellen van alles wat zoo wel binnen als buiten het land voorvalt...” (Cfr. 2-VII-1893 (I, nr. 1), p. 1).

(2) 't Land van Oudenaarde was de opvolger van *De Katholieke Vlaming* dat op zijn beurt een samensmelting was van *De Katholieke Burger* en *De Katholieke Vlaming*. Op 5-V-1895 (L, nr. 18), p. 2, kol. 1, verklaarde 't Land van Oudenaarde : „De feuilleton „De Lotgevallen van den Vervloekte” zal als bijvoegsel aan de oude inschrijvers van „de Katholieke Vlaming” toegezonden worden”.

- d. Prijs :
    - 3 fr. per jaar voor Oudenaarde.
    - 3,5 fr. per jaar voor België.
  - e. *Formaat* : 57,5 × 39,5 cm, 5 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
  - h. *Adres* : Hoogstraat 28.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 5-v-1895 (L, nr. 18).
Laatst voorhanden nummer : 22-x-1911 (LXVI, nr. 43).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : A. Vandendriesche, Hoogstraat 28.
- IV. Katholiek, ultramontaans, lokaal nieuwsblad metannoncen (1).
 Het richtte zich hoofdzakelijk tot de landbouwers (2).

186. *Le Libéral* (1901-)

- I. Leuven : U.B./F.H. 305/3 : 22-viii-1903 (II, nr. 46).
 Brussel : K.B./F.M. : 3-x-1903 (II, nr. 52).
 Brussel : M.I.P. : 22-ii-1902 (I, nr. 20), 10-x-1903 (III, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Organe du Parti Libéral du canton de Renaix”.
- c. *Motto* :
 „Droit. Tolerance. Progrès.
 Suffrage universel et R.P. — Enseignement obligatoire —
 Service Personnel — Pensions ouvrières.
- d. *Prijs* : 4 fr. per jaar.
- e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : „Local de la Société d'harmonie, Renaix”.
- III. a. *Eerts voorhanden nummer* : 22-ii-1902 (I, nr. 20).
Laatst voorhanden nummer : 10-x-1903 (III, nr. 1).

(1) Op 5-v-1895 (L, nr. 18), p. 1 : „...’t Land van Oudenaarde” zal, zooveel als het kan bijdragen tot het bewaren van den vrede en eendracht onder de katholieken van het arrondissement. Daartoe zal het de belangen van den werkmán, burger en landbouwer en eigenaars voorstaan, den mindere ondersteunen in zijn billijke eischen, den bezitter verdedigen tegen de overdrevene ongerijmde aangespraken van het collectivisme en aan allen de plichten herinneren welke tot het sluiten eener oprechte broederlijke eendracht tusschen al de standen der maatschappij te vervullen zijn... Geestelijken, helpt tot de verspreiding van ’t Land van Oudenaarde; zijne werking berust op de verhevene leer van,,’ Christen en op de raadgevingen van Dezes Stadhouder op aarde, den grooten Paus Leo XIII...”

(3) Bijvoegsels in die zin werden gegeven op 5-v-1895 (L, nr. 18), 22-x-1911 (LXVI, nr. 43).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Joseph Haeck, Statiestraat, Oudenaarde.

IV. Liberaal, tweetalig nieuwsblad voor werklieden.

187. Nieuws- en Annoncen- Blad (1838-)

I. (1) Oudenaarde : S.A. : 18-xi-1838 (xxii, nr. 2025) — 25-xii-1869 (LIII, nr. 2774), 7-i-1872 (LV, nr. 2881) — 30-xii-1883 (LXVII, nr. 3493), 1-i-1898 (LXXI, nr. 3702) — 29-xii-1889 (LXXIX, nr. 3806).

Oudenaarde : Mr. Bevernaege, Krekelput 13 : 18-xi-1838 (xxii, nr. 2055) — 29-xii-1889 (LXXIX, nr. 3806) : zeer onvolledig.

Gent : U.B./J. 55 : 28-iv-1839 (xxix, nr. 2078) — 25-xii-1897 (LXXXI, nr. 4213) : zeer onvolledig.

II. a. *Ondertitel* : „van Audenaerde”.

b. *Vignet* : Wapenschild van Oudenaarde.

d. *Prijs* :

3 fr. per 6 maanden.

Vanaf 5-i-1840 (xxiv, nr. 2114) : 2,5 fr. per 6 maanden.

Vanaf 22-vi-1848 (xxxii, nr. 1649) :

3 fr. per jaar voor Oudenaarde.

3,5 fr. per jaar voor België.

e. *Formaat* :

43,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp.

45 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 30-vi-1839 (xxiii, nr. 2087).

45,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 28-vii-1839 (xxiii, nr. 2091).

45 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 29-ix-1839 (xxiii, nr. 3000).

43,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 6-x-1839 (xxiii, nr. 2101).

45 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. op 12-iv-1840 (xxiv, nr. 2128).

43,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 19-iv-1840 (xxiv, nr. 2129).

44,5 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 21-vi-1840 (xxiv, nr. 2138).

43 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 12-vii-1840 (xxiv, nr. 2141).

27,5 × 21,5 cm, 2 kol. 12 pp. op 4-x-1840 (xxiv, nr. 2153).

43 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 11-x-1840 (xxiv, nr. 2154).

44,5 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 29-xi-1840 (xxiv, nr. 2161).

42,5 × 34,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-i-1841 (xxv, nr. 2166).

---

(1) Vele losse nummers bevinden zich verder nog te Antwerpen (S.B./S.), te Leuven (U.B./F.H. 287/3), te Brussel (M.I.P.) en te Deinze (O.K.K.).

44,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 17-I-1841 (xxv, nr. 2168).
 42,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 7-II-1841 (xxv, nr. 2172).
 44,5 × 34 cm, 4 kol. 4 pp. op 7-II-1841 (xxv, nr. 2176).
 42,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. op 14-III-1841 (xxv, nr. 2177).
 41,5 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. op 21-III-1841 (xxv, nr. 2178).
 44,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 28-III-1841 (xxv, nr. 2179).
 42,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 25-IV-1841 (xxv, nr. 2183).
 44,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 27-VI-1841 (xxv, nr. 2192).
 42,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 25-VII-1841 (xxv, nr. 2196).
 44,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 7-IX-1841 (xxv, nr. 2202).
 42,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 12-IX-1841 (xxv, nr. 2203).
 44,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 10-X-1841 (xxv, nr. 2207).
 32,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 17-X-1841 (xxv, nr. 2208).
 44,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 10-VII-1842 (xxvi, nr. 1350).
 44,5 × 29,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1-I-1845 (xxvii, nr. 1375).
 42 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 28-IV-1844 (xxviii, nr. 1444).
 44,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 7-VII-1844 (xxviii, nr. 1454).
 42,5 × 33,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 2-II-1845 (xxix, nr. 1484).
 44 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 9-II-1845 (xxix, nr. 1485).
 46 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 6-VII-1845 (xxix, nr. 1506).
 44 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 20-VII-1845 (xxx, nr. 1508).

In de volgende acht jaargangen van het blad, tot 1853, varieert het formaat bij ieder nummer. Het minimum formaat is 32,5 × 27,5 cm, terwijl het maximum formaat 46 × 34,5 bedraagt.

44 × 27 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1-I-1853 (xxxvii, nr. 1887).
 46 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 12-VI-1853 (xxxvii, nr. 1910).
 46 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 4-IV-1858 (xxxxii, nr. 2161).
 46 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 5-XII-1858 (xxxxiii, nr. 2201).
 46 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-I-1858 (xxxxviii, nr. 2463).
 55 × 34 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 30-VII-1861 (xxxxv, nr. 2335).
 46 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 14-VII-1861 (xxxxv, nr. 2337).
 54,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 24-VI-1866 (L, nr. 2591).
 46 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 9-VII-1866 (L, nr. 2593).
 47 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 21-VI-1868 (LII, nr. 2695).
 46,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-I-1869 (LIII, nr. 2723).
 45,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 7-I-1872 (LV, nr. 2881).
 46 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1-I-1888 (LXXI, nr. 3702).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 18-XI-1838 (XXII, nr. 2055)
Laatst voorhanden nummer : 25-XII-1897 (LXXXI, nr. 4213).
- c. d. e. f. *Eigenaar, Uitgever, Drukker, Beheer* :
 D. F. en J. A. Bevernaege, Krekelput, Audenaerde.
 Gebroeders Bervernaege, Krekelput, Audenaerde, vanaf 9-XII-1838 (XXII, nr. 2058).
 D. Bevernaege, vanaf 4-I-1857 (XXXXI, nr. 2096).
 Idem, Groote Merkt 74, vanaf 14-XI-1858 (XXXXXIII, nr. 2198).
 Idem, Kasteelstraat 12, Audenaerde vanaf 17-XII-1889 (LXXII, nr. 3761).
- IV. Liberaal, nieuws- en aankondigingsblad (1).
- V. Bibliografie : M. DE VROEDE, *De Vlaamse Pers in 1855-1856*, p. 26.

188. Onze Vane (1890-)

- I. Gent : U.B./J. 1558 : IV-1891 (nr. 3), I-1892 (nr. 4), VII-1892 (nr. 4), XI-1892 (nr. 6), V-1894
 Antwerpen : S.B./S. : V-1894.
 Brussel : K.B./F.M. : IV-1891 (nr. 3), II-1893 (nr. 7), V-1894.
 Brussel : M.I.P. : I-1891 (nr. 2), XI-1892 (nr. 6), II-1893 (nr. 7), V-1894, IV-1895.
 Leuven : U.B./F.H. 299/9 : VII-1890 (nr. 1), XI-1892 (nr. 6), V-1894.
- II. a. *Ondertitel* :
 „Tolk van den Vlaamschen Bond van Oudenaarde”.
- c. *Motto* :
 „Voor Kerk en Volk
 Alles voor Vlaanderen
 Vlaanderen voor Christus
 In Vlaanderen Vlaamsch”.
- d. *Prijs* :
 gratis voor de leden.
 10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
 18,5 × 14 cm, 3 kol. 4 pp.
 19,5 × 14 cm, 16 pp. vanaf IV-1891 (nr. 3).
 39,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf II-1893 (nr. 7).

---

(1) Vanaf 1872 wordt het blad duidelijk liberaal. Het polemiseert tot 1880 met *De Katholieke Burger*.

- 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. op v-1894.
 39,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. op iv-1895.
 38,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. op vii-1895.
- f. *Periodiciteit* :
 „Onze Vane zal zoo dikwijls worden gedrukt als de kas van den bond het toelaten”.
 3 maandelijks vanaf xi-1892 (nr. 6).
- g. *Oplage* : „... meer dan 1.000 afdruksels...” op vii-1892 (nr. 4), p. 2.
- h. *Adres* :
 K. van Caeneghem, te Eine.
 H. Gevaert, te Bevere bij Oudenaarde, vanaf xi-1892 (nr. 6).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : vii-1890 (nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : vii-1895.
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 A. Vandendriesche, Hoogstraat te Oudenaarde.
 I. Vanderpoorten, Pollepelstraat 28, Gent op vii-1892 (nr. 4).
 A. Vandendriesche, Botermarkt, Audenaarde vanaf xi-1892 (nr. 6).
 Du Catillons & Zonen, Wareghem op v-1894.
 A. Vandendriesche, Hoogstraat, Oudenaarde vanaf iv-1895.
- IV. Katholiek (1) vlaamsgezind (2) vakblad.

---

(1) Op vii-1890 (nr. 1), p. 3 : „Houdt vast aan het kruis, Christene Vlamingen, houdt vast met uwe twee handen, bewaart trouw de gebruiken, uwer vaderen, en weze het kruis uwe hulpe, uwe hope in uw troost in 't leven, dan zal het van uwe dood, de sleuter zijn ter hemel deure met 't kruis in top zoo varen wij door 't wereltij ten hoogen hemel op.”

(2) Op vii-1890 (nr. 1), p. 8 : „Wat wij willen. Wij willen : In Vlaanderen Vlaamsch ! Het gebruik van onze taal overal en altijd, als de omstandigheden het gebruik eener vreemde taal niet volstrekt noodzakelijk en maken. Wij willen Vlaamsch in het bijzonder, innig huiselijk leven ! Het Vlaamsch moet de tale blijven van den Vlaming van den Rijken Vlaming gelijk van den Armen. Vlaamsch zal de Vlaamsche man spreken met zijn vlaamsche vrouw, de vlaamsche vader met zijne vlaamsche kinders. Het Vlaamsch zal de taal niet blijven van de knechten en de meiden alleen ; 't zal de taal worden van heeren en knechten, vrouwen en meiden te zamen. In 't Vlaamsch zal de Vlaming zijne brieven schrijven...”

189. De Scheldegalm (1858-1914)

- I. (1) Oudenaarde : Mr. Bevernaege, Krekelpuut 13 : 5-XII-1858 (I, nr. 1) — 4-X-1914 (LVI, nr. 3308).
Oudenaarde : S.A. : 5-XII-1858 (I, nr. 1) — 4-X-1914 (LVI, nr. 3308) (2).
Gent : U.B./J. 68 : 25-XII-1858 (I, nr. 4) — 25-XII-1859 (II, nr. 56) : onvolledig. 7-VII-1867 (IX, nr. 450), 19-IX-1875 (XVII, nr. 874), 20-VII-1885 (XXVII, nr. 1388), 1908 (Jubileum nr.), 6-XII-1908 (LI, nr. 3004).
- II. a. *Ondertitel* :
„Gazette van Audenaerde”.
„Gazette van Audenaerde” vanaf 1-I-1870 (XII, nr. 567).
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor Oudenaarde.
3,75 fr. per jaar voor België.
8,20 fr. per jaar voor het buitenland.
Vanaf 5-XII-1880 (XXIII, nr. 1148) :
3,75 fr. per jaar voor Oudenaarde.
4,5 fr. per jaar voor België.
7,5 fr. per jaar voor Frankrijk en Holland.
Vanaf 25-XII-1881 (XXIV, nr. 1201) :
3 fr. per jaar voor Oudenaarde.
3,75 fr. per jaar voor België.
7,5 fr. per jaar voor Holland en Frankrijk.
- e. *Formaat* :
49,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp.
53,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 4-XII-1864 (VII, nr. 315).
53,5 × 35 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 1-XII-1867 (X, nr. 471).
53,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 4-XII-1870 (XIII, nr. 624).
53,5 × 38,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 7-XII-1873 (XVI, nr. 781).
53,5 × 37,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 5-XII-1876 (XIX, nr. 937).
54 × 38 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 7-XII-1879 (XXII, nr. 1094).

---

(1) Losse nummers worden verder nog bewaard te Antwerpen (S.B./S.), te Leuven (U.B./F.H. 350/12) en te Brussel (K.B./F.M. en M.I.P.).

(2) Op 6-XII-1908 (LI, nr. 3004), p. 1, kol. 3 : „Er zijn twee volledige verzamelingen van ons blad bewaard gebleven; eene derzelfde komen wij, ingebonden in 17 boekdeelen, bij gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van de Scheldegalm, ons Stedelijk bestuur aan te bieden, om deze eene plaats in de stadbibliotheek ten stadhuize te willen verlenen.” Deze verzameling is thans te beschikking in het Stadsarchief van Oudenaarde.

- 62,5 × 46,5 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 5-XII-1880 (XXIII, nr. 1148). (I)
 62,5 × 46,5 cm, 6 kol. 2 pp. vanaf 23-VIII-1914 (LVI, nr. 3302).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- g. *Oplage* :
- 800 ex., vanaf 6-XII-1863 (VI, nr. 263).
  - 900 ex., vanaf 13-XI-1864 (VI, nr. 312).
  - 1000 ex., vanaf 17-IX-1865 (VII, nr. 356).
  - 1100 ex., vanaf 2-XII-1866 (IX, nr. 419).
  - 1200 ex., vanaf 27-X-1867 (IX, nr. 466).
  - 1300 ex., vanaf 5-VIII-1868 (X, nr. 509).
  - 1400 ex., vanaf 20-VI-1869 (XI, nr. 549).
  - 1500 ex., vanaf 6-XII-1870 (XII, nr. 581).
  - 1600 ex., vanaf 18-IX-1870 (XII, nr. 613).
  - 1700 ex., vanaf 11-XII-1870 (XIII, nr. 625).
  - 1900 ex., vanaf 17-XI-1872 (XIV, nr. 726).
  - 2100 ex., vanaf 23-XI-1873 (XV, nr. 779).
- h. *Adres* :
- Krekelpuut 699.
 Krekelpuutstræet 15, vanaf 11-XI-1866 (VIII, nr. 416).
 Krekelpuut 15, vanaf 3-VIII-1887 (XXIX, nr. 1489).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 5-XII-1858 (I, nr. 1).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 4-X-1914 (LVI, nr. 3308) (2).

(1) De reden van deze plotse vergroting van het blad is het ingebruiknemen van een nieuwe mechanische drukpers, zoals vermeld op 5-XII-1880 (XXIII, nr. 1148), p. 1 : „Zoals wij in ons nummer van 10 October laatst gemeld hebben, is nu in onze drukkerij een grootte nieuwe mechanische drukpers geplaatst, voortkomende uit de Brusselsche Nationale Tentoonstelling, welke met stoomtuig in beweging wordt gebracht. Deze snelpers is eene der grootste die gemaakt worden, dewelke ons ook in staat stelt aan meerdere behoefte te voldoen.”

(2) Reeds op 23-VIII-1914 (LVI, nr. 3302), p. 1, kol. 2, verklaarde het blad : „Door den gewichtigen toestand waarin ons land zich bevindt, de oorlogsverklaring gedaan sedert 3 dezer maand door Duitsland aan België en hierdoor gansch Europa om zoo te zeggen in oorlog is gebracht, zijn alle fabrikanten verplicht geworden, hunne werkhuizen stil te leggen, evenzoo ook onze papierfabrikant. Daar niemand kan voorzeggén wanneer deze rampspoedige tijd voor nijverheid en allerhande handel zal eindigen, zijn wij met spijtgenoodzaakt ons blad, „De Scheldegalm”, „Gazette van Audenaarde” tijdelijk op een halfblad uit te geven, teneinde gebrek aan papier te voorkomen.”

Het nummer van 4-X-1914 (LVI, nr. 3308) was dan uiteindelijk het laatste nummer van *Scheldegalm*. Op 7 februari 1915 echter verscheen een nieuw blad *De Scheldeode*, officieel *inlichtingsblad der stad Audenaarde en omliggende*.

Dit blad dat eveneens gedrukt en uitgegeven werd door de gebroeders BEVERNAEGE, was de opvolger van *De Scheldegalm*. Op 7-II-1915 (I, nr. 1) verklaarde *De Scheldeode* : „Sinds het beginnen van de betreurenswaardige omstandigheden in welke ons vreedzaam, bloeiend en met alle natiën zoo bevriend Vaderland gewikkeld is en beproefd wordt, heeft menig uitgever van Dag of Weekblad zich spijt verplicht gezien, zijn Nieuwsblad niet meer te kunnen uitgeven. Dit besluit moest schier door alle Uitgevers, genomen worden, wanneer in de maand October 11., alle spoor en postwerken geschorst werd...”

b. *Stichter* : Isidoor Bevernaege.

c. d. e. f. *Eigenaar, Uitgever, Drukker, Beheer* :

Bevernaege-Van Eechoute, Krekelpuut 699.

Idem, Krekelpuutstraet, 15, vanaf 11-XI-1866 (VIII, nr. 416).

Bevernaege gebr., Krekelpuut 15, Audenaarde, vanaf 3-VII-1887 (XXIX, nr. 1489) (1).

IV. Katholiek, nieuws- en aankondigingsblad (2).

190. De Uitbelder (1914-)

I. Brussel : K.B./F.M. : 15-II-1914 (1, nr. 1).

Leuven : U.B./F.H. 386/12 : 15-II-1914 (1, nr. 1).

II. a. *Ondertitel* :

„Annoncenblad voor Audenaerde en omliggende”.

d. *Prijs* : ?

e. *Formaat* : 50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* :

„Dit blad verschijnt den Eersten en Derden Zondag der Maand”.

h. *Adres* : Bourgstraat 13-15, Audenaarde.

III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 15-II-1914 (1, nr. 1).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Maurice Dhondt, Bourgstraat 13-15, Audenaarde.

---

(1) Op 3-VII-1887 (XXIV, nr. 1489), p. 1, kol. 1 : „De Gebroeders Florent, Rigobert Hilloné en Richard Bevernaege, hebben de eer het geacht publiek ter kennis te brengen, dat zij sedert 1 Juli, voor eigen rekening onder de firma BEVERNAEGE, Gebroeder, de Stoom- en Steendrukkerij, Boek- en Steendrukkerij, Boek- en papierhandel en boekerij BEVERNAEGE-VANECHOUTE, alsook de uitgaaf van het weekblad „De Scheldegalm, Gazette van Audenaarde”, zullen voortzetten.”

(2) Het blad stelde zich op 5-XII-1858 (1, nr. 1), p. 1, kol. 1, als volgt aan zijn lezers voor : „... Aen kunsten, wetenschappen, en vaderlandsche letterkunde eene grootere plaets inruimen, dan tot hertoe in Audenaerdes bladen is gedaen geweest, aen nijverheid, koophandel en landbouw, zooveel mogelijk nuttig zijn, is ons voornaemste oogmerk. Door het invoegen van wetenschappelijke en letterkundige schriften, willen wij trachten den lust der lezers weer op te wekken. — Wij zullen alles wat met nijverheid, koophandel en landbouw in verband staet, getrouwelijk aenstippen; — de merktprizen der voornaemste steden des lands zullen met nauwkeurigheid worden aengetekend; gestaediglijk zullen wij de vertrek-uren der ijzeren wegen opgeven; — daerby zal men in elk nummer de byzonderste nieuwtijdingen der laetst verloopen week aantreffen; — Met één woord, niets zal verwaarloosd worden, om dit blad belangrijk en nuttig te maken. ...„De Scheldegalm” sluit alle politiek buiten. De baen der staetkunde is al te glibberig, onze er op gedane stappen te onvast, en al te veel versukkelen er op, dan dat wij ons aen 't zelfde gevaer zullen bloetstellen. Dit zij genoeg, opdat de achtbare personen, die ons met bijdragen willen vereeren, verstaen zouden dat „De Scheldegalm”... hunner politieke grondbeginselen kan gebruikt worden”.

IV. A-politiek annoncenblad (1).

191. De Volksvriend (1888-1889)

- I. Gent : U.B./J. 319 : 30-XII-1888 (1, nr. 1), 6-I-1889 (1, nr. 2), 20-I-1889 (1, nr. 4), 10-II-1889 (1, nr. 7), 24-II-1889 (1, nr. 9), 26-V-1889 (1, nr. 22).
Antwerpen : S.B./S. : 24-II-1889 (1, nr. 9).
Leuven : U.B./F.H 408/6 : 27-I-1889 (1, nr. 5).
Brussel : M.I.P. : 3-II-1889 (1, nr. 6), 7-IV-1889 (1, nr. 15).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuwsblad van Oudenaarde en van het Arrondissement”.
d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor Oudenaarde.
3,5 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 55 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
g. *Oplage* : 1.000 ex. (2).
h. *Adres* : Groote Markt 71, Oudenaarde.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 30-XII-1888 (1, nr. 1).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 26-V-1889 (1, nr. 22) (3).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
P. Cagny, Begijnhofplaats 9, Gent.
- IV. Liberaal, combatief, informatie- en annoncenblad (4).

---

(1) Het programma luidde : „... Ik ga bekend maken wat niet geweten is; Ik ga doen verkoopen wat voordeelig en noodzakelijk is in het huishouden; Ik zal gelukkige koopers maken; ik ga blijgezinde verkoopers scheppen. Ziedaar zijn doel, ziedaar zijn streven ziedaar zijne voldoening! De benarde toestanden der samenleving, kunnen hem niet weerhouden, het blauw of het rood kan hem niet hinderen; vijandschap en tweedracht zijn hem onverschillig Bekend maken, doen koopen en verkoopen, ziedaar het licht dat D e n U i t b e l d e r toelacht, zie daar de bakermat die hem op de onbollige en hobbelige baan voortstuwt...” (Cfr. 15-II-1914 (1, nr. 1), p. 1).

(1) Deze oplage wordt vermeld in *De Volksvrijheid* op 2-VII-1889, (1, nr. 23), p. 1, kol. 1.

(2) *De Volksvriend* werd op 2-VII-1889 (1, nr. 23) *De Volksvrijheid*.

(3) Deze hevig liberale krant, ging van het begin af tekeer tegen : *Katholieke Vlaming, Gazette de Renaix, Het Land, Van Brussel* en het *Fondsenblad*.

De Volksvriend stelde zich op 30-XII-1888, p. 1, kol. 1, als volgt aan zijn lezers voor : „Laat ons in korte woorden aan onze lezers te kennen geven waarom „De Volksvriend” gesticht is en welk programma door hem zal nageleefd worden.

„De Volksvriend” is ingericht om in het arrondissement Oudenaarde de Liberale denkwijze te verdedigen. Hij zal strijden voor Vrijheid, Recht, Vooruitgang en Beschaving. Altijd zal hij de onrechten verdrukkingen en vervolgingen, door wie zij ook mogen gepleegd

- I. Gent : U.B./J.B. 19 : 2-VI-1889 (I, nr. 23) — 9-II-1890 (II, nr. 7),
23-II-1890 (II, nr. 9) — 12-X-1890 (II, nr. 42), 26-X-1890 (II, nr.

zijn, schandvlekken en door de verachting van alle treffelijke lieden doen brandmerken Ook zal „De Volksvriend” de artikelen of mededeelingen die tot zijn doelwit zouden strekken, met vreugde ontvangen. Maar aanvallen, die alleenlijk tegen personen gericht zijn, kunnen niet aanvaard worden. De stichters van „de Volksvriend” hopen dat alle Liberalen het als een plicht zullen aanzien zich aan het nieuw blad te abonneren en het moedig te ondersteunen. Is het immers de wensch niet aller onze liberale vrienden van een orgaan te zien bestaan om onze gedachten te verspreiden en op de onrechtvaardige aanvallen onzer tegenstrevers te antwoorden. Doch „de Volksvriend” is niet alleenlijk tot het verdedigen eener politieke denkwijze bestemd. In de tegenwoordige tijden is de drukpers een machtig werktuig om het algemeen welzijn te behartigen. Landbouw, nijverheid, koophandel ondergaan. Zoo wel in ons arrondissement als in de andere deelen des lands, eene wreede crisis waarvan het einde, helaas, nog niet kan voorzien worden. Voor dergelijken toestand blijft de drukpers niet onverschilig; hare zending is van met de nauwkeurigste aandacht alle middelen in te spannen om de inlichtingen, uitvindingen en raadplegingen, welke tot 't algemeen nut kunnen dienen, kenbaar te maken. De Volksvriend zal aan dien plicht niet te kort blijven. Grondige artikelen zullen over de ernstige belangen van Landbouw, Nijverheid en Koophandel handelen. Tijdingen van Beurzen, Markten enz... dienen in het blad aangekondigd te worden. Daarenboven, door menigvuldige nieuws-tijdingen, aantrekkelijke Fomans, Verhalen en Mengelwerken op te nemen, verhopende de schrijvers van „de Volksvriend” eenieders gunst te bekomen”.

(1) Het is de opvolger van *De Volksvriend*. Deze laatste werd verplicht zijn activiteiten stop te zetten, omdat reeds in Gent een gelijknamig blad verscheen. Op 2-VII-1889 (I, nr. 23), p. 1, kol. 1, verklaarde het blad aan zijn lezers: „Zoals de titel van ons huidig nummer het U bewijst, heeft „de Volksvriend” zijnen naam laten veranderen. Het is een vonnis der koophandelsrechtbank van Gent, van date 23 dezer maand dat zulks beslist heeft. Het schijnt ons eene plicht te zijn, jegens onze lezers, in korte woorden te verhalen hoe wij in proces gevallen zijn. In den loop der maand Januari laatst hadden wij ons blad aan een groot getal buitenkiezers gezonden. Degene die zich niet begeerden te abonneren zonden het blad naar het bureel op de groote markt terug, andere zonden het naar Gent alwaar het gedrukt wordt, in de gazettenfabriek der „Flandre libérale”, zoals het „Fondsblad” zoude zeggen. Hetgeen niemand wist, noch te Oudenaarde, noch te Gent, is dat er in de gazetten-fabriek van het „Fondsblad” een weekblad vervaardigd wordt dat reeds een twaalfstal jaren bestaat en ook den titel van den Volksvriend draagt. Wij hadden dus zonder kwaad inzicht — want 't was buiten onze wete — den titel genomen van een reeds bestaande blad.

Het „Fondsblad” zegt dat zijn „Volksvriend” op meer dan 20.000 exemplaren afgedrukt wordt, maar 't is te denken dat er 19.990 van uit de drukkerij rechtstreeks naar den zeepwinkel gedragen worden, want niettegenstaande zijn lang bestaan was die vriend voor ons allen; een onbekende. Wat er ook van zij, de Gentsche clericale „Volksvriend”, die Reus met zijne 20.000 exemplaren, was verlegen van zijne Oudenaardschen nederigen confrater, die nog maar op een duizendtal exemplaren getrokken wordt en hij zocht hem twist.

Hij betrok den drukker voor de koophandelsrechtbank van Gent ten einde hem te doen verwijzen tot het intrekken van den titel des blads en eene betaling van 200 fr. voor schadeloosstelling. De advocaat voor den drukker gekozen was ongelukkiglijk op reis als de zaak in Februari opgeroepen werd en alzoo wierd de drukker, bij verstek, tot hetgeen de eischer gevraagd had, veroordeeld. Er is terstond tegen dit vonnis verzet aangetekend en, zoo als wij het hierboven zeggen, zijn wij verwezen geworden — maar alleenlijk tot het aannemen van eenen nieuwen titel.

De tien lezers van het Gentsche blad en dezès getrouwe zeephandelaars mogen dus gerust zijn, er zal geene verwarring meer bestaan en hunne koopwaren zullen geen gevaar meer

44) — 28-VI-1891 (III, nr. 27), 12-VII-1891 (III, nr. 29), 2-VIII-1891 (III, nr. 32), 5-VI-1892 (IV, nr. 24).

Antwerpen : S.B./S. : 17-V-1891 (III, nr. 21), 19-VII-1891 (III, nr. 30), 29-X-1893 (V, nr. 45), 17-I-1897 (IX, nr. 5).

Leuven : U.B./F.H. 408/9 : 8-XI-1891 (III, nr. 46), 30-VII-1893 (V, nr. 32), 7-III-1897 (IX, nr. 12), 17-X-1897 (IX, nr. 44).

Brussel : K.B./F.M. : 11-VI-1893 (V, nr. 25).

Brussel : M.I.P. : 29-XII-1889 (II, nr. 1), 28-XII-1890 (III, nr. 1), 7-VI-1891 (III, nr. 24), 26-VII-1891 (III, nr. 31), 18-X-1891 (III, nr. 43), 1-XI-1891 (III, nr. 45), 2-X-1892 (IV, nr. 41), 20-XI-1892 (IV, nr. 48), 9-XII-1894 (VI, nr. 51), 18-X-1896 (VIII, nr. 44), 3-III-1907 (XIX, nt. 9), 29-III-1914 (XXVI, nr. 13).

II. a. *Ondertitel* :

„Nieuwsblad van Oudenaarde en van het Arrondissement”.

d. *Prijs* :

3 fr. per jaar voor Oudenaarde.

3,5 fr. per jaar voor België.

5 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

55 × 38 cm, 4 kol. 4 pp.

58 × 44 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 5-VI-1892 (IV, nr. 24).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : Groote Markt 71, Oudenaarde.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 2-VI-1889 (1, nr. 23).

Laatst voorhanden nummer : 29-III-1914 (XXVI, nr. 13).

d. *Uitgever* : E. Lamont, Groote Markt 71, Oudenaarde.

e. *Drukker* :

P. Cagny, Begijnhofplaats 9.

Burton en Haeck, Statiestraat 35, Oudenaarde vanaf 2-VIII-1891 (III, nr. 32).

Jos Haeck, Statiestraat 32, op 5-VI-1892 (IV, nr. 24).

Idem, Statiestraat 35, vanaf 20-XI-1892 (IV, nr. 48).

Haeck en Cie, Oudenaarde, op 11-VI-1893 (V, nr. 25).

---

loopen in liberaal papier gewonden te zijn.

Voor wat ons aangaat, lezers, als wij den titel aangenomen hadden van „Volksvriend” voor ons blad, hadden wij dit gedaan om in dit een woord, gansch ons programma te begripen. Gij hebt ons nu bijna een half jaar aan 't werk gezien en 't is met oprecht genoegen dat wij van alle kanten vernemen dat wij aan onze voorgeschrevene taak niet te kort gebleven zijn. Heden is de titel alléén veranderd, onze handelwijze zal altijd dezelfde blijven.”

- Jos Haeck, Oudenaarde, vanaf 9-XII-1894 (vi, nr. 51).
Idem, Statiesstraat 41, Oudenaarde op 3-III-1907 (xix, nr. 9).
Idem, Statiesstraat 49, Oudenaarde op 29-III-1914 (xxvi, nr. 12)
- IV. Liberaal, zeer combatief, informatieblad.

193. De Vrije Burger (1877-)

- I. Oudenaarde : S.A. : 16-XII-1877 (I, nr. 1) — 28-XII-1884 (VII, nr. 52).
Gent : U.B./J. 1562 : 16-XII-1877 (I, nr. 1), 10-VII-1881 (IV, nr. 30)
Gent : U.B./J. 694 : 16-XII-1877 (I, nr. 1) — 25-XII-1881 (IV, nr. 64).
Antwerpen : S.E./S. : 7-VI-1885 (VIII, nr. 23).
Brussel : K.B./F.M. : 13-VI-1886 (IX, nr. 24).
Brussel : M.I.P. : 16-XII-1877 (I, nr. 1), 8-VI-1882 (V, nr. 23), 29-VI-1884 (VII, nr. 26), 23-VIII-1885 (VIII, nr. 34), 17-X-1886 (IX, nr. 42).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad toegewijd aan de belangen van het arrondissement Audenaarde”.
„Toegewijd aan de belangen van het arrondissement Audenaerde” vanaf 25-VIII-1878 (I, nr. 34).
- d. *Prijs* :
5 fr. per jaar voor België.
7,5 fr. per jaar voor Holland.
Vanaf 25-I-1880 (III, nr. 4) :
5 fr. per jaar voor België.
3 fr. per 6 maanden.
10 cent per nummer.
Vanaf 17-IV-1881 (IV, nr. 16) :
6 fr. per jaar voor België.
4 fr. per 6 maanden.
10 cent. per nummer.
Vanaf 9-X-1881 (IV, nr. 53) :
5 fr. per jaar voor België.
3 fr. per 6 maanden.
10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
56,5 × 43 cm, 6 kol. 4 pp.

- 55 × 37,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 25-VIII-1878 (I, nr. 34).
 65 × 46 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 2-III-1879 (II, nr. 9).
 61,5 × 42 cm, 6 kol. 4 pp. op 1-VI-1879 (II, nr. 22).
 64,5 × 46 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 8-VI-1879 (II, nr. 23).
 63,5 × 46 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 4-XII-1881 (IV, nr. 61).
 64 × 45,5 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 1-I-1882 (V, nr. 1).
 65 × 45,5 cm, 6 kol. 4 pp. vanaf 6-VIII-1882 (V, nr. 32).
- f. *Periodiciteit* :
 wekelijks (zo.).
 twee maal per week (do. en zo.), (I).
- h. *Adres* :
 Begijnhofplaats 15, Gent.
 St. Michielsplein 14, Gent, vanaf 18-VIII-1878 (I, nr. 33) (2).
 Regnessenstraat te Gent, vanaf 19-VI-1871 (IV, nr. 25).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 16-XII-1877 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 17-X-1886 (IX, nr. 42).
- b. c. d. e. f. *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker, Beheer en Hoofd-redacteur* : Lod. De Vriese, Gent.
- h. *Zakencijfer* :
 Het blad kende een zeer grote verspreiding. Op 23-V-1880 (III, nr. 21), p. 1, verklaarde het : „Het steeds toenemend getal onzerannoncen, welsprekend bewijs van de bloei en den bijval dezer uitgave, verplicht ons het blad te laten verschijnen met een bijvoegsel. Deze verbetering zal binnen een paar weken ingevoerd worden” (3). In 1881 bereikte het blad zo'n hoogtepunt dat het tweemaal in de week verscheen.
- IV. Liberaal, propagandistisch, informatie- enannoncenblad (4).

(1) Op 17-IV-1881 (IV, nr. 16), p. 1 : „Te rekenen van 1 Juni zal het blad tweemaal per week verschijnen, den Zondag en den Donderdag.

Het nummer van den Zondag zal zich hoofdzakelijk bezighouden met artikelen van plaatselijk belang, terwijl het Nummer van den Donderdag zal toegewijd zijn aan de bespreking der algemeene politieke kwestien.”

(2) Op 5-IX-1880 (III, nr. 36), p. 1 : „De Bestuurder van het blad zal afwezig zijn van 5 tot 12 dezer maand” als adres werd voor die ene week opgegeven : Aug. Floryn, Hoogstraat 31, Gent.

(3) Het blad telde nochtans reeds bijvoegsels vanaf 1-IX-1878 (I, nr. 35). Iedere week verschee de krant met een bijvoegsel van 48 × 32 cm, 4 kol. 2 pp., hoofdzakelijk volledig bezet met aankondigingen.

(4) Lod. DE VRIESE kondigde op 16-XII-1877 (I, nr. 1), p. 1, zijn blad als volgt aan : „Aan de liberalen van het arrondissement Audenaarde. Het is een algemeen erkend feit, dat de liberale denkwyze in de vlaamsche provinciën, dagelijks veit wint, vooral is zulks te danken aan de uitbreiding welke de liberale drukpers ten onzent genomen heeft, het is zij die het goede zaad der vrijzinnige gedachten gansch Vlaanderen door moet rondstrooien en die het volk op de hoogte moet houden van den staatkundigen toestand des lands, van

194. De Ware Schutter (1883-)

- I. Gent : U.B./J. 1563 : 15-IX-1883 (1, nr. 29).
- II. a. *Ondertitel* :
„Toegewijd aan de belangen der schutters verschijnende alle Zaterdagden, van 1 Maart tot 31 November (9 maanden).
- d. *Prijs* : 1,5 fr. per jaar.
- e. *Formaat* : 34 × 25 cm, 3 kol. 2 pp.
- f. *Periodiciteit* :
„...verschijnende alle Zaterdagden van 1 Maart tot 31 November...” cfr. ondertitel.
- h. *Adres* : Nederstraat 67 te Audenaarde.
- III. *Enig voorhanden nummer* : 15-IX-1883 (1, nr. 29).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Vanden Driessche, Nederstraat 67, te Audenaarde.
- IV. A-politiek gespecialiseerd annoncenblad.

195. 't Ware Vosken (1867-1875) (1)

- I. (2). Oudenaarde : S.A. : 6-I-1867 (xxii, nr. 1), 8-VIII-1875 (xxx, nr. 32).
- II. a. *Ondertitel* :
„of het Zondagsblad van Audenaarde”.
„of Zondagblad van Audenaarde” vanaf 5-I-1868 (xxiii, nr. 1).
„of Zondagsblad van Audenaarde” vanaf 20-XII-1868 (xxiii, nr. 51).
„Audenaarde” vanaf 1-I-1871 (xxvi, nr. 1).
- b. *Vignet* :
Reinaert, de vos, met gekruiste armen en een „Zondagblad” voor hem.

---

de listen en lagen onzer vijanden, die hunne onvaderlandsche politiek, ten prijze van het algemeen zedelijk en stoffelijk verval willen doen zegepralen. Het arrondissement Audenaarde heeft behoefte aan een weekblad dat zich vrij en vrank onder de liberale banier durft scharen. Wij komen heden het proefnummer van dit weekblad aan onze politiek vrienden aanbieden, met de vaste overtuiging, dat iedereen die het wel meent met de liberale belangen, onze onderneming zal aanmoedigen en ondersteunen.”

(1) De titel veranderde achtereenvolgens in *Het Ware Vosken of Zondagsblad* vanaf 5-I-1868 (xxiii, nr. 1), en *'t Ware Vosken of Zondagsblad* vanaf 1-I-1871 (xxvi, nr. 1). Het blad wordt opgevolgd door *De Katholieke Burger*.

(2) Losse nummers worden verder nog bewaard te Gent (U.B./J. 1564), te Antwerpen (S.B./S.), te Leuven (U.B./F.H. 416/5) en te Brussel (M.I.P.).

- c. *Motto* :
- „Vrijheid. Vaderland” vanaf 7-vi-1868 (xxiii, nr. 23) tot 13-xii-1868 (xxiii, nr. 50).
- d. *Prijs* :
- 3 fr. per jaar voor België.
 8 fr. per jaar voor Frankrijk.
 8,5 fr. per jaar voor Engeland.
 11,5 fr. per jaar voor de „Kerkelijke Staten”.
- Vanaf 5-i-1868 (xxiii, nr. 1) :
- 3 fr. per jaar voor België.
 8 fr. per jaar voor Frankrijk.
 6 fr. per jaar voor Engeland.
 8,5 fr. per jaar voor de „Kerkelijke Staten”.
- e. *Formaat* :
- 50 × 32 cm, 4 kol. 4 pp.
 46 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 3-ii-1867 (xxii, nr. 5).
 49 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 17-ii-1867 (xxii, nr. 7).
 49,5 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. op 19-v-1867 (xxii, nr. 20).
 50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 26-v-1867 (xxii, nr. 21).
 48,5 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 30-viii-1868 (xxiii, nr. 35).
 48 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. op 11-x-1868 (xxiii, nr. 41).
 50 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 18-x-1868 (xxiii, nr. 42).
 47,5 × 31,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 13-vi-1869 (xxiv, nr. 24).
 48,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. op 20-vi-1869 (xxiv, nr. 25).
 47,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 27-vi-1869 (xxiv, nr. 26).
 48,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 29-iii-1869 (xxiv, nr. 35).
 49 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 12-xii-1869 (xxiv, nr. 50).
 48 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 18-ix-1870 (xxv, nr. 38).
 48,5 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 23-vii-1871 (xxvi, nr. 30).
 49 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 5-i-1873 (xxviii, nr. 1).
 49,5 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 29-vi-1873 (xxviii, nr. 26).
 48 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 11-iv-1874 (xxix, nr. 16).
 49 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 5-vii-1874 (xxix, nr. 27).
 49,5 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 16-viii-1874 (xxix, nr. 33).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Hoogstraat 55, Audenaarde.
- III. a. *Eerste (?) en eerst voorhanden nummer* : 6-i-1867 (xxii, nr. 1).

Laatste en laatst voorhanden nummer : 8-VIII-1875 (xxx, nr. 32) (1).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Th. Devos, Hoogstraat 55.

IV. Katholiek, informatie- enannoncenblad.

196. De Wekker (1911-)

I. Gent : U.B./J. 1565 : 16-VII-1911 (1, nr. 7).

Brussel : K.B./F.M. : 4-VI-1915, nr. 1).

Brussel : M.I.P. : 11-VII-1911 (1, nr. 2), 19-XI-1911 (1, nr. 25).

II. a. *Ondertitel* : „VolkswEEKblad voor 't Audenaersche”.

b. *Vignet* :

Een kraaiende haan met op de achtergrond een panorama van Oudenaarde. Het is een tekening van E. Vandevijvere.

d. *Prijs* :

5 cent. per nummer.

2,60 fr. per jaar voor Oudenaarde.

3 fr. per jaar voor België.

6 fr. per jaar voor het buitenland.

e. *Formaat* : 58 × 37,5 cm, 5 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : Kasteelstraat 12, Audenaerde.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 4-VI-1911 (1, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 19-XI-1911 (1, nr. 25).

d. e. *Uitgevers, Drukkers* :

Van de Velde & De Meester, Kasteelstraat 12, Audenaerde.

---

(1) Op 1-VIII-1875 (xxx, nr. 31) en 8-VIII-1875 (xxx, nr. 32), p. 1, verklaarde het blad : „Met Half-Augustus aanstaande zal „'t Ware Vosken” of „Zondagsblad van Audenaerde” ophouden te verschijnen, maar van hetzelfde tijdstip zal ter onze drukkerij worden uitgegeven een nieuw weekblad, het welk aan de verdediging der „Katholieke grondstelsels en der Katholieke belangen”, toegewijd, den naam zal dragen van, „De Katholieke Burger...” Door zyne grootere uitgebreidheid, zal de „Katholieke Burger”, meer artikels overstaatkunde, landbouw, geschiedenis, schoone kunsten, uitvindingen enz., kunnen mededeelen — meer ruimte aan de binnenlandsche en uitheemsche nieuwstijdingen verleen; en meer uitbreiding aan de markten, koophandel — beurs- en fondsenberichten geven; — de vertrekuren der byzonderste ijzeren wegen afkondigen; — immers alles mededeelen wat van eenig nut of belang voor de lezer zy.”

IV. Katholiek, lokaal landbouwers- en arbeidersblad (1).

197. Zondagblad (1846-1864) (2)

I. (3). Oudenaarde : S.A. : 5-IV-1846 (I, nr. 1) — 25-XII-1864 (XIX, nr. 52).

II. a. *Ondertitel* :

„van Audenaerde”.

„Nieuws-, Handels-, en Annoncenblad” vanaf 12-XII-1858 (XIII, nr. 50).

„van Audenaerde” vanaf 29-V-1859 (XIV, nr. 22).

„Letter- en Staetkundig, Nieuws- en Annoncenblad” vanaf 6-I-1861 (XVI, nr. 1).

„van Audenaerde” vanaf 24-III-1861 (XVI, nr. 12).

d. *Prijs* :

1,25 fr. per 3 maanden voor Oudenaarde.

1,5 fr. per 3 maanden voor België.

Vanaf 9-I-1848 (III, nr. 2) :

1,25 fr. per 3 maanden voor Oudenaarde.

1,40 fr. per 3 maanden voor België.

---

(1) Op 4-VI-1911 (I, nr. 1), p. 1 : „... Wat is ons doel? Door eerst en vooral christen te zijn de bewaring en de verdediging van onzen godsdienst te berhetigen.

Als vlaamsch en volksgezind, onze stem te verheffen over gansch onze streke, met den kreet „Alles voor Vlaanderen”! en zoodoende de belangen van ons vlaamsche volk voor te staan, zooveel het in onze macht zal zijn. Gericht tot het volk, zullen wij schrijven, in eene taal om door eenieders, gemakkelijk verstaan en gaarne gelezen te worden.

Steeds zullen wij handelen over de godsdienstige en stoffelijke belangen van burger, landbouwer en werkman, aangaande hunne maatschappelijke belangen zullen wij altijd bereid zijn door onze pen hen ter zijde te staan.

Om ons blad zoo aantrekkelijk mogelijk te maken, zullen wij zorgen dat alle bijzondere gebeurtenissen, zoo van het Audenaerdsche, als van den vreemde erin medegedeeld worden.

Bereidwillig stellen wij ons ten dienste van alle gemeenten en vereenigingen welke onze zienswijze deelen voor de bekendmaking van alles wat hen in het bijzonder aanbelangt, zoals aankondigingen van feestelijkheden, enz. Benevens het ernstige zullen wij ook het boertige stellen, want eens lachen is gezond dat moet erbij zijn. Bijgevolg zal de lezer in ons blad deftige aangename lezing aantreffen.”

(2) De titel wordt achtereenvolgens : *Het Zondagblad* vanaf 4-IV-1847 (II, nr. 14), *Het Zondagsblad* vanaf 4-V-1851 (VI, nr. 18), *Het Zondagblad* vanaf 29-V-1853 (VIII, nr. 22), *Zondagsblad* vanaf 26-VI-1853 (VIII, nr. 26), *Het Zondagsblad* vanaf 30-III-1856 (XI, nr. 13), *Audenaerdes Zondagblad* vanaf 4-VII-1858 (XIII, nr. 27), *Zondagsblad* vanaf 29-V-1859 (XIV, nr. 22), *Zondagsblad van Audenaerde* vanaf 6-I-1861 (XVI, nr. 1), en *Het Zondagblad* vanaf 24-III-1861 (XVI, nr. 12).

(3) Losse nummers zijn er nog bewaard in de U.B. te Gent (J. 1566) en in het M.I.P. te Brussel.

- Vanaf 4-VI-1848 (III, nr. 23) :
 1 fr. per 3 maanden voor Oudenaarde.
 1,25 fr. per 3 maanden voor België.
- Vanaf 4-I-1852 (VII, nr. 1) :
 4 fr. per jaar voor Oudenaarde.
 5 fr. per jaar voor België.
- Vanaf 12-XII-1858 (XIII, nr. 50) :
 3 fr. per jaar voor België.
- Vanaf 6-I-1861 (XVI, nr. 1) :
 3 fr. per jaar voor België.
 8,20 fr. per jaar voor Frankrijk.
- e. *Formaat* :
 44,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp.
 42,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 30-IV-1848 (III, nr. 18).
 44,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 14-V-1848 (III, nr. 20).
 44 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 4-I-1852 (VII, nr. 1).
 46 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 21-V-1854 (IX, nr. 21).
 45 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 15-X-1854 (IX, nr. 42).
 44 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 4-III-1855 (X, nr. 9).
 46 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 15-VII-1855 (X, nr. 28).
 43,5 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 6-I-1861 (XVI, nr. 1).
 48,5 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 24-III-1861 (XVI, nr. 12).
 48,5 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 19-X-1862 (XVII, nr. 42).
 49 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 18-I-1863 (CVIII, nr. 3).
 50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 15-II-1863 (XVIII, nr. 7).
 47,5 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 11-XII-1864 (XIX, nr. 50).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Hoogstraat 113, Audenaerde.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 5-IV-1846 (I, nr. 1).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 25-XII-1864 (XIX, nr. 52) (1).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Charles Devos, Hoogstraat 113, Audenaerde.
- IV. Katholiek, a-politiek nieuws- en aankondigingsblad (2).

(1) Het blad wordt opgevolgd door 't Ware Vosken.

(2) Het programma luidde : „In oogmerk nemende het groot nut dat de Nieuwsbladen aan de koophandel en nijverheid, in en het algemeen aan alle neeringdoende personen toebrengen, heeft ons aangespoord, om te rekenen van heden, eene Vlaemsche Gazette, onder den titel van : „Zondagblad Van Audenaerde”, uit te geven. Het blad wordt in de gezuiverde spelling opgesteld en zal steeds in een eendragtminnenden zin geschreven worden, en nooit de goede zeden noch den Godsdienst aantasten.

V. Bibliografie : M. DE VROEDE, *De Vlaamse Pers in 1855-1856*, p. 34.

Geene personaliteiten noch aen iemand nadeelige artikelen zullen er plaets in vinden, om welke reden het ook zijn moge.

Het zal wekelijks aen zijne geabonneerden in een beknopt verhaal al de bijzonderste nieuwstijdingen van het binnen- en buitenland mededelen. Het nieuws der stad en der omliggenden zal op eene uitgebreide schaal afgekondigd worden. Men zal ook trachten onze lezers bekend te maken met de besluiten van onzen gemeenteraad, met die der openbare gestichten en der verschillende maetschappijen, alsook met de in onze stad verrigt wordende werkingen.

De Burgerstand, de regelende merktprizen der bijzonderste koopwaren, welke op de verschillende merken van ons land worden aangeboden, de vertrekuren van den ijzeren weg, — met een woord, alles wat van eenig belang zij, en de nieuwsgierigheid van den lezer kan aenprikkelen, zal er zijne plaets in vinden.

De Feuilletons zullen van niet min aenbelang voor het leesgierig publiek zijn : hierin zal men zoveel mogelijk trachten onderscheidene en tevens aengename stoffen te behandelen. Alle inlichtingen zullen met dankbaerheid aenveerd en afgekondigd worden, voor zoveel zij tot het openbare nut strekken..." (Cfr. 5-IV-1846 (1, nr. 1), p. 4, kol. 2).

OVERMERE

198. *Gazet van Overmeire* (1898-)

- I. Gent : U.B./J. 1960 : 19-III-1909 (I, nr. 19).
Leuven : U.B./F.H. 184/7 : 14-V-1903 (VI, nr. 21).
Antwerpen : S.B./S. : 30-IV-1899 (I, nr. 25), 1-IV-1900 (II, nr. 23),
2-IX-1900 (II, nr. 43).
Brussel : K.B./F.M. : 15-XII-1912 (XV, nr. 50).
Brussel : M.I.P. : 27-XII-1898 (I, nr. 3), 4-VI-1899 (I, nr. 30),
22-IV-1900 (II, nr. 26), 5-IV-1914 (XVII, nr. 14).
- II. a. *Ondertitel* :
„Katholiek Nieuws- en Aankondigingsblad”.
„Katholiek Nieuws- & Aankondigingsblad”. vanaf 15-XII-1912
(XV, nr. 50).
c. *Motto* : „In Vlaanderen Vlaamsch! Voor God en Vaderland”.
d. *Prijs* :
3 fr. per jaar.
5 cent per nummer.
2,5 fr. per jaar voor Overmere.
3 fr. voor België.
5 cent. per nummer, vanaf 1-IV-1900 (II, nr. 23).
e. *Formaat* :
54,5 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
55 × 37 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 30-IV-1899 (I, nr. 25).
60 × 38,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 24-V-1903 (VI, nr. 21).
59,5 × 38 cm, 5 kol. 4 pp. op 5-IV-1914 (XVII, nr. 14).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
h. *Adres* :
Eduard Suy-De Potter, Overmeire.
Echtg. te Suy-De Potter, Overmeire, vanaf 15-XII-1912 (XV,
nr. 50).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 27-XI-1898 (I, nr. 3).
Laatst voorhanden nummer : 5-IV-1914 (XVII, nr. 14).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
Eduard Suy-De Potter, Overmeire.
Echtg. te Suy-De Potter, Overmeire vanaf 15-XII-1912 (XV,
nr. 50).
- IV. Katholiek, lokaal nieuwsblad met veel aankondigingen.

PETEGEM

199. De Meeting te Peteghem op zondag 10 oktober 1887

- I. s.d. (Brussel : M.I.P.).
Gent : U.B./J.1691.
- II. d. *prijs* : 2 cent.
e. *Formaat* : 43,5 × 35,5 cm.
- III. e. *Drukker* : ?
- IV. Katholiek vlugschrift.

RONSE

200. De Boerin (1909-)

- I. Brussel : M.I.P. : 1-1909 (I, nr. 1), VI-1910 (II, nr. 6).
- II. a. *Ondertitel* :
Maandschrift voor de landelijke Huishoudster, orgaan der Boerinnenkringen van Vlaamsch België.
  - d. *Prijs* : 2 fr. per jaar.
  - e. *Formaat* : 24 × 16 cm, 16 pp.
  - f. *Periodiciteit* : maandelijks.
  - h. *Adres* : „De Floerin” te Borsbeke (O. VI).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-1909 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : VI-1910 (II, nr. 6).
  - d. e. *Uitgever, Drukker* :
J. Leherte-Courtin, Ronse.
Anneesens, Ninove op VI-1910 (II, nr. 6).
- IV. A-politiek huishoudelijk blad voor boerinnen (1).

201. De Belgische Schutter — Le Tireur Belge (1881-)

- I. Gent : U.B./J. 1698 : 5-v-1881 (I, nr. 8).
Brussel : M.I.P. : 28-vii-1881 (I, nr. 20).
- II. a. *Ondertitel* :
„Journal hebdomadaire paraissant tous les Jeudis du 15 mars au 15 novembre — Weekblad verschijnende iederen donderdag van de 15^e maart af te beginnen tot de 15 November”.

---

(1) Het programma, op 1-1909 (I, nr. 1), luidde : „... Waarover zullen wij handelen? De rol der boerin is zoo uitgebreid dat wij maar de moeielijkheid van de kans hebben. Om enkel eenige onderwerpen aan te halen, noemen wij... Het onderhouden en opschikken van al de deelen van het huis als de keuken, de kamer, den kelder, de slaapkamers, den zolder, enz.; — en het koken, bereiden en op dienen der spijzen; — het onderhouden en herstellen der klederen; — het wasschen, spoelen, stijven, strijken; — het wegnemen van allerhande vlekken uit de klederen; — het reinigen der meubelen. Het verzorgen en opvoeden van kinderen. De samenstelling der voedingsweerde der verschillende spijzen. Het verzorgen en bewerken van melk, boter en kaas. De voeding en gezondheidsleer der huisdieren; — het opkweeken van kalvers; het gevogelte van het neerhof. Het kweeken van allerhande groensels in den tuin. Het opleggen en bewaren van boter, eiers en groenten; — het maken van fruitdranken.
Het versieren der hoeve; — kweeken van bloemen en heesters, enz., enz...
Daarenboven zullen wij bij gelegenheid spreken over allerlei maatschappelijke inrichtingen, als, spaar- en lyfrentekassen, inrichtingen van vooruitzicht en onderlingen bijstand, enz...”.

- b. *Vignet* : Schietpaal met schutters er rond.
  - d. *Prijs* : 2 fr. per jaar.
  - e. *Formaat* : 33 × 25 cm, 3 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (do.) (Cfr. Ondertitel).
  - h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 5-v-1881 (I, nr. 8).
       Laatst voorhanden nummer : 28-vii-1881 (I, nr. 20).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : A. De Malander-Meert.
- IV. A-politiek gespecialiseerd tweetalig sportblad.

202. Les Cancans

- I. Oudenaarde : S.A./S. : 3 ex. s.d.
- II. d. *Prijs* : ?
 e. *Formaat* :
       21 × 16,5 cm, 2 kol. 4 pp. 1 ex.
       31,5 × 19,5 cm, 2 kol. 4 pp. 2^e en 3 ex.
- III. *Drukker* : ?
- IV. Vrijzinnig sportblad, vooral gericht tegen *L'Echo de Renaix*.

203. Le Courier de Renaix (1904-)

- I. Brussel : M.I.P. : 2-iv-1905 (II, nr. 57).
- II. a. *Ondertitel* : „Journal hebdomadaire”.
 d. *Prijs* :
       3,5 fr. per jaar.
       5 cent. per nummer.
 e. *Formaat* : 57 × 43 cm, 5 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 2-iv-1905 (II, nr. 57).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : Joseph Haeck, Audenarde.
- IV. Liberaal, nieuws- en aankondigingsblad.

204. Le Courier Sportif (1912-)

- I. Ronse : S.B. : 14-iii-1912 (I, nr. 1), 28-iii-1912 (I, nr. 3), 11-iv-1912 (I, nr. 5).

- II. a. *Ondertitel* :
 „Organe hebdomadaire des sociétés de sports de Renaix et de ses Environs.”
- b. *Vignet* :
 Een ruiter, een voetballer, een renner en een loper.
- d. *Prijs* :
 3 fr. per jaar.
 5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
 38 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. op 14-III-1912 (I, nr. 1).
 45,5 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 28-III-1912 (I, nr. 3).
 46,5 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. op 11-IV-1912 (I, nr. 5).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (do.).
- h. *Adres* : Fédor Moreau, Boulevard Fostier, 355, Renaix.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 14-III-1912 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 11-IV-1912 (I, nr. 5).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Goebeert, Renaix.
- IV. A-politiek franstalig sportblad (1).

205. L'Echo de Renaix (1841-1914)

- I. (2) Ronse : S.B. : 20-VI-1841 (I, nr. 1), 15-VI-1854 (XIII, nr. 673) — 31-XII-1854 (XIV, nr. 723), 6-I-1861 (XIX, nr. 1017) — 25-XII-1864 (XXIII, nr. 1234), 7-I-1866 (XXIV, nr. 1288) — 27-XII-1874 (XXXIII, nr. 1755), 4-I-1880 (XXXIX, nr. 1008), 18-I-1880 (XXXIX, nr. 2010) — 31-XII-1893 (LIII, nr. 53), 3-VI-1894 (LIV, nr. 22), 17-III-1895 (LV, nr. 11), 28-IV-1895 (LV, nr. 17), 5-I-1896 (LVI, nr. 1) — 29-XII-1901 (LXI, nr. 52), 3-I-1904 (LXIV, nr. 1) — 16-VIII-1914 (LXXIV, nr. 33).
 Gent : U.B./J. 606 : 12-II-1860 (XVIII, nr. 970).

(1) Op 14-III-1912 (I, nr. 1), p. 1 : „Aux Sportmen !
 Ce nouvelle organe que nous présentons aujourd'hui pour la première fois à nos amis et fervents du sports, n'aura ni le format ni l'importance des grands quotidiens la rédaction n'aura pas à sa disposition de Cutueuses installations, un matériel moderne, une nuée de rédacteurs grassement payés.
 Non, le „Courrier Sportif” paraîtra humblement une fois par semaine; il sera rédigé par des sportmen de la région, collaborateurs obligeants, sur qui la rédaction pourra compter. Il sera purement l'organe de tous les petits clubs ou sociétés de sports ou d'agrément, le bulletin officiel de la région sportive...”

(2) Zowel te Oudenaarde (S.A.), te Gent (U.B./J.606), en te Brussel (M.I.P. en K.B./F.M.), bevinden zich nog lossen nummers, die echter steeds vallen onder de reeks bewaard in de S.B. te Ronse.

Brussel : M.I.P. : 1-VIII-1841 (I, nr. 7), 10-III-1844 (III, nr. 143), 21-I-1849 (VIII, nr. 389), 27-IV-1851 (X, nr. 503), 21-IX-1851 (XI, nr. 521), 27-I-1856 (XIV, nr. 765), 14-III-1857 (XV, nr. 822), 17-V-1857 (XV, nr. 831), 24-I-1875 (XXXIV, nr. 1759), 7-XII-1878 (XXXVII, nr. 1952), 15-VI-1879 (XXXVIII, nr. 1979), 30-XI-1879 (XXXVIII, nr. 2003), 21-IX-1902 (LXII, nr. 38).

Ronse : S.A. : 20-VI-1841 (I, nr. 1) — 3-X-1841 (I, nr. 16), 20-X-1841 (I, nr. 19) — 20-III-1842 (I, nr. 40), 3-IV-1842 (I, nr. 42) — 8-V-1842 (I, nr. 47), 22-V-1842 (I, nr. 49), 5-VI-1842 (I, nr. 51) — 11-IX-1842 (II, nr. 65), 25-IX-1842 (I, nr. 67) — 27-XI-1842 (II, nr. 76), 10-XII-1842 (II, nr. 78), 8-I-1843 (II, nr. 82) — 28-V-1843 (II, nr. 102), 11-VI-1843 (II, nr. 104) — 25-VI-1843 (II, nr. 106), 9-VII-1843 (II, nr. 108) — 10-XII-1843 (III, nr. 129), 24-XII-1843 (II, nr. 131) — 10-III-1844 (III, nr. 143), 24-III-1843 (III, nr. 145), 7-IV-1843 (III, nr. 147), 14-IV-1844 (III, nr. 148), 28-IV-1844 (III, nr. 150), 5-V-1844 (III, nr. 151), 22-XII-1844 (IV, nr. 184), 27-VII-1845 (V, nr. 215) — 14-IX-1845 (V, nr. 221), 28-IX, 1845 (V, nr. 223), 19-X-1845 (V, nr. 225), 26-X-1845 (V, nr. 226), 21-XII-1845 (V, nr. 234) — 22-II-1846 (V, nr. 242), 8-III-1846 (V, nr. 244) — 24-V-1846 (V, nr. 255), 7-VI-1846 (V, nr. 257) — 27-XII-1846 (VI, nr. 283), 10-I-1847 (VI, nr. 285) — 17-X-1847 (VII, nr. 323), 31-X-1847 (VII, nr. 325) — 7-XI-1847 (VII, nr. 326), 19-V-1848 (VII, nr. 345), 4-VI-1848 (VII, nr. 356), 1-XI-1896 (LVI, nr. 44), 15-XI-1896 (LVI, nr. 46), 25-IX-1898 (LVIII, nr. 39).

II. a. *Ondertitel* :

„Feuille d'Annonces”.

„et de l'Arrondissement d'Audenarde. Feuille d'Annonces” vanaf 15-I-1854 (XII, nr. 673).

„Feuille d'Annonces, Organe des annonces notariales de l'Arrondissement d'Audenarde et de ses cantons de Frasnes, Flobecq et Celles” vanaf 30-XI-1879 (XXXVIII, nr. 2003).

„Organe hebdomadaire catholique de Renaix et de ses environs. Tout ce qui a rapport au bien-être général” vanaf 15-I-1896 (LVI, nr. 1).

b. *Vignet* :

Figuur die het wapenschild van Ronse vasthoudt. Eronder : S.P.Q.R. vanaf 27-VII-1845 (V, nr. 215) tot 18-IV-1861 (XIX, nr. 1033) en vanaf 7-XII-1878 (XXXVII, nr. 1952).

c. *Motto* :

„Union. Patriotisme” vanaf 3-VII-1842 (II, nr. 55).

„Union. Patriotisme. Commerce. Agriculture” op 12-II-1860 (XVIII, nr. 970).

„Union. Patriotisme. Commerce” vanaf 6-I-1861 (XIX, nr. 1017).

„Union, Patriotisme. Commerce. Agriculture”. vanaf 3-XI-1861 (XX, nr. 1060) tot en met 27-XII-1874 (XXXIII, nr. 1755).

d. *Prijs* :

5 fr. per jaar voor Ronse.

6 fr. per jaar voor België.

Vanaf 21-I-1849 (VIII, nr. 389) :

4 fr. per jaar voor Ronse.

4,5 fr. per jaar voor België.

e. *Formaat* :

34 × 24 cm, 3 kol. 4 pp.

35,5 × 25 cm., 3 kol. 4 pp. op 27-VI-1841 (I, nr. 2)

35 × 25 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 4-VII-1841 (I, nr. 3)

41 × 29,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 18-VII-1841 (I, nr. 5)

41 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 5-IX-1841 (I, nr. 12)

44 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 17-VII-1842 (II, nr. 57)

46 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 29-I-1843 (II, nr. 85)

43 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 19-II-1843 (II, nr. 88)

43 × 26,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 21-I-1849 (XI, nr. 389)

45 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 12-I-1860 (XVIII, nr. 970)

45,5 × 31,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-I-1866 (XXIV, nr. 1288)

47,5 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-II-1878 (XXXVII, nr. 1952)

48 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-I-1883 (XXXIII, nr. 2236)

50 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 8-I-1888 (XXXVIII, nr. 2)

49 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 5-I-1890 (L, nr. 1)

50 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 3-I-1892 (LII, nr. 1)

49 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 5-I-1896 (LVI, nr. 1)

49 × 33,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 3-I-1904 (LXI, nr. 1)

48,5 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-I-1904 (LXVI, nr. 1)

49 × 36 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 7-VI-1908 (LXVIII, nr. 23)

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

rue du Cimetière, 30

rue du Cimetière, 32, vanaf 30-XII-1860 (XXV, nr. 1331).

rue du Cimetière, 6, vanaf 7-XII-1878 (XXXVII, nr. 1952).

- rue du Cimetière, 20, vanaf 7-III-1880 (xxxix, nr. 2017).
 vis à vis l'Eglise St. Martin, vanaf 3-X-1880 (xxxix, nr. 2047).
 rue du Poivre, 41, vanaf 5-IX-1897 (LVII, nr. 35).
 rue du Poivre, 68, vanaf 3-III-1911 (LXI, nr. 9).
 rue du Poivre, 41, vanaf 5-III-1911 (LXXI, nr. 10).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 20-VI-1841 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 16-VIII-1914 (LXXIV, nr. 33).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
- A. C. Demalander, rue du Cimetière, 30.
 Hortense Ryvaen, ép. Demalander, Renaix, vanaf 15-I-1854 (XIII, nr. 673).
 Hortense Ryvaen, ép. Demalander, rue du Cimetière, 32, Renaix vanaf 30-XII-1866 (XXV, nr. 1339).
 Vve Demalander-Ryvaen, rue du Cimetière, 32, vanaf 26-I-1868 (XXVI, nr. 1395).
 A. Demalander-Meert, rue du Cimetière, 16, Renaix, vanaf 17-XII-1878 (XXXVII, nr. 1952).
 Idem, rue du Cimetière, 20, vanaf 7-III-1880 (xxxix, nr. 2017).
 A. Demalander-Meert, vis à vis l'Eglise St. Martin, vanaf 3-X-1880 (xxxix, nr. 2047).
 L. Massez-Meert, successeur de A. Demalander, vis à vis l'Eglise St. Martin, vanaf 13-V-1888 (XXXXVIII, nr. 20).
 Idem, rue du Poivre, 41, vanaf 5-IX-1897 (LVII, nr. 35).
 Idem, rue du Poivre, 68, vanaf 3-III-1901 (LXI, nr. 9).
 Idem, rue du Poivre, 41, vanaf 5-III-1911 (LXXI, nr. 10).
- IV. Katholiek (1), tweetalig (2) nieuws en aankondigingsblad.

---

(1) Het blad kondigde zich echter op 20-VI-1841 (1, nr. 1), p. 1, nogal onpartijdig aan : „... M.M. les Notaires, Agents d'affaires, Négociants, etc, de la ville et de nos environs ont senti depuis longtemps le besoin d'une voie de publicité pour faire connaître leurs annonces à nos voisins du Hainaut. Nous tâcherons dans „l'Echo de Renaix" de remplir cette lacune; c'est là notre but principal. Dans les premières colonnes de chaque numéro nous nous occuperons aussi de politique de commerce et de tout ce qui peut intéresser le bien être social.

Nous ne le dissimulons pas, la publication de ce Journal rencontrera des préventions mais nous nous efforcerons de les dissiper par la modération de notre langage, et par la manière toujours bien veillante dont nous répondrons même aux attaques qui seront dirigés contre nous.

Dans les questions de nous aurons à débattre, nous parlerons toujours le langage de la raison, notre voix sera une voix amie, une voix qui plaidera pour l'ordre public, pour liberté de tous, qui prêchera la soumission aux lois l'amour de la paix, et l'union entre les habitants de notre ville.

Nos discussions n'auront pour but que le bien-être général. Nous combattons franchement tous les abus d'autorité, de quelque côté qu'ils, viennent, avec force, calme et convenance, sans y mêler aucune personnalité car toutes paroles, toutes saillies capables d'aigrin, ou

206. L'Espoir (1841-1850) (1)

- I. Oudenaarde : S.A./S. : 25-VII-1841 (I, nr. 1).
Gent : U.B./J. 1693 : 4-II-1849 (IX, nr. 5).
Brussel : M.I.P. : 5-X-1845 (V, nr. 40), 31-I-1847 (VII, nr. 5),
25-VI-1848 (VIII, nr. 26), 7-IV-1850 (X, nr. 14), 28-IV-1850 (X,
nr. 17).
Ronse : R.A. : 4-I-1846 (VI, nr. 1) — 19-V-1850 (X, nr. 20).

---

de diviser nos concitoyens soit bannies de notre feuilles. Le commerce et l'industrie trouveront en nous de zélés défenseurs; entourés d'une population de tisserands, et defileuses, nous sommes plus que tout ature à même de juger de l'extrême misère qui désole cette classe ouvrière, aussi ne reculerons nous devant aucun sacrifice toutes les fois que nous pourrions être de quelque utilité à nos malheureux compatriotes..."

Op 23-VI-1861 (XX, nr. 1041), p. 1, was het blad in zijn politieke uitdrukkingen nauwkeuriger. Het blad had reeds een zekere invloed op de politiek uitgeoefend.

... La publication de ce journal avait un double but; le premier : de faire connaître au dehors tout l'importance de notre localité sous le rapport du commerce et de l'industrie, et de second : d'opposer une digne aux fausses doctrines qui, à cette époque avaient fait invasion dans notre paisible cité.

Si nous jetons un regard sur le passé, nous pouvons dire avec une certaine satisfaction que ce double but a été atteint, mais que de difficultés nous avons dû vaincre que de rudes combats nous avons eu à soutenir que de sacrifices nous avons dû nous imposer pour parvenir au résultat que tout le monde peut constater aujourd'hui!

Nous ne prétendons pas exercer une grande influence dans le domaine politique, mais sous le rapport des opinions nous sommes constamment restés fidèles aux principes larges et tolérants qui ont présidé à la formation de notre pacte fondamental. Liberté pour tous et de tout, mais respect pour les croyances de nos pères sans lesquelles la liberté est un vain mot et devient synonyme d'anarchie, telle a toujours été et telle sera toujours notre devise."

De grootste overwinning van het blad echter was de stopzetting van *La Renaisienne* het meest vooraanstaande liberale blad van Ronse.

Op 24-XII-1899 (LIX, nr. 52) verklaarde *l'Echo de Renaix* : „Le numéro de dimanche dernier nous annonce, pour le 1er janvier prochain, la disparition de „la Renaisienne”, après quarante quatre années d'existence consacrées à la défense des idées et des intérêts libéraux.

Il est assez difficile d'apprécier le rôle rempli par ce journal au cours d'une carrière mouvementée, agitée, pleine d'incidents de toute nature. Moins heureuse que „l'Echo”, „La Renaisienne”, pour avoir frisé son cinquantenaire, n'aura pas su se maintenir jusqu'à cette date rare dans les annales du journalisme. Bien plus, elle tombe, de son propre aveu, sous le coup des attaques de ceux-là qu'elle avait parfois obligés jusqu'au sacrifice de sa dignité, dont elle avait toujours malgré tout, envers et contre tous, défendu les actes et des idées. Le parti catholique Renaisien accuse, après vingt huit années de pouvoir, une situation trop brillante pour que nous puissions qualifier de néfaste l'œuvre des sectaires libéraux dont „La Renaisienne” a été l'organe. Mais si l'intelligence et le dévouement de nos amis, mis au service de la vérité, ont pu, contre balancer l'action haineuse du libéralisme dans „La Renaisienne”, l'attitude de celle-ci marguée au coin d'un évidente mauvaise foi, d'un mépris formel de toutes les convenances veut qu'on la signale sans pitié au mépris de l'opinion publique. Et pourtant „La Renaisienne” a eu le concours d'un homme de dévouement et de mérite. On peut ne pas partager toutes les opinions de François Dendauw, mais il n'appartient à personne de contester sa loyauté et son désintéressement. Celui-ci représentait pour le journal de la Rue Haute la seconde face du dieu de Rome. C'étaient, d'abord un large esprit de tolérance, le désir sincère d'établir au-dessus

- II. a. *Ondertitel* :
 „Feuille d'Annonces, Paraissant chaque dimanche, représentant les intérêts positifs de la ville et des environs" op 25-VII-1841 (I, nr. 1).
- b. *Vignet* :
 Vrouw met anker in de hand, achter haar een opkomende zon, vanaf 2-I-1840 (V, nr. 40).
- c. *Motto* :
 „Dieu, Liberté, Patrie"
 „Liberté, Progrès", vanaf 2-I-1848 (VIII, nr. 1).
- d. *Prijs* :
 5 fr. per jaar voor Ronse.
 6 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
 33 × 23 cm, 3 kol. 4 pp.
 33 × 24 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 5-X-1845 (V, nr. 40).
 40 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 18-VI-1848 (VIII, nr. 25).
 42 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 24-IX-1848 (VIII, nr. 39).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 25-VII-1841 (I, nr. 1).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 19-V-1850 (X, nr. 20).
- b. *Stichter* : Williame.
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Williame, à Renaix.

de nos dissentiments politiques, les droits imprescriptibles de la vérité, ensuite le souci de rendre la presse locale agréable et intéressante, qui ont inspiré ses „chroniques" de la semaine „aussi aimables qu'ingénieuses".

Journaliste assidu et capable, il s'efforçait de racheter par sa grande et intelligente modération les écarts de ses collaborateurs, ... d'occasion.

Durant trente années il a été à la tâche conservant toutes les illusions sur la soi-disant tolérance libérale, jusqu'au jour où le libéralisme lui paya les services rendus de la plus noire ingratitude.

François Den Dauw s'était efforcé de rendre le libéralisme aimable : les libéraux Rennaisiens ne lui pardonnèrent pas les légitimes sympathies qu'il avait rencontrées auprès de ses adversaires politiques.

Renié par ses congénères, devenu l'objet des attaques haineuses de la presse libérale, fraissé dans la signité suspecté même dans son honorabilité, le zélé chroniqueur a dû quitter „La Rennaisienne", et parce que l'éditeur de celle-ci un brave garçon... s'était entêté dans son honnêteté, à garder un souvenir ému à son bien fauteur, on l'a — c'est lui-même qui nous l'apprend — lésé dans ses intérêts, boycotté à toutes les occasions; réduit à la portion congrue auprès des notabilités libérales, des associations et des comités (libérale) libéraux. Curieuse attitude qui nous édifie une fois davantage sur la valeur morale de nos adversaires politiques!"

(2) Het vlaams gedeelte in *L'Echo de Renaix* werd steeds groter en groter. Rond 1880 echter verdwijnt het vlaamse deel praktisch volledig.

(1) (nota van blz. 253) *L'Espoir*, wordt op 26-V-1850 opgevolgd door *Le 8 Juin*.

g. Medewerker : Delesalle (1).

IV. Liberaal, franstalig, nieuws- en aankondigingsblad.(2)

(1) Vermeld in *La Renaissance* op 8-viii-1897 (xxxxxii, nr. 32), p. 1.

(2) Als stichter van het tweede blad dat te Ronse het licht zag, verklaarde WILLIAME op 15-viii-1841 (1, nr. 1), p. 1, kol. 1, 2, 3 en p. 2, kol. 1 & 2 : „On peut se dissimuler que presque à ce jour, l'apparition d'un journal dans une petite ville comme la nôtre ne soit un événement. Cependant, ce qui étonnera peut-être davantage, c'est la publication d'un second journal dans une commune où le premier vient à peine de naître, et pourtant rien de plus simple et de plus naturel, car le premier nécessité de second, l'un est la conséquence de l'autre :

Il est à observer qu'un mouvement progressif s'accomplit de jour en jour dans les communes; l'utile contrôle exercé par la presse dans les grandes villes, les petites éprouvent le besoin de l'exercer à leur tour.

Depuis longtemps nous avons compris cette nécessité et si, malgré de vives et nombreuses sollicitations, nous avons refusé il y a quelques années de fonder un journal c'est que nous étions effrayés de l'absence des antécédents de l'isolement du lieu de sa publication, de la modestie des premières sacrifices que nous pouvions consacrer à sa tâche et surtout des inimitiés naturelles que son existence allait faire surgir. Et nous croyons être bien excusable d'avoir supposé qu'une feuille périodique quelle que fut d'ailleurs, la couleur qu'elle adopterait, succiterait parmi nous la discorde et servirait de terrain où les passions viendraient s'entrechoquer. Ces prévisions qui nous avaient fait revuler n'ont point su intimider notre confrère et „l'Echo" a paru. Honneur, donc à lui! Si, les ayant prévus, il s'est senti la force, le courage et la volonté de vaincre ces obstacles c'est une résolution à laquelle nous applaudissons de tous nos efforts et un progrès que nous signalons. Mais à côté de ces considérations générales, il en est d'autres qui nous sont personnelles et que l'amour filial surtout et en intérêt tout à fait vital nous font un devoir et une nécessité de ne pas dédaigner : „l'Echo" pour servir à sa publication a importé dans notre ville une imprimerie qui menace de faire à la nôtre une concurrence ruineuse.

Nous sommes loin de vouloir en faire un crime à notre confrère nous acceptons la concurrence qui nous est offerte, mais on conçoit que pour offrir à nos clients les mêmes avantages que lui, nous soyons dans l'obligation d'avoir aussi notre journal. Voilà la principale cause qui a donné le jour à „l'Espoir".

Il est douloureux de voir l'apathie dans laquelle sont plongées la plupart des petites villes restées jusqu'ici étrangères à toute espèce de mouvement social. Renaix a senti le besoin de sortir de cette apathie un journal a vu le jour; mais ne représentant que la pensée d'une fraction des habitans de la ville, un organe libérale et indépendant lui fait défaut. „L'Espoir" s'efforcera de remplir cette lacune. En même temps, nous croyons devoir faire un appel aux communes voisines afin de réveiller leurs esprits et leur inspirer de l'émulation. Aucune d'elles ne possède une feuille particulière pour s'occuper de leurs besoins et de leurs réclamations; nous leur offrons un appui dévoué et désintéressé. Nous prenons donc l'engagement d'accueillir tout espèce de réclamation fondée, ne lui faisant subir, s'il est toute fois nécessaire, que des modifications de forme. A l'œuvre donc, habitans des communes, unissez vos efforts aux nôtres afin de tripler les résultats. Nous ne perdrons point de vue, rependant notre bonne ville de Renaix Nous n'aspirons pas, modester publicatiste hebdomadaire, n'ayant à remplir chaque semaine qu'un humble carré de papier, à acquérir l'importance de nos confrères au grand format; nous n'avons pas tant d'ambition, loin de prétendre à prouver l'étranger que cette Belgique n'est pas si béotienne puisque de jeunes littérateurs de village manient, eux aussi, la fondre du siècle, la presse, ce levier électrique qui met en communication le coin inconnu d'un pays avec tous les centres du monde : nous bornerons nos efforts à défendre dans l'occasion les intérêts de notre Mère Communale...

A offrir les conseils d'une morale simple et pure; à prouver notre attachement aux bons principes et à la constitutions à éviter ce qui blesse la Religion ou les mœurs, à signaler les abus, à démasquer les injustices, à ridiculiser les travers de quelque part qu'ils viennent, à éclairer nos amis sur leur droits, à semer des améliorations autour de nous et à stimuler nos fonctionnaires sur le terrain des intérêts positifs et sur celui des intérêts intellectuels;

- I. Ronse : S.B. : 7-I-1900 (xxxviii, nr. 1), 1-IV-1900 (xxxviii, nr. 13), 15-IV-1900 (xxxviii, nr. 15), 27-V-1900 (xxxviii, nr. 21), 10-VI-1900 (xxxviii, nr. 23), 17-VI-1900 (xxxviii, nr. 24), 8-VII-1900 (xxxviii, nr. 27), 2-IX-1900 (xxxviii, nr. 35), 4-XI-1900 (xxxviii, nr. 44), 17-II-1901 (xxxix, nr. 7), 13-IV-1902 (xxxx, nr. 15), 14-IX-1902 (xxxx, nr. 37), 28-IX-1902 (xxxx, nr. 39), 29-XI-1903 (xxxxi, nr. 48).
 Gent : U.B./J. 1694 : 1-III-1874 (xi, nr. 520), 17-XII-1882 (xx, nr. 968).
 Gent : U.B./J. 1694a : 6-VII-1890 (xxviii, nr. 25), 8-V-1887 (xxv, nr. 19).
 Brussel : K.B./F.M. : 3-XII-1876 (xiii, nr. 664), 26-VIII-1888 (xxvi, nr. 35).

---

intérêts que nous aimons à le reconnaître ils semblent avoir pris à cœur depuis quelque temps. Nous tacherons de les suivre dans toutes les questions qu'ils auront à débattre. Nous aurons grand besoin pour cela, il est vrai de la collaboration, de nos amis ; aussi accepterons-nous avec reconnaissance toutes les offres qui pourraient nous être faites et nous avons la ferme confiance que dans l'occasion, elle ne nous feront point défaut. Notre place est tellement exigüe que nous pourrions facilement la remplir avec ces seules ressources ; néanmoins, nous aurons recours à tout ce qui pourrait nous être utile et nous ne nous interdisons pas, sans toutefois abuser de cette faculté, de nous emparer d'un article entrant dans nos vues quand nous le jugerons nécessaire. Une idée qui nous a paru s'accréditer et que nous avons à cœur de détruire, c'est que notre Feuille ne paraîtrait que pour faire à „l'Echo" une opposition systématique. Loin de nous cette pensée ! Notre confrère, s'il a daigné lire les quelques mots qui précèdent, connaît les intentions qui nous ont guidé en fondant cette publication : nous avons voulu nous rendre utile, et comme ce but est sans doute aussi celui le guide, nous espérons qu'il aura pour nous les égards que nous lui accorderons. Débutants dans la carrière, nous en avons l'un et l'autre son opinion, nous le savons, diffère quelque peu de la nôtre. Mais nous honorerons toujours un homme dont l'opinion quelle qu'elle soit est franche et consciencieuse et nous croyons que la sienne est sincère. S'il en était autrement, nous ne pourrions assez le plaindre et le blâmer. D'ailleurs, nous ne sommes pas exclusif dans notre libéralisme, nous sommes même un peu électrique et nous croyons qu'un écrivain peut se tromper sur quelques points et avoir raison sur plusieurs autres.

Néanmoins, s'il nous arrivait parfois, comme il est probable, d'être en dissidence avec lui, qu'il sait assuré d'avance que nous ne franchirons jamais les limites dans les quelles se renferme un écrivain qui se respecte et qui respecte les autres. Nous ne transigerons jamais avec les principes, mais nous garderons toujours des formes convenantes. Nous nous abstenons le plus possible de personnalités, mais si des noms de personnes viennent sous notre plume (et il en viendra, parce que l'on ne peut à la fois apprécier des actes sans parler de ceux qui les ont faits ou de ceux qu'ils concernent) nous pourrions toujours nommer un éditeur ou un auteur responsable..."

Brussel : S.A./J.365 : 10-IV-1892 (xxx, nr. 15).

Brussel : M.I.P. : 7-XII-1873 (x, nr. 508), 17-IV-1881 (xix, nr. 892), 25-IX-1881 (xix, nr. 904), 31-I-1886 (xxiv, nr. 5), 22-IX-1889 (xxvii, nr. 51), 12-X-1890 (xxviii, nr. 39), 30-XI-1890 (xxviii, nr. 46), 24-V-1891 (xxix, nr. 21), 2-VI-1895 (xxxiii, nr. 21), 14-VI-1896 (xxxiv, nr. 24), 16-III-1902 (xxxx, nr. 11).

II. a. *Ondertitel* :

„de Renaix et de l'Arrondissement”.

„Pour Renaix et ses environs” vanaf 31-I-1886 (xxiv, nr. 5).

„Pour Renaix et ses environs.” Flandres. Hainaut.” vanaf 22-XII-1889 (xxvii, nr. 51).

b. *Vignet* :

Landbouwwerktuigen rond een kader, waarin een gespan ossen een ploeg voorttrekken. Erboven : een biekerf.

c. *Motto* : „Commerce. Agriculture”.

d. *Prijs* :

2 fr. per jaar voor Ronse.

2,5 fr. per jaar voor België.

Vanaf 17-IV-1881 (xix, nr. 892) :

2,75 fr. per jaar voor Ronse.

3,25 fr. per jaar voor België.

Vanaf 7-I-1900 (xxxviii, nr. 1) :

3 fr. per jaar voor Ronse.

3,5 fr. per jaar voor België.

e. *Formaat* :

37 × 27 cm, 3 kol. 4 pp.

43 × 34 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 3-XII-1876 (xiii, nr. 664).

49 × 34 cm, 4 kol. 4 pp. op 31-I-1876 (xxiv, nr. 5).

55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 22-XII-1889 (xxvii, nr. 51).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

Petit Marché près l'Eglise.

Petit Marché 60 & 61, près l'Eglise St. Hermes, vanaf 14-VI-1896 (xxxiv, nr. 24).

Rue des Prêtres, 174, Renaix vanaf 13-IV-1902 (xxxx, nr. 15).

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 7-XII-1873 (x, nr. 508).

Laatst voorhanden nummer : 29-XI-1903 (xxxxi, nr. 48).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Bataille-Berton.

Urbain Bataille-Goebeert, Rue des Prêtres 174, vanaf 13-IV-1902 (xxxx, nr. 15).

IV. Liberaal, tweetalig a-politiek annoncenblad.

208. La Franche Vérité

I. Brussel : M.I.P. : VII-1911 (?)

III. e. *Drukker* : J. Leherte, — Courtin, — Renaix.

IV. Katholiek propagandablad.

209. Gazette de Renaix (1859-)

I. Gent : U.B./J. 1695 : 29-I-1860 (II, nr. 27), 29-VIII-1875 (XVI, nr. 35), 24-I-1897 (XXXVIII, nr. 4), 7-IV-1907 (XXXXVIII, nr. 14).
Antwerpen : S.B./S. : 23-VII-1893 (XXXIV, nr. 30).

Leuven : U.B./F.H. 190/13 : 20-VI-1897 (XXXVIII, nr. 25).

Brussel : K.B./F.M. : 21-III-1886 (XXVIII, nr. 12).

Brussel : M.I.P. : 25-III-1860 (II, nr. 35), 14-VII-1867 (IX, nr. 876), 21-VII-1867 (IX, nr. 877), 22-XI-1868 (X, nr. 947), 24-IX-1871 (XIII, nr. 1093), 25-VI-1876 (XVII, nr. 26), 25-X-1885 (XXVII, nr. 23), 26-V-1889 (XXX, nr. 21), 6-VI-1890 (XXXI, nr. 23), 8-III-1891 (XXXII, nr. 10), 20-XII-1891 (XXXII, nr. 51), 29-V-1898 (XXXIX, nr. 22), 7-XII-1902 (XXXXIII, nr. 49), 20-XIII-1905 (XXXXVI, nr. 34).

Ronse : S.B. : 25-XII-1859 (I, nr. 22), 15-I-1860 (II, nr. 15), 14-X-1860 (II, nr. 64), 21-X-1860 (II, nr. 65), 23-VIII-1863 (V, nr. 214), 30-VIII-1863 (V, nr. 215), 16-VI-1867 (IX, nr. 872).

II. a. *Ondertitel* :

„et de l'arrondissement d'Audenarde

Tout ce qui a rapport au bien-être général”

„et de l'arrondissement d'Audenarde” vanaf 20-VIII-1905 (XXXXVI, nr. 34).

c. *Motto* :

„Ordre, Liberté, Progrès”.

„Ordre, Liberté et Justice en tout et pour tous Progrès”
vanaf 16-VI-1876 (IX, nr. 872).

„Ordre, pro aris et focis, Progrès” vanaf 25-X-1885 (XXVII, nr. 43).

- d. *Prijs* :
 4 fr. per jaar voor Ronse.
 4,5 fr. per jaar voor België.
 Vanaf 7-XII-1902 (XXXXIII, nr. 49) :
 2 fr. per jaar voor Ronse.
 2,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
 46,5 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp.
 45,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 29-I-1860 (II, nr. 27).
 53,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 16-VI-1867 (IX, nr. 872).
 50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 20-VIII-1905 (XXXXVI, nr. 34).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 Ch. Bataille et Am. Vandendaele, Renaix.
 Rue des Prêtres, 74, vanaf 23-VIII-1863 (V, nr. 214).
 Rue des Prêtres, 36, vanaf 16-VI-1867 (IX, nr. 872).
 Rue des Prêtres, 136, vanaf 26-V-1889 (XXX, nr. 21).
 Rue des Prêtres, 150, vanaf 20-XII-1891 (XXXII, nr. 51).
 Rue des Prêtres, 168, vanaf 29-V-1898 (XXXIX, nr. 22).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 25-XII-1859 (I, nr. 22).
Laatst voorhanden nummer : 7-IV-1907 (XXXXVIII, nr. 14).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Ch. Bataille et Am. Vandendaelle, Renaix.
 Vandendaele, rue des Prêtres, 74, vanaf 23-VIII-1863 (V, nr. 214).
 Idem, rue des Prêtres, 36, vanaf 16-VI-1867 (IX, nr. 872).
 Idem, rue des Prêtres, 150, vanaf 20-XII-1891 (XXXII, nr. 51).
 Everaert-Gheysen, rue des Prêtres, 168, Renaix, vanaf
 29-V-1898 (XXXIX, nr. 22).
- IV. Tweetalig, maar toch overwegend franstalig, katholiek, nieuws-
 en aankondigingsblad (1).

210. De Hopboer (1905-)

- I. Brussel : M.I.P. : 1-XII-1907 (III), VIII-1912 (VIII).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Maandschrift der Belgische Hopteelt”.

(1) Zelden echter werd het nieuws in het vlaams gedrukt, meestal waren het alleen sommige aankondigingen.

„Maandelijks Tijdschrift der Poperingsche Brabantsche en Aalstense Hopbonden” op VIII-1912 (VIII).

- c. *Motto* :
„Helpe U zelve, zoo helpe U God...
Doe wel en zie niet om,” op I-XII-1907 (III).
  - d. *Prijs* :
1 fr. per jaar voor de „leden der bonden”.
2 fr. per jaar voor niet leden.
  - e. *Formaat* :
28 pp. op I-XII-1907 (III).
20 pp. op VIII-1912 (VIII).
  - f. *Periodiciteit* : maandelijks.
  - h. *Adres* : Keizerlijke plaats te Aalst.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : I-XII-1907 (III).
Laatst voorhanden nummer : VIII-1912 (VIII).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Leherte-Courtin Ronse.
- IV. Vakblad voor hoptelers.

211. De Jonge Vlaming (1890-)

- I. Gent : U.B./J. 1696 : 7-XII-1890 (nr. 2).
Antwerpen : S.B./S. : 9-V-1891 (nr. 22), 22-VIII-1891 (nr. 37).
Brussel : K.B./F.M. : I-III-1891 (nr. 13).
Brussel : M.I.P. : 30-XI-1890 (I, nr. 1), 19-IV-1891 (nr. 19),
6-VI-1891 (nr. 26).
- II. a. *Ondertitel* : „Volksblad voor het Vlaamsche Land”
d. *Prijs* :
1,05 fr. per jaar.
2 cent. per nummer.
Vanaf 19-IV-1891 (nr. 19) :
1,5 fr. per jaar.
2 cent. per nummer.
Op 22-VIII-1891 (nr. 37) :
1,05 fr. per jaar.
2 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 39 × 28 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : Zie Uitgever, Drukker.

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 30-XI-1890 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 22-VIII-1891 (nr. 37).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : A. Courtin, Ronse.
- IV. Katholiek, vlaamsgezind arbeidersblad (1).

212. Le Journal d'Ellezelles

- I. Gent : U.B./J. 1615 : IV-1885.
- II. c. *Motto* :
 „Fais ce que dois
 Advienne qui pourra!
 La publicité est la sauvegarde de la liberté”.
- d. *Prijs* : ?
 e. *Formaat* : 36 × 25,5 cm, 2 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* :
 „Paraissant quand le besoin s'en fait sentir”.
- h. *Adres* : zie *Uitgever, Drukker*.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : IV-1885.
 d. e. *Uitgever, Drukker* : Vandendaele, Renaix.
- IV. Katholiek, franstalig lokaal nieuwsblad.

---

(1) Op 30-XI-1890 (I, nr. 1), p. 1 : „De „Jonge Vlaming” is eene gazet gesticht voor het volk, het werkvolk in 't bijzonder. Zijne uitgaaf beantwoordt gansch aan den wensch van onze politieke en geestelijke overheden, van de werkende klassen te onderrichten en tot het goede te behouden. „De Jonge Vlaming” zal, in zijnen werkkring ten minste, met hand en tand de verwoestende stormen van geuzerij en socialismus tegenwerken. Goekope dagbladen worden door onze tegenstrevers met volle handen ten allen kant uitgestrooid. Socialistische gazetten, lijk „De Vooruit”, bedekken ons België, en bedrijven ons katholiek Vlaanderen in te dingen. De Geuzen door het geld der frank-marçons ondersteund, zaaien alle dagen de leugens en ketterijen door het land met honderde en honderde dagbladen.

Het is de plicht van de katholieke gazetschrijvers daartegen op te komen. Wij moeten met dezelfde wapens onzen vijand bevechten. Wat de aanhangers van liberalismus en socialismus gedaan krijgen, moeten wij, katholieken, doen.

Met dit troostend gedacht hebben wij ons volksblad gesticht. Alleman, ryk en arm, moet het kunnen lezen daarom hebben wij den prijs op 2 centiemmen gezet.

„De Jonge Vlaming” zal alle zaterdagen verschijnen rond den avond. Hij geeft alle weken een bondig overzicht van de groote politieke gebeurtenissen, het nieuws van de stad en het arrondissement Audenarde.

De bijzonderste nieuwstijdingen uit gansch het land en der vreemde, kluchtige bijdragen en versjes, de prijzen der markten, van de beesten, de granen, enz; de spelen en vermakelijkheden in en rond Ronse, enz. Wij zullen ons feuilleton het werk geven van eenen onzer beroemdste schrijvers.”

213. Le Journal des Fonds publics et des Mines
(1903-) (1)

- I. Brussel : K.B./F.M. : 2-VII-1903 (VII, nr. 2).
II. d. Prijs :
    3,5 fr. per jaar voor België.
    6 fr. per jaar voor het buitenland.
e. Formaat : 53,5 × 35 cm, 4 kol. 4 pp.
f. Periodiciteit : ?
h. Adres : zie Uitgever, Drukker.
III. a. Enig voorhanden nummer : 2-VII-1903 (VII, nr. 2).
    d. e. Uitgever, Drukker : J. Leherte-Courtin, à Renaix.
    g. Bestuurder : Georges Gardet.
IV. A-politiek industrieel blad.

214. Journal de Renaix (1903-) (2)

- I. (3) Ronse : S.B. : 6-XII-1903 (XXXXII, nr. 1) — 14-V-1905 (XXXXIV, nr. 20), 28-V-1905 (XXXXIV, nr. 22) — 25-VI-1905 (XXXXIV, nr. 26), 9-VII-1905 (XXXXIV, nr. 28) — 10-IX-1905 (XXXXIV, nr. 37), 1-X-1905 (XXXXIV, nr. 40) t 26-XI-1905 (XXXXIV, nr. 48), 10-XII-1905 (XXXXIV, nr. 50) — 24-XII-1905 (XXXXIV, nr. 52), 31-XII-1905 (XXXXIV, nr. 53), 7-I-1906 (XXXXV, nr. 1) — 4-II-1906 (XXXXV, nr. 5), 18-II-1906 (XXXXV, nr. 7) — 19-V-1907 (XXXXVI, nr. 20), 9-VI-1907 (XXXXVI, nr. 23) — 15-XII-1907 (XXXXVI, nr. 50), 5-I-1908 (XXXXVII, nr. 1) — 27-XII-1908 (XXXXVII, nr. 48), 3-I-1909 (XXXXVIII, nr. 1) — 24-VII-1910 (IL, nr. 30), 14-VIII-1910 (IL, nr. 33), — 7-X-1910 (IL, nr. 41), 30-X-1910 (IL, nr. 44) —

---

(1) Dit blad is de samensmelting van *Journal des Fonds Publics* en *L'Organe Minier*. Van deze laatste is echter geen enkel nummer bewaard gebleven. Op 2-VII-1903 (VII, nr. 2) : „Comme un journal se doit d'abord à ses abonnés à la demande d'un grand nombre de ceux-ci, nous avons fusionné le vieux „Journal des Fonds Public avec „L'Organe Minier” que nous avons lancé. Désormais nous prendrons le titre de „Journal de Fonds, Publics et des Mines”...”

(2) Dit blad is de opvolger van *Feuille d'annonces*. Op 6-XII-1903 (XXXXII, nr. 1), p. 1, kol. 1, verklaarde de *Journal de Renaix* : „Depuis bien des années déjà, la „Feuille d'Annonces” a pris position dans les questions qui constituent notre débuts, renfermée dans le cadre que son titre indiquait. Personne ne trouvera donc étonnant que nous changions de nom et que nous prenions aujourd'hui une plac qui restait ouverte dans notre presse locale...”

(3) Ook nog te Brussel (K.B./F.M. en M.I.P.) te Leuven (U.B./F.M. 233/5) en te Gent (U.B./J. 1697) worden losse nummers bewaard die echter vallen onder de reeks bewaarde in de stadsbibliotheek te Ronse.

25-XII-1910 (IL, nr. 52), 8-I-1911 (L, nr. 2) — 10-IX-1911 (L, nr. 37), 24-IX-1911 (L, nr. 39) — XII-1911 (L, nr. 50) (1), 16-VIII-1914 (LIII, nr. 33).

II. a. *Ondertitel* : „et des environs”.

c. *Motto* : „Intérêt Public avant tout”.

d. *Prijs* :

3 fr. per jaar voor Ronse.

3,5 fr. per jaar voor België.

Vanaf 1-XI-1908 (xxxxvii, nr. 41) :

3 fr. per jaar voor Ronse

3,5 fr. per jaar voor België.

10 cent. per nummer.

Op 16-VIII-1914 (LIII, nr. 33) :

3 fr. per jaar voor Ronse.

3,5 fr. per jaar voor België.

5 cent. per nummer.

f. *Formaat* :

55 × 35 cm, 4 kol. 4 pp.

54,5 × 36 cm, 5 kol. 2 pp. op 16-VIII-1914 (LIII, nr. 33).

h. *Adres* :

rue des Prêtres à Renaix.

Petit Marché 53 & 54 à Renaix vanaf 10-V-1908 (xxxxvii, nr. 18).

Petit Marché 60 & 61, à Renaix op 16-VIII-1914 (LIII, nr. 33).

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 6-XII-1903 (xxxxii, nr. 1).

d. e. *Uitgever, Drukker* : U. Bataille-Goebert.

IV. Liberaal, lokaal nieuws- en aankondigingsblad (2).

(1) De datum van dit nummer is onleesbaar.

(2) De *Journal de Renaix* stelde zich nochtans aanvankelijk voor als een onpartijdig blad. Op 6-XII-1903 (xxxxii, nr. 1), p. 1, kol. 1 : „... Le nouveau „Journal de Renaix” fait son entrée dans la vie publique animé des meilleures intentions. Il pense que l'intérêt général doit planer au-dessus des vieilles luttes de parti qui perdurent depuis si longtemps sans apporter aucun remède sérieux à nos misères locales.

Les partis politiques ont une tendance toute naturelle à sacrifier cet intérêt devant leur intérêt électoral souvent mal compris, et ils ne peuvent jouer dans l'administration communale un rôle utile et bienfaisant que s'ils sont contrôlés, soutenus ou condamnés par une opinion publique éclairée sur les véritables intérêts d'une ville importante par sa population et par son travail.

Notre organe se présente donc comme le trait d'union qui doit réunir tous nos concitoyens autour de l'intérêt public. Il offre ses colonnes à tous ceux, à quelque parti qu'ils appartiennent et quelle que soit leur opinion sur la matière, qui voudront bien lui envoyer des articles ayant trait à l'intérêt public. Il admettra le pour et le contre et il se réjouira si de ce choc des idées peut naître quelque lumière nouvelle pour nos vaillants concitoyens. Il ne nous reste plus qu'à remercier avec gratitude les nombreux lecteurs qui honoraient la „Feuilles d'Annonces” de leur estime et de leur amitié...”

215. Le 8 Juin (1850-1851)(1)

- I. Ronse : S.B. : 26-v-1850 (I, nr. 1), 28-XII-1851 (II, nr. 84).
Oudenaarde : S.A./S. : 26-v-1850 (I, nr. 1).
- II. c. *Motto* : „Liberté. Progrès.”
d. *Prijs* :
5 fr. per jaar voor Ronse.
6 fr. per jaar voor België.
e. *Formaat* :
42,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp.
43 × 29,5 cm, 3 kol. 5 pp. vanaf 7-VIII-1850 (I, nr. 7).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : rue Haute, à Renaix.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 26-v-1850 (I, nr. 1).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 28-XII-1851 (II, nr. 84) (2).
b. *Stichter* : Willieme, Renaix.
d. e. *Uitgever, Drukker* : Willieme, à Renaix.
- IV. Liberaal, franstalig nieuws- en aankondigingsblad (3).

(1) *Le 8 Juin* is de opvolger van *L'Espoir*.

„Retraite de l'espoir : „L'espoir”, après neuf années de lutte victorieuse contre le cléricalisme, se retire spontanément de l'arène politique. Il ne revie pas le drapeau qu'il a porté avec courage; mais il abdique par sympathie pour le but que son successeur a eu vie, et à la poursuite duquel cependant „L'Espoir” ne sourait sans inconcurrence prêter son concours...” (Cfr. 26-v-1850 (I, nr. 1), p. 1).

(2) De publicatie van het blad werd op 28-XII-1851 (v, nr. 84) gestaakt.

Op p. 1, kol. 1 : „Par suite de circonstances que nous n'avons pu prévoir, notre imprimeur vient de nous retirer, pour l'avenir, son concours et ses presses. Pris à l'improviste et n'ayant pas, dans notre ville, le choix entre plusieurs imprimeries, nous sommes forcé de suspendre pendant quelque temps la publication de notre journal. Nous nous sommes immédiatement adressé à d'autres éditeurs et tout fait présager que nous pourrions réapparaître sous peu.”

Op 13 juli 1856, echter stichtte Willieme een nieuw weekblad *La Renaissiance*.

(3) Het blad kreeg die titel omdat de liberalen bij de wetgevende verkiezingen van 6 juni 1847 de volstreekte meerderheid in de Kamers behaalden. Ze bestuurden het land tot 1870, met slechts vijf jaar onderbreking (1852-1857).

Op 26-v-1850 (I, nr. 1), p. 1 : „... Il est des dates dont la seule énonciation et dit plus que de longs discours et de longs programmes. Telle est celle que notre journal porte en tête : le 8 juin 1847 ... Appuyée sur les forces vives de la nation elle réclama hautement pour la Belgique un rang parmi les peuples progressifs et intelligents. Elle proclama en fait l'existence de ce principe qui n'était jusque là qu'un vain mot : l'indépendance du pouvoir civil. Elle voulut que désormais l'état fut laïc. Elle adopta les principes admis par le congrès libéral, et délégua des mandataires pour les faire passer dans les lois. Ce programme est le nôtre, sa réalisation le but de tous nos efforts...”

„Le 8 Juin” veut dire :

Indépendance du pouvoir civil,

Economies,

Propagation de l'instruction,

Distribution équitable des charges publiques...

216. Le Jardin de la Santé (1902-)

- I. Brussel : M.I.P. : 15-II-1903 (II, nr. 5), 15-V-1905 (IV, nr. 8), 15-VIII-1910 (IX, nr. 11), 15-V-1912 (XI, nr. 8).
- II. a. *Ondertitel* :
„Revue mensuelle familière de Médecine d'Hygiène et d'Alimentation”.
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar.
25 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 21 × 13,5 cm.
- f. *Periodiciteit* : maandelijks (15e).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 15-II-1903 (II, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 15-V-1912 (XI, nr. 8).
- d. *Uitgever* : Pol. Demade.
- e. *Drukker* : Leherte-Courtin, Renaix.
- IV. A-politiek pillenblad.

217. Kristene Vrouwenbode van Ronse (1911-)

- I. Brussel : K.B./F.M. : v-1911 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : VIII-1911 (I, nr. 4).
- II. b. *Vignet* :
„...Nevens het opschrift ziet gij eene christene familie afgebeeld... In 't midden ziet gij eene huismoeder nevens haar kind aan het werk neergezeten...” (tekening van E. VANDEVIJVERE) (I).

... Nous serons forcément appelés à nous occuper souvent des intérêts de notre localité, car nous n'ignorons pas que le premier élément de succès d'un journal de petite ville, c'est la discussion franche, complète de toutes les mesures d'intérêt communal...

... Nous aurons sans doute à cet endroit plus d'une fois maille à partir avec l'organe de la presse qui se constitue le défenseur d'une opinion contraire à la nôtre. Nous le ferons avec convenance et mesure.”

(1) „In het midden omdat de moeder het middelpunt, de ziel, het leven van het huiselijk leven uitmaakt; Neergezeten, omdat zij met gezag bekleed, rust en vrede in de huiskring doet heerschen; Aan 't Werk, omdat zij het voorbeeld van werkzaamheid en zorg, aan echtgenoot en kinderen moet geven; Nevens haar Kind, omdat zij de eerste opvoedster en geleidster is van 't kind inzake van godsdienst, zedelcer en arbeid, en eene voortdurende waakzaamheid over haar kind dient te houden.

Bovenop staat een biekerf, zinnebeeld van spaarzaamheid en vooruitzicht, moeder, vader en kinderen moeten samenwerken om hun in hun levensonderhoud te voorzien. En rechts in de hoek liggen drij steunpilaren van 't huisgezin, het Kruis, daarboven een Anker en een Hert, zinnebeelden van geloof, hoop en liefde...”

Cfr. v-1911 (I, nr. 1), p. 1.

- d. *Prijs* :
     1,10 fr. per jaar.
     5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 39 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : Maandelijks.
- h. *Adres* : Eugenie Ameels, Kruissen, 12e wijk.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : v-1911 (1, nr. 1).
     Laatst voorhanden nummer : VIII-1911 (1, nr. 4).
- e. *Drukker* : Goebeert, Ronse.
- IV. Katholiek maandblad voor vrouwen (1).

218. *Le Montagnard* (1832-) (2)

- II. c. *Motto* : „Liberté Patrie”.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks.
- III. a. *Stichtingsdatum* : 15-VII-1932.
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Williame.
- g. *Redacteur* : Charles Alesandre Snoeck, Camille De Smet.
- IV. *Strekking* : Liberaal.

219. *Rechtuit* (1910-)

- I. Gent : U.B./J. 1701 : 26-VIII-1910 (1, nr. 2), 31-VII-1914 (v, nr. 1).
     Brussel : K.B./F.M. : 29-VII-1910 (1, nr. 1).
     Brussel : M.I.P. : 29-VII-1910 (1, nr. 1), 26-VIII-1910 (1, nr. 2),
     24-II-1911 (1, nr. 8).
- II. a. *Ondertitel* :
     „Maandblad voor sociale wetenschappen en werkersbewe-
     ging”.
- b. *Vignet* :
     „Onder eenen eik, het zinnebeeld der kracht ziet gij een rid-
     der sterk gespierd, met fiere kop. Zijn zwaard in zyne krachtige
     hand beschermt de versterking. Op zijn helm prijkt een kruis

---

(1) Op v-1911 (1, nr. 1) : „... Een maandblad „De Kristene Vrouwenbode” zal ver-
 schijnen om de kennis en de bleangstelling voor onze katholieke vrouwenbeweging meer
 en meer uit te breiden en te verlevendigen...”

(2) Cfr. A. WARZES handschrift, in het M.I.P. te Brussel. Hij voegt er aan toe dat
 nooit geen enkel nummer verschenen is, als gevolg van een ruzie tussen redacteurs en druk-
 ker „Il n'existe plus que deux où trois exemplaires à l'état d'épreuves du seul n° de ce jour-
 nal.”

- het teken van zijnen leer. En wij, wij staan onder een krachtigen eik der vereening, die onze versterking is, en streven en strijden als ridders van den arbeidersstand, met krachtigen wil, onvermoeid, onverpoosd, na sociale vrede. Op onze banier staat glorierijk het Kruis, het teeken van onzen leer, onzen godsdienst, waardoor alle mensen broeders worden, het teken dat de ware redplank de vrijmaking van het mensdom is. En met die leer gaan we vooruit en strijden tegen wie ook voor de echte verbetering in de maatschappelijke toestanden”.
- d. *Prijs* :
 1 fr. per jaar.
 5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 38,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : maandelijks.
- h. *Adres* : Christen Volksbond Ronsse.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 29-VII-1910 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 31-VII-1914 (I, nr. 1).
- d. *Uitgever* : Emiel Vandenhoecke.
- e. *Drukker* : Goebeert, Ronsse.
- IV. Katholiek arbeidersblad (1).

220. Le Renaisien

Zie : De Ronsenaar (1886-)

(1) Op 29-VII-1910 (I, nr. 1) : „Rechtuit, dat wil zeggen dat we voor onze gedachten zullen vooruit komen, voor en tegenover wie ook.

Rechtuit, voor onze rechten, rechtuit voor onze plichten in één woord rechtuit voor ons programma.

En wat ons programma is? Niet moeilijk om zeggen : wij omvatten geheel de christelijke maatschappelijke werking. Onze beginselen zijn de katholieke beginselen, en ingevolg dier beginselen staat het orgaan van onze vereenigingen niet op beginselen van klassenstrijd; het zal niet verkondigen dat patroon en arbeiders elkaars vijanden zijn. Het zal niet streven om te komen tot een als mogelijk gedroomde opheffing der klassen; het zal geen propaganda maken om gemeenschappelijken eigendommen van voortbrengstmiddelen te verkrijgen.

Onze beginselen zijn deze welke voortaan de verzoening tusschen de verschillende klassen en standen der maatschappij de samenwerking tusschen patroon en arbeider, tusschen arbeid en kapitaal; de rechtvaardigheid, de christelijke rechtvaardigheid zoals Paus Leo XIII er op wijst in zijne encycliciek „Rerum Novarum”.

... onophouden zullen wij werken om zooveel mogelijke artikelen te geven over de sociale kwestie — en alles wat kan bijdragen tot de verdere sociale ontwikkeling.
 Benevens dit, verhandelingen en belangen voor plaatselijke afdelingen...”

221. La Renaissienne (1856-1899)

- I. (1) Ronse : S.B. : 13-vii-1856 (I, nr. 1)- 27-xii-1857 (II, nr. 52),
1-1860 (v, nr. 1)- 17-xii-1899 (xxxxi, nr. 51).
Gent : U.B./J. 1703 : 24-iv-1859 (iv, nr. 17).
Brussel : M.I.P. : 25-vii-1858 (III, nr. 30).
Deinze : O.K.K. : 23-x-1859 (iv, nr. 43).
- II. a. *Ondertitel* :
„Organe progressiste” vanaf 23-xi-1890 (xxxv, nr. 47).
„Organe Liberal-progressiste” vanaf 1-1-1893 (xxxviii, nr. 1).
- c. *Motto* :
„Vive la constitution” tot en met 16-xi-1890 (xxxv, nr. 46) (2).
- d. *Prijs* :
4 fr. per jaar voor Ronse.
4,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
36 × 27,5 cm, 2 kol. 4 pp.
43 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 9-viii-1857 (2,32).
41,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 27-ix-1857 (II, nr. 39).
41 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-1-1864 (ix, nr. 1).
43 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 4-xii-1864 (ix, nr. 49).
42,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 14-ii-1875 (xx, nr. 7).
43 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 10-xii-1876 (xxi, nr. 50).
44 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 4-v-1890 (xxxv, nr. 18).
45 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 26-ix-1897 (xxxxii, nr. 39).
45,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 2-1-1898 (xxxxiii, nr. 1).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : rue Haute, Renaix.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 13-vii-1856 (I, nr. 1).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 17-xii-1899 (xxxxiv, nr. 51) (3).

---

(1) Zowel te Gent (U.B./J. 1703), te Brussel (K.B./F.M. en M.I.P.), en te Leuven (U.B./F.H. : 334/15) worden nog talrijke nummers bewaard echter steeds vallende onder de reeks bewaard in de S.B. te Ronse.

(2) Op 28-ix-1890 (xxxv, nr. 39) tot en met 19-x-1890 (xxxv, nr. 42) komt echter geen motto voor.

(3) Het blad nam op 17-xii-1899 (xxxxiv, nr. 51), p. 1, afscheid van zijn lezers. Het verveet de liberalen zelf de grootste schuld aan de stopzetting van het blad.

„A partir du 1er Janvier prochain „la Renaissienne” cessera de paraître. Elle aura accompli un cours de 44 années.

Au moment de cesser notre publication nous nous faisons un devoir d'offrir nos remerciements les plus sincères;

b. *Stichter* : F. D. Williame (1).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

F. D. Williame, Renaix.

C. Tredez, Renaix, vanaf 8-VIII-1897 (XXXXII, nr. 32).

Louis Williame-Tredez, vanaf 6-II-1898 (XXXXIII, nr. 5.)

IV. Franstalig, liberaal combatief propagandablاد (2).

A nos chers et fidèles abonnés d'abord :

A nos collaborateurs en général ; notamment à ceux dont nous avons pu apprécier l'attachement, le dévouement, le désintéressement surtout.

Parmi ces derniers nous visons pour un hommage spécial de reconnaissance, ceux qui pendant près de trente-six années, mit (gracieses) gracieusement sa plume à la disposition du journal chargé de défendre les intérêts du parti libéral et se retirant à la suite d'une regrettable et ingrate manigance, qu'il n'avait certes nullement méritée.

A. M. François Den Dauw, dorci nous renouvelons encore ici l'expression de notre plus profonde gratitude.

A tous nos abonnés ; principalement tels, qui depuis le commencement de l'existence du journal, n'ont cessé, un seul instant, de nous rester fidèles ;

A M. M. les notaires, agents d'affaires et de publicité, qui nous honorèrent, constamment, de leur confiance. Nous n'associons pas dans ces remerciements :

Les soi-disant libéraux qui, sachant que l'ennemi ne manquaet jamais une occasion de nuire à nos intérêts, se furent son complice, en nous boycottant hypocritement, de toutes façons : au sein des comités des sociétés d'agrément (libérales), à l'Association libérale, etc., même dans notre clientèle privée. Ils sont, évidemment, l'unique cause de la chute de notre édition, en provoquant (à côté de leurs vexations) le départ de notre ancien compétent chroniqueur.

Ce qui précède suffira, simplement, pour faire comprendre à tout chacun les véritables motifs de la disparition de „la Renaisienne”.

(1) François Desiré WILLIAME was op 15 november 1807 te Lessene geboren. Hij vestigde zich te Ronse in 1830 en stichtte in 1841 *L'Espoir*. In 1848 verandert het blad in *Le 8 Juin* en op 13 Juli 1856 tenslotte stichtte hij *La Renaisienne*. (Cfr. 8-VIII-1897 (XXXXII, nr. 32), p. 1).

(2) Het blad ging vooral tekeer tegen de katholieke *Gazette de Renaix* en de aanvaanklijk a-politieke, doch later eveneens katholieke *Echo de Renaix*.

La Renaisienne stelde zich op 13-VII-1856 (1, nr. 1), p. 1, als volgt aan zijn lezers voor : „... Dans ces circonstances nous avons regardé comme un devoir civique d'élever notre modeste voix pour éclairer dans la mesure de nos moyens, l'opinion publique, et pour montrer l'abime où la réaction, si elle n'est refrénée, mènera notre patrie. Le progrès est la loi qui règle la marche de l'humanité : aveugles qui le méconnaissent!

Ceux qui veulent faire violence à la marche du temps provoquent nécessairement des catastrophes. Ils préparent, après un triomphe éphémère pour leur ambition, un avenir de troubles et de ruines pour la patrie.

„La Renaisienne” sera donc un journal franchement et fermement libéral. Son programme est tout entrer dans le cri national qu'il a pris pour épigraphe : „Vive la Constitution.”

La pratique des institutions sages et des libertés fécondes que notre pacte fondamental consacre est la voie du salut pour la Belgique. La Constitution est pour nous l'arche sainte et dehors de laquelle il n'y a ni avenir, ni bonheur pour notre pays. Nos adversaires, nos ennemis seront ceux qui veulent porter sur elle une main sacrilège.

Dans l'ordre des faits, nous croyons que la diffusion de l'instruction est l'élément essentiel du progrès moral et matériel des nations.

Acquérir un certain degré d'instruction est, à nos yeux, pour le citoyen à la fois un droit et un devoir. Nous voudrions donc l'instruction obligatoire et l'instruction gratuite. Nous croyons que la réforme de la base de l'inpôt est urgente. Ils est temps que le travail et l'industrie soient de gagés des entraves fiscales qui gênent leur essor. Parmi ces impôts injustes dans leur assiettes figure en première ligne le droit de patente.

Nous réclamerons sans cesse que l'économie la plus sévère préside à l'emploi des finances.

222. La Revue Minière (1904-) (1)

- I. Brussel : M.I.P. : 18-XII-1904 (?).
- II. a. *Ondertitel* :
„et métallurgique. Transformation du journal des Fonds Publics fondé en 1896. Organe financier indépendant, traitant spécialement ce qui rattache au mines et à la métallurgie”.
- d. *Prijs* :
3,5 fr. per jaar voor België.
6 fr. per jaar voor het buitenland.
10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : ?
- h. *Adres* : 136-137, Rue de la Station, Renaix.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 18-XII-1904.
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Jules Leherte-Courtin, Renaix.
- IV. Onafhankelijk (?) industrieblad.

223. De Ronsenaar (1886-) (2)

- I. Ronse : S.B. : 2-VII-1893 (VII, nr. 657) — 2-IX-1894 (VIII, nr. 968).
Gent : U.B./J. 1702 : 27-IV-1887 (I, nr. 34), 15-X-1887 (I, nr. 81),
17-XI-1887 (I, nr. 89), 4-IV-1889 (III, nr. 234), 20-V-1890 (IV,
nr. 350), 22-V-1890 (IV, nr. 351), 1-IX-1892 (VI, nr. 659).
Gent : U.B./J. 1704 : 3-VI-1888 (II, nr. 45), 17-III-1889 (III,
nr. 229), 20-IV-1890 (IV, nr. 341), 13-XI-1892 (VI, nr. 599).

Relativement aux falles dipenses du budget de la guerre, nous aurons la franchise de dire, ce que tout le monde en pense, — de protester contre la spoliation chaque jour grandissante dont le pays est victime. Nous soutiendrons de toute notre force les efforts de ceux qui voudront porter le fer rouge dans la plaie. Le remède git, à nos yeux, dans la réduction de l'armée, ou plutôt dans une réforme radicale de notre organisation militaire. Cette réforme aurait un autre résultat heureux, la suppression de l'odieuse loi de lan conscription.

„La Renaisienne” s'occupera des affaires publiques générales et de celles de la commune. En traitant de celles-ci nous aurons à examiner et à juger les actes politiques et administratifs posés par les mandataires du corps électoral. Nous nous souviendrons dans ces discussions que si c'est un droit pour la presse de parler un jugement ferme et digne sur la conduite publique des citoyens c'est d'autre part pour elle un devoir strict de respecter leur vie privée.”

(1) Waarschijnlijk is dit blad de opvolger van *Le Journal des Fonds Publics et de Mines*.

(2) Er was voortdurend een afwisseling in de franse en nederlandse titel. Het blad van den donderdag had *Le Renaisien* als titel, dat van de zaterdag *De Ronsenaar*.

Antwerpen : S.B./S. : 2-IX-1888 (II, nr. 70), 15-III-1891 (V, nr. 436), 23-VIII-1891 (V, nr. 476).

Leuven : U.B./F.M. 334/14 : 17-II-1887 (I, nr. 15), 12-VI-1887 (I, nr. 46), 8-I-1888 (II, nr. 5), 9-V-1889 (III, nr. 224), 20-V-1890 (IV, nr. 350), 9-V-1890 (V, nr. 392), 14-V-1891 (V, nr. 451), 4-VI-1891 (V, nr. 455), 4-II-1892 (VI, nr. 522).

Brussel : K.B./F.M. : 25-XII-1886 (I, nr. 1), 6-XI-1887 (I, nr. 86), 16-VI-1889 (III, nr. 254), 29-VIII-1889 (III, nr. 275).

Brussel : M.I.P. : 6-III-1887 (I, nr. 12), 1-IV-1887 (I, nr. 26), 24-IV-1887 (I, nr. 33), 30-VI-1887 (I, nr. 51), 6-XII-1887 (I, nr. 86), 19-I-1888 (II, nr. 81), 22-I-1888 (II, nr. 9), 28-VI-1888 (II, nr. 52), 14-X-1888 (II, nr. 82), 22-XI-1888 (II, nr. 94), 3-II-1889 (III, nr. 217), 28-II-1889 (III, nr. 224), 17-III-1889 (III, nr. 229), 16-V-1889 (III, nr. 245), 23-V-1889 (III, nr. 247), 21-VII-1889 (III, nr. 264), 13-IV-1890 (IV, nr. 338-239), 7-VII-1890 (IV, nr. 368), 20-VIII-1891 (V, nr. 475), 9-IV-1893 (VII, nr. 637), 2-VI-1895 (IX, nr. 21), 10-XI-1894 (IX, nr. 41).

II. a. *Ondertitel* :

„Tolk der algemeene belangen van de stad Ronse en der naburige Kantons. Verschijnende den Zondag en den Donderdag”.

„Organe des intérêts généraux de la Ville de Renaix et des Cantons circonvoisins paraissant le Dimanche et le Jeudi.”

„Katholiek blad van Ronse en der naburige kantons. Verschijnende den Zondag en den Donderdag”. vanaf 3-II-1889 (III, nr. 217).

„Journal bi-hebdomadaire de Renaix et des Cantons circonvoisins” vanaf 28-II-1889 (III, nr. 224).

„Algemeene ruchtbaarheidsdienst voor Henegouw en beide Vlaanderen.” vanaf 9-VI-1889 (III, nr. 252).

„Office général de publicité du Hainaut et des Flandres.” vanaf 9-VI-1889 (III, nr. 244).

„Office général de publicité du Hainaut et des Flandres.” vanaf 13-XI-1892 (III, nr. 599).

b. *Vignet* :

Vrouwenfiguur met het wapenschild van Ronse. Eronder : S.P.Q.R.

Gebblinddoekte vrouw met in de rechterhand een zwaard en in de linkerhand een weegschaal. Er onder : „Loi & Paix”.

Links een leeuw met een stenen tafel tussen zijn klauwen waarop „Const. Belge” vanaf 6-II-1887 (I, nr. 12) tot 22-XI-1888 (II, nr. 94).

c. *Motto* :

„Vermaken. Onderrichten. Recht voor de vuist. Elk het zijne.”

„Distroire. Instruire. La voie droite. A chacun son dû.”

„Recht voor de vuist. Elke het zijne.” vanaf 14-X-1888 (II, nr. 82).

„La voie droite. A chacun son dû.” vanaf 9-V-1889 (III, nr. 244).

„La voie droite. A chacun son du.” vanaf 13-XII-1892.

d. *Prijs* :

5 fr. per jaar.

5 cent. per nummer.

Vanaf 6-II-1887 (I, nr. 12) :

5 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

Vanaf 2-VI-1895 (IX, nr. 21) :

3,5 fr. per jaar.

e. *Formaat* : 55 × 38 cm, 4 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : 2 × per week (zo. en do.).

h. *Adres* :

Statiestraat 199, Ronse.

Statiestraat 222-223, Ronse, vanaf 2-VII-1893 (VII, nr. 657).

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 25-XII-1886 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 10-XI-1895 (IX, nr. 41).

b. *Stichter* : A. Courtin.

d. e. f. *Uitgever, Drukker, Beheerder* :

Antoon Courtin, Statiestraat 199, Ronse.

Idem, Statiestraat 222-223, Ronse vanaf 2-VII-1893 (VII, nr. 657).

IV. Katholiek nieuws- en aankondigingsblad (1).

---

(1) Alhoewel later hevig katholiek was het blad bij zijn aanvang eerder a-politiek... Op 25-XII-1886 (I, nr. 1), p. 1 : „... Instruire, amuser, tel est notre but pacifique et rien ne nous coûtera pour l'atteindre.

... Nous publierons tout ce qui paraîtra de nature à plaire à nos lecteurs. Nous soignerons particulièrement les renseignements industriels, agricoles et commerciaux.”

224. Le Sang (1901 (?))-

- I. Brussel : M.I.P. : IV-1906 (VI).
- II. a. *Ondertitel* :
„Journal s'occupant du traitement des maladies résultant des impuretés et vices du sang.”
  - d. *Prijs* : ?
  - e. *Formaat* : 56 × 37 cm, 3 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : ?
  - h. *Adres* : zie drukker.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : IV-1906 (VI).
  - e. *Drukker* : Leherte-Courtin, Renaix.
- IV. A-politiek pillenblad.

225. Les Tables du Travail (1888-)

- I. Brussel : M.I.P. : 15-XI-1888.
- II. a. *Ondertitel* :
„Répertoire général des demandes et offres d'emploi du Pay et de l'Etranger” (1).
  - d. *Prijs* : 3 fr. per jaar.
  - e. *Formaat* : 27,5 × 36 cm, 4 kol. 2 pp.
  - f. *Periodiciteit* : ?
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 15-XI-1888.
  - e. *Drukker* : Antione Courtin, à Renaix.
- IV. A-politiek blad voor werknemers en werkgevers met plaatsaanbiedingen (2).

226. Le Tireur Belge (1881-)

Zie : De Belgische Schutter (1881-)

---

(1) Het blad richtte zich „Aux Ouvriers, Voyageurs, Employés, Domestiques, Servantes, Aux Maîtres, Chefs d'industrie, Négociants etc....”.

(2) Op 15-XI-1888 : „Prouver à jeu de frais de la besogne, aux employés et sujets de toutes catégories, tel est le but principal de notre publication. Bien que nos débuts soient modestes, notre œuvre peu connue encore, fera son chemin, nous en avons la conviction, tant auprès des solliciteurs d'emploi que des Maîtres qui cherchent le personnel qui leur est nécessaire.

Notre système unique en Belgique et en France, assure à notre clientèle une publicité qui, sans être aussi étendue que celle des grands journaux du pays, l'emporte de beaucoup sur l'efficacité des chères annonces de ces derniers.

Celles-ci passent inaperçues au milieu des réclames du commerce ou des arguties de la politique, les nôtres sont lues par les intéressés eux mêmes et pour cette raison seule, elle valent beaucoup plus à prix égal...”.

227. De Verbroedering (1899-)

- I. Gent : U.B./J. 1705 : 17-v-1908 (x, nr. 20).
Antwerpen : S.B./S. : 11-1900 (1 nr. 9), 12-x-1902 (iv, nr. 41).
Brussel : K.B./F.M. : 16-xi-1902 (iv, nr. 46), 22-xii-1912 (xiv, nr. 51).
Brussel : M.I.P. : 1-iii-1903 (v, nr. 9), 25-iv-1909 (xi, nr. 17),
21-vi-1914 (xvi, nr. 25).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandblad der Socialistische Werkersverenigen van 't Arrondissement Oudenaarde”.
„Werkblad der Socialistische Werkersverenigen van het Arrondissement Oudenaarde” vanaf 12-x-1902 (iv, nr. 41).
„Weekblad der Socialistische Werkersverenigen van het Arrondissement Audenaerde” vanaf 22-xii-1912 (xiv, nr. 51).
- c. *Motto* :
„De samenwerking van het proletariaat is het werk van de werklieden. Werklieden, gij alleen beschikt over uwen toestand. Verenigt U, regelt zelf uwe zaken en gij verovert welvaart!” op 11-1900 (1, nr. 9).
„Eendracht maakt macht
Een voor allen. Allen voor een”
op 22-xii-1912 (xiv, nr. 51) en 21-vi-1914 (xvi, nr. 25).
- d. *Prijs*
1 fr. per jaar voor België.
4 fr. per jaar buiten België.
5 cent. per nummer.
Vanaf 25-iv-1909 (xi, nr. 17) :
2,60 fr. per jaar voor België.
4 fr. per jaar voor het buitenland.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
36 × 25,5 cm, 3 kol. 4 pp.
42,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. op 12-x-1902 (iv, nr. 41).
43 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. op 16-xi-1902 (iv, nr. 46).
42,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 1-iii-1903 (v, nr. 9).
52,5 × 40 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 22-xii-1912 (xiv, nr. 51).
- f. *Periodiciteit* :
maandelijks op 11-1900 (1, nr. 9).
wekelijks vanaf 12-x-1902 (iv, nr. 41).

- h. *Adres* :
 Beukenlaan, Ronse.
 P. Demey, Ronse of Beukenlaan Ronse op 17-v-1908 (x, nr. 20)
 Olifantstraat, Ronse vanaf 25-iv-1909 (xi, nr. 17).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : II-1900 (I, nr. 9).
Laatst voorhanden nummer : 22-vi-1914 (xiv, nr. 25).
- d. *Uitgever* :
 P. Foucart, Koemarkt, Ronse.
 Ad. De Backer, Ottergemsteeuweg 159, Gent vanaf
 17-v-1908 (x, nr. 20).
 A. Vanden Bossche vanaf 22-xii-1912 (xiv, nr. 51).
- e. *Drukker* :
 P. Foucart, Koemarkt, Ronse.
 Ad. De Backer, Ottergemsteeuweg 159, Gent, vanaf
 17-v-1908 (x, nr. 20).
 Isidoor CARTON, Ronse vanaf 22-xii-1912 (xiv, nr. 51).
- f. *Redactie* :
 Beukenlaan, Ronse.
 Olifantstraat, Ronse vanaf 25-iv-1909 (xi, nr. 17).
- IV. Socialistisch propagandablاد.

228. Volk en Taal (1888-)

- I. Gent : U.B./P. 3795 : 15-vii-1888 (I, nr. 1), 15-vi-1888 (I, nr. 12) — 15-vi-1892 (iv, nr. 12), 15-i-1893 (v, nr. 7), 15-ii-1894 (vi, nr. 8), 15-vii-1894 (vii, nr. 1) — 15-vi-1895 (vii, nr. 12).
 Brussel : K.B./F.M. : 15-x-1890 (III, nr. 4).
 Brussel : M.I.P. : 15-vii-1888 (I, nr. 1), 15-viii-1889 (II, nr. 2).
 Antwerpen : S.B./S. : 15-xii-1888 (I, nr. 6).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Maandschrift over gebruiken, geschiedenis, taalkunde, enz. enz. uitgegeven door de Zantengilde van Zuid-Vlaanderen vanaf 15-xii-1888 (I, nr. 6).
 „Maandschrift over gebruiken, geschiedenis, taalkunde en Dietsche belangen uitgegeven door de Zantengilde van Zuid-Vlaanderen” vanaf 15-vii-1891 (iv, nr. 1).
- c. *Motto* :
 „Mijn Vlaandren heeft een eigen taal.
 God gaf elk land het zyne

En, laat ze ryk zijn, laat ze kaal
Ze is Vlaamsch en ze is de myne!"

Guido Gezelle

„De taal is een gemenebest, waar alleen heerschers en dwingelanden onbekend zijn, en waar iedere streek het recht heeft van hare stem te doen gelden" A. J o o s

d. *Prijs* :

2 fr. per jaar.

1,50 fr. „voor Heeren Studenten".

e. *Formaat* :

27,5 × 18,5 cm, 2 kol. 8 pp.

27,5 × 18,5 cm, 2 kol. 12 pp. vanaf 15-vii-1889 (ii, nr. 1).

27,5 × 18,5 cm, 2 kol. 8 pp. op 15-vi-1890 (ii, nr. 12).

27,5 × 18,5 cm, 2 kol. 12 pp. vanaf 15-vii-1890 (iii, nr. 1).

27,5 × 18,5 cm, 2 kol. 8 pp. op 15-iv-1891 (iii, nr. 10).

27,5 × 18,5 cm, 2 kol. 12 pp. op 15-v-1891 (iii, nr. 11).

27,5 × 18,5 cm, 2 kol. 8 pp. op 15-vi-1891 (iii, nr. 12).

21 × 13,5 cm, 16 pp. vanaf 15-vii-1891 (iv, nr. 1).

22 × 14 cm, 16 pp. vanaf 15-vii-1894 (vii, nr. 1).

f. *Periodiciteit* : maandelijks.

h. *Adres* :

Statiestraat 199, Ronse.

Statiestraat 222, 223, Ronse vanaf 15-vii-1890 (iii, nr. 1).

Kortrijkstraat, Wareghem, 15-vii-1888 (i, nr. 1).

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 15-vii-1888 (i, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 15-vi-1895 (vii, nr. 12).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

A. Courtin, Statiestraat 199, Ronse.

A. Courtin, Statiestraat 222-223, Ronse vanaf 15-vii-1890 (iii, nr. 1).

Du Catillon & Zonen, Kortrijkstraat, Wareghem, vanaf 15-vii-1891 (iv, nr. 1) (1).

g. *Medewerkers* :

G. Bols, J. Branders, de Wel, A. Van Heuverswijn, S. Stevens,

K. Van Damme, K. van Caeneghem, J. Matthu, P. Ruyffelaert,

P. Vanden Broeck, E. Reignerb, G. Gezelle, P. Bernard,

---

(1) Op 15-vii-1891 (iv, nr. 1) wordt tevens de reden van de verandering van drukker aangegeven. „De nieuwe drukker van „Volk en Taal", de heer Du Catillon, van Wareghem, is een der felste kampers in den strijd voor 't Vlaamsch en tegen het socialismus. Hij is de uitgever van „Ons Vlaanderen" weekblad dat de socialisten geducht te lijve gaat".

C. Moens, F. Van Cauwenberghe, L. de Saetyd, E. Van den Stockt, E. van Lancker, R. Ghyselinck, M. de Schreyver, R. Ervinck, T. van Heuverswijn, S. L. Delle, C. A. Mille, Lachlus Ierland, A. D. Hooghe, E. Forment, E. Huys, A. J. Witteryck, V. de Lille, F. de Vos, H. Van Haelst, J. Vlerick, P. Waelens, K. Ghesquière, L. Du Catillon, A. De Buck, P. Putman.

IV. Katholiek letterkundig blad voor onderwijzers (1).

---

(1) Op 15-vii-1888 (1, nr. 1) : „Eene felle beweging is ontstaan onder de vlaamsche taal- en letterkundigen.

Zij en begost wel niet van gisteren, maar in den laatsten tijd is ze machtig vele gegroeid. De duizenden woorden en spreekwijzen, de plaatselijke gebruiken, de liederen en raadsels, de dichtjes, rijmen en vertelsels, de sagen, legenden, enz., die nooit te boeke en kwamen, maar die niettemin liefelijk voortleven in den mond van ons vlaamschsprekend volk, worden opgezocht, zorgvuldig aangeteekend, en ten dienste gesteld onzer volk- en taal- kundigen.

De verhalen der oude lieden worden afgeluisterd, oude papieren van kerken en kloosters, openbare bestieren en bijzonderheden, opgezocht onder het stof dat eeuwen er over spreidden; de plaats- en persoonsnamen zorgvuldig opgenomen, en dat alles aan onze geleerde geschiedkenners ter inlichtinge voorgesteld.

Zaliger deken de Bo, met „Rond den Heerd”, was al lange werkzaam op dat veld.

Wat al spot en versmading viel hem ten deele! En nu! Niet alleen bezit Vlaanderen eene geleerde schare van taalmeesters, die onder 't geleide van den heer G. Gezelle, weerdigen opvolger en evenknie van den eersten meester, moedig en zonder ommeziën voortwerken, maar genootschappen als „met Tijd en Vlijt” en de „Zuid-Nederlandsche Maatschappij van Taalkunde” schreven prijskampen uit voor 't verzamelen van gewestwoorden en volksliederen, —, 't Daghet in de Oosten” verzamelt sedert eenigen tijd Limburgsche woorden, gebruiken, rijmkes, verhalen, enz.

De geleerde heer A. Joos tracht de volkstaal in hare lang miskende rechten te herstellen; hij schonk ons met dat inzicht tal van puike verhandelingen: — eenen schat vergelijkingen, wederwoorden, beeldspraak en spreekwoorden, al op den volksakker geoogst; hij beloofde daarenboven een Waasch Idioticon, raadsels, vertellingen, enz.

En om de kroon op dat alles te zetten: Johan Winkler plantte de beweging in Holland over, en deed haar meer eere aan dan wie ooit!

Thans bestaat er vol Volk en Taal, geheer Vlaamsch Belgenland door eene gejaagdheid, die van dag tot dag nog rgooter wordt.

Zelfs van al den kant dat men minst wind verwachten moest, begint het in de zeilen te waaien.

En men wenkt de onderwijzers bij, en men zegt hun: gij zijt de mannen als voorbeschikt om ons schip te laden.

Inderdaad, de onderwijzers zijn dagelijks in omgang met de kinderen, uit wier mond zij duizenden rijmkes, raadsels, vertellingen, enz. kunnen hooren; — uit wier ongedwongen leven zij honderden spellen kunnen opteekenen.

Welnu de ondergeteekenden zijn allen onderwijzers die jaren alreeds, als ware 't onverpoosd, het potlood in de hand hebben om al wat zij aangaande 't Volk en zijne taal tegenkwamen, aan te stippen. Het-geen zij aldus te zamen brochten, gaan ze door dit tijdschrift ten dienste stellen van onze Volk- en Taalmeesters.

„Volk en Taal” zal ook aan andere onderwijzers, die aan de zaak meehelpen willen, gelegenheid geven hunne vondsten bekend te maken.

Indien men onzen oproep beantwoordt, zal „Volk en Taal” toelaten de rijmen, vertellingen, gebruiken uit de verschillende vlaamschsprekende gouwen nevensen te zetten en te vergelijken.

Indien iedereen hem eens de moeite wilt geven in de oude boeken en papieren die hij rondom hem binden kan, wat te snuffelen, zal „Volk en Taal” misschien menig punt van stede- en dorpsgeschiedenis kunnen toelichten.

- I. Gent : U.B./J. 1707 : 18-XI-1900 (III, nr. 2).
 Leuven : U.B./F.H. 405/4 : 13-XI-1898 (I, nr. 1), 31-X-1909 (XI, nr. 50), 16-IV-1905 (VII, nr. 24), 23-VII-1911 (XIII, nr. 36), 10-III-1912 (XIV, nr. 17).
 Brussel : K.B./F.M. : 28-XI-1909 (XII, nr. 2).
 Brussel : M.I.P. : 12-XI-1899 (II, nr. 1), 29-IV-1900 (II, nr. 25), 2-XII-1900 (III, nr. 4), 23-VI-1907 (IX, nr. 37), 17-XI-1907 (X, nr. 2), 10-IV-1910 (XII, nr. 21), 30-X-1910 (XII, nr. 48), 3-IX-1911 (XIII, nr. 42).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Vlaamsch Katholiek weekblad voor Ronse en het arrondissement Audenaarde.”
 „Katholiek-, Volks- en vlaamschgezind Weekblad” vanaf 23-VII-1911 (XIII, nr. 36).
- c. *Motto* :
 „Alles voor Vlaanderen!
 Vlaanderen voor Christus!
 Taal, Godsdienst, Huisgezin en Eigendom”,
 vanaf 2-XII-1900 (III, nr. 4).
- d. *Prijs* :
 3 fr. per jaar voor Ronse.
 5 cent. per nummer.
 Vanaf 30-X-1910 (XII, nr. 48) :
 2,75 fr. per jaar voor Ronse.
 5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
 58,5 × 38,5 cm, 5 kol. 4 pp.
 60 × 47,5 cm, 5 kol. 4 pp vanaf 23-VII-1911 (XIII, nr. 36).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 Ellezelleschensteenweg 114-115, Ronse.
 Spilgrem 114-115, Ronse op 18-XI-1900 (III, nr. 2).
 Spilgrem 110-111, Ronse vanaf 16-IV-1905 (VII, nr. 24).
 Spilgrem 121, Ronse, vanaf 23-VII-1911 (XIII, nr. 36).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 13-XI-1898 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 10-III-1912 (XIV, nr. 17).

d. e. *Uitgever, Drukker :*

J. Goebeert-Van Lancker & Zoon, Ellezelleschensteenweg
114-115.

J. Goebeert-Van Lancker & Zoon, Spilgrem 114-115, Ronse
vanaf 18-XI-1900 (III, nr. 2).

J. Goebeert-Van Lancker & Zoon, Spilgrem 110-111, Ronse
vanaf 16-IV-1905 (VII, nr. 24).

J. Goebeert, Spilgrem 121, Ronse vanaf 23-VII-1911 (XIII,
nr. 36).

IV. Katholiek, vlaamsgezind nieuwsblad (1).

Wij zijn echter niet van zin ons als leiders op te werpen! Wij willen enkel stof en steentjes samenbrengen waarmede de bouwmeesters den taaltempel optrekken kunnen... Zoo doende zult, gij voor uw eigen eenen schat van taalkennis opdoen. Want ons Vlaamsch en is geene doode taal gelijk het Latijn, dat men leeren moet in de boeken, waarin het sedert eeuwen onveranderd vastligt; maar het is levende en 't beweegt nog gedurig op de volkstonge..."

(1) Op 13-XI-1898 (I, nr. 1) p. 1, kol. 1 : „... Aan het hoofd van ons programma schrijven we „Eerbied voor Godsdienst, goede zeden en wetten, verdediging van Moedertaal, Vrijheid en Vaderland, behertiging van al wat Nittug en Edel is!“ ...en wij verhoppen met recht dat ieder weldenkend mensch daarmede ten volle zal instemmen... Het politiek overzicht, de nieuwstijdingen en verdere artikels zullen met zorg gekozen en opgesteld worden, zoodat 't Volk van Ronse gerust onder alle oogen zal mogen gebracht en wekelijks als vriend in alle huisgezinnen onthaald zal worden.

„'t Volk van Ronse" zal wekelijks schone artikels afkondigen over de Landbouw. ... Verder zullen de lezers in het blad aantreffen : de beweging van den burgerlijken stand, (Etat Civil), de voornaamste beurs- en marktberichten, de vertrek uren van de ijzerwegen, enz., enz..."

RUPELMONDE

230. De Volkswensch (1890-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1708 : 16-XI-1890 (I, nr. 12).
Antwerpen : S.B./S. : 28-IX-1890 (I, nr. 5), 12-X-1890 (I, nr. 7),
9-XI-1890 (I, nr. 11), 21-XII-1890 (I, nr. 17).
Brussel : M.I.P. : 14-IX-1890 (I, nr. 3), 21-IX-1890 (I, nr. 4),
12-IV-1891 (nr. 24), 14-VI-1891 (nr. 26).
Leuven : A.B./F.H. 409/I : 7-IX-1890 (I, nr. 2), 21-XI-1890
(I, nr. 4), 5-X-1890 (I, nr. 6), 2-XI-1890 (I, nr. 10), 7-XII-1890
(I, nr. 10), 7-XII-1890 (I, nr. 15), 18-I-1891 (II, nr. 21).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor Rupelmonde, Steendorp, Temsche, Thiel-
rode, Basel, Cruybeke, enz.”
- c. *Motto* :
„In Vlaanderen Vlaamsch” tot 18-I-1891 (II, nr. 21).
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar.

---

(1) Het blad had met zeer grote moeilijkheden te kampen. Naar het zelf verklaarde, was het de verdeeldheid onder de liberalen en een „bepaalde brief” die *De Volkswensch* voor een tijd, in de grond geboord hebben.

Op 12-IV-1891 (nr. 24), p. 1, kol. 1 : „Toen Anseele hier als spreker zou optreden, heeft zeker niemand kunnen denken, dat dit eene oorzaak zou zijn om ons weekblad in de grond te boren.

Toch was het zoo, want aan niets anders is die schuld toe te schrijven als aan het feit, dat onder de liberalen zelf groote verdeeldheid heerschte aangaande de zienswijze om alhier eene meeting te laten houden, waar Anseele het Algemeen Stemrecht zou verdedigen. „De Volkswensch” was overgelukkig dat onze werklieden te zamen met de burgers, Anseele-zelf zouden kunnen hooren spreken, en met hem het Algemeen Stemrecht hooren verdedigen.

„De Volkswensch” maande den dag der meeting, in een hoofdartikel, de werklieden aan, die meeting bij te wonen, en zie, als bij tooverslag, zoo snel, werden de koppen bij elkaar gestoken, en beslist een brief aan „De Volkswensch” te zenden die het blad den doodsteek zou geven.

Het volk, waarvoor dit blad werd opgericht, heeft in deze zaak voor „De Volkswensch” partij gekozen, — alhoewel het den behendigen truk, in deze kwestie gespeeld, niet eens kent — en daar het volk spreekt moeten zelfs koningen zwijgen.

Het was hun echter toch niet zozeer te doen om ons blad te versmachten, dan wel om nog meer dan vroeger, er den baas te kunnen overspelen. Wy zullen echter, wij schrijven, de democratische gedachten onbewimpeld aan het volk verkondigen het in byzondere omstandigheden, meer dan ooit terzijde staan met goeden raad, met inlichtingen en echt broederlijken zin.

„De Volkswensch” is dus herboren, doch hij zal niet meer wekelijksch, maar van tijd tot tijd worden uitgegeven.”

Op 12-IV-1891, dook het blad opnieuw op : Na het nummer van 14-VI-1891 (nr. 26) is geen enkel exemplaar meer gewaard gebleven. We mogen wellicht vermoeden dat het blad zeer veel moeilijkheden heeft gehad en nooit meer terug opgedoken is.

5 cent. per nummer.

Vanaf 12-IV-1891 (nr. 24) :

2 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

44 × 30 cm, 3 kol. 4 pp.

44 × 30 cm, 3 kol. 2 pp. vanaf 12-IV-1891 (nr. 24).

f. *Periodiciteit* :

wekelijks (zo.).

„hij zal niet meer wekelijks, maar van tijd tot tijd worden uitgegeven” vanaf 12-IV-1891 (nr. 24).

h. *Adres* : zie drukker.

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 7-IX-1890 (I, nr. 2).

Laatst voorhanden nummer : 4-VI-1891 (nr. 26).

e. *Drukker* : Van Hoyweghem-Mocnik, Rupelmonde.

IV. Liberaal propagandablاد.

SCHELLEBELLE

231. *Gazet van Schellebelle* (1914-)

- I. Gent : U.B./J. 1852 : 22-III-1914 (1, nr. 12).
Brussel : K.B./F.M. : 15-III-1914 (1, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. : 22-III-1914 (1, nr. 2).
Brussel : M.I.P. : 15-III-1914 (1, nr. 1), 29-III-1914 (1, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor alle Sporten, Nieuwsjes en Aankondigingen,
verschijnende iedere Zondag.”
c. *Motto* : „In Vlaanderen Vlaamsch, voor Recht en Vrijheid”
d. *Prijs* :
d. *Prijs* :
2 cent. per nummer.
1 fr. per jaar voor Schellebelle.
1,5 fr. per jaar voor België.
e. *Formaat* : 42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.), Cfr. *Ondertitel*.
h. *Adres* : zie *Uitgever, Drukker*.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 15-III-1914 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 29-III-1914 (1, nr. 1).
d. e. *Uitgever, Drukker* : M. De Geest en Zoon, Schellebelle.
- IV. A-politiek, nieuws- en aankondigingsblad (1).

---

(1) Op 15-III-1914 (1, nr. 1), p. 1 : „... Ons blad is ook bijzonder geroepen tot verdediging onzer plichten en rechten. Wil dat zeggen dat wij zinnens zijn er een schimpblad van te maken? Geenszins, onze leuze zal zijn „Recht aan wie recht toekomt”. Dus trachten wij niet beter dan ons doel te bereiken in verstandhouding met onze geestelijke en wernzlijke overheden. Strijden met eerlijke wapens zal ons doel wezen tot verbetering oem gemeente. Dat is onze plicht en ook de plicht van alle weldenkende inwoners! ...”

SCHOONAARDE

232. De Gazet van Schoonaarde (1) (1909-)

- I. Gent : U.B./J. 1853 : 16-v-1909 (I, nr. 14), 12-viii-1911 (III, nr. 33).
Leuven : U.B./F.H. 184/10 : 6-vi-1909 (I, nr. 17).
Brussel : K.B./F.M. : 14-ii-1909 (I, nr. 1), 31-x-1909 (I, nr. 38).
Brussel : M.I.P. : 14-ii-1909 (I, nr. 1), 21-iii-1909 (I, nr. 6), 9-i-1910 (II, nr. 2), 18-iii-1911 (III, nr. 12), 25-iii-1911 (III, nr. 13).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad voor het kanton Dendermonde, verschijnende iederen Zaterdag.”
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar.
1 nummer : 5 cent.
- e. *Formaat* :
42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
51,5 × 34 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 31-x-1909 (I, nr. 38).
55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 25-iii-1911 (III, nr. 13).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 14-ii-1909 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 12-viii-1911 (III, nr. 33).
- c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
Jules Temmerman-De Swaef.
Michel Bracke-Dubois, Nieuwe laan 3, St. Gillis-bij-Dendermonde, vanaf 9-i-1910 (II, nr. 2).
- IV. Liberaal, lokaal informatie- en annoncenblad (2).

(1) Vanaf 18-iii-1911 (III, nr. 12) wordt de titel *Gazet van Schoonaarde*, op 12-viii-1911 (III, nr. 33) wordt het *Gazet van Schoonaerde*.

(2) Het blad stelde zich in zijn eerste nummer op 14-i-1909 (I, nr. 1) onpartijdig aan zijn lezers voor : „Ons doel is : alle nuttige en aangename artikels, verhalen, mengelingen, enz. op te dischen; benevens het mededeelen van allerlei nieuws, betreffende onze volksrijke gemeente en andere, zoveel mogelijk de Notariële en andereannoncen uit de omtrek aan te kondigen, alsook de feesten, de burgerstand der gemeente, de bijzondere marktprijzen, de vertrekuren, (welke onze geabonneerden op een bijvoegsel zullen ontvangen), in één woord, AL wat nuttig en aangenaam is...”

Van zodra echter het blad bij Michel Bracke gedrukt werd, wordt het zeer combatief en liberaal. Het ging vooral te keer tegen *de Gazet van St. Gilles*, vb. op 12-viii-1911 (III, nr. 33) „In de „Schotelvod” alias „Komere van Sint-Gilles” staat een artikeltje tegen de Maatschappij „De Meitak”. Wij raden het Bestuur dier maatschappij aan, voort te gaan op het goede pad. Laat de doghonden der „Komere” maar brullen, 't is haat en nijd en jaloersheid die spreken.”

SERSKAMP

233. Gazet van Cherskamp (? -)

- I. Brussel : K.B./F.M. : 15-III-1914 (1, nr. 1) (1).
Brussel : M.I.P. : 29-III-1911 (1, nr. 9) (1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor alle Sporten, Nieuwsjes en Aankondigingen,
verschijnende iederen Zondag.”
- c. *Motto* :
„In Vlaanderen Vlaamsch
Voor Recht en Vrijheid”.
- d. *Prijs* :
1 fr. per jaar voor Serskamp.
1,5 fr. per jaar voor België, 2.
2 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 42,5 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : Wekelijks (zo.).
h. *Adres* : zie Eigenaar, Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : ?
Laatst voorhanden nummer : ?
c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* : E. Melkenbeeck, Cherskamp.
- IV. A-politiek, lokaal nieuwsblad voor landbouwers (2).

---

(1) De twee bladen zijn dezelfde qua inhoud en vormgeving doch de data kloppen duidelijk niet te best!!!

(2) Het programma luidde : „... Het zal zijn krachten wijden aan den vooruitgang en den bloei der zelfde.

Ons blad is ook bijzonder geroepen tot verdediging onzer plichten en rechten. Wil dat zeggen dat wij zinnens zijn er een schimpblad van te maken?

Geenszins, onze leuze zal zijn : „Recht aan wierecht toekomt!”. Dus trachten wij niet beter, dan ons doel te bereiken in verstandhouding met onze geestelijke en wereldlijke overheden.

Strijden met eerlijke wapens zal ons doel wezen tot verbetering onzer gemeente. Dat is onze plicht en ook de plicht van alle weldenkende inwoners!...” (Cfr. 15-III-1914 (1, nr. 1), p. 1).

ST. AMANDSBERG

Alhoewel de meeste kranten van St. Amandsberg reeds beschreven werden (1), zijn we er ook hier in geslaagd enkele aanvullingen op het bestaande repertorium te geven.

234. Belangen van den Middenstand (1911-)

- I. Brussel : M.I.P. : VII-1913 (III, nr. 12).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandblad tot verdediging der belangen onzer Handel- en Stieldoende Medeburgers.”
  - d. *Prijs* : „De lezer. ontvangen het blad kosteloos”
  - e. *Formaat* : 33 × 24,5 cm, 2 kol. 8 pp.
  - f. *Periodiciteit* : maandelijks.
  - h. *Adres* : M. Van Poeck, Schoolstraat, 68.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : VII-1913 (III, nr. 12).
  - e. *Uitgever* :
„de Maatschappij *Belangen van de Middenstand* van St. Amandsberg”.
- IV. Onafhankelijk (?) vakblad en syndikaalblad voor Middenstanders.

235. De Biljart (1911-)

- I. Leuven : U.B./F.H. : 72/9 : 7-VI-1911 (I, nr. 7).
Brussel : M.I.P. : 7-VI-1911 (I, nr. 7).
- II. a. *Ondertitel* : „Orgaan der Vlaamsche Liefhebbers.”
  - d. *Prijs* :
„Persoonlijk” : 2,5 fr. per jaar.
„Herbergiers en Maatschappijen met opname der Prijskampen” : 5 fr. per jaar.
„Herbergiers en Maatschappijen met Aankondigingen” :
10 fr. per jaar.
10 cent. per nummer.
  - e. *Formaat* : 33 × 25 cm, 3 kol. 4 pp.

---

(1) E. VOORDECKERS, o.c.

- f. *Periodiciteit* : ?
- h. *Adres* : Prins Albrechtstraat 113, St. Amandsberg.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 7-VI-1911 (1, nr. 7).
- e. *Drukker* :
L. Verhaeghe & Zoon, Schoolstraat 79, St. Amandsberg.
- IV. A-politiek sportblad voor biljartliefhebbers.

236. Dernières Nouvelles (1914)

- I. Brussel : M.I.P. : 20-IX-1914 (nr. 314).
- II. a. *Ondertitel* : „Résumé de la presse Belge et Etrangère”.
- d. *Prijs* : 10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 55 × 34,5 cm, 4 kol. 2 pp.
- f. *Periodiciteit* : ?
- h. *Adres* : Chaussée de Termonde, Mont Saint-Amand.
- III. a. *Enig nummer* : 20-IX-1914 (nr. 314).
- d. f. *Uitgever, Hoofdredacteur* :
Edouard Van Gindertaelen, Chaussée de Termonde, Mont
Saint-Amand.
- IV. Verslag over de oorlogsgebeurtenissen (1).

237. 'T Gazetje van Lollenberg (1900-)

- I. Gent : U.B./J. 1353 : 12-VIII-1900.
Brussel : M.I.P. : 12-VIII-1900.
- II. a. *Ondertitel* : „Dagblad van de Vlaamsche Kermis”.
- d. *Prijs* : ?
- e. *Formaat* : 34,5 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : ?
- h. *Adres* : Schoolstraat 10, St. Amandsberg.
- III. a. *Enig nummer* : 12-VIII-1900
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Snoeck, Schoolstraat 10, St. Amandsberg.
- IV. A-politiek kermisblad.

---

(1) Op p. 1, kol. 1 : „Nous prions instamment nos lecteurs de ne pas exposer ni de lire notre journal en rue ou dans un lieu public, notamment là où des troupes allemandes sont de passage”.

238. 'T Gazetje van St. Amandsberg (1885-) (1)

- I. Leuven : U.B./F.H. 184/20 : 30-v-1885 (I, nr. 16), 13-v-1887 (III, nr. 14).
Gent : U.B./J. 1504 : 13-III-1887 (III, nr. 11).
Antwerpen : S.B./S. : 14-III-1886 (II, nr. 5).
Brussel : K.B./F.M. : 31-x-1886 (II, nr. 37).
Brussel : M.I.P. : 10-x-1886 (II, nr. 34), 27-III-1887 (III, nr. 13), 29-v-1887 (III, nr. 22).
- II. d. *Prijs* :
2 fr. per jaar.
2 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
38,5 × 25,5 cm, 3 kol. 4 pp.
40 × 27 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 31-x-1886 (II, nr. 37).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
Bij de Kerk van het H. Hart St. Amandsberg.
Oudburg 30, Gent vanaf 13-III-1887 (III, nr. 11).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 14-III-1886 (II, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 13-v-1887 (III, nr. 41) (2).
- e. *Drukker* :
L. Muyshondt, bij de kerk van het H. Hart, St. Amandsberg.
H. L. Stepman, Oudburg 30, Gent vanaf 13-III-1887 (III, nr. 11).
- IV. Katholiek strijdblad.

239. Gazette van St.-Amandsberg (1875-) (3)

- I. Brussel : M.I.P. : 14-xi-1875 (I, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* : „Vlaamsch en vrijgezind weekblad.”
- d. *Prijs* :
5 fr. per jaar voor België.
7 fr. per jaar voor Holland.
- e. *Formaat* : 50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp.

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 169

(2) Verscheen later nog als kiesblad.

(3) Dit blad is het zelfde qua inhoud, vormgeving en opvatting als de *Gazette van Ledeberg*. Voor een beschrijving van deze laatste zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 212.

- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 h. *Adres* : Paallepelstraat 5, Gent.
 III. a. *Enig voorhanden nummer* : 14-XI-1875 (I, nr. 3).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : Lod. De Vriese, Paallepelstraat 5, Gent.
 IV. Liberaal, strijd- en informatieblad.

240. Liberaal Weekblad van St.-Amandsberg
 (1885-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 331 : 29-IV-1888 (III, nr. 23), 1889-1889 (IV),
 1889-1890 (V, nr. 1-10).
 Brussel : K.B./F.M. : 25-VII-1886 (I, nr. 34).
 Leuven : U.B./F.H. 248/13 : 2-V-1886 (I, nr. 22).
 Brussel : M.I.P. : 6-XII-1885 (I, nr. 1), 21-II-1886 (I, nr. 12),
 23-V-1886 (I, nr. 25).
- II. d. *Prijs* :
 1 fr. per jaar.
 2 cent. per nummer.
 e. *Formaat* :
 37,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
 44 × 30,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 25-XI-1888 (IV, nr. 1).
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 h. *Adres* :
 Begijnhofplaats, 16, Gent.
 Begijnhofplaats 9, Gent vanaf 25-XI-1888 (IV, nr. 1).
- III. . *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 6-XII-1885 (IV, nr. 1).
 a. *Laatst voorhanden nummer* : 26-I-1890 (V, nr. 10).
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Walt. Ghesels, Begijnhofplaats 16, Gent.
 P. Cagny, Begijnhofplaats 9, Gent vanaf 25-XI-1888 (IV, nr. 1).
- IV. Liberaal strijdblad.

241. De Liberale Strijder van St.-Amandsberg (1890-) (3)

- I. Gent : U.B./J. 1511 : 19-X-1890 (I, nr. 37).
 Brussel : K.B./F.M. : 29-VI-1890 (I, nr. 20).

---

(1) Voor een eerste beschrijving : zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 325.
 (2) Andere losse nummers worden nog bewaard te Antwerpen (S.B./S.) te Leuven (U.B./F.H. 248/13 en in het M.I.P. te Brussel).
 (3) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse Pers. Repertorium* (1667-1914), p. 327-238.

- Brussel : M.I.P. : 9-II-1890 (I, nr. 1), 16-II-1890 (I, nr. 2).
- II. d. Prijs :
- 1 fr. per jaar.
  - 2 cent. per nummer.
- Vanaf 16-II-1890 (I, nr. 2) :
- 2 fr. per jaar.
  - 2 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 45,5 × 32 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Korte Dagsteeg 22, Gent.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 9-II-1890 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 19-X-1890 (I, nr. 37).
- e. *Drukker* : J. Gorissen, Korte Dagsteeg 22, Gent.
- IV. Strijdblad van de progressistische liberalen van St. Amandsberg (I)

(1) Op 9-II-1890 (I, nr. 1), p. 1 : „Het blad dat van heden af onder de bescherming der Liberale Associatie zal verschijnen, is de Liberale strijder van St. Amandsberg. De grondbeginselen die wij erin zullen verdedigen, zijn die van den Vooruitstrevenden propagandakring van Gent, namelijk de afschaffing van artikel 47 der Grondwet, dat het kiesrecht aan banden legt. Wij vinden dat alle personen, 't zij rijk of arm, een even groot belang hebben in het goede bestuur van Land, Provincie en Gemeente.

Wij zien dat dit recht tot heden toe in handen is van een handvol uitverkorenen en dat de groote massa buitengesloten is. Wij vinden zulk stelsel diep onrechtvaardig. Het dient afgeschaft te worden. Wij zullen al onze krachten inspannen opdat het algemeen stemrecht, het eenige rechtvaardige, weldra eene wezenlijkheid worde. Wij vragen ook de afschaffing van artikel 56 der Grondwet. Dit artikel moet verdwijnen omdat het een groot onrecht in zich bevat. Het stelt vast dat de senateurs allen kunnen genomen worden onder de personen die duizend gulden belasting betalen de rijke barons, en edellieden zijn, welke in den Senaat kunnen zetelen en dat al wie verstand en geleerdheid heeft buiten gesloten is, als hij het geluk niet heeft miljoenen te bezitten. Wij zullen verder streven naar de afschaffing der loterij en van 't caserne leven en voor het invoeren van het Zwitsersche stelsel, dat de krijgslasten zoo licht om dragen maakt. Wij zullen strijden voor de invoering van het kosteloos en verplichtend onderwijs, want wij beweren dat ieder kind recht heeft zoowel op geestesvoedsel als op lichamelijke spijzen en verzorgingen. Wij zullen strijden voor de afschaffing der voorrechten die de geestelijkheid geniet en voor de verdelging van hare macht, die uitsluitelijk gebruikt om twist en tweedracht te zaaien en haar looden vuist te doen gevoelen aan al wie zich aan hare dwingelandij niet wil onderwerpen.

Wij zullen strijden om eene wet te bekomen, die het werk regelt der arbeiders in de fabrieken en werkhuizen, die verzekering invoert tegen alle ongevallen.

Op gemeentelijk terrein zullen wij strijden om den tegenwoordigen Gemeenteraad van het Stadhuis te werpen, want wij willen dat elke wijk zijn deel hebbe in de stoffelijke voordelen die het Gemeente bestuur kan verschaffen. Wij willen niet dat er met de gelden van de gemeentekas omgesprongen worden, gelijk en tot heden toe gedaan wierd; dat men gansche wijken late vermoorden door zijne onbekwaamheid gelijk dien van het H. Hart. Wij willen eene gansche hervorming van het hospitaal. Wij willen aan de zaken eene volledige vrijheid van geweten verzekeren, en alle dwang beletten, die op de godsdienstige overtuiging der zieken zou kunnen uitgeoefend worden.

Wij willen dat het arm bestuur heringericht worde, op dat de ongelukkigen, als 't nood doet, niet half van kou en gebrek vergaan.

Wij willen dat het onderwijs op stevige voet ingericht worde, en dat het gemeentebestuur niet alle jaren duizende franken werpe in de schoot van de geestelijkheid, wiens onderwijs in hare aangenomene scholen volstrekt gelijk staat met zero.

Wij willen in een woord geene voorrechten voor niemand, maar gelijkheid voor allen."

242. Maandelijksch Onderwijzersblad van Gent en het Omliggende
(1982-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1297 : VIII-1892 (I, nr. 8), VII-1899 (VIII, nr. 90).
Brussel : M.I.P. : III-1892 (I, nr. 3), VIII-1892 (I, nr. 8), IV-1893
(II, nr. 16), XI-1894 (III, nr. 31), XII-1895 (IV, nr. 48), IX-1896
(V, nr. 57), VII-1905 (XIII, nr. 165).
Antwerpen : S.B./S. : II-1895 (IV, nr. 38).
- II. a. *Ondertitel* :
„Orgaan der onderwijzersvereniging” vanaf IV-1893 (II,
nr. 16).
„Orgaan voor alle onderwijzers” vanaf IX-1896 (V, nr. 57).
- d. *Prijs* :
2 fr. per jaar of gratis (2).
Vanaf XI-1894 (III, nr. 35) :
1,25 fr. per jaar.
10 cent. per nummer of gratis.
- e. *Formaat* : 30,5 × 23,5 cm, 2 kol. 8 pp.
- f. *Periodiciteit* : maandelijks.
- h. *Adres* :
Plezantstraat 175, Gent op III-1892 (I, nr. 3).
Hoogstraat, St. Amandsberg vanaf XII-1895 (IV, nr. 48).
Oude Scheldestraat 19, Gent op VII-1899 (VIII, nr. 90).
Merelstraat 31, Gent op VII-1905 (XIII, nr. 165).
- III. a. *Eerste nummer* : I-1892.
Eerst voorhanden nummer : III-1892 (I, nr. 3).
Laatst voorhanden nummer : VII-1905 (XIII, nr. 165).
- e. *Drukker* :
B. De Keukelaere, Brabantdam 44, Gent.
Idem, Lange Boomgaardstraat 31, Gent vanaf IV-1893 (II,
nr. 16).
L. De Busscher, Savaanstraat 32, Gent op XII-1895 (IV, nr. 48).
P. Thomas, Snoekstraat 89, Gent op IX-1896 (V, nr. 57).
Idem, Merelstraat, 31 Gent op VII-1905 (XIII, nr. 165).
- IV. Strijdorgaan en syndikaal blad van de vrijzinnige „Onderwijzers-
kring” van Gent.

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 338-339.

(2) „De leden van den onderwijzerskring krijgen het bald kosteloos”.

243. De Middenstand (1910-) (1)

- I. Gent : U.B./S. 5063 : 31-1-1910 (1, nr. 1).
Brussel : K.B./F.H. : 31-1-1910 (1, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 31-1-1910 (1, nr. 1), 31-X-1910 (1, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandblad tot verdediging der belangen onzer Handel-
en Stieldoende Medeburgers”.
- d. *Prijs* :
1 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 33 × 25 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : maandelijks.
- h. *Adres* :
„Dubbelen Arend” Antwerpsche Steenweg, St. Amandsberg.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 31-1-1910 (1, nr. 1).
d. *Uitgever* : Maatschappij „Belangen van de Middenstand”. (2)
e. *Drukker* : J. Muyshondt, Kerkstraat8, St. Amandsberg.
- IV. A-politiek verenigings- enannoncenblad (3).

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VORDECKERS, o.c., p. 349.

(2) De Maatschappij werd gesticht op 6 februari 1907. Het doel was : „... Door onderlinge werking den toestand te verbeteren der nering en stieldoende burgerij, eene goede verstandhouding, te weeg te brengen onder den middenstand en door feesten en gemakkelijheden een aangenaam en nuttig tijd verdrijf aen de leden en hunne familie te verschaffen;

Zij betracht de verbetering van den toestand der nering en stieldoende burgerij door :
1° verdediging en ondersteuning der gezamentlijke en persoonlijke belangen der leden.
2° de vervolmaking van al wat den handel of het ambacht der leden betreft, door inrichten van voordrachten, prijskampen en tentoonstellinge, alsook het uitdeelen van vlugschrijft en verschillende stiel en betreffende.

3° bestuderen der vraagstukken over handel en nijverheid.

4° vermindering der rechtskosten voor kleine schuldvorderingen.

5° bewerken tot het bekomen der onmiddellijke betaling.

6° de medeburgers aan te zetten zich hunne benoedigdheden zoveel mogelijk binnen de gemeente aan te schaffen.

7° bij hoogere besturen de vragen en eischen voorleggen en ondersteunen welke door gezamentlijke of afzonderlijke leden zouden gesteld en als rechtvaardig en billijk bevonden worden.” (Cfr. 30-1-1910 (1, nr. 1), p. 2).

(3) Op 30-1-1910 (1, nr. 1) : „... Verhaast ik me U te zeggen dat ik mij niet voorstel als een strijdblad, dat zich roekeloos werpt in de politiek. Neen vrienden, mijne taak en afgeteekend; alles wat goed is, nuttig en van belang is voor onze middenstand, is voor mij. Daar zal ik mij uitsluitend mede bezighouden, immers 't spreekwoord zegt :

„Schoenmaker blijf bij uwen leest”.

... om te beginnen zal ik bestendig onze leden op de hoogte houden en inlichten van alles wat onze aanstaande tentoonstellingen zal betreffen.

... Ik zal mij ook onledig houden met de leden steeds op de hoogte te brengen der verschillende werkingen van het bestuur.

... Steeds zal ik in de weer zijn om alles wat op burgersbelangen betreft op te zoeken en

244. Le Progrès Industriel (1905-) (1)

- I. Gent : U.B./S. 5057 : 15-X-1905 (I, nr. 1), 15-XII-1905 (I, nr. 3).
Brussel : M.I.P. : 15-X-1905 (I, nr. 1), 15-XII-1905 (I, nr. 3).
Brussel, K.B./F.M. : 1-II-1906 (II, nr. 4).
- II. a. *Ondertitel* : „Revue Encyclopédique Technique.”
d. *Prijs* :
2,50 fr. per jaar.
30 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 32 × 24,5 cm, 2 kol. 16 pp.
f. *Periodiciteit* : maandelijks.
h. *Adres* :
Rue Neuve Saint-Pierre 5, Gent op 15-X-1905 (I, nr. 1).
Rue de Gendbrugge, Mont-St. Amand-lez-Gand op 15-XII-1905 (I, nr. 3).
Chaussée de Bruxelles 92, Gent op 1-V-1906 (II, nr. 7).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 15-X-1905 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 1-V-1906 (II, nr. 7) (2).
e. *Drukker* :
F. Meyer-Van Loo, Gent op 15-X-1905 (I, nr. 1).
Ad. Hoste, rue du Calvaire 21-23, Gent vanaf 1-II-1906 (II, nr. 4).
- IV. A-politiek industrieblad.

245. St.-Amandsberg (1878-)

- I. Brussel : M.I.P. : 20-X-1878 (I, nr. 4), 30-I-1881 (nr. 10).
- II. d. *Prijs* :
1 fr. per jaar voor St. Amandsberg.
1,5 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 42,5 × 30,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.) (?).
h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.

---

aan te raken. Zijn er op de een of de andere wijze grieven aan de duiden; verbeteringen te vragen; wenschen uit te drukken of nuttige wenken te geven; ik ben erbij. ... 't Is de middenstand die de markt en de steun is van 't Vaderland, want : Een welstellende burgerij brengt overal welvaart bij!"

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de Geschiedenis van de Gentse Pers, Repertorium* (1667-1914), p. 404-405.

(2) Cfr. E. VOORDECKERS, o.c., p. 405 en Cfr. *Annuaire de la Presse belge*, 1909, p. 278.

- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 20-X-1818 (I, nr. 4).
Laatst voorhanden nummer : 30-I-1881 (nr. 10).
d. e. *Uitgever, Drukker* : J. Muyshondt, St. Amandsberg.
- IV. Katholiek propagan.dablad.

246. Sportnieuws (1911-) (I)

- I. Gent : U.B./J. 1514 : 19-III-1911 (I, nr. 1), 26-III-1911 (I, nr. 2).
Brussel : M.I.P. : 19-III-1911 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 359/13 : I-V-1911 (I, nr. 7).
Brussel : K.B./F.M. : 19-III-1911 (I, nr. 1), 26-III-1911 (I, nr. 2).
- II. d. *Prijs* :
2 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
Vanaf 26-III-1911 (I, nr. 2) :
2,5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
50 × 33 cm, 3 kol. 4 pp. op I-V-1911 (I, nr. 7).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
Prins Albrechtstraat 113, St. Amandsberg.
Meerschstraat 113, St. Amandsberg op 26-III-1911 (I, nr. 2).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 19-III-1911 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : I-V-1911 (I, nr. 7).
e. *Drukker* : H. De Muynck, Sasstraat, Gentbrugge.
- IV. A-politiek, sport- enannoncenblad (2).

---

(1) Van dit blad werd eer. eerste beschrijving gegeven door E. VOORDECKERS, o.c. p. 433.

(2) Het blad stelde zich op 19-III-1911 (I, nr. 1), p. 1, als volgt aan zijn lezers voor : „Wat ons nu eigenlijk heeft aangezet om dit nieuwe sportblad in 't leven te roepen, is de leemte die wij sinds jaren bestatigen in de sportbladen.

Tot nu toe hebben zij steeds het vermakelijke en tevens kunstige biljarts spel vergeten. Wat de andere sporten als eene ondeugd wordt aangewreven, het kunstlooze hunner strekking, dit kan men toch het biljarts spel niet verwijten. Wie immers zal betwisten dat het een kunstig spel is. Voorzeker niemand. Welnu, voor dit zoo kunstvol spel zullen wij's winters, wanneer het rijwiel in den hoek staat, onze eerste bladzijde open houden om alle prijksen met een woordje uitleg bij aan te kondigen. Gedurende het zomerseizoen, dat bijzonder geschikt is voor het wielrijden, zal dit sport dan ook de plaats innemen van het biljarts spel. Ook de football en andere sporten zullen niet vergeten worden.”

247. De Vooruitziende Tuinier (1908-)

- I. Brussel : M.I.P. : 8-III-1913 (VI, nr. 5).
- II. a. *Ondertitel* :
„Werkmansblad. Orgaan van het nationaal verbond der Belgische Hoveniers en Bloemistgasten.”
- d. *Prijs* :
gratis voor de leden.
2,5 fr. per jaar voor België.
5 fr. per jaar voor het buitenland.
- e. *Formaat* : 32,5 × 24,5 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : halfmaandelijks.
- h. *Adres* : Leopold II straat 48, St. Amandsberg, Gent.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 8-III-1913 (VI, nr. 5).
- d. *Uitgever* :
„Wettelijk erkende vakvereniging.
„De Vooruitziende Bloemistgasten” Antwerpsche Steenweg 156, St. Amandsberg”.
- IV. Onafhankelijk (?) vakblad en Syndikaalblad.

248. De Weergalm van St.-Amandsberg (1904-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1519 : 30-IV-1905 (nr. 31), 20-I-1907 (III, nr. 3) — 3-II-1907 (III, nr. 5), 13-XII-1908 (IV, nr. 50), 21-I-1912 (VIII, nr. 3), 13-X-1912 (VIII, nr. 41), 24-VIII-1913 (IX, nr. 34), 21-IX-1913 (IX, nr. 38), 5-X-1913 (IX, nr. 40) — 19-X-1913 (IX, nr. 42), 14-XII-1913 (IX, nr. 50).
Brussel : M.I.P. : 16-X-1904 (I, nr. 3), 11-XI-1906 (nr. 11), 7-IV-1907 (III, nr. 14), 17-V-1908 (IV, nr. 20), 14-IX-1913 (IX, nr. 37).
Leuven : U.B./F.H. 420/2 : 30-X-1904 (nr. 5), 9-VII-1905 (nr. 40), 8-IV-1906 (nr. 80), 20-X-1907 (III, nr. 42).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad verspreid in de gemeente en omliggende”.
„en omliggende Gemeenten — Weekblad” vanaf 30-X-1904 (nr. 5).
„Orgaan van het Katholiek Verbond. — Weekblad” vanaf 20-I-1907 (III, nr. 3).

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 558-559.

- d. *Prijs* :
 2 fr. per jaar.
 Vanaf 17-v-1908 (IV, nr. 20) :
 2,5 fr. per jaar.
 2 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
 36 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
 50 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 30-IV-1905 (II, nr. 31).
 46 × 30 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 20-I-1907 (III, nr. 3).
 42,5 × 31,5 cm, 6 kol. 4 pp. op 13-XII-1908 (IV, nr. 50).
 46,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 1-I-1912 (VIII, nr. 3).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Kerkstraat 8, St. Amandsberg.
- III. a. *Eerste nummer* : 2-X-1904 (2).
Eerst voorhanden nummer : 16-X-1904 (nr. 3).
Laatst voorhanden nummer : 14-XII-1913 (IX, nr. 50).
- e. *Drukker* : J. Muyshondt, Kerkstraat 8, St. Amandsberg.
- IV. Katholiek Strijdblad (3).

249. De Weergalm van St.-Amandsberg (1900-)

- I. Brussel : M.I.P. : 1-III-1903 (IV, nr. 9).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Orgaan van het Katholiek Verbond. Weekblad.”
- d. *Prijs* :
 2,5 fr. per jaar.
 2 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 43 × 31 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Kerkstraat 8.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 1-III-1903 (IV, nr. 9).
- e. *Drukker* : J. Muyshondt, Kerkstraat 8, St. Amandsberg.
- IV. Katholiek strijdblad.

(2) Cfr. *Le Fureteur I* (1904), p. 32 en *Bulletin de l'Union de la presse périodique belge*, IV-(1904), p. 195.

(3) Het blad ging vooral tekeer tegen Jules DUVIVIER, uitgever van *Vaderland* te Gent en tegen het socialistisch strijdblad *De Toekomst*, eveneens te Gent. Op 20 maart 1907 werd *De Weergalm van St. Amandsberg* zelfs veroordeeld wegens de eeroof van *Vaderland* (Cfr. 7-IV-1907 (III, nr. 14)).

250. De Wielrijder (1903-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1479 : 1-IV-1903 (I, nr. 6), 15-IV-1910 (VIII, nr. 7).
Gent : U.B./P. 5054 : 1-IV-1903 (I, nr. 6), 15-IV-1910 (VIII, nr. 7),
1-X-1911 (IX, nr. 18), 1-XII-1911 (IX, nr. 18) — 1-XII-1913
(XI, nr. 20).
Brussel : M.I.P. : 1-VI-1903 (I, nr. 10), 1-II-1906 (IV, nr. 2).
- II. a. *Ondertitel* :
„Tolk der Wielrijders-vereeniging van Oost-Vlaanderen”.
b. *Vignet* : Fietslamp en wapen van Gent.
d. *Prijs* : gratis.
e. *Formaat* :
30,5 × 21 cm, 2 kol. 8 pp.
31 × 21,5 cm, 2 kol. 12 pp. op 1-II-1906 (IV, nr. 2).
31 × 21,5 cm, 2 kol. 8 pp. op 15-IV-1910 (VIII, nr. 7).
31 × 21,5 cm, 2 kol. 18 pp. vanaf 1-X-1911 (IX, nr. 18).
31 × 21,5 cm, 2 kol. 14 pp. vanaf 1-II-1912 (X, nr. 2).
31 × 21,5 cm, 2 kol. 10 pp. vanaf 1-III-1912 (X, nr. 4).
f. *Periodiciteit* : halfmaandelijks.
h. *Adres* :
Reep 16.
Heirnislaan 17 Gent, vanaf 15-IV-1910 (VIII, nr. 7).
- III. *Eerste nummer* : 3-I-1903 (2).
Eerst voorhanden nummer : 1-IV-1903 (I, nr. 6).
Laatst voorhanden nummer : 1-XII-1913 (XI, nr. 20).
- b. c. d. *Stichter, Eigenaar, Uitgever* :
Jos. Houard-Van Pladius, Reep 16, Gent. :
e. *Drukkers* :
I. Vanderpoorten, pollepelstraat 18, Gent.
V. Van Doosselaere, Gent vanaf 16-X-1911 (IX, nr. 18).
f. *Redactie* :
Nederkouter 83, Gent.
Toekomststraat 32, Gent op 15-IV-1910 (VIII, nr. 7).
Scheldestraat 72, St. Amandsberg vanag 1-X-1911 (IC, nr. 18).
- IV. A-politiek, sport- en annoncenblad.

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Genstse pers. Repertorium (1667-1914)*, p. 568-169.

(2) Cfr. *La Presse Universelle*. VII-(1903), p. 25.

Zondaglust (1913-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1262 : 28-IX-1913 (I, nr. 1), 17-V-1914 (I, nr. 34).
Brussel : M.I.P. : 28-IX-1913 (I, nr. 1) 11-I-1914 (I, nr. 16),
3-V-1914 (I, nr. 32).
Brussel : K.B./F.M. : 28-IX-1913 (I, nr. 1), 8-II-1914 (I, nr. 20).
- II. a. *Ondertitel* :
„Katholiek Vlaamschgezind weekblad” voor het kanton
Evergem. (2).
- b. *Titeltekening* : Huisgezin dat het zondagblad leest.
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
42 × 31 cm, 3 kol. 8pp.
61 × 42,5 cm, 5 kol. op 11-I-1914 (I, nr. 16).
54,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 8-II-1914 (I, nr. 20).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (20.).
- h. *Adres* :
Antwerpschen steenweg 115, St. Amandsberg.
Bloemistenstraat 3, St. Amandsberg vanaf 3-V-1914 (I, nr. 32).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 28-IX-1913 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 17-V-1914 (I, nr. 34).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Jef De Buck, Antwerpschen steenweg 115, St. Amandsberg.
Idem, Bloemister.straat 8, St. Amandsberg, vanaf 3-V-1814
(I, nr. 32).

---

(1) Dit blad werd voor het eerst beschreven door E. VOORDECKERS, o.c., p. 573.

(2) *Katholiek Vlaamschgezind weekblad voor 't Kanton Evergem*, vanaf 3-V-1914 (I, nr. 32).

IV. Katholiek, vlaamsgezind informatieblad (3).

---

(3) Het blad stelde zich op 28-IX-1913 (1, nr. 1), p. 1 als volgt aan zijn lezers voor: „Zondagslust” heet ik bij name, Katholiek en Vlaamschgezind ben ik bij daad.

„Katholiek”

Dit is de huldiging onzer grondbeginselen : verdediging van de Godsdienst, Liefde tot het Vaderland, heiligheid van het Huisgezin, drie steunpilaren eener kloeke en wel geordende samenleving. Zonder Godsdienst geen vrede onder 't volk, geen ideaal, geen plichtbesef; zonder liefde tot het Vaderland, geen persoonlijke waarde, geen fierheid, geen stambewustzijn; zonder Heiligheid van het huisgezin geen samenleving mogelijk, geen welvaart, geen doel, geen streven!

„Vlaamschgezind”

Omdat Vlaamschgezind aan den basis ligt van 't katholiek zijn. Katholiek zonder Vlaamschgezind zijn is maar half katholiek zijn. Waarom? Vlaamschgezindheid behertigt 't bewaren onzer oude reine Vlaamsche zeden in Vlaanderen, 't afweren van alle slechte uitheemschen invloed van waer hij kome 't zij engelsche, duitsche, fransche, doch meest fransche omdat die invloed 't verderfelijkt onder allen is, en 't meest den ondergang van ons Vlaanderen beoogt.

Dus Katholiek en Vlaamschgezind, niet eerst Katholiek en dan Vlaamschgezind, ook niet eerst Vlaamschgezind en dan Katholiek, maar alle twee te zamen, op eenen voet!

Dat zijn wij in grondbeginsel.

Wat ons blad geven zal?

Iedereen, landman, stedeling, werkman en burger, groot en klein, moet belang vinden in ons blad.

Ons blad wil eene school zijn.

Wanneer men „Zondaglust” zal doorloopen hebben, zal men iets geleerd hebben, ieder in zijn eigen vak, ieder in zijnen stand, 't nuttige, 't aangename niet uitsluitend, meer zeggen we niet eigen lof heeft luttel waarde. Best willen wij onze lezers zelf laten oordeelen”

ST.-GILLIS BIJ DENDERMONDE

252. *Gazet van St.-Gillis-bij-Dendermonde* (1904-)

- I. Gent : U.B./J. 1814 : 31-III-1907 (IV, nr. 23).
Antwerpen : S.B./S. : 12-X-1913 (X, nr. 50).
Leuven : U.B./F.H. 184/II : 1-XI-1903 (I, nr. 1), 20-X-1907 (IV, nr. 52).
Brussel : K.B./F.M. : 8-XI-1903 (I, nr. 2).
Brussel : M.I.P. : 3-X-1903 (I, nr. 2), 15-XI-1903 (I, nr. 3), 12-X-1913 (X, nr. 50).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor stoffelijke en zedelijke belangen”.
„Katholiek weekblad voor stoffelijke en zedelijke belangen” vanaf 31-III-1907 (IV, nr. 23).
„Katholiek volksgezind weekblad” vanaf 12-X-1913 (X, nr. 50).
- c. *Motto* : „Godsdienst. Vrijheid. Vaderland.”
- d. *Prijs* :
2,6 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
2,5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer. Vanaf 12-X-1913 (X, nr. 50) :
- e. *Formaat* : 50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-XI-1903 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 12-X-1913 (X, nr. 50).
- c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
Ant. Grootjans-Saegerman, Brusselsche steenweg 109.
Ant. Grootjans-Saegerman, Brusselsche steenweg 83, vanaf 20-X-1907 (IV, nr. 52).
Ant. Grootjans-Saegerman, 95, op 12-X-1913 (X, nr. 50).
- IV. Katholiek, lokaal informatie- enannoncenblad (I).

---

(1) Op 1-XI-1903 (I, nr. 1) : „Ons blad zal steeds de grondbeginselen van Godsdienst, Vrijheid en Vaderland verdedigen.

De Godsdienst alleen is de dam welke de stroom der omwenteling en der verdelging kan tegenhouden, hij alleen kan ons vaderland en onze vrijheden behouden tegen de vernieling waarmede die stroom ons bedreigt.

Onze schoone Vlaamsche moedertaal zullen wij eveneens in alles voorstaan omdat een volk, dat zijne taal liefheeft, verzekerd is van zijne behoud en van zijn onafhankelijkheid. Op het gemeentelijk politiek gebied terrein zullen wij de volstrekste onpartijdigheid in

253. De Klamper (1908-)

- I. Gent : U.B./J. 1815 : 18-IV-1908 (I, nr. 3).
Brussel : K.B./F.M. : 4-IV-1908 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 14-VIII-1908 (I, nr. 20).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor Duivenliefhebbers voor St. Gillis en 't arrondissement Dendermonde.”
- b. *Vignet* : een vliegende duif.
- d. *Prijs* :
1,5 fr. „van April tot November”.
1,75 fr voor geheel België.
- e. *Formaat* :
33 × 25 cm, 3 kol. 4 pp.
33 × 25 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 18-IV-1908 (I, nr. 3).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.) „Van april tot November”.
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 4-IV-1908 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 14-VIII-1908 (I, nr. 20).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Ant. Grootjans, Brusselsche steenweg 83, St. Gillis-bij-Dendermonde.
Antoon Grootjans, Heirbaan, 83, St. Gillis-bij-Dendermonde
vanaf 18-IV-1908 (I, nr. 3).
- IV. A-politiek Duivenblad (1).

254. Ons Recht (1909-)

- I. Brussel, K.B./F.M. : 30-XII-1911 (III, nr. 52).
Brussel : M.I.P. : 23-XII-1911 (III, nr. 51), 6-I-1912 (IV, nr. 1).

acht nemen. De stoffelijke en zedelijke belangen onzer medeburgers zullen wij in alles te vorenstaan, en er onze innigste streving zal bestaan de eendracht en de verbroedering te bewerken tussen al de St. Gillissenars, tot meerderen bloei en vooruitgang onzer gemeente.”

(1) Op 4-IV-1908 (I, nr. 1) : „... Wij willen de liefhebberij op de hoogte houden, den goeden weg aan iedereen wijzen, het verkeerde uitroeien, de nalatigheden bekampen, de misbruiken doen kennen en aan de kaak stellen...”

„De Klamper” zal aantrekkelijke artikels bevatten over onze liefhebberij. „De Klamper” zal nieuwstijdingen inhouden van alle punten van 't arrondissement. „De Klamper” zal 's liefhebbers belangen behartigen. „De Klamper” zal een vrij en onafhankelijk blad zijn...”

- II. a. *Ondertitel* :
 „Nieuws- en Aankondigingsblad voor het kanton Dendermonde, verschijnende iederen Zaterdag.”
 „Nieuws- en Aankondigingsblad voor het arrondissement Dendermonde, verschijnende iederen zaterdag” op 6-1-1912 (IV, nr. 1).
- d. *Prijs* :
 2,5 fr. per jaar.
 1 nummer : 5 cent.
- e. *Formaat* :
 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
 56 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 6-1-1912 (IV, nr. 1).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : Nieuwe Laan 3, St. Gillis-bij-Dendermonde.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 23-XII-1911 (III, nr. 51).
Laatst voorhanden nummer : 6-1-1912 (II, nr. 1).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 M. Bracke-Dubois, Noieuwe Laan 3, St. Gillis-bij-Dendermonde.
- IV. Liberaal, lokaal nieuws enannoncenblad.

255. De Toekomst van St.-Gillis (1909-) (1)

- I. Gent, U.B./J. 1816 : 16-V-1909 (I, nr. 14), 25-III-1911 (III, nr. 13).
 Leuven : U.B./F.H. 379/15 : 14-II-1909 (I, nr. 1), 24-VII-1910 (II, nr. 30).
 Brussel : K.B./F.M. : 14-II-1909 (I, nr. 1), 31-X-1909 (I, nr. 38).
 Brussel : M.I.P. : 21-III-1909 (I, nr. 6), 20-VI-1909 (I, nr. 19), 11-III-1911 (III, nr. 11), 25-III-1911 (III, nr. 13).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Nieuws- en Aankondigingsblad voor het kanton Dendermonde, verschijnende iederen Zaterdag”.
- d. *Prijs* :
 2,5 fr. per jaar.
 5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
 42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
 51 × 34 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 24-VII-1910 (II, nr. 30).

(1) De titel wordt *Toekomst van St. Gillis* vanaf 11-III-1911 (III, nr. 11).

- 55 × 36,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 25-III-1911 (III, nr. 13).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* :
 Nieuwe Laan 15, St. Gillis-bij-Dendermonde.
 Nieuwe Laan 3, St. Gillis-bij-Dendermonde, vanaf 24-VII-1910
 (II, nr. 30).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 14-II-1909 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 25-III-1911 (III, nr. 13).
- b. c. d. e. *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
 Michel Bracke-Dubois, Nieuwe Laan 15, St. Gillis-bij-
 Dendermonde.
 Michel Bracke-Dubois, Nieuwe Laan 23, St. Gillis-bij-
 Dendermonde, vanaf 24-VII-1910 (II, nr. 30).
- IV. Liberaal, lokaal nieuws- en aankondigingsblad (1).

---

(2) Dit blad is volledig hetzelfde als *De Gazet van Schoonaerde* enkel de titel is verschillend. Het was zoals laatstgenoemde eveneens zeer combatief, vb. op 25-III-1911 (III, nr. 13) p. 1, kol. 1 : tegen de socialisten : „... En aan onze Roodjes zeggen wij : Toen het formaat van ons blad nog heel kleintjes was, gaven we uwe hoofdmannen en diens nasleep nu en dan al een stootje dat hen aan de ribben is blijven hangen. Nu dat we grooter en beter ingericht zijn, geven we U van tijd tot tijd, als 't past geeft, 'ne stamp zodanig dat men van U en van uwe tergende hatelijke politiek die geen doelwit heeft dan persoonlijke heerszucht te voldoen, weinig of niets meer zal hooren...”
 Voor de programmaverklaring van *De Toekomst van St. Gillis* zie *De Gazet van Schoonaerde*.

ST.-NIKLAAS

256. Annoncenblad (1859-)

- I. Gent : U.B./J. 1819 : 4-III-1860 (I, nr. 39), 18-III-1860 (I, nr. 41), 20-VI-1869 (XI, nr. 4), 1-IX-1878 (XX, nr. 16), 9-XI-1890 (XXXII, nr. 27).
Antwerpen : S.B./S. : 26-XII-1886 (XXVIII, nr. 33), 13-VII-1890 (XXXII, nr. 10), 20-XI-1910 (LII, nr. 32).
Antwerpen : S.B./S. : 26-XII-1886 (XXVIII, nr. 33), 13-VII-1890 (XXXII, nr. 10), 20-XI-1910 (LII, nr. 32).
Leuven : U.B./F.H. 47/3 : 1-X-1876 (XVIII, nr. 19), 30-I-1887 (XXVIII, nr. 38), 22-VII-1890 (XXXII, nr. 12), 31-VIII-1890 (XXXII, nr. 17), 23-X-1893 (XXXV, nr. 26), 11-VII-1897 (XXXIX, nr. 11), 6-V-1906 (XXXXVIII, nr. 3).
Brussel : M.I.P. : 22-X-1865 (VII, nr. 21), 10-II-1867 (VIII, nr. 37), 26-IV-1868 (IX, I, nr. 48), 8-XI-1874 (XVI, nr. 26), 16-IX-1877 (XIX, nr. 18), 5-VIII-1883 (XXV, nr. 12), 3-XI-1889 (XXXI, nr. 26), 21-IV-1895 (XXXVI, nr. 51), 30-VIII-1896 (XXXVIII, nr. 18).
- II. a. *Ondertitel* :
„Der hoofdplaats en der omliggende gemeenten van het Land van Waes” (1).
- d. *Prijs* :
2 fr. per jaar voor St. Niklaas.
2,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
42 × 29 cm, 3 kol. 4 pp.
54 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 18-III-1860 (I, nr. 41).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- g. *Oplage* :
900 ex.
„wekelijks uitgegeven op een altijd vergrootend getal afdruksels” vanaf 22-X-1865 (VII, nr. 21).
- h. *Adres* :
Lieve Vrouwenstraat 555.
Lieve Vrouwstraat 68, vanaf 20-VI-1869 (XI, nr. 4).
Lieve Vrouwstraat 104, vanaf 21-IV-1895 (XXXVI, nr. 51).
Lieve Vrouwstraat 26 op 20-XI-1910 (LII, nr. 32).

---

(1) *Der hoofdplaats en het Land van Waes* vanaf 2-IV-1868 (IX, nr. 48).

- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 4-III-1860 (I, nr. 39).
Laatst voorhanden nummer : 20-XI-1910 (LII, nr. 32).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
- J. Edom, Lieve Vrouwstraat 555 (I).
 L. De Smedt-Laenen (I), onder de firma J. Edom, L.-Vrouwstraat 68, St. Nikolaas vanaf 20-VI-1896 (XI, nr. 4).
 Gr. De Puysselaer-Laenen (I), onder de firma J. Edom, L.-Vrouwstraat 104, St. Nikolaas vanaf 21-IV-1895 (XXXVI, nr. 51).
 Wwe Gr. De Puysselaer-Laenen (I) onder de firma J. Edom, L.-Vrouwstraat 26, vanaf 6-V-1906 (XXXXVIII, nr. 3).
 Kinderen De Smedt (I), onder de firma J. Edom, L.-Vrouwstraat 26, St. Niklaas op 20-XI-1910 (LII, nr. 32).
- IV. A-politiek annoncenblad.

257. **De Bode van den Kristen Vrouwenbond (1902-)**

- I. Leuven : U.B./F.H. 73/3 : 1-1902 (I, nr. 1), II-1902 (I, nr. 2), III-1903 (I, nr. 3), VI-1903 (I, nr. 7).
 Brussel : M.I.P. : 1-1902 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* : „van Sint Nikolaas”.
- d. *Prijs* : ?
- f. *Periodiciteit* : maandelijks.
- h. *Adres* :
- Val. de Gerlache (Houtbriel).
 Agn. Nobels (Plaisantstraat).

(1) Joannes EDMOM werd geboren te Antwerpen op 10 februari 1804 als zoon van Guillelmus Edom en Maria Josepha Piron. Hij vestigt zich als drukkersgast te St. Niklaas waar hij Joanna Heyderickx huwt, in 1805 te Lier geboren. Rond 1840 gingen zij zich in de Lieve Vrouwenstraat, 513 vestigen alwaar ze een drukkerij oprichtten.

Een register van 1846 vermeldt dat, op dat ogenblik Maria Paulina Laenen, dochter van Ludovicus J. Laenen en van Anna Edom, bij de familie J. Edom te St. Niklaas inwoonde. M. P. Laenen werd op 11 juni 1830 te Antwerpen geboren en huwde op 11 november 1857 met Ludovicus Erasmus De Smedt, geboren te St. Niklaas op 13 mei 1831. Rond 1860 volgde M. P. LAENEN, J. EDMOM op die op 9 juni 1868 overleed. L. E. DE SMEDT overleed op 12 januari 1870 waardoor de drukkerij vanaf 1870 uitgebaat werd door de weduwe L. E. DE SMEDT-LAENEN.

M. P. LAENEN huwde een tweede maal met Joannes Gratianus DE PUYSSELAER, geboren op 4 november 1847. Vanaf dat ogenblik werkte het bedrijf onder de naam Firma J. EDMOM, Gr. DE PUYSSELAER-LAENEN.

J. G. DE PUYSSELAER overleed op 3 juli 1898. Weduwe J. G. DE PUYSSELAER-LAENEN bestuurdde het bedrijf verder tot haar overlijden op 31 december 1908. De gezusters DE SMEDT, dochters van bovengenoemde, bestuurden dan verder de drukkerij tot ze in 1914 de zaak verkochten. (Cfr. A. STROOP, *Proeve van Bibliografie der drukkers in de XIXe E. te St. Niklaas gevestigd*, p. 58-59).

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : I-1902 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : VI-1903 (II, nr. 7).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : „Het Volk” Oudburg 34, Gent.
- IV. Blad van de katholieke vrouwenbond van St. Niklaas (I).

258. De Boerenkrijg (1897-1898)

- I. Gent : U.B./A. 39261 : I-X-1897, 15-X-1898.
 Antwerpen : S.B./S. : I-X-1897, I-XII-1897.
 Brussel : K.B. III-90688 : I-XI-1897, I-III-1898, 15-VI-1898,
 15-VII-1898, 15-VIII-1898, I-IX-1898, 15-X-1898.
 Brussel : M.I.P. : I-X-1897, 15-III-1898.
- II. a. *Ondertitel* :
 „Tijdschrift uitgegeven van October 1897 tot October 1898
 ter gelegenheid van het eeuwfeest van de Boerenkrijg.”
 b. *Motto* : „Leven de Jongens! Pro aris et focis”.
 d. *Prijs* : 1,25 fr. per jaar (2).
 e. *Formaat* :
 27 × 17 cm, 8 pp.
 27,5 × 18 cm, 4 pp. op 15-XI-1897.
 27,5 × 18 cm, 8 pp. vanaf I-XII-1897.
 f. *Periodiciteit* : 2 × per maand.
 h. *Adres* :
 „Bureel van Boerenkrijg” te Eine bij Oudenaarde.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : I-X-1897.
Laatst voorhanden nummer : 15-X-1898.
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 E. Van Haver-Martens, Lieve Vrouwstraat 20, Sint-Niklaas.

(1) Op I-1902 (I, nr. 1), p. 1 : „... Wij zouden geerne zien dat de „Vrouwenbond”, en de voordeelen die hij aan zijn leden verschaft meer en meer door onze werklieden gekend werden dat hem leeren schatten en de ouders aanzetten om er hunne kinderen naartoe te zenden.

Daarom, van heden af, zal alle maanden, „de Bode van den Vrouwenbond” verschijnen. Maandelijks, achtbare lezeressen, zal hij als getrouwe bode ten huize komen boodschappen al wat tot stoffelijk en zedelijk voordeel der leden kan dienen, wat betreft de verschillende inrichtingen van den „Vrouwenbond” : de pensioenkas, den Onderlingen Bijstand, den Ziekendienst, de Spaarkas enz. zijn er nuttige inlichtingen aangaande de nijverheid waar bij in werkt, hij zal die trachten mee te delen. Benevens dat zult gij bij hem nuttige raadgevingen vinden die wel zullen van pas komen bij moeders en huishoudsters. De bode zal gemakkelijke geschiedenissen en vertellingen meedelen, die met voldoening bij winteravond rond den huiselijken haard zullen gelezen worden. Hij zal vergaderingen en feesten aankondigen. In een woord, hij zal trachten aan te brengen, al wat tot nut en vermaak der leden kan dienen.”

(2) Wie ingeschreven was op *Christene School* kon de twee tijdschriften bekomen tegen 2,25 fr. per jaar.

g. *Medewerkers* :

(1) — Claes J., de Block Jan, Denneweth K., De Rees A., di Martinelli F., Janssens A., Kremer H., Meerhoutanus C.M., Pallemaerts J., Ram Hilda, Reydams A., Robyns O., Sevens Th. Snel, van Beckoven, Van Caeneghem, Van de Velde P., Van Poeck L., Verbeeck J., Verhaegen P., Zand Frans.

IV. Huldeblad aan de boerenkrijg (2).

Strekking : Katholiek.

259. De Berichtgever (1899-)

I. Antwerpen : S.B./S. 19-II-1899 (1, nr. 1).

Leuven : U.B./F.H. 19 : 19-II-1899 (1, nr. 2), 17-XII-1899 (1, nr. 4), 10-VI-1900 (II, nr. 17).

Brussel : M.I.P. : 19-II-1899 (1, nr. 1), 12-XI-1899 (1, nr. 36).

II. „Annoncenblad voor St. Nikolaas en omliggende”.

d. *Prijs* :

0,50 fr. per jaar voor St. Niklaas.

0,75 fr. per jaar voor het omliggende.

e. *Formaat* : 36 × 22,5 cm, 2 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : Houtmarkt 18, St. Niklaas.

---

(1) Vermeld op 15-x-1898.

(2) Op 1-x-1897, p. 3 en 4 : „In October 1898 zal het eene eeuw geleden zijn dat België de somberste dagen zijner geschiedenis beleefde.

Het gruweljaar 1798 zag den Boerenkrijg ontstaan...

De Boerenkrijg! Dat woord doet ieder vaderlandsch hart kloppen van verontwaardiging en van medelijden.

Vrijheid, gelijkheid, broederlijkheid! — of de dood! — wie kent ze niet, die barbaarsche leus onzer Fransche beschavers?

Broederlijkheid, gelijkheid, vrijheid, wanneer gansch het volk onder den pletterenden hiel van den veroveraar!...

Voor ons, Belgen in 't algemeen, voor ons, Vlamingen in 't bijzonder, zal het eeuwfeest van 1898 een nieuwe uiting zijn van de liefde voor zone godsdienst en voor ons huisgezin : pro aris et focis, welke de Jongens van 1798 bezielde. Het zal eene plechtige bevestiging zijn van ons nationaal bestaan van onze nationale wilskracht...”

Over de inhoud maakte het blad op p. 2, het volgende bekend : „... (A) Geschiedkundige feiten die nog niet geboekt werden; — of die reeds geboekt werden, maar die eenigzins moeten te recht gewezen worden. B) Uittreksels uit oude oorkonden; officieele oorkonden; kerkregisters; handschriften; dagboeken of eenvoudige aantekeningen in almanakken, gebedenboeken of andere familiepapieren. C) Overleveringen die eenen waren geschiedkundigen grond hebben. D) Liedjes uit dien tijd. E) Legendes en volksverhalen over de mannen of de feesten van dien tijd. Zoowel over Franschen als over Boeren. F) Uitgebreide artikels over hetgeen gebeurde in enkele streken...”

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 19-II-1899 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 10-VI-1900 (II, nr. 17).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : Gebr. De Schepper, Houtmarkt 18,
 St. Nikolaas.
- IV. A-politiek annoncenblad (1).

260. *Christene School* (1893-)

- I. (2) Gent : U.B./P. 4742 : 1-XI-1893 (I, nr. 1) — 1-III-1914 (XXI, nr. 9) (3).
 Brussel : K.B./B. 538 : 1-XI-1893 (I, nr. 1) — 15-X-1894 (I, nr. 23).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Tolk der Christene onderwijzers van Vlaamsch-België”.
 „Veertiendaagsch onderwijskundig Tijdschrift” vanaf 15-XI-1843.
 „Tolk der christene onderwijzers” vanaf 1-XI-1894 (II, nr. 1).
- c. *Motto* :
 „Zulke onderwijzer, zulke school, zulke toekomst.
 De man op het werk.
 De vrouw in haar huis.
 Het kind in de school!” op 1-XI-1894 (II, nr. 1).
 „Zulke school, zulke toekomst.
 De man op het werk.
 De vrouw in haar huis.
 Het kind in de school!” vanaf 15-XI-1894 (II, nr. 2).
- d. *Prijs* :
 4 fr. per jaar voor België.
 15 cent. per nummer.
 Vanaf 1-XI-1894 (II, nr. 1) :
 2,25 fr. per jaar „voor de leden van het Christen onderwijzersverbond.”
 4 fr. per jaar.
 Vanaf 1-XI-1895 (II, nr. 1) :
 2,25 fr. per jaar.

(1) Op 19-II-1899 (I, nr. 1), p. 1 : „ ... Dit bladje zal bijzonder dienstig zijn voor alle handel drijvende personen, notarissen, duiven- en schuttersmaatschappijen in een woord, voor alle leden die iets aan te kondigen hebben want ons blad zal uitsluitend een annoncenblad zijn!...”

(2) Benevens te Gent en te Brussel zijn ook nog enkele nummers bewaard te Antwerpen in de Stadsbibliotheek en te Leuven in de U.B./F.H. 98/5 en in het M.I.P.

(3) Deze verzameling is onvolledig.

Vanaf 15-XI-1898 (VI, nr. 2) :

3 fr. per jaar.

e. *Formaat* :

27 × 17,5 cm, 2 kol. 8 pp. (1).

27 × 17,5 cm, 2 kol. 6 pp. vanaf 1-XI-1894 (II, nr. 1) (2).

f. *Periodiciteit* : Tweemaal per maand (1^e en de 15^e) (3).

h. *Adres* :

Kortrijkstraat 43, Wareghem.

Eine, bij Oudenaarde, vanaf 15-XI-1893 (I, nr. 2).

Eeckeren, bij antwerpen, vanaf 1-XI-1899 (VI, nr. 21).

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-XI-1893 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 1-III-1914 (XXI, nr. 9).

d. *Drukker* :

Du Catillon & Zonen, Wareghem.

Em. Van Haver-Martens, O.L. Vrouwenstraat 10, St. Niklaas.

Em. Van Haver-Martens, Pohnstraat 27, St. Niklaas vanaf
1-IX-1903 (X, nr. 21).

f. *Beheer, Hoofdopsteller* : Lod. Melis.

g. *Medewerkers* :

Th. Van Heuverswyn, B. Raes, K. Van Caeneghem,

A. Vuylsteke, Vranck Van Aeckeren, Van dder Waerheden

IV. Katholiek vakblad voor onderwijzers (4).

---

(1) Het tijdschrift bestond oorspronkelijk uit quarto bladen 27 × 17,5 cm, 2 kol. 8 pp. waarbij een eerste blad was gevoegd van 54 × 32 cm, 4 kol. 2 pp. Dit bleef zo tot 15-X-1894 (I, nr. 23). Daarna ging het gewoon formaat verder zonder het groot bijblad.

(2) Ieder jaar werd de inschrijvers een kافت toegezonden om de jaargang in te binden. Tevens werd ook in het laatste nummer van de jaargang een register gegeven, van de in de loop van het jaar behandelde artikels. Vanaf 1-XI-1898 (VI, nr. 1) wordt het tijdschrift ingebonden in een rood, purper, blauw of groen schutblad waarop de inhoud van het nummer vermeld is. Dit schutblad werd hier bij het formaat niet meegerekend.

(3) Op 15 september verscheen het tijdschrift echter nooit.

(4) Op 1-XI-1893 (I, nr. 1) stelde het blad zich als volgt voor : „... Wat tot eene goede schoolinrichting behoort, — wat de onderwijzers verlangen — dat zult ge in de „Christene School” kunnen vinden...

De „Christene School” stelt haar aan als het orgaan van de kringen en van die beweging. In de eerste plaats willen wij dus behertigen wat die kringen behertigen : uwe stoffelijke belangen.

... Tot heden hadden wij goede steun gevonden in de politieke bladen.

Doch geen vakblad was ons bijgesprongen. Het kan niet zijn dat enkel ongodsdienstige vakbladen onze belangen voorstaan. Een christen onderwijzer mag niet gedwongen worden diergelijke bladen te lezen!

... Eene vrije tribune zal zij zijn, waar iedereen onder eigen verantwoordelijkheid, zijn gedacht mag komen zeggen, voor zoover het niet strijdt met de groote grondwaarheden, verkondigd door onze moeder, de Heilig Roomsche Katholieke Kerk; en voor zoover het in den vorm, voor niemand kwetsend zij.

... Daarbij zullen wij op zeer practische wijze de leerstof ontleden en verdeelen per maand en per week, en eene macht voorbereide lessen geven, ten dienste der jonge onderwijzers.

261. Christen Volksbond (1891-)

- I. Leuven : U.B./F.H. 98/5 : s.c. (1891).
- II. a. *Ondertitel* : „van het Land van Waas”.
  - b. *Vignet* : Handdruk
  - d. *Prijs* : ? A
  - e. *Formaat* : 36 × 23,5 cm, 2 kol. 2 pp.
  - f. *Periodiciteit* : zeer onregelmatig.
  - h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 1891.
  - Stichtingsdatum* : 23-VII-1891 (1).
  - d. e. *Uitgever, Drukker* : E. Dalschaert-Praet.
- IV. Vakblad voor de katholieke volksbond van St. Niklaas (1).

262. Gazet van St. Nicolaes (1853-)

- I. (2) Brussel : K.B./J.B. 119 : 18-I-1853 (I, nr. 1), 26-XII-1848 (VI, nr. 52) (3).
  - Brussel : M.I.P. : 11-XII-1859 (VII, nr. 50).
- II. a. *Ondertitel* :
  - „en van het distrikt”.
  - „en van het arrondissement” vanaf 6-III-1853 (I, nr. 8).
- d. *Prijs* :
  - 4,5 fr. per jaar voor St. Niklaas.
  - 5 fr. per jaar voor België.
  - 7,5 fr. per jaar voor Holland.
- Vanaf 6-VII-1856 (IV, nr. 27) :
  - 4,5 fr. per jaar voor St. Niklaas.
  - 5 fr. per jaar voor België.
  - 7,5 fr. per jaar voor Holland.

... Tevens zal dit blad zijn lezers op de hoogte houden van alles wat op schoolgebied gebeurt niet alleen binnen, maar ook buiten het land...”

(1) Vermeld op het nummer van 20-X-1894.

Het is inderdaad zo dat het blad overging in een kiesblad voor de wetgevende verkiezingen van 16 oktober 1894.

(2) Ook te Gent in de U.B.(J/1822), te Antwerpen in de S.B. (S.), te Leuven, U.B. (F.H. 184/11) en in het M.I.P. te Brussel bevinden zich nog nummers die echter steeds vallen onder de reeks bewaard in de K.B. te Brussel.

(3) Volgende nummers ontbreken echter : 19-III-1854 (II, nr. 12), 28-V-1854 (II, nr. 22), 15-X-1854 (II, nr. 42).

- e. *Formaat* :
- 40,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp.
 49 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-I-1855 (III, nr. 1).
 49 × 32 cm, 4 kol. 2 pp. op 30-XII-1855 (III, nr. 52).
 46,5 × 31,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 6-I-1856 (IV, nr. 1).
 46,5 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 12-X-1856 (IV, nr. 41).
 45,5 × 30,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 11-I-1857 (V, nr. 2).
 46,5 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1858 (VI, nr. 1).
 50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 11-XII-1869 (VII, nr. 50).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
- Nieuwstraet 383, St. Nicolaes.
 Peperstraet 122, St. Nicolaes vanaf 4-V-1856 (IV, nr. 18).
 Peperstraet 136, St. Nicolaes vanaf 28-IX-1856 (IV, nr. 39).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 18-I-1853 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 11-XII-1859 (VII, nr. 50).
- c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
- A. Gysdaele, Nieuwstraet 383, St. Nicolaes.
 A. Ghysdaele, Peperstraet 122, St. Nicolaes vanaf 4-V-1856 (IV, nr. 18).
 A. Ghysdaele-Camerman, Peperstraet 122, St. Nicolaes vanaf 28-IX-1856 (IV, nr. 39).
 A. Ghysdaele-Camerman, Peperstraet 126, St. Nicolaes vanaf 28-IX-1856 (IV, nr. 39).
- IV. *Liberaal, antiklerikaal lokaal nieuws- en aankondigingsblad* (1)
- V. *Bibliografie* : M. DE VROEDE, *De Vlaamse Pers in 1855-1856*, p. 17.

---

(1) Het blad stelde zich op 18-I-1853 (I, nr. 1), p. 1, als volgt aan zijn lezers voor :
 „... Een aen 's lands instellingen getrouw nieuwsblad, is dus de vriend en de leermeester van de kinderen des vaderlands, het leert hen vertrouwen in God, en het gevaer afkeeren of ontwycken, elkaer in voor- en tegenspoed de broederhand bieden. Eindelyk wekt het de leezucht van hen allen op, vertoont hun de noodzakelykheid der studie van kunsten en wetenschappen, zonder welker bezit de mensch eene geurlooze bloem gelykt...

... Noch partijzucht, noch eigen belang, maer 's volkswelzyn is ons eenige doelwit, daer-voor zullen wy moedig stryden en wat noodlot ons geliefde vaderland bedreige en wat toekomt ons wachte, of wat storme om ons giere daeraen willen, daeraen zullen wy getrouw bliven. Dat men ook zich niet verwachte aen die kleingeestige hairklieveryen of pennetwisten waermede sommige gazetten hedendaegsche opgevuld zijn. Neen, een weekblad om waerlyk nut te stichten mag zich by dergelyke beuzelingen, die uit misverstand of uit baetzucht of uit afgunst voortspruiten den tijd niet verliezen! Het moet de aendacht des volks met gewigtiger zaken weten op te wekken.

Hierom bepalen wy te schrijven :

over inlandsche staetkunde

De belangen onzer landelyke afdeeling

Koophandel en nijverheid in 't algemeen, doch voor al over die ven 't Waes.

Landbouw, veeteelt, enz., en de verbetering die deze takken noch kunnen ondergaen

- I. Gent : U.B./J. 1821 : 27-III-1842 (I, nr. 1), 3-IV-1842 (I, nr. 1), 10-IV-1842 (I, nr. 2), 22-V-1842 (I, nr. 8), 19-V-1844 (III, nr. 20), 2-III-1851 (X, nr. 9), 26-XII-1858 (XVII, nr. 52).
 Antwerpen : S.B./S. : 24-VII-1842 (I, nr. 17), 16-X-1842 (I, nr. 29), 19-III-1843 (I, nr. 51), 1-VI-1845 (IV, nr. 22), 26-VII-1846 (V, nr. 30), 26-XI-1848 (VII, nr. 48).
 Leuven : U.B./F.H. 189/5 : 2-X-1842 (I, nr. 27), 12-II-1843 (I, nr. 46), 30-IV-1843 (II, nr. 5), 17-IX-1843 (II, nr. 25), 3-VIII-1845 (IV, nr. 31), 29-III-1846 (V, nr. 13), 9-I-1848 (VII, nr. 2).
 Brussel : K.B./J.B. 340 : 9-I-1853 (XII, nr. 2) — 14-XI-1858 (XVII, nr. 46) (1).
 Brussel : M.I.P. : 4-IX-1842 (I, nr. 23), 18-IX-1842 (I, nr. 25), 26-XI-1843 (II, nr. 53), 11-VIII-1844 (III, nr. 32), 18-VI-1848 (VII, nr. 25), 13-V-1849 (VIII, nr. 19), 20-I-1850 (IX, nr. 3), 3-XI-1850 (IX, nr. 44), 17-XI-1850 (IX, nr. 46), 8-VI-1851 (X, nr. 23), 2-I-1859 (XVIII, nr. 1).
 Deinze : O.K.K. : 11-XII-1842 (I, nr. 37).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Staets- en letterkundig Nieuwsblad” op 27-III-1842 (I, nr. 1).
 „Staet- en letterkundig Nieuwsblad” vanaf 3-IV-1842 (I, nr. 1) tot 4-X-1857 (XVI, nr. 40).
- c. *Motto* :
 „Godsdienst — Grondwet — Belangen der stad en van het Arrondissement” vanaf 11-X-1857 (XVI, nr. 41).
- d. *Prijs* :
 6 fr. per jaar voor St. Nikolaas.
 6 fr. per jaar voor België.
 Vanaf 18-VI-1843 (VII, nr. 25) :
 4,5 fr. per jaar voor St. Niklaas.
 5 fr. per jaar voor België.

De Handelingen van 's landsafgevaardigden in de beide Kamers
 Vlaamsche Toneel en Letterkunde
 Onderwijs

kunsten en wetenschappen

Alsmede zullen wy 't elke reize een beknopt overzicht van buitenlandspolitiek en nieuws geven voor zooveel zulks met onze belangen in verband sta.

De mededeelingen van openbaar nut zoo van deze stad of van elders ons toegestuurd op tyd zullen wy als bereid willig in onze kolommen opnemen...”

(1) Zowel te Leuven, U.B. (F.H. 189/5) en in het M.I.P. te Brussel worden nog nummers bewaard, echter vallen onder de reeks bewaard in de K.B. te Brussel.

- 7 fr. per jaar voor Holland.
 Vanaf 9-VIII-1857 (xvi, nr. 32) :
 5 fr. per jaar voor St. Niklaas.
 6 fr. per jaar voor België.
 6 fr. per jaar voor België
 7,5 fr. per jaar voor Holland.
- e. *Formaat* :
- 40 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. op 27-III-1842 (I, nr. 1).
 41,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp vanaf 3-IV-1842 (I, nr. 1).
 43,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 24-VII-1842 (I, nr. 17).
 49,5 × 40,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 18-VI-1848 (VII, nr. 25).
 43,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 26-XI-1848 (VII, nr. 48).
 43 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-XII-1850 (IX, nr. 44).
 47 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 8-VI-1851 (X, nr. 23).
 58 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 9-I-1853 (XII, nr. 2).
 43 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 16-I-1853 (XII, nr. 3).
 47,5 × 32 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 6-II-1853 (XII, nr. 6).
 58 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 21-X-1855 (XIV, nr. 42).
 47 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. op 16-II-1856 (XV, nr. 11).
 56 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 2-VIII-1857 (XVI, nr. 31).
 58 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 6-VIII-1857 (XVI, nr. 33).
 56,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 10-I-1858 (XVII, nr. 1).
 54 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 24-I-1858 (XVII, nr. 4).
 56 × 38 cm, 4 kol. 4 pp. op 26-XII-1858 (XVII, nr. 52).
 57,5 × 39,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 2-I-1859 (XVIII, nr. 1).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
- Nieuwstraet 66, St. Nicolaes.
 Nieuwstraet 67, St. Nicolaes vanaf 22-V-1842 (I, nr. 8).
 Nieuwstraet 65, St. Nicolaes vanaf 1-VI-1845 (IV, nr. 22).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 27-III-1842 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 2-I-1859 (XVIII, nr. 1).
Einddatum : 1859 (1).
- c. *Eigenaar* : E. J. Landrien.
- d. *Uitgever* :
- E. J. Landrien, in de Nieuwstraet 66, St. Nicolaes.
 Idem, Nieuwstraet 67, vanaf 22-V-1842 (I, nr. 8).

---

(1) Waarschijnlijk heeft het blad in 1859 opgehouden te bestaan, aangezien LANDRIEN op 16 juli 1859 naar Schaarbeek verhuisde

E. J. Landrien-Fovel, Nieuwstraet 65, St. Nicolaes vanaf 1-VI-1845 (IV, nr. 22).

e. *Drukker* :

A. L. Rukaert, Ankerstraet (1).

E. J. Landrien, in de Nieuwstraet 67, St. Nicolaes, vanaf 22-V-1842 (I, nr. 8).

E. J. Landrien-Fovel, Nieuwstraet 65, vanaf 1-VI-1845 (IV, nr. 22).

f. *Opsteller* :

E. J. Landrien (2).

Aug. Dieudonné (3) vanaf 4-X-1857 (XVI, nr. 40).

---

(1) August-Louis RUCKAERT werd op 16 juli 1792 geboren als oudste zoon van Jean-Baptiste Grégoire RUCKAERT en Jean-Colette DISBECQ. Hij huwde op 10 februari 1819 Jacqueline Françoise VAN BEESEN. August Louis RUKAERT stierf te St. Niklaas op 20 augustus 1844. (Cfr. A. STOOP; *Proeve van Bibliografie der drukkers in de XIXe E. te St. Niklaas gevestigd*, p. 30).

(2) Emmanuel Jozef LANDRIEN werd geboren te Ronse op 20 november 1816 en werd gemeenteonderwijzer te Huuse.

In 1844 vestigt hij zich te St. Niklaas en huwt er met Isabella Adelaïde FOVEL, geboren te Gent op 18 december 1813.

Op 16 juli 1859 verhuisde hij naar Schaarbeek. Hij stierf te Ronse in september 1863. (Cfr. A. STOOP, *o.c.*, p. 99).

Zijn verhuizen naar Schaarbeek was waarschijnlijk het gevolg van de aanhoudende druk die op zijn blad werd uitgeoefend door de *Gazet van St. Nicolaes*. LANDRIEN werd in 1858 veroordeeld te Gent wegens lastering in zijn blad. Op 4-X-1857 (XVI, nr. 40) verklaarde LANDRIEN het opstel van zijn blad over te laten.

„In ons vorig nummer hebben wy aangekondigd dat wy, uit hoofde onzer menigvuldige bezigheden, en overeenkomstig met wat wy herhaelde malen in ons blad verklaerd hebben, het opstellen onzer Gazette gingen overlaten.

... Wy verklaren dus eenvoudig het opstel te verlaten, maer geenszins den eigendom of het drukken der alombekende „Gazette van het Land van Waes”, welke wy zullen trachten te doen overgaan tot onze kinderen.

De strekking van de „Gazette van het Land van Waes” zal blyven wat zy geweest is en wat zy is; zy zal met meer kracht dan ooit de goede, de katholyke grondvesten verdedigen en de kwaden met alle mogelyken moed bestryden...”

(3) Jacobus August DIEUDONNÉ, opvolger van E. J. LANDRIEN als opsteller van de *Gazette van het Land van Waes* werd geboren op 6 februari 1904 te St. Niklaas, als zoon van Nicolaas-Jozef Dieudonné en Anna Maria Liénard.

Hij werd letterzetter bij de firma DALSCHAERT-PRAET en huwde op 2 augustus 1857 Maria-Antonia VERCAUTEREN. Op 10 december verliet hij St. Niklaas maar hij kwam er terug op 8 september 1860 om in 1862 in de Ankerstraat te starten met een drukkerij. Op 1 december 1864 tenslotte verliet hij voorgoed St. Niklaas om zich als drukker te Merchtem te vestigen (Cfr. A. STOOP, *o.c.*, p. 108).

Als opsteller van de *Gazette van het Land van Waes* kwam hij zeer vlug in ruzie met E. J. LANDRIEN. Zijn opvolger J. DEMETS, verweet hem op 21-III-1858 (XVII, nr. 12) met de veroordeling van LANDRIEN in 1858 in te stemmen.

„... Gelyk iedereen weet, is M. Dieudonné zeer veel aen M. Landrien verschuldigd, en nogtans gebruikt hy de kennissen die hy door zynen weldoener bekwam om het te vervolgen en hatelyk te maken. M. Dieudonné, gy zyt een ondankbare; elk regtschapen hart moet uwe vurige en karakterloose handelwijze afkeuren en schandvlekken...”

- J. Demets (1) vanaf 14-III-1858 (xvii, nr. 11).
IV. Katholiek (2) hevig combatief nieuwsblad.

264. Het Gildegazetje (1891-)

- I. Brussel : M.I.P. : 5-XII-1891 (nr. 1), 16-IV-1893 (nr. 4), 5-IX-1896 (nr. 6), 6-I-1897 (nr. 7), 16-XI-1900 (nr. 19), 10-II-1906 (nr. 48).
- II. a. *Ondertitel* :
„van het werkmanshuis. Verschijnende als de omstandigheden het vereischen.”
- d. *Prijs* : ?
- e. *Formaat* : 36 × 23,5 cm, 2 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : onregelmatig, Cfr. ondertitel.
- h. *Adres* :
E. Dalschaert-Praet, Sint-Nikolaas.
E. Van Haver-Martens, vanaf 6-I-1897 (nr. 7).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 5-XII-1891 (nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 10-II-1906 (nr. 48).

---

(1) De *Gazet van St. Nicolaes* geloofde nooit dat E. J. LANDRIEN van het opstellen, van zijn blad had afgezien. Tot zelfs in 1858 één jaar, nadat E. J. LANDRIEN verklaarde, zich als opsteller terug te trekken, verklaarde het blad op 4-IV-1858 (vi, nr. 14) : „Gy liegt alweder M. Demets, de letterbeoefenaar zonder letterkunde, de filosoof zonder filosofie, is maer een strooijen man, en de zottigheden en grofheden is slechts vlaemsch, welke hy met zynen naem onderteekent, komen van u, en van u alleen.”

(2) Op 27-III-1842 (1, nr. 1), p. 1 verklaarde E. J. LANDRIEN : „... Ons doel is om den lezer telkens, door een beknopt overzicht, met de voornaemste daedzaken van alle volkeren bekend te maken, en tevens hunnen aandacht meer bepaeldelyk op de gebeurtenissen binnen ons Ryk, gevestigd te houden onder mededeeling vooral van het stadsnieuws en der omliggende plaetsen, de mercurialen, den burgelyken stand, enz.

De geest van ons nieuwsblad zal met den geest des tyds, met de staatkundige en zedelyke ontwikkeling eenen gelyken tred gaen. De eer en de roem van het Vaderland en eerbied voor den Godsdienst zal in alles onze leus blyven... Evenwel zoude men zich grootelyke vergissen indien men vooronderstelde dat wy ons met zulke hartelykheden zullen inlaten die geen nut hebben, en alleen dienen om de gemoederen te verbitteren en meer van elkanderen afkeerig te maken; wy betuigen het opentlyk dat wy niets vuriger wenschen dan vrede, eendragt en welvaert in ons Vaderland tot den hoogsten trap van bloei te zien stygen. Wat de letterkunde aengae, wy zullen onder den tytel van „Mengelwerk” nu en dan of eigene opstellen, of beoordeelingen van letterkundige voortbrengselen mededeelen; hierin zal eene strenge onpartydigheid ons den regten weg tusschen lage vlijery en afgunstige vitzucht doen volgen. Mocht het soms gebeuren, hetgene schier onvermydelijk is, dat iemand zich te kort gedaen achtte, dan zyn wy by genoegzame overtuiging, ten allen tyde bereid, eene openbare genoegdoening te geven.

Wy zullen ons beieveren eene zuivere, beschaefde, vlaemsche tael te schryven, die noch den stempel draegt der gezochte, dikwyls onverstaenbare spraekwendingen uit het Noorden, noch die platte en onkiesche uitdrukkingen gedooft, waeraen men gemeenlyk, doch ten onregte, den naem van Vlaemsch geeft...”

- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 E. Dalschaert-Praet op 16-IV-1893 (nr. 4).
 E. Van Haver-Martens op 1-XI-1900 (nr. 19).
 e. *Medewerker* : Doktor P. De Decker.
- IV. Vakblad voor leden van het Gildenhuis van Ambachten en Neringen.

265. De Kantoorbediende (1912-)

- I. Brussel : M.I.P. : 10-I-1912 (1, nr. 1).
 II. a. *Ondertitel* :
 „Orgaan der onpartijdige Waassche Vereeniging van Kantoorbedienden.”
 d. *Prijs* : „Kosteloos uitgedeeld onder de leden der Vereeniging.”
 e. *Formaat* : 36 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : „verschijnende als 't past" (1).
 h. *Adres* :
 „De Hoop" Houtbriel of De Meesterstraat 56, St. Nikolaas.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 10-I-1912.
 d. e. *Uitgever, Drukker* : De Gendt-Porte, Ankerstraat 40, St. Nikolaas.
- IV. Vakblad voor kantoorbedienden (2).

266. Het Kleine Klosken (of de Kleine Aankondiger) (1898-) (3)

- I. Gent : U.B./J. 1825 : 3-IX-1898 (1, nr. 1).

(1) Op 10-1-1912 (1, nr. 1), p. 1 : „... Zoals aan het hoofd gedrukt staat zal „Ons orgaan" slechts verschijnen als 't past, 't is te zeggen, wanneer het bestuur het noodig acht, 't zij om mededeelingen te doen, 't zij om gezonde gedachten ons vak betreffende, door leden in artikelen neergeschreven, kenbaar te maken, het zal dus veelal van de leden zelve afhangen of ons orgaan dikwijls, ja zelfs later op vaste tijdstippen, moet verschijnen...”

(2) Het blad stelde zich op p. 1 als volgt aan zijn lezers voor : „... Het bestuur der Waasche Vereniging van Kantoorbedienden achtte het wenselijk dat sommige mededeelingen, hare werking aangaande, zouden gedaan worden bij middel van een bladje, liever dan dat ze bij eenvoudigen cmzendbrief te doen, omdat gezegde mededeelingen alzoo doordringen, niet alleen tot de leden, maar tevens tot een groter getal personen wien ze ook aan belangen, zzoals de niet aangeslotene ambtgenooten van de stad en naburige gemeenten, onze patronen en onze verhalen overheden.
 Vandaar dus dit bladje! ...

Nochtans, getrouw aan de standregelen der vereniging, zal het bestuur in „Ons Orgaan" alle artikelen met politieke strakking weigeren op te nemen...”

(3) Dit blad wordt opgevolgd door *De Kleine Klok*.

Leuven : U.B./F.H. 239/6 : 3-IX-1898 (I, nr. 1), II-III-1899
I, nr. 28).

Brussel : M.J.P. : 3-IX-1898 (I, nr. 1).

II. a. *Ondertitel* :

„Katholiek- Onafhankelijk Nieuws- en Aankondigingsblad,
verschijnende elken Zaterdag en Woensdag”.

d. *Prijs* :

2,10 fr. per jaar voor St. Niklaas.

3,50 fr. per jaar voor België.

2 cent. per nummer.

e. *Formaat* : 44 × 32 cm, 4 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : 2 × per week (za.) en (Wo.).

h. *Adres* : Houtmarkt 21, St. Nikolaas.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 3-IX-1898 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : II-III-1899 (I, nr. 28).

d. e. *Uitgevers, Drukkers* :

Kockelbergh, Zonen, Houtmarkt 21, St. Nikolaas.

IV. Katholiek, nieuws- en aankondigingsblad (1).

267. De Kleine Klok (1898-) (2)

I. Leuven : U.B./F.H. 240/5 : 25-V-1900 (II, nr. 39).

Gent : U.B./J. 1825 a : 28-IV-1900 (II, nr. 35).

II. a. *Ondertitel* :

„Onafhankelijk Nieuwsblad en notarieel Annoncenblad der
Arrondissementen Sint-Nikolaas en Dendermonde, verschij-
nende elken Zaterdagmorgend.”

---

(1) Op 3-IX-1898 (I, nr. 1) : „Het „Klein Kloksken”, verschijnt heden voor de eerste maal onder de leuze : v o o r G o d e n V a d e r l a n d e n T a a l... Het uitgeven van een democratisch onafhankelijk katholiek weekblad schijnt ons eene noodzakelijkheid en eene noodwendigheid des tijds. Meest als de gazetten, zoo van de stad als van den buiten, zijn maar al te veel ingenomen met het bespreken van politieke toestanden, betwisten van politieke gedachten, enz., terwijl zij de belangen der verschillende maatschappelijke standen meer en meer uit het oog verliezen.

En nochtans, het is uit de bespreking en de onderlinge kennisgeving van verschillende gedachten dat meesttijds klaarte oprijst en doelmatige middelen aan den dag komen. Bij het stichten van „Het klein Kloksken”, stellen wij ons voor, naast de verdediging van den godsdienst, uit al onze krachten te strijden tot welzijn van Burgers, Boeren, Bazen, Werklieden en Neringdoeners, tot verheffing en volkomen zegepraal onzer duurzame Moedertaal. Al deze standen zullen in ons blad hunne rechten en hunne redelijke eischen verdedigd zien, O n b e w i m p e l d e n R e c h t v o r d e V u i s t, zooals alleen een O n a f h a n k e l i j k K a t h o l i e k nieuwsblad dit vermag...”

(2) Dit blad is de opvolger van *Het Klein Kloksken* (of de *Kleine Aankondiger*).

- d. Prijs :
    - 1,04 fr. per jaar voor St. Niklaas.
    - 1,56 fr. per jaar voor België.
  - e. *Formaat* : 50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
  - h. *Adres* : Houtmarkt 21, St. Nikolaas.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 28-IV-1900 (II, nr. 35).
Laatst voorhanden nummer : 25-V-1900 (II, nr. 39).
- d. e. *Uitgevers, Drukkers* :
 Kockelbergh, Zonen, Houtmarkt 21, St. Nikolaas.
- IV. Katholiek, lokaal, nieuws- en aankondigingsblad.

168. De Kleine Aankondiger (1890-)

- I. Gent : U.B./J. 1824 : 19-II-1898, (IX, nr. 1).
 Antwerpen : S.B./S. : 23-VIII-1890 (I, nr. 26).
 Brussel : M.I.P. : 2-III-1890 (I, nr. 1), 16-VIII-1890 (I, nr. 25),
 23-VIII-1890 (I, nr. 26), 30-VIII-1890 (I, nr. 27), 22-III-1891
 (II, nr. 4), 1-IV-1894 (V, nr. 6), 2-VI-1895 (VI, nr. 15).
 Leuven : U.B./F.M. 239/17 : 6-IV-1890 (I, nr. 6), 23-III-1891
 (I, nr. 26), 25-VI-1893 (IV, nr. 18), 29-X-1893 (IV, nr. 36),
 4-VIII-1895 (VI, nr. 24), 5-II-1898 (VIII, nr. 5).
- II. a. *Ondertitel* : „Annoncenblad”.
 b. *Vignet* : Klok.
 d. *Prijs* :
 0,75 fr. per jaar.
 5 cent. per nummer.
 e. *Formaat* :
 36,5 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp.
 42 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 23-VIII-1890 (I, nr. 26).
 38 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. op 29-X-1893 (IV, nr. 36).
 44 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 1-IV-1894 (V, nr. 6).
 43 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 5-II-1898 (VIII, nr. 51).
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
 g. *Oplage* :
 „meer dan 1.000 afdruksels” vanaf 23-VIII-1890 (I, nr. 26).
 h. *Adres* : Houtmarkt 18, St. Nikolaas.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 2-III-1890 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 19-II-1898 (IX, nr. 1).

- d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Kockelbergh-De Raet, Houtmarkt 18, St. Nikolaas.
IV. A-politiek annoucenblad.

269. De Klok (1863-1898)

- I. (1) St. Niklaas : S.B. : 6-XII-1863 (proefnummer) — 25-XII-1898 (xxxv, nr. 52).
- II. a. *Ondertitel* :
„van het Land van Waas. Weekblad voor geheel het arrondissement”.
- c. *Motto* : „Vrijheid in alles en voor allen.”
- d. *Prijs* :
5 fr. per jaar voor St. Niklaas.
6 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
45 × 30,5 cm, 3 kol. 4 pp.
56 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 20-XII-1863 (proefnummer).
58,5 × 39,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 7-VIII-1864 (1, nr. 32).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Statiestraat, St. Niklaas.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 6-XII-1863 (proefnummer).
Laatste en laatst voorhanden nummer : 25-XII-1898 (xxxv, nr. 52) (2).
- b. c. d. e. f. *Stichter, Eigenaar, Uitgever, Drukker, Hoofdredacteur* :
A. De Castro, Statiestraat te St. Nikolaas (3).

---

(1) Verder zijn ook nog nummers bewaard in de S.B. te Antwerpen, in de U.B. te Gent, in de U.B. te Leuven (F.H./240/17) en in het M.I.P. te Brussel.

(2) Op 25-XII-1898 (xxxv, nr. 52), na de dood van A. DE CASTRO nam het blad afscheid van zijn lezers : „Door het overlijden van den Heer Arnold De Castro, opsteller en uitgever der „Klok” hebben wij onze achtbare abonneerden en lezers te melden dat het de laatste maal is dat ons weekblad verschijnt. Gelijik wij over eenige weken bij zijn afsterven hebben geschreven, heeft hij 35 jaren den goeden strijd gevoerd tot verdediging van de katholieke partij en nu zal zijn blad eervol met hem verdwijnen.

Hopen wij dat God den moedigen kampvechter voor Godsdienst, Kerk en Vaderland, den verdienden loon zal schenken.

Wij bedanken van harte onze geabonneerden en lezers voor het belang en het vertrouwen dat wij zoolang in de redactie van „De Klok” gesteld hebben.”

(3) Arnold DE CASTRO werd geboren op 20 januari 1823 te Lokeren. Hij trad er in het huwelijk met Sophie HEULIE, eveneens te Lokeren geboren. Aanvankelijk decoratieschilder stichtte hij in 1863 *De Klok*.

Hij overleed op 30 oktober 1898. De winkel werd tot 1910 voortgezet door zijn dochter, doch de bedrijvigheid van de drukkerij werd zeer gering.

(Cfr. A. STROOP, *Proeve va Bibliografie der drukkers in de XIXe E. te St. Niklaas gevestigd*, p. 116).

IV. Katholiek, lokaal informatie- en aankondigingsblad (I).

270. De Klok (1909-)

- I. Gent : U.B./J. 1827 : 20-II-1910 (I, nr. 24), 29-III-1914 (II, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 240/15 : 3-IV-1909 (I, nr. 1), 25-V-1913 (V, nr. 4).
Brussel : M.I.P. : 3-IV-1909 (I, nr. 1), 16-V-1909 (I, nr. 4), 12-X-1913 (V, nr. 14).
- II. a. *Ondertitel* :
„Orgaan der christene Beroepsverenigingen & Maatschappelijke Werken van het Land van Waas”.
„Orgaan der Kristelijke sociale werking in het Land van Waas” vanaf 25-V-1913 (V, nr. 4).
- b. *Vignet* :
Een luidende klok.
Een kruis vanaf 25-V-1913 (V, nr. 4).
- c. *Motto* :
„Werklieden van Waasland, leest en ontwikkelt U!” op 3-IV-1909 (I, nr. 1).

(I) Op 6-XII-1863 (I, proefnummer), p. 2, verklaarde DE CASTRO : „Vooreerst zy hangt op geene kerk noch op geen gemeentehuis.

De toren waer uit zy in volle vryheid hare klanken zal rond sturen, is dien der volstreckte, onafhankelykheid. Zy luidt niet uitsluitend voor ééne stad of één gemeente. Geheel het Land van Waes, mag aanspraak maken op de dienstwilligheid der „Klok” tot het verdedigen zyner rechten en bescherming zyner duerbare belangen. Zy zal dreunen voor den Godsdienst, voor zooveel het opnemen van geestryke zaken in een weekblad past.

Voor de vryheid, zoo als onze ouders in het vaderlandsche Congres van 't jaer dertig die verstaen en voorgedragen hebben, en onder wienst bescherming alléén, onze grondwet nog kan behouden worden.

Voor de handel, landbouw, fabriekwezen, het voornaemste bestaan welke onzen roem en rykdom uitmaken.

Alsook voor de kunsten en wetenschappen, waerop het Land van Waes met fierheid mag wyzen en zoo menige duerbare kinderen telt.

Dat de walsche overheersing ten nadeele der Vlamingen op tyd en gelegenheid eene kaeksmet zal krygen, zullen de confraters der vlaemsche drukpers gewillig aennemen, zy die weten dat wy sinds jaren, niet opgehouden hebben het onze by te brengen om dien gesel te bestryden...”

Reeds op 20-XII-1863, p. 1 kol. 1 werd de strekking van het blad zeer duidelijk vermeld : „Wij verklaren dus, dat wy in onze politieke denkwijze hoegenaemd niets te veranderen hebben, zy behoort, zoo als immer, aen de bewarende en opregt katholyke gezindheid, voor wier verdediging ik my aangesteld heb.

... Ik schryf voor handel, landbouw, fabriekwezen, welke onzen roem en rykdom uitmaken; voor de kunsten en wetenschappen, waerop het land van Waes met fierheid mag wyzen, en waer het zoo menige duerbare kinderen telt, vooral, wat maer van eenig nut, van eenig voordeel, voor ons Arrondissement kan wezen; steeds voor oogen houdende; getrouwheid aen onzen Godsdienst, Grondwet en Vaderland.”

„Door plicht en recht!
Tot liefde en rechtvaardigheid
Door vereeniging tot macht!
Door macht tot vrede!
Christene Naastenliefde” vanaf 25-v-1913 (v, nr. 4).

d. *Prijs* :

1,25 fr. per jaar.
2 cent. per nummer.

Vanaf 25-v-1913 (v, nr. 4) :

1,3 fr. per jaar.
3 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

42,5 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 3-iv-1909 (I, nr. 1).
44,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. op 20-ii-1910 (I, nr. 24).
55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 25-v-1913 (v, nr. 4).

f. *Periodiciteit* :

„Verschijnende om de 14 dagen”.
„Verschijnende om de 14 dagen en meer als 't noodig blijkt”
vanaf 25-v-1913 (v, nr. 4).

h. *Adres* :

Parkstraat, St. Nikolaas.
„Algemeen Secretariaat Gildenhuis” St. Nikolaas vanaf
25-v-1913 (v, nr. 4).

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 3-iv-1909 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 29-iii-1914 (VI, nr. 1).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Em. Van Haver (1) Parkstraat, St. Nikolaas.
De Gendt-Porte (2), Ankerstraat 40, St. Nikolaas vanaf
25-v-1913 (v, nr. 4).

---

(1) Emiel VAN HAYER werd te St. Nikolaas geboren op 28 november 1861. Hij werd onderwijzer te St. Nikolaas, maar verliet het onderwijs reeds in 1896 om een drukkerij te beginnen. Deze kende een zeer groot succes. Tijdens de eerste wereldoorlog zette hij alle bedrijvigheid stop om na de oorlog terug te herbeginnen. In 1922 moest Em. VAN HAYER de leiding van de drukkerij opgeven. Mevrouw Em. VAN HAYER-MARTENS die reeds van bij het begin haar man had bijgestaan, nam dan samen met de kinderen het bestuur in handen. De firma had verder een zeer trouw personeel. Drie personen waren onafgebroken vanaf de stichting bij de firma werkzaam. (Cfr. A. STOOP, *Proeven van Bibliografie der drukkers in de XIXe E. te St. Nikolaas gevestigd*, p. 149 en 149 bis).

(2) Joannes Antonius DE GENDT, werd op 27 november 1869 te St. Nikolaas geboren. Hij huwde op 27 januari Philomena Theresia Maria PORTE, geboren op 11 december 1871 te St. Nikolaas. Tot in de bevolkingsboeken van 1900 is hij als drukkersgast geregistreerd. Zijn eerste druk dateert van 1909. (Cfr. A. STOOP, *o.c.*, p. 158).

IV. Katholiek vakblad voor arbeiders (1).

271. Kusters St. Nikolaes Courant

- I. Antwerpen : S.B./S. : s.d. (1888 of begin 1889).
- II. e. *Formaat* : 59,5 × 41 cm, 5 kol. 4 pp.
- III. e. *Drukker* : Wageningsche Boek en Muziekdrukkerij.
- IV. A-polotiek annoucenblad.

272. Het Land van Waes (1842-) (2)

- I. (3) St. Niklaas : S.B. : 6-XII-1896 (LV, nr. 49) — 4-X-1914 (LXXIII, nr. 40).
Gent : U.B./J. 1828 : 18-III-1860 (XIX, nr. 12), 4-V-1879 (XXXVIII, nr. 18), 6-IX-1891 (L, nr. 36).
Antwerpen : S.B./S. : 5-VI-1887 (XXXXVI, nr. 23), 11-VIII-1889 (XXXXVIII, nr. 32), 3-I-1892 (LI, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 245/8 : 23-X-1881 (XXXX, nr. 43), 24-X-1886 (XXXXV, nr. 43), 8-IV-1888 (XXXXVII, nr. 15), 28-IV-1889 (XXXXVIII, nr. 17), 22-II-1891 (L, nr. 8) 14-VI-1891 (LI, nr. 1), 7-II-1892 (LI, nr. 6), 15-X-1898 (LII, nr. 42).
Brussel : M.I.P. : 5-X-1862 (XXI, nr. 40), 14-IV-1867 (XXVI, nr. 15), 7-VI-1874 (XXXIII, nr. 23), 31-XII-1876 (XXXV, nr. 53), 18-III-1877 (XXXVI, nr. 11), 27-X-1878 (XXXVII, nr. 43), 30-I-1887 (XXXVI, nr. 5), 19-I-1890 (IL, nr. 3), 29-XI-1891 (L, nr. 48), 3-I-1892 (LI, nr. 1), 12-III-1893 (LII, nr. 11), 28-VI-1894 (LIII, nr. 25).

(1) „... Wat ik wil?

Goed doen uit al mijne macht, geheel het Waesland door! Geen enkele gemeente overlaten, ik wil overal de werklieden gaan opzoeken, met hen spreken over hun geluk en hun lijden, over hunne plichten en hunne rechten!

Ik wil ze wakker schudden waar zij slapen of onverschillig zijn, en om de veertien dagen hun telkens opnieuw in de ooren schreeuwen „Werklieden zoo gij beternis wilt in uwen toestand, vereenigt U!“ Dit zal ik schreeuwen om dood; duizendmaal en nog duizend keeren duizend maal.

nog iets?

't is 't bijzonderste maar niet al : Ik zal mij richten tot al die lieden, uit gelijk welken rang of stand, die een edel hart genoeg hebben om een handje toe te steken tot opbeuren van den werkerstand; Ik zal ze boven waar zij 't verdienen!

Allo, allo, gy ziet er van de kwaadste niet uit, kerel! Ziet je wel! 'k ga het nu in 2 woorden zeggen : ik wil Waesland, door, het woord van Leo XIII zaliger „Recht en Liefde“ rond-dragen...”

(2) De titel wordt *Het Land van Waas* vanaf 7-VI-1874 (XXXIII, nr. 23).

(3) Zowel te Gent, Brussel, Leuven als te Antwerpen, bestaan buiten de vermelde nummers ook nog andere, echter vallende onder de reeks bewaard te St. Niklaas.

II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Annoncenblad”.

c. *Motto* :

„Godsdienst, Vaderland, Grondwet.”

„Godsdienst, Vaderland, Grondwet. Moedertaal” vanaf
15-VIII-1897 (LVI, nr. 33).

d. *Prijs* :

5 fr. per jaar voor St. Niklaas.

6 fr. per jaar voor België.

7,5 fr. per jaar voor Holland.

Vanaf 4-VI-1911 (LXX, nr. 23) :

5,5 fr. per jaar voor België.

e. *Formaat* :

58 × 38,5 cm, 4 kol. 4 pp.

63 × 43 cm, 5 kol. 4 pp. op 14-IV-1867 (XXVI, nr. 15).

62 × 42 cm, 5 kol. 4 pp. op 7-VI-1874 (XXXIII, nr. 23).

63 × 43,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 31-XII-1876 (XXXV, nr. 53).

60 × 42 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 24-VI-1894 (LIII, nr. 25).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

Groote Markt, St. Nikolaas.

Apostelstraat 28, St. Nikolaas vanaf 6-XII-1896 (LV, nr. 49).

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 18-III-1860 (XIX, nr. 12).

Laatst voorhanden nummer : 4-X-1914 (LXXXIII, nr. 40).

d. e. f. *Uitgever, Drukker, Beheer* :

E. Dalschaert-Praet, Groote Markt, St. Nikolaas (1).

Ch. Strybol-Vercruyssen, Apostelstraat 28, St. Nikolaas (2)
vanaf 6-XII-1896 (LV, nr. 49).

IV. Katholiek nieuws- en aankondigingsblad.

---

(1) Eduardus DALSCHAERT-PRAET, werd te Serskamp geboren op 12 november 1836, als zoon van Petrus Livinus Dalschaert. Hij huwde op 8 juni 1857 Laria PRAET, geboren te St. Niklaas op 24 juli 1824. Deze laatste stierf op 21 april 1868 te St. Niklaas. E. DALSCHAERT zelf gaf de geest op 21 oktober 1894. De gezuster Maria en Gabriella DALSCHAERT, dochters van Edardus DALSCHAERT, zetten het bedrijf gedurende 2 jaar verder tot op 5 december 1896. Het personeel ging over naar de drukkerij van Em. VAN HAVER, terwijl een deel van het materiaal aangekocht werd door Ch. STRYBOL-VERCRUYSSEN. Deze laatste nam eveneens *Het Land van Waas* over. (Cfr. A. STOOP, *Proeve van Bibliografie der drukkers in de XIXe E. te St. Niklaas gevestigd*, p. 44).

(2) Carolus Ludovicus STRYBOL-VERCRUYSSEN werd op 23 december 1839 te St. Niklaas geboren, als zoon van Eduard Strybol, wever en Barbara Josepha De Smedt, geboren te Dendermonde. C. L. STRYBOL ging in de leer bij de firma DALSCHAERT. Op 13 mei 1867 huwde hu Maria Coleta VERCRUYSSEN, geboren op 13 december 1843 en dochter van Constantinus Vercruyssen. In 1863 richtte hij een drukkerij op en in 1896 nam hij een deel over van het materiaal van de firma DALSCHAERT-PRAET. Hij overleed op 23 november 1918. Het bedrijf werd door zijn kinderen voortgezet. (Cfr. A. STOOP, *o.c.*, p. 124).

273. Liberaal Weekblad van St.-Nikolaas (1875-)

- I. (1)St.-Niklaas : S.B. : 2-x-1875 (I, nr. 1) — 26-ix-1891 (xvi, nr. 52), 17-x-1891 (xvii, nr. 3) — 21-ix-1895 (xx, nr. 52), 28-x-1901 (xxvii, nr. 1) — 28-xii-1913 (xxxviii, nr. 52).
Gent : U.B./J. 346 : 22-1-1876 (I, nr. 17), 29-ix-1894 (xx, nr. 1) : zeer onvolledig.
Gent : U.B./J. 1829/a : 9-x-1909 (xxxv, nr. 2).
- II. a. *Ondertitel* :
„en van het arrondissement”.
„en van 't arrondissement” vanaf 27-1-1883 (viii, nr. 17).
- c. *Motto* :
„Algemeen stemrecht met E.V.
verplichtend onderwijs
Gelijkheid in dienstplicht.
Pensioenkassen voor Werklieden.
Stoffelijke belangen van 't arrondissement”.
vanaf 28-ix-1901 (xxvii, nr. 1).
- d. *Prijs* : 5 fr. per jaar.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
h. *Adres* :
Hoogpoort 27, Gent.
„Hotel Tinnen Pot” Groote Markt, St.-Nikolaas vanaf 5-iv-1879 (iv, nr. 27).
Hendrik Keurvels, Mercatorstraat, St. Nikolaas vanaf 24-iv-1880 (v, nr. 30).
Idem, Kleine Belle vue straat 29, Gent op 2-xii-1882 (viii, nr. 9).
Idem, Rabotstraat 41, Gent vanaf 9-xii-1882 (viii, nr. 10).
Idem, Froebelstraat 24, Gent vanaf 5-xii-1885 (xi, nr. 10).
Hendrik Keurvels, Gent, vanaf 29-ix-1888 (xiii, nr. 53) tot 27-ix-1902 (xxvii, nr. 53).
Casino, Statiestraat, St. Nikolaas, vanaf 4-x-1902 (xxiiix, nr. 1).
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 2-x-1875 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 28-xii-1913 (xxxviii, nr. 52).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
F. L. Dullé-Plus, Hoogpoort 27, Gent.

---

(1) Zowel te Antwerpen S.B./S., te Leuven F.H. 248/13, als in het M.I.P. te Brussel zijn nog veel nummers bewaard die echter allen vallen onder de reeks bewaard in het S.B. te St. Niklaas.

Walter Ghesels, Begijnhofplaats 16, Gent vanaf 27-I-1883 (VIII, nr. 17).

P. Cagny, Begijnhofplaats 9, Gent vanaf 23-VI-1888 (XIII, nr. 39).

Walter Ghesels, Begijnhofplaats 17, Gent vanaf 9-I-1892 (XVII, nr. 15).

Idem, St. Janvest 16, Gent vanaf 4-III-1893 (XVIII, nr. 23).

A. De Brabandere, St. Jansvest 16, Gent vanaf 12-I-1895 (XX, nr. 16).

J. Duvivier, St. Jansvest 16, Gent vanaf 28-IX-1909 (XXVII, nr. 1).

Idem, Nieuwen Bosch straat 3, Gent vanaf 30-XI-1907 (XXXIII, nr. 10).

Impr. Soc. An. de la Presse Libérale Gantoise Gér. Ch. Raeve, r. de Belle-Vue 571, Gand vanaf 19-VI-1909 (XXXIV, nr. 39).

E. Lombaert, Lebbeke vanaf 2-X-1909 (XXXV, nr. 1).

f. *Hoofdopsteller* :

Hendrik Keurvels tot 27-IX-1902 (XXVII, nr. 53) (1).

---

(1) Op 27-IX-1902 (XXVII, nr. 53), p. 1, kol. 1, nam Hendrik KEURVELS, 27 jaren lang hoofdredacteur van het *Liberaal Weekblad van St. Niklaas* als volgt afscheid van zijn lezers : „Bij het neerleggen van mijn ambt als verantwoordelijken hoofdopsteller van het „Liberaal Weekblad” houd ik er aan mijne innigen dank te betuigen aan de lezers en abonneementen, waaronder er velen zijn die van 't begin af ons blad aangemoedigd en ondersteund, en ons aldus medegholpen hebben om in 't land van Waas de vrijzinnige gedachten en het programma van onze duurzame liberale partij te verspreiden. Mijnen diepgevoelden dank ook aan de leden van het Comitéit in 't bijzonder en van de Liberale Associatie in 't algemeen, die mij gedurende zeven-en-twintig volle jaren hun vertrouwen hebben geschonken.

Het „Liberaal Weekblad” bezit thans eenen schare bekwame en toegewijde medewerkers die het ondernomen werk met moed en overtuiging zullen voortzetten. Is de strijd voor ons dikwijls hard geweest, heeft ons weekblad de moeilijkste en pijnlijkste perioden waarmede de liberale partij af te rekenen had, moeten doorworstelen, wij leggen de pen neder, niet alleen met de zelfvoldoening van den vervulden plicht spijs alle aanvallen en miskenningen, maar met de verzekering dat ons streven toch iets bijgebracht heeft om eenen dam op te werpen tegen de aanmatigheden der drukkingen, van onzen eeuwen ouden vijand; het clericalisme. Verkwezeling en verstomping heerschen hier nog, maar zij hebben reeds dikwijls zoowel op bestuurlijk als op politiek terrein moeten afrekenen met de vrijzinnige gedachten welke dank het onverpoosd streven van het Liberaal Comitéit en van zijn orgaan tot een reeds aanzienlijk deel onzer bevolking zijn doorgedrongen.

Onze lezers en medewerkers een diepgevoeld „Vaarwel” toerocpende, vormen mij vurigste wenschen voor het voortbestaan van het Weekblad en voor de verspreiding der Liberale en volksgezinde grondbeginsels die ons immer ter harte liggen. Een woord van afscheid ook aan de clericale confraters en tegenstrevers. Hebben wij ze dikwijls nog al hard toegebeten, het was ons nooit te doen om personen, maar om daden en handelingen in betrekking met bestuurlijke en politieke feiten die wij voor 't openbaar belang meenden te moeten aanklagen en beknibbelen. Lage aanvallen en laster werden ons persoonlijk in den langen loop van zeven-en-twintig jaren niet gespaard. Wij hebben er ons geen kwaad bloed voor

IV. Liberaal, anti-klerikaal propagandablاد (1).

274. Het Nieuws- en Aankondigingsblad (1865-) (2)

- I. (3) St. Niklaas : S.B. : 10-VI-1886 (xxii, nr. 1282) — 24-XII-1898 (xxxv, nr. 1962).
Brussel : K.B./B. 435 : 22-XII-1888 (xxv, nr. 1426) — 29-X-1898 (xxxiv, nr. 1945) (4).
Gent : U.B./J. 164 & J. 164 a : 28-VI-1874 (v, nr. 228), 18-X-1879 (xv, nr. 143), 13-VI-1885 (xxi, nr. 1239), 4-XI-1893 (xxx, nr. 1685) — 10-XI-1894 (xxx, nr. 1738), 7-XI-1896 (xxxiii, nr. 1842) — 18-VIII-1900 (xxxvi, nr. 2048), 6-X-1900 (xxxviii, nr. 2055) — 8-XII-1900 (xxxvii, nr. 2064), 19-I-1901 (xxxvii, nr. 2070) — 23-III-1901 (xxxvii, nr. 2979), 6-IV-1901 (xxxvii, nr. 2081) — 13-IV-1901 (xxxvii, nr. 2082), 27-IV-1901 (xxxvii, nr. 2084) — 11-V-1901 (xxxvii, nr. 2086), 14-IX-1901 (xxxvii, nr. 2140) — 28-IX-1901 (xxxvii, nr. 2160), 12-X-1901 (xxxvii,

gemaakt of er eenigen wrok over gevoeld. Wij wenschen aan onze godvruchtige confraters dezelfde wijsgeerige en „christelijke“; gevoelens.

Leve land het „Weekblad“ en de Liberale partij in ons schoon land van Waas.
Hendrik Keurvels”

(1) Op 2-X-1875 (1, nr. 1), p. 1, kol 3 en 4, stelde Hendrik KEURVELS het blad als volgt aan zijn lezers voor : „... De titel zegt reeds duidelijk welke richting wij schikken te volgen. Wij zullen liberalismus verdedigen en de vrije gedachten trachten te verspreiden, wij zullen tegenover de valsche leerstelsels de klerikalen, gematigde beredeneeringen plaats en bewijzen zoeken niet — gelijk de ultramontaansche pers — in scheldwoorden en vurgie persoonlijke aanvallen, maar in de gewetensvolle studie der vraagpunten welke zich zullen voordoen. In de eerste plaats dus zullen wij de meeste aandacht schenken aan de daden van ons gemeentebestuur en aan het beheer der belangen onzer stad. Wij zullen telkens dat de heren gemeenteraadsleden vergaderen, verslag der zittingen geven en onze meening uitdrukken over hunne werking. De bespreking der stoffelijke belangen van St. Nikolaas zal dus in ons blad eene ruime plaats innemen en de lezers op de hoogte houden van al de openbare zaken waarin zij als burgers en schatplichtingen rechtstreeks betrokken zijn. Wij zullen daarbij regelmatig de markt van St. Nikolaas; de vertrekuren der spoorweg-treinen, beurs, landbouw- en handelsberichten mededeelen.

Niet alleen de zaken St. Nikolaas betreffende, maar ook die der omliggende gemeenten, van gansch het arrondissement zullen wij de noodige aandacht verleen...

Wij zullen ook onze lezers op de hoogte houden van de algemeene inlandsche politieke beweging en deel nemen aan de bespreking van België's toestand terwijl ook een kortbondig wekelijksch overzicht der buitenlandsche politiek in onze kolommen zal plaats vinden benevens berichten van gemengden aard zoals rampen, misdaden, enz., enz.,

Ten slotte zullen wij eene plaats inruimen aan de kunst. De kunst is een middel van beschaving dat door de drukpers niet mag verwaarloosd worden. Wij willen deze belofte volkomen met het afkondigen van feuilletons : romans, novellen, enz. van Nederlandsche schrijvers; van dicht stukken, verslagen van tentoonstellingen, enz...”

(2) De titel wordt vanaf 16-II-1884 (xx, nr. 1169) *Nieuws- en Aankondigingsblad*.

(3) Losse nummers worden verder nog bewaard te Brussel, (M.I.P.) en (SA...) et Leuven (U.B./F.H. 287/2), te Antwerpen (S.B./S.) en te Gent (U.B./J. 164 en J. 164a.)

(4) Enkel het nummer van 26-VIII-1893 (xxix, nr. 1675) ontbreekt.

nr. 2178) — 19-X-1901 (xxxvii, nr. 2108), 2-XI-1901 (xxxvii, nr. 2110) — 17-III-1906 (xxxxxii, nr. 2338), 14-V-1910 (xxxxxvi, nr. 2553) — 11-X-1913 (II, nr. 2731).

Brussel : M.I.P. : 20-IV-1873 (IV, nr. 168), 12-X-1873 (IV, nr. 192), 27-IX-1874 (IV, nr. 241), 25-X-1874 (V, nr. 245), 27-V-1876 (VII, nr. 315), 3-I-1877 (XIII, nr. 355), 4-VIII-1877 (XIII, nr. 377), 24-V-1879 (XV, nr. 922), 20-III-1880 (XVI, nr. 965), 25-VIII-1883 (XIX, nr. 1145), 5-IV-1884 (XX, nr. 1177), 14-XI-1885 (XXII, nr. 1261), 27-IX-1913 (II, nr. 2729), 4-X-1913 (II, nr. 2730).
Antwerpen : S.B./S. : 31-X-1875 (VI, nr. 286), 30-VIII-1879 (XV, nr. 936).

Leuven : U.B./F.H. 287/3 : 12-IX-1875 (VI, nr. 279).

Leuven : U.B./F.H. 287/2 : 1-IX-1883 (XIX, nr. 1146), 16-II-1884 (XX, nr. 1169), 27-III-1886 (XXII, nr. 1280), 2-V-1914 (L, nr. 2760).

II. a. *Ondertitel* :

„De Vrije Pers. Gazette voor alle Standen”.

„Der Vrije Pers” vanaf 28-VI-1874 (V, nr. 228).

„(Vrije Pers)” op 18-X-1879 (XV, nr. 943).

„Van het Land van Waas” vanaf 25-VIII-1883 (XIX, nr. 1145).

„Van het Land van Waas. (Vrije Pers)” vanaf 16-II-1884 (XX, nr. 1169).

„van het Land van Waas” vanaf 29-IX-1888 (XXIV, nr. 1413).

„Van het Land van Waas. (Vrije Pers)” op 3-V-1890 (XXVI, nr. 1497).

„Van het Land van Waas. Vrije, onpartijdige pers” vanaf 10-V-1890 (XXVI, nr. 1498).

„Van het Land van Waas” vanaf 12-VII-1890 (XXVI, nr. 1507).

d. *Prijs* :

5 fr. per jaar.

Vanaf 3-I-1877 (XIII, nr. 355) :

3 fr. per jaar.

Vanaf 25-VIII-1883 (XIX, nr. 1145) :

5 fr. per jaar.

Vanaf 3-X-1891 (XXVII, nr. 1572) :

4 fr. per jaar.

Op 2-V-1914 (L, nr. 2760) :

3 fr. per jaar.

e. *Formaat* : 54,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).

h. *Adres* :

- Ankerstraat 78, St. Nikolaas.
 Ankerstraat 105, St. Nikolaas vanaf 30-VIII-1879 (xv, nr. 936).
 Ankerstraat 111, St. Nikolaas vanaf 25-VIII-1883 (xix, nr. 1145).
 Ankerstraat 97, St. Nikolaas, vanaf 14-V-1910 (xxxxvi, nr. 2553).
 Ankerstraat 77, St. Nikolaas op 2-V-1914 (L, nr. 2760).
- III. a. *Stichtingsdatum* : 1865 (1).
Eerst voorhanden nummer : 20-IV-1873 (iv, nr. 168).
Laatst voorhanden nummer : 2-V-1914 (L, nr. 2760).
- b. *Stichter* : Crombez.
- c. d. e. *Eigenaar, Uitgever, Drukker* :
 G, Crombez, Ankerstraat 78, St. Nikolaas.
 Idem, Ankerstraat 105, St. Nikolaas, vanaf 30-VIII-1879 (xv, nr. 936).
 Idem, Ankerstraat 111, St. Nikolaas vanaf 25-VIII-1883 (xix, nr. 1145).
 We G. Crombez, Ankerstraat 111, St. Nikolaas, vanaf 22-I-1898 (xxxiv, nr. 1905).
 Crombez gezusters, Ankerstraat 97, St. Nikolaas vanaf 14-V-1910 (xxxxvi, nr. 2553).
 Idem, Ankerstraat 77, St. Nikolaas op 2-V-1914 (L, nr. 2760).
- IV. Liberaal, informatie- enannoncenblad.

275. De Onpartijdige van St. Nikolaas (1862-)

- I. Gent : U.B./J. 1831 : 25-II-1863 (I, nr. 40).
 Brussel : M.I.P. : 13-VII-1862 (I, nr. 11), 3-V-1863 (I, nr. 51), 4-X-1863 (II, nr. 24).
- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Annoncenblad”.
- d. *Prijs* :
 5 fr. per jaar voor St. Nikolaas.
 5,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
 55 × 37,5 cm, 4 kol. op 13-VII-1862 (I, nr. 11).
 57 × 38,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 25-II-1863 (I, nr. 40).
 52 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 3-V-1863 (I, nr. 51).
 57,5 × 38,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 4-X-1863 (II, nr. 24).

(1) Cfr. F. DE POTTER, *Vlaamsche Bibliografie*, p. 765. Het blad zelf verklaarde op 1-I-1898 (xxxiv, nr. 1902), bij de dood van G. CROMBEZ, dat het gesticht was in 1863.

- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Ankerstraet 426, St. Nikolaes.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 13-VII-1862 (I, nr. 11).
Laatst voorhanden nummer : 4-X-1863 (II, nr. 24).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Dieudonné-Vercauteren, Ankerstraet 426, St. Nicolaas.
- IV. Katholiek, a-politiek nieuws- en aankondigingsblad.

276. Onze Belangen (1906-)

- I. Leuven : U.B./F.H. 298/13 : II-1906 (I, nr. 1), III-1908 (II, nr. 9),
19-IX-1912 (VI, nr. 5).
Brussel : M.I.P. : II-1906 (I, nr. 1), IV-1903 (I, nr. 3).
- II. a. *Ondertitel* :
„Orgaan van de Onpartijdigen Bond voor Handelaars en Neringdoenden der stad St. Nikolaas. Verschijnende alle maanden en verders als buitengewone omstandigheden het vergen.”
- d. *Prijs* :
1,50 fr.
„De leden van den bond zullen het blad kosteloos ontvangen.”
- e. *Formaat* : 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : maandelijks (cfr. ondertitel).
- g. *Oplage* : 1.000 exemplaren.
- h. *Adres* : E. Van Haver-Martens, St. Nikolaas.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : II-1906 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 19-IX-1912 (VI, nr. 5).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : E. Van Haver-Martens, St. Nikolaas.
- IV. Vakblad voor Handelaars (1).

---

(1) Op II-1906 (I, nr. 1) : „Waarom wij verschijnen : Kort afl om de belangen van den kleinhandel en de nering op rechtvaardige wijze voor te staan en te verdedigen.

Dat zulks eene dringende noodzakelijkheid is, zal niemand ontkennen. Inderdaad, op onze dagen dat alles in bonden of samenwerkingen vereenigd is vindt men geen groep, geen vak, geene vereeniging of ze hebben een eigen orgaan dat zijne leden onderricht en verdedigt. Hebben de groepen van werklieden en landbouwers hun eigen blad niet? Zagen wij, in de laatste jaren, geene vakbladen verschijnen voor alle soort ambachten en bedrijven? Heeft de kunst hare tijdschriften niet? En de klein handelaar, de neringdoende heeft hij niet te leeren? Heeft hij geene belangen en rechten? Zal hij zonder een woord het zijne verdediging te zeggen zich tot de dood laten verwijzen.

Neen dat en zal nooit, en dag mat de kleine burger niet! 't Ware eene onvergeefbare dwaasheid die aan lafheid zou grenzen, moesten de kleinhandelaars en stielmannen, in spijtige onverschilligheid, alleen en verlaten blijven staan te midden van al die sterke or-

- I. Gent : U.B./J. 1833 : 20-VIII-1891 (I, nr. 1), 5-XII-1891 (I, nr. 2).
 Brussel : M.I.P. : 20-VIII-1891 (I, nr. 1).
 Leuven : U.B./F.H. 299/5 : 20-VIII-1891 (I, nr. 1), 27-II-1892 (I, nr. 6).
 Antwerpen : S.B./S. : 20-VIII-1891 (I, nr. 1).
- II. c. *Motto* : „Godsdienst. Eigendom. Huisgezin. Gemeentebelangen.”
 d. *Prijs* : Gratis.
 e. *Formaat* : 36,5 × 23,5 cm, 2 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : ?
 h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 20-VIII-1891 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 5-XII-1891 (I, nr. 2).
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 E. Dalschaert-Praet, Grootte Markt, St. Nikolaas.
- IV. Katholiek propagandablاد (1).

organisatiën die, met benijdenswaardige werkzaamheid ieveren en pogen tot ontwikkeling en eigen bestaan.

Meer dan tijd is het dat de handeldrijvende of stieldoende burgerij handen in een legge om bescherming en kracht te vinden in de vereeniging. En om gevoegelijk en met voordeel te kunnen werken heeft zij een o:gaan noodig dat inlicht leert en kampt voor recht.

Dat heeft de bond van handelaars en neringdoenden van St. Nikolaas verstaan even als men het verstond te Antwerpen, te Mechelen, te Brussel, te Gent, te Namen en elders. En daarom verschijnen wij met ons blad getiteld „Onze Belangen” dat maandelijks op 1000 exemplaren zal gedrukt worden, gratis zal besteld worden aan de leden en tot ruchtbaarheid zal verspreid worden...

... Wij en beoogen door ons verschijnen geen afbreken maar opbouwen. Alle eerlijke en lofwaardige middelen zullen wij beproeven als wij kunnen bijdragen tot het in stand houden van den middenstand. Werken om dien stand in leven te houden, werken tot zijne verheffing in vurige bekrachting.

Al wie overtuigd is dat de middenstand recht van bestaan heeft tusschen de anderen klassen der samenleving; zal willen medewerken aan ons eedel pogen.

Niets zullen wij verwaarlozen om tot goeden uitslag te komen.

Onze strijd zal geene klassenstrijd zijn; wij zullen eerbiedigen wat boven en onder ons is, omdat wij overtuigd zijn dat alle standen in de maatschappij hunne plaats moeten hebben ien bescherming weerd zijn. Toch zullen wij ronduit de waarheid durven neerschrijven, ndien het tot welzijn van de middenstand eene noodzakelijkheid wordt.

Wij willen enkel dat de kleinhandelaar en neringdoende geene onrechtveerdige mededinging worde aangedaan en treden daarom op met open vizier in het strijdperk onder de leuze: Elk zijn Recht.”

(1) Op 20-VIII-1891 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 en 2 : „Onse stad Sint-Nikolaas, is, door den loop der tijden heen, altijd gekend geweest voor hare verkleefdheid aan Godsdienst, Vaderland, Orde en Vrede.

Die nooit onderbroken verkleefdheid aan die edele gevoelens is voor haar, en voor geheel ons schoone Land van Waas, wiens hoofdstad zij is, een glorierijk kenmerk geworden, een glansrijke stempel, wiens schitter zich verspreidt niet alleen over Vlaanderen, maar over geheel België en tot bij den vreemde.

278. Onze Stad (1902-1914)

- I. St. Niklaas : S.B. : 2-III-1902 (I, nr. 1) — 28-XII-1913 (XII, nr. 52), 2-VIII-1914 (XIII, nr. 31), 6-IX-1914 (XIII, nr. 36).
Gent : UjB./J. 1832 : 2-III-1902 (I, nr. 1), 5-X-1902 (I, nr. 32), 8-VII-1906 (V, nr. 27), 16-VI-1907 (VI, nr. 24), 15-X-1910 (VIII, nr. 39).
Antwerpen : S.B./S. : 2-III-1902 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 299/5 : 2-III-1902 (I, nr. 1), 10-VII-1904 (II, nr. 28), 4-X-1903 (II, nr. 40), 26-IX-1909 (VII, nr. 39).
Brussel : K.B. : 2-III-1902 (I, nr. 1) — 10-X-1909 (VII, nr. 41).
Brussel : M.I.P. : 2-III-1902 (I, nr. 1), 9-III-1902 (I, nr. 2), 10-VIII-1904 (II, nr. 28), 30-IV-1905 (IV, nr. 18), 29-IV-1906 (V, nr. 17), 8-VII-1906 (V, nr. 27), 9-IX-1906 (V, nr. 36), 1-I-1910 (VIII, nr. 1), 8-VIII-1909 (VII, nr. 32).
- II. a. *Ondertitel* :
„Katholiek — Nieuws- en Aankondigingsblad voor St. Nikolaas.”
- b. *Vignet* :
Stadhuis van St. Niklaas; vanaf 27-X-1907 (VI, nr. 43).
- d. *Prijs* :
10 cent. per nummer.
4 fr. per jaar.
2,5 fr. per 6 maanden.
3 fr. per jaar „voor de herbergiers.”
Vanaf 21-XII-1902 (I, nr. 43) :
3 fr. per jaar.

Die ouden roem, dit kostelijk erfdeel onzer ouders en voorouders willen wij vrijwaren en verdedigen, tegen welk hand ook er schendend naartoe zou tuigesterkt worden.

Dit deed men steeds in 't verleden... en dit zullen wij ook doen.

Menigen aanval daarentegen pleegden, sedert 30 à 40 jaren, onze liberalen; maar telkens werden zij door onze brave en welingelichte medeburgers schandelijk ter neer gesagen... en Sint-Nikolaas bleef zijnen alouden roem getrouw. Hoeveel Liberalen gazetten, me hunne bazen en geldschietters er destijds in die strijden bezweken en verdwenen, dat ware te lang om te melden...

Thans wordt in onze stad alles wat van oudtijds geeerbiedigd en bemind werd, op de baldadigste wijze aangevallen en bespot : de godsdienst, en zijne bedienaars; het vrij katholiek onderwijs; het katholiek bestuur van Land en Gemeente; de Liefdadigheidsgestichten en werken; de pogingen aangewend tot verbetering van den toestand der burgerklas, en van he lot van den werkmán, ten einde dezen alzoo te beschermen tegen de verleidende grondstelsels van het alvernietelend Socialismus; met één woord : alles wat eerbiedwaardig en loffelijk is.

Hewel! tegen de goddelooze en woelzieke mannen trekken wij ten strijde.

Wij willen dat ons geliefde Sint-Nikolaas blijve wat het altijd is geweest : eene godsdienst-Vaderland- Orde en Vredelievende Stad...”

10 cent. per nummer.

Vanaf 11-I-1903 (II, nr. 2) :

3 fr. per jaar.

5 cent. per nummer.

Vanaf 3-I-1909 (VII, nr. 1) :

3 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

54 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.

62 × 42,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 29-XII-1912 (IX, nr. 51).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

O. L. Vrouwstraat 10, St. Niklaas.

Parkstraat 27, St. Niklaas vanaf 28-VI-1903 (II, nr. 26).

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 2-III-1902 (I, nr. 1) (1).

Laatste en laatst voorhanden nummer : 6-IX-1914 (XIII, nr. 36).

d. e. f. *Uitgever, Drukker, Beheer, Hoofdredactie* :

Emiel Van Haver, O. L. Vrouwstraat 10, St. Nikolaas.

Idem, Parkstraat 27, St. Nikolaas, vanaf 28-VI-1903 (II, nr. 26).

E. Van Haver-Martens, Parkstraat 27, St. Nikolaas vanaf
5-IX-1909 (VII, nr. 36).

IV. Zeer combatief (2), Katholiek, informatieblad voor handelaars en
burgerij (3).

---

(1) Op 14-IX-1902 (I, nr. 29), p. 1 wordt duidelijk gemaakt waarom met het uitgeven *Onze Stad* gestart werd : „'t Is een half jaar nu geleden dat beheerraad van „Volksbode” genoodzaakt werd eene bijzondere uitgave te laten verschijnen voor St. Nikolaas.

De beheerraad wilde zoo zijne 4.000 lezers van het omliggende even als zijne 2.000 lezers van de stad voloening schenken. De lezers van buiten de stad immers werkten aan dat het nieuws van St. Nikolaas hun weinig aanbelangde, en de stadsgenooten beter hooren dat wij wel te beknopt waren over al de voorvallen en de eigentlijke belangen der stad. 't Waren gegronde opmerkingen die ons tusschen twee vuren zetten en die de raad deed beslissen „Onze Stad” te doen verschijnen als bijzondere uitgave voor St. Nikolaas.”

(2) Het blad ging geweldig tekeer tegen *Het Liberaal Weekblad van St. Nikolaas*, *De Volksstem* en *Het Land van Waas*.

Op 30-IX-1906 (V, nr. 39), p. 1, verklaarde *Onze Stad* : „In onze stad worden wekelijks twee gazetten uitgeleverd, zoo vuil, zoo gemeen, dat elke treffelijke burger bij de lezing ervan, moet schaamterood worden. De bladen zijn : 1° „Het Liberaal Weekblad” dat ons uit St. Jansvest van Gent wordt toegezonden, en 2° „De Volksstem” opgesteld door duivels gezanten van Brussel en Gent... Eenieder drukken wij op het herte : gazetten als „'t Liberaal Weekblad” en „De Volksstem” lezen onteert den mensch”.

(3) Het blad omschreef zijn programma als volgt op 2-III-1902 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 : „Sedert lan ging er, onder de burgerij onzer stad, eene klacht op, dat hare belangen geen weg tot verdediging vonden.

En Nogthans!... de klachten der Neringdoeners en der Kleine Burgerij zijn gegrond en zij verdienen gekend en aanhoord te worden. De kleine burgerij is het die, tusschen de samenwerkende kracht der Coöperatieve en der groote kapitalen, als staal onder den hamer van het aanbeeld, gepletterd wordt.

179. De Post (1882-) (1)

- I. Leuven : U.B./F.H. 322/8 : 15-XI-1885 (IV, nr. 34).
Brussel : M.I.P. : 29-IV-1884 (III, nr. 14), 19-X-1884 (III, nr. 30),
29-XI-1885 (IV, nr. 36), 13-XII-1885 (IV, nr. 38).
- II. a. *Ondertitel* :
„St. Nikolazenaar. Nieuws- en Annoncenblad voor iedereen,
en orgaan der duivenliefhebberij en handboogschutters van
het Land van Waas.”
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor St. Niklaas.
3,5 fr. per jaar voor België.
10 cent. per nummer.
Vanaf 19-X-1884 (III, nr. 30) :
„Voor de maanden Oktober, November, December, Januari,
Februari en Maart aan 0,75 fr. voor St. Nikolaas en 1 fr.
voor den buiten. Voor de maanden April, Mei, Juni, Juli,
Augustus en September, 2 fr. voor St. Nicolaas en 2,50 fr. voor
de buiten”
- e. *Formaat* :
54,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. op 29-IV-1884 (III, nr. 14).

De kleine burgerij blijft de onmisbare schakel tusschen het werk en het kapitaal; wat het werk oplevert wordt door den middenstand uitgewisseld aan den begoeden burger die het geld rollen doet en de menschen leven laat.

De belangen onzer burgerij en neringdoeners, door zeggen en wederleggen, doen kennen, ziedaar waarom „Onze Stad” verschijnt.

Buiten en boven alle politieke twisten en persoonlijkheden treden wij op, tot verdediging der katholieke principen en tot bevordering van den maatschappelijken toestand der middeklasse.

In het belang der zaak welke wij verdedigen willen is het noodig dat de St. Niklaassche Burgerij weet hoe zij bestuurd wordt. De onbekende maakt den onbeminde en meermalen gebeurt het, dat bestuurders die het goed meenen tot voordeel van het algemeen welzijn, verkeerd worden bepraat. omdat men hunne handelingen niet kent en dus niet waardeeren kan. „Onze Stad” wil aan elkeen gelegenheid geven de gekozenen te beoordeelen, daarom zullen wij altijd, zoo volledig mogelijk, de besprekingen van den gemeenteraad opnemen.

Verders zullen, wij, gesteund door knappe schrijvers en medewerkers, al geven wat de stad bijzonder aanbelangt, zonder daarom de groote algemeene gebeurtenissen buiten te sluiten.

Eene rubriek over geldweerden, loten en verders al wat den in- en uitlandschen handel betreft zal door eenen ervaren kenner gegeven worden.

Opdat wij niet te eenzijdig zouden wezen, zetten wij onze kolonnen ter beschikking alle katholieken die goede gedachten willen vooruit zetten. Wij rekenen dus op de medehulp van dezen die het goed voor hebben met de welvaart der burgerij en der voorspoed en ontwikkeling onzer lieve Moederstad. Ons programma is : Vooruit voor Godsdienst en Burgersbelang tot welzijn der stad.”

(1) *De Post* wordt op 27-XII-1885 opgevolgd door *De Waasbode*, Cfr. op 13-XII-1885 (IV, nr. 38), p. 1, kol. „Met eersten Januari aanstaande, zal het weekblad „De Post” den naam aannemen van : „De Waasbode”.”

- 37,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 19-x-1884 (III, nr. 30).
 42,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 15-xi-1885 (IV, nr. 34).
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 h. *Adres* : Houtmarkt 18, St. Nikolaas.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 29-IV-1884 (III, nr. 14).
Laatst voorhanden nummer : 13-XII-1885 (IV, nr. 38).
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 A. Kockelbergh-De Raedt (1), Houtmarkt 18, St. Nikolaas.
- IV. A-politiek nieuwsblad met veel nieuws voor duivenliefhebbers

280. De Postduif (1882-)

- I. Brussel : K.B./III 8093 : 18-III-1883 (II, nr. 1) — 23-III-1884 (II, nr. 53).
 Brussel : M.I.P. : 18-III-1882 (I, nr. 1).
 Gent : U.B./J. 1835 : 19-III-1882 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Nieuws- en Aankondigingsblad van 't Land van Waas orgaan der Duivenliefhebbers, maatschappijen, Doel- en Handboogschutters, enz.” op 18-III-1882 (I, nr. 1) en 19-III-1882 (I, nr. 1).
- b. *Vignet* :
 Een duif.
 Duiven rond een duivenhok en rechts boogschutters die naar een paal schieten.
- d. *Prijs* :
 4 fr. per jaar voor St. Niklaas.
 5 fr. per jaar voor België.
 10 cent. per nummer.
 Vanaf 26-IV-1883 (II, nr. 6) :
 4 fr. per jaar voor St. Niklaas.
 5 fr. per jaar voor België.
 15 cent. per nummer.

(2) Antonius KOCKELBERGH werd op 28 mei 1854 te St. Niklaas geboren. Hij huwde er Leonie M. DE RAEDT en ging in 1890 zich op de Houtmarkt, 18, vestigen. In 1900 vertrok hij naar O. L. Vrouwplaats, 22. In 1910 laat hij het bedrijf over aan zijn zoon Karel Ludovicus KOCHELBERGH, geboren te St. Niklaas op 8-xi-1881. (Cfr. A. STOOP, *Proeve van Bibliografie der drukkers in de XIXe E. te St. Niklaas gevestigd*, p. 142).

(1) Zowel in de U.B. te Gent als in het M.I.P. zijn nog nummers bewaard, die echter vallen onder de reeks bewaard te Brussel in de K.B.

e. *Formaat* :

- 42 × 29 cm, 3 kol. 4 pp.
- 42 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 18-III-1883 (II, nr. 1).
- 40 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. op 14-VI-1883 (II, nr. 13).
- 42 × 26,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 21-VI-1883 (II, nr. 14).
- 42 × 27 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 28-VI-1883 (II, nr. 15).
- 41 × 26,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 12-VII-1883 (II, nr. 17).
- 42,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. op 19-VII-1883 (II, nr. 18).
- 42,5 × 27 cm, 3 kol. 4 pp. op 26-VII-1883 (II, nr. 19).
- 40,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 5-VIII-1883 (II, nr. 20).
- 42 × 27 cm, 3 kol. 4 pp. op 4-VIII-1883 (II, nr. 21).
- 43 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 16-VIII-1883 (II, nr. 22).
- 42 × 28 cm, 3 kol. 4 pp. op 6-IX-1883 (II, nr. 25).
- 42,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 13-IX-1883 (II, nr. 26).
- 42,5 × 28,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 18-XI-1883 (II, nr. 35).
- 42,5 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 25-XI-1883 (II, nr. 36).
- 42,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 30-XII-1883 (II, nr. 41).
- 39 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. op 27-I-1884 (II, nr. 45).
- 42,5 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-II-1884 (II, nr. 46).
- 41,5 × 29,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 16-III-1884 (II, nr. 52).
- 42,5 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. op 23-III-1884 (II, nr. 53).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (do.) (1).

h. *Adres* :

Ankerstraat 173, St.. Nikolaas.

Houtmarkt 18, St. Nikolaas vanaf 2-XII-1883 (II, nr. 37).

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 18-III-1882 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 23-III-1884 (II, nr. 54).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

A. Kockelbergh-De Raedt, Ankerstraat 173, St. Nikolaas.

Idem, Houtmarkt 18, St. Nikolaas, vanaf 2-XII-1883 (II, nr. 37).

- IV. A-politiek blad metannoncen voor duivenmelkers en handboogschutters (2).

---

(1) Cfr. 18-III-1882 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 : „Te rekenen met April aanstaande zal ons Blad elken Donderdag verschijnen en aan de liefhebbers van duiven alsmede doelen handboogschutters enz. alle goede prijskampen bekend te maken, dewelke des zondags daarop volgende zullen plaats grijpen.”

(2) Op 18-III-1882 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1, werd eveneens verklaard wat de inhoud van het blad zou zijn.

„1° Een overzicht der voornaamste gebeurtenissen der vorige week

2° Een uitgebreid verslag over de prijskampen en deszelfs uitslagen

3° Ingezonden stukken, briefwisselingen en mededeelingen van allen aard

4° Eenigen uitleggingen over de wijze van teelen

281. De Toekomst (1864-1869)

- I. Gent : U.B./J. 1839 : 25-v-1865 (I, nr. 59).
Leuven : U.B./F.H. 379/15 : 9-vii-1868 (IV, nr. 372).
Brussel : M.I.P. : 3-xi-1864 (I, nr. 1), 6-xi-1864 (I, nr. 2),
10-xii-1865 (II, nr. 1016), 8-iv-1866 (II, nr. 140, 24-ii-1867
(III, nr. 239), 21-vii-1867 (III, nr. 279), 18-viii-1867 (III, nr. 287),
29-viii-1869 (v, nr. 436).
- II. a. *Ondertitel* :
„Gazette van St. Nicolaas en het Land van Waas.”
„Gazette van St. Nikolaas en het Land van Waas, verschijnende 's Zondags en Donderdags” op 25-v-1865 (I, nr. 59).
„(Tweemaal per week verschijnend nieuwsblad). Gazette van St. Nikolaas en het Land van Waas.”
„(Vrijheidsminnend nieuwsblad). Gazette van St. Nikolaas en het Land van Waas.”
- c. *Motto* :
„Voor de vrijheid en door de vrijheid
licht en waarheid.
De Belgen zijn gelijk voor de wet” (Belgische Grondwet, art. 6) op 29-viii-1869 (v, nr. 436).
- d. *Prijs* :
7 fr. per jaar voor St. Nicolaas.
8 fr. per jaar voor België.
10 cent. per nummer.
Vanaf 29-viii-1869 (v, nr. 436) :
6 fr. per jaar voor België.
5 fr. per jaar voor St. Nikolaas.
10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
49,5 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 3-xi-1864 (I, nr. 1).
52,5 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. op 6-xi-1864 (I, nr. 2).
48 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 25-v-1865 (I, nr. 59).

5° Opsomming der nieuwstijdingen, misdrijven, goede daden, hangende of gewezen processen enz., enz.

6° Beknopt verslag der maatschappelijke zittingen

7° Keer-en prijs vluchten door elke maatschappij afzonderlijk uitgeschreven

In een woord al wat den lezer aangenaam, leerzaam en nuttig kan wezen. Benevens het hierboven aangeduide, zal de uitgever, op verzoek van verscheidene achtbare personen, een deel van zijn blad afstaan, voor het inlasschen van circulairs enannoncen voor doelen handboogschutters enz., ...”

- 55 × 38,5 cm, 4 kol. 2 pp. op 10-XII-1865 (II, nr. 1016).
 55 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 8-IV-1866 (II, nr. 150).
 53 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 9-VII-1868 (IV, nr. 372).
 f. *Periodiciteit* : 2 × per week (zo) en (do).
 h. *Adres* : Statiestraat te St. Nicolaas.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 3-XI-1864 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 29-VIII-1869 (v, nr. 436).
Einddatum : 31-XII-1869 (I).
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 G. Crombez,⁽²⁾ statiestraat, St. Nicolaas.
- IV. *Liberaal, anti-klerikaal nieuws en aankondigingsblad* (3).

(1) Cfr. DE POTTER, *Vlaamsche Bibliographie...*, p. 765.

(2) Gustaaf CROMBEZ werd op 17 januari 1837 te Gent geboren. Rond 1864 gaat hij zich als boekdrukker te St. Niklaas vestigen. Hij huwde er weldra Florence DE POTTER, geboren te Oudenaarde op 18 april 1836. Toen CROMBEZ overleed op 29 december 1897 te St. Niklaas zette zijn vrouw het bedrijf verder. Toen deze laatste op 30 december 1918 overleed namen de gezusters Alice en Gusta CROMBEZ de leiding over tot 1823. Cfr. A. STROOP, *Proeve van Bibliografie van drukkers in de XIXe E. te St. Niklaas gevestigd*, p. 109.

(3) Het blad stelde zich op 3-XI-1864 (I, nr. 1), als volgt aan zijn lezers voor : „Het is met vertrouwen op de toekomst dat wij onze „Toekomst” in het licht zenden. Wanneer men op zich de eervolle zending genomen heeft, de burgerlijke vrijheden en de rechten des volks te verdedigen, wanneer men de edele taak tracht te volbrengen de onwetende te verlichten, de twijfelaars te overtuigen en de strijders aan te moedigen, dan moet men den uitslag niet vreezen in eene stad zoals St. Nicolaas, waar er verlichte mensen genoeg wonen, om onze pogingen naar waarde te schatten.

Wij weten dat wij die ten strijde trekken voor de burgerlijke rechten, dat wij die de Godsdienst buiten de wereldsche zaken zullen houden, hier machtige vijanden zullen vinden. Vijanden die er belang in hebben het volk van zijne ware belangen te verbergen, twist en tweedracht zaayen om des tegemakkelijker te kunnen heerschen, en als vijanden der relege uitschelden zij die onze grond met eerbiedigen en ze verdedigen als den schoonsten onderpand onzer onafhankelijkheid, als de grondsteen waarop onze welvaart gebouwd is. Met kalmte wachten wij die aanranders af. Want wij herhalen het, onze zending is schoon Eerbied voor den Godsdienst!

Verdediging der Grondwet!

Verlichting des Volks!

Eerbied voor den Godsdienst, als een heilige sprankel der Godheid in het geweten van elk mensch gelegd. Eerbied ook aan alle menschen die aldus den godsdienst zullen begrijpen, maar strijd aan Hem die Hem zullen miskennen en er een wapen zullen van maken om broeders te bestrijden en in plaats van liefde te stichten, haat zullen verwekken.

Verdediging der Grondwet is de verdediging des vrijheid van onderwijs, vrijheid van drukpers, vrijheid des Godsdienstes en vrijheid van vereering! — Op deze vier vrijheden berust de staatkundige vereeniging van ons volk en daaruit vloeit ook de verdraagzaamheid van burger tot burger en van stad tot stad!

Verlichting des Volks! Daarin begrijpen wij de verdediging van alles wat het volk nuttig is en meer moet beschaven.

Het verplichtend onderwijs, de vlaamsche beweging, enz., moeten vooral dienen om den verstandelijken gezichteinder onzer Vlaamsche kinderen te verbreden en daarom zullen wij bijzonderlijk onzen tijd aan het verheerlijken dier twee maatschappelijke twistiën wijden.

Wij komen dus vreedzaam en verzoenend onze plaats nemen te St. Nicolaas, met de overtuiging goed te stichten.

282. De Vlaamsche Turner (1910-)

- I. Brussel : M.I.P./F. : 20-1-1910 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandschrift voor Turnbelangen.”
„Orgaan der Turngouw” Vlaanderen.”
  - d. *Prijs* : 1,10 fr. per jaar.
  - e. *Formaat* : 26,5 × 18 cm, 2 kol. 8 pp.
  - f. *Periodiciteit* : Maandelijks.
  - h. *Adres* : Casinostraat 14, St. Niklaas-Waas.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 20-1-1910.
  - d. e. *Uitgever, Drukker* : Em. Van Haver, St. Niklaas.
- IV. A-politiek sportblad.

En mochten de lichtbaters ons aanvallen, welan wij zullen onbevreesd den strijd ingaan. Want de „Toekomst” belooft ons den zegepraal.

Met boose aantijgingen evenmin als met onbeduidende gezegden van tegenstrevende bladen, zal „De Toekomst” zich echter weinig bekreunen en er slechts ten gepasten tijde, wanneer wij het noodig achten op antwoorden.

Personaliteiten en alle akten of feiten van eigen belang, die onder de burgerij doorgaans twist en moeilijkheden meebrengen zullen door ons vermeden worden „De Toekomst” heeft dit voor zending : het hare bijdragen tot de verlichting en beschaving van het volk en de stoffelijke en zedelijke belangen van geheel het Land van Waas te behartigen en te verdedigen.

Ons blad zal dus deels gewijd zijn aan de politiek, deels aan de belangen onzer stad en aan die van geheel ons arrondissement, en het vorige aan de kunst, de literatuur en vooral aan de drie voornaamste bronnen, waaruit de bewoners van het Land van Waas kunnen rijkdom en welvaart putten : de nyverheid of het fabriekswezen, de koophandel en den landbouw.

Daarenboven zal „de Toekomst” de bijzonder nieuwstijdingen en de voornaamste gebeurtenissen ten spoedigste mededeelen. Immers niets zal verwaarloosd worden om ons blad zoo belangrijk en nuttig mogelijk te maken.

De belangen onzer stad en arrondissement, vooral als van algemeen en lokaal; de Politiek als een dier voornaamste hefbooren voor de hedendaagsche beschaving, als de breedste en de beste bron om er zedelessen voor het volk uit te putten; De nijverheid, de Koophandel, en de Landbouw, tot bloei en welstand van onze stad en des zelfs arrondissement; de Kunst en de Wetenschappen, de vaderlandsche en vooral de vlaamsche lettergewrochten en het vlaamsch Toneel aan te moedigen, en eindelijk om den goeden smaak bij onze lezers en het kunstminnend publiek te doen ontstaan. Dit alles is de inhoud en het doel van ons blad.”

Op 6-11-1864 (I, nr. 45) maakte *De Klok* voor het eerst gewag van het verschijnen van *De Toekomst*. Het programma van deze laatste werd op 13-1-1864 (I, nr. 46) wantrouwig besproken. Ten slotte verklaarde *De Klok* op 20-11-1864 (I, nr. 47), p. 1, kol. 1 : „... Ten slotte, Toekomst, uw eerbied voor de Godsdienst was een masker! Uwe vryheid van onderwijs een masker! Uwe volksverlichting een masker! Uwe vreedzaamheid, een masker! Uwe ontking van personaliteiten, een masker! En die maskers zijn af”

283. Vereeniging van Handelaars en Neeringdoeners
der Stad Sint-Nikolaas (1905-)

- I. Brussel : M.I.P./C.F. : 9-IX-1905 (I, nr. 1).
II. d. Prijs
e. *Formaat* : 37 × 28,5 cm, 3 kol. 2 pp.
f. *Periodiciteit* :
„verschijnende als de omstandigheden het vergen.”
h. *Adres* : Parkstraat 27, St. Nikolaas.
III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 9-IX-1905.
d. e. *Uitgever* : Emiel Van Haver, Parkstraat 27, St. Nikolaas.
IV. Vakblad voor Handelaars.

284. De Volksbelangen (1860-)

- I. Brussel : M.I.P. : 16-XII-1860 (I, nr. 14), 7-IV-1861 (I, nr. 3).
Gent : U.B./J. 1840 : 23-XII-1860 (I, nr. 9).
II. a. *Ondertitel* :
„Der stad St. Nikolaes en van het Arrondissement”.
d. *Prijs* : 5 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 52,5 × 37,5 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Statiesstraat, Sint-Nikolaes.
III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 23-XII-1860 (I, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 7-IV-1861 (I, nr. 30).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Dieudonné-Vercauteren, Statiesstraat, St. Nikolaes.
IV. Liberaal nieuws- en aankondigingsblad.

285. De Volksbode (1895-1914) (1)

- I. (2). St. Niklaas : S.B. : 11-IV-1902 (VIII, nr. 1) — 3-IV-1903 (VIII, nr. 52), 8-IV-1904 (X, nr. 1) — 26-III-1909 (XIV, nr. 52).
Brussel : K.B./J.B. 325 : 16-IV-1898 (IV, nr. 1) — 5-IV-1902 (VII, nr. 52), 26-III-1914 (XX, nr. 1) — 20-VIII-1914 (XX, nr. 21).

(1) Volgens de omzendbrieven zou het blad *Werk en Landbouw* als titel dragen. Het eerste nummer verscheen echter als *De Volksbode* (Cfr. 19-IV-1895 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1).

(2) Zowel te Gent, Antwerpen, Leuven als in het M.I.P. te Brussel bestaan nog vele andere nummers die echter vallen onder de reeksen bewaard te Brussel in de K.B of te St. Niklaas.

Gent : U.B./J. 1841 : 19-IV-1895 (I, nr. 1), 10-VIII-1895 (I, nr. 17), 12-III-1898 (III, nr. 43), 19-XII-1912 (XVIII, nr. 39).
Antwerpen : S.B./S. : 6-VII-1895 (I, nr. 12), 5-X-1895 (I, nr. 25).
Leuven : U.B./F.H. 405/3 : 19-IV-1895 (I, nr. 1), 3-V-1895 (I, nr. 3), 17-V-1895 (I, nr. 5), 24-V-1895 (I, nr. 6), 24-VIII-1895 (I, nr. 19), 25-VII-1896 (II, nr. 15), 31-VII-1897 (III, nr. 28).
Brussel : M.I.P. : 26-IV-1895 (I, nr. 2), 17-V-1895 (I, nr. 5), 1-VI-1895 (I, nr. 7), 30-V-1896 (II, nr. 7), 6-XI-1897 (III, nr. 30), 28-VII-1910 (XVI, nr. 18).

II. a. *Ondertitel* :

„van den christenen Volksbond van 't Land van Waas.”
„van 't Land van Waas” vanaf 13-IV-1901 (VII, nr. 1) (1).

b. *Vignet* :

Postbode, vanaf 24-I-1908 (XIII, nr. 43) tot 26-III-1909 (XIV, nr. 52).

c. *Motto* :

„Godsdienst, Eigendom, Huisgezin, Werk en Landbouw.”
„Godsdienst, Eigendom, Huisgezin, Handel, Werk en Landbouw” vanaf 13-IV-1901 (VII, nr. 1).

d. *Prijs* :

2 fr. per jaar.
2 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

46,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.
55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 31-VII-1897 (III, nr. 28).
59,5 × 41,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 24-I-1908 (XIII, nr. 43).
61 × 43 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 26-III-1914 (XX, nr. 1).

f. *Periodiciteit* :

wekelijks (za.).
wekelijks (do.) vanaf 26-III-1914 (XX, nr. 1).

g. *Oplage* :

6.000 ex. op 3-V-1895 (I, nr. 3) en op 16-IV-1898 (IV, nr. 1).

h. *Adres* :

Nieuwstraat 96, St. Nikolaas.
O. L. Vrouwstraat 10, St. Nikolaas vanaf 31-VII-1897 (III, nr. 16).
Parkstraat 27, St. Nikolaas, vanaf 13-V-1904 (X, nr. 6).

---

(1) Het verdwijnen van *De Christene Volksbond* is de oorzaak van de verandering van ondertitel (Cfr. 13-IV-1901 (VII, nr. 1), p. 1).

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 19-IV-1895 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 20-VIII-1914 (XX, nr. 21).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 E. Dalschaert-Praet, Groote Markt 61, St.-Nikolaas.
 E. Van Haver-Martens, O. L. Vrouwstraat 16, St. Nikolaas.
 vanaf 31-VII-1897 (III, nr. 16).
 Idem, Parkstraat 27, vanaf 13-V-1904 (X, nr. 6).
- f. *Beheer* :
 Em. Van Haver, Nieuwstraat 96, St. Nikolaas.
 Idem, O. L. Vrouwstraat 10, St. Nikolaas, vanaf 31-VII-1897
 (III, nr. 16).
 Idem, Parkstraat 27, St. Nikolaas vanaf 13-V-1904 (X, nr. 16).
- IV. Katholiek arbeidersblad (1).

286. Volksrecht (1891-)

- I. Gent : U.B./J. 1842 : 28-VI-1891 (I, nr. 1).
 Antwerpen : S.B./S. : 28-VI-1891 (I, nr. 1), 9-VIII-1891 (I, nr. 7),
 23-VIII-1891 (I, nr. 9).
 Leuven : U.B./F.H. 407/5 : 28-V-1891 (I, nr. 1), 26-VII-1891

(1) Het blad stelde zich op 19-IV-1895 (I, nr. 1, kol. 1, als volgt aan zijn lezers voor :
 „... Ons programma is dat van den Christenen Volksbond van 't Land van Waas; onze
 leuze is : Godsdienst, Eigendom, Huisgezin, Werk- en Landbouw.

De Godsdienst, de Eigendom en het Huisgezin zijn de drie grondzuilen der kristene
 maatschappij en zijn bijgevolg drie algemeene belangen wier verdediging ter herte moeten
 liggen van al de leden der samenleving.

Het *Werk-* en de *Landbouw* zijn bijzondere belangen, deze raken rechtstreeks twee
 verschillende klassen van de leden dier kristene samenleving, te weten : de *Werklieden* en
 de *Boeren*.

Op economisch gebied zijn deze laatste dikwijls in strijd met de andere leden.

Wat willen wij nu?

Wij willen vooral het *Werk* en den *Landbouw* verheerlijken, wij willen den stof-
 felijken toestand der werklieden en der boeren verbeteren; daarom zullen wij alle middelen
 beramen om *Werk* en *Landbouw* op te beuren en inrichtingen van allen aard
 tot stand te brengen die voordeelig zouden kunnen zijn om het *Werk* te beschermen
 en den *Landbouw* te doen bloeien.

Doch, men gelieve het wel te bemerken, wij en willen geenen klassenstrijd, *Eenheid*
 en *Eensgezindheid* moet er heerschen onder de leden der kristene democratische
 familie van het Land van Waas. Daarom, benevens de bescherming van *Rechten*
 en het voorhouden van ieders *Plichten*, er moet verstandhouding zijn tusschen *Werk*
 en *Kapitaal* en geenen strijd tusschen dezelve; het *Werk* zijn er rechtvaardigen
Loon, het *Kapitaal* zijnen billijken *Intrest*;

Om dit doel te bereiken vragen wij, op politiek gebied, rechtstreeksche vertegenwoordiging
 der belangen. De eenheid in het kristen leger bekomt men door de algemeene verdediging
 der groote belangen van *Godsdienst*, *Eigendom* en *Huisgezin* en, aan
 de *Werklieden*, *Boeren* en *Burgers* wordt rechtvaardige voldoening gege-
 ven door de rechtstreeksche vertegenwoordiging hunner verschillende belangen.”

- (I, nr. 5), 23-VIII-1891 (I, nr. 9), 11-XI-1892 (II, nr. 37), 23-X-1892 (II, nr. 43).
 Brussel: M.I.P. : 28-VI-1891 (I, nr. 1), 25-X-1891 (I, nr. 18), 1-I-1892 (II, nr. 1), 15-V-1892 (II, nr. 20).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Vooruitstrevend Liberaal orgaan van het Land van Waas”.
 d. *Prijs* : 2,5 fr. per jaar.
 e. *Formaat* :
 42 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp.
 56 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. op 1-I-1892 (II, nr. 1).
 43 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 15-V-1892 (II, nr. 10).
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 g. *Oplage* : 2.000 ex. vanaf 15-V-1892 (II, nr. 20).
 h. *Adres* : Hotel „De Spiegel” Markt, St. Nikolaas.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 28-VI-1891 (I, nr. 1).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : L. De Busscher, Savaanstraat 32, Gent.
- IV. *Liberaal propagandablاد* (1).

---

(1) Op 28-VI-1891 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 : stelde het blad zich als volgt aan zijn lezers voor : „De titel van dit blad zegt genoeg, dat voor het volk verschijnen, ons arm Vlaamsch Volk, dat tot heden toe, door dweepzucht en ellende in de grootste onwetendheid ligt te kruipen.

Wij vergeten maar al te vaak, dat onze fabriekwerkers, onze landlieden, zoowel als wij, plichten hebben te vervullen jegens het Vaderland, en dat zij daarom alleen, rechten m o e t e n hebben.

Die rechten zijn het, die wij aan ons volk willen leeren kennen; die rechten, welke iedere belg, door de natuur zelf zijner hoedanigheid van Belg, zou moeten bezitten; maar waarvan hij, helaas! gansch beroofd blijft.

Wij willen, dat het volk uit den modderpoel van domheid en dweepzucht worde getrokken door een degelijk Staatsonderwijs, wij willen dat iedere Belg het stemrecht hebbe, een natuurlijk onbetwistbaar recht; wij willen, dat elke Belg gelijk zij voor den krijgsdienst, dat de bloedige loting worde afgeschaft, en alle man zijn plichten rechtstreeks en persoonlijke vervulle.

Wij willen dat de Staat den afgeschoofden werkman beloone, voor de welvaart, welke hij in den Staat heeft aangebracht gedurende een aantal jaren van zwoegen en werken; dat de Staat hem in zijnen ouden dag onderhoude, zooals hij zijn leger van bedienden onderhoudt, die op verre na niet zoo nuttig zijn geweest aan de samenleving dan de brave, werkzame arbeider...”

Zijn strekking omschreef het blad op 28-VI-1891 (I, nr. 1), p. 2, kol. 1 en 2 als volgt : „... Elk overtuigd liberaal, elke ware volksvriend is het thans eens met de vier hoofd-hervormingen.

Algemeen stemrecht, Geëvenredigde vertegenwoordiging, Kosteloos en verplichtend Onderwijs en Gelijkheid der Dienstplichtigen.

... Onze boeren en werklieden mogen ook op ons rekenen. Wij zullen schrijven over landbouw en over de verbetering van den bedroefden toestand van landbouwer en arbeider. Van persoonlijkheden houden wij niet en die zullen wij zooveel mogelijk vermijden; doch als wij aangerand worden zullen wij onze tanden laten zien en op ons antwoord niet laten wachten. Tegenstrevers, houct het voor U gezegd...”

287. De Volksstem (1905-1914) (1)

- I. (2)St. Niklaas: S.B.: 5-vii-1908 (iv, nr. 27) — 13-vi-1914 (x, nr. 24).
Gent: U.B./J. 1843: 8-i-1905 (I, nr. 1).
Leuven: U.B./F.H. 407/15: 8-i-1905 (I, nr. 1), 8-x-1905 (I, nr. 40), 27-v-1906 (II, nr. 21), 9-vi-1907 (III, nr. 24).
Brussel: M.I.P.: 8-i-1905 (I, nr. 1), 7-v-1905 (I, nr. 18), 25-vi-1905 (I, nr. 25), 1-xii-1907 (III, nr. 49).
- II. a. *Ondertitel* :
„Wekelijksch orgaan der Werklieden partij van 't Land van Waas”.
„van 't Waasland. Wekelijksch orgaan der Werkliedenpartij van 't Arrondissement St. Niklaas”.
- b. *Vignet* :
Vrouwenfiguur met een vaandel en een fakkel in de handen.
- c. *Motto* :
„Door de Wetenschap naar de Waarheid
Door de Rechtvaardigheid naar Gelijkheid.
Door het Recht naar de Vrijheid.
Door de Broederlijkheid naar de maatschappelijke Vrede”.
- d. *Prijs* :
0,40 fr. per 3 maanden.
0,75 fr. per 6 maanden.
1,50 fr. per jaar.
2 cent. per nummer.
Vanaf 9-vi-1907 (III, nr. 24) :
0,50 fr. per 3 maanden.
1 fr. per 6 maanden.
2 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
42,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp.
55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 9-vi-1907 (III, nr. 24).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Volkshuis, Regenciestraat 71, St. Nikolaas.

---

(1) „De Volksstem” is de opvolger van „De Zon”.

Op 8-i-1905 (I, nr. 1), p. 1 kol. 3 : „Heden bieden wij aan de werklieden van 't Waasland het weekblad „De Volksstem”, dat „De Zon” vervangt...”

(2) Zowel te Gent, te Brussel als te Leuven zijn nog meerdere nummers bewaard in de S.B. te St. Niklaas.

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 8-I-1905 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 13-VI-1914 (X, nr. 24).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Louis Prévost, Mercatorstraat, St. Nikolaas.
 Modest Van de Walle, Meesterstraat 88, St. Nikolaas vanaf
 29-VIII-1909 (V, nr. 35).
 Jozef Willockx, Veldstraat 136, St. Nikolaas vanaf 27-IX-1913
 (IX, nr. 39).
- IV. *Socialistisch propagandablاد voor arbeiders* (3).

288. De Volksvriend (1858-)

- I. Brussel : M.I.P. : 28-III-1858 (nr. 23), 7-VIII-1859 (II, nr. 43),
 8-I-1860 (III, nr. 13).

(3) Het blad stelde zich op 8-I-1905 (I, nr. 1), p. 1 kol. 4 en p. 2 kol. 1 als volgt aan zijn lezers voor : „Heden 8 januari zenden wij een nieuw blad de wereld in, een blad dat den tolk moet worden van het lijdend en strijdend proletariaat van het Land van Waas.

Ons doel : **S t r i j d t e g e n o n w e t e n d h e i d**, den kanker van het volk, dien dwingeland der werkersklasse dien hinderdaal aan den vooruitgang.

Waarom blijft het volk gebukt onder armoede ? Waarom worden de werklieden van Vlaanderen met hongerloon betaald ? Waarom verdragen zij gelaten den zwaren last hunner ellende ? Waarom geen vereeniging der werklieden, geen klassebewustzijn ? Waarom helaas verdeeldheid onder werkbroeders ? Waarom zelfs ruwheid, ondeugd alcoholisme ? Waarom in een woord al die sociale ongerechtigheden, die sociale wanverhoudingen, die maatschappelijke kwalen ?

Onwetendheid is van dit alles de oorzaak !

Wetenschap voert de beschaving tot haar toppunt.

Maar de wetenschap mag niet het voorrecht zijn eener klasse.

Zij moet haar licht verspreiden onder het war volk, onder de werkersklasse.

Als alle werkers zullen weten dan zullen zij zich niet meer verduidelig laten uitbuiten.

Zij zullen zich vereenigen en sterk zijn. Zij zullen hunnen arbeid, hunne gezondheid, hun leven niet meer verkopen voor eene korst brood, Zij zullen recht eischen op een menschaardig bestaan.

Als alle werkers, hunne waarde bewust, zich zullen ontwikkeld hebben zal in hun hart, dit streven ontstaan naar eene maatschappij van meer broederlijkheid naar beter ingerichte wereld.

Het socialisme alleen breekt stout de baan die ons tot de verwezenlijking zal leiden van dit verheven doel : Brood en Licht voor 't volk.

En daarom hijschen wij hoog de Roode Vaan !...

Ons blad door werklieden opgesteld zal steeds op de bres staan om alle gegronde grieven te verdedigen.

Ernstig en krachtdadig zullen wij werklieden met raad en daad bijstaan. Op ons socialisten mogen alle ongelukkigen bouwen. Bij ons behooren al dezen die hun lot door eendrachtig pogen willen verbeteren.

Wij twifelen er niet aan of door den drang der omstandigheden zullen alle vrijzinnige elementen tot ons komen.

Het liberalisme is nog te veel gehecht aan de geldmacht (ondanks zijne nieuwe democratische strekkingen) opdat de bewuste vrije geesten er hunne leefkracht kunnen vinden.

In alle kringen, in alle instellingen, strijders- en ziekenbonden doet den invloed der rijken en doctrinaire pruiken zich gevoeren.

En de strijd der oude partijen op werkersgebied is nul of naaperij der socialisten.

In 't socialisme alleen ligt redding."

- II. a. *Ondertitel* : „Weekblad voor alle Standen” op 8-I-1860 (nr. 13)
- b. *Vignet* :
Ineengestengelde handen op 28-III-1858 (nr. 23) en 7-VIII-1859 (III, nr. 43).
- c. *Motto* : „Eendragt — Onpartydigheid”.
- d. *Prijs* :
3,5 fr. per jaar voor St. Niklaas.
4 fr. per jaar voor België.
Op 8-I-1860 (III, nr. 13) :
4 fr. per jaar voor St. Niklaas.
4,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
48 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 28-III-1858 (nr. 23).
50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 7-VIII-1859 (II, nr. 43).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
Ankerstraet 998 en 453, St. Nikolaas.
Ankerstraet 426, St. Nikolaas vanaf 7-VIII-1859 (II, nr. 43).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 28-III-1858 (nr. 23).
Laatst voorhanden nummer : 8-I-1860 (III, nr. 13).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Dieudonné en A. Schuerman, Ankerstraet 998 en 453 op 28-III-1858 (nr. 23) (1).
Idem, Ankerstraet 426 op 7-VIII-1859 (II, nr. 43).
A. Schuerman-Vercauteren, Ankerstraet 426 op 8-I-1860 (III, nr. 13) (2).
- IV. Liberaal, lokaal nieuws- enannoncenblad.

---

(1) Jacob-August DIEUDONNÉ werd te St. Niklaas geboren op 6 februari 1804. Hij was de zoon van een hoedenmaker, Jozef Dieudonné, geboren te Tienen en van Anna Maria Liénard, geboren te Mechelen.

Letterzetter bij de firma DALSCHAERT-PRAET huwde hij op 2 juli 1857 Maria Antonia VERCAUTEREN. Op 10 december 1859 ging A. DIEUDONNÉ te St. Amandsberg wonen, doch hij keerde op 8 september 1860 terug naar St. Niklaas, waar hij in 1862 met een drukkerij begon. Op 1 december 1864 verliet hij dan tenslotte opnieuw St. Niklaas om zich als drukker te Merchtem te vestigen. (Cfr. A. STOOP, *Proeve van Bibliografie der drukkers in de XIXe E. te St. Niklaas gevestigd*, p. 108).

(2) Aloïs Johannes SCHUERMAN werd op 16 maart 1832 te St. Niklaas geboren. Hij was de zoon van Jozef Jacob Schuerman geboren te Lokeren en gestorven te St. Niklaas. A. SCHUERMAN huwde op 6 september 1854 Maria Ludovica VERCAUTEREN, geboren te St. Niklaas op 16 juli 1827. In 1856 was hij als boekdrukker in de Ankerstraat woonachtig doch op 27 mei 1861 vertrok hij naar Temsche waar hij zich aldaar als drukker vestigde. (Cfr. A. STOOP, *o.c.*, p. 106).

289. De Volkswil van St.- Niklaas (1896-)

- I. Gent : U.B./J. 1844 : 21-VII-1896 (nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Propagandaschrift uitgegeven door de Socialistische afdeling”.
- d. *Prijs* : 2 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 27,5 × 21,5 cm, 2 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : ?
- h. *Adres* : Kleistraat 95.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 21-VII-1896 (nr. 1).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Emilie Claeys, Kleistraat 95.
- IV. Socialistisch propagandablاد.

290. De Voorwacht (1908-)

- I. Leuven : U.B./F.H. : 17-XII-1908 (Propagandablاد).
Brussel : M.I.P. : 17-XII-1908 (Propagandablاد).
- II. d. *Prijs* : gratis.
- e. *Formaat* : 35 × 22 cm, 2 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : ?
- g. *Oplage* : 3.000 ex.
- h. *Adres* : zie Drukker
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 17-XII-1908 (Propagandablاد).
- e. *Drukker* : Arthur Matthys, St. Nikolaas.
- IV. A-politiek sportblad (1).

---

(1) Op 17-XII-1908 : „Met het doel de turnzaak in het algemeen te dienen en de belangen der Gymnastische Volksvereniging in het bijzonder, zenden wij ons blad de wereld in.

Sedert lang wordt er geijverd tot het verbeteren van al wat den mensch aanbelangt. De turners beijveren zich de noodwendigheden van hun zijn te doen kennen en bekwamen schitterende uitslagen. Echter is het doel nog verre van bereikt.

Het edele van ons streven, het verhevene van ons doel wordt door de groote massa nog niet begrepen. Onze „Voorwacht” zenden wij vooruit, om onze kamp te bereiken. Zij zal doordringen in elk huis, in elk gezin, en daar pleiten voor onze zaak. Wij hebben eene groote hoop in ons werk, en vragen alleenlijk zedelijken steun, alhoewel daadwerkelijke hulp ons zee welkom is, overtuigd dat ieder ons langzamerhand zal begrijpen en stilaan medehelpen tot de alzijdige ontwikkeling van onzen stam, van ons volk. Alles wat onder onze bevoegdheid valt zullen wij behandelen en bespreken. Er ligt dus een breed veld voor ons. Niets mag den turner vreemd zijn, want turnen beoogt niet alleen lichamelijke maar ook zedelijke en geestelijke ontwikkeling van den mensch.

Wij zullen ons ook wagen op kunstgebied, niet als toonaangevende alwetters, maar als ijverige kunstminnaars, steeds naar het goede en het ware strevend, het goede recht zullen

291. De Vrede (1858-)

- I. Brussel : M.I.P. : 1-IV-1860 (III, nr. 25).
- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Annoncenblad voor alle standen”.
  - d. *Prijs* :
    - 4 fr. per jaar voor St. Niklaas.
    - 4,5 fr. per jaar voor België.
  - e. *Formaat* : 50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
  - h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 1-IV-1860 (III, nr. 25).
  - d. e. *Uitgever, Drukker* : Schuerman-Vercauteren.
- IV. Katholiek nieuws- en aankondigingsblad.

292. De Vrije Druipers (1870-)

- I. Gent : U.B./J. 1845 : 7-VIII-1870 (1, nr. 30).
Brussel : M.I.P. : 9-I-1870 (3^e proefnummer), 15-I-1876 (VII, nr. 296).
- II. a. *Ondertitel* :
  - „Gazette van St. Nikolaas en van het Arrondissement”.
  - „(Weekblad voor alle Standen).
  - Gazette van St. Nikolaas en van het Arrondissement” op 7-VIII-1870 (1, nr. 30).
  - „Nieuws- en Aankondigingsblad” op 15-I-1876 (1, nr. 30).
- d. *Prijs* :
  - 5 fr. per jaar voor de stad.
  - 6 fr. per jaar voor België.
  - 6 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
  - 52 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. op 9-I-1870 (3^e proefnummer).
  - 55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. op 7-VIII-1870 (1, nr. 30).
  - 54 × 37 cm, 4 kol. 4 pp. op 15-I-1876 (VII, nr. 296).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.

---

wij steeds verdedigen en naar goeden raad of meerdere bevoegdheid leerzaam luisteren. Eén punt stellen wij voorzichtig buiten ons werkplan : Politiek. Wij zeggen met onzen makker Harty, schrijver van de Belgischen Turnbond „hiervoor bestaat eene eenvoudige reden : de gymnastiek kent geen politieke verdeelingen. Er bestaat geen liberale, katholiek of socialistische gymnastiek, of zelfs geen andere ; er is slechts goede en slechte gymnastiek...”

- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 9-1-1870 (3^e proefnummer).
Laatst voorhanden nummer : 15-1-1876 (VII, nr. 296).
 c. d. e. f. *Eigenaar, Uitgever, Drukker, Beheer, Hoofdredacteur* :
 G. Crombez.
- IV. Liberaal, nieuws- en aankondigingsblad (1).

293. *De Waasbode* (1885-) (2)

- I. Gent : U.B./J. 1848 : 27-X-1889 (VII, nr. 35).
 Antwerpen : S.B./S. : 8-XII-1889 (VII, nr. 41).
 Leuven : U.B./F.H. 416/5 : 2-IX-1888 (VI, nr. 26).
 Brussel : M.I.P. : 27-XII-1885 (IV, nr. 40), 3-I-1886 (IV, nr. 41),
 29-IX-1889 (VII, nr. 31), 6-X-1889 (VII, nr. 32).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Onpartijdig Nieuws- en Aankondigingsblad”
 „of het nieuws van de week. Onpartijdig Nieuws- en Aankondigingsblad” op 2-IX-1888 (VI, nr. 26).
 „Onpartijdig Nieuws- en Aankondigingsblad. Bijzonder ingericht voor alle aankondigingen van Duiven en Handboogprijskampen, enz.” vanaf 29-IX-1889 (VII, nr. 31).
- d. *Prijs* :
 2,5 fr. per jaar voor St. Niklaas.
 3 fr. per jaar voor België.
 5 fr. per jaar voor het buitenland.
- e. *Formaat* :
 46 × 29 cm, 4 kol. 4 pp.
 41 × 28,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 2-IX-1888 (VI, nr. 26).
 42,5 × 29 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 29-IX-1889 (VII, nr. 31).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Houtmarkt 18, St. Nikolaas.

(1) Op 9-1-1870 (3^e proefnummer) verklaart G. CROMBEZ : „De Vrije Drukpers”, is een blad van algemeen belang, een weekblad voor alle standen, dat enkel het openbaar nut en het algemeen belang zal trachten te helpen bevorderen. De Binnen- en buitenlandsche berichten zullen getrouw en waarheidsvol opgenomen worden.

Aan Kunsten, Letter- en Wetenschappen zal immer een deel van ons blad toegewijd worden. Stichtende novellen en rederomans zullen steeds de nummers van „de Vrije Drukpers” sieren. Handel, Nijverheid, maatschappelijke kwestien enz., zullen enkel tot algemeen welzijn worden verhandeld...”

(2) *De Waasbode* is de opvolger van *De Post*.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 27-XII-1885 (IV, nr. 40) (1).
Laatst voorhanden nummer : 8-XII-1889 (VII, nr. 41).

d. e. *Uitgever, Drukker* : A. Kockelbergh-De Raet, Houtmarkt 18,
St. Nikolaas.

IV. A-politiek nieuws- enannoncenblad. (1)

294. De Waasche Belangen (1905-)

I. Gent : U.B./J. 1849 : 17-XII-1905 (I, nr. 1), 13-V-1906 (nr. 3).
Brussel : M.I.P. : 17-XII-1905 (I, nr. 1), 13-V-1906 (nr. 3).

II. d. *Prijs* : ?

e. *Formaat* : 36,5 × 25 cm, 3 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : onregelmatig.

h. *Adres* : lokaal Casino, Statiestraat, St. Nikolaas.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 17-XII-1905 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 13-V-1906 (nr. 3).

e. *Drukker* :

Wed. G. Crombez, op 17-XII-1905 (I, nr. 1).

Arthur Matthys op 13-V-1906 (nr. 3).

IV. Liberaal propagandablade (2).

---

(1) Op 27-XII-1885 (IV, nr. 40), p. 1, kol. 1 : „Heden verschijnt voor de eerste maal „De Waasbode”. Zoals wij reeds onze lezers bekend gemaakt hebben zal dit een van de schoonste en nuttigste weekbladen zijn welke er bestaat. Alles zal (buiten politiek) er zijne plaats in vinden.”

Op 13-XII-1875 (IV, nr. 38) verklaarde *De Post*, p. 1, kol. 1 : „Met eersten Januari aanstaande, zal het weekblad „De Post”, den naam aannemen van : „De Waasbode”.

Dit blad zal 16 kolonnen, kleinen gewonen druk op een formaat in dubbel post (gesatineerd papier) hebben, en zal inhouden :

Alle onpartijdig nieuws, de bijzonderste gebeurtenissen van het Bin- en Buitenland, Stadsnieuws, Burgerlijken Stand der stad St. Nikolaas en zooveel mogelijk der omliggende gemeenten, Muziek- en Toneelnieuws, rechterlijke Kronijk, alle soorten van nieuws voor Duiven-, Bal- en Handboogmaatschappijen, Aankondigingen als : Openbare verkoopingen enz. vertrekuren van ijzeren wegen, Postdienst, wekelijksche markten enz. enz. Door de groote hoeveelheid Duivennieuws en deszelfs uitslagen zullen onze geabonneerden te rekenen van 1^e Juni tot einde Augustus wekelijks een bijvoegsel ontvangen.

... Proefnummers zullen Zondag 3 en 10 Januari 1886 gezonden worden; ...”

(2) Het programma luidde : „Welk is het doel dat wij beoogen bij het uitgeven van dit blad ?

Het huldigen der gedachten van verdraagzaamheid, vrijheid en gelijkheid die de grondvesten uitmaken der liberale leer ;

het verdedigen van een politiek programma gesteund op enkel en zuiver algemeen stemrecht ;

rechtmatig en eerlijke toepassing der evenredige vertegenwoordiging in alle verkiezingen ;
kosteloos en verplicht onderwijs voor het volkskind met eerbiediging der vrijheid van schoolkeus voor den familie vader ;

persoonlijken dienstpligt of keuring aller krijsuitgaven wier noodzakelijkheid tot 's landsverdediging niet bepaald bewezen is ;

nadere wetsbepalingen de betrekkingen regelende tusschen werkgever en werker ;

295. De Waassche Duif (1906-)

- I. Gent : U.B./J. 1850 : 21-I-1906 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 414/15 : 21-I-1906 (I, nr. 1), 11-II-1906 (I, nr. 4), 18-VIII-1907 (II, nr. 31).
Brussel : M.I.P. : 21-I-1906 (I, nr. 1), 4-II-1906 (I, nr. 3), 21-IV-1907 (II, nr. 14), 20-X-1907 (II, nr. 40).
- II. a. *Ondertitel* :
„Orgaan der Duivenliefhebberij van 't Land van Waas”.
„Orgaan der Duivenliefhebberij van Vlaanderen op 20-X-1907 (II, nr. 40).
- b. *Vignet* : Vliegende duif.

verbetering der wet op de werkongevallen; toekenning van een degelijk pensioen om den afgeslaafden werkman;

behartiging der landbouwbelangen en inzonderlijk opening der grens- en afschaffing der quarantaneplagerijen. Billijk vervoer op staats- en buurtspoorwegen van mest- en voedingsstoffen. Uitbreiding van landbouwonderwijs;

verdediging aller stoffelijke belangen van ons Waasland, tot heden door onze klerikale vertegenwoordigers zoo erg verwaarloosd. Degelijke verbinding der beide scheldeoeveren voor Antwerpen; uitbreiding der haveninstellingen op den linkeroever; droogmaking der polders; betere omsluiting der spoorweg met het Waasland met die der verdere gedeelten des lands;

eisching eener volstrekte gelijkheid op taalgebied;

afschaffing van het vergunningsrecht.

ToT studie, bespreking en verdediging van bovenstaand programma wierd ons blad be-
sticht!

Dit programma met zijne echt volksgezinde strekking, met zijn zucht naar rechtvaardigheid en gerechtigheid, met zijn streven naar rechtverbetering voor alle standen, stellen wij tegenover het noodlottig bilan van een meer dan twintig jarige klerikale regeering :

Hardnekkige wijgering van enkel en zuiver algemeen stemrecht, om door knoeierij en kiesbedrog hare wankelende heerschappij te bevestigen;

willekeurige toepassing van een vervalscht stelsel van evenredige vertegenwoordiging;

verwoesting van het volksonderwijs om door onwetendheid haar rijk te bestendigen;

schandig behoud van het vervangingsstelsel;

onmacht op gebied van sociale werken;

plagerijen voor den landsman en bijzonderlijk voor den kleine landbouwer van het Waas-

land door het sluiten der grens en het behoud der opzettelijk te langdurige quarantane;

lasten den boer en kleinen nijveraar opgelegd door de wet op de werkongevallen;

verdubbeling der staatsschuld;

vermeerdering der rechtstreeksche en bijzonderlijk der onrechtstreeksche belastingen, der tol en accijsrechten;

oefening van gewetensdwang, vervolging van andersdenkenden en derhalve aanhitsing tot huichelarij en verbastering der karakters!

Deze tegenstelling zullen wij uitbreiden, het volk onderrichten, zijn echte belangen bespreken, zijne ware vrienden doen kennen, zijn huichelende vijanden ontmaskeren;

licht werpen op de doenwijze van hen die door de waassche boeren verheven hunne innigste belangen verwaarloozen, alsmede van hen die, jaren lang verkozen, ze zelf nog niet kennen!

Zie-daar ons doel! Wij zijn overtuigd dat ons werk goede vruchten opwerpen zal tot grooter nut en voordeel van al de wazenaren." (Cfr. 17-XII-1905 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 en 2).

- d. Prijs :
    - 4 fr. per jaar voor België.
    - 10 cent. per nummer.
    - 5 fr. per jaar voor Holland.
  - e. *Formaat* : 50 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks.
  - h. *Adres* : O. L. Vrouwplaats 22, St. Nikolaas.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 21-1-1906 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 20-x-1907 (II, nr. 40).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Ch. Kockelbergh-Van den Bulcke, O. L. Vrouwplaats 22,
 St. Nikolaas (1).
- IV. A-politiek blad voor Duivenliefhebbers (2).

296. Het Waasch Handelsblad (1861-)

- I. Brussel : M.I.P. : 14-II-1861 (1, nr. 13), 14-VII-1861 (1, nr. 28),
 27-x-1861 (1, nr. 43).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Donderdaegsch Aenkondigingsblad”.
 „Gazette voor alle standen” vanaf 14-VII-1861 (1, nr. 28).
- d. Prijs :
  - 5 fr. per jaar voor St. Niklaas.
  - 6 fr. per jaar voor België.
  - 7,5 fr. per jaar voor Holland.

---

(1) Karel Ludovicus KOCHELBERGH werd op 8 november 1881 te St. Nikolaas geboren. In 1910 nam hij het bedrijf van zijn vader Antonius Kochelbergh over. (Cfr. A. Stoop, *Proeve van Bibliografie der drukkers in de XIXe E. te St. Nikolaas gevestigd*, p. 142).

(2) Op 21-1-1906 (1, nr. 1), p. 1 kol. 1 verklaard het blad : „... „De Waassche Duif” zal zich inzonderheid bezig houden met de belangen der Waasche liefhebbers. Meer nog dan in andere centrums is hier een goed ingelicht duivenblad, bevattende afwisselende en aantrekkelijk artikels over onze liefhebberij noodig. Ons blad zal zich steeds op de hoogte houden van alle verbetering in onzen sport, zich geene moete ontzeggen, om liefhebberij den goede weg te doen bewandelen, verkeerdheden uit te roeien, nalatigheden te bekampen, de misbruiken te doen kennen en aan de kaak stellen.

„De Waassche Duif” zal een vrij en onafhankelijk blad zijn, wiens gastvrijheid steeds zal verzekerd zijn aan al wie het met de liefhebberij goed meent.

Uwen steun zal de moeilijke taak welke wij op ons nemen, zeer vergemakkelijken en ons tevens eene aangename aanmoediging zijn in ons streven de „Waassche liefhebberij” steeds hooger en hooger te doen stijgen en hare rechtmatige plaats in den duivenwereld te zien inwinnen...”

- e. *Formaat* :
 42,5 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp.
 54,5 × 39,5 cm, 4 kol. 4 pp. „met desnoods een byvoegsel voor annoucen”, vanaf 14-VII-1861 (I, nr. 28).
- f. *Periodiciteit* :
 2 × per week (do. en za.) (1).
 wekelijks (zo.) vanaf 14-VII-1861 (I, nr. 28).
- g. *Oplage* : 1250 ex.
- h. *Adres* :
 Peperstraet, 126.
 Apostelstraet 106, vanaf 14-VII-1861 (I, nr. 28).
- III. a. *Stichtingsdatum* : 1-1861 (2).
Enig voorhanden nummer : 14-VII-1861 (I, nr. 28).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 A. Gysdaele-Camerman, St. Nikolaas.
 L. Onghena-D'Hollander, Apostelstraet 106, op 27-X-1861 (I, nr. 43).
- IV. Nieuws- en annoucenblad. Strekking niet uit te maken.

297. De Wazenaar (1907-)

- I. Gent : U.B./J. 1576 : 17-III-1907 (I, nr. 1), 10-V-1908 (II, nr. 7),
 21-V-1908 (II, nr. 9), 24-V-1908 (II, nr. 10).
 Antwerpen : S.B./S. : 3-V-1908 (II, nr. 6).
 Brussel : K.B./F.M. : 17-III-1907 (I, nr. 1).
 Brussel : M.I.P. : 8-XII-1907 (I, nr. 2), 19-IV-1908 (II, nr. 5).
- II. a. *Ondertitel* : „Vlaamsch Katholiek Blad”.
 d. *Prijs* : gratis.
 e. *Formaat* :
 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 2 pp. vanaf 3-V-1908 (II, nr. 6).
 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 24-V-1908 (II, nr. 10).
 f. *Periodiciteit* : onbepaald (3).

(1) Waarschijnlijk was het nummer van de Donderdag uitsluitend een annoucenblad en dat van de Zondag meer nieuwsblad. Dit kan enerzijds uitgemaakt worden uit de ondertitel op 14-II-1861 (I, nr. 13) en uit de vermelding op de twee latere nummers „ met desnoods een bijvoegsel voor annoucen”

(2) Handschrift van WARZÉE (M.I.P. te Brussel).

(3) Op 17-III-1907 (I, nr. 1), p. 1 : „Ons blad zal op ongeregelde tijden verschijnen. Dat hangt af van de omstandigheden, en van de gebeurtenissen. In eene maand kan men soms twee malen iets te zeggen hebben; er kunnen drie maanden verlopen zonder dat er

- h. Adres : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 17-III-1907 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 24-V-1908 (II, nr. 10).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Strybol-Van Hoeylandt, Beveren.
 De Windt-Windhey, Stekene op 8-XII-1907 (I, nr. 2).
 Gebr. Beeckx, Temsche op 19-IV-1908 (II, nr. 5).
 Strybol-Vercruyssen, St. Nikolaas, vanaf 3-V-1908 (II, nr. 6).
 Schuerman-Boeykens, Temsche op 21-V-1908 (II, nr. 9).
 Em. Van Haver, St. Nikolaas, op 24-V-1908 (II, nr. 10).
- IV. Katholiek propagandebled voor arbeiders (I).

298. De Zon (1900-) (I)

- I. Gent : U.B./J. 1809 : 16-IX-1900 (I, nr. 33), 21-IX-1902 (III, nr. 38).
 Antwerpen : S.B./S. : 4-II-1900 (I, nr. 1), 28-X-1900 (I, nr. 39),
 2-X-1900 (I, nr. 44), 23-VI-1901 (II, nr. 25).
 Leuven : U.B./F.H. 428/II : 4-II-1900 (I, nr. 1), 13-V-1900
 (I, nr. 15), 13-VI-1900 (I, nr. 15).

iets belangrijks zich voordoet.

Als men dan toch u iets moet zeggen dan wordt het „praat“. Daarom zal ons blad worden uitgedeeld als er waarlijk „iets“ te zetgen is, en dan zullen wij naar de mae van ons vermogen, trachten over dat „iets“ goede, gezonde en ernstige gedachten te geven.”

(1) Op 17-III-1907 (I, nr. 1) verklaarde het blad aan de volgende beginselen vast te houden : „Het blijkt ons niet alleen wenschelijk, maar in tegenwoordige omstandigheden ook noodig voor de katholieke gedachte, een algemeen orgaan in het leven te roepen voor het land van Waas. Uit ganscher harte sturen wij onze dankbare hulde tot de Katholieke weekbladen die met zooveel moed en trouw onze christene grondbeginselen verdedigen. Doch hun invloed, hoe heilzaam ook, is noodzakelijk beperkt tot den kring hunner abonneuten. Wij meenen het dus wenschelijk van tijd tot tijd een blad te doen verschijnen, dat kosteloos uitgedeeld, de katholieke stem zal laten klinken, ook bij dezen die niet tot de gewone lezers onzer verdienstelijke weekbladen behooren...”

...onze leus zal zijn „Voor God en Vaderland“. Voor God in alle vraagpunten en van Godsdienst en Onderwijs; voor Vaderland in alle kwestien ons Vorstenhuis en onze nationale instellingen zakende en deze betrek hebbende op den vooruitgang van ons duurbaar België. Men weet het immers maar al te wel : zooals het verbond : Liberaal - Socialist gezwooren vijand is van onze Godsdienst, zoo is socialist tegenstrijdig met aller gevoel van Vaderlandsliefde.

Naast het verdedigen der hoogste zedelijke belangen van ons volk, willen wij een open oog houden over de stoffelijke belangen van het Arrondissement.

... Ons Katholiek geloof de stoffelijke belangen van onze streek, onze vrienden die door het vertrouwen des volks geroepen zijn in de wetgevende of besturende vergaderingen zullen wij dus verdedigen; kloek en klaar, doch ook zonder iemand te kwetsen...

Wij verdedigen ons katholiek recht onze katholieke belangen en onze katholieke vrienden met eerlijke wapenen, niet met wapens waarover met blozen moet. Wij willen vechten gelijk leeuwen, niet gelijk Slangen.”

(2) *De Zon* wordt op 8 januari 1905 opgevolgd door *De Volksstem*.

Brussel : K.B./F.M. : 13-v-1900 (I, nr. 15), 9-vi-1901 (I, nr. 23).
Brussel : M.I.P. : 4-ii-1900 (I, nr. 1), 15-iv-1900 (I, nr. 11),
7-iv-1901 (II, nr. 14), 29-xi-1903 (IV, nr. 48), 27-xi-1903 (IV,
nr. 48).

II. a. *Ondertitel* :

„Weekblad van de Socialistische Federatie der Arrondissementen St. Nicolaas en Dendermonde”.

„Weekblad voer de Arrondissementen St. Nicolaas, Dendermonde en Thielt”. vanaf 7-iv-1901 (II, nr. 14).

b. *Vignet* :

Een man die leest aan tafel. Zijn ene hand houdt hij aan zijn voorhoofd, in de andere houdt hij een sigaret, vanaf 15-iv-1900 (I, nr. 11).

c. *Motto* :

„De kennis der waarheid maakt den mensch vrij, goed en gelukkig”.

d. *Prijs* :

0,30 fr. per 3 maanden.

1,5 fr. per jaar.

2 cent. per nummer.

4 fr. per jaar buiten België.

e. *Formaat* : 42,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : wekelijks.

h. *Adres* :

Arrondissement St. Nicolaas : Vijfstraat 113.

Arrondissement Dendermonde : Dyckstraat 31.

Vanaf 28-x-1900 (I, nr. 39) :

Arrondissement St. Nicolaas : Vijfstraat 113.

Arrondissement Dendermonde : Oude Vest 18.

Vanaf 2-xii-1900 (I, nr. 44) :

Arrondissement St. Nicolaas : Vijfstraat 113.

Arrondissement Dendermonde : Oude Vest 18.

Arrondissement Thielt, Hoogstraat 56.

Vanaf 21-ix-1902 (III, nr. 38) :

Arrondissement St. Nicolaas : Regenciestraat 71.

Arrondissement Dendermonde : Dyckstraat 39.

Arrondissement Thielt : Hoogstraat 56.

Vanaf 29-xi-1903 (IV, nr. 48) :

Arrondissement St. Nicolaas : Regenciestraat 71.

Arrondissement Dendermonde : Dyckstraat 39.

- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 4-II-1900 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 31-I-1904 (v, nr. 5).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Stautemas, St. Jacobnieuwstraat 45, Gent.
- f. *Beheer* :
Kloosterstraat 186, Zele.
Jules Van de Weghe, vanaf 29-XI-1903 (iv, nr. 48).
- IV. *Socialistisch propaganda blad* (I).

---

(1) Op 4-II-1900 (I, nr. 1) : „Gegroet, nederig socialistisch weekblaadje, gegroet! Is uw formaat klein, uw doel is groot, daar Gij strijdt om de mensheid uit ellende en slavernij, uit de klauwen der ikzucht te verlossen.
Volbreng uw grootsche taak als het hemelsvuur wiens naam gij draagt.
Verjaag onwetendheid en overstand, nacht voor menselijke hersenen, de bron van kwaad.
Stort troost en hoop in het hart der arme domme werklieden en boeren, wier leven eene marteling is en toon hun eindelijk redding in de nakende toekomst.
Werp licht in de geest der ouwen opdat zij klaar zien in de oorzaak hunner smarten.
Verwarm, O „Zon”, de verdrukten door uw woord, doe hun bloed sneller vloeien, hun hart kloppen voor het recht, hun zielloos oog van mannelijkheid ontvlammen, de vrijheidszang ontsnappen aan hun borst opdat een nieuw levenslust de strijd geest in hun verdoofd gemoed doet heropvlammen...”

STEKENE

299. *Gazet van Stekene (1898-1914)*

- I. (1). Drukkerij Van Hoyer, Dorpstraat 21, Stekene: 29-v-1898 (I, nr. 1) — 2-v-1914 (xvi, nr. 52).
- II. a. *Ondertitel* :
„(Boerkensblad). Op gesteld door eenige Boeren, Burgers en Werklieden”.
„Of het Boerkensblad. Op gesteld door eenige Boeren, Burgers en Werklieden”. vanaf 13-viii-1898 (I, nr. 12).
- c. *Motto* :
„Godsdienst. Eigendom. Huisgezin”. tot 13-ii-1909 (xi, nr. 40)
- d. *Prijs* :
3,5 fr. per jaar voor Stekene.
4 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
Vanaf 5-vi-1898 (I, nr. 2) :
3 fr. per jaar voor Stekene.
4 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
Vanaf 7-i-1899 (I, nr. 33) :
3 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
58,5 × 36 cm, 4 kol. 4 pp.
55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 25-vi-1898 (I, nr. 5).
61 × 40,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 28-viii-1898 (I, nr. 14).
59 × 38 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 26-v-1900 (iii, nr. 1).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 29-v-1889 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 2-v-1914 (xvi, nr. 52).

---

(1) Zowel te Leuven (U.B./F.H. 184/12), te Antwerpen (S.B./S.), te Gent (U.B./J. 1757) en te Brussel (K.B./F.M. en M.I.P.) worden nog nummers bewaard die echter vallen onder de reeks bewaard in de Drukkerij Van Hoyer te Stekene.

b. *Stichters* :

Frans Van Brussel (1), Peter de Windt (2) en Désiré De Pauw (3).

IV. Katholiek, lokaal nieuws- en aankondigingsblad (4).

---

(1) De *Gazet van Stekene* zag het licht ter gelegenheid van de katholieke zegepraal in de wetgevende verkiezingen van 22 juni 1898. Amper een week na Van Brussels verkiezing tot volksvertegenwoordiger, ontstond het blad. Frans Van Brussel overleed te Lokeren op 17 juli 1923 (Cfr. *Gazet van Stekene*, 12-VI-1918 (1, nr. 23), p. 1, kol. 1 & 2, eveneens bewaard in de Drukkerij Van Hoye).

(2) In mei 1914 vluchte DE WINDT naar Nederland. Na de eerste wereldoorlog keerde hij terug naar Stekene om er zijn activiteiten van drukker-uitgever voort te zetten. Hij overleed in 1934. (Cfr. *Gazet van Stekene*, 12-VI-1948 (1, nr. 23), p. 1, kol. 3 en p. 2, kol. 1. Ook mondeling vernomen van de heer Hector VAN HOYE, uitgever van het weekblad sinds 1936).

(3) Désiré DE PAUW was, als onderwijzer, de vurigste bezieler van het weekblad. Hij overleed op 14 mei 1946 (Cfr. *Gazet van Stekene*, 12-VI-1948 (1, nr. 23), p. 1, kol. 1 en p. 2, kol. 1).

(4) Op 29-V-1898 (1, nr. 1), p. 2 kol. 2 : „Thans brengen wij u de goede tijding. Hier is „de *Gazet van Stekene*” of het „Boerkensblad”, de katholieke gazet waar gy Stekenaren zo lang opgewacht hebt.

... onze politiek zal eenvoudig wezen, immers den broer is geen politieker, doch nooit zullen wij aarzelen op te treden, waar wij onze eerlijke instellingen „Godsdienst, Huisgezin en Eigendom” bedreigd zien...”

TEMSE

300. Annoncenblad

- I. Leuven : U.B./F.M. 47/5 : 28-VIII-1859 (nr. 518).
Brussel : M.I.P. : 17-II-1856 (nr. 336).
- II. a. *Ondertitel* : „van Temsche”.
d. *Prijs* : ?
e. *Formaat* : 30 × 19 cm, 2 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 17-II-1856 (nr. 336).
Laatst voorhanden nummer : 28-VIII-1859 (nr. 518).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
R. Ceuterick, te Temsche op 17-II-1856 (nr. 336).
Wwe Ceuterick, te Temsche op 28-VIII-1859 (nr. 518).
- IV. A-politiek annoucenblad.

301. De Baanbreker (1910-)

- I. Gent : U.B./J. 1758 : VII-1911 (1, nr. 7).
Leuven : U.B./F.H. 64/22 : I-1911 (1, nr. 1).
Brussel : K.B./F.M. : I-1911 (1, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : XI-1910.
- II. a. *Ondertitel* :
„Tot levensverheffing van Post-, Telegraaf-, en Spoorbeambten”.
b. *Vignet* :
Fakkcl met een wiel er achter. Links : een telefoonpaal.
d. *Prijs* : 1,75 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : maandelijks.
h. *Adres* : Wautersstraat 5, te Temsche.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : XI-1910.
Laatst voorhanden nummer : VII-1911 (1, nr. 7).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
Jef Hinderdael, Wautersstraat 5, Temsche.

IV. Vlaamsgezind (1), katholiek vakblad voor spoorweg-, post- en telegraafbedienden (2).

302. De Belgische Brievenbesteller (1909-)

- I. Gent : U.B./J. 1759 : VII-1909 (I, nr. 1), VII-1910 (II, 2^e reeks, nr. 1), XII-1912 (IV, nr. 23).
Leuven : U.B./F.H. 67/1 : IX-1910 (II, tweede reeks, nr. 5) (1), X-1910 (II, tweede reeks, nr. 7).
Brussel : K.B./F.M. : VII-1909 (I, nr. 1), X-1910 (II, tweede reeks, nr. 8).
Brussel : M.I.P. : VII-1909 (I, nr. 1), IX-1909 (I, nr. 3), I-1910 (II, nr. 1), III-1910 (II, nr. 6), VII-1910 (II, tweede reeks, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Maandblad buiten alle politieke partijen”.
„Halfmaandelijksch vakblad, buiten alle politieke partijen” vanaf III-1910 (II, nr. 6).
- b. *Vignet* : Brievenbesteller.
- c. *Motto* :
„Een voor allen, allen voor één!”
„Eendracht maakt macht
Vereende kracht is heldenmacht” vanaf VII-1910 (II, nr. 1).
- d. *Prijs* : 1,50 fr. per jaar.
- e. *Formaat* :
28 × 19,5 cm, 2 kol. 8 pp.
28 × 19,5 cm, 2 kol. 12 pp. op IX-1909 (I, nr. 3).
46 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf I-1910 (II, nr. 1).
28 × 19,5 cm, 2 kol. 8 pp. op III-1910 (II, nr. 6).
46 × 30 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf VII-1910 (II, tweede reeks nr. 1).

---

(1) „... Het is hierbij niet te doen om op te ruïen of vyandige gevoelens aan te kweken onder de Vlamingen, de misdeelden. Het gaat hier alleen om de vraag : of de „Vlaamsche gelijkheid” zooals die door den Baanbreker verstaan wordt, de ware gelijkheid is, ofwel de franskiljonistische?

... De groote lijnen die hij te volgen heeft zijn hem door zijn zuivere Vlaamsch gezindheid — reeds van voren af aan getekend...” (Cfr. I-1911 (I, nr. 1), p. 1).

(2) Het blad verklaarde verder nog : „... Jawel, want de titel zegt méér, dan dat het blad blootweg ter verdediging van belangen der genoemde beambten gesticht werd. Hij verklaart dat „de Baanbreker” wil meewerken tot *L e v e n s v e r h e f f i n g* dier beambten en levensverheffing nu — gij stemt het toe, waarde lezer — is méér dan eten, drinken nog wat! : — Letterkunde, Kunst, Wetenschap, Wijsbegeerte en Godsdienst doen mée in onze Levensverheffing en daarom zal „de Baanbreker” ook die dingen aanroeren naast de onmiddellijke belangen.” (Cfr. I-1911 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1).

- f. *Periodiciteit* : maandelijks.
 h. *Adres* : Jef Hinderdael, Temsche.
 III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : VII-1909 (I, nr. 1).
       Laatst voorhanden nummer : XII-1912 (IV, nr. 23).
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
       Jef Hinderdael, Temsche.
       Idem, Wautersstraat 5, Temsche op XII-1912 (IV, nr. 23).
 IV. A-politiek vakblad voor brievenbestellers (I).

303. Gazette van Temsche (1862 (   )

- I. Gent : U.B./J. 1760 : 10-IX-1876 (XVI, nr. 15), 30-XI-1884

(1) Het programma luidde : „Wij hebben, herhaalde malen, met vrienden en bekenden, den toestand onder allerlei opzicht beschouwd en wij zijn tot het besluit gekomen : dat een Vlaamsch blad ter verdediging van de belangen onzer brievenbestellers eene noodzakelijkheid blijkt.

Als men in Vlaanderen (dat is, om alle misverstand te voorkomen : als men in Vlaamsch-sprekend België) het gevoel van eensgezindheid onder de brievenbestellers wil aankweeken en bij hen den moed tot bespreken en verdedigen hunner belangen wil ontwikkelen, dan kan zulks alleen doelmatig geschieden in hunne eigen taal en door eigen taal en door eigen mannen.

Vreemde klanken mogen al instemming vinden ; vertalingen kunnen nuttig heeten... het baat ten slotte toch weinig, zoolang men niet ondereen kan spreken „van hart tot hart” ! Want op gevoel komt het aan, als men 'n zaak van algemeen belang wil bevorderen ; meê voelen moet gewekt worden en dat kan, in Vlaanderen, maar alleen bereikt worden door de warmte van het Vlaamsche woord uit Vlaamsche borst.

Het lijden en strijden, de wenschen en verzuchtingen van de Vlaamsche brievenbestellers ; hun leed en hun vreugde, ze moeten het in eigen taal kunnen uitstorten, in de overtuiging dat hun woord door andere rnakkers in Vlaamsch-België zal vernomen worden en daar weerklank vinden in menig gemoed.

Zóó wordt het zaak gestrooid, dat lang in de harten verscholen kan liggen maar toch éénmaal zwelt, zwelt en ontkiemt en waaruit dan het gevoel wordt geboren dat wij allen voor één en één voor allen moeten strijden.

Daarom vinden wij een blad, in eigen taal noodzakelijk.

Naast de Fransche bladen aldus, die de belangen der Belgische Brievenbestellers verdedigen, willen wij een Vlaamsch blad stichten, om zoo... saâm te werken voor het algemeén welzijn.

Onze geloofsbelijdenis (als men daarnaar vraagt) luidt bepaald : buiten alle politieke partijen.

Zoodat „De Belgische Brievenbesteller” het blad moet heeten van allen, in 't algemeen, en van niemand in 't bijzonder.

Waar de stoffelijke en zedelijke belangen onzer brievenbestellers geldt, daar staan onze kolommen wijd open : — men zende ons bijdrage, hoe meer hoe liever !

Artikels echter van éézijdig politieken- of van persoonlijken aard, sullen streng geweerd worden.

Ook wil onze bedoeling niet zijn : aanvallend op te treden tegen het Bestuur.

Waar onrecht geschiedt, zal het bekend gemaakt worden en wie lof verdient, hem zal lof gegeven worden ; alles binnen de palen der welvoegelijkheid.

Dat is onze stelregel.”

(Cfr. VII-1909 (I, nr. 1), p. 1 en 2).

(xxiv, nr. 28), 8-II-1891 (xxx, nr. 35), 6-XII-1891 (xxxI, nr. 26.)
7-III-1897 (xxxvi, nr. 38).

Antwerpen : S.B./S. : 14-VIII-1889 (xxix, nr. 10), 6-XII-1891
(xjxi, nr. 26), 10-I-1892 (xxxI, nr. 31), 14-VIII-1898 (xxxviii,
nr. 9), 20-XI-1910 (L, nr. 25).

Leuven : U.B./F.H. 191/2 : 3-VII-1887 (xxvii, nr. 4), 16-XI-1890
(xxx, nr. 23), 23-VIII-1891 (xxxI, nr. 11), 10-I-1892 (xxxI, nr. 31),
5-XI-1893 (xxxiii, nr. 21), 20-IX-1896 (xxxvi, nr. 14), 3-X-1987
(xxxvii, nr. 16), 4-VI-1899 (xxxviii, nr. 51).

Brussel : K.B./F.M. : 18-VII-1886 (xxvi, nr. 6), 19-V-1895
(xxxiv, nr. 49).

Brussel : M.I.P. : 18-XI-1877 (xvii, nr. 24), 19-X-1879 (xix,
nr. 19), 14-III-1880 (xix, nr. 40), 1-I-1882 (xxi, nr. 24), 26-IV-1885
(xxiv, nr. 48), 12-VII-1885 (xxv, nr. 7), 26-VIII-1888 (xxviii,
nr. 12), 2-IX-1888 (xxviii, nr. 13), 17-IV-1890 (xxix, nr. 46),
24-VIII-1890 (xxx, nr. 11), 21-IX-1890 (xxx, nr. 15), 31-V-1891
(xxx, nr. 51), 21-IX-1892 (xxxI, nr. 15), 31-I-1892 (xxxI, nr. 34),
10-IV-1892 (xxxI, nr. 44), 13-V-1894 (xxxiii, nr. 48), 12-VIII-1894
(xxxiv, nr. 9), 29-XI-1896 (xxxvi, nr. 24), 18-IV-1897 (xxxvi,
nr. 44).

II. a. *Ondertitel* :

„en van het kanton”.

„en van het kanton, bestaande uit de Gemeenten : Basel,
Cruybeke, Elversele, Haasdonck, Rupelmonde, Steendorp &
Thielbode” vanaf 30-XI-1884 (xxiv, nr. 28).

„Nieuws- & Annoncenblad van het Kanton” vanaf 26-VIII-
1888 (xxviii, nr. 12).

„en omliggende. Nieuws- & Annoncenblad” vanaf 8-II-1891
(xxx, nr. 35).^e

b. *Vignet* :

Wapenschild van Temsche, vanaf 13-V-1894 (xxxiii, nr. 48).

d. *Prijs* :

3 fr. per jaar voor Temsche.

3,5 fr. per jaar voor België.

10 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp.

50 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 19-X-1879 (xix, nr. 19).

55 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 14-III-1880 (xix, nr. 40).

62 × 42 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 23-VIII-1891 (xxxI, nr. 11).

- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 Kasteelstraat 41.
 Kasteelstraat 12, vanaf 21-IX-1890 (xxx, nr. 15).
 Kasteelstraat 41, vanaf 23-VIII-1891 (xxxI, nr. 11).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 10-IX-1876 (xvi, nr. 15).
Laatst voorhanden nummer : 20-XI-1910 (L, nr. 25).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Schuerman-Vercauteren.
 Schuerman-Bceykens, Kasteelstraat 41, Temsche vanaf 18-VII-1886 (xxvi, nr. 6).
 Idem, Kasteelstraat 12, vanaf 21-IX-1890 (xxx, nr. 15).
 Idem, Kasteelstraat 41, vanaf 23-III-1891 (xxxI, nr. 11).
- IV. Katholiek, a-politiek, nieuws- en aankondigingsblad.

304. Goeden Dag (1911-)

- I. Brussel : M.I.P. : 19-VIII-1911 (nr. 2), 29-VIII-1911 (nr. 3).
 Brussel : K.B./F.M. : 29-VII-1911 (nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
 „wordt uitgegeven door Vlaamsche Temschenaars en verschijnt bij Jef Hinderdael, te Temsche telkens dat er behoefte bestaat om een groet te brengen aan vriend of vijand.”
- b. *Titeltekening* : opgaande zon boven de zee en een goedendag.
- c. *Motto* : „Scild en de Vrint.”
- d. *Prijs* : ?
- e. *Formaat* : 35 × 22 cm, 2 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : Cfr. ondertitel zeer onregelmatig.
- h. *Adres* : Jef Hinderdael, Temsche.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 29-VII-1911 (nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 29-VIII-1911 (nr. 3).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Jef Hinderdael, Temsche.
- IV. Onafhankelijk (?), vlaamsgezind blad (1).

(1) In een polemiek met *De Wegwijzer* verklaart Jef Hinderdael : „... Wij weten niet, welk gedeelte den „Wegwijzer” het invloedrijkst is : Het Vlaamsgezind of 't Franschgezind gedeelte. Wij weten alléén dat er mannen tot de Katholieke partij behooren, die wij als knappe flaminganten begroeten. Als die in de redactie van den „Wegwijzer” wat te zeggen hebben dan vertrouwen wij, dat het Katholiek weekblad eerlijkheidshalve zal erkennen is 't nu niet, dan later — dat ons blad geen politiek blad is en ook niet gesticht werd om den „Wegwijzer (of wien ook) te bevechten, maar wel om de politiciers, die in bedoelde bladen of op andere wijze de Vlaamsche zaak tot een politieke „zaak” zouden willen verlagen...” (Cfr. 19-VIII (nr. 2), p. 2, kol. 2).

305. L'Hotel de Ville (1897-)

- I. Leuven : U.B./F.M. 209/5 : 6-III-1897 (I, nr. 2), 22-V-1897 (I, nr. 13).
- II. a. *Ondertitel* :
„Journal hebdomadaire. Organe des Administrations communales des Bureaux de bienfaisance et des Fabriques d'églises.”
d. *Prijs* : 5 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 56 × 36 cm. 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
h. *Adres* : Grand'Rue 30, à Tamines.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 6-III-1897 (I, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 22-V-1897 (I, nr. 13).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
M. Duculot-Roulin, Grand'Rue 30, à Tamines.
g. *Redactie* : M. Befays, Boignée (Ligny).
- IV. Katholiek, lokaal administratieblad.

306. De Schelde (1882-)

- I. Gent : U.B./J. 1761 : 6-XII-1885 (IV, nr. 49), 17-XII-1892 (XI, nr. 51), 23-XI-1895 (XIV, nr. 47), 7-X-1899 (XVIII, nr. 41), 7-II-1903 (XXII, nr. 6), 4-X-1913 (XXXII, nr. 40).
Antwerpen : S.B./S. : 10-VII-1886 (V, nr. 28), 3-I-1891 (X, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 350/7 : 30-XI-1884 (III, nr. 48), 20-IX-1890 (IX, nr. 38), 11-XI-1893 (XII, nr. 45), 20-I-1894 (XIII, nr. 3), 27-X-1894 (XIII, nr. 43), 3-XI-1894 (XIII, nr. 44), 10-VII-1897 (XVI, nr. 28).
Brussel : K.B./F.M. : 25-VII-1886 (V, nr. 30), 25-V-1895 (XIV, nr. 21), 5-III-1904 (XXIII, nr. 10).
Brussel : M.I.P. : 23-VII-1882 (I, nr. 29), 4-V-1884 (III, nr. 18), 8-XI-1885 (IV, nr. 45), 29-XI-1885 (IV, nr. 48), 8-III-1890 (IX, nr. 10), 14-V-1892 (XI, nr. 20), 31-III-1894 (XIII, nr. 13), 16-XI-1895 (XIV, nr. 46), 24-IV-1897 (XVI, nr. 17), 14-III-1898 (XVII, nr. 11), 16-VII-1898 (XVII, nr. 29), 30-VII-1898 (XVII, nr. 31), 3-VIII-1901 (XX, nr. 31), 4-VIII-1906 (XXV, nr. 32), 11-X-1913 (XXXII, nr. 41).
F. De Coninck, Marie-Josélaan 31, Blankenberge : 6-I-1906 (XXV, nr. 1).

II. a. *Ondertitel* :

„Nieuws- en Aankondigingsblad van Temsche”.

„Nieuws- en Aankondigingsblad van Temsche en omliggende plaatsen” vanaf 30-XI-1884 (III, nr. 48).

„Nieuws- & Aankondigingsblad van Temsche & omliggende” vanaf 3-VIII-1901 (XX, nr. 31).

„Nieuws- & Aankondigingsblad van Temsche en omliggende plaatsen” op 11-X-1913 (XXXII, nr. 41).

d. *Prijs* :

3 fr. per jaar voor Temse.

3,5 fr. per jaar voor België.

10 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 23-VII-1882 (I, nr. 29).

55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 30-XI-1884 (III, nr. 48).

55 × 37,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 31-III-1894 (XIII, nr. 13).

57 × 38,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 24-IV-1897 (XVI, nr. 17).

56 × 38,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 3-VIII-1901 (XX, nr. 31).

65 × 45 cm, 6 kol. 4 pp. op 11-X-1930 (XXXII, nr. 41).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).

h. *Adres* :

Markt 22, Temsche.

Markt 18, Temsche vanaf 31-III-1894 (XIII, nr. 13).

Kasteelstraat, Temsche vanaf 3-VIII-1901 (XX, nr. 31).

Oeverstraat, Temsche vanaf 6-I-1906 (XXV, nr. 1).

III. a. *Stichtingsdatum* : 1-1882 (1).

Eerst voorhanden nummer : 23-VII-1882 (I, nr. 29).

Laatst voorhanden nummer : 11-X-1913 (XXXII, nr. 41).

b. *Stichter* : Pieter De Landtsheer (2).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

De Landtsheer, Markt 22, Temsche.

Idem, Markt 18, Temsche, vanaf 31-III-1894 (XIII, nr. 13).

E. De Landtsheer, Kasteelstraat Temsche, vanaf 3-VIII-1901 (XX, nr. 31).

Idem, Oeverstraat, Temsche, vanaf 6-I-1906 (XXV, nr. 1).

f. *Medewerker* : Jef Hinderdael, vanaf 1893 (3).

(1) „Het was de eerste zaterdag der maand Januari 1882, wanneer ons weekblad „De Schelde” voor het eerste maal verscheen” (Cfr. 6-I-1906 (XXV, nr. 1), p. 1 „Ons Jubeleum).

(2) Cfr. 6-I-1906 (XXV, nr. 1), p. 1.

(3) Cfr. 6-I-1906 (XXV, nr. 1), p. 1, kol. 5.

h. *Zakencijfer* :

Het blad boekte reeds van bij het begin succes alhoewel „... In 1881 was het dagbladlezen op verre na zoo populair niet als thans; de rijke lui had een heilige afsluik van het Vlaamsch en hield zich mordicus aan Fransche dagbladen, dat klonk immer deftiger meer fashionable; de kleine burger bezat reeds zijn weekblad en de werkman las volstrekt niet...”

De verschijning van het nieuwe weekblad werd in de Gemeente en omliggende plaatsen wel onthaald. Het getal inschrijvers klom zoodanig, dat na de tweede maand zijn bestaan verzekerd was... en reeds den 3^e September van zijn eersten jaargang werd het formaat vergroot...” (Cfr. 6-I-1906 (xxv, nr. 1), p. 1, „Ons Jubeleum”).

IV. Katholiek, lokaal nieuws- en aankondigingsblad (1).

307. De Telefoon (1907-)

- I. Gent : U.B./J. 1762 : 13-IV-1907 (I, nr. 1), 7-XII-1907 (I, nr. 35).
Antwerpen : S.B./S. : 25-VI-1910 (IV, nr. 167), 9-VII-1910 (IV, nr. 169).

---

(1) „... „De Schelde” is gebleven Vlaamsch van hart en Vlaamsch van aard; de artikelen, die er in verschijnen gaan mee met den tijd maar behouden steeds den echt Vlaamschen stempel; immer frisch en jeugdig verschaffen ze eene aangename zondaglectuur, zonder den geest in politieke drift op te jagen of twist en tweedracht tusschen de burgers te zaaien.

Kortzichtige lieden zullen misschien wel zeggen, „wat kan een eenvoudig weekblaadje nog verrichten tusschen al die dichtgevlude dagbladen met groot Buitenlandsch Nieuws en vurige politiek?”

Wij zeggen dat het veel kan verrichten : naast de politieke nieuwsbladen, immers, die veeltijds opgezwollen zijn van snobisme en waanwijsheid, behoort eene kalme, gezonde lectuur die door den huisvader kan gelezen worden zonder dat zijne hersens aan overspanning lijden; lectuur, die hem spreekt van zijne streek, van zijn grond, van zijne medeburgers van zijn eigen leven in zijn omgeving. En dat bezorgt hem ons weekblad in ruime mate. De notarieele- en handelsaankondigingen, die „De Schelde” geregeld afkondigt, wijzen hem de baan om nieuwe nijverheidswegen te zoeken, en zoo verschaft het weekblad hem zedelijk en stoffelijk genot, dat in dagbladlezing niet kan vinden...” (Cfr. 6-I-1906 (xxv, nr. 1), p. 1).

Ter gelegenheid van zijn 25 jarig bestaan herhaalde het blad nog even een samenvatting van het programma verschenen in zijn beginnummers.

„... Handel en nijverheid der gemeente en van de streek zouden erin besproken en verdeeld worden, kunsten en wetenschappen hun deel krijgen, bloeiende lectuur zou zooveel mogelijk worden tusschen geschoven in vorm van mengelwerk, Godsdienst, Vorst en Vaderland steeds eerbiedigend. En met de hand op het hart mogen we zeggen dat de uitgever woord heeft gehouden. Wie vader De Landtsheer heeft gekend moet met ons getuigen, dat zijn blad steeds is geweest wat hij zelf was : rechtzinnig, vrank en vrij, wars van haatdragende gevoelens en de liefde tot waarheid en recht steeds op den voorgrond schuivende...” (Cfr. 6-I-1906 (xxv, nr. 1), p. 1).

Leuven : U.B./F.H. 375/4 : 13-IV-1907 (I, nr. 1), 4-V-1907 (I, nr. 4), 3-IX-1910 (IV, nr. 177).

Brussel : M.I.P. : 13-IV-1907 (I, nr. 1), 4-V-1907 (I, nr. 4), 18-V-1907 (I, nr. 6), 24-VII-1909 (III, nr. 119).

II. a. *Ondertitel* :

„Nieuws- & Aankondigingsblad voor Temsche en omstreken”.

„Nieuws- en Annoncenblad voor Temsche & omliggende gemeenten” vanaf 24-VII-1909 (III, nr. 119).

b. *Vignet* :

Schets van een telefoonpaal met er naast een brug. Links nog een schets van een stad met op de voorgrond een boot waarop „WILFORD”. Wapenschild van Temse, vanaf 7-XII-1907 (I, nr. 35).

c. *Motto* :

„Godsdienst. Moedertaal. Vaderland. Vrijheid” vanaf 7-XII-1907 (I, nr. 35).

d. *Prijs* :

2,5 fr. per jaar voor Temsche.

3 fr. per jaar voor België.

5 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp.

62 × 42 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 7-XII-1907 (I, nr. 35).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.) (1).

h. *Adres* : Zie Uitgever, Drukker.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 13-IV-1907 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 3-IX-1910 (IV, nr. 177).

d. e. *Uitgever, Drukker* : De Bock & Cie, Temsche.

IV. Katholiek, lokaal, nieuws- en aankondigingsblad (2).

---

(1) Op 13-IV-1907 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 verklaarde het blad nochtans : „... Onze gazet is noch dag- noch weekblad en zal verschijnen op onbepaalde tijdstippen volgens de omstandigheden die zich voordoen en de gevallen het vereischen...” Toch verscheen het blad regelmatig iedere zaterdag.

(2) Het programma luidde : „... Wij zullen trachten te geven al wat nuttig en aangenaam is en onze kolonnen openen voor al degenen die verlangen een woord of een wenk neer te schrijven tot voordeel en opbeuring van Temsche in het bijzonder en tot het welzijn der maatschappij in het algemeen.

Niets in strijd met Godsdienst of goede zeden wordt opgenomen.

Er wordt den mededeelers de volledigste en loyaalste geheimhouding gewaarborgd.

Er is ons rechts en links medehulp beloofd : wij zijn gelukkig er te mogen oprekenen.

Ook mogen al degenen die denken een nuttig en deftig gebruik te kunnen maken van de rechtbaarheid van „De Telefoon” vrij over zijn kolonnen beschikken.

Aanvragen of kwestien die „De Telefoon” gedaan of voorgelegd worden, zal, zoo mogelijk, een antwoord gegeven worden door bevoegde medehelpers...” (Cfr. 13-IV-1907 (I, nr. 1), p. 1).

308. De Tijdgeest (1910-)

- I. Gent : U.B./J. 484 : v-1910 (nr. 5), VII-1910 (nr. 8).
Brussel : K.B./F.M. : 1-1910 (1, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 1-1910 (1, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* : „Maandblad, voor Algemeene Ontwikkeling.”
c. *Motto* : „Lees en denk.”
d. *Prijs* : 1 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. ^e
f. *Periodiciteit* : maandelijks.
h. *Adres* : Jef Hinderdael, Wautersstraat 5, Temsche.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 1-1910 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : VII-1910 (nr. 8).
d. e. *Uitgever, Drukker* : ^e
Jef Hinderdael, Wautersstraat 5, Temsche.
- IV. A-politiek letterkundig blad (1).

309. De Volkswil (1896-)

- I. Gent : U.B./J. 1764 : 5-x-1896 (1, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 409/2 : 5-x-1896 (1, nr. 1), 11-x-1896 (1, nr. 2).
- II. a. *Ondertitel* : „Orgaan der Waasche Werklieden partij”.
c. *Motto* :
„Wij willen wat is recht en zullen winnen wat wij willen.
Eerbied aan den Arbeid, Bron van allen Rijkdom.”
d. *Prijs* : 2 cent. per nummer.

---

(1) Op 1-1910 (1, nr. 1) : „... de meeste tijdschriften en tijdschriftjes verschijnen om... te verdwijnen! Het zijn in elk geval zóóvele ‚verschijnselen‘ van aanzwellend Vlaamsch leven; het zijn zóóvele voortekenen van een tijd, die nakend is, waarin ons volk zijn zelfstandigheid van weleer zal veroverd hebben; zij laten vermoeden : wat Vlaanderen zal kunnen wanneer het zal hebben : een degelijk Vlaamsch Hoger Onderwijs. ... van dat standpunt beschouwd kan aldus „de Tijdgeest” niet het werk wezen van eenige politieke of Godsdienstige partij.

Partijen — ze mogen een noodzakelijk kwaad heeten, waaraan zich, in zekere mate niemand althans, voor een tijdig geheel onttrekken kan — partijen toch belemmeren ze den enkele in de ontwikkeling van zijn geestelijk wezen. Wie alzoo leven wil voor Vlaanderen, moet trachten dat hij leven kunnen voor zich zelven; hij moet eerst zijn eigen teruggevonden hebben en vrij zijn van alle partijgeest...

Evenmin in de dienst van eenig welke school wil „de Tijdsgeest” staan.

... Oprechtheid is de grondslag, waarop ons tijdschrift gesticht werd...

„Maar dit mogen wij althans meêdelen :

het aantal dergenen die met ons het zelfde doel betrachten, is méér dan voldoende gebleken, om de kosten dezer uitgave te kunnen dekken...”

- e. *Formaat* : 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
  - h. *Adres* : lokaal „Eldorado”, Temsche.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 5-I-1896 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 11-X-1896 (I, nr. 2).
- d. *Uitgever* :
 Van Hoyweghen, Vischmarkt 34, Leuven.
 Fl. Christiaens, Gaverstraat 39, St. Nicolaas op 11-X-1866
 (I, nr. 2).
  - e. *Drukker* : Van Hoyweghen, Vischmarkt 34, Leuven.
- IV. Socialistisch propagandablاد voor arbeiders (I).

310. De Volkswil (1896-) (2)

- I. Brussel : M.I.P. : 1-X-1896 (I, nr. 1), 6-IX-1896 (I, nr. 2), (?) (3).
- II. a. *Ondertitel* : „Orgaan der Waasche Werkliedenpartij”.
- c. *Motto* :
 „Wij willen wat is recht
 en zullen winnen wat wij willen
 Eerbied aan den Arbeid
 Bron van allen rijkdom.”
  - d. *Prijs* : 2 cent. per nummer.
  - e. *Formaat* : 42,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
  - h. *Adres* : Ch. Van Hoeylandt, Lei, Temsche.
- III. a. *Eerste nummer* : 5-X-1896 (I, nr. 1).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Jos. Taillez, Deambuggestraat 114/6, Antwerpen.
- IV. Socialistisch propagandablاد (4).

---

(1) op 5-X-1896 (I, nr. 1), p. 1, kol. 1 : „Als de werkmán zijn brood verdient, dan leeft iedereen, zegt men, en dat is de oprechte waarheid! Want zie! Wij leven in een tijd waarin de werker, ondanks zijn duiversch wroeten, nog van armoede vergaat, en de honger op het gelaat zijner kinderen geteekend is. En wat gebeurt er? Alles kwijnt! Alles vergaat! Geen vermaak! Geene vriendschap! Haat en nijd zijn nog de eenigste gevoelens die het hart vervullen! Aan de kleine burgers in 't bijzonder stellen wij de vraag of dit waar is of niet? Welke gemeene, lage middelen worden er uitgedacht op elkander in zaken te kort te doen? ...”

(2) Waarschijnlijk was dit een Antwerpse editie.

(3) De datum van dit nummer is onverklaarbaar. Misschien betreft het hier een voorafgestuurd proefnummer.

(4) Alhoewel dezelfde datum van verschijnen hebben de 2 bladen met als titel *Volkswil*, een totaal verschillende programma verklaring.

Het programma luidde : „Alweer 'n nieuw blad, hooren wij reeds. Ja, maar in tegenstelling

311. De Wegwijzer (1905-)

- I. Gent : U.B./J. 1766 : 26-VII-1908 (III, nr. 30), 21-III-1909 (IV, nr. 12).
Leuven : U.B./F.H. 420/7 : 15-IV-1906 (I, nr. 15), 20-V-1906 (I, nr. 20), 5-II-1911 (VI, nr. 6), 22-IX-1912 (VII, nr. 38).
Brussel : K.B./F.M. : 5-V-1906 (I, nr. 18), 30-V-1909 (IV, nr. 22).
Brussel : M.I.P. : 24-XII-1905 (proefnummer), 7-I-1906 (I, nr. 1), 2-IX-1906 (I, nr. 35), 12-II-1911 (VI, nr. 7), 18-VIII-1912 (VII, nr. 33).
Antwerpen : S.B./S. 31-VII-1910 (V, nr. 31).
- II. a. *Ondertitel* :
„Katholiek Weekblad voor 't kanton Temsche en omstreken”.
d. *Prijs* : 2,50 fr. per jaar.
e. *Formaat* :
55,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
59 × 41 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 21-III-1909 (IV, nr. 12).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Akkerstraat 56, Temsche.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 24-XII-1905 (proefnummer).
Laatst voorhanden nummer : 22-IX-1912 (VII, nr. 38).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
Gebroeders Beeckx, August Wautersstraat 24, Temsche.

met al de andere bladen van ons arrondissement zal „de volkswil” niet aan de zijde van het kapitaal, maar langs den kant van het werk zijn loopbaan beginnen.

„De volkswil” zal immers het programma der Belgische Werklieden partij voorstaan en verdedigen.

Te lang is de werkliedenbevolking in het Land van Waas zonder openbare verdediging, te lang hebben onrecht en verduiking hunne verwoesting hier ongehinderd kunnen voortzetten, zonder dat de werklieden voldoende gelegenheid hadden zoovele schandelijke feiten bekend te maken.

„De Volkswil” verschijnt ook omdat het andere partijbladen onmogelijk is allen plaatselyken laster en alle leugens te weerleggen.

„De Volkswil” zal zoomogelijk alle Zondagen verschijnen, om met meer gemak de feiten bekend te maken, waar mede wij onze tegenstrevers in het Land van Waas, zullen bevechten, en den werklieden doen begrijpen wie hunne vrienden en waar hunne vyanden zijn, „Ons doel” is onvereenigden op te wekken tot vereeniging, omdat wij overtuigd zijn dat welingelichte vakvereenigingen vele en goede hervormingen kunnen afdwingen.

„Ons doel” is het, 't volk in het Land van Waas uit den slaap der onwetendheid en der slaafheid, waarin het eeuwen gedompeld ligt, te doen ontwaken, het de kracht te leeren gebruiken om op te komen tegen zijne verduikers, door onze strijdmiddelen in het geheugen te prenten, tot ook zij hunne eigenwaarde zullen begrijpen en eindelijk zal dan de dag aanbreeken dat al de werklieden zamen als broeders de wereld zullen regeeren.

Niets zullen wij onbeproefd laten dat den lezers nuttig zou kunnen zijn.

Wij zullen den redelijken weg bewandelen en onzen tegenstrevers toonen dat zij bij de werklieden veel kunnen leeren...” (Cfr. 5-X-1896 (I, nr. 1) p. 1).

f. *Beheer* : Akkerstraat 56, Temeche.
IV. Katholiek arbeidersblad (1).

---

(1) Het blad stelde zich op 24-xii-1905 (proefnummer), p. 1 als volgt aan zijn lezers voor : „... „De Wegwijzer” treedt bijzonder op als verdediger der Katholieke belangen. De vijanden der Katholieke partij vereenigen al hunne krachten om in eenen algemeenen stormloop die sterke sedert jaren onoverwinbare vestiging in te nemen. Grondbeginselen worden daartoe in den zak gestoken, onoverschrijdbare. onvereenigbare verschillen van denkwijze tusschen de anti katholieke partijen worden over het hoofd gezien onder den kreet „het Katholisismus, ziedaar, den Vijand!” De Katholieke vlag dient hoog gehouden, de aanvallen afgeweerd, de grondstelsels der Katholieke partij verdedigd. Onze deftige werkersbevolking tracht men te ondermijnen door de drogredenen van het socialisimus, immers zij maent den katholieken Godsdienst af, wil men ze tegen de katholieke partij kunnen in 't harnas jagen, zij moet onder den schijn van werkers bealngen tot den klassenstrijd worden angevuurd, de werkman moet tegen zijn bazen worden opgejaagd, hij moet zijne zeden en voorvaderlijke kristen overtuiging uit 't hart worden gedrukt door de walgelijkste romans. De neringdoende burgerij moet den berg af, want zoolang dien middenstand bestaat zal den werkman de hoop overblijven, door naarstig werman de maatschappelijke ladder eenige sporten op te klimmen. Die hoop dient hem ontnomen, dan kan men den werkman van gemakkelijke en rechtstreeks tegen het kapitaal ten strijde zenden, terwijl de opslorpende roode instellingen van den toekomststaat, erfgenamen worden ier broodwinning onzer neringdoeners. „De Wegwijzer” zal die drogredenen weerleggen, den weg wijzen tot het behoud van den Godsdienst en den zeden van ons volk. Hij opent zijne kolommen tot het bepreken, uit een zetten en verdedigen der welbegrepen belangen van burger en werkman, in onze taal, taal van het Vlaamsche Volk, wiens, belangen in den wegwijzer steeds eenen voorstander en verdediger zullen vinden...”

VRASENE

312. De Waasche Bieënteler (1896-)

- I. Leuven : U.B./F.M. : x-1896 (1, nr. 2) (1).
- II. a. *Ondertitel* :
  - „Orgaan van de Bieëntelersbond van het Land van Waas
„De Waassche Bieëntelers”.”
  - d. *Prijs* : „Kosteloos aan de leden van den Bond”.
  - e. *Formaat* : 23,5 × 15 cm, 8 pp.
  - f. *Periodiciteit* : 3 maandelijks.
  - h. *Adres* : Edw. Van Dooren, Vracene (Waas).
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : x-1896 (1, nr. 2).
  - e. *Drukker* : L. Braeckelmans, Brecht.
- IV. Vakblad voor bijentelers.

---

(1) Het blad was niet gedateerd. Uit de innerlijke gegevens ervan werd gepoogd, een zo nauwkeurig mogelijke datum vast te leggen.

WAASMUNSTER

313. *Gazet van Waasmunster* (1900-)

- I. Gent : U.B./J. 1791 : 16-vi-1902 (II, nr. 2).
Leuven : U.B./F.H. 184/14 : 19-viii-1900 (I, nr. 11), 16-xii-1900 (I, nr. 28), 13-x-1901 (II, nr. 19).
Brussel : K.B./F.M. : 28-x-1900 (I, nr. 21).
Brussel : M.I.P. : 2-ix-1900 (I, nr. 13), 23-ix-1900 (I, nr. 16).
Prof. Dr. W. Prevenier, Vlieguit 14, St. Martens-Latem : 11-xi-1900 (I, nr. 23).
- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Aankondigingsblad”.
c. *Motto* : Godsdiens. Vaderland. Moedertaal. Landbouw”.
d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor België.
1 nummer = 5 cent.
2,5 fr. per jaar voor België op 13-x-1901 (II, nr. 19).
e. *Formaat* :
55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
50 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. op 13-x-1901 (II, nr. 19).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : zie Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 19-viii-1900 (I, nr. 11).
Laatst voorhanden nummer : 13-x-1901 (II, nr. 19).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
Herman Wils-Wiels, Kerkstraat, Waasmunster.
- IV. Katholiek, lokaal nieuwsblad met veelannoncen.

314. *Waesmunster* (1896-)

- I. Gent : U.B./J. 1792 : 22-v-1898 (III, nr. 10).
Leuven : U.B./F.H. 415/4 : 29-iii-1896 (I, nr. 3), 24-iv-1898 (III, nr. 6), 1-v-1898 (III, nr. 7).
Brussel : K.B./F.M. : 6-ix-1896 (I, nr. 26).
Brussel : M.I.P. : 15-iii-1896 (I, nr. 1), 23-viii-1896 (I, nr. 24).
- II. a. *Ondertitel* : „Katholiek Weekblad”.
c. *Motto* : „Godsdiens. Vaderland. Moedertaal”.
d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.

- e. *Formaat* : 50 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
  - f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
  - h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 15-III-1896 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 22-V-1898 (III, nr. 10).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : F. J. Du Caju, Vader, Dendermonde.
- IV. Katholiek, ultramontaans weekblad (1).

---

(1) De programmaverklaring op 15-III-1896 (I, nr. 1), p. 1 luidt als volgt : „... Eene uitgestrekte gemeente als de onze, welke van dag tot dag in belangrijkheid toeneemt mag niet langer beroofd blijven van een plaatselijk, vrij onafhankelijk blad dat, eerst en voor alles grondig katholiek, onze Godsdienstige instellingen zal verdedigen en steeds ijveren tot meerder eer en glorie der Roomsche Katholieke Kerk. Eigendom en werk, Landbouw en nijverheid zijn in onze gemeente ruimschoots vertegenwoordigd. De Belangen van alle die standen der maatschappij krachtvol behartigen is ons doel. Elke stand bezit zijne rechten — maar elke klas heeft hare plichten. Worden er rechten gekrenkt wij zullen met hart en ziel werken om de inbreuk te doen herstellen, zonder nochtans na te laten onversaagd ieders plichten voor te houden. Ons streven zal zich dus samenvatten als volgt : Krachtdadig werken. Beschermen zonder zwakheid. Stryden zonder haat noch nijd. Waarheid en recht zijn onze leiddraad; alleen grondstelsels en daadzaken zullen wij bespreken. Edel en verheven is ons doel, onze werking moet er waardig van blijven. Het is dus als voorstander van ons heilig Geloof en Katholieken Godsdienst, als verdedigers van elks recht dat wij onbeschroomd optreden en aan de vervulling van die taak beloven wij onze beste krachten...”.

WETTEREN

315. L'eau à la Campagne (1911-)

- I. Brussel : K.B./F.M. : 15-XII-1911 (I, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : III-1912 (II, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Revue périodique de la Maison Jules Dutrieu, Wetteren — Belgique.”
- d. *Prijs* : ?
- e. *Formaat* : 33 × 25 cm, 3 kol. 4 pp.
Periodiciteit : ?
- h. *Adres* : zie Drukker.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 15-XII-1911 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : III-1912 (II, nr. 1).
- e. *Drukker* : André Teurlings, Wetteren.
- IV. A-politiek gespecialiseerd informatieblad (1).

316. De Eendracht (1868-)

- I. Gent : U.B./J. 1793 : 31-III-1878 (XI, nr. 13), 13-IV-1884 (XVII, nr. 15).
Antwerpen : S.B./S. : 31-V-1891 (XXIV, nr. 22).
Brussel : K.B./F.M. : 1-VII-1886 (XIX, nr. 34), 17-XII-1905 (XXXIX, nr. 51).
Brussel : S.A./J. 364/41 : 31-III-1889 (XXII, nr. 13).
Brussel : M.I.P. : 18-X-1868 (I, nr. 17), 17-X-1869 (II, nr. 42), 13-II-1870 (III, nr. 7), 26-VII-1874 (VII, nr. 30), 30-VII-1876 (IX, nr. 31), 7-IV-1878 (XI, nr. 14), 20-X-1878 (XI, nr. 42), 23-XI-1879 (XII, nr. 46), 11-I-1880 (XIII, nr. 2), 10-XII-1882 (XV, nr. 50), 22-VII-1883 (XVI, nr. 29), 2-IX-1883 (XVI, nr. 35), 14-VII-1889 (XXII, nr. 28), 2-XI-1890 (XXIII, nr. 44), 31-V-1891 (XXIV, nr. 22), 5-VIII-1894 (XXVII, nr. 31), 25-IV-1897 (XXX, nr. 17), 14-X-1900 (XXIII, nr. 41), 16-IV-1905 (XXXIX, nr. 16).

---

(1) Op 15-XII-1911 (I, nr. 1) : „... Celle-ci s'efforcera d'être instructive, but de sa création. Elle traitera la question des eaux sous toutes les formes et dans toutes les applications...

Elle s'occupera en suite de les questions des Elévations et Distributions d'Eau, branche dans laquelle nous sommes spécialisés pendant plus de 12 ans...”

- II. a. *Ondertitel* :
- „Wettersch en Dendermondsch Nieuws-, Handels- en Aankondigingsblad”.
- „Nieuws-, Handels- en Aankondigingsblad” op 26-VII-1874 (VII, nr. 30).
- „Nieuws- en Aankondigingsblad” op 30-VII-1876 (IX, nr. 31).
- „Weekblad voor het kanton Wetteren” op 31-III-1878 (XI, nr. 13) en vanaf 23-XI-1879 (XII, nr. 46).
- c. *Motto* :
- „Stoffelijk en zedelijk Volksbelang. Onpartijdigheid”.
- „Stoffelijk en zedelijk. Volksbelangen. Onpartijdigheid” op 26-VII-1874 (VII, nr. 30).
- „Onpartijdigheid” vanaf 31-III-1878 (XI, nr. 13), tot 20-X-1878 (XI, nr. 42).
- d. *Prijs* :
- 1 fr. per jaar voor Wetteren.
- 1,25 fr. per jaar voor België.
- Vanaf 17-X-1869 (II, nr. 42) :
- 4 fr. per jaar voor Wetteren.
- 5 fr. per jaar voor België.
- 10 cent. per nummer.
- Vanaf 22-VII-1883 (XVI, nr. 29) :
- 4 fr. per jaar voor België.
- 10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
- 48,5 × 35,5 cm, 4 kol. 4 pp.
- 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 11-I-1880 (XIII, nr. 2).
- 51 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 10-XII-1882 (XV, nr. 50).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
- Zandstraat 34, Wetteren of Dijkstraat 128, Dendermonde.
- Zandstraat 34, Wetteren vanaf 17-X-1869 (II, nr. 42).
- Hoogstraat 28, Wetteren, vanaf 22-VII-1883 (XVI, nr. 29).
- Hoogstraat 8, Wetteren, vanaf 16-IV-1905 (XXXIX, nr. 16).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 18-X-1868 (I, nr. 17).
- Laatst voorhanden nummer* : 17-XII-1905 (XXXIX, nr. 51).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
- A. J. Verbaere-Vandevoorde, Zandstraat 34, Wetteren.
- Achiel Verbaere, Zoon, Zandstraat 34, Wetteren op 30-VII-1876 (IX, nr. 91).

A. Verbaere-Ternest, Zandstraat 34, Wetteren vanaf 31-III-1878 (XI, nr. 13).

A. Verbaere-Ternest, Hoogstraat 28, Wetteren vanaf 22-VII-1883 (XVI, nr. 29).

Leon Verbaere, Hoogstraat, Wetteren vanaf 25-IV-1897 (XXX, nr. 17).

Leon Verbaere-De Groote, Hoogstraat 8, Wetteren vanaf 16-IV-1905 (XXXIX, nr. 16).

IV. Katholiek nieuws- enannoncenblad.

317. De Eendracht (1899-)

I. Brussel : M.I.P. : 30-VII-1899 (1, nr. 16).

II. b. *Vignet* : Belgisch wapenschild.

c. *Motto* : „voor Godsdienst, Huisgezin en Vaderland!”.

d. *Prijs* : ?

e. *Formaat* : 32,5 × 21,5 cm, 4 pp.

f. *Periodiciteit* : ?

III. a. *Enig voorhanden nummer* : 30-VII-1899 (1, nr. 16).

e. *Drukker* :

„Samenw. Maatsch. „Drukk. Het Volk” Oudberg 32, Gent.”

IV. *Katholiek propagandablad.

318. Feestblad van Wetteren — Ten Eede (1878)

I. Brussel : M.I.P. : 2-VI-1878.

II. d. *Prijs* : 10 cent.

e. *Formaat* : 46 × 31,5 cm, 2 kol. 4 pp.

f. *Periodiciteit* : „Verschijnende als 't noodig is”.

h. *Adres* : Koestraat 17, Gent.

III. a. *Enig nummer* : 2-VI-1878.

e. *Drukker* : I. Vanderpoorten, Koestraat 17, Gent.

IV. A-politiek Feestblad — ter gelegenheid van de „Hondertste verjaring der oprichting van de Koninklijke Buskruitfabriek onder de Firma Coopval & Cie, en vijftig-jarig jubelfeest van den achtbaren Heer C. Van Cromphout als bestuurder van gemeld nijverheidsgesticht” op 1 en 2 juni 1878.

319. *Flandria* (1908-)

- I. Brussel : K.B./F.M. : 2-I-1908 (III, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 2-I-1908 (III, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Industrie — Agriculture — Hygiène — Arts — Travaux
Publics — Nijverheid — Landbouw — Gezondheidsleer —
Kunsten — Openbare Werken”.
- d. *Prijs* :
5 fr. per jaar.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 52 × 33,5 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (do.).
- h. *Adres* : 45, Kouterstraat, Wetteren.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 2-I-1908 (III, nr. 1) (1).
d. e. *Uitgever, Drukker* : Edg. Teurlings, Wetteren.
- IV. A-politiek, economisch- en cultureel informatieblad.

320. *Gazet van Wetteren* (1903-)

- I. Gent : U.B./J. 1795 : 19-VI-1904 (II, nr. 25).
Leuven : U.B./F.H. 184/15 : 8-III-1903 (I, nr. 2), 16-IV-1905
(III, nr. 16), 17-IX-1905 (III, nr. 38).
Brussel : K.B./F.M. : 15-III-1903 (I, nr. 3).
Brussel : M.I.P. : 8-III-1903 (I, nr. 2), 8-XI-1903 (I, nr. 37).
- II. a. *Ondertitel* : „Liberaal weekblad voor het kanton”.
- d. *Prijs* :
4 fr. per jaar voor Wetteren.
4,5 fr. per jaar voor België.
10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
„Zaal der Vereenigde Kunstmaatschappijen” molenstraat,
Wetteren of „In den Distel” Hoenderstraat, Wetteren.

---

(1) Aan het nummer bewaard in het M.I.P. te Brussel is een nota bevestigd waarop verklaard wordt dat het eerste nummer dat te Wetteren verscheen, het vervolg was van *Flandria* dat te Gent verscheen gedurende 2 jaren (1899-1900). Nadien werd het tijdschrift stop gezet. Voor *Flandria* te Gent, zie E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de Geschiedenis van Gentse pers*, p. 189.

- III. *Eerst voorhanden nummer* : 8-III-1903 (I, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 17-IX-1905 (III, nr. 38).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : E. Lombaert, Lebbeke.
 f. *Redactie* : Kouterstraat 45, Wetteren.
- IV. Liberaal, lokaal informatieblad.

321. *Gazette van Wetteren (1863-)*

- I. Gent : U.B./J. 1794 : 19-VII-1863 (I, nr. 7), 20-XI-1864 (II, nr. 24).
 Brussel : M.I.P. : 3-IV-1864 (I, nr. 43).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Nieuws- en Aankondigingsblad” op 19-VII-1863 (I, nr. 7).
 „Nieuws- en Annoncenblad” vanaf 3-IV-1864 (I, nr. 43).
 d. *Prijs* :
 4 fr. per jaar voor Wetteren.
 4,5 fr. per jaar voor België.
 e. *Formaat* :
 45 × 29 cm., 3 kol. 4 pp.
 46 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-VI-1864 (I, nr. 43).
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 h. *Adres* :
 Holstraet 126, Wetteren.
 Kerkstraet 308, Wetteren op 20-XI-1864 (II, nr. 24).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 19-VII-1863 (I, nr. 7).
Laatst voorhanden nummer : 20-XI-1864 (II, nr. 24).
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Bogaerts-Baeyens, Holstraat 126, Wetteren.
 Baeyens-Descamps, Kerkstraet 308, Wetteren, op 20-XI-1864
 (II, nr. 24).
- IV. Katholiek, nieuws- en aankondigingsblad.

322. *Maandblad over Tuinbouw (1908-)*

- I. Brussel : M.I.P. : 1-1908 (I, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
 „Tijdschrift over Boom-, Bloem- en Groenselkweek, uitgegeven door de Hofbouwmaatschappij Boom- & Bloementekoning van Wetteren.”
 d. *Prijs* : 2 fr. per jaar.

- e. *Formaat* : 25 × 16,5 cm, 8 pp. (1).
- f. *Periodiciteit* :
„Verschijnende in het begin van elke maand”.
- h. *Adres* : statiestraat, 7, Wetteren.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 1-1908 (I, nr. 1).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
O. Van Nieuwenhuyse-Beirens, Statiestraat 7, Wetteren.
- IV. *Onafhankelijk (?) vakblad* (2).

323. De Schelde (1905-)

- I. Gent : U.B./J. 1796 : 13-VIII-1905 (I, nr. 4), 3-XII-1905 (I, nr. 20), 19-V-1907 (IV, nr. 20), 5-I-1908 (VI, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 350/9 : 30-VII-1905 (I, nr. 2), 12-VI-1910 (IX, nr. 24).
Brussel : K.B./F.M. : 30-VII-1905 (I, nr. 3), 17-XII-1905 (I, nr. 22), 28-I-1906 (II, nr. 4).
Brussel : M.I.P. : 30-VII-1905 (I, nr. 2), 20-VIII-1905 (I, nr. 5), 18-II-1906 (II, nr. 7), 21-IV-1907 (IV, nr. 16), 12-X-1913 (XII, nr. 41).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad voor het kanton Wetteren.”
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar voor Wetteren.
3 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp.
49 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-XII-1905 (I, nr. 20).
51 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 28-I-1906 (II, nr. 4).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (20.).
- h. *Adres* : Statiestraat 7, Wetteren.
- III. *Eerst voorhanden nummer* : 30-VII-1905 (I, nr. 2).
Laatst voorhanden nummer : 12-X-1913 (XII, nr. 41).

(1) De schutbladen (4 pp.) werden niet meegerekend.

(2) Op 1-1908 (I, nr. 1), p. 1 : „... Wij zullen ons beeven om in alle vakken der hofbouwkunde onze lezers praktisch ter zijde te staan in het uitvoeren hunner tuinbouw werken. Noch fruit- noch groenselteelt, noch bloem- noch sieraadplant, niets van dit alles zal verwaarloosd worden.

Wij brengen officieel nieuws van onzen kring en van andere soortgelijke die hetzelfde doel nastreven. Ook als past, en vooral als het onze streek aanbelangd, spreken wij over handel en uitvoer...”

d. e. *Uitgever, Drukker* :

O. Van Nieuwenhuysse-Beirens, Statiestraat 7, Wetteren.

IV. A-politiek nieuws- en aankondigingsblad (1).

324. De Scheldebode (1890-)

- I. Gent : U.B./J. 1797 : 22-XI-1891 (II, nr. 17).
Antwerpen : S.B./S. : 5-IV-1891 (I, nr. 36), 24-V-1891 (I, nr. 43).
Leuven : U.B./F.H. 350/10 : 22-III-1891 (I, nr. 34).
Brussel : K.B./F.M. : 3-IV-1892 (II, nr. 36).
Brussel : M.I.P. : 12-X-1890 (I, nr. 10), 14-VI-1891 (I, nr. 46),
6-IX-1891 (II, nr. 6), 21-II-1897 (VIII, nr. 21), 5-II-1899 (IX, nr. 19),
19-XI-1911 (XXI, nr. 47).
- II. a. *Ondertitel* :
„Aankondigingsblad voor het kantoor Wetteren”.
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar voor Wetteren.
3 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. op 12-X-1890 (I, nr. 10).
56 × 39 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 5-IV-1891 (I, nr. 36).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
A. D. De Graeve en Zoon, Statieplaats te Wetteren.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 12-X-1890 (I, nr. 10).
Laatst voorhanden nummer : 19-XI-1911 (XXI, nr. 47).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. D. De Graeve en Zoon, Statieplaats te Wetteren.
- IV. A-politiek annoncenblad.

---

(1) Op 30-VII-1905 (I, nr. 2) : „... Wekelijks zal het blad bevatten : de bijzonderste gebeurtenissen of mededeelingen onzer gemeente en omliggende, de vermeldenswaardige nieuws- & tijdingen, uit het binnenland en den vreemde, nu en dan een letterkundigverhaal, nuttige en wetenschappelijk werken, de marktprijzen, die vertrekt uren de treins en trams in een woord al wat den lezer voordelig en aangenaam kan zijn. Het weekblad „De Schelde” zal zich steeds buiten alle politiek houden. Het blad zal kosteloos gezonden worden in de gemeentehuizen en de bijzonderste herbergen van en buiten ons kanton...”

325. De Scheldegalm (1857-)

- I. Gent : U.B./J. 1798 : 7-III-1886 (xxx, nr. 10), 27-VII-1890 (xxxiv, nr. 30).
Leuven : U.B./F.H. 350/14 : 2-XII-1877 (xx, nr. 1002), 10-VI-1888 (xxxii, nr. 24).
Brussel : K.B./F.M. : 22-VII-1877 (xx, nr. 982), 26-X-1879 (xxxiii, nr. 33), 21-X-1883 (xxvii, nr. 42).
Brussel : M.I.P. : 31-V-1858 (I, nr. 5), 2-X-1864 (vii, nr. 313), 11-IV-1875 (xviii, nr. 863), 14-X-1877 (xx, nr. 995), 6-XI-1881 (xxv, nr. 45), v-1886 (xxx, nr. 21), (1), 6-III-1887 (xxxxi, nr. 10), 13-V-1888 (xxxii, nr. 20).
- II. a. *Ondertitel* :
„Annoncenblad van Wetteren” op 31-X-1858 (I, nr. 5).
„Wekelijks Aenkondigingsblad” vanaf 2-X-1864 (vii, nr. 313).
„Aankondigingsblad” vanaf 14-X-1877 (xx, nr. 995).
- d. *Prijs* :
3 fr. per jaar voor Wetteren.
3,5 fr. per jaar voor België.
- e. *Formaat* :
42 × 28 cm, 2 kol. 6 pp.
40 × 27,5 cm, 2 kol. 4 pp. vanaf 2-X-1864 (vii, nr. 313).
50 × 32,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 14-X-1877 (xx, nr. 995).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 31-X-1858 (I, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 27-VII-1890 (xxxiv, nr. 30).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
A. Van Cuyck en Zoon, Wetteren.
Wed. Van Cuyck & Zoon, Wetteren vanaf 14-X-1877 (xx, nr. 995).
Ch. Van Cuyck-Matthys, Wetteren, vanaf 21-X-1883 (xxvii, nr. 42).
- IV. A-politiek annoucenblad.

---

(1) De datum van dit nummer is onleesbaar.

326. De Volksstem (1879-)

- I. Gent : U.B./J. 1799 : 4-v-1879 (I, nr. 1), 7-ix-1879 (I, nr. 19), 18-vii-1886 (viii, nr. 29), 6-iii-1887 (ix, nr. 10).
Leuven : U.B./F.H. 407/15 : 22-ii-1880 (ii, nr. 8), 31-x-1880 (ii, nr. 44), 24-iv-1882 (iv, nr. 17), 20-iv-1884 (vi, nr. 16), 15-xi-1885 (vii, nr. 46), 1-v-1887 (ix, nr. 18).
Brussel : K.B./F.M. : 9-xi-1879 (I, nr. 28), 4-xii-1887 (ix, nr. 49).
Brussel : M.I.P. : 11-v-1879 (I, nr. 2), 24-ii-1880 (ii, nr. 11), 26-xii-1880 (ii, nr. 52), 6-viii-1882 (iv, nr. 32), 10-xii-1882 (iv, nr. 50), 22-vii-1883 (v, nr. 29), (I), 6-iv-1884 (vi, nr. 14), 6-ii-1887 (ix, nr. 6), 10-iv-1887 (ix, nr. 15), 31-vii-1887 (ix, nr. 31).
- II. a. *Ondertitel* :
„Weekblad voor het kanton Wetteren”.
„Vrijzinnig weekblad van het kanton Wetteren” vanaf 11-v-1879 (I, nr. 2).
- d. *Prijs* :
4 fr. per jaar voor Wetteren en Kalken.
4,5 fr. per jaar voor België.
10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
53,5 × 37 cm, 4 kol. 4 pp.
50,5 × 35,5 cm, 4 kol. 4 pp. op 7-ix-1879 (I, nr. 19).
50 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 22-ii-1880 (I, nr. 8).
54 × 37,5 cm, 4 kol. vanaf 10-xii-1882 (iv, nr. 50).
56 × 38 cm, 4 kol. 4 pp. op 18-vii-1886 (viii, nr. 29).
50 × 33 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 6-ii-1887 (ix, nr. 6).
48 × 32 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 31-vii-1887 (ix, nr. 31).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
Zandstraat 38, Wetteren.
„De Roos” Grootte Markt, Wetteren.
„De verenigde Kunstmaatschappijen” Molenstraat, Wetterene
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 4-v-1879 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 4-xii-1887 (ix, nr. 49).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Polydore Van Cluyck, Zandstraat 38, Wetteren.

---

(1) Het nummer van dit blad is niet duidelijk leesbaar.

L. De Busscher, Savaanstraat 32, Gent, vanaf 10-XII-1882 (iv, nr. 50).

Lod. De Vriese, Regnessenstraat 3, Gent, vanaf 6-II-1906 (ix, nr. 6).

IV. Liberaal (1), antiklerikaal combatief informatieblad.

327. De Waarheid (1874-)

- I. Gent : U.B./J. 1801 : 20-VI-1875 (II, nr. 25).
Antwerpen : S.B./S. : 28-III-1875 (II, nr. 13).
Leuven : U.B./F.H. 414/15 : 20-VI-1875 (II, nr. 25).
Brussel : M.I.P. : 21-VI-1874 (I, nr. 8), 20-VI-1875 (II, nr. 25),
28-X-1877 (IV, nr. 43).
- II. a. *Ondertitel* : „Weekblad voor het kanton Wetteren.”
d. *Prijs* : 4 fr. per jaar voor België.
e. *Formaat* : 51 × 33 cm, 4 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo).
h. *Adres* :
Korte Dagsteeg 22, Gent.
„In den estaminet” de stad-Gent”, bij de Statie, te Wetteren”
vanaf 20-VI-1875 (II, nr. 25).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 21-VI-1874 (I, nr. 8).
Laatst voorhanden nummer : 28-X-1877 (IV, nr. 43).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
Aug. Vandeweghe, Korte Dagsteeg 22, Gent.
- IV. Liberaal, antiklerikaal informatieblad.

328. De Wetteraar (1865-)

- I. Antwerpen : S.B./S. : 22-VII-1866 (II, nr. 29).

---

(1) *De Volksstem* omschreef op 22-II-1880 (II, nr. 8), p. 1, kol. 4, het woord „liberaal” met een akrostikon.

„Wat is liberaal ?
L eugens vluchten, waarheid zoeken,
I eder zeegnen, niemand vloeken
B raaf in leven, braaf in sterven
E lk het zijne laten erven
R echt voor allen, naar Godswil
A ltoos vast op de eerespil
A rmen helpen zonder praal
L ieve vriend : —dat's liberaal...”

- II. a. *Ondertitel* :
 „Nieuws- en aankondigingsblad voor alle standen.”
- c. *Motto* : „onpartijdigheid”.
- d. *Prijs* :
 5 fr. per jaar.
 1,5 fr. per 3 maanden.
 10 cent. per nummer.
- e. *Formaat* : 49 × 35 cm, 4 kol. 4 pp.
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* : Vijfhoek 839, Wetteren.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 22-VIII-1866 (II, nr. 29).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 A. J. Verbaere-Vandevoorde, Dendermonde.
- IV. Lokaal, nieuwsblad met veelannoncen.
 Strekking niet uit te maken.

329. De Zondagsbode (1882-)

- I. Gent : U.B./J. 1802 : 9-XI-1884 (III, nr. 45), 26-X-1890 (IX, nr. 15), 14-VI-1891 (X, nr. 24), 11-V-1913 (XXXIII, nr. 19).
 Antwerpen : S.B./S. : 4-I-1891 (X, nr. 1).
 Leuven : U.B./F.H. 428/19 : 16-XI-1884 (III, nr. 46), 29-III-1885 (IV, nr. 13), 3-VI-1888 (VII, nr. 23), 13-VIII-1899 (XVIII, nr. 32).
 Brussel : K.B./F.M. : 31-V-1891 (X, nr. 22).
 Brussel : M.I.P. : 22-X-1882 (I, nr. 43), 12-VIII-1883 (II, nr. 32), 30-IX-1888 (VII, nr. 40), 26-X-1890 (IX, nr. 15), 11-IX-1892 (XI, nr. 37), 13-VIII-1893 (XII, nr. 33), 1-IV-1894 (XIII, nr. 13), 23-VII-1905 (XXVI, nr. 30), 18-VIII-1910 (XXXI, nr. 35).
- II. a. *Ondertitel* :
 Aankondigingsblad van het kanton Wetteren”.
 „Weekblad voor het kanton Wetteren” vanaf 28-VIII-1910 (XXXI, nr. 35).
- d. *Prijs* :
 2,5 fr. per jaar voor Wetteren.
 3 fr. per jaar voor België.
 5 cent. per nummer.
- Op 13-VIII-1899 (XVIII, nr. 32) :
 3 fr. per jaar voor Wetteren.
 3,5 fr. per jaar voor België.

Op 23-VII-1905 (xxvi, nr. 30) :
2,5 fr. per jaar voor Wetteren.
3 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.

Vanaf 28-VIII-1910 (xxxI, nr. 35) :
2 fr. per jaar voor Wetteren.
2,25 fr. per jaar voor België

e. *Formaat* :

40,5 × 28 cm, 3 kol. 4 pp.

44 × 26,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 12-VIII-1883 (II, nr. 132).

45 × 29 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 3-VI-1888 (VII, nr. 23).

51 × 36 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 4-I-1891 (X, nr. 1).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

Zandstraat 38, Wetteren.

Zandstraat 36, Wetteren vanaf 9-XI-1884 (III, nr. 45).

Aan de Zandstraat, Wetteren vanaf 26-X-1890 (IX, nr. 15).

Zandstraat 25, Wetteren vanaf 28-VIII-1910 (xxxI, nr. 35).

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 22-X-1882 (I, nr. 43).

Laatst voorhanden nummer : 11-V-1913 (xxxIII, nr. 19).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Pol. Van Cuyck-Stoop, Zandstraat 38, Wetteren.

Wed. Van Cuyck-Stoop, Zandstraat 36, Wetteren vanaf
9-XI-1884 (III, nr. 45).

Eugeen De Corte-Stoop, aan de Zandstraat, Wetteren, vanaf
13-VIII-1899 (xvIII, nr. 32).

Engelbert De Pauw-De Decker, aan de Zandstraat, Wetteren,
vanaf 26-X-1890 (IX, nr. 15).

Idem, Zandstraat 25, vanaf 28-VIII-1910 (xxxI, nr. 35).

IV. A-politiek annoucenblad.

WICHELEN

Gazet van Wichelen (1902/1903)

- I. Leuven : U.B./F.M. 184/15 : 16-x-1906 (iv, nr. 43).
Brussel : K.B./F.M. : 9-xii-1906 (iv, nr. 49), 14-v-1911 (x, nr. 19).
Brussel : M.I.P. : 25-xi-1906 (iv, nr. 47), 9-xii-1906 (iv, nr. 49).
- II. a. *Ondertitel* :
„Onpartijdig nieuws- en aankondigingsblad voor Wichelen, Schellebelle en cmstreken, verschijnende des Zaterdag”.
„Nieuws- en aankondigingsblad, verschijnende den Zaterdag”.
- c. *Motto* :
„In Vlaanderen Vlaamsch!
Voor God en Vaderland!” tot 9-xii-1906 (iv, nr. 49).
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar voor Wichelen en Schellebelle.
3 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
54 × 36 cm, 5 kol. 4 pp.
55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp vanaf 23-iv-1911 (x, nr. 17).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
- h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 26-x-1906 (iv, nr. 43).
Laatst voorhanden nummer : 14-v-1911 (x, nr. 19).
- d. e. *Uitgever, Drukker* : Leo. Vanden Bogaerd, Wichelen, Margot
- IV. A-politiek annoucenblad.

ZELE

331. Gazette van Zele (1889-)

- I. Gent : U.B./J. 1804 : 9-XI-1890 (II, nr. 45), 16-IX-1894 (VI, nr. 37).
Antwerpen : S.B./S. : 5-IV-1892 (IV, nr. 14), 14-VI-1896 (VIII, nr. 24).
Leuven : U.B./F.H. 191/4 : 30-III-1890 (II, nr. 13), 17-I-1892 (IV, nr. 3), 30-VII-1893 (V, nr. 31), 27-VIII-1893 (V, nr. 35), 5-IX-1897 (IX, nr. 36), 7-IX-1902 (XIV, nr. 36), 18-VI-1905 (XVII, nr. 25).
Brussel : K.B./F.M. : 6-IX-1891 (III, nr. 36).
Brussel : M.I.P. : 11-V-1890 (II, nr. 19), 12-III-1893 (V, nr. 11), 29-X-1893 (V, nr. 44), 26-I-1896 (VIII, nr. 4).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- enannoncenblad des kantons Zele”.
d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar voor Zele.
3 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* :
Kauterstraat, Zele.
Auburgstraat, Zele.
Auburgstraat, Zele vanaf 6-IX-1891 (III, nr. 36).
Hoogpoortstraat 10, Zele vanaf 26-I-1896 (VIII, nr. 4).
- III. *Uitgever, Drukker* :
J. Geens-Bracke & Cie, Kauterstraat.
Idem, Auburgstraat, Zele, vanaf 6-IX-1891 (III, nr. 36).
C. Geens-Veldeman, Hoogstraat 10, Zele vanaf 26-I-1896 (VIII, nr. 4).
- IV. Katholiek a-politiek, nieuws en aankondigingsblad.

- I. Antwerpen : S.B./S. : 26-III-1892 (IV, nr. 13).
 Leuven : U.B./F.H. 239/18 : 19-III-1892 (IV, nr. 12), 26-III-1892 (IV, nr. 13).
 Brussel : M.I.P. : 19-III-1892 (IV, nr. 12).
- II. a. *Ondertitel* : „Katholiek Weekblad.”
 c. *Motto* : „Godsdienst en Werkvolk!”
 d. *Prijs* :
     2,5 fr. per jaar voor Zele.
     3 fr. per jaar voor België.
     5 cent. per nummer.
 e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
 h. *Adres* : Auburgstraat, Zele.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 19-III-1892 (IV, nr. 12).
     Laatst voorhanden nummer : 26-III-1892 (IV, nr. 13).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : J. Geens-Bracke, Auburgstraat, Zele.
- IV. Katholiek arbeidersblad.

---

(1) *De Kleine Burger* wordt: althans volgens volgend fragment als de opvolger van de *Gazette van Zele* voorgesteld. Nochtans is dit zeer onwaarschijnlijk, want daarnaast bleef de *Gazette van Zele* nog voortbestaan. Indien het ons toegelaten was een hypothese te maken dan zouden we geneigd zijn te denken dat de *Gazette van Zele* inderdaad gedurende enkele weken *De Kleine Burger* als titel had, doch geien het geringe succes van die verandering opnieuw als *Gazette van Zele* verder ging.

Zijn programma luidde : „... Lieve Werklieden!

Hier is de „*Gazette van Zele*” in een nieuw kleed gestoken, of liever, het eerste nummer van : „*De Kleine Burger*”. Zoals wij over acht dagen in onze aankondiging beloofden, zullen wij het lot van de geringen man ter harte nemen en alles doen wat wij kunnen om het te verbeteren, zoowel op stoffelijk als op zedelijk gebied. Wij zullen hem zijne vijanden aantoonen en de listen bekend maken welke die vyanden in het werk stellen om den arbeider in het verderf te storten.

Terzelfvertijd zullen wij de middelen aanduiden die moeten aangewend worden om geluk en welvaart over de huisgezinnen te trekken.

De grootste plaag die hedendaags aan het hart der samenleving knaagt, is wel vast en zeker het socialisme met zijne ellendige leerstelsels.

Hola! die gazet is weer ten voordeele van de rijken geschreven! dunkt het ons eenige werklieden te hooren uitroepen en het lezen van het woord socialisme.

Mis Vrienden! wij zullen de rijken die jaarlijks duizende en duizende franks opofferen aan braspertijen, losbandigheid of beuzelingen, en die te lui zijn om iets te doen ten voordeele van den geringen man, duchtig op de ribben te kloppen; wij zullen de bazen die schatten maken van het zweet en het bloed der arbeiders, onbevreesd den spanziem op de schouders leggen, doch alles met tijd en stond; wij kunnen ons programma niet ineens uitputten...” (Cfr. 19-III-1892 (IV, nr. 12)).

333. Schelde en Durme (1885-)

- I. Gent : U.B./J. 1805 : 2-v-1885 (I, nr. 18), 17-xii-1892 (viii, nr. 51)
17-ii-1895 (xi, nr. 7).
Antwerpen : S.B./S. : 28-iii-1891 (vii, nr. 13).
Leuven : U.B./F.H. 350/11 : 25-vi-1888 (iv, nr. 26), 23-viii-1890
(vi, nr. 56), 26-iii-1893 (ix, nr. 12), 9-iv-1893 (ix, nr. 14),
28-v-1893 (ix, nr. 21), 26-xi-1893 (ix, nr. 47), 24-xii-1893 (ix,
nr. 51), 7-i-1894 (x, nr. 1), 7-x-1894 (x, nr. 41), 14-x-1894
(x, nr. 42).
Brussel : K.B./F.M. : 24-vii-1886 (ii, nr. 30), 26-ix-1891 (vii,
nr. 39).
Brussel : M.I.P. : 12-ii-1887 (iii, nr. 7), 14-ix-1889 (v, nr. 37),
21-vi-1890 (vi, nr. 27), 18-v-1890 (vi, nr. 44), 13-vi-1891 (vii,
nr. 24), 14-viii-1891 (vii, nr. 33), 27-iii-1892 (viii, nr. 9),
5-xi-1893 (ix, nr. 44), 2-ii-1896 (xii, nr. 6), 4-vi-1899 (xv,
nr. 23).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Annoncenblad voor Zele en omliggende ge-
meenten.”
„Nieuws-en Aankondigingsblad van Zele” vanaf 28-iii-1891
(vii, nr. 13).
„Nieuws- en Aankondigingsblad des kantons Zele” vanaf
26-iii-1893 (ix, nr. 12).
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar voor Zele.
3 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
42,5 × 31,5 cm, 3 kol. 4 pp.
42,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 24-vii-1886 (vii, nr. 39).
50 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 28-vi-1888 (iv, nr. 26).
55,5 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 26-iii-1893 (ix, nr. 12).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (za. of zo.).
- h. *Adres* :
Kloosterstraat, nabij de kerk, Zele.
Groote Markt, Zele, vanaf 14-ix-1889 (v, nr. 37).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 2-v-1885 (I, nr. 18).
Laatst voorhanden nummer : 4-vi-1899 (xv, nr. 23).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

Leo De Caluwé, nabij de kerk, Zele.

L. De Caluwé-De Geert, Groote Markt, Zele, vanaf 14-IX-1889 (v, nr. 37).

Wwe De Caluwé-De Geert, Groote Markt, Zele vanaf 27-III-1892 (VIII, nr. 9).

Herman Wils-Wiels, Groote Markt, Zele vanaf 26-III-1893 (IX, nr. 12).

IV. Katholiek, a-politiek, nieuws- en aankondigingsblad.

334. Schelde en Durme (1910-)

I. Gent : U.B./J. 1866 : 4-XII-1910 (I, nr. 2).

Leuven : U.B./F.H. 350/II : 4-XII-1910 (I, nr. 2).

Brussel : K.B./F.M. : 27-XI-1910 (I, nr. 1), 14-V-1911 (I, nr. 25).

Brussel : M.I.P. : 27-XI-1910 (I, nr. 1), 23-IV-1911 (I, nr. 22).

II. a. *Ondertitel* :

„Nieuws- en Aankondigingsblad, verschijnende elken Zaterdag.”

d. *Prijs* :

2,5 fr. per jaar voor Zele.

3 fr. per jaar voor België.

5 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

52,5 × 34,5 cm, 4 kol. 4 pp.

54,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 4-XII-1910 (I, nr. 2).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.), Cfr. ondertitel.

h. *Adres* : Kauterstraat 70, Zele.

III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 27-XI-1910 (I, nr. 1).

Laatst voorhanden nummer : 14-V-1910 (I, nr. 25).

d. *Uitgever, Drukker* :

Odillon Bracke-Nelis, Kauterstraat 70, Zele.

IV. A-politiek nieuws- en aankondigingsblad (1). Strekking niet uit te maken.

---

(1) Op 27-XI-1910 (I, nr. 1), p. 1 : „... wij zullen eerst en vooral beginnen met te melden dat ons blad niet gesticht is om alles wat in hun belang of profijt is te draaien of te keeren, zooals het tegenwoordig maar al te veel gebeurt, maar wel *R e c h t u i t!* „Schelde en Durme” zal ten tweede nuttige zijn : de groote belangen van landbouw, handel en nijverheid zullen er de armste verdediging vinden. Alle wetten, reglementen, zullen er in medegedeeld en besproken worden, en in de maat van het mogelijke, zullen wij het onze

335. De Scheldegalm (1902-)

- I. Leuven : U.B./F.H. 350/14 : 21-IX-1902 (1, nr. 1).
Brussel : M.I.P. : 21-IX-1902 (1, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* : „Nieuws- en Annoncenblad des Kantons”.
d. *Prijs* :
0,75 fr. voor Zele tot nieuwjaar.
1 fr. voor België tot nieuwjaar.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
h. *Adres* : Kauter 63, Zele.
- III. a. *Eerste en enig voorhanden nummer* : 21-IX-1902 (1, nr. 1).
c. d. e. *Uitgever, Eigenaar, Drukker* :
Michel Bracke, Kauter 63, Zele.
- IV. Katholiek nieuws- en aankondigingsblad (1).

336. Stad & Dorp

- I. Antwerpen : S.B./S. : s.d. proefnummer.
- II. a. *Ondertitel* : „Weekschrift”.
d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar.
1,40 fr. per 6 maanden.
1,75 fr. per 3 maanden.
e. *Formaat* : 28 × 19,5 cm, 2 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks.
h. *Adres* : Statiestraat, Zele.

---

bijdragen om alle verbeteringen die onze gemeente en kanton betreffen te doen verwezenlijken. Verder zal ons weekblad nuttig, onmisbaar zijn om de wekelijksche marktprijzen der bijzonderste steden en dorpen, om de burgerlijke standen, om de vertrekuren der treinen en trams, om de aankondigingen en bekendmakingen van allerlei aard, enz...”

(1) Het blad stelde zich op p. 1 als volgt aan zijn lezers voor : „... Als Nieuwsblad zullen wij trachten de jongste en dan ook de meest belangrijke plaatselijke en andere gebeurtenissen het publiek over te maken. Afkondigingen van notarieele openbare verkooping,annoncen en aanbevelingsverzoeken zullen wij stipt inlasschen. Regelmatig zullen de uitslagen voorkomen der trekkingen die over de stadsleeningen geschieden. Aangename verhalen of dichterlijke novellen, schoone nuttige en roemrijke geschiedkundige beschrijvingen zullen steeds in onze uitgaven verschijnen. Wij zeggen „De Scheldegalm” om rede dat deze uitdrukking het zinnebeeld behelst van ons duurzaam en overeerlijk Vlaanderen, welke thans zoo krachtig de stem verheft tot het opluisteren van Godsdiens t en Moedertaal...”

- III. a. *Drukker* : J. De Smedt-Van Haver, Statiestraat, Zele.
 f. *Hoofdopsteller* : Lodewijk Heeren.
 IV. Vlaams letterkundig blad.

337. *De Toekomst van Zele* (1898-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1807 : 13-XI-1898 (1, nr. 1).
 Leuven : U.B./F.H. 379/17 : 13-XI-1898 (1, nr. 1), 20-X-1898
 (1, nr. 2).
 II. a. *Ondertitel* : „Katholiek nieuws- en aankondigingsblad”.
 c. *Motto* :
 „In Vlaanderen Vlaamsch!
 Voor God en Vaderland!”
 d. *Prijs* :
 2,5 fr. per jaar voor Zele.
 3 fr. per jaar voor België.
 5 cent. per nummer.
 e. *Formaat* : 54,5 × 35,5 cm, 5 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
 h. *Adres* : Zandberg, Zele.
 III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 13-XI-1898 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 20-XI-1898 (1, nr. 2).
 d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Michel De Geest-Heirwegh, Zandberg, Zele.
 IV. Katholiek, lokaal, nieuws- en aankondigingsblad (2).

(1) *De Toekomst van Zele* wordt opgevolgd door *De Welvaart van Zele*

(2) Het blad stelde zich als volgt aan zijn lezers voor : „... Eerst en vooral : „De Toekomst van Zele” zal rechtuit en grondig Katholiek zijn. Getrouw aan den Godsdienst, dien wij als 't kostelijkste erfdeel onzer Voorvaderen ontvingen, en die onvermijdelijk de grondsteen der maatschappij zijn moet, zullen wij immer alle onze krachten wijden aan de verheerlijking van Kerk en God. — Als ware katholieken zullen wij te allen tijde en in alles de trouwe en rechtzinnigste onderdanen wezen der Kerkelijke Overheid. Van den anderen kant zullen wij strijden tegen alle vijanden van Godsdienst en Huisgezin. Onze gemeente bleef tot heden immer katholiek, Wij stellen ons tot taak, met Gods hulpe, mede te werken, om alle gedachten strijdig aan de schoone leuze „G o d s d i e n s t, E i g e n d o m e n H u i s g e z i n” uit onze gemeente en omliggende te weren. De „Toekomst van Zele” zal ten tweede nuttig zijn : de groote belangen van landbouw, handel en nijverheid zullen er de warmste verdediging in vinden. Alle wetten, reglementen en voorstellen die onze landbouwers, handelaars, nijveraars en werklieden kunnen aanbelangen, zullen er in medegedeeld en besproken worden, en in de maat van het mogelijke zullen wij het onze bijdragen om alle verbeteringen die onze gemeente en kanton betreffen te doen verwezenlijken. Verder zal ons weekblad nuttig, onmisbaar zijn om de wekelijksche marktprijzen der bijzonderste steden & dorpen, om de burgerlijke standen, om de aankondigingen en bekendmakingen van allerelei aard, enz.

338. De Welvaart van Zele (1899-)

- I. Gent : U.B./J. 1807 : 14-XII-1902 (v, nr. 20), 22-XII-1912 (xv, nr. 51).
Antwerpen : S.B./S. : 9-XI-1902 (v, nr. 43).
Leuven : U.B./F.H. 420/19 : 22-I-1899 (I, nr. 11), 20-I-1889 (I, nr. 12), 2-IV-1899 (I, nr. 21), 26-VIII-1900 (II, nr. 44), 24-V-1903 (VI, nr. 21).
Brussel : M.I.P. : 19-VIII-1900 (II, nr. 43), 2-IX-1900 (II, nr. 45), 11-II-1903 (VI, nr. 5), 27-VIII-1905 (VIII, nr. 35), 22-XI-1908 (XI, nr. 47), 1-VIII-1909 (XII, nr. 31), 15-III-1914 (XVII, nr. 11).
Brussel : K.B./F.M. : 15-XII-1912 (xv, nr. 30).
- II. a. *Ondertitel* : „Katholiek nieuws- en Aankondigingsblad”.
c. *Motto* :
„In Vlaanderen Vlaamsch!
Voor God en Vaderland”
d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar voor Zele.
3 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
e. *Formaat* :
55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
60 × 39,5 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 24-V-1903 (VI, nr. 21).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).

De „Toekomst van Zele” zal aantrekkelijk en boeiend zijn. Vooreerst door hare verscheidenheid van opstellen, die, dank aan de talrijke en bekwame medehelpers, welke het weekblad telt, met grondigheid allerlei vraagstukken zullen behandelen; aantrekkelijk om de talrijke nieuwsberichten, vooral uit het omliggende, maar tevens ook uit gansch België en 't Buitenland; boeiend ook voor de liefhebbers van schone, zedelijke-mengelwerken (feuilletons) die de „Toekomst van Zele” afkondigen zal; eindelijk door de grappen, kluchten, dichtjes, raadsels, enz., die tot toespijs zullen opgediend worden.

Trekken wij nog de aandacht hierop dat wij wekelijks een beknopt maar juist verslag van de zittingen der wetgevende Kamers geven zullen.

Dat dus is het programma der „Toekomst van Zele” : Katholiek, nuttig, aangenaam en boeiend...

Zóó zullen wij het maken te schikken dat elke onzer trouwe lezers met verlangen en nieuwgierigheid iedere week naar ons weekblad zal trachten, en na het lezen er van zal op de hoogte zijn van den politieken toestand in en buiten het land, van de bijzonderste gebeurtenissen der week, van de marktprijzen, van de aanstaande feesten en plechtigheden, enz., immers van alles wat aangenaam en nuttig wezen mag...

Vooruit! voor God en Vaderland!”

(1) *De Welvaart van Zele* is de opvolger van *De Toekomst van Zele*.

- h. *Adres* :
 Zandberg, Zele.
 Plaisantstraat 10, Zele vanaf 19-VIII-1900 (II, nr. 43).
 Dorp, 13, Zele vanaf 22-XI-1908 (XI, nr. 47).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 22-I-1899 (I, nr. 11).
Laatst voorhanden nummer : 15-III-1914 (XVII, nr. 11).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Michel De Geest-Heirwegh, Zandberg, Zele.
 Michel De Geest-Heirwegh, Plaisantstraat 10, Zele vanaf
 19-VIII-1900 (II, nr. 43).
 Michel De Geest-Heirwegh, Dorp 13, Zele vanaf 22-XI-1908
 (XI, nr. 47).
- IV. Katholiek nieuws- en aankondigingsblad (1).

339. Zele — Slavenblad (1855 (?)-)

- I. Leuven : U.B./F.H. 428/9 : 26-IV-1861 (VII, nr. 3).
- II. d. *Prijs* : ?
 e. *Formaat* : 44,5 × 30,5 cm, 3 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : ?
 h. *Adres* : Begijnhofplaats 9, Gent.
- III. a. *Enig voorhanden nummer* : 26-IV-1861 (VII, nr. 3).
 d. e. *Uitgever, Drukker* : P. Cagny, Begijnhofplaats, Gent.
- IV. Anti-klerikaal sportblad.

340. De Zelenaar (1875-)

- I. Gent : U.B./J. 1808 : 13-XII-1885 (XI, nr. 542), 14-VII-1889
 (XV, nr. 729), 15-XII-1907 (XXXIII, nr. 1830).
 Antwerpen : S.B./S. : 17-VI-1888 (XIV, nr. 673), 3-VIII-1890
 (XVI, nr. 802).

(1) Op 9-XI-1902 (v, nr. 43), p. 1, kol. 1 & 2, wordt nog eens de programmaverklaring herhaald : „Mijn leuze luidde : „De Welvaart van zele” zal rechtuit grondig Katholiek zijn. Getrouw aan den Godsdienst, dien wij als 't kstelijkste erfdeel onzer voorvaderen ontvingen, en die onvermijdelijk de grondsteen der maatschappij zijn moet, zullen wij immer al onze krachten wijden aan de verheerlijking van Kerk en God. — Als ware katholieken zullen wij ten allen tijde en in alles de trouwe en rechtzinnigste onderdaan wezen der Kerkelijke Overheid. — Van den anderen kant zullen wij strijden tegen alle vijanden van Godsdienst en Huisgezin. Onze gemeente bleef tot hertoe immer katholiek. Wij stellen ons tot taak met Gods hulpe, mede te werken om alle Gedachten strijdig aan de schone leuze „Godsdienst, Eigendom en Huisgezin” uit onze gemeente en omliggende te weren...”

Leuven : U.B./F.H. 428/8 : 22-v-1881 (vii, nr. 304), 28-ix-1884 (x, nr. 479), 19-viii-1888 (xiv, nr. 682), 2-vi-1889 (xv, nr. 723), 6-iv-1890 (xvi, nr. 767), 28-xii-1890 (xvi, nr. 625), 17-v-1891 (xvii, nr. 745), 31-v-1891 (xvii, nr. 747), 24-v-1903 (xxix, nr. 1668).

Brussel : K.B./F.M. : 15-v-1887 (xiii, nr. 616), 5-i-1890 (xvi, nr. 754).

Brussel : M.I.P. : 2-xii-1877 (iii, nr. 122), 21-iv-1878 (iv, nr. 142), 18-x-1885 (xi, nr. 534), 22-vii-1888 (xiv, nr. 678), 17-v-1891 (xvii, nr. 745), 25-ix-1892 (xviii, nr. 826), 2-ii-1896 (xxii, nr. 991), 30-i-1887 (xiii, nr. 601), 27-viii-1905 (xxxii, nr. 714).

II. a. *Ondertitel* :

„Nieuws- en Annoncenblad des kantons Zele”.

b. *Vignet* : Wapenschild van Zele, vanaf 17-vi-1888 (xiv, nr. 673)

d. *Prijs* :

4 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

Vanaf 6-iv-1890 (xvi, nr 767) :

3,5 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

Vanaf 24-v-1905 (xxiv, nr. 1668) :

2,5 fr. per jaar.

10 cent. per nummer.

e. *Formaat* :

49,5 × 32,5 cm, 4 kol. 4 pp.

54,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 21-iv-1878 (iv, nr. 142).

55,5 × 39 cm, 5 kol. 4 pp. vanaf 17-vi-1888 (xiv, nr. 673).

58 × 40 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 27-viii-1905 (xxxii, nr. 714).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* :

In de Kloosterstraat, nabij de Marktplaats.

Statiestraat, naby de kerk, Zele, vanaf 17-vi-1888 (xiv, nr. 673).

III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 2-xii-1877 (iii, nr. 122).

Laatst voorhanden nummer : 15-xii-1907 (xxxiii, nr. 1830).

d. e. *Uitgever, Drukker* :

J. De Smedt-Van Haver, kloosterstraat, naby de Marktplaats.

J. De Smedt-Van Haver, Statiestraat, naby de kerk, Zele
vanaf 17-vi-1888 (xiv, nr. 673).

IV. Onpartijdig, a-politiek nieuws- en aankondigingsblad (1).

341. De Zondagsbode (1902-)

- I. Gent : U.B./J. 1810 : 16-XII-1906 (v, nr. 50), 26-II-1911 (x, nr. 9).
Leuven : U.B./F.H. 428/19 : 30-VIII-1903 (II, nr. 35), 18-X-1903 (II, nr. 42).
Brussel : K.B./F.M. : 9-XII-1906 (v, nr. 49), 14-V-1911 (x, nr. 19).
Brussel : M.I.P. : 8-III-1903 (II, nr. 10), 2-XII-1906 (v, nr. 48), 23-IV-1911 (x, nr. 17).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Annoncenblad des Kantons Zele”.
„Nieuws- en Aankondigingsblad, verschijnende elken Zaterdag” vanaf 26-II-1911 (x, nr. 9).
- d. *Prijs* :
2,5 fr. per jaar voor Zele.
3 fr. per jaar voor België.
5 cent. per nummer.
- e. *Formaat* :
55 × 36,5 cm, 5 kol. 4 pp.
55 × 35,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 26-II-1911 (x, nr. 9).
- f. *Periodiciteit* :
wekelijks (zo.).
wekelijks (za.) vanaf 26-II-1911 (x, nr. 9).
- h. *Adres* :
Kauter, 63, Zele.
Kauterstraat 70, Zele vanaf 23-IV-1911 (x, nr. 17).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 8-III-1903 (II, nr. 10).
Laatst voorhanden nummer : 14-V-1911 (x, nr. 19).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
Michel Bracke, Kauter 63, Zele.
Bracke-De Geert & Zonen, Kauter 63, Zele vanaf 2-XII-1906 (v, nr. 48).
Odilon Bracke-Nelis, Kouterstraat 70, vanaf 23-IV-1911 (x, nr. 17).
- IV. A-politiek, nieuws- en aankondigingsblad.

(1) Op 2-XII-1877 (III, nr. 122), p. 1, kol. 1 : „Als voorheen blijven wij vreemd van alle staatkundige twisten en aan alle politiek tevens dat tot tweespalt of oneenigheid zou kunnen leiden. Voortdurende behartiging onzer gemeente en kantonale belangen, in eenen vreedzamen en vredelievenden geest, ziedaar des Zelenars taak, welke hij steeds in de mate zyns vermogens, trouw en onpartijdig zal blijven vervullen...”

ZELZATE

342. Gazette van Selzaete (1899-)

- I. Gent : U.B./J. 1854 : VIII-1899 (I, nr. 1).
Leuven : U.B./F.H. 190/19 : VIII-1899 (I, nr. 1), XI-1899 (I, nr. 2).
- II. a. *Ondertitel* :
„Tolk der vereeniging voor het Werk van een op te richten burgerlijk Godshuis te Selzaete.”
d. *Prijs* : 5 cent. per nummer.
e. *Formaat* : 36,5 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* :
„Het blad zal verschijnen op onbepaalden tijd volgens de vereischten der omstandigheden”.
h. *Adres* : zie Drukker, Uitgever.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : VIII-1899 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : XI-1899 (I, nr. 2).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
I. Vanderpoorten, Pollepelstraat 18-20, Gent.
- IV. Blad van „De Vereeniging voor een op te richten Godshuis te Selzaete” (I).

343. De Zeegalm (1882-)

- I. Gent : U.B./J. 1855 : 12-III-1882 (I, nr. 5), 8-VII-1883 (II, nr. 74), 27-VII-1890 (IX, nr. 30), 17-VIII-1892 (XI, nr. 29), 16-VII-1893 (XII, nr. 29), 3-I-1897 (XVI, nr. 1), 22-VIII-1897 (XVI, nr. 35).
Antwerpen : S.B./S. : 9-V-1886 (V, nr. 19), 5-VIII-1890 (IX, nr. 31).
Leuven, U.B./F.H. 427/II : 11-II-1883 (II, nr. 53), 17-VI-1888 (VII, nr. 25), 22-VII-1888 (VII, nr. 30), 3-I-1892 (XI, nr. 1), 17-I-

---

(1) Op VIII-1899 (I, nr. 1), p. 1, kol. : „Het blad, onder den naam van „Gazette van Selzaete”, door „De Vereeniging voor een op te richten Godshuis te Selzaete” uitgegeven, zal voor eenig doel hebben het werk dat wij beoogen aan het volk bekend te maken, om alzoo zijne belangstelling er toe op te wekken en zijne genegenheid en deelneming voor het zelve in te winnen. Zoo zal het dit werk onder zijne veelzijdige oogpunten bespreken en er de noodzakelijkheid en voordelen van te doen uitschijnen. Het zal de werkzaamheid der vereeniging en de ingeogste vruchten doen kennen, de vergaderingen met de dagorde en desnoods de op touw gezette geestelijkheden met programma afkondigen...
... Verder zullen de kolommen van het blad open staan voor alle mededeelingen met het werk betrek hebbende of eenige of algemeene of plaatselijke belangrijkheid of gelijk welke aantrekkelijkheid voor het publiek op leverend, doch na aan het onderzoek en goedkeuring des Comitets onderworpen geweest te zijn...”

1892 (xi, nr. 3), 26-xi-1893 (xii, nr. 48), 25-x-1903 (xxii, nr. 43).
Brussel : K.B./F.M. : 7-vi-1891 (x, nr. 23), 8-xi-1908 (xxvii, nr. 45).

Brussel : M.I.P. : 18-ii-1883 (ii, nr. 54), 24-vi-1883 (ii, nr. 72), 27-ix-1885 (iv, nr. 39), 29-xi-1885 (iv, nr. 48), 27-ii-1887 (vi, nr. 9), 22-vii-1888 (vii, nr. 30), 16-ix-1888 (vii, nr. 38), 25-vii-1893 (xii, nr. 26), 14-i-1894 (xiii, nr. 2), 19-vii-1896 (xv, nr. 29), 21-iii-1897 (xvi, nr. 12), 18-vii-1897 (xvi, nr. 29), 4-vi-1899 (xviii, nr. 23).

II. a. *Ondertitel* :

„Van Selzaete. Nieuws- en Aankondigingsblad voor het kanton Assenede en omliggende gemeenten”.

„Voor de gemeenten Selzaete, Assenede en andere plaatsen” vanaf 11-ii-1883 (ii, nr. 53).

„Annoncenblad voor Selzaete en andere plaatsen” vanaf 27-ix-1885 (iv, nr. 39) (1).

„Annoncenblad voor Selzaete en omtrek” vanaf 17-vii-1892 (xi, nr. 29).

„Annoncenblad” vanaf 18-vii-1897 (xvi, nr. 29).

d. *Prijs* :

2 fr. per jaar.

5 cent. per nummer.

Vanaf 11-ii-1883 (ii, nr. 53) :

3 fr. per jaar.

7 cent. per nummer.

Vanaf 17-vii-1892 (xi, nr. 29) :

2,10 fr. per jaar.

5 cent. per nummer.

e. *Formaat* : 31,5 × 24,5 cm, 3 kol. 4 pp.

42 × 30 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 11-ii-1889 (ii, nr. 53).

43,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 27-ix-1885 (iv, nr. 39).

42,5 × 31 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 9-v-1886 (v, nr. 19).

43,5 × 30,5 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 27-ii-1887 (vi, nr. 9).

42,5 × 31 cm, 3 kol. 4 pp. vanaf 5-viii-1890 (ix, nr. 31).

f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).

h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.

---

(1) Vanaf 27-ix-1885 (iv, nr. 39) is de scheiding tussen titel en ondertitel zeer onduidelijk. Men zou evengoed „Annoncenblad” van hieraf als titel kunnen nemen. Titel en ondertitel komen in gelijke grootte voor.

- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 12-III-1882 (I, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 8-XI-1908 (XXVII, nr. 45).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
- Verbaere-Holvoet, Statie Selzaete.
  - G. Verbaere zoon, aan de statie, Selzaete vanaf 11-II-1883 (II, nr. 53).
  - Gustaaf Verbaere, Kanaalstraat 57, Selzaete vanaf 7-VI-1891 (X, nr. 23).
  - G. Verbaere-Cloeckaert, aan de statie, Selzaete vanaf 3-I-1892 (XI, nr. 1).
  - G. Verbaere-Clockaert, Kanaalstraat 57, Selzaete, vanaf 17-VII-1892 (XI, nr. 29).
  - Verbaere-Cloeckaert, Kanaalstraat 91, Selzaete, op 8-XI-1908 (XXVII, nr. 45).
- IV. A-politiekannoncenblad.

ZOTTEGEM

Aangezien we hier over meer materiaal beschikken dan H. LIEBAUT hebben we het nuttig geacht de kranten van deze stad, indien nodig volledig te herwerken. Indien aan deree ds bestaande beschrijving niets kon worden toegevoegd werd naar het vroegere repertorium verwezen (1).

344. L'Ami de L'Ouvriere (1872-) (2)

- I. Gent : U.B./J. 1858 : 18-vii-1874 (III, nr. 29), 3-x-1874 (III, nr. 40).
Leuven : U.B./F.H. 44/48 : 3-I-1874 (III, nr. 1), 31-x-1874 (III, nr. 44).
Brussel : M.I.P. : 25-vii-1874 (III, nr. 30), 19-ix-1874 (III, nr. 38), 10-x-1874 (III, nr. 41).
- II. a. *Ondertitel* :
„Organe des Travailleurs Catholiques”
„Organe des vrais intérêts du Travailleur” vanaf 19-ix-1874 (III, nr. 38).
d. *Prijs* : 3 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 49,5 × 35,5 cm, 4 kol. 4 pp.
37 × 28 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 19-ix-1874 (III, nr. 38).
f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
h. *Adres* : zie Uitgever, Drukker.
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 3-I-1874 (III, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 31-x-1874 (III, nr. 44) (3).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
G. Vekeman, Farciennes, Henegouwen.
Gustave-Vekeman-Caron, Zottegem (4).
- IV. Katholiek, informatieblad met moraliserende strekking.

---

(1) H. LIEBAUT, *Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst*, (1840-1914).

(2) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, *Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst* (1840-1914), p. 144.

(3) In 1875 startte een nieuwe serie van dit weekblad onder de titel *l'Ami de l'Ouvrier*. *Journal Hebdomadaire*, sous la direction de Guill. Lebrocq, Chaussée de Wavre Ixelles 32. Het werd gedrukt bij Fr. Matthyssens, rue de l'Endimbourg 8, Ixelles. (Leuven, U.B./F.H. 44/48).

(4) Volgens H. LIEBAUT, o.c., p. 144, werd Gustave Vekeman op 12 september 1841 te Zottegem geboren. Hij had twee broers Leo en Emiel (1849-1899). Gustave Vekeman, was vanaf 1891 tot 1899 schepen te Zottegem.

345. Annoncenblad van Sottegem (1889-)

Zie : H. LIEBAUT, *Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst*, (1840-1914), p. 145.

346. De Beiaard (1902-)

Zie : H. LIEBAUT, *o.c.*, p. 145-146.

347. De Kleine burger van Sottegem (1913-)

Zie : H. LIEBAUT, *o.c.*, p. 148.

348. Gazette van Sottegem (1889-) (1)

- I. Gent : U.B./J. 1861 : 21-IV-1889 (I, nr. 17), 18-V-1890 (II, nr. 21), 5-X-1890 (II, nr. 41), 14-IV-1895 (VIII, nr. 15).
Leuven : U.B./F.H. 190/21 : 27-I-1889 (I, nr. 5), 28-IX-1890 (II, nr. 40), 12-I-1896 (IX, nr. 2).
Antwerpen : S.B./S. : 1-XII-1889 (I, nr. 17), 9-VII-1893 (VI, nr. 28), 16-VII-1895 (VI, nr. 29).
Brussel : K.B./F.M. : 15-IX-1889 (I, nr. 38), 1-XI-1891 (IV, nr. 44).
Brussel : M.I.P. : 29-IX-1889 (I, nr. 40), 26-VII-1891 (IV, nr. 31), 3-I-1892 (V, nr. 1), 21-V-1893 (VI, nr. 1), 9-VIII-1896 (IX, nr. 31).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad van het kanton en omliggende gemeenten. Verschijnende elken Zaterdag”.
„Nieuws- en Annoncenblad van het kanton en omliggende gemeenten. Verschijnende elken Zaterdag” vanaf 15-IX-1889 (I, nr. 38).
„Nieuws- en Annoncenblad der kantons Sottegem en Oostzeele. Verschijnende elken Zaterdag” vanaf 21-V-1893 (VI, nr. 1).
„Nieuws- en Annoncenblad der kantons Sottegem en Oostzeele” vanaf 12-I-1896 (IX, nr. 2).

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, *Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst*, p. 147-148.

- d. *Prijs* :
 3,5 fr. per jaar.
 Vanaf 14-IV-1895 (VIII, nr. 15) :
 3 fr. per jaar.
- e. *Formaat* :
 53,5 × 35 cm, 4 kol. 4 pp.
 54,5 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp. vanaf 21-V-1893 (VI, nr. 1).
- f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
- h. *Adres* :
 Neerstraat 48, Sottegem.
 Kapellestraat 16, Sottegem vanaf 18-V-1890 (II, nr. 21).
 Kapellestraat 18, Sottegem, vanaf 3-I-1892 (V, nr. 1).
- III. a. *Eerst voorhanden nummer* : 27-I-1889 (I, nr. 5).
Laatst voorhanden nummer : 9-VIII-1896 (IX, nr. 31) (1).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :
 Ad. Van Geertruyen-D'Hooghe, Neerstraat 48, Sottegem (2).
 Idem, Kapellestraat 16, Sottegem, vanaf 18-V-1890 (II, nr. 21).
 Idem, Kapellestraat 18, Sottegem, vanaf 3-I-1892 (V, nr. 1).
- IV. Aanvankelijk was het een a-politiek informatieblad. Weldra evolueerde het echter tot een radikaal-liberaal opinie- en informatieblad.

349. Het Nieuwsblad van Sottegem (1900-) (3)

- I. Gent : U.B./J. 1863 : 7-I-1900 (I, nr. 1).
 Leuven : U.B./F.H. 288/9 : 20-VII-1902 (III, nr. 131).
 Brussel : M.I.P. : 26-IV-1903 (IV, nr. 171).
- II. d. *Prijs* : 3 fr.
 e. *Formaat* : 55 × 36,5 cm, 4 kol. 4 pp.
 f. *Periodiciteit* : wekelijks (zo.).
 h. *Adres* : zie *Uitgever, Drukker*.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 7-I-1900 (I, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 26-IV-1903 (IV, nr. 171) (4).
- d. e. *Uitgever, Drukker* :

(1) Nog vermeld in *Répertoire général de la presse belge*, p. 180 en in *Annuaire général de la Presse universelle*, 1911-1912, p. 162.

(2) Adolf Van Geertruyen (1824-1899) is afkomstig van Dendermonde.

(3) Voor een eerste beschrijving zie H. LIEBAUT, o.c., p. 148-149.

(4) Nog vermeld in *Répertoire général de la presse belge*, 1904, p. 180, en in *Annuaire général de la Presse universelle*, 1911-1912, p. 162.

Omer Van Helleputte, Statiestraat, Sottegem (1).
IV. A-politiek informatieblad (2).

350. L'Ouvrier Belge (1872-)

Zie : H. LIEBAUT, o. c., p. 149.

351. De Zondagbode van Sottegem (1900-)

Zie : H. LIEBAUT, o.c., p. 150-151.

---

(1) Omer Van Helleputte, geboren te Strijpen op 11 januari 1874, verliet Zottegem voor St. Jans Molenbeek in maart 1939 (Cfr. H. LIEBAUT, o.c., p. 149).

(2) Op 7-1-1900 (1, nr. 1), p. 1, kol. 1 & 2 : „Nieuwsblad”
Met dit woord bedoelen wij een blad dat zich toelegt om de burgers op de hoogte te houden van al wat belangrijkst binnen en buiten het land gebeurt, 't is te zeggen : wat er voortvalt in de omliggende gemeenten, hoe de zaken staan bij onze naburen, wat de prijzen zijn der verschillende waren, op de markt ter plaatse en op de bijzonderste van het land, wie geboren, overleden of gehuwd zijn, in een woord al wat er noodig is te weten om, in de samenleving, niet als een nietsweter te moeten doorgaan.
Ons blad verschijnt zonder politieke kleur, alle artikels, persoonlijkheden bevattende, zullen niet worden ingelascht.”

ZWIJNAARDE

352. De Swynaerdsche Bode (1907-)

- I. Gent : U.B./J. 1527 : 17-VIII-1907 (1, nr. 9).
Brussel : K.B./M.I.P. : 6-VII-1907 (1, nr. 3).
Brussel : K.B./F.M. : 22-VI-1907 (1, nr. 1).
- II. a. *Ondertitel* :
„Nieuws- en Aankondigingsblad voor Swynaerde en omliggende.”
d. *Prijs* : 1 fr. per jaar.
e. *Formaat* : 36 × 27,5 cm, 3 kol. 4 pp.
f. *Periodiciteit* : wekelijks (za.).
h. *Adres* : E. Bogaerts, Hutsepotstraat, Swynaerde.
- III. a. *Eerste en eerst voorhanden nummer* : 22-VI-1907 (1, nr. 1).
Laatst voorhanden nummer : 17-VIII-1907 (1, nr. 9).
d. e. *Uitgever, Drukker* :
E. Bogaerts, Hutsepotstraat, Swynaerde.
- IV. Katholiek, a-politiek, Lokaal nieuws- en aankondigingsblad (1).

---

(1) Het programma luidde : „... De „Swynaerd'sche Bode” heeft voor doel de verschillende feesten, vermakelijkheden, herbergfeesten, enz. enz. aan te kondigen en alzoo ons weekblad te laten dienen ten gunste van eenieder, als openbare tribuun. Alzoo zal zij mededeelen en vergemakkelijken de vergaderingen der verschillende Maatschappijen, hier zoo bloeiend en talrijk op onze gemeente. Ook zal het blad, afwisselend, met ten tijd, het nieuws van de gemeente en omliggende geven, den burgerstand der gemeente, kluchte alsook een schoon en boeiend mengelwerk „De D u i v e l s t o r e n” welke heden begonnen is...” (Cfr. 22-VI-1907 (1, nr. 1), p. 1).

VII. KIESBLADEN

Uit voorgaande studies (1) is reeds duidelijk gebleken dat het belang van de kiesbladen moeilijk kan onderschat worden. Het is dan ook hier onze bedoeling niet nogmaals het belang van het kiesblad als propagandamiddel te onderstrepen. Ook hier echter zijn we in staat geweest enkele aanvullingen te geven op het bestaande repertorium van E. VOORDECKERS. Dit geldt meer speciaal voor Ledeberg en St. Amandsberg.

De kiesbladen van deze laatste gemeenten, hier beschreven, beogen dus geen volledigheid. Ze zijn enkel bedoeld als aanvulling van het bestaande repertorium. Voor een volledig overzicht van de kiesbladen te Ledeberg en St. Amandsberg verschenen, moet men dus nog steeds het repertorium van E. VOORDECKERS (2) raadplegen. De kiesbladen werden chronologisch gerangschikt. Aangezien het nutteloos bleek ze even uitvoerig als de andere kranten te behandelen, hebben we ons beperkt tot het opgeven van de ondertitel, de bewaarplaats, de drukker en de strekking. Naar de repertoria werd enkel verwezen wanneer geen enkel exemplaar voorhanden was.

---

(1) Op het belang van de kiesbladen werd reeds gewezen door R. VAN EENOO, *De Pers te Brugge, 1792-1914, Bouwstoffen*, p. 171-174.

(2) E. VOORDECKERS, *Bijdrage tot de geschiedenis van de Gentse pers. Repertorium (1667-1914)*, p. 152.

1878 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 29-X-1878.

Ledeberg

Meeting in de dirie Zwaantjes.

s.d. (Leuven, U.B./F.H. : 262/20)

Drukker : Keurvels Hendrik, Kasteelboulevard 21, Gent.

Strekking : Liberaal.

Lokeren

Het Stads belang.

„Tolk van het Katholiek kiesgenootschap der stad Lokeren.”
12-x-1878 (Gent : U.B./J. 1663).

Drukker : Van Duyse Brs. en Zs. Lokeren.

Strekking : Katholiek.

St.-Amandsberg

Uitgegeven in het Belang der Gemeente.

5-x-1878 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : Hendrik Keurvels, Kasteelboulevard 21, Gent.

Strekking : Liberaal.

St.-Niklaas

Keizers, Leest en Oordeelt!

s.d. (Brussel : M.I.P.).

Drukker : E. Dalschaert Praet, St. Niklaas.

Strekking : Katholiek.

1881 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 25-X-1881.

Ledeberg

Het Volksblad.

„Als Reynaert DEVOS de passie preekt
Boeren wacht uw ganzen
Die maar één KLOK hoort
Hooft maar één toon”.

20-X-1881 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : D. L. Dullé-Plus, Hoogpoort 27, Gent.

Strekking : Liberaal.

St.-Niklaas

Den Catholiecken Reynaert De Vos, of Den Spieghele der Waerheydt.

18-IX-1880 (nr. 2), (Brussel : M.I.P.).

11-X-1881 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : Strybol-Verdruyssen.

Strekking : Katholiek.

1882 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 13-VI-1882.

EEKLO

De ontwaking van het Arrondissement Eeklo.

1-VI-1882 (1, nr. 1), (Gent, U.B./J. 1606).

7-VI-1882 (nr. 2), (Leuven : U.B./F.H. 298/12 en Brussel : M.I.P.).

Drukker : Willems, Maldegem.

Strekking : Liberaal.

Ledeberg

Orgaan van den Vrijen Kiezersbond van Ledeberg.

1. 12-III-1882 (nr. 1), (Gent : U.B./J. 1536).

2. 30-IV-1882 (nr. 2), (Brussel : M.I.P.).

3. 4-VI-1882 (nr. 3), (Gent : U.B./J. 1536).

Uitgever : J. Fournaye, Korte Beenhouwerstraat 14.

Drukker : B. Van Dysselberghe, Kleine Kerkstraat 17, Ledeberg.

Strekking : Liberaal.

1884 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 8-VII-1884.

Ledeberg

Orgaan van den Vrijen Keizersbond van Ledeberg.

1. ...

2. ...

3. ...

4. ...

5. 27-I-1884 (nr. 5), (Brussel : K.B./F.M. en M.I.P.).

Drukker : H. L. Stepman, Gent.

Strekking : Liberaal.

GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 19-X-1884.

Dendermonde

„De Marfou, Licht en Waarheid!" (1)

1. 1-X-1884 (1).

2. 7-X-1884 (1).

3. 14-X-1884 (1).

Drukker : A. De Schepper.

Strekking : Liberaal.

1886 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 8-VI-1886.

Ledeberg

De gazette van Karel Rytoom.

„Opgedragen aan de fanatieke klerikalen van België, ter gelegenheid van hunne overwinning in de kiezing van 6 juni 1886 en van de veroordeeling van Karel Rytoom, den 21 Juli van 't zelfde jaar".

VII-1886 (enig nummer!), (Gent : U.B./J. 1689, Brussel : M.I.P., Leuven : U.B./F.H. 189/3).

Drukker : D. Van den Bulcke, Ledeberg.

Strekking : Liberaal.

Eeklo

De Vrije Bekwaamheidskiezer van Eecloo.

23. 11-VII-1886 (Brussel : M.I.P.).

24. ...

25. 25-VII-1886 (Brussel : K.B./F.M.).

26. ...

---

(1) Cfr. F. DE POTTER, *Vlaamsche Bibliographie*, p. 769.

27. ...
28. ...
29. ...
30. ...
31. 15-IX-1886 (Gent : U.B./J. 1613).
32. ...
33. 19-IX-1886 (Brussel : M.I.P.).
Drukker : Lod. De Vriese, Gent.
Strekking : Liberaal.

1887 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 16-X-1887.

Ledeberg

Aan de Heeren Kiezers van Ledeberg.

s.d. (Brussel : M.I.P.).
Drukker : J. De Moor, Hundelgemsche Steenweg 255, Ledeberg.
Strekking : Liberaal progressistisch.

De Kiezingsbode — Courier électoral.

„Waarheid & Recht — Vérité & Justice.
Besturen met spaarzaamheid — Administrons avec économie.
De schatplichtigen niet stroopen — N'écorchons pas le contribuable”.
x-1887.
Drukker : L. De Busscher, rue Savaen 32, Gand.
Strekking : Liberaal.

De Hervorming.

„Orgaan van den Bekwaamheidskiezersbond van Ledeberg”.
1. 9-x-1887 (nr. 1), (Gent : U.B./J. 1531, Leuven : U.B./F.H. 207/9,
Brussel : M.I.P.).
2. 16-x-1887 (nr. 2), (Brussel : M.I.P. en K.B./F.M.).
Drukker : J. De Moor, Hundelgemsche Steenweg 255, Ledeberg.
Strekking : Liberaal progressistisch.

De Gazette van Karel Rytoom.

„Opgedragen aan de patroons en onderpastoors ter gelegenheid der menigvuldige aanvragen, tot verwerping der kiezingen die ten voordeele der liberale waren uitgevallen in verscheidene gemeente.”

1-1-1888 (enig voorhanden nummer!), (Brussel : M.I.P., Leuven : U.B./F.H. 198/3).

Drukker : D. Van den Bulcke, Ledeberg.

Strekking : Liberaal.

1890 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 12-X-1890.

Ledeberg

De vrije Ledebergenaar (1).

1. 31-VIII-1890 (Brussel : M.I.P.).

2. 7-IX-1890 (Gent : U.B./J. 1542).

3. ...

4. ...

5. ...

6. 5-X-1890 (Antwerpen : S.B./S.).

7. 12-X-1890 (Brussel : M.I.P.).

8. 19-X-1890 (Brussel : M.I.P. en K.B./F.M.).

Drukker :

Alexander Legros-Mertens, Kerkstraat 112, Ledeberg.

J. Mourman, Langestraat 37, Ledeberg vanaf 5-X-1890.

Strekking : Onafhankelijk (katholiek).

Ter nagedachtenis en tot lafenis der zielen van de zeven katholieke Slachtoffers van Ledeberg gesneuveld op 12-X-1890.

19-X-1890 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : D. Van den Bulcke, Vooruitgangplaats 6, Ledeberg.

Strekking : Liberaal.

St.-Amandsberg

'T Gazetje van St. Amandsberg.

14-X-1890 (Antwerpen : S.B./S., Brussel : M.I.P.).

18-X-1890 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : L. Muyshondt, St. Amandsberg.

Strekking : Katholiek.

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 593.

St. Niklaas

Het stadsbelang.

„Orgaan van de strijdersbond „De Jonge Wacht” van St. Niklaas”.
6-vii-1890 (Leuven : U.B./F.H. 361/13, Antwerpen : S.B./S., Brussel : M.I.P.).

19-x-1890 (Leuven : U.B./F.M. 361/13).

12-x-1890 (Gent : U.B./J. 1836).

23-xi-1890 (Leuven : U.B./F.H. 361/13).

26-x-1890 (Antwerpen : S.B./S.).

Drukker : Thomas en Roels, Reginciestraat 33, St. Nikolaas.

Strekking : Liberaal.

Oudenaarde

Hanske de Krijger.

„Getrouw tot der Dood”

1. 21-xi-1889 (Gent : U.B./J. 1549, Leuven : U.B./F.H. 204/16).

2. ...

3. ...

4. 26-ii-1890 (Leuven, U.B./F.H. 204/16).

5. ...

6. 14-v-1890 (Antwerpen : S.B./S.).

7. 25-v-1890 (Brussel : K.B./F.M.).

8. ...

9. 4-vi-1890 (Leuven : U.B./F.H. 204/16).

10. 8-vi-1890 (Zrussel : M.I.P.).

11. 9-vi-1890 (Leuven : U.B./F.H. 204/16).

12. 15-vi-1890 (Brussel : M.I.P., Leuven : U.B./F.H. 204/16).

13. 2-x-1890 (Antwerpen : S.B./S.).

14. ...

15. ...

16. 18-x-1890)Leuven : U.B./F.H. 204/16).

Drukker : A. Van den Driessche, Hoogstraat, Oudenaarde.

Strekking : Katholiek.

1894 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 14-X-1894.

St. Niklaas

Onze Strijd.

„Liberaal Volksgezind kiesorgaan van het Arrondissement St. Niklaas”

7-x-1894 (Brussel : M.I.P.).

12-x-1894 (Leuven : U.B./F.H. 299/5).

Drukker : Victor Heymans, Bruel 96, Mechelen.

Strekking : Liberaal.

Christen Volksbond van het Land van Waas.

20-IX-1894 (Brussel : M.I.P.).

27-IX-1894 (Antwerpen : S.B./S., Leuven : U.B./F.H. 98/5, Gent :
U.B./J. 1820).

4-x-1894 (Brussel : M.I.P.), (Leuven : U.B./F.H. 98/5).

13-x-1894 (Gent : U.B./J. 1820).

Drukker : A. Kockelbergh-De Raedt, St. Niklaas.

Strekking : Katholiek.

PROVINCIALE VERKIEZINGEN VAN 28-X-1894

Eeklo

De Katholieken Volkstem van Eekloo en het Kanton.

1. 21-x-1894 (Gent : U.B./J. 1602).

2. 24-x-1894 (Brussel : M.I.P.)

Drukker : V. De Lille, Maldegem.

Strekking : Katholiek.

1895 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 17-XI-1895.

Eeklo

Hun Programma.

s.d. (K.B./F.M.).

Drukker : S. Smitz, Eecloo.

Strekking : Katholiek.

Ledeberg

De Vrije Kiezer van Ledeberg (1).

1. 6-XI-1895 (Gent : U.B./J. 1539, Leuven : U.B./F.H. 413/7, Brussel : M.I.P.).
2. 10-XI-1895 (Leuven : U.B./F.H. 413/7).
3. 12-XI-1895 (Brussel : M.I.P.).
4. ...
5. ...
6. 20-V-1896 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : Legros-Mertens, Ledeberg.

Strekking : Katholiek.

St. Amandsberg

't Gazetje van St. Amandsberg (1).

1. 10-XI-1895 (Gent : U.B./J. 1505).
2. 17-XI-1895 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : Wed. L. Muyshondt, St. Amandsberg op 10-XI-1895.

Strekking : Katholiek.

**1897 : VERKIEZING VAN DE WERKRECHTERSRAAD VAN
28-III-1897 EN DE BALLOTAGE VAN 29-V-1987.**

St. Niklaas

De Volksvriend.

„Strijdblad van de Werklieden — Partij voor de ballotage in het arrondissement St. Nikolaas”.

s.d. (Brussel : M.I.P.).

Drukker : Samenw. Maatschappij „Volksdrukkerij” Speldenstraat 7, Gent.

Strekking : Socialistisch.

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 597.

1898 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 22-V-1899.

Dendermonde

Het Ros Beiaard.

„Orgaan der Katholiekē Belangen van het arrondissement Dendermonde.”

s.d. (Antwerpen : S.B./S.).

Drukker : G. De Myttenaere, Wolvengracht 52, Brussel.

Strekking : Katholiek.

De Vrije Werkman.

„Propagandabladd der Socialistische Arbeiderspartij voor het arrondissement Dendermonde”.

1-1898 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : Samenw. Volksdrukkerij, Speldenstraat 7, Gent.

Strekking : Socialistisch.

Oudenaarde

Jan, klopt erop.

s.d. (Gent : U.B./J. 1551).

Drukker : A. Vandendriessche, Hoogstraat, Oudenaarde.

Strekking : Katholiek.

1899 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 15-X-1899.

Eeklo

De Verlossing van Eekloo.

„Kiesblad voor Burgers, Werklieden en Landbouwers”.

5-X-1899 (Leuven : U.B./F.H. 196/11).

Drukker : P. Van Acker & Zoon, Collegestraat, Eekloo.

Strekking : Liberaal.

Maldegem

Recht voor de vuist.

„Vlaamsch en vrijgezind kiesblad”.

24-IX-1899 (Antwerpen : S.B./S.).

Drukker : „Uitgever van den Brugschen Beiaard" Maldegem.
Strekking : Liberaal.

St. Amandsberg

De Verlossing van St. Amandsberg (1).

8. s.d. (Gent : U.B./J. 1515, Brussel : M.I.P.).

9. ...

10. ...

11. 24-IX-1899 (Brussel : M.I.P.).

12. ...

13. ...

14. ...

15. 10-X-1899 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : A. De Brabandere, St. Jansvest 10, Gent.

Strekking : Liberaal.

St. Niklaas

De Strijd.

s.d. (Brussel : M.I.P.).

Drukker : E. Van Haver-Martens, St. Nikolaas.

Strekking : Katholiek.

Stadsbelangen.

„Gazet voor Burgers, Landbouwers en Werklieden".

11-X-1899 (Leuven, U.B./F.H. 361/19, Brussel : M.I.P.).

Drukker : Arthur Matthys, St. Nikolaas.

Strekking : Liberaal.

Dendermonde

De Toestand (2).

1. 25-III-1899.

2. 28-IV-1899.

3. 10-V-1899.

Drukker : Antony Du Caju-Beeckman, Dendermonde.

Strekking : ?

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VORDECKERS, o.c., p. 600.

(2) G. VAN WESENMAEL, *Dendermondsche Drukkers*, 2° suppl., p. 74.

1900 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 27-V-1900.

Eeklo

Vrank en vrij — Katholiek Strijdblad.

1. 18-III-1900 (Leuven : U.B./F.H. 411/13).
2. 1-IV-1900 (Leuven : U.B./F.H. 411/13).
3. 15-IV-1900 (Leuven : U.B./F.H. 411/13).
4. 29-IV-1900 (Leuven : U.B./F.H. 411/13).
5. 6-V-1900 (Leuven : U.B./F.H. 411/13).
6. 13-V-1900 (Brussel : M.I.P., Leuven : U.B./F.H. 411/13).
7. 20-V-1900 (Leuven : U.B./F.H. 411/13).
8. 24-V-1900 (Leuven : U.B./F.H. 411/13, Gent : U.B./J. 1612, Antwerpen : S.B./S., Brussel : M.I.P.).

Drukker :

A. Smitz, Raamstraat, Eecloo op 18-III-1900.

Gebr. Ryffranck, Molenstraat, Eecloo op 1-IV-1900.

Victor De Lille, Maldeghem op 15-IV-1900.

G. Ryffranck-De Backer en zoon, op 29-IV-1900.

G. Parrin-Buysens, Maldeghem op 6-V-1900.

A. Smitz, Raamstraat, Eecloo op 13-V-1900.

G. Ruffranck-De Backer & Zoon, op 20-V-1900.

Gebr. Ryffranck, Molenstraat, Eecloo op 24-V-1900.

Strekking : Katholiek.

Ons laatste woord.

26-V-1900 (1).

Drukker : ?

Strekking : Katholiek.

1903 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 18-X-1903.

Eeklo

De Vrije Stem.

10-X-1903.

Drukker : A. Smitz, Raamstraat, Eecloo.

Strekking : Katholiek.

---

(1) Dit was het laatste nummer van *Vrank en Vrij*. (Cfr. *La Presse Universelle*, 1900, p. 15).

Ledeberg

Het Kartel (1).

„Orgaan van het Drievoudig Verbond van Ledeberg”.

1. VII-1903.

2. ...

3. ...

4. ...

5. X-1903.

Drukker : Lodewijck Bury, Kasernstraat, Ledeberg.

Strekking : Kartel van liberalen, progressisten en socialisten.

St. Niklaas

Onze strijd.

1. 9-X-1903 (Brussel : M.I.P., Gent : U.B./J. 1834, Leuven : U.B./F.H. 299/5).

2. 15-X-1903 (Leuven : U.B./F.H. 299/5).

Drukker : E. Van Haver-Martens, St. Niklaas.

Strekking : Katholiek.

De Waarheid.

„Strijdblad der Werklieden partij — afdeeling St. Nikolaas”.

1. IX-1903 (Brussel : M.I.P.).

2. X-1903 (Leuven : U.B./F.H. 414/14).

3. ...

4. X-1903 (Gent : U.B./J. 1846).

Drukker : „Samenw. Volksdrukkerij” Hoogpoort 28, Gent.

Strekking : Socialistisch.

1904 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 29-V-1904.

Eeklo

Jan Rechttuit.

„Katholiek Strijdblad”.

1. 14-II-1906 (Gent : U.B./J. 1599).

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 603.

2. ...
  3. ...
  4. ...
  5. 10-IV-1904 (Gent : U.B./J. 1599).
  6. 17-IV-1904 (Brussel : K.B./F.M.).
  7. 24-IV-1904 (Leuven : U.B./F.H. 222/9).
  8. ...
  9. 8-V-1904 (Leuven : U.B./F.H. 222/9).
  10. 15-V-1904 (Gent : U.B./J. 1599).
  11. ...
  12. 26-V-1904 (Brussel : M.I.P.).
  13. 29-V-1904 (Leuven, U.B./F.H. 222/9).
- Drukker* : Aloïs Smitz, Raamstraat, Eecloo.
Strekking : Katholiek.

Dendermonde

De Spaansche Vlieg.

„Satirisch kiesblad voor 't Arrondissement Dendermonde”.

s.d. (Gent : U.B./J. 1786, Brussel : M.I.P.).

Drukker : Deloote, Baesrode.

Strekking : Liberaal.

Onze Typen Planquaert Kakkebroek of derrien stielen en veertien ongelukken of negentien malen kandidaat en negentien buizen (1).

enig voorhanden nummer s.d.

St. Niklaas

Onze Strijd.

Drukker : J. Van Lantschoot Moens Koornaard 20, Dendermonde.

8. 16-V-1904 (Leuven : U.B./F.H. 299/5).

9. 24-V-1904 (Gent : U.B./J. 1834, Brussel : M.I.P.).

Drukker : Em. Van Haver, St. Niklaas.

Strekking : Katholiek.

---

(1) *Bulletin de l'Union de la Presse Périodique Belge*, 1904, IV, p. 139.

Ronse

L'Opinion Catholique de Renaix.

„Paraissant provisoirement le premier dimanche de chaque mois”.

1. 6-XII-1903 (Gent : U.B./J. 1700, Brussel : M.I.P.).

2. ...

3. ...

4. ...

5. 28-V-1904 (1).

Drukker : J. Leberte-Courtin Renaix.

Strekking : Katholiek.

1906 : VERKIEZINGEN VAN DE WERKRECHTERSRAAD OP 11-III-1906

Eeklo

Jan Rechttuit.

„Als de Vos de Passie preekt,
Boerkens waekt uwe ganzen”.

20-III-1906 (Leuven : U.B./F.H. 222/9, Gent : U.B./J. 1599).

Drukker : Aloïs Smitz, Raamstraat, Eekloo.

Strekking : Katholiek.

1907 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 20-X-1907.

Eeklo

De Noodkreet.

„Vlaamschgezind strijdblad voor 't Meetjesland”.

v-1907 (Gent : U.B./J. 1605).

Drukker : E. Gernaey-Dick, Keizer Karelstraat 85, Gent.

Strekking : Katholiek.

Masker af! (2)

s.d.

Drukker : A. Smitz, Eeklo.

Strekking : Katholiek.

---

(1) *Bulletin de l'Union de la Presse Périodique Belge*, 1904, IV, p. 140.

(2) Cfr. G. MERTENS et A. DE FONVENT, *Relevé... Elections communales du 20-X-1907*, p. 17.

Ledeberg

De Blauwe Vlag (1).

„Propagandebled der Liberale partij van Ledeberg”.

1. ...

2. 13-x-1907 (Brussel : M.I.P.).

3. 19-x-1907 (Brussel : M.I.P.).

Drukker :

P. Vanden Bulcke-Van Coppenolle, Brusselschen steenweg 6 & 34, Ledeberg.

Strekking : Liberaal.

Het Kartel (2).

„Propagandablad van het Demokratsich Drievoudig Verbond van Ledeberg”.

vii-1907 (Gent : U.B./J. 1533).

i-ix-1907 (Brussel : K.B./F.M.).

26-ix-1907 (Brussel, K.B./F.M.).

x-1907 (Gent : U.B./J. 1533).

11-x-1907 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : P. De Visch, Moriaanstraat 109, Ledeberg.

Strekking : Kartel van liberalen, progressisten en socialisten.

De Vrije Kiezer van Ledeberg (2)

28-ix-1907 (Brussel : M.I.P.).

11-x-1907 (Brussel : M.I.P.).

18-x-1907 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : Stevens-Myncke, Kerkstraat 118, Ledeberg.

Strekking : Katholiek.

St Amandsberg

De Katholieke Werkman (3).

1. 6-x-1907 (Gent, U.B./J. 1510, Brussel : M.I.P. en K.B./F.M.).

2. 13-x-1907 (4).

3. 20-x-1907 (Brussel : K.B./F.M.).

4. 27-x-1907 (4).

---

(1) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 606.

(2) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 608.

(3) Voor het eerst beschreven door E. VOORDECKERS, o.c., p. 606.

(4) Cfr. G. MERTENS et A. DE FONVENT, *Relevé... Elections communales du 20-x-1907*, p. 15.

5. 24-XI-1907 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : Ch. Snoeck-Cools, Antwerpsche Steenweg 99, St. Amandsberg.

Strekking : Katholiek.

Wetteren

De Reuzen.

„Katholiek Kiesorgaan van Wetteren”.

1. x-1907 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : L. Verbare-De Grootte, Hoogstraat, Wetteren.

Strekking : Katholiek.

St. Niklaas

Onze Strijd.

„Orgaan der Katholieke partij van St. Nikolaas”.

1. 24-IX-1907 (Brussel : M.I.P., Gent : U.B./J. 1834).

2. 1-X-1907 (Brussel : M.I.P.).

3. 10-X-1907 (Leuven : U.B./F.H. 299/5).

4. 15-X-1907 (Brussel : M.I.P., Gent : U.B./J. 1834).

5. 18-X-1907 (Gent : U.B./J. 1834, Brussel : M.I.P.).

Drukker :

Strybol-Vercruyssen, St. Niklaas op 24-IX-1907.

E. Van Haver-Martens, St. Niklaas op 1-X-1907.

Strybol-Vercruyssen, St. Niklaas op 10-X-1907.

E. Van Haver-Martens, St. Niklaas op 15-X-1907.

Strybol-Vercruyssen, St. Niklaas op 18-X-1907.

Strekking : Katholiek.

Stadsbelangen van St. Nikolaas.

1. 29-IX-1907 (Gent : U.B./J. 1837, Brussel : M.I.P.).

13-X-1907 (1).

Drukker : Arthur Matthys, St. Niklaas.

Strekking : Liberaal.

De Waarheid.

„Orgaan der Socialistische Partij uitkomende ter gelegenheid der Gemeenteverkiezing”.

1. 6-IX-1907 (Brussel : M.I.P.).

2. 18-IX-1907 (Brussel : M.I.P., Leuven : U.B./F.H. 141/14).
3. 1-X-1907 (Gent : U.B./J. 1847, Leuven : U.B./F.H. 414/14).
4. 11-X-1907 (1).

Drukker : Louis Prévost, Mercatorstraat 217, St. Niklaas.

Strekking : Socialistisch.

Aan de bevolking en voornamelijk aan Nedringdoeners van St. Niklaas (1).

s.d.

Drukker : „De Dageraad” rue de la Régence 71, St. Nikolaas.

Strekking : ?

1908 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 24-V-1908.

Dendermonde

De Voorwacht.

„Katholiek, Strijdbald voor het arrondissement Dendermonde.”

1. 1-III-1908 (Leuven, U.B./F.H. 411/4).
2. 15-III-1908 (Brussel : M.I.P., Gent : U.B./J. 1908).
3. ...
4. ...
5. 26-IV-1908 (Brussel : M.I.P.).
6. ...
7. 17-V-1908 (Leuven : U.B./F.H. 411/4, Gent : U.B./J. 1908).
8. 24-V-1908 (Leuven, U.B./F.H. 411/4).
9. 31-V-1908 (2).

Drukker : D. Grootjans, Torenstraat 14, Dendermonde.

Strekking : Katholiek.

De Ware Wacht.

„Vrijzinnig strijdblad voor het Arrondissement Dendermonde.” op 5-IV-1908.

„Strijdblad van het verbond der Liberalen en Kristen demokraten van 't arrondissement Dendermonde”, vanaf 19-IV-1908.

5-IV-1908 (Leuven, U.B./F.H. 416/5).

---

(1) Cfr. G. MERTENS et A. DE FONVENT, *Relevé... Elections communales du 20-X-1907*, p. 17.

(2) Cfr. G. VAN WESIMAELE, *Dendermondsche Drukkers*, 2° suppl., p. 65.

19-iv-1908 (Brussel : M.I.P., Leuven : U.B./F.H. 416/5).
17-v-1908 (Brussel : K.B./F.M.).
Drukker : E. Lombaert, Lebbeke.
Strekking : kartel van liberalen en katholieke democraten.

Eeklo

Jan Rechuit.

„Katholiek Strijdblad.”
1. 5-v-1908 (Brussel : M.I.P.).
2. 13-v-1908 (Brussel : M.I.P., Leuven : U.B./F.H. 222/9).
3. ...
4. 23-v-1908 (Leuven, U.B./F.H. 222/9).
Drukker : Alois Smitz, Eecloo.
Strekking : Katholiek.

Lebbeke

De Waarheid voor alle rechtzinnige kiezers.

19-iv-1908 (Leuven : U.B./F.H. 414/12, Brussel : M.I.P.).
Drukker : M. Lombaert, Lebbeke.
Strekking : Katholiek - democratisch.

St. Niklaas

Het Kartel.

„Vlaamsch Vrijzinnig blad”.
1. 1908 (Brussel : M.I.P.).
2. 1908 (Brussel, M.I.P.).
3. 1908 (Gent, U.B./J. 1823).
4. 1908 (Brussel : M.I.P.).
5. 1908
6. 1908 (Brussel : M.I.P.).
Drukker : Louis Prévost, Mercatorstraat 217, St. Niklaas.
Strekking : Kartel van liberalen en socialisten.

De Wazenaar.

„Vlaamsch Katholiek Blad”.
„Vlaamsch Katholiek Strijdblad” op 19-iv-1908.
„Vlaamsch Katholiek Blad” vanaf 3-v-1908.

1. ...
2. ...
3. 23-II-1908 (Brussel : M.I.P.).
4. 19-III-1908 (Brussel : M.I.P.).
5. 19-IV-1908 (Brussel : M.I.P.).
6. 3-V-1908 (Brussel : M.I.P.).
7. ...
8. 17-V-1908 (Brussel : M.I.P.).
9. ...
10. 24-V-1908 (Brussel : M.I.P.).

Drukker :

Emiel Van Haver op 23-II-1908.

Em. Van Haver-Martens op 29-III-1908.

Gebr. Beeckx, Temsche op 19-IV-1908.

Strybol-Vercruyssen, St. Nikolaas op 3-V-1908.

Schuerman-Boeykens, Temsche op 17-V-1908.

Emiel Van Haver, St. Nikolaas op 24-V-1908.

Strekking : Katholiek.

Oosterzele

Een laatste Woord.

„Katholiek Propagandablade van het kanton Oosterzeele”.

22-V-1908 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : „Het Volk” Oudburg 34, Gent.

Strekking : Katholiek.

Oudenaarde

De Strijd.

s.d. (Brussel : M.I.P.).

Drukker : A. Van den Driessche, Audenaarde.

Strekking : Katholiek.

De Strijd klok (1).

s.d.

Drukker : A. Van den Driessche, Audenaarde.

Strekking : Katholiek.

Kiezing van 24 Mei 1908 (1).

22-V-1908.

Drukker : Jos Haeck, Audenaarde.

Strekking : Liberaal.

Le Dernier Mot (1).

enig nummer s.d.

Drukker : Annoot-Braeckman, Gent.

Strekking : ?

1911 : GEMEENTELIJKE VERKIEZINGEN VAN 15-X-1911.

Oudenaarde

Den Berg af !

s.d. (Brussel : M.I.P.).

Drukker : Jos Haeck, Oudenaarde.

Strekking : Liberaal.

Klits - Klets.

14-I-1911 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : „De Wekker”.

Strekking : Katholiek.

't Klinksnoer.

„Recht op Antwoord — Droit de Réponse”.

14-X-1911 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : A. Vandendriessche, Oudenaarde.

Strekking : Katholiek.

St. Amandsberg

Het moet veranderen! (2)

„Bijzonder Orgaan van de Radikaal Socialistischen Strijdersbond van St. Amandsberg aan de Gemeente kiesstrijd van 15 October gewijd”.

30-IX-1911 (Brussel : M.I.P.).

---

(1) Cfr. *Union de la Presse Périodique belge. Bulletin officiel mensuel*, 1908, XVII, p. 273.

(2) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 610.

8-x-1911 (1).

Drukker : Samenw. Volksdrukkerij, Hoogpoort 29, Gent.

Strekking : Socialistisch.

Temse

La Riposte du Taminois (2).

enig nummer.

Drukker : Duculot-Roulin, Tamines.

Strekking : ?

Le Taminois (2).

„Organe catholique des Intérêts Communaux”.

enig nummer.

Drukker : Duculot-Roulin, Tamines.

Strekking : Katholiek.

La Vrai Taminois (2).

„Organe de la Ligne Démocratique des Intérêts communaux”.

2 nummers verschenen.

Drukker : F. Dowe-Migeot, Auvelais.

1912 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 2-VI-1912.

Dendermonde

Bedenkt U Well

24-v-1912 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : D. Grootjans, Torenstraat 14, Dendermonde.

Strekking : Katholiek.

Laatste woord.

s.d. 1-vi-1912 (3) (Brussel : M.I.P.).

Drukker : „Het Ros Beiaard” Dendermonde.

Strekking : Katholiek.

---

(1) Cfr. G. MERTENS et A. DE FONVENT, *Relevé... Elections communales du 15-x-1911*, p. 9.

(2) Cfr. G. MERTENS et DE FONVENT, *Relevé... Elections communales du 15-x-1911*, Bruxelles, 1911, p. 10-11.

(3) Cfr. Nota op het blad aangebracht.

Luister.

s.d. v-1912 (1) (Brussel, K.B./F.H.).

Drukker : F.-J. Du Caju, Vader, Torenstraat 3, Dendermonde.

Strekking : Katholiek.

De Oogen Open!

s.d. (Brussel : K.B./F.M. en M.I.P.).

Drukker : „Het Ros Beiaard” Koornaard 13, Dendermonde.

Strekking : Katholiek.

De Triomfklok luidt.

28-IV-1912.

Drukker : D. Grootjans-Willems, Dendermonde.

Strekking : Katholiek.

De Verlossing.

„Strijdblad der Liberale Federatie van het arrondissement Dendermonde”

26-v-1912 (Brussel : M.I.P.).

2-vi-1912 (Brussel : K.B./F.M.).

Drukker : A. Du Caju-Beeckman, Dendermonde.

Strekking : Liberaal.

Voorwaarts.

„Orgaan van de Socialistische Federatie van het Arrondissement Dendermonde”.

1. III-1912 (Brussel : K.B./F.M.).

Drukker : Samenw. drukkerij „De Dageraad”, Regentiestraat 71, St. Nikolaas.

Strekking : Socialistisch.

De Vriend van het Volk.

„Gazet der Christene Volkspartij van het Land van Dendermonde”.

Drukker : Soc. An. Belge d'Imprimerie, Beekstraat 3, Brussel.

---

(1) Cfr. Nota van G. MERTENS op het blad geschreven.

Eeklo

De Klaroen van 't „Vrije Noorden”.

1. 21-I-1912 (1).

8. 10-II-1912 (Brussel : M.I.P.).

Drukker : A. Smitz, Groote Markt 63, Eecloo.

Strekking : Katholiek.

De Verlossing (2).

„Volksgezind orgaan voor het arrondissement Gent-Eecloo.”

1. 4-II-1912 (Leuven : U.B./F.H. 396/11, Gent : U.B./J. 490, Brussel : M.I.P.).

1. 11-II-1912 (Leuven : U.B./F.H., 396/11, Gent : U.B./J. 490, Brussel : M.I.P.).

2. 28-II-1912 (Leuven : U.B./F.H. 396/11, Gent : U.B./J. 490).

3. 25-III-1912 (Leuven : U.B./F.H. 396/11, Gent : U.B./J. 490, Brussel : M.I.P.).

4. 20-IV-1912 (Leuven, U.B./F.H. 396/11, Gent : U.B./J. 490).

5. 3-V-1912 (Leuven : U.B./F.H. 396/11).

6. 19-V-1912 (Leuven : U.B./F.H. 396/11).

Drukker : Ch. De Raeve, Bellevuestraat 57, Gent.

Strekking : Liberaal.

Wetteren

De Triomfklok luidt!

28-IV-1912

Drukker : D. Grootjans-Willems, Wetteren.

Strekking : Katholiek.

Het Rood gevaar.

s.d. 9-V-1912 (3) (Brussel : M.I.P.).

Drukker : De Graeve en Zoon, Wetteren.

Strekking : Katholiek.

---

(1) Cfr. *Union de la Presse belge. Bulletin officiel mensuel*, 1912, xxii, p. 136.

(2) Voor een eerste beschrijving zie : E. VOORDECKERS, o.c., p. 612.

(3) Volgens een nota erop aangebracht.

Oudenaarde

De Strijdklok der Katholieken van 't Arrondissement Audenaerde.

s.d. (Gent : U.B./J. 1560).

Drukker : „De Wekker” Oudenaarde.

Strekking : Katholiek.

De Verlossing.

„Kosteloos propagandablاد voor het Arrondissement Audenaerde”.

v-1912 (Leuven : 396/12, Gent : U.B./J. 1706).

Drukker : Isidoor Carton, Olifantstraat 351, Ronse.

St. Niklaas

Aan de bevolking van 't Land van Waas! (1)

s.d.

Drukker : Samenw. Drukk. „De Dageraad” Regentiestraat 71,
St. Niklaas.

Strekking : ?

Aan de Bevolking van het Waasland (1).

s.d.

Drukker : „De Dageraad” St. Niklaas.

Strekking : ?

Aan de Heeren Kiezers van 't Waasland!

s.d.

Drukker : „De Dageraad” St. Niklaas.

Strekking : ?

Temse

Voor ons Vlaamsch Geloof.

„De Aanstaande Kiezing op zondag 2 juni.” (1).

Drukker : Duculot-Roulin, Temse.

Strekking : Katholiek.

---

(1) Cfr. *Union de la Presse périodique Belge. Bulletin Officiel mensuel*, 1912, xxii, p. 144.

L'Evolution (1).

1. 23-V-1912.

Drukker : Duculot-Roulin Temse.

Strekking : Katholiek.

Le Démocrate Concient (1).

„Arrière les Parti-Pris! Place à la raison”.

Drukker : Duculot-Roulin, Temse.

Strekking : ?

1914 : WETGEVENDE VERKIEZINGEN VAN 24-V-1914.

Dendermonde

Kiezers van het Dendermondsche.

6-V-1914 (Gent : U.B./J. 1776).

Drukker : „De Onpartijdige” Torenstraat 3, Dendermonde.

Strekking : Katholiek.

Eeklo

De Klaroen van 't Vrije Noorden.

4. 24-V-1914.

Drukker : Aloïs Smitz, Eeklo.

Strekking : Katholiek.

Het Blad der Katholieke — Vlaamsche Kiesvereniging van Gent-Eeklo (2).

1. V-1914 (Gent : U.B./J. 1357, Brussel : M.I.P.).

2. VI-1914 (Gent : U.B./J. 1357).

3. VII-1914 (Gent : U.B./J. 1357).

Drukker : V. De Lille Maldeghem.

Strekking :

„Katholiek Vlaamsche Kiesvereniging” tegen de „Katholieke Associatie”.

---

(1) Cfr. *Union de Presse Périodique belge. Bulletin officiel mensuel*, 1912, XXXII, p. 144.

(2) Voor een eerste beschrijving zie E. VOORDECKERS, o.c., p. 613.

**KIESBLADEN DIE NIET KONDEN GEDATEERD
WORDEN OF WAARVAN DE STREKKING ABSOLUUT
NIET KON BEPAALD WORDEN.**

Nog één Woordeken.

s.d. (Brussel : M.I.P.).

Drukker : „Recht voor allen” Eecloo.

Strekking : Katholiek.

De Sleinsche Opposit.

„Orgaan der Gemeentebelangen van Sleydinge”.

s.d. (Gent : U.B./J. 1912).

Drukker : ?

Strekking : blad van de oppositiepartij (?).

VIII. TIJDSCHRIFTEN

Deze lijst is bedoeld als aanvulling van de lijst van de kranten. Al te gespecialiseerde- en trimestrieel verschijnende periodieken hebben we hierin opgenomen. Almanakken en jaarboeken werden echter buiten beschouwing gelaten. De tijdschriften werden alfabetisch gerangschikt en van elk van hen werd de ondertitel, drukker en bewaarplaats opgegeven.

1913 — Azalea

Orgaan van den Bond der Belgische Azaleakweekers en Handelaars.

Drukker : De Muyter Gebr., Gent 93, Deinze.

Brussel : K.B./F.M. : IV-1913 (1, nr. 2), I-1914 (1, nr. 35).

1891 — De Belgische Bloemist

Kosteloos Tijdschrift over Bloemen-, Groenten- en Boomteelt. Fruit-Landbouw en Plantenkunde.

Drukker : ?

Brussel : M.I.P. : II-1891 (nr. 1).

1874 — De Bode van den H. Franciscus van Assisië

Maandschrift van de Derde Orde toegewijd aan het Heilig Hart van Jesus.

Drukker : A. Siffer, St. Baafsplaats 2, Gent.

Brussel : M.I.P. : 25-VIII-1894 (xx, nr. 1), 25-X-1894 (xx, nr. 3).

1889 — Bulletin de l'Association Scientifique des anciens élèves de l'école professionnelle de l'Institut de Brasserie de Gand.

Drukker : Wellens Lagrage, Rue de l'Escalier 25, Bruxelles.

Brussel : K.B. : III-A/37041 : 1889-1891.

Brussel : M.I.P. : 31-XII-1889 (1, nr. 1). (Voortgezet door : Revue Technique de la Brasserie et de la Malterie. Organe officiel de la

Ligue Franco-Belge de Brasseurs pour la développement des connaissances brassicoles).

1886 — Bulletin de la Ligue du Travail (1).

Drukker : Strybol-Vercreyssen, rue des Apôtres 28, St. Nicolas.

Eerste nummer : 12-XI-1886 (1, nr. 1).

1866 — Bulletin de la société industrielle et scientifique de St. Nicolas

Drukker : E. Dalschaert-Praet, St. Nicolas.

Brussel : M.I.P. : 1866.

1898 — Bulletin de Vélodrome Central

Revue des nouveautés Vélocipédiques (1).

Drukker : De Landtsheer, Tamines.

1911 — Documentation Scolaire

Revue mensuelle publié par le Fédération Général des Instituteurs Belges.

Drukker : ?

Brussel : M.I.P. : 1-1911 (1, nr. 1).

1897 — Duimpjesuitgave

Drukker : V. De Lille, Maldegem.

Gent : U.B./P. 1709 : 1899-1913.

Brussel : K.B./1601 R : 1897-1913.

Bulletin de la société Industrielle et scientifique de St. Nicolas.

1866 — L'Enseignement Industriel

Drukker : E. Dalschaert-Praet, St. Nicolas.

Brussel : M.I.P. : 1868 (III jg., nr. 6).

---

(1) Cfr. *Répertoire général de la Presse Belge*, 1895, p. 145.

(1) Cfr. *La Presse Universelle*, 1898, p. 87. Geen enkel nummer werd teruggevonden. Het eerste nummer verscheen in februari 1898.

1870 — Le Flamand ou Cours pratique et élémentaire pour apprendre la langue néerlandaise, sans l'aide d'un maître.

Drukker : ?

Brussel : M.I.P. : 15-v-1871 (I, nr. 20), 1-1-1872 (II, nr. 33).

Leuven : U.B./F.H. 172/5 : 16-vii-1871 (II, nr. 24).

1900 — L'International

Journal Filatélique.

Drukker : ?

Brussel : M.I.P. : ix-1900 (nr. 3).

1913 — Isis

Revue consacré à l'Histoire de la science publié par George Sarton
D.S.C. Wondelgem-lez-Gand.

Drukker : Soc. an. M. Weissenbruck, Bruxelles.

Brussel : K.B./265 R : 1913.

Gent : U.B./P. 1493 : 1913-1914.

1898 — Jong. Dietschland

Tijdschrift voor Kunsten Letteren.

Drukker :

V. De Lille, Maldegem.

J. Van Lantschoot.

Brussel : K.B./660 R : 1898-1914.

Gent : U.B./P. 498 : 1902-1912.

1859 — Journal des beaux arts et de la littérature (1).

Drukker : J. Edom, St. Niklaas (2).

1893 — De Kruidtuin

Drijmaandelijksch kosteloos tijdschrift over Bloemen, Groenten en
Boomteelt. Landbouw- en Fruit-, en Plantenkunde.

Drukker : Baeté-d'Hooghe, Puurs.

Brussel : M.I.P. : 1-1894 (IV, nr. 1), IV-1895 (III, nr. 2), 1-1895 (V, nr. 1)

---

(1) Vermeld in het handschrift van WARZÉE (M.I.P. : Brussel). Er worden van dit blad enkele nummers bewaard in het M.I.P. te Brussel.

(2) Zeer vlug echter werd het blad te Parijs gedrukt.

1909 — Lezingen voor het Vlaamsche Volk

Algemeen Taal en Volkskundig Tijdschrift.
Drukker : E. Van Haver-Martens, St. Niklaas.
Brussel : M.I.P. : 15-IV-1909 (I, nr. 1).

1891 — La Libre Critique

Revue d'art et de littérature.
Drukker : A. Courtin, Ronse.
Brussel : K.B. II-92812 : 6-IX-1891 — 24-XII-1905.

1886 — Ligue du Libre Travail

(zie : *Vrijwerkersbond*).

1889 — Manuel du Volontariat

Drukker : A. Kochelbergh-De Raet, Houtmarkt 13, St. Niklaas.
Brussel : M.I.P. : 1889 (nr. 8).

1834 — Minerva of de Fakkels der Oudheid (1).

Drukker : F. A. Spijers.

1893 — Mission du Kwango

Union Apostolique pour la conversion du Congo Belge.
Drukker : A. De Scheemaecker-Mont, St. Amand.
Brussel : K.B./F.M. : I-III-1906 (XIII).
Brussel : M.I.P. : I-III-1900 (VII, nr. 25), X-1901 (VIII, nr. 32).

1908 — De Natuurvriend

Lezingen voor het Katholieke Vlaamsche Volk.
Drukker : ?
Brussel : M.I.P. : VIII-1910 (III, nr. 4).

1898 — De Nationale School

Opvoedkundig Tijdschrift voor Vlaamsch België.

---

(1) Vermeld in het handschrift van WARZÉE (M.I.P. : Brussel).

Drukker : E. Lombaert-De Kempeneer, Lebbeke.

Gent : U.B./P. 4740 : 1898-1912.

Brussel : K.B./VI 1669 A : 1906-1912.

1895 — Nieuwe Vlaamsche Illustratie (1).

Drukker : Firma I.E. Van Ditmar, Utrecht.

Brussel : M.I.P. : 29-IX-1895 (I, nr. 1), 26-IX-1897 (III, nr. 1), 9-I-1898 (III, nr. 16), 12-IX-1909 (XIV, nr. 1), 7-XI-1909 (XV, nr. 9).

Antwerpen : S.B./S. : 29-IX-1895 (I, nr. 1).

1897 — Note Ami St. Antoine

Bulletin mensuel pour la propagation du culte de St. Antoine de Padoue.

Drukker : ?

Brussel : M.I.P. : 25-IV-1914 (XVII, nr. 2).

Brussel : K.B./F.M. : 25-V-1914 (XVII, nr. 3).

1838 — La Nouvelle Jérusalem

Revue Religieuse et Scientifique.

Drukker :

Farré le Garé, rue Lafayette 10, Paris.

Mme V. Dondey-Dupré, rue Saint Louis 46, au Mawais, Paris, vanaf VI-1840 (III, nr. 4).

A. Appert, Passage du Caire 54, Paris, vanaf V-1844 (VII, nr. 3).

J.-B. Gros, rue du Fain, St. Jacques 18, Paris (vanaf 20-IX-1847 (X, nr. 3).

Gent : U.B./Theol. 4.220 : 1839-1847.

---

(1) Dit blad werd reeds beschreven door H. LIEBAUT, o.c., p. 59, alhoewel het in geen enkel Belgisch repertorium thuishoort. Het is een Hollands weekblad, gedrukt te Utrecht! Het blad werd door vele Belgische drukkers aangekocht om het te verspreiden onder hun lezers. Deze periodiek werd ondermeer ter beschikking gesteld van de lezers van *De Klok*, *De Zondagbode* en *Het Land van Waas*, alsook voor de lezers van de *De Denderbode* te Aalst. De onderscheiden drukkers waren dan de zogenaamde uitgevers van het blad, terwijl de eigenlijke Hollandse drukker duidelijk vermeld bleef. Deze krant was vooral aantrekkelijk door zijn talrijke foto's. De onbekwaamheid van de plaatselijke drukkers is dan ook de reden, waarom ze het Hollandse blad aankochten en er zelf als uitgever van fungeerden.

1908 — Ons Vee

Maandelijksch Tijdschrift van den Bond der Veekweeksyndikaten van Oost-Vlaanderen.

Drukker : J. Leherte-Courtin, Ronse.

Brussel : M.I.P. : IV-1908 (I, nr. 4). I-1913 (VI).

Brussel : K.B./F.M. : I-1908 (I, nr. 1).

1898 — Onze Vriend St. Antonius

Godsdienstig Tijdschrift toegewijd aan de vereering van den H. Antonius van Padoua en de verspreiding der christelijke werken die onder de bescherming van de wonderdoener zin gesteld.

Drukker : ?

Brussel : M.I.P. : 25-V-1909 (XII, nr. 3).

Brussel : K.B./F.M. : 25-VI-1908 (XI, nr. 4).

Antwerpen : S.B./S. : 25-V-1903 (VI, nr. 3).

1898 — Revue des Accidents de Travail et des Questions de droit industriel

Recueil de doctrine de législation & de jurisprudence industrielles.

Drukker : C. Duculot-Roulin, Tamines.

Gent : U.B./P. 4112 : 1904-1914. (Vervolg van Recueil des Questions de Droit industriel).

1898 — Recueil des questions de Droit Industriel

Drukker : C. Duculot-Roulin, Tamines.

Brussel : K.B./830 R : I-1898 — XII-1902 (V).

(Voortgezet door Revue des accidents de travail et des Questions de droit industriel. Recueil de doctrine de législation & de jurisprudence industrielles.).

1889 — Revue Technique de la Brasserie et de la Malterie

Organe officiel de la ligue franco-Belge de Brasseurs pour le développement des connaissances brassicoles.

Drukker : Wellens-Lagrange, rue de l'Escalier 25, Bruxelles.

Brussel : K.B./II 811.52 : 1891.

1907 — De Sociale Spiegel van 't Land van Dendermonde

Drijmaandelijksche Tolk der maatschappelijke werken.

Drukker : J. Van Lantschoot-Moens, Koorwaard 13, Dendermonde.

Brussel : K.B./F.M. : I-1909 (II, nr. 1).

Antwerpen : S.A./S. 1907-1908 (I, nr. 2).

Brussel : M.I.P. : 1907-1908 (I, nr. 2), 1908 (I, nr. 3), IV-1909 (II, nr. 2), VII-1909 (II, nr. 3 bis).

1898 — St. Antoine de Padoua

Le Thaumaturge de notre siècle, Revue religieuse paraissant chaque mois.

Drukker : ?

Brussel : K.B./F.M. : IX-1904 (VIII, nr. 1).

Brussel : M.I.P. : X-1904 (VIII, nr. 2), II-1907 (X, nr. 6), II-1908 (XI, nr. 6).

1912 — De Toekomst van Vlaanderen

Vakblad van den Bond der Landbouwers & Hoveniers.

Drukker : C. Geens-Veldeman.

Brussel : M.I.P. : 1914 (III, nr. 8).

1903 — De Vlaamsche Wachter

Katholiek Maandblad voor Letteren, Vlaamsche Beweging & Taal.

Drukker : J. Van Lantschoot, Dendermonde.

Leuven : U.B./F.H. 402/6 : 15-I-1903 (I, nr. 1), 15-IV-1903 (I, nr. 4).

Gent : U.B./J. : 15-VI-1903 (I, nr. 6), 15-VII-1903 (I, nr. 7), 15-XI-1903 (I, nr. 10).

Brussel : M.I.P. : 15-I-1903 (I, nr. 1).

1899 — Vlaamsche Zanten

Maandschrift over gebruiken, geschiedenis en taalkunde, uitgegeven door de Waasche Zanten.

Tijdschrift over gebruiken, geschiedenis en taalkunde, vanaf 1-1904 (v, nr. 1).

Drukker : E. Van Haver-Martens, O. L. Vrouwstraat 10, St. Niklaas.

Brussel : K.B./III A. 189 : 18-991904.

Gent : U.B./P. 4557 : 1899-1904.

St. Niklaas, S.B. : 1899-1904.

1890 — De Volksbode of Benedictus Stemme

Drukker :

A. Vromant en Cie., Kapellestræet 3, Brussel.

Ch. Peeters, Naamsche straat 20, Leuven.

Brussel : K.B./III 99563 A. : 1-1895 (VI, nr. 1), XII-1908 (XIX, nr. 12).

1895 — De Volksbode van den christenen Volksbond van 't Land van Waas.

Drukker : E. Van Haver-Martens.

Brussel : K.B./J.B. 325 : 1898-1914.

1873 — De Voorplanter van de Godvruchtigheid tot den H. Josef en tot de Heilige Familie

Maandboekje van den gedurigen eeredienst van de broederschappen te zijner eer en van de gunsten door zyne machtige tussenkomst verkregen.

Drukker : Ch. Strybol-Vercruyssen, Walburgstraat 69, Dt. Niklaas.

Brussel : M.I.P. : IV-1872 (X, nr. 4), VII-1872 (X, nr. 7), VI-1885 (XXIII, nr. 6), XII-1890 (XXVIII, nr. 12).

Brussel : K.B./III 99.453 A.

1886 — Vrijwerkersbond — Ligue du Libre Travail

Drukker : Strybol-Vercruyssen, Apostelstraat 28, St. Niklaas.

Brussel : M.I.P. : 1886 (1° akev. 2 uitg.).

1913 — Wandeling door ons Tabaksveld

Tolk der Tabaksplanters van Zuid-Vlaanderen. Driemaandelijksche Tijdschrift uitgegeven ter Bevordering onzer Tabaksteelt.

Drukker : A. De Scheemaecker, St. Amandsberg, Gent.

Brussel : K.B./F.M. : 15-IV-1913 (I, nr. 2).

Brussel : M.I.P. : 15-VII-1913 (I, nr. 3).

IX. ALGEMEEN BESLUIT

Bij het einde van ons onderzoek past het een bondig overzicht te geven van de pers in Oost-Vlaanderen (1784-1914). Hierbij ligt de klemtoon vooral op de lokalisatie en de verspreiding van de verschillende politieke strekkingen. De katholieke pers is in de periode 1784-191 in Oost-Vlaanderen zeker overwegend te noemen. Het voornaamste centrum van de katholieke pers was Oudenaarde. Omstreeks 1479-1482 was hier reeds een drukker werkzaam. Het betreft Arend of Arnoldus De Keyser, gehuwd met Beatryce Van Orroir. In 1752 wordt opnieuw van een drukkersfamilie te Oudenaarde gesproken, toen Petrus Joannes Vereecken, een Gentenaar zich in bovengenoemd jaar te Oudenaarde vestigde. Hij huwde er Maria Theresia Eggermont. Zijn zoon Petrus Joannes, ging werken als meestergast in de drukkerij van Joannes De Langhe te Kortrijk. Na de dood van zijn vader op 24 februari 1787 keerde hij naar Oudenaarde terug om er de zaak van zijn vader over te nemen. In 1821 begaf hij zich naar Geraardsbergen, waar hij er in hetzelfde jaar nog huwde met Theresia Lippens. Petrus Joannes Vereecken, zoon stierf op 4 maart 1831 (1). Oudenaarde is echter het meest te vereenzelvigen met de drukkersfamilie Bevernaege. Dominicus Joannes Bevernaege werd geboren te Brugge 1736. Hij ging zich vestigen te Mechelen, waar hij huwde met Elisabeth Beatrix Deckers, geboren te Maaseik. In 1870 vertrok Dominicus Joannes Bevernaege naar Oudenaarde waar hij stierf op 1 juni 1815. De Bevernaeges bleven echter tot heden als drukkersfamilie te Oudenaarde gevestigd.

Reeds onder het Oostenrijks bewind werd te Oudenaarde een poging ondernomen tot het stichten van een krant.

In 1784 namelijk verwittigde, een zekere Malinet d'Hertereau de Oostenrijkse regering van zijn besluit, om een blad uit te geven. Het zou tweemaal per week, op twee bladzijden verschijnen, in het vlaams, frans en het engels. Het blad zou de titel dragen van *Courier Général du commerce, de l'agriculture, de l'économie, de la marine, de la finance de l'industrie, des arts et des métiers, en tous genres* (2).

---

(1) D. J. VANDERMEEERSCH, *Audenaardsche Drukkers*, p. 5-6, 32-141-144 en p. 170.

(2) Cfr. hs. WARZEE, bewaard in het M.I.P. te Brussel.

Waarschijnlijk is het slechts bij een ontwerp gebleven. Wwe D. J. Bevernaege en haar zoon hebben dan als eersten een wekelijks blad te Oudenaarde gesticht. Het blad droeg de titel : *Feuilles d'annonces Affiches et Avis divers de l'arrondissement d'Audenaerde*. In april 1816 waren ze reeds in het bezit van het Koninklijk besluit, waarin aan hun vraag voldaan werd. In september verscheen een propaganda-nummer, op 6 oktober van het zelfde jaar het eerste nummer. Na de dood van hun moeder hebben dan de gebroeders Dominicus en Joannes Bevernaege het bedrijf verder gezet. Alhoewel reeds in 1835, na de a-politiek *Feuilles d'annonces, Affiches et Avis divers de l'arrondissement d'Audenaerde*, voor het eerst een liberale krant, de *Gazette van Audenaerde* het licht zag, toch is dit blijkbaar niet op een succes van de liberale partij in deze stad uitgelopen. De liberale druk te Oudenaarde was nooit bijzonder groot. De hoofdsteller van de *Gazette van Audenaerde* was niet te spreken over de houding van de liberalen in zijn stad.

In een bijvoegsel, op het laatste nummer van de *Gazette van Audenaerde*, op 28 september 1856, verklaarde de hoofdsteller Ch. RONSSE, zelf, dat hij de uitgave van zijn blad staakte, omdat „de liberale partij in ons arrondissement slaapt.” Merkwaardig is wel dat, Lod. De Vriese, de grote Gentse krantenmagnaat uit de 19^e E., en P. Cagny een ernstige poging hebben ondernomen om de liberale partij in Oudenaarde terug tot leven te roepen. Eerstgenoemde stichtte in 1877 *De Vrije burger* en P. Cagny stichtte in 1888 *De Volksvriend*, die het jaar daarop in *De Volksvrijheid* veranderd werd.

Alhoewel deze bladen te Gent gedrukt werden was het er duidelijk om te doen de liberale partij te Oudenaarde er bovenop te krijgen. Het was echter een vergeefse poging : Oudenaarde werd werkelijk, omstreeks 1870 onder de voet gelopen door de katholieke pers. 't *Ware Vosken* dat zich tot omstreeks 1874 gematigd had getoond veranderde nu zijn titel in *De Katholieke Burger* en werd een hevig katholiek combatief blad. *De Scheldegalm* gesticht in 1858 kreeg eveneens rond 1870 een hevige katholieke kleur. Verder zagen nog de *Katholieke Vlaming* en *Onze Vane* het licht. Na 1900 was het duidelijk, dat de katholieke pers een volledige overwinning had geboekt. De liberale pers kreeg hier geen schijn van kans meer. *Le Libéral* een hevig liberaal-progressistisch blad, gesticht in 1901, hield het slechts een paar jaar vol. De katholieke persconcentratie te Oudenaarde was overheersend. Ook de socialistische pers kreeg geen schijn van kans, om succesvol een blad, hoe klein ook, op te richten.

Een ander voornaam centrum van de katholieke pers was Hamme. *Durme en Schelde*, de *Gazet van Hamme*, *De Klaroen* en *De Vrije Hammenaar* waren hier toonaangevend. De katholiek-demokraten kwamen vooral aan bod te St. Niklaas. *Het Klein Kloksken*, *De Kleine Klok* en *De Volksbode* waren er de voornaamste bezielers van. Hier stelde zich vooral één drukker ten dienste van de katholieke partij : Emiel VAN HAVER. De meeste katholiek-ultramontaanse kranten waren uit zijn drukkerij afkomstig.

In Temse kreeg de katholieke partij omstreeks 1880 haar vertegenwoordigers. *De Baanbreker*, *De Schelde*, *De Telefoon*, *De Wegwijzer* en de *Gazette van Temsche* waren de sterkste vertegenwoordigers van voornoemde strekking.

Eeklo neemt een afzonderlijke plaats in. De meest hevige anti-liberale bladen kwamen hier voor. Iedere katholieke krant die te Eeklo het licht zag was een hevig comatief ultramontaans blad. In geen enkele stad of gemeente van gans Oost-Vlaanderen was de katholiek-ultramontaanse strekking zo sterk vertegenwoordigd. *De Eeclonaer* opende, in 1849 de reeks. Verder volgden de *Gazette van Eecloo en het district*, in 1867, *De Vaderlander*, in 1878, *Het Welzijn van Eecloo en het district*, in 1870, *Het Volksbelang*, in 1894, *Recht voor Allen*, in 1895 en *De Klaroen van 't Vrije Noorden* in 1912. Nergens in gans Oost-Vlaanderen was de intensiteit van de polemiek, zo hevig.

In de landelijke gemeenten daarentegen was de katholieke pers zeker niet overwegend te noemen. Katholieken en liberalen mochten hier steunen op een evenredige vertegenwoordiging. Wel opvallend is het feit dat in de randgemeenten van Gent : St. Amandsberg, Gentbrugge en vooral Ledeborg, de katholieke pers weinig aan bod kwam. Wat de liberale pers betreft, treedt zowel te Gent als in gans Oost-Vlaanderen, één figuur op de voorgrond : Lod. De Vriese. Zijn journalistieke bedrijvigheid heeft een diepe stempel gedrukt op het liberalisme zowel te Gent als in de rest van Oost-Vlaanderen. In 1872 was hij medestichter van het liberale *Eekloo's Weekblad*, doch werd door de provinciegouverneur gedwongen, — na het tweede nummer — van verdere medewerking af te zien. Dit was meteen de doodsteek voor het blad. In 1874 startte Lod. De Vriese, opnieuw met een weekblad te Eeklo : *De Meetjeslander*.

In 1877 stichtte hij te Oudenaarde *De Vrije Burger*, *Weekblad toegewijd aan de belangen van het arrondissement Oudenaarde*, met het doel,

de liberale partij er terug bovenop te helpen. In 1880 richtte hij zich naar Deinze, waar hij het *Weekblad van Deinze* uitgaf. In al zijn kranten stond hij een anticlericalisme voor, waarvan de hevigheid moeilijk kan geëvenaard worden.

Alhoewel eerder landelijke gemeenten, toch waren Lebbeke en St. Gillis bij Dendermonde, voorname centra van de liberale pers. Enkel *De Lebbekeenaar*, het enige katholieke blad te Lebbeke, voerde een voortdurende oppositie tegen liberaal-voortstrevende kranten als : de *Gazet van Lebbeke*, *De Strijd*, *Vrijzinnig Weekblad* en *De Vrije Stem*. Te St. Gillis bij Dendermonde had de alleenstaande katholieke *Gazet van St. Gillis bij Dendermonde* alle moeite om de liberale *Gazet van Baesrode*, *De Toekomst van St. Gillis*, *De Waarheid* en *Ons Recht* te bekampen.

Ook Dendermonde kan, zoals Oudenaarde, werkelijk een drukkersstad genoemd worden. Als eerste drukker was, Lenaart van de Walle gehuwd met Anna Maria de Smet, omstreeks 1707, te Dendermonde werkzaam. In 1717 kwam Daneel van Noorthover zich dan als meesterdrukker in bovengenoemde stad vestigen. Doch Dendermonde kan vooral vereenzelvigd worden met de familie Du Caju. Het begon met Willem Du Caju die te Antwerpen huwde met Catherina Huysens, dochter van Léonard en Elisabeth de Bruynne. Willem Du Caju had negen zonen waarvan vier met naam bekend zijn. Jan-Frans, werd onderpastoor te Waasmunster, Jozef-Mark ging in het kooster en Antoon-Jozef zou zich later als boekdrukker te Antwerpen vestigen. Jacob-Jan, geboren te Dendermonde op 8 januari 1707 ging eerst twee maanden in de leer bij Anton-Jozef te Antwerpen en keerde dan in 1729 terug naar Dendermonde, waar hij de drukkerij van Daneel van Noorthover overnam. In 1735 huwde hij Anna-Jacoba Monnier. Deze schonk hem een zoon Jacob-Joost Du Caju, geboren te Dendermonde op 7 maart 1743 (1). In 1793 stichtte deze laatste *Wekelijks Nieuws* de oudste bekende krant in Oost-Vlaanderen buiten Gent. Hij staakte reeds in juli 1794 de publicatie ervan (2). In 1808 stichtte hij dan *L'Indicateur* een tweemaal per week verschijnend nieuwsblad dat in 1811 vervangen werd door *Den Indicateur*. Frans-Jacob. Caju, geboren te St. Niklaas op 6 september 1774, stichtte dan op 25 april 1819, het *Bekentmaekingsblad voor de districten van Dendermonde, Aelst en St. Nikolaes*.

---

(1) J. BROECKAERT, *Dendermondsche drukpers*, p. 9-23.

(2) J. BROECKAERT, *o.c.*, p. 66, 67.

Op 24 oktober werd de titel gewijzigd in *Bekentmaekingsblad voor het regterlyk arrondissement van Dendermonde*. Frans-Jacob Du Caju stopte de publikatie ervan in 1833 en verving ze door *Den Onpartydigen* gesticht op 15 november 1833. Aanvankelijk onpartijdig kreeg het blad rond 1870 een katholieke kleur. *Den Onpartydigen* bleef eigendom van de familie Du Caju tot de Eerste Wereldoorlog. Ook Dendermonde heeft een bloeiende liberale activiteit achter de rug. Na deze eerste reeks a-politieke kranten, zoals *L'Indicateur* en het *Bekentmaekingsblad voor de districten van Dendermonde, Aelst en St. Nicolaes* stichtte Jan-Jacob Du Caju, zoon van Frans-Jacob, in 1842, de *Gazette van Dendermonde*. Aanvankelijk ook zonder politieke kleur, ontpopte dit blad zich weldra tot een hevig liberale krant en werd de tolk van de liberale partij. In 1870 werd dit blad aangekocht door Aug. De Schepper-Philips, die in 1872 ook de vrijzinnige *Lokeraar* uitgaf.

Op 10 juli 1870 stichtte deze laatste ook het liberale, *Het Onderwijs*, waarvan het laatste nummer op 15 juli 1872 verscheen. August De Schepper stichtte tenslotte op 27 februari 1896 *De Bevrediging*, doch enkele maanden later op 21 december 1896 verdween het blad even plotseling als het gekomen was. A. J. Verbaere-Vandevoorde, gaf dan de vrijzinnige kranten *De Marktbode* en *De Dendergalm* uit. Deze laatste werd op 3 januari 1858 gesticht en was gedurende een tiental jaren de tolk van de liberale partij in Dendermonde. *De Marktbode* werd gesticht op 6 juli 1857 en hield het uit tot 1865. Jan-Frans Piemont, geboren te Dendermonde, op 12 november 1818 stichtte op 27 december het katholieke '*T Ros Bayard*. Wegens de hevigheid van de polemiek echter, was het blad gedoemd tot verdwijnen. Onmiddellijk na het verdwijnen van '*T Ros Bayard* startte Adolf Byl, op 10 oktober 1858 met *Den Belg, weekblad voor algemeene belangen*. Weliswaar minder hevig van polemiek, verdween dit katholieke blad toch op 31 december 1861. Omstreeks 1880 begon dan een werkelijke strijd tussen de twee voornaamste drukkers van Dendermonde, nl. Aug. Grootjans en Anthony Du Caju. Het was een strijd tussen katholieken en liberaal-progressisten die in het voordeel van den eersten uitliep. Op 1 januari 1866 stichtte Aug. Grootjans, *De Katholykke Belg*, deze werd op 28 december 1878, vervangen door de katholiek-ultramontaanse *Dender en Schelde*. In 1898 kwam dan Anthony Du Caju met het liberaal-progressistische *Het Licht* naar voor. De polemiek tussen *Dender en Schelde* en *Het Licht* bereikte een

ongehoorde intensiteit, zodat dit laatste blad in 1905 in de grond geboord werd.

Verder verschenen nog het katholieke *'T Ros Beiaard* (1903) en de liberale kranten *De Roskam* (1906) en *De Waarheid* (1907).

Het was tenslotte duidelijk de katholieke pers die in Dendermonde na 1900 overheerste en dit dank zij de grootste (katholieke) krant van Dendermonde *De Onpartydige* (1833-1914). Verder was de liberale pers zowat overal in Oost-Vlaanderen vertegenwoordigd.

Te Ronse was zij aanvankelijk de evenknie van haar katholieke collega, alhoewel ze ook hier na 1900 volledig verdrongen werd. De centrale figuur van de liberale pers te Ronse was Williame. Zijn activiteit kan in menige opzichten vergeleken worden met die van Lod. De Vriese te Gent. Pas drie weken nadat de katholieke *L'Echo de Renaix* het licht zag, pakte deze drukker uit met het liberale *L'Espoir*. Alhoewel zijn blad in 1850 door de katholieke concurrentie verdrongen werd, volhardde hij in zijn koortsachtige activiteit.

In hetzelfde jaar nog stichtte hij een nieuwe liberale krant *Le 8 Juin*. Het jaar daarop echter verdween ook deze van het toneel. In 1856 tenslotte slaagde hij er nogmaals in een liberale krant tot het leven te roepen : *La Renaissienne*. Dit blad bleef de voornaamste tolk van de liberale partij te Ronse tot zijn verdwijnen in 1899. De stopzetting van deze laatste ging echter ook gepaard met de achteruiging van de liberale partij in deze stad. Nu zijn voornaamste tegenstander verdwenen was bleef de katholieke *L'Echo de Renaix* domineren tot 1914.

Ook te St. Niklaas was de liberale pers zeer goed vertegenwoordigd, maar ook hier moest ze eens te meer de katholieke oppositie erkennen. Negen jaar nadat hier, de katholieke kranten *Gazette van het Land van Waes* en *Het land van Waes* verschenen, dook in 1853 een waardige liberale tegenstander op : *De Gazet van St. Nicolaes*. In 1858 versterkte *De Volksvriend* de liberale rangen, doch hij kreeg nog in hetzelfde jaar de katholieke *De Vrede* op de hals. In 1860 en 1864 kwamen respectievelijk *De Volksbelangen* en *De toekomst* de liberale partij aanvullen, doch ook zij vonden evenwaardige tegenstanders in *De Onpartydige van St. Nikolaes* en *De Klok*. In 1865 startte G. CROMBEZ met het liberale *Het Nieuws- en Aankondigingsblad*.

Dit blad kende dadelijk een overweldigend succes en hield het uit tot 1914. In 1875 verscheen dan het *Liberaal Weekblad van St. Niko-*

laas. Deze krant bleef het toonaangevend orgaan van de liberale partij in het Waasland tot 1914. De jaren 1865-1890 betekenden werkelijk de bloei van de liberale partij te St. Niklaas. Het was de tijd, waarin de liberale Gentse drukkers zich zelf gingen interesseren voor hun partijgenoten te St. Niklaas. Zo kwam het, dat het *Liberaal Weekblad van St. Nikolaas* in zijn beginperiode achtereenvolgens gedrukt werd bij F.-L. Dullé-Plus, Walter Ghesels en P. Cagny te Gent. In 1891 liet L. De Busscher nog het liberaal-progressistische *Volksrecht* te St. Niklaas verschijnen. In 1905 tenslotte verscheen nog het liberale *De Waasche Belangen*.

De katholieke reactie kon echter na 1890 moeilijk uitblijven. De katholieke drukkers A. Kochelbergh-De Raedt, E. Dalschaert-Praet, A. De Castro en vooral Emiel Van Haver zorgden voor een repliek die de katholieke pers terug op gelijke hoogte bracht van haar liberale collega. In 1891 verschenen *Het Gildegazetje* en *Onze Stad*. In 1895 zag de katholiek-demokratische *De Volksbode* het licht. Tot dezelfde strekking behoorden *Het Klein Kloksken* (of *de kleine Aankondiger*), dat in 1898 gesticht werd en het jaar daarop de titel kreeg van *De Kleine Aankondiger*. Een nieuwe uitgave van *Onze Stad* vervoegde de katholieke rangen in 1901. *De Wazenaar*, een katholieke arbeiderskrant stelde zich voor in 1907. *De Klok* gesticht in 1863, verdween in 1898 wegens het afsterven van A. De Castro, doch in 1909 startte Emiel Van Haver met een nieuwe uitgave ervan. Aldus domineerde geen van beide strekkingen te St. Niklaas, alhoewel het duidelijk vast te stellen is, dat de grote bloei van de liberale partij na 1890 voorbij is. Het wordt een gelijk opgaande strijd, met een soms aan weerszijden fel opgeschroefde polemiek.

Tijdens ons onderzoek, viel onze aandacht vooral op de merkwaardige activiteit van de drukkers te St. Niklaas. Sommigen genoten een zeer grote, zelfs internationale faam, wat verklaart, waarom zeer veel Belgische en buitenlandse tijdschriften bij hen gedrukt werden. We vonden het dan ook nuttig hier een tabel te geven van alle drukkers die tussen 1789 en 1914 te St. Niklaas gevestigd waren (1).

1806	Alexander-Anton Bruers	1826
- 1826	Wwe Alexander Anton Breurs	1840
- 1840	Antor.-Alexander Bruers	1889

(1) Links wordt de begindatum van hun activiteit gegeven en rechts de einddatum.

1812	Etienne Dorey	1852
1823	August Louis Rukaert-Van Beesen	1844
1841	J. Edom en B. F. De Cock	1847
	- 1847 J. Edom	
	- 1860 Firma J. Edom : L. E. De Smedt-Laenen	1870
	- 1870 Idem : Wwe L. De Smedt-Laenen	1871
	- 1871 Idem : J. Gr. De Puysseleir-Laenen	1898
	- 1898 Idem : Wwe J. Gr. De Puysseleir-Laenen	1908
	- 1908 Idem : Gezusters De Smedt	1914
1844	Emmanuel-Jozef Landrien-Fovel	1859
1851	Lambertus-Petrus Gysdaele-Cammerman	1871
1854	Aloïs Jan Schuerman-Vercauteren	1861
1857	Edouard Dalschaert-Praet	1894
	- 1894 Gezusters Dalschaert	1894
1862	Jacobus-August Dieudonné-Vercauteren	1864
1863	Arnold De Castro	1898
	- 1898 Emilia De Castro	1910
1863	Carolus Ludovicus Stribol-Vercruyssen	?
1865	Gustaaf Crombez	1897
	- 1897 Weduwe G. Crombez	1913
	- 1913 Gezusters Crombez	1923
1889	Thomas en Roels	1891
1890	Antonius Kockelberg-De Raedt	1905
	- 1905 Karel Kockelbergh-Van Der Bulcke	?
1891	Arthur Matthys	1926
	- 1926 Weduwe Arthur Matthys	1936
1896	Emiel Van Haver	1922
	- 1922 Weduwe Em. Van Haver	1930
	- 1930 Maurice Van Haver	
1909	J. De Ghendt-De Porte	

Ook in de landelijke gemeenten vond de liberale pers, evenals de katholieke, sporadisch enkele vertegenwoordigers. De socialistische pers was tussen 1748 en 1914 in Oost-Vlaanderen zeer gering vertegenwoordigd. Buiten Gent, Ledeborg, St. Amandsberg en Gentbrugge, telde de socialistische pers slechts 5 vertegenwoordigers. Als eerste socialistische arbeiderskrant, buiten de agglomeratie Gent, dook in 1896 *De Volkswil* op te Temse. In hetzelfde jaar nog verscheen *De Volkswil van St. Nikolaas* en in 1899 zag *De Verbroedering* het licht te Ronse. Doch dit waren slechts enkele schuchtere pogingen.

In 1900 werd de eerste grote socialistische krant — buiten de agglomeratie Gent — te St. Niklaas gesticht. Het blad kreeg als titel *De Zon* en werd in 1905 door *De Volksstem* opgevolgd.

Socialistische propagandabladen en arbeiderskrantjes konden verder, slechts uiterst zelden in enkele centra doordringen. Uit deze gegevens blijkt zeer duidelijk het overwicht van de katholieke en de liberale pers in Oost-Vlaanderen.

Denderbelle, neemt zoals Eeklo, bij de bespreking van Oostvlaamse pers een afzonderlijke plaats in. Het is inderdaad zo dat de pers in deze gemeente beheerst werd door één centrale figuur: Robert Bracke. Deze was wellicht naast Lod. De Vriese en Williame één van de voornaamste krantenuitgevers in Oost-Vlaanderen. In tegenstelling met deze laatste echter die zijn bladen met een hevig anticlericalisme kleurde, waren de bladen door Robert Bracke uitgegeven, meestal a-politiek. Alle bladen die voor 1914 te Denderbelle verschenen, waren van zijn drukkerij afkomstig: *De Duivenliefhebber*, de *Gazet van Denderbelle*, *De Gemilitariseerde Werkman*, *De Scheldebode*, *De Scheldevriend*, *Sportbrokjes*, *De Vrije Burger*, *Het Werkliedenblad* en *De Zondaggalm*. R. Bracke beperkte zich niet alleen tot zijn eigen gemeente. Hij gaf daarnaast nog de *Gazet van Gysegem*, de *Gazet van Moorsel* en de *Gazet van Audegem* uit. De opmaak en de inhoud van deze kranten stemmen grotendeels overeen met de kranten van Denderbelle zelf.

Maldegem bekleedt in de ontwikkeling van de Oostvlaamse pers een afzonderlijke plaats. Deze stad was inderdaad „het” centrum van de Vlaamsgezinde katholieke pers. Alle bladen waren unaniem katholiek, maar vooral hevig vlaamsgezind. De centrale figuur van deze vlaamsgezinde pers was Victor De Lille. 't *Getrouwe Maldeghem*, 't *Gewapende Vlaanderen*, *Het Land van Rode* en *Onze Kop*. Dit laatste blad zag zijn doel in de verwezenlijking van een „VLAAMSCH HOGESCHOOL”. Victor De Lille trad in al zijn kranten naar voor als „de” verdediger van de Vlaamse zaak. In 1897 stichtte hij de beroemde „Duimpjesuitgave”. Tal van vlaamse schrijvers gaven hem hun handschriften. Aldus zagen Stijn Streuvels, Felix Timmermans, Robert Van Passen en Emiel Hemeldonck hun werk te Maldegem verschijnen. Ook buiten Maldegem behoorden de meeste vlaamsgezinde kranten tot de katholieke partij. Evenals 't *Ros Beiaard* in 1903, openbaarde zich *De Dendermondsche Goedendag* in 1907, tot een katholiek, vlaamsgezind

propagandablad. Ook de *Gazet van Dendermonde* een liberale krant verdedigde de Vlaamse zaak. In tegenstelling met de katholieke *De Onpartydige* die zich meer op afstand hield, behoorde de Vlaamse strijd tot één der constante belangstellingspunten van het blad.

In Temse onderscheidde de *Goedendag* zich in 1911 door zijn vlaamsgezind karakter.

De zeven voornaamste steden van persconcentratie in Oost-Vlaanderen in de 19e E. waren in volgorde van belangrijkheid : Gent, St. Niklaas, Aalst, Dendermonde, Oudenaarde, Ronse en Geraardsbergen. Algemeen gezien was de katholieke pers te St. Niklaas, Dendermonde, Oudenaarde en Ronse overwegend. De liberale partij kende in deze steden evenwel een hoogtepunt omstreeks 1865-1890. Omstreeks 1880-1890 overrompelde een vloedgolf van katholieke kranten gans Oost-Vlaanderen. Geleidelijk aan trok de liberale pers zich in de stellingen van de oppositie terug, om zich tenslotte na 1900 volledig te laten domineren door de katholieke overheersing.

Buiten enkele sporadische heropflikkeringen van plaatselijke liberale bladen, stond de Oostvlaamse perswereld in deze periode onder sterke katholieke druk.

Bij het naderen van de Eerste Wereldoorlog echter koelden de heftigheid en het enthousiasme van de regionale pers gevoelig af. De scherpe pennen waren afgebot en de mildering van de polemiek deed zich gevoelen. Na de Eerste Wereldoorlog werd de regionale pers steeds meer opgeofferd aan de algemeen optredende tendens naar concentratie.

REGISTER (I)

I. REGISTER VAN PERSOONSNAMEN EN ZAKEN

- AMEELS, Eugenia : 266.
AMELYE, Arthur : 160
ANNEESSENS : 247.
ANNEESSENS, Charles : 202.
ANNEESSENS, Désiré : 202, 203.
ANNOOT-BRAECKMAN : 424.
ANSEELE : 280.
APPERT A. : 435.
- BYL, A. : 59.
BAETÉ-D'HOOGHE
BAEYENS, B. : 177.
BAEYENS-DESCAMPS : 377.
BATAILLE-BERTON : 257.
BATAILLE, Ch. : 259.
BATAILLE-GOEBERT, Urbain : 258,
263.
BAUDOUIN, H. : 64.
BEAUFORT, J.-L. : 64, 65.
BEECKMAN, Melanie : 57.
BEECKX, Gebr. : 352, 368, 423.
BECKERS, E. B. : 215.
BEECKMAN, Joseph : 37.
BEFAYS, M. : 362.
Bekwaamheidskiezersbond van Lede-
berg : 55, 408.
BENDEL-TEIRLINCK, J. : 36.
BERNARD, P. : 276.
BERTON, C. : 65.
BERTH, Frans : 108.
BERTIN, Camille : 65.
BEVERNAEGE, D. : 229, 440.
BEVERNAEGE, Dominicus Johannes :
439.
BEVERNAEGE, D. F. : 211, 229, 232,
233.
BEVERNAEGE, D. J. : 211, 215, 229,
232, 233.
BEVERNAEGE, D. J. Wwe. 404.
- BEVERNAEGE, Florent : 233.
BEVERNAEGE, Hilloné : 233.
BEVERNAEGE, Isidoor : 233.
BEVERNAEGE, Johannes : 440.
BEVERNAEGE, J. A. : 211, 229, 232,
233.
BEVERNAEGE, Rigobert : 233.
BEVERNAEGE, Richard : 233.
BEVERNAEGE-VAN EECHOUTE : 233.
BILTERYST, Gerard : 41.
Bloemistenbond „De Eendracht” :
159.
BLOEYKENS, Charles : 159.
BOGAERTS, E. : 403.
BOGAERTS, Maria : 144.
BOGAERTS-BAEYENS : 377.
BOGAERTS-CASTEEL, A. F. : 144.
BOLS, G. : 276.
BRAECKELMANS, L. : 370.
BRACKE, Michel : 283, 390, 395.
BRACKE, Robert : 49, 50, 52, 53, 54, 55,
130, 138, 198, 208, 209, 447.
BRACKE-DE GEEST : 55.
BRACKE-DE GEEST & Zonen : 395.
BRACKE-DUBOIS, Michel : 29, 283, 301,
302.
BRACKE-HELIS, Odillon : 389, 395.
BRANDERS, J. : 276.
BREYNE, Anna-Maria : 57.
BRUERS, Anton-Alexander : 445.
BREURS, Alexander Anton (Wwe) :
445.
BULENS, A. : 63.
BULENS, G. : 63.
BURTON : 236.
BURY, Lodewyck : 416.
- CABUY, Fr. : 192.
CABUY, Gezusters : 192.

(I) Auteursnamen van geciteerde werken werden niet in het register opgenomen.

- CAGNY, P. : 234, 236, 288, 324, 440, 445.
 CARDON, L. : 160.
 CARTON, Isidoor : 275, 428.
 CARTON, Isidoor : 428.
 CATS : 23.
 CAUWE, Noël : 103.
 CEUTERICK, Raphaël : 129, 357.
 Christen Onderwijzersverbond van Vlaamsch-België : 307, 308.
 Christen Volksbond, Ronse : 267.
 Christen Volksbond van 't Land van Waas : 339, 340.
 CHRISTIAENS, Fl. : 367.
 CLAEYS, Albrecht : 91.
 CLAEYS, Emilie : 345.
 CLAES, J. : 306.
 CLAPDORP, Adolf : 119.
 CLÉMENT, Robert : 48.
 COELIS-CABUY : 188, 192.
 COLLAER, Paul : 64.
 COLLET, R. : 195.
 CONRARDY, Charles : 64.
 CONSTANT, Andries : 58.
 CONSTANT, Victor : 58.
 COOPPAL : 375.
 COURTIN, Antoon : 261, 272, 273, 276, 434.
 CROMBEZ, Alice : 327, 336.
 CROMBEZ, Gusta : 327, 336.
 CROMBEZ, Gustaaf : 327, 336, 347, 446.
 CROMBEZ, Gezusters : 446.
 CROMBEZ, G. Wwe : 327, 348, 446.
 CRUYT, Gebr. : 166.

 DALSCHAERT, Eduardus : 322.
 DALSCHAERT, Gabriella : 322.
 DALSCHAERT, Gezusters : 446.
 DALSCHAERT, Maria : 322.
 DALSCHAERT-PRAET, Eduardus : 309, 314, 315, 322, 329, 340, 432, 445.
 DAUNIAU, S. : 125.
 DAUWE, Henri : 29, 106.
 DE BACKER, Ad. : 275.
 DEBBAUDT, Eug. : 186.
 DE BETHUWE, Louis : 203.
 DE BLOCK, Jan : 306.

 DE BO : 277.
 DE BOCK : 365.
 DE BRABANDERE, A. : 324.
 DE BRABANDERE, A. : 414.
 DE BRAUWER, Alphons : 206, 207.
 DE BRUYNE, Elisabeth : 442.
 DE BRUYNE, Léonard : 442.
 DE BUCK, A. : 277.
 DE BUCK, Jef : 297.
 DE BUSSCHER, L. : 290, 341, 382, 408, 445.
 DE CASTRO, Arnold : 318, 445, 446.
 DE CASTRO, Emillia : 446.
 DECKERS, Elisabeth Beatrix : 439.
 DE COCK, B. F. : 446.
 DE CORTE-STOOP, Eugene : 384.
 DE COUTERE, Jules : 204.
 DE CUYPER, G. : 204, 205.
 DE DECKER, P. : 315.
 DEN DAUW, François : 254, 269.
 DE GALAN, H. : 23.
 DEFOSSÉ, Cyrille : 96.
 DEFOSSÉ-DE ROYE, Cyrille : 96.
 DE GEEST, M. : 282
 DE GEEST, Maria : 55.
 DE GEEST-HEIRWEGH, Michel : 391, 393.
 DE GENDT, Joannes Antonius : 320.
 DE GENDT-PORTE, J. : 315, 320, 446.
 DE GERLACHE, Val. : 304.
 DE GRAEVE, A. D. : 379.
 DE GRAEVE en Zoon : 427.
 DE HARVEN, Pierre : 65.
 „De Jonge Wacht”, St.-Niklaas : 410.
 DE KEUKELAERE, A. : 89.
 DE KEUKELAERE, B. : 195, 290.
 DE KEYSER, Arend : 439.
 DE LAERE-BOGAERT, We : 38, 41.
 DE LANDTSHEER : 432.
 DE LANDTSHEER, E. : 363.
 DE LANDTSHEER, Pieter : 363, 364.
 DE LANGHE, Joannes : 439.
 DELAVEUX, Th. : 66.
 DELESALLE : 255.
 DELLE, S. L. : 277.
 DE LILLE, Gabriël : 179.
 DE LILLE, Jozef : 185.
 DE LILLE, Leon : 185.

- DE LILLE, Victor : 178, 184, 185, 186,
 189, 190, 277, 411, 415, 429, 432,
 433, 447.
 DELOOTE : 417.
 DEMADE, Pol : 265.
 DE MAERE, Sophia : 106.
 DE MALANDER, A. C. : 252.
 DE MALANDER-MEERT, A. : 248, 252.
 DEMALANDER-RYVAEN, Wwe : 252.
 DE MEESTER : 241.
 DE MESSCHALU, P. G. : 91.
 DEMETS, J. : 313, 314.
 DE MEULENAERE, Conrad : 203.
 DE MEYER, Fr. : 156.
 DE MOOR, J. : 155, 408.
 DE MORCHER, M. : 64.
 DE MUNCK, L. : 161.
 DE MUYNCK, H. : 293.
 DE MUYTER, Gebr. : 431.
 DE MUYTTENAERE, G. : 413.
 Dendermondsche Liberale Volkspartij
 80, 82.
 DENNEWETH, K. : 306.
 DE PAUW, Desiré : 356.
 DE PAUW-DE DECKER, Engelbert : 384.
 DE POTTER, Florence : 336.
 DEPREZ, Arthur : 199, 200.
 DE PUYSSLAER, J. G. : 304.
 DE PUYSSLAER-LAENEN, J. Gr. : 304,
 446.
 DE PUYSSLEIR-LAENEN, J. Gr. Wwe :
 446.
 DE PUYSSSELEYR : 160.
 DE RAEDT, Leonie, M. : 333.
 DE RAEVE, Ch. : 427.
 DERANE, E. : 64.
 DE REES, A. : 306.
 DEROUBAIX, Paul : 65.
 DE SAEYTYD, L. : 277.
 DE SCHEEMAECKER-MONT, A. : 434.
 DE SCHEEMAECLER, A. : 438.
 DE SCHEPPER, August : 75, 407.
 DE SCHEPPER, Gebr. : 306.
 DE SCHEPPER-PHILIPS, Aug. : 67, 76,
 77, 84, 170.
 DE SCHEPPER-PHILIPS, Aug. : 443.
 DE SCHREYVER, M. : 277.
 DE SMEDT, Barbara Josepha : 322.
 DE SMEDT, Gezusters : 304, 445.
 DE SMEDT, L. E. : 304.
 DE SMEDT-LAENEN, L. E. : 304, 445.
 DE SMEDT-LAENEN, L. (Wwe) : 446.
 DE SMEDT-VAN HAVER, J. : 172, 391,
 394.
 DE SMET, Anna Maria : 442.
 DE SMET, Camille : 266.
 DE SMET, E. : 48.
 DESMET, Gustave : 65.
 DE SMET-THEMON, L. A. : 168.
 DESUTTER-DE FUSTER, R. : 101.
 DE VISCH, P. : 419.
 DE VIS-VERHESSCHEN, Aug. : 166, 169.
 DE VOS, Camiel : 118.
 DEVOS, Ch. : 243.
 DE VOS, F. : 277.
 DE VOS, G. : 24.
 DE VOS, Gammar : 218.
 DEVOS, Th. : 241.
 DE VRIESE, Frans : 104.
 DE VRIESE, Frans : 104.
 DE VRIESE, Lod. : 38, 48, 104, 108,
 110, 111, 112, 153, 238, 288, 382,
 408, 440, 441, 444, 447.
 DE WEL : 276.
 DE WINDT, Peter : 356.
 DE WINDT-WINDHEY : 352.
 DE XÉRY, M. : 64.
 D'HERTEREAU, Malinet : 3, 439.
 DHONDT, Maurice : 233.
 D'HONDT, M. : 213.
 D'HOOGHE, A. : 277.
 DONDEY-DUPRÉ, V. : 435.
 DIEUDONNÉ, Jozef : 344.
 DIEUDONNÉ, Jacob-August : 344.
 DIEUDONNÉ, Jacobus, August : 313.
 DIEUDONNÉ, Nicolaas, Jozef : 313
 DIEUDONNÉ-VERCAUTEREN, A. : 328,
 338.
 DIEUDONNÉ-VERCAUTEREN, Jacobus-
 August : 446.
 DI MARTINELLI, F. : 306.
 DISBECQ, Jean, Colette : 313.
 DIVOIRE, A. : 64.
 DOUSEDAN, Ant. : 65.
 DOREY, Etienne : 445.
 DOSFEL, Lodewijk : 91.

- DOWE-MIGEOT, F. : 425.
 Drievoudig Verbond van Ledeberg :
     416, 419.
 DUBOIS, Eugène : 64.
 DU CAJU, Anthony : 57, 443.
 DU CAJU-BEECKMAN, Antony : 81, 83,
     93, 95, 137, 170, 414.
 DU CAJU, Antoon-Jozef : 442.
 DU CAJU, Em. : 76, 77.
 DU CAJU, Eugeen, Constant : 57.
 DU CAJU, Frans-Jacob : 58, 87, 95,
     372, 426, 442.
 DU CAJU, J. : 72, 76.
 DU CAJU, Jacob-Jan : 78, 442.
 DU CAJU, Jan-Jacob : 443.
 DU CAJU, Jacob-Joost : 78, 97, 442.
 DU CAJU, Jan-Frans : 442.
 DU CAJU, Jan-Jaak : 76.
 DU CAJU, Jozef-Mark : 442.
 DU CAJU, Willem : 442.
 DU CAJU-BEECKMAN, Anthony : 57,
     426.
 DU CAJU-BREYNE, Weduwe : 57.
 DU CAJU-SCHEERLINCK : 133.
 DU CATILLON, L. : 230, 277.
 DU CATILLON & Zonen : 276, 308.
 DIECKMAN, Alphonse : 65.
 DUCULOT-ROULIN : 425, 428, 429.
 DUCULOT-ROULIN, C. : 436.
 DUCULOT-ROULIN, M. : 362.
 DUFFER, Ernest : 66.
 DULLÉ-PLUS, D. L. : 406.
 DULLÉ-PLUS, F. L. : 323, 445.
 DUPIERREUX, R. : 64.
 DUTRIEU, Jules : 373.
 DUVERGER : 23.
 DUVIVIER, J. : 295, 324.

 ECREVISSE : 103.
 EDOM, Anna : 304.
 EDOM, J. : 445.
 EDOM, Guillelmus : 304.
 EDOM, J. : 433.
 EDOM, Joannes : 304.
 EGGERMONT, Marie-Theresia : 439.
 EMERY, G. : 64.
 ERVINCK, R. : 277.

 EVERAERT-GHEYSEN : 259.
 EXTERBEK, Robert : 172.
 Fédération des Elèves des Atheneés
     de Belgique : 60, 61, 66.
 FINCŒUR, Charles : 62, 63.
 FLORYN, Aug. : 238.
 FORMENT, E. : 277.
 FORET, E. : 64, 65.
 FOVEL, Isabella, Adelaïde.
 FOUCART, P. : 275.
 FOURNAEYE, J. : 406.
 FOURNIER, H. (Wwe) : 34.
 FRANÇOIS-VENS, P. : 113.
 FRANÇOIS, P. : 113.
 FRUYTS, Frans : 34.

 GARDET, Georges : 262.
 GAUCHER, M. : 64.
 GEENS-BRACKE, J. : 386, 387.
 GEENS-VELDEMAN, C. : 386, 437.
 GEERTRUYEN-D'HOOGHE, A. : 121.
 GENS, p. : 64.
 GEORGE, H. : 65.
 GERNAEY-DICK, E. : 418.
 GERRITS, L. : 186.
 GEVAERT, H. : 230.
 GEZELLE, Guido : 276, 277.
 GHESELS, Walter : 288, 324, 445.
 GHESQUIÈRE, K. : 277.
 GHILAIN, J. : 64.
 GHYSDAELE-CAMERMAN, A. : 310.
 GHYSELINCK, R. : 277.
 Gildenhuis van Ambachten en Nerin-
     gen, St.-Niklaas : 315, 320.
 Gymnastische Volksvereniging
     St.-Niklaas : 345.
 GYSDAELE, A. : 310.
 GOEBEERT : 249, 266.
 GOEBEERT, J. : 279.
 GOEBEERT-VAN LANCKER, J. : 279.
 GOETHALS, Adèle : 106.
 GOETHALS-VROMBAUT, E. : 106.
 GORISSEN, J. : 289.
 GOWIE-VANDEBURGH : 132.
 GOWIE-VAN DE WEYGAERDE : 132.
 GROOTAERT, Ernest : 45.
 GROOTAERT, Gebr. : 46.
 GROOTAERT, H. : 45.

- GROOTAERT, J. H. O. : 46.
 GROOTAERT, Polycarpe : 43.
 GROOTJANS, Ant. : 300.
 GROOTJANS, August : 59, 70, 71, 79, 176, 443.
 GROOTJANS, Diomeed : 70, 176, 421, 425.
 GROOTJANS, M. A. : 70.
 GROOTJANS, M. D. : 70.
 GROOTJANS-SAEGERMAN, Ant. : 299.
 GROOTJANS-WILLEMS, D. : 176, 427.
 GROOTJANS-WILLEMS, M. D. : 70.
 GROS, J. B. : 435.
 GYSDAELE-CAMERMAN, A. : 351.
 GYSDAELE-CAMMERMAN, Lambertus-Petrus : 445.
 GYSELINCK, L. : 64.
- HAECK, Joseph : 227, 236, 237, 248, 424.
 HAERS-DUMÉZ, C. : 28.
 HAESAERT, J. : 64, 65.
 HAGE, F. : 104.
 HOUARD-VAN PLADIUS, Jos. : 296.
 HASAERT, J. V. : 64.
 HARRIS, Edouard : 64.
 HARTY : 346.
 HEBENZAHL, Henri : 65.
 HEEREN, Lodewijk : 391.
 HELDER, V. : 64.
 HEMELDONCK, Emiel : 447.
 HENDRICKX : 13.
 HERSSENS, Remy : 53, 209.
 HEULIE, Sophie : 318.
 HEYDERICKX, Joanna : 304.
 HEYMANS, Victor : 411.
 HEYMANS-DE BACUER : 63.
 HEYSSE, R. : 99.
 HINDERDAEL, Jef : 357, 359, 361, 363, 366.
 HOEBANK, F. : 64, 65.
 HOERÉE, O. : 63, 225.
 HOOGSTOEL : 135, 136.
 HORTA : 103.
 HOSTE, Ad. : 292.
 HULPIAU, Alb. : 123.
 HUYS, E. : 277.
- HUYSSSENS, Catherina : 442.
- IERMAND, L. : 277.
 ISAAC, M. : 64, 65.
- JACOBS, Paul : 66.
 JANSSENS, A. : 306.
 JOOS, A. : 276, 277.
- Katholiek Kiesgenootschap der Stad Lokeren : 405.
 Katholieke Strijdersbond : 56.
 Katholiek Verbond van St.-Amandsberg : 295.
 Katholieke Volksbond van St.-Nikolaas : 309.
 KEMPENEERS, Paul : 62, 64.
 KEMPERHEYDE, R. : 64.
 KENNES, H. : 186.
 KENNES, L. : 186.
 KEURVELS, Hendrik : 323, 324, 325, 405.
 KLEINBERG, W. : 62, 63.
 KOCKELBERGH, Antonius : 333.
 KOCKELBERGH, Zonen : 316, 317.
 KOCKELBERGH-DE RAEDT, A. : 318, 333, 334, 348, 411, 434, 445, 446.
 KOCKELBERGH-DE RAEDT, Karel : 446.
 KOCKELBERGH-VAN DEN BULCKE : 350.
 KREMER, H. : 306.
 KRYN-VAN WINCKEL : 89.
- LAENEN, Ludovicus, J. : 304.
 LAENEN, Maria Paulina : 304.
 LAMONT, E. : 236.
 LANDOY, Roger : 65.
 LANDRIEN, Emmanuel, Jozef : 312, 313.
 LANDRIEN-FOVEL, Emmanuel-Jozef : 313, 445.
 LEBROCQUY, Guill. : 399.
 LEBRUN, Ed. : 212, 213.
 LEBROGNE : 63.
 LECLERQ, Nicolas : 62, 64.
 LEDEGANCK, K. L. : 114, 223.
 LE GARÉ, Farré : 435.
 LEGROS-MERTENS : 412.

- LEGROS-MERTENS, Alexander : 151, 409.
 LEHERTE-COURTIN, J. : 202, 247, 258, 260, 262, 265, 270, 273, 418, 436.
 LESCART, Raymond : 62, 64.
 LIBBRECHT, Géo : 64.
 Liberale Associatie, St.-Amandsberg : 289.
 Liberale Federatie van het Arrondissement, Dendermonde : 148.
 Liberale Volksbond van Dendermonde 67.
 LIEBRECHT, H. : 64.
 LIÉNARD, Anna-Maria : 313, 344.
 LIEVENS, Adolf : 128.
 LIEVENS, Jean-Jacques : 128.
 LIPPENS, Theresia : 439.
 LOMBAERT, E. : 149, 324, 377, 422.
 LOMBAERT-DE KEMPENEER, E. : 81, 145, 146, 148, 149, 435.

 MALTER, O. : 65.
 MASSEZ-MEERT, L. : 252.
 MARCHAL, Victor : 62, 63.
 MARTENS, Dirk : 25.
 MATTHU, J. : 276.
 MATTHYS, Arthur : 345, 348, 414, 420, 446.
 MATTHYS, Arthur (Wwe) : 446.
 MATTHYSSENS, Fr. : 399.
 MECHELYNCH, Jacques : 66.
 MEERHOUTANUS, C. M. : 306.
 MEIRE-DE LEPELEER, Pol : 32.
 MELCKENBEECK, E. : 284.
 MELIS, Lod. : 308.
 MERTENS, Gaston : 123, 138, 197, 200, 205, 206.
 MEUNIER, F. : 64.
 MEYER-VAN LOO, F. : 292.
 MILIS, H. : 176.
 MILLE, C. A. : 277.
 MOENS, C. : 277.
 MONNIER, Anna-Jacoba : 78, 442.
 MORÉAU, Fedor : 249.
 MOURMAN, J. : 409.
 MUYSHONDT, J. : 291, 293, 295.
 MUYSHONDT, L. : 287, 409.
 MUYSHONDT, F. (Wwe) : 412.

 Nationaal Verbond der Belgische Hoveniers en Bloemistgasten : 294.
 NEUT, Ed. : 108.
 NOBELS, Agn. : 304.

 ONGHENA-D'HOLLANDER, L. : 351.
 Onpartijdige Bond voor Handelaars en Neeringdoenden der Stad St.-Nikolaas : 328, 329.

 PALLEMAERTS, J. : 306.
 PARRIN, Gustaaf : 194.
 PARRIN-BUYSSSENS, G. : 178, 182, 185, 194, 415.
 PAULSEN, Felix : 65.
 PEREMANS, Maurice : 64.
 PETERSZOOM, Jef : 170.
 PIEMONT, Jan-Frans : 90, 443.
 PILLECYN, L. : 134.
 PIRENNE, J. : 64, 66.
 PIRENNE, Pierre : 66.
 PIRON, Maria-Josepha : 304.
 PLANTIJN, G. : 122.
 POELMAN-MAENHOUT, L. : 160.
 POLLYN : 145.
 PORTE, Theresia-Maria : 320.
 PREUDHOMME, G. : 66.
 PRÉVOST, Louis : 343, 421, 422.
 PUTMAN, P. : 277.

 Radikaal Socialistische Strijdersbond van St.-Amandsberg : 424.
 RADYS, Joseph : 199, 200.
 RADYS-GALLE, Joseph : 199, 200.
 RAES, B. : 308.
 RAEVE, Ch. : 324.
 RAM, Hilda : 306.
 REIGNERB, E. : 276.
 REYDAMS, A. : 306.
 ROBBRECHT, C. : 50.
 ROBYNS, O. : 306.
 ROELS : 410, 446.
 ROLIN, H. : 64.
 ROM, H. : 62, 63.
 RONSSE, Ch. : 217, 218, 440.
 RUKAERT, August, Louis : 313.
 RUCKAERT, Jean, Baptiste, Grégoire : 313.

- RUCKAERT-VAN BEESEN, August, Louis
 445.
 RUYFFELAERT, P. : 276.
 RYFFRANCK, Aug. : 103.
 RYFFRANCK, Gebr. : 103, 415.
 RYFFRANCK, P. : 100, 106, 115.
 RYFFRANCK, W. : 103.
 RYFFRANCK-DE BACUER : 185.
 RYFFRANCK-DE BACUER, G. : 100, 117,
 118, 415.
 RYFFRANCK-REYCHLER, E. : 114.
 RYVAEN, Hortense : 252.
- Samenwerkende Maatschappij der be-
 dienden van Openbare Besturen
 SAPIN, A. : 66.
 SARTON, George : 433.
 SCHAEPMAN : 89.
 SCHEERLINCK, Edouard : 203.
 SCHUERMAN, Alois, Johannes : 344.
 SCHUERMAN, Jozef, Jacob : 344.
 SCHUERMAN-BOEYKENS : 352, 361, 423.
 SCHUERMAN-VERCAUTEREN, A. : 344,
 346, 361.
 SCHUERMAN-VERCAUTEREN, Alois, Jan :
 445.
 SEGHERS, Gaston : 65.
 SEGHERS, Leon : 70.
 SEGHERS, Octaaf : 190.
 SEBRUYNS, Karel : 34.
 SEVENS, Th. : 306.
 SIFFER, A. : 431.
 SIMAIS-SAEY, L. : 176.
 SMET, Maurice : 65.
 SMITZ, Alois : 113, 415, 417, 418, 427,
 429.
 SMITZ, S. : 411.
 SNEL : 306.
 SNOECK : 286.
 SNOECK, Charles, Alexandre : 266.
 SNOECK-COOLS, Ch. : 420.
 SNOECK-COOLS, K. : 160.
 Socialistische Arbeiderspartij voor het
 Arrondissement Dendermonde : 413.
 Socialistische Federatie der Arrondis-
 sementen St.-Niklaas en Dender-
 monde
- Socialistische Werkersverenigingen
 van het Arrondissement Oudenaar-
 de : 274.
 SPELTINCK, Jan : 153.
 SPIJERS, F. A. : 434.
 SPITAEELS, René : 129.
 SPITAEELS-SCHUERMAN : 23.
 STANDAERT, Eduardus : 91.
 STANDAERT, Eugenia : 91.
 STANDAERT, Evarist : 179.
 STAUTEMAS : 354.
 STEPMAN, H. L. : 122, 287, 407.
 STEVENS, S. : 276.
 STEVENS-MYNCKE : 156, 419.
 STIVARDIUS : 153.
 STREUVELS, Stijn : 185, 447.
 STRIJBOL, Carolus, Ludovicus : 322.
 STRYBOL, Ch. : 34.
 STRYBOL, Eduard : 322.
 STRYBOL-VAN HOEYLANDT : 34, 352.
 STRYBOL-VERCRUYSSSEN, Ch. : 322, 352,
 406, 420, 423, 432, 438, 446.
 SUY-DE POTTER, Eduard : 245.
- TAILLEZ, Jos. : 367.
 TAYMANS, H. : 124.
 TAYMANS, J. : 124.
 TEMMERMAN-DE SWAEF, Jules : 283.
 TERLINDEN, Paternostre : 172.
 TEURLINGS, André : 373.
 TEURLINGS, Edg. : 376.
 TEURREKENS, Paul : 123.
 THIRIAR, Albert : 66.
 THOMAS : 410, 446.
 THOMAS, Paul : 62, 63, 66, 290.
 THIRY, Marcel : 64.
 THIRY, O. : 64.
 TIMMERMANS, Felix : 185, 447.
 TIREZ-DE TAEY, A. : 147.
 THYLIENNE, L. M. : 64.
 Tabaksbonden van Vlaamsch-België :
 202.
 TREDEZ, C. : 269.
 TROCK, Léon : 79.
- UYTVANCK, A. (Wwe) : 51.
 VAN AALST, J. V. : 64.

- VAN ACKER, August : 103, 106, 112.
 VAN ACKER, P. : 413.
 VAN AECKEREN : 308.
 VAN BEESEN, Jacqueline, Françoise :
     313.
 VAN BECKOVEN : 306.
 VAN BOXSTAEI, Ch. : 139.
 VAN BRUSSEL, Frans : 356.
 VAN COENEGHEM : 230, 276, 306, 308.
 VAN CAUTEREN, Alfons : 168.
 VAN CAUWENBERGHE, F. : 277.
 VAN CAUTEREN-GYSEGEM, Prosper :
     32.
 VAN COPPENOLLE, Gebr. : 40.
 VAN COPPENOLLE, Gustaaf : 40.
 VAN CROMPHOUT, C. : 375.
 VAN CUYCK, A. en Zoon : 380.
 VAN CUYCK, Polydore : 381.
 VAN CUYCK, Wwe en Zoon : 380.
 VAN CUYCK-MATTHIJS, Ch. : 380.
 VAN CUYCK-STOOP, Pol. : 141, 384.
 VAN CUYCK-STOOP, Wwe : 384.
 VAN DAMME, K. : 276.
 VANDECAPELLE, K. : 108.
 VANDE PUTTE : 126.
 VANDEVELDE : 241.
 VAN DE VELDE, Jaak : 68.
 VAN DE VELDE, Juliaan : 68.
 VAN DE VELDE, L. : 142.
 VAN DE VELDE, P. : 306.
 VAN DE WALLE, Lenaart : 442.
 VAN DE WALLE, Modest : 343.
 VANDEWEGHE, Aug. : 63, 382.
 VAN DE WEGHE, Jules : 354.
 VANDEN BOSCH-MESTDAGH, Ch. :
     197.
 VANDEN BOGAERD, Leo : 385.
 VANDEN BROUCKE, J. J. : 38, 41.
 VANDEN BROECK, P. : 276.
 VAN DEN BULCKE, D. : 151, 152, 153,
     154, 159, 407, 409.
 VANDEN BULCKE-VAN COPPENOLLE,
     D. : 157, 159.
 VANDEN BULCKE-VAN COPPENOLLE,
     P. : 419.
 VANDENDAELE, Am. : 259, 261.
 VANDENDAELE, Isabella : 78.
 VANDENDAELE, Jan : 78.
 VANDENDAELE, Philippina : 78.
 VAN DEN DRIESSCHE, A. : 410, 413, 423,
     424.
 VANDEN DRIESSCHE, I. : 230.
 VAN DEN STOCKT, E. : 277.
 VAN DER DOODT, Joanna-Maria : 58.
 VANDERMEERSCH, Joseph : 219.
 VANDER MEULEN, Em. : 152, 172.
 VANDERPOORTEN, I. : 150, 230, 296,
     375, 396.
 VANDERVENNET, J. : 157.
 VANDERVENNET, T. : 127.
 VAN DER WAERHEDEN : 308.
 VAN DITMAR, I. B. : 435.
 VAN DOOREN, Edw. : 370.
 VAN DOORREN, J. J. : 64.
 VAN DOOSSELAERE, V. : 296.
 VAN DRIESSCHE, Emmanuël : 168.
 VAN DUYSSSE : 173, 177.
 VAN DUYSSSE, Gebr. & Gez. : 405.
 VAN DUYSSSE-BLANCKAERT, H. : 177.
 VAN DYSELBERGHE, B. : 406.
 VAN ERTVELDE, Arthur : 27.
 VAN GEERTRUYEN, Adolf : 401.
 VAN GEERTRUYEN-D'HOOGHE, Ad. :
     201, 401.
 VAN GEND, Jean : 66.
 VAN GINDERTAELEN, Edouard : 286.
 VAN GOETHEM, L. : 43.
 VAN GOMPEL-TRION, J. : 70.
 VAN HAN, A. B. : 98.
 VAN HAEI, H. : 277.
 VAN HAVER, Emiel : 320, 328, 331,
     337, 340, 352, 417, 423, 441, 445,
     446.
 VAN HAVER, Em. (Wwe) : 446.
 VAN HAVER, G. : 61.
 VAN HAVER, MAURICE : 446.
 VAN HAVER-MARTENS, E. : 305, 308,
     314, 315, 320, 328, 331, 340, 414,
     416, 420, 423, 434, 437, 438.
 VAN HELLEPUTTE, O. : 402.
 VAN HEMELDONCK, Emiel : 185.
 VAN HEUVERSWIJN, A. : 276.
 VAN HEUVERSWIJN, Th. : 308.
 VAN HEUVERSWIJN, T. : 277.
 VAN HOEYLANDT, Ch. : 367.
 VAN HOVE, Edward : 186.

- VAN HOYE, Hector : 356.
 VAN HOYWEGHEN : 367.
 VAN HOYWEGHEN-MOCNIK : 281.
 VAN HYLEN, Aug. : 63.
 VAN LAER, M. : 65.
 VAN LANCKER, E. : 277.
 VAN LANTSCHOOT, Jules : 91, 92, 433, 437.
 VAN LANTSCHOOT-MOENS, J. : 92, 417, 437.
 VAN MALDEREN, J. : 25.
 VAN NIEUWENHOVE, A. : 140.
 VAN NIEUWENHOVE, Victor : 140.
 VAN NIEUWENHUYSE-EIRENS, O. : 378, 379.
 VAN MOORTHOVER, Daniel : 442.
 VAN NUFFEL-DE GENDT, J. : 24.
 VAN ORROIR, Beatrice : 439.
 VAN PASSEN, Robert : 185, 447.
 VAN PETEGHEM, Felix : 217, 218.
 VAN POECK, L. : 306.
 VAN POECK, M. : 285.
 VAN RISSEGHEN, Emiel : 42.
 VAN ROOY-DE BRABANDER : 124.
 VAN SCHUYLENBERGH, Petrus : 25.
 VAN WASSENHOVE : 106.
 VAN WEDDINGEN, Kareel : 168.
 VAN WESENMAEL, Gabriël : 89.
 VEKEMAN, Emiel : 399.
 VEKEMAN, Gustave : 399.
 VEKEMAN, Leo : 399.
 VEKEMAN-CARON, Gustave : 399.
 VERBAERE, Achiel : 374.
 VERBAERE, Gustaaf : 398.
 VERBAERE, Leon : 375.
 VERBAERE-CLOECKAERT, G. : 398.
 VERBAERE-DE GROOTE, Leon : 375, 420.
 VERBAERE-HOLVOET : 398.
 VERBAERE-TERNEST, A. : 375.
 VERBAERE-VANDEVOORDE, A. J. : 42, 72, 83, 97, 374, 383, 443.
 VERBEEK, J. : 306.
 VERBRUGGHE, G. : 123.
 VERBURGHT, Huibrecht, Leopold : 59.
 VERBURGHT-WELLEKENS, H. L. : 59, 60.
 VERCAUTEREN, Antonia : 313.
 VERCAUTEREN, Maria, Antonia : 344.
 VERCAUTEREN, Maria, Ludovica : 344.
 VERCRUYSSSEN, Constantinus : 322.
 VERCRUYSSSEN, Maria, Coleta : 322.
 VEREECKEN, Petrus, Johannes : 215, 439.
 VEREECKEN, Petrus, Johannes, Zoon : 439.
 VERHAEGHE, L. : 286.
 VERHAEGEN, P. : 306.
 VERMEIRE-VERTONGEN, Cl. : 132.
 VERSCHUEREN, Gustave : 65.
 VERTONGEN-GÆUS, Albert : 67.
 VINCENT, Charles : 152.
 VIVIER, Robert : 64, 65.
 Vlaamsche Hoogeschool : 189, 190, 191.
 VLAMINCK-WILLE, A. : 119, 164, 174.
 VLERICK, J. : 277.
 Vrijen Kiezersbond van Ledeborg : 406.
 Vrijzinnige „Onderwijzerskring” van Gent : 290.
 Vrijzinnige Zuid-Nederlandsche Studenten : 187.
 VROMANT, A. : 438.
 VUYLSTEKE, A. : 308.
 VYT, C. : 171.
 WAELENS, P. : 277.
 WAETON, E. : 62, 63.
 WARZÉE : 13, 129, 143, 224, 226, 351.
 WEISSENBRUCK : 433.
 Werkliedenpartij van 't Land van Waas : 342.
 Wielrijdersvereniging van Oost-Vlaanderen : 296.
 WILLEMS : 192.
 WILLEMS : 406.
 WILLEMS-CABUY : 192.
 WELLENS-LAGRAGE : 431, 436.
 WILLIAME, François, Désiré : 254, 255, 264, 266, 269, 444.
 WILLIAME-TREDEZ, Louis : 269.
 WILLOCKX, Jozef : 343.
 WILS-WIELS, Herman : 371.
 WINKLER, Johan : 277.
 WITTERYCK, A. J. : 277.

ZAND, Frans : 306.
Zantengilde van Zuid-Vlaanderen :
275.

Zuid-Nederlandsche Maatschappij
voor Taalkunde : 277.

II. BEHANDELDE DAGBLADEN

- De Aalstenaar : 22.
Aan de bevolking en voornamelijk
aan de Neeringdoeners van St.-Ni-
klaas (K) : 421.
Aan de bevolking van het Waasland
(K) : 428.
Aan de bevolking van 't Land van
Waas ! (K) : 428.
Aan de Heren Kiezers van Ledeberg
(K) : 408.
Aan de Heren Kiezers van 't Waas-
land ! (K) : 428.
Aankondigingen (1910-) : 35, 36.
Aankondigingsblad (1880-) : 38.
Aankondigingsblad (1891-) : 178.
Algemeen Nieuws- en Aankondigings-
blad van Aalst : 22, 24.
Algemeen Nieuws- en Annoncen-
blad : 210, 214.
L'Ami de l'Ouvrier : 399.
Annoncenblad : 357.
Annoncenblad (1829-1838) : 210, 214.
Annoncenblad (1859-) : 303.
Annoncenblad (1864-) : 98.
Annoncenblad (1884-) : 56, 57.
Annoncenblad (1891-) : 164.
Annoncenblad (1901-) : 197.
Annoncenblad (1907-) : 99.
Annoncenblad (1910-) : 28.
Annoncenblad van Zottegem : 400.
Annoncenmoniteur : 150, 157.
De Audenaerdsche Gazette : 14, 211,
212, 213, 217.
Azalea (T) : 431.
De Baanbreker : 357, 358, 441.
Bedenkt U wel ! (K) : 425.
De Beiaard : 400.
Bekentmaekingsblad : 57, 58, 85, 442.
De Belangen van Gentbrugge : 122.
Belangen van de Middenstand : 285.
Den Belg : 59, 60, 443.
Belgique-Athenée : 60, 66.
De Belgische Bakkerkast : 178.
De Belgische Bloemist (T) : 431.
De Belgische Brievenbesteller : 358.
De Belgische Schutter : 247, 273.
De Belgische Tabaksplanter : 202.
Den Berg af ! (K) : 424.
De Berichtgever : 306.
Berigtings-Blad : 38, 39.
De Beurs : 99, 100.
De Bevrediging : 67, 443.
Den Beyaerd van Aelst : 23.
De Biljart : 285.
Het Blad der Katholieke-Vlaamsche
Kiesvereeniging van Gent-Eeklo
(K) : 429.
De Blauwe Vlag (K) : 419.
De Bode van den H. Franciscus van
Assisië (T) : 431.
De Bode van de Kristen Vrouwenbond :
304.
Boerenblad tot nut van Landbouwers
en Werklieden : 178.
't Boerenbelang : 145.
De Boerenkrijg : 305.
De Boerin : 247.
Le Bon Conseil : 122, 123.
Bulletin de l'Association Scientifique
des anciens élèves de l'école pro-
fessionnelle de l'Institut de Brasse-
rie de Gand (T) : 431.
Bulletin de la Ligne du Travail (T) :
432.
Bulletin Mensuel de l'Association
Athlétique la Gantoise : 150.
Bulletin de la Société industrielle et
Scientifique de St.-Nicolas (T) :
432.
Bulletin de Vélodrome Central (T) : 432.

- De Burgervriend : 213.
- De Calckenaar : 141.
- Les Cancans : 248.
- Den Catholiecken Reynaert De Vos,
of Den Spieghel der Waerheydt
(R) : 406.
- Chempostel : 150.
- Christene School : 305, 307, 308.
- Christen Volksbond : 309.
- Christen Volksbond van het Land van
Waas (K) : 411.
- Le Collectionneur de Timbres : 151.
- Courier de la Dendre : 13, 68.
- Courier électoral (K) : 408.
- Courier Général du Commerce, de
l'agriculture, de l'économie, de la
marine, de la finance de l'industrie,
des arts et des métiers, en tous genres : 3, 439.
- Courier de Marché : 68, 83.
- Le Courier de Renaix : 248.
- Le Courier Sportif : 248.
- De Deinsche Burger (1877-) : 14,
39, 40.
- Le Démocrate Concient (K) : 429.
- De Denderbode : 24, 59, 60, 435.
- De Dendergalm : 71, 72, 84, 443.
- De Dendermondsche Beyaard : 71.
- De Dendermondsche Goedendag : 72,
447.
- Dendermondsch Nieuwsblad : 72.
- Dender en Schelde : 68, 79, 82, 443.
- Dernières Nouvelles : 286.
- Le Dernier Mot (K) : 424.
- Documentation Scolaire (T) : 432.
- Duimpjesuitgave (T) : 185, 432, 447.
- Het Duifken van den Dender : 203.
- De Duivenliefhebber : 49, 447.
- De Durmbode : 164.
- Durme en Schelde : 131, 441.
- L'Eau à la Campagne : 373.
- De Eecloonaer : 15, 101, 111, 112, 441.
- De Eendracht (1868-) : 373.
- De Eendracht (1899-) : 375.
- Eekloo's Weekblad : 104, 441.
- L'Echo de Renaix : 15, 249, 252, 253,
254, 255, 269, 444.
- L'Enseignement Industriel (T) : 432.
- L'Espoir : 15, 253, 254, 255, 264, 269,
444.
- L'Evolution (K) : 429.
- Feestblad van Wetteren-Ten Eede :
375.
- Feuilles d'annonces (1816-) : 14,
210, 214, 215, 440.
- Feuille d'Annonces (1863-) : 256,
262.
- Flandria : 376.
- Le Flamand ou cours pratique et élé-
mentaire pour apprendre la langue
néerlandaise, sans l'aide d'un maî-
tre (T) : 433.
- Fooreblad van Ledeberg : 152.
- La Franche Verité : 258.
- De Geeraardsbergenaar : 128.
- Gemeentebelang : 153.
- De Gemilitariseerde Werkman : 50,
51, 447.
- De Goede Duivenliefhebber van Oost-
en West Vlaanderen : 154, 162.
- De Goede Raad : 122, 123.
- 't Getrouwe Maldegheem : 16, 20, 91,
179, 184, 185, 188, 447.
- Het Gewapende Vlaanderen : 186, 187,
447.
- Le Globe Stenographique : 122.
- Het Gildegazetje : 314, 445.
- Goedendag (1911-) : 361, 448.
- De Goedendag (1891-) : 187.
- Gazet van Audegem : 208, 447.
- De Gazet van Baesrode : 29, 442.
- Gazet van Buggenhout : 37.
- Gazet van Cherskamp : 284.
- Gazet van Denderbelle : 49, 447.
- Gazet van Dendermonde : 73, 75, 76,
77, 443, 448.
- Gazet van Exaarde : 119.
- Gazet van Geeraardsbergen : 128.
- Gazet van Gyzegem : 130, 208, 447.
- Gazet van Hamme : 132, 441.
- Gazet van Herdersem : 138.

- Gazet van Lebbeke : 145, 442.
 Gazet van Maldeghem : 178.
 Gazet van Moorsel : 198, 447.
 De Gazet van Oordegem : 206.
 Gazet van Overmeire : 245.
 Gazet van Schellebelle : 282.
 De Gazet van Schoonaarde : 29, 283, 302.
 Gazet van Stekene : 355, 356.
 Gazet van St.-Gillis-bij-Dendermonde : 96, 97, 283, 299, 442.
 Gazet van St.-Nicolaes : 309, 313, 314, 444.
 Gazet van Waasmunster : 16, 371.
 Gazet van Wetteren : 376.
 Gazet van Wichelen : 385.
 't Gazetje van Lollenberg : 286.
 't Gazetje van St.-Amandsberg : 287.
 't Gazetje van St.-Amandsberg (I) (1895) (K) : 412.
 'T Gazetje van St.-Amandsberg (1890) (K) : 409.
 Gazette van Aelst : 22, 24.
 Gazette van Audenaerde : 14, 24, 211, 212, 213, 216, 218, 440.
 Gazette van Berlaere : 32.
 Gazette van Beveren-Waas : 33.
 Gazette van Cruyshoutem : 143.
 Gazette van Deynze (1844-) : 14, 41.
 Gazette van Deynze (1860-) : 14, 41.
 Gazette van Deynze (1888-) : 14, 42.
 Gazette van Eecloo : 103, 105, 106, 107, 111, 112, 441.
 Gazette van Gavere : 121.
 Gazette van Hamme : 133.
 De Gazette van Karel Rytoom (1886) (K) : 407.
 De Gazette van Karel Rytoom (1888) (K) : 408.
 Gazette van het Land van Waes : 311, 312, 313, 444.
 Gazette van Ledeborg : 287.
 Gazette van Lokeren : 166, 169, 171.
 Gazette van Nevele : 201.
 Gazette de Renaix : 234, 258, 269.
 Gazette van Selzaete : 396.
 Gazette van St.-Amandsberg : 287.
 Gazette van Sottegem : 400.
 Gazette van Temsche : 359, 441.
 Gazette van Wetteren : 377.
 Gazette van Zele : 386, 387.
 Hand in Hand : 219.
 Hanske de Krijger (K) : 410.
 De Hervorming : 155.
 De Hervorming (K) : 408.
 Het moet veranderen (K) : 424.
 Hofbouw Annoncenblad : 123.
 De Hopboer : 259.
 L'Hotel de Ville : 362.
 Hun Programma (K) : 411.
 Huysse's Klok : 140.
 L'Impartial : 220.
 Den Indicateur : 77, 78, 442.
 L'Intermédiaire des Chasseurs : 195.
 L'International (T) : 433.
 Isis (T) : 433.
 Jan, klopt erop (K) : 413.
 Jan Rechttuit (1904) (K) : 416.
 Jan Rechttuit (1906) (K) : 418.
 Jan Rechttuit (1908) (K) : 422.
 Le Jardin de la Santé : 265.
 Jong Dietschland (T) : 433.
 De Jonge Vlaming : 260, 261.
 Le Journal d'Ellezelles : 261.
 Journal de Renaix : 262, 263.
 Journal des beaux arts et de la littérature (T) : 433.
 Le Journal des Fonds publics et des Mines : 262, 270.
 Le 8 Juin : 254, 264, 269, 444.
 De Kantonale Bode : 30.
 De Kantoorbediende : 315.
 Het Kartel (1903) (K) : 916.
 Het Kartel (1907) (K) : 419.
 Het Kartel (1908) (K) : 422.
 De Katholykke Belg : 77, 78, 79, 111, 443.
 De Katholieke Burger : 14, 111, 221, 222, 223, 224, 225, 229, 440.

- Katholieke Vlaming : 222, 234, 440.
 De Katholieke Vlaming (1846-) : 221, 223, 224, 225.
 De Katholieken Volkststem van Eekloo en het Kanton (K) : 411.
 De Katholieke Werkman (K) : 419.
 Keizers, Leest en Oordeelt ! (K) : 405.
 Kiezers van het Dendermondsche (K) : 429.
 Kiezing van 24 mei 1908 (K) : 424.
 De Kiezingbode (K) : 408.
 De Klamper : 300.
 De Klaroen (1912-) : 107, 441.
 De Klaroen (1905-) : 133, 441.
 De Klaroen (1909-) : 199.
 De Klaroen van 't Vrije Noorden (1912) (K) : 427.
 De Klaroen van 't Vrije Noorden (1914) (K) : 429.
 De Kleine Aankondiger : 317, 445.
 De Kleine Burger : 387.
 De Kleine Burger van Dendermonde : 79.
 De Kleine Burger van Sottegem : 400.
 De Kleine Gazette : 225.
 De Kleine Hammenaar : 135.
 De Kleine Klok : 315, 316, 441.
 Het Kleine Kloksken (of de Kleine Kleine Aankondiger) : 315, 316, 441, 445.
 Klits-Klets (K) : 424.
 't Klinksnoer (K) : 424.
 De Klok (1863-) : 318, 337, 444.
 De Klok (1909-) : 319, 435, 445.
 Kosters St.-Nikolaes Ccurant : 321.
 Kristene Vrouwenbode van Ronse : 265, 266.
 De Kruidtuin (T) : 433.
 Laatste Woord (K) : 425.
 't Land van Oudenaarde : 224, 225, 226.
 Het Land van Rode : 188, 447.
 Het Land van Waes : 321, 322, 331, 435, 444.
 De Landgazet : 206.
 De Lebbekenaar : 146, 442.
 De Ledebergenaar : 156.
 Levenswaarheid : 169.
 De Ley & Mandelbode : 204, 205.
 Lezingen voor het Vlaamsche Volk (T) : 434.
 Liberaal Weekblad van St.-Amandsberg : 288.
 Liberaal Weekblad van St.-Nikolaas : 323, 324, 331, 444, 445.
 Le Libéral : 226, 440.
 De Liberale Strijder van St.-Amandsberg : 288, 289.
 La Libre Critique (T) : 434.
 Het Licht : 56, 80, 82, 443.
 Licht en Liefde : 124.
 Licht, immer Licht : 82.
 Ligue du Libre Travail (T) : 434, 438.
 De Lokeraar (1873-) : 76, 169, 176, 443.
 De Lokeraer (1858-) : 171.
 Lokersche Kronyk : 171.
 Luister (K) : 426.
 Maandblad over Tuinbouw : 377.
 Maandelijksch Onderwijzersblad van Gent en het Omliggende : 209.
 Manuel du Volontariat (T) : 434.
 De Marfou, Licht en Waarheid ! (K) : 407.
 De Markt bode : 68, 72, 83, 84, 443.
 Maskers af ! (K) : 418.
 Meeting in de drie Zwaantjes (K) : 405.
 De Meeting te Peteghem op zondag 10 oktober 1887 : 246.
 Het Meetjesland : 107.
 De Meetjeslander : 108, 111, 112, 441.
 De Middenstand : 291.
 Minerva of de fakkeld der Oudheid (T) : 434.
 Mission du Kwango (T) : 434.
 Moniteur des Annonces : 150, 157.
 Le Montagnard : 266.
 De Nationale School (T) : 434.
 De Natuurvriend (T) : 434.
 De Nieuwe Lagerschool : 147.
 Nieuwe Vlaamsche Illustratie (T) : 435.
 Het Nieuwsblad van Sottegem : 401.

- Het Nieuws- en Aankondigingsblad (1865-) : 325, 444.
 Nieuws- en Annoncenblad (1838-) : 214, 227.
 Nieuws & Annoncenblad (1897-) : 30.
 Nieuws- en Annoncenblad (1898-) : 31.
 Nog één Woordeken (K) : 430.
 De Noodkreet (K) : 418.
 Notre Ami St.-Antoine (T) : 435.
 La Nouvelle Jérusalem (T) : 435.
- Het Onderwijs : 76, 84, 443.
 Den Onpartydigen : 13, 57, 72, 82, 85, 86, 443, 444, 448.
 De Onpartijdige van Geraardsbergen : 129.
 De Onpartijdige van St.-Nikolaes : 327, 444.
 Ons Dendermondsche Volk : 88.
 Ons Gazetje : 125.
 Ons Laatste Woord (K) : 423.
 Ons Recht : 300, 442.
 Ons Vee (T) : 436.
 Ons Laatste Woord (K) : 415.
 De ontwaking van het Arrondissement Eeklo (K) : 406.
 Onze Belangen : 328.
 Onze Kop : 189, 190, 447.
 Onze Samenleving : 172, 173.
 Onze Stad (1891-) : 329, 445.
 Onze Stad (1902-1914) : 330, 331, 445.
 Onze Strijd (1894-) (K) : 411.
 Onze Strijd (1903) (K) : 416.
 Onze Strijd (1904) (K) : 417.
 Onze Strijd (1907) (K) : 420.
 Onze Vane : 229, 440.
 Onze Vriend St.-Antonius (T) : 436.
 De Oogen Oopen (K) : 426.
 L'Opinion Catholique de Renaix (K) : 418.
 Orgaan van den Vrijen Kiezersbond van Ledeberg (1882) (K) : 406.
 Orgaan van den Vrijen Kiezersbond van Ledeberg (1884) (K) : 406.
 Organe du Centre Horticole : 157, 158.
 L'Ouvrier Belge : 402.
- L'Ouvrier Militarisé : 50, 51.
 Overzicht der Katholieke Nederlandsche Pers : 25.
- La Petite Feuille du Collectionneur de Journaux : 195.
 De Plantenbeurs van Vlaanderen : 159.
 De Post : 332, 347, 348.
 De Postduif (1899-) : 43.
 De Postduif : 333.
 Le Procès Industriel : 292.
 Le Progrès Littéraire : 89.
- De Raadselbode : 34.
 Recht door Zee : 125.
 Rechttuit : 266.
 Recht voor Allen : 14, 112, 113, 441.
 Recht voor de vuist (K) : 413.
 Recueil des Questions de Droit Industriel (T) : 436.
 Le Renaisien : 267, 270.
 La Renaisienne : 15, 253, 254, 264, 268, 269, 444.
 Le Répertoire de l'Alouette : 160.
 De Reuzen (K) : 420.
 Revue des Accidents de Travail et des Questions de droit industriel (T) : 436.
 La Revue Internationale des Assurances et de Jurisprudence : 126, 127.
 La Revue Minière : 270.
 Revue Technique de la Brasserie et de la Malterie (T) : 436.
 La Riposte du Taminois (K) : 425.
 De Ronsenaar : 267, 270.
 Het Rood Gevaar (K) : 427.
 't Ros Bayard : 59, 60, 90, 443.
 'T Ros Beiaard (1903-) : 90, 444, 447.
 Het Ros Beiaard (K) : 413.
 De Roskam : 75, 92, 93, 176, 444.
- Le Sang : 273.
 De Schelde (1882-) : 16, 362, 363, 364, 441.
 De Schelde (1905-) : 378, 379.
 De Scheldebode (1890-) : 379.

- De Scheldebode (1912-) : 51, 208, 447.
- Schelde en Durme (1885-) : 388.
- Schelde en Durme (1910-) : 389.
- De Scheldegalm (1856-) : 141.
- De Scheldegalm (1857-) : 380.
- De Scheldegalm (1858-) : 14, 16, 231, 232, 440.
- De Scheldegalm (1902-) : 380.
- De Scheldevriend (1911-) : 52, 208, 447.
- St.-Amandsberg : 292.
- St.-Antoine de Padoua (T) : 437.
- De Sleinsche Opposist (K) : 430.
- De Spaansche Vlieg (K) : 417.
- Sportbrokjes : 53, 447.
- De Sportduif (1910-) : 113.
- De Sportliefhebber (1809-) : 26.
- Sportnieuws : 293.
- De Sociale Spiegel van 't Land van Dendermonde (T) : 436.
- De Stad Deynze (1895-) : 44, 46.
- Stad en Dorp : 390.
- De Stad Eecloo : 114, 115.
- De Stad Lokeren : 173.
- Het Stadsbelang : 173.
- Het Stadsbelang (K) : 405.
- Stadsbelangen (K) : 414.
- Stadsbelangen van St.-Nikolaas (K) : 420.
- De Strijd : 147, 442.
- De Strijd (K) : 414.
- De Strijd (1908) (K) : 423.
- De Strijdklok (K) : 423.
- De Strijdklok der Katholieken van 't Arrondissement Audenaerde (K) : 428.
- Het Stadsbelang (K) : 410.
- De Swynaerdsse Bode : 403.
- Les Tables du Travail : 273.
- Le Taminois, Organe des Intérêts Communaux (K) : 425.
- De Telefoon : 364, 365, 441.
- Ter nagedachtenis en toelafenis der zielen van de zeven katholieke Slachtoffers van Ledeberg gesneuveld op 12-X-1890 (K) : 409.
- Le Tireur Belge : 247, 273.
- Le Travail : 93.
- De Triomfklok luidt ! (K) : 427.
- De Triomfklok luidt (K) : 426.
- De Toekomst : 335, 336, 337, 444.
- De Toekomst van St.-Gillis : 29, 301, 442.
- De Toekomst van Vlaanderen (T) : 437.
- De Toekomst van Zele : 391, 392.
- De Toestand (K) : 414.
- De Tijdsgeest : 366.
- De Uitbelder : 233, 234.
- Uitgegeven in het Belang der Gemeente (K) : 405.
- De Vaderlander : 115, 441.
- De Vasthouder : 120.
- De Veldbloem : 143.
- De Verbroedering : 274, 446.
- Vereeniging van Handelaars en Nee-ringdoeners der Stad Sint-Nikolaas : 338.
- De Verlossing (1911) (K) : 426.
- De Verlossing (1912) (K) : 427.
- De Verlossing (1912) (K) : 428.
- De Verlossing van Eekloo (K) : 413.
- De Verlossing van St.-Amandsberg (K) : 414.
- De Vlaamsche Bie : 203.
- De Vlaamsche Bloemen- en Groententeler : 161.
- Het Vlaamsche Dorp : 135.
- Vlaamsch Maandschrift voor Letterkunde en Toneel : 95.
- De Vlaamsche Toekomst : 44, 45, 46.
- De Vlaamsche Turner : 337.
- De Vlaamsche Wachter (T) : 437.
- Vlaamsche Zanten (T) : 91, 437.
- Het Volk : 154, 162, 163.
- 't Volk van Olsene : 204, 205.
- 't Volk van Ronse : 278.
- Het Volksbelang : 117, 441.
- De Volksbelangen : 338, 444.
- Het Volksblad (K) : 405.
- De Volksbode (1879-) : 191.

- De Volksbode (1895-1914) : 338, 441, 445.
 De Volksbode of Benedictus Stemme (T) : 438.
 De Volksbond van den Christenen Volksbond van 't Land van Waas (T) : 438.
 Volksrecht : 340.
 De Volksstem : 331.
 De Volksstem (1905-1914) : 342, 352.
 De Volksstem (1879-) : 381.
 De Volksvriend (1858-) : 343, 444.
 De Volksvriend (K) : 412.
 De Volksvrijheid : 234, 235.
 De Volkswensch : 280.
 De Volkswil (1896-) : 366.
 De Volkswil (1896-) : 367, 446.
 De Volkswil van St.-Nikolaas : 345, 446.
 De Volksstem : 342, 447.
 De Volksverdediger : 129.
 De Volksvriend (1888-1889) : 234, 235, 440.
 De Volksvrijheid : 440.
 Volk en Taal : 91, 275, 276, 277.
 Voor ons Vlaamsch Geloof (K) : 428.
 De Voortplanter van de Godvruchtigheid tot den H. Jozef en tot de Heilige Familie (T) : 438.
 De Vooruitziende Tuinier : 294.
 Voorwaarts (K) : 426.
 De Voorwacht : 345.
 De Voorwacht (K) : 421.
 Le Vrai Taminois (K) : 425.
 Vrank en vrij — Katholiek Strijdblad (K) : 415.
 De Vrede (1858-) : 346, 444.
 De Vrede (1865-) : 171, 174.
 De Vriend van het Volk (K) : 426.
 De Vrije Bekwaamheidskiezer van Eecloo (K) : 407.
 De Vrije Burger (1877-) : 237, 440, 441.
 De Vrije Burger (1911-) : 53, 208, 447.
 De Vrije Druipers : 346.
 De Vrije Hammenaar : 136, 441.
 De Vrije kiezer van Ledeberg (1895) (K) : 412.
 De Vrije Kiezer van Ledeberg (1907) (K) : 419.
 De Vrije Ledebergenaar (K) : 409.
 De Vrije Stem (1880-) : 171, 176.
 De Vrije Stem (1900-) : 148, 442.
 De Vrije Stem (K) : 415.
 Vrijwerkersbond (T) : 434, 438.
 De vrije Werkman (K) : 413.
 Vrijzinnig Weekblad : 149, 442.
 De Waarheid (1874-) : 382, 442.
 De Waarheid (1907-) : 96, 444.
 De Waarheid (1903) (K) : 416.
 De Waarheid (1907) (K) : 420.
 De Waarheid voor alle rechtzinnige kiezers (K) : 422.
 Het Waasch Handelsblad : 350.
 De Waasbode : 347, 348.
 De Waassche Beiënteler : 370.
 De Waasche Belangen : 348, 445.
 De Waassche Duif : 349, 350.
 Waesmunster : 371.
 Wandeling door ons Tabaksveld (T) : 438.
 De Ware Schutter : 239.
 't Ware Vosken : 14, 221, 239, 241, 243.
 De Ware Wacht (K) : 421.
 De Wazenaar : 351, 445.
 De Wazenaar (K) : 422.
 Weekblad van Deynze : 47, 442.
 Het Weekblad van Maldegheem : 16, 193.
 De Weergalm van St.-Amandsberg (1900-) : 295.
 De Weergalm van St.-Amandsberg (1904-) : 294.
 De Wegwijzer : 361, 368, 369, 441.
 Wekelijks Nieuws : 78, 97, 442.
 De Wekker : 241.
 De Welvaart van Zele : 391, 392, 393.
 Het Welzijn : 118, 441.
 Werk en Landbouw : 338.
 Het Werkliedenblad : 208, 447.
 De Wetteraar : 382.
 De Wielrijder : 296.

De Wuiten : 137.

De Zeegalm : 396.

Zele-Slavenblad : 393.

De Zelenaar : 393.

De Zon : 342, 352, 447.

Zondagblad : 242.

De Zondagbode : 435.

De Zondagbode van Sottegem : 402.

De Zondaggalm : 55, 447.

Zondaglust : 297, 298.

De Zondagsbode (1882-) : 383.

De Zondagsbode (1902-) : 395.

De Zwalmboed : 199, 200.

III. TERLOOPS VERMELDE KRANTEN

Het Belfort : 91.

Beurzen-Courant : 70.

Het Centrum : 26.

Cercle d'Etudes du personnel enseignant des écoles ménagères et des écoles de laiteries : 202.

Denderland : 29.

Dietsche Warande : 91.

Flandre Libérale : 235.

Het Fondsenblad : 111, 234, 235.

Le Fureteur : 295.

Geeraard : 140.

De Geitenvriend : 202.

De Kempische Bieman : 202.

De Klasseerder : 199.

Het Land : 234.

De Lastenbetaler (K) : 153.

Nieuws van Gent, van Ledeborg en

de Gentsche Voorgeborchten : 153, 162.

Ons Vlaanderen : 276.

Organe des Associations de Planteurs : 202.

Le Planteur Belge : 202.

La Revue de la Bonne Presse : 26.

De Schakel : 202.

De Scheldebode : 232.

De Tijd : 26.

Vaderland : 295.

De Vlaamsche Bie : 202.

Het Vlaamsche Land : 70.

't Vlaamsche Volk : 91.

De Voorbode : 139.

De Voorhoede : 26.

De Vooruit : 261.

INHOUDSTAFEL

I. Inleiding	3
Verantwoording	3
II. Bibliografie	6
III. Bewaarplaatsen	12
A. Publieke bewaarplaatsen	12
B. Private bewaarplaatsen	15
IV. Lijst der afkortingen	17
V. Toelichtingen	19
VI. Repertorium	22
VII. Kiesbladen	404
VIII. Tijdschriften	431
IX. Algemeen besluit	439
X. Register	449

D. 1970/0081/16

N.V. DRUKKERIJ ERASMUS LEDEBERG/GENT

- E. Voordeckers, Drukkers en pers in het arrondissement Roeselare (1847-1914). 1965. (Bijdragen-Cahiers 43.) fr. 320 (abonnement fr. 270)
- M. L. Warnotte, Etude sur la presse à Namur, 1794-1914. 1967. (Cahiers-Bijdragen 44.) fr. 565 (abonnement fr. 485)
- Hugo Degraer, Willy Maervoet, Frida Martens, Frank Simon, Anne-Marie Simon-Van der Meersch, Repertorium van de Westvlaamse pers, 1807-1914. 1968. (Bijdragen-Cahiers 48.) fr. 670 (abonnement fr. 570)
- H. De Borger, Bijdrage tot de geschiedenis van de Antwerpse pers. Repertorium, 1794-1914. 1968. (Bijdragen-Cahiers 49.) fr. 1.150 (abonnement fr. 980)
- M. Blanpain, Le „Journal de Bruxelles”. Histoire interne de 1863 à 1871. 1965. (Cahiers-Bijdragen 39.) fr. 90 (abonnement fr. 80)
- J. Vander Vorst-Zeegers, Le „Journal de Bruxelles” de 1871 à 1884. 1965. (Cahiers-Bijdragen 36.) fr. 480 (abonnement fr. 410)
- M.L. Warnotte, „L'Ami de l'Ordre”, Quotidien catholique namurois de 1839 à 1914. 1968. (Cahiers-Bijdragen 51.) fr. 210 (abonnement fr. 180)
- N. Piepers, „La Revue Générale” de 1865 à 1940. Essai d'analyse du contenu. 1968. (Cahiers-Bijdragen 52.) fr. 170 (abonnement fr. 145)
- Denise Lambrette, Le journal „La Meuse”, 1855-1955. 1969. (Cahiers-Bijdragen 55.) fr. 220 (abonnement fr. 190)
- A. Thys, met medewerking van G. Bulthe en A.M. Simon-Van der Meersch, Repertorium van de pers in de provincie Antwerpen (behoudens de stad Antwerpen en de kantons Mechelen en Puurs). 1969. (Bijdragen-Cahiers 58.) fr. 600 (abonnement fr. 510)
- R. Messens, Repertorium van de Oostvlaamse pers (met uitzondering van Gent en het arrondissement Aalst) 1784-1914. 1969. (Bijdragen-Cahiers 59.)
- M. Leroy, La presse belge en Belgique libre et à l'étranger, en 1918. (sous presse) (Cahiers-Bijdragen 63.)
- J.-L. De Paepe, La Réforme, organe de la démocratie libérale (1884-1907). (sous presse) (Cahiers-Bijdragen 64.)

BIBLIOGRAPHIE — BIBLIOGRAFIE

- M. De Vroede, Bibliografische inleiding tot de studie van de Vlaamse Beweging, 1830-1860. 1959. (Bijdragen-Cahiers 8.) Uitverkocht
- J. Dhondt & S. Vervaeck, Instruments biographiques pour l'histoire contemporaine de la Belgique. 1960. 2e éd. (Cahiers-Bijdragen 13.) fr. 140 (abonnement fr. 120)
- D. De Weerd, Publications officielles de la Belgique contemporaine. 1963. (Bijdragen-Cahiers 30.) fr. 650 (abonnement fr. 555)
- Paul Gérin, Bibliographie de l'Histoire de Belgique, 1789-1831. 1960. (Cahiers-Bijdragen 15.) Epuisé
- S. Vervaeck, Bibliographie de l'Histoire de Belgique, 1831-1865. 1965. (Cahiers-Bijdragen 37.) fr. 460 (abonnement fr. 390)
- J. De Belder & J. Hannes, Bibliographie de l'histoire de Belgique, 1865-1914. 1965. (Cahiers-Bijdragen 38.) fr. 460 (abonnement fr. 390)

ARCHIVES ECONOMIQUES — EKONOMISCHE ARCHIEVEN

- M. Colle-Michel, Les archives de la S.A. Cockerill-Ougrée des origines à nos jours. 1959. (Cahiers-Bijdragen 9.) fr. 60 (abonnement fr. 50)
- M. Colle-Michel, Les Archives de la s.a. Métallurgique d'Espérance-Longdoz des origines à nos jours. 1962. (Cahiers-Bijdragen 24.) fr. 110 (abonnement fr. 95)
- M. Colle-Michel, Les archives de la Société des Mines et Fonderies de zinc de la Vieille-Montagne. 1967. (Cahiers-Bijdragen 46.) fr. 150 (abonnement fr. 130)
- Bertrand Gille, Crise politique et crise financière en Belgique. Lettres adressées à la maison Rothschild à Paris par son représentant à Bruxelles (1838-1840). 1961. (Cahiers-Bijdragen 19.) fr. 670 (abonnement fr. 570)
- Bertrand Gille, Lettres adressées à la maison Rothschild de Paris par son représentant à Bruxelles (1843-1853). 1963. (Cahiers-Bijdragen 33.) fr. 630 (abonnement fr. 535)

SOURCES SUR LES CLASSES SOCIALES — BRONNEN BETREFFENDE DE SOCIALE GROEPEN

- S. Vervaeck, De samenstelling van de goeode stand te Mechelen op het einde van de XVIIIe eeuw en in het begin van de XIXe eeuw (1796-1813). Een methodologisch onderzoek. 1960. (Bijdragen-Cahiers 11.) Uitverkocht
- Solange Vervaeck, Enkele bronnen uit de Franse tijd. Hun belang voor de sociale geschiedenis. 1962. (Bijdragen-Cahiers 22.) fr. 170 (abonnement fr. 145)

- K. Vanden Abeele**, De gedwongen lening van het jaar IV te Leuven. Bronnenmateriaal voor sociale geschiedenis onder Frans Bewind. 1963. (Bijdragen-Cahiers 31.)
fr. 140 (abonnement fr. 120)
- H. Balthazar, J. De Belder, J. Hannes, J. Verhelst**. Bronnen voor de sociale geschiedenis van de XIXe eeuw (1794-1914), 2e uitg. 1965. (Bijdragen-Cahiers 18.)
fr. 265 (abonnement fr. 225)

HISTOIRE DU MOUVEMENT OUVRIER — GESCHIEDENIS DER ARBEIDERSBEWEGING

- H. Wouters**, Dokumenten betreffende de geschiedenis der arbeidersbeweging : 1831-1853. 1964. (Bijdragen-Cahiers 27.) 3 delen. fr. 1970 (abonnement fr. 1675)
- H. Wouters**, Dokumenten betreffende de geschiedenis der arbeidersbeweging, 1853-1865. 1966. (Bijdragen-Cahiers 40.) fr. 540 (abonnement fr. 460)
- L. Linotte**, Les manifestations et les grèves dans la province de Liège de 1831 à 1914. 1964. (Cahiers-Bijdragen 34.) fr. 280 (abonnement fr. 240)
- J. Bayer-Lothe**, Documents relatifs au mouvement ouvrier dans la province de Namur au XIXe siècle. Ière partie, 1794-1848. 1967. (Cahiers-Bijdragen 45.)
fr. 320 (abonnement fr. 270)
- C. Oukhow**, Documents relatifs à la Ière Internationale en Wallonie. 1967. (Cahiers-Bijdragen 47.) fr. 690 (abonnement fr. 590)
- L. Linotte**, Les manifestations et les grèves à Liège de l'an IV à 1914. 1969. (Cahiers-Bijdragen 53.) fr. 260 (abonnement fr. 215)
- J. Bayer-Lothe**, Documents relatifs au mouvement ouvrier dans la province de Namur au XIXe siècle. Deuxième partie. 1849-1886. 1969. (Cahiers-Bijdragen 57.)
fr. 320 (abonnement fr. 270)
- H. Wouters**, Documenten betreffende de geschiedenis der arbeidersbeweging, 1865-1881. (ter perse) (Bijdragen-Cahiers 60.)

STATISTIQUES — STATISTIEKEN

- Nicole Caulier-Mathy**, Statistiques de la province de Liège sous le régime hollandais. 1962. (Cahiers-Bijdragen 25.) fr. 240 (abonnement fr. 205)

ARCHIVES POLITIQUES — POLITIEKE ARCHIEVEN

- H. Haag**, Les archives personnelles des anciens ministres belges. 1963. (Cahiers-Bijdragen 29.) fr. 60 (abonnement fr. 50)

DIVERS — VARIA

- Neuf rapports sur les sources de l'histoire contemporaine de la Belgique. Negen verslagen betreffende de bronnen van de Belgische Hedendaagse geschiedenis. 1957. (Cahiers-Bijdragen 1.) fr. 85 (abonnement fr. 75)
- W. Theuns**, De organieke wet op het middelbaar onderwijs (1 juni 1850) en de conventie van Antwerpen. 1959. (Bijdragen-Cahiers 7.) fr. 80 (abonnement fr. 70)
- F. Balace**, La guerre de sécession et la Belgique. Documents d'archives américaines, 1861-1865. 1969. (Cahiers-Bijdragen 56.) fr. 560 (abonnement fr. 480)

MÉMOIRES I

VERHANDELINGEN I

- R. Devleeshouwer**, Les Belges et le danger de guerre (1910-1914). 1958.
fr. 370 (abonnement fr. 315)

VERHANDELINGEN II.

MÉMOIRES II

- D. De Weerd**, De Gentse textielbewerders en arbeidersbeweging tussen 1866 en 1881. Bijdrage tot de sociale geschiedenis van Gent. 1959. fr. 310 (abonnement fr. 265)

MÉMOIRES III.

VERHANDELINGEN III.

- Colette Lebas**, L'union des catholiques et des libéraux de 1839 à 1847. Etude sur les pouvoirs exécutif et législatif. 1960. fr. 420 (abonnement fr. 360)

VERHANDELINGEN IV.

MÉMOIRES IV.

- Romain Van Eenoo**, Een bijdrage tot de geschiedenis der arbeidersbeweging te Brugge (1864-1914). 1959. fr. 440 (abonnement fr. 375)